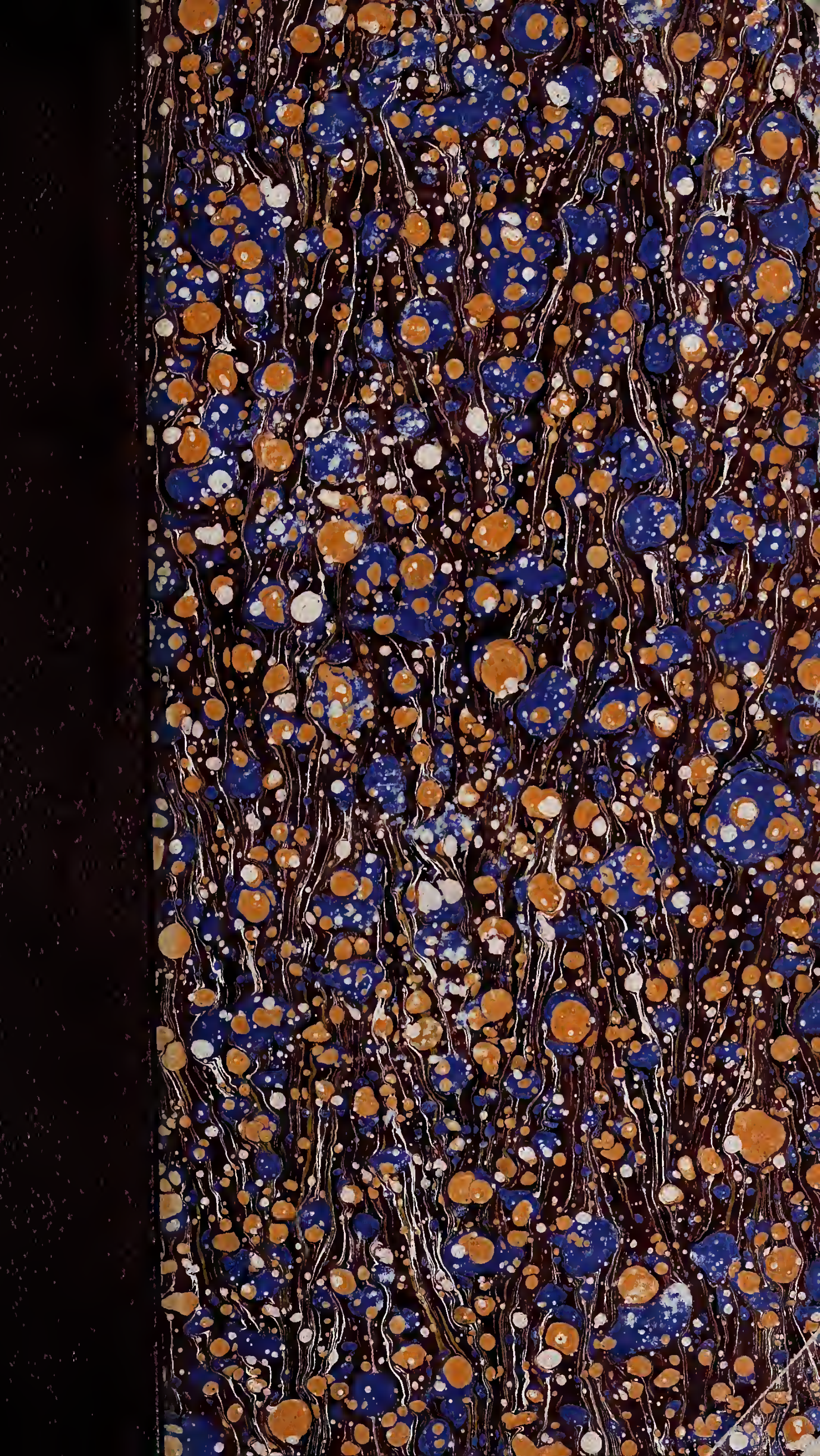

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE

PARIS. — ÉDOUARD BLOT, IMPRIMEUR, RUE BLEUE, 7.

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-ARABE

DES

DIALECTES VULGAIRES

D'ALGER, D'ÉGYPTE, DE TUNIS ET DE MAROC

PAR

J.-J. MARCEL

ANCIEN DIRECTEUR GÉNÉRAL DE L'IMPRIMERIE NATIONALE EN ÉGYPTE
ET DE L'IMPRIMERIE IMPÉRIALE A PARIS, ETC.

DEUXIÈME ÉDITION

PARIS

MAISONNEUVE ET Cie, LIBRAIRES-ÉDITEURS

Ancienne Maison Théophile BARROIS

25, QUAI VOLTAIRE, 25

—

1869

VOCABULAIRE
FRANÇAIS-ARABE
DES DIALECTES VULGAIRES AFRICAINS
D'ALGER
DE TUNIS, DE MAROK ET D'ÉGYPTE

A

A ا, première lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, الف *âlif*, اليف *êlyf*, *âlyf*.

A (signe du datif), لـ *l-*, *le-*, لِـ *li-*, الى *êlä*, *ïlä*; — louange à Dieu! الحمد لله *êl-hamd l-illah!*

— à moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y*, اليّ *êlay-y*; — ce couteau est à moi, لى هذا السكّين *l-y hadâ-'s-sekkyn.*

— à toi, لك *l-ak*, ليلك *lyl-ak*, اليك *êlay-k* (en s'adressant à un homme); لك *l-ek*, لكى *le-ky*, ليلك *lyl-ek*, ليلكى *lyl-ky*, اليكى *êlay-ky*, اليكِ *êlay-ki* (en s'adressant à une femme); — cette maison est à toi, هذا البيت لك *hadâ-'l-beyt l-ak.*

— à lui, لهُ *li-hou*, *le-ho*, ليلهُ *lyl-ho*, اليه *êlay-hi*; — à elle, لها *li-hâ*, *le-hâ*, ليلها *lyl-hâ*, اليها *êlay-hâ.*

— à nous, لنا *li-nâ*, *le-nâ*, الينا *êlay-nâ*, ليلنا *lyl-nâ*; — ceci est à nous, هذا لنا *hadâ le-nâ*; — pardonne nous! اغفر لنا *êghfir le-nâ!*

— à vous, لكم *li-koum*, *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, اليكم *êlay-koum* (dans l'arabe littéral on emploie لكنّ *li-kounn*, pour le féminin; mais il n'est pas d'usage dans le

vulgaire); — nous vous donnerons de l'huile, سندفع الزيت لكم *sendefa'-'z-zeyt le-koum.*

— à eux, à elles, لهم *li-houm, le-houm,* ليلهم *lyl-houm,* اليهم *êlay-houm;* — ce pays est à eux, هذا البلد ليلهم *hadâ-'l-beled lyl-houm* (l'arabe littéral emploie au féminin لهن *le-hounn,* inusité en vulgaire).

— à qui (rel.), الذى له *êllazy le-ho,* m.; التى لها *êllaty le-hâ,* f.

— à qui? لمن *li-men,* ديمن *dy-men;* — à qui as-tu donné le livre? لمن عطيت الكتاب *li-men a'tteyt êl-kitâb?* — à qui est ce cheval? ديمن هذا العود *dy-men hadâ-'l-a'oud?*

A (prép.), avec mouv., الى *êlä, îlä;* sans mouv., فى *fy,* بـ *be-, bi-;*

— il est à la maison, هو فى الدار *hou fy-'d-dâr;* — ils sont à Paris, هم فى باريس *houm fy Bârys;* — il demeure à Alexandrie, هو ساكن فى اسكندريه *hou sâken fy Iskan-deryéh;* — je vais à Tunis, نروح الى تونس *nerouh îlä Tounes;* — à Alger, الى الجزاير *îlä-'l-Gezâyr,* بالجزاير *bi-'l-Gezâyr:*

— frappe-le à la tête, اضربه براسه *ôddroub-ho be-râss-ho.*

Il A (v.), عنده *aand-hou, a'nd-ho;* — il a de l'argent, عنده فلوس *a'nd-ho felous* (m. à m., chez lui est de l'argent).

— elle a, عندها *a'nd-hâ;* — elle a une fille, عندها بنت *a'nd-hâ bent.*

— il a été, كان *kân,* هو كان *hou kân;* — il a été vainqueur, كان غالب *kân ghâleb;* — il a été vaincu, كان مغلوب *kân maghloub;* — il a été frappé, ضرب *dourib,* انضرب *êndarab.*

— elle a été, كانت *kânét,* هى كانت *hya kânét;* — elle a été affligée, كانت حزنانه *kânét haznânéh;*

— il y a, فيه *fy-h, fy-hi;* — il y a là de l'eau, هناك فيه مويه *henâk fy-h moyéh;*

— il n'y a pas, ما فيه شى *mâ fy-h chy,* ما فيش *mâ fy-ch;* — il n'y a pas de vin, ما فيش نبيد *mâ fy-ch nebyd;* — il n'y a pas de pain, ما فيش خبز *mâ fy-ch khobz,* ما فيش عيش *mâ fy-ch a'ych.*

Aaron (n. pr.), هارون *Hâroun,* هرون *Haroun.*

Ab (douzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspon-

dant à août), آب *âb*, طبّاخ *tabbâkh.*

Abaissé, متوطى *motouatty*, مطامل *mottâmel*, معطوف *maattouf.*

Il a Abaissé (au propre), وطا *ouattâ*, وطّى *ouattä*, *ouattey*, حنا *hanâ*, طاطى *tâttä.*

— Abaisse ta tête, وطى راسك *ouatty râss-ak.*

— (au figuré), صغّر *sagghar*, بخس *bakhas*, طامل *tâmel*, عطف *a'ttaf.*

Il s'est Abaissé, نُزل *nouzel*, هُبط *houbett*, طوطى *touettä*, تطامل *tettâmel*; — les eaux se sont Abaissées, هديت الاميــاه *hodeyt êl-âmyâh.*

— Il a Abaissé le prix, رخص *rakhass*, قلل *qalal.*

— Il a Abaissé leur orgueil, كسر عزّتهم *kassar a'azzét-houm*, كسر قرنهم *kassar qourn-houm.*

Abaissement, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, انحطاط *ênhittât.*

Abandon, ترك *terk*, تخليه *tekhallyéh*, هجره *hedjrah*, فراغه *ferâghéh.*

Il a Abandonné, ترك *tarak*, *terek*, تخلى عن *tekhalley a'n.*

— Il l'a Abandonné dans la nécessité, تخلى عنه فى الضيق *tekhalley a'n-ho fy-'d-dayq.*

— Que Dieu ne nous Abandonne pas! الله لا ينخلى عنّا *Allah lâ yenkhaley a'n-nâ!*

Abattement (faiblesse, chute), ضعافه *daâféh*, وقوع *ouqou'*, سقوط *seqoutt.*

Abattu (renversé), مقلوب *maqloub*, مطيّح *mattayyh*, مفكوك *mefkouk*, مهدوم *mehdoum.*

— (affaibli), مضعوف *madda'ouf.*

Il a Abattu, تطيح *tettyh*, طاطى *tâttey*, خرب *kharab*, فك *fekk*, قلب *qalab*, قالب *qâleb*, هدم *hedam*, طيّح *tayyah*, رمى *ramä*, محا *mahâ*, سحق *sahaq.*

Il a Abattu (vaincu), غلب *ghalab*, غالب *ghâleb.*

Il s'est Abattu, سقط *saqatt*, وقع *ouaqaa.*

Abbas (n. pr.), العبّاس *êl-A'bbâs.*

Abbasside (n. patr.), عبّاسى *A'bbâssy.*

ABBAYE, دير *déyr*, pl. ديورة *dyourah*; دار الرهبان *dâr êr-rouhbân.*

ABBÉ, ريس الرهبان *réys êr-rouhbân*, مقدّم الدير *moqaddem êd-déyr*, امام الدير *îmâm êd-déyr.*

ABBESSE, ريسة الراهبات *reys-sét êr-râhebât.*

A B C (alphabet), أبجد *âboudjed, âbouged.*

ABCÈS, دمّل *doummel, demmel*, pl. دمامل *damâmel*; دملة *doumelah*, دمّالة *doummâléh*, pl. دمايل *demâyl.*

ABDALLAH (n. pr.), عبد الله *A'bd âllah, A'bdou-'llah.*

Il a ABDIQUÉ, خلع *khelaa, kholèè*, عزل عن *a'zel a'n*, خلع نفسه عن *khalaa néfs-ho a'n.*

ABDOMEN, جوف *djouf*, كرش *kireh, kereh*, مانة *mânéh*, pl. مانات *mânât*, بطن *batn.*

ABEILLE, نحلة *nahalah, nahaléh*, pl. نحل *nahal, nahel*, نحلات *nahalât.*

ABEL (n. pr.), هابيل *Hâbyl.*

Il a ABHORRÉ, اكره *êkrah*, كره *keréh, kerah*, بغض *baghadd*, مقت *maqat*, نفر *nefer.*

— Abhorré de Dieu et des hommes, ممقوت من الله ومن الناس *memqout min Allah ou-min ên-nâs.*

ABÎME, عمق *ou'mq, eu'mq*, pl. اعماق *êemâq*; غمر *ghamr*, pl. غمور *ghoumour*; غمّق *ghoummeq*, هاوية *hâouyah*; لجة *ledjah*, pl. لجج *ledjadj*; غامض *ghâmedd*, pl. غوامض *ghouâmedd*; غوص *ghaouss.*

— Depuis ce temps il est tombé dans l'Abîme de tous les maux, من هذا الزمان سقط فى هاوية كل الشرور *min hadâ-'z-zemân saqatt fy hâouyéh koll êch-cherour.*

Il a ABÎMÉ (englouti), غرّق *gharraq*, اغرق *êghraq*, غطس *ghattas*, بلع *balaa*, غاص *ghâss*, غوص *ghaouass*, غمّق *ghammaq.*

Il a été ABÎMÉ, غرق *ghoreq.*

— Villes Abîmées, مدن مغرقين *modon maghreqyn.*

ABJECT, وخيش *ouakhych*, ذليل *delyl*, حقير *haqyr*, دنى *dény.*

ABJECTION, ذلة *delléh, dellah*, ذلّ *dell*, دناوة *denâouéh*, حقارة *hiqâréh*, مهانة *mehânéh.*

ABJURATION, تكفير *tekfyr*, جحودا *djouhoudâ*, جحدا *djehadâ*, ارتداد *îrtidâd*, انكار *înkâr.*

Il a ABJURÉ, كفر *kaffar*, نكر *nakar*, جحد *djahad*, انكر *ênker*.

ABLUTION, وضوء *ouddouou*, غسيل *ghassyl*, تغسيل *teghsyl*, غسل *ghousl*.

Il a fait l'ABLUTION, توضّاء *toueddâ*.

ABOIEMENT, نبيح *nebyh*, عويه *a'ouyah*.

ABOIS (dernière extrémité), منازعه *menâza'h*, اخر *âkher*, اواخر *âouâkhir*; — le lion est aux Abois, الاسد على الاخر *êl-assad a'lä êl-âkher*.

ABOLI, معدوم *ma'doum*, محو *mahou*, بطّال *battâl*, مهدوم *mehdoum*.

Il a ABOLI, بطّل *battal*, عدم *aadem*, هدم *hedam*, محا *mahâ*.

Il a été ABOLI, تبطّل *tebattel*.

ABOLITION, تبطيل *tebettyl*, تبطيل *tebtyl*, محو *mahou*, رفع *refa'*.

— Lettres d'Abolition (de grâce), امر العفو *âmr êl-aafou*.

ABOMINABLE, راذل *râdel*, رذيل *redyl*, ممقوت *memqout*, مكروه *mekrouh*, مردوك *merdouk*.

ABOMINATION, كره *kerh*, اكراه *êkrâh*, كراهه *kerâhah*, رذيله *rédyleh*, بغض *boghd*.

Il a eu en ABOMINATION, كره *keréh*, *kerah*, اكره *êkrah*, مقت *maqat*, رذل *redel*, بغض *baghedd*.

ABONDAMMENT, بالفيض *bi-'l-faydd*, وافرًا *ouâferân*, بالزايد *be-'z-zâyd*, بالزياده *be-'z-zyâdéh*, قبالة *qobâlah*, اقبالة *âqbâlah*, كثير *kethyr*, *ketsyr*, كثيرًا *kethyrân*, بالزاف *bi-'z-zêf*.

ABONDANCE, رخص *rekhs*, فيض *feydd*, زياده *zyâdéh*, كثره *kethréh*.

— Abondance des biens de la terre, خصب *khesb*; — des denrées, رخا *rekhâ*.

— Il y a Abondance de tout dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكلّ شي *hadâ-'l-beled fy-h êr-rekhâ be-koll chy*.

ABONDANT, فايض *fâydd*, وافر *ouâfer*, كثير *kethyr*, غزير *ghazyr*.

— Plus Abondant, اوفر *âoufer*.

— Année Abondante, سنة الرخا *senét êr-rekhâ*.

Il a ABONDÉ, كثر *kother*, غزر *ghazar*, فاض *fadd*.

— Tout Abonde cette année, كلّ شي مقبول في هذه السنه *koll chy maqboul fy hadah ês-senéh*.

Il s'est ABONNÉ, استلزم *êstelzem*.

D'Abord, في الاوّل fy-'l-âouel, بالاوّل bi-'l-âouel, اوّلاً âouelâ, اوّلاً âouelân, اوّل نوبه âouel noubéh.

Il a Abordé (v. n.), وصل ouassel, ouessel.

— Il a Abordé un vaisseau, طلع على مركب talaa a'lä merkeb.

— Il a Abordé quelqu'un, قصد الى qassad îlä.

Abortif, ساقط sâqett, مسقوط masqoutt, ساقوط sâqoutt, سقوط seqoutt.

Il s'est Abouché, لاقى lâqä, lâqey, تواجه touâdjah, touâgah.

Il a Abouti, انتهى êntèhâ, وفى ouafä, قصد qassad, وقع ouaqa', تحدّد tehadded.

— Où Aboutit cette route? لاين توفى هذا السكه lêyn touaffä kadâ-'s-sekkéh? — Où Aboutit ce discours? لاين يقصد هذا القول lêyn yeqsed hadâ-'l-qoul? — Le chemin Aboutit à un bois, الطريق يتحدّد الى الغاب êt-taryq yethadded îlä-'l-ghâb.

Il a Aboyé, عوى a'ouä, عوا a'ouâ, نبح nabah.

Abraham (n. pr.), ابرهيم Ibrahym: ابراهيم Ibrâhym.

Abrégé, مختصار mokhtessâr, اختصار îkhtissâr, مختصر mokhtésser.

Il a Abrégé, قصر qassar, اختصر ekhtessar.

Il a Abreuvé, سقى saqä, saqey.

Abreuvoir, ساقيه sâqyéh, سقايه siqâyah, سبيل sibyl, مستقى mostaqä, حوض houdd, haoudd.

Abréviation, تقصير teqsyr, قصره qesrah, اختصار îkhtissâr.

Abri, حرمه hourmah, موضع مغطّا mouddaa moghattâ, موضع ظليل mouddaa zelyl, دروه deroueh, منجا mendjâ.

Abricot, مشمش michmich, مشماش mouchmâch, نيش nych.

Abricotier, شجرة المشمش chedjrat êl-michmich, مشمشه michmichéh, شجره ذا المشماش chadjrah dê-'l-mouchmâch, مشماشه mouchmâchah, michmâchah.

Il s'est Abrité, التجا êltedjâ, îltedjâ, تدرّق tedarreq, دارى dârä, تدرا tedarâ.

Abrogé, بطال battâl, محو mahou, معدوم maadoum.

Il a Abrogé, بطل battal.

Abruti, موحّش mouahhech, مستوحش mostaouhach.

Il a ABRUTI, وحّش *ouahhach*, حيون *hayouan*.

Il s'est ABRUTI, تحيون *tehayouen*.

ABSENCE, غيبه *ghaybéh*.

ABSENT, غايب *ghâyb*, غير حاضر *ghayr hâdder*.

Il a été ABSENT, il s'est ABSENTÉ, غاب *ghâb*, غيب *ghayeb*.

— Femme dont le mari est Absent, مراه مغيبه *marâh moghaybéh*.

— L'Absent est comme un étranger, الغايب غاريب *êl-ghâyb ghâryb*.

ABSINTHE, شيبة العجوز *chybét êl-a'djouz*, شيبه ذا العجور *chybah dê-'l-aagouz*, شيبه *chybah*, *cheybah*, افسنتين *âfsintyn*, ماميتا *mâmytâ*, دقن الشيخ *daqn êchcheykh*.

— Petite Absinthe, Absinthe du Pont, شيح *chyèh*.

ABSOLU (indépendant), مطلق *motlaq*, مستقل *mostaqil*.

— Il a une puissance Absolue, له سلطنة مطلقه *le-ho soultanét motlaqah*.

ABSOLUMENT, من غير كل بد *min ghayr koll bed*, مطلقا *motlaqân*.

ABSOLUTION, تزكيه *tezkyah*, حل *hell*, حله *halléh*, غفر *ghefr*, عفو *a'fou*, سمحه *semhah*, مغفره *maghferéh*.

Il a ABSORBÉ, بلع *belaa*, ابتلع *êbtelaa*.

ABSOUS, محلول *mahloul*.

Il a ABSOUS, زكّى *zakkä*, *zakkey*, حلّ *hall*, عفا *a'fâ*, غفر *ghafar*, سمح *samah*.

— J'ai Absous, حليت *halleyt*.

Il s'est ABSTENU, امتنع *êmtinaa*, انتهى *êntehä*, *êntehey*, توقع *toueqqaa*, تحصن *tehassen*, اعق *âaff*, كفّ *keff*.

ABSTINENCE, توقيع *toueqqy'*, انقطاع *înqittâa*, حميه *hamyah*, قطاعه *qittâah*, امتناع *îmtinâa*.

ABSTRAIT, واعر *ouâ'er*.

ABSURDE, ضدّ العقل *dodd êl-aaql*, بغير معقول *be-ghayr maaqoul*, مضادد العقل *moddâded êl-aql*.

ABUS, فلت *falt*, ظلم *zelem*, *zoulm*, غلط *ghalatt*, غلوطة *ghalouttah*, غش *ghech*, *ghouch*.

Il a ABUSÉ (trompé), غشّ *ghach*, خدع *khadaa*, خلب *khalab*, طمع *tamaa*, دهى *dahä*, غر *ghar*, طغى *taghä*, استهزا *êstehzâ*.

— Il a Abusé de sa fortune, استعمل ماله بغير الواجب *êstaamel mâl-ho be-ghayr êl-ouâdjéb*.

Il s'est ABUSÉ, غلط *ghalatt*.

Abyb, onzième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de juillet, ابيب *âbyb*.

Abyssin, حبشى *habechy*.

Abyssinie, الحبش *êl-Habech*, بلد الحبش *beled êl-Habech*.

Acacia, سنط *sentt*.

Académicien, مدرّس *moderris*, عالم *aâlem*.

Académie, مدرسه *medresséh*, *moudersah*, pl. مدارس *medâres*; ديوان العلما *dyouân êl-eu'lêmâ*, جماعة العلما *djemâat êl-eu'lêmâ*.

Il a Accablé, كلف *kalaf*, تكلف *teklef*, عيّا *a'yyâ*, معس *maas*, ثقّل على *theqqel a'lä*.

— Il les a Accablés d'impôts, ثقّل عليهم المكس *theqqel a'layhoum êl-maks*.

— La chaleur m'Accable, عيّتنى الحرّ *aayét-ny-'l-harr*.

Accablement, تكليف *teklyf*.

Il a Accéléré, عجّل *aadjal*, سرّع *serraa*, تعجّل *te'adjel*.

Accent dans la prononciation, حفظه *hefzéh*, شدّه *cheddah*; — dans l'écriture, شحطه *chehtah*, نقطه *noqtah*, علامه *a'lâméh*.

Acceptation, تقبيل *teqbyl*.

Il a Accepté, تقبل *teqbel*, تقبّل *teqabbel*.

Accès (entrée, approche), دخول *dakhoul*, مقابله *moqâbeléh*.

Accès de fièvre, بلاغة الحمّيه *ba-lâghét êl-hammyéh*, ضرب الحمّيه *darb êl-hammyéh*, نوبة السخونه *nou-bét ês-sekhounéh*, دور السخونه *dour ês-sekhounéh*; — j'ai eu aujourd'hui un Accès de fièvre, زارتنى اليوم الحمّيه *zârét-ny êl-youm êl-hammyéh*.

Accident, وقعه *ouaqaah*, pl. وقايع *ouqâyè'*; عرضه *aardéh*, عارض *aâredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; مصيبه *messaybéh*, pl. مصايب *massâyb*, صدفه *sadaféh*, جريه *djerayéh*, قضيه *qaddyéh*.

— Par Accident, بالصدف *be-'s-sedf*, بالغفله *bêl-ghafléh*.

Acclamation, زلغوطه *zalghout-tah*.

— Le peuple a fait des Acclamations devant le prince, قدّام الامير زالغطت العام *qouddâm êl-êmyr zalghattét êl-a'âm*.

Accolade, تقبيل *teqbyl*, معنقه *maaneqah*.

Il a Accolé, عنّق *aannaq*, عانق *a'ânaq*, حضن *haddan*, قبل *qabel*.

Accommodage de la barbe, تحفيف tahfyf, تحسين tahssyn. — d'un mets, تطييب tattyyb, طبخ tabkh.

Accommodant (facile en affaires), متساهل motsâhil, موافق mouâffeq, مطيع motty'.

— C'est un marchand Accommodant, هو تاجر متساهل hou tâgir motsâhil.

Il a Accommodé (ajusté), سوى saouä, رتب reteb, صفّ saff, ملل melal, هندم hendam.

— J'ai Accommodé, مليت melleyt, سويت saoueyt.

— Il a Accommodé la barbe, تحفف tahfef, تحسن tahssen.

— un mets, طبخ tabakh.

Il Accommode (convient), صلح salèh; — cela t'Accommode, هذا بيصلح لك hadâ byeslèh l-ak.

Il s'est Accommodé (concilié), تسهّل tessehel, وافق ouâffaq, اتّفق êttefaq, êttafaq.

— Je m'Accommode aisément au temps et aux personnes, داريت انا الزمان والناس dâreyt ênâ êz-zemân ou ên-nâs.

— Accommode-toi aux circonstances, اصبر على احوال الزمان ôsbour a'lä âhouâl êz-zemân.

— Je m'Accommode de tout, انا متلين مع الكل ênâ molleyen ma'-'l-koll.

Il a Accompagné, صاحب sâheb, شاع châa, رفق refeq, رافق râfeq, ترافق terâfeq, ونّس ouannès.

— Ils ont envoyé quelqu'un avec moi pour m'Accompagner, ابعثوا واحد واياى يرافقني êbaathoû ouâhèd ou-êyâ-y yrâfeq-ny.

— Que Dieu vous Accompagne! الله معكم Allah maa-koum!

— Que la paix t'Accompagne! شاعك السلام châ'-ak ês-selâm! مع السلامه ma'-'s-selâméh!

Accompagnement, رفاقه refâqah, refâqéh.

Accompli, تمام temâm, متمّم motammem, كامل kâmel; pl. كاملين kâmelyn; مكمّل mokammel.

— Il a dix ans Accomplis, كمل عشر سنين kamel a'cher senyn.

Il a Accompli, تمّ tamm, تمّم tammem, كمّل kammel, نجز في nedjez fy, خلص khalass, نال nâl, بلغ balagh, قضى qaddä, انقضى ênqaddä, ênqaddey.

— Il a Accompli sa promesse, وفا *ouafâ*, وفي *ouafä*, *ouafey*.

Accomplissement, تمام *temâm*, كمال *kemâl*, تكميل *tekmyl*, اتمام * îtmâm*, اكمال *îkmâl*.

Il s'est Accoquiné, عربل *a'rbel*, تعربل *taarbel*.

Accord, اتفاق *îttifâq*, استواء *istaouâ*; — d'Accord, سوا سوا *saouâ saouâ*.

Accords, promesse de mariage, ربط على الخاتم والزنار *rabt a'lä-'l-khâtem ou êz-zonâr*.

Il a Accordé (donné), عطا *aattâ*, اعطا *â'ttâ*, اهدا *êhdâ*, رزق *razaq*; نعم *naam*; — (mis d'accord), اصلح *êslah*, وفق *ouaffeq*; — (ajusté), سوى *saouä*, *saouey*.

— Il a Accordé la paix, رضى في الصلح *reddä fy-'s-soulh*.

— Il a Accordé sa fille en mariage à un tel, انّا بنتهُ لفلان *ênnâ bent-ho li-foulân*.

Il s'est Accordé (il a été d'accord), اتفق *êttafaq*, طابق *tâbaq*, تشارط *techârett*, وافق *ouâfaq*, تصلح *teslèh*.

— Ils se sont Accordés ensemble après de longues querelles, بعد شماطه طويل اتفقوا *baad chamât-tah taouyl êttafaqoû*.

— Ils se sont Accordés pour nous faire la guerre, شارطوا يحربوا علينا *chârettoû yahreboû a'lay-nâ*.

— Ces paroles ne s'Accordent aucunement avec les premières, ذى الكلمه ما توافق للقول الاولاني *dêy-'l-kilmêh mâ touâfeq li-'l-qoul êl-âoulâny*, هذا القول ما يناسب القول السابق *hadâ-'l-qoul mâ ynâsseb êl-qoul ês-sâbeq*.

— Lui et moi nous nous sommes Accordés par serment, عهد الله بيني وبينهُ *è'hed Allah bayn-y ou bayn-ho*.

— Ils se sont Accordés ensemble sur le prix de ces chevaux, ربطوا الكلام على ثمن هذولي الخيل *ra-battoû-'l-kelâm a'lä temn hedouly-'l-kheyl*.

— Je m'Accorde à ce que tu dis, انا انقاد لكلمتك *ênâ-'nqâd li-kelmét-ak*.

Il a Accosté, قرب *qarab*, *qa-reb*, قرّب *qarrab*, اقترب *êqtereb*, تقدّم *teqaddem*, دنا لـ *danâ li-*; — il l'a Accosté, قربهُ *qareb-ho*, جا قريب لهُ *djâ qaryb le-ho*.

Accouchée, نفيسه *nefyssah*, *nefysséh*, نفيسا *nefyssâ*; pl. نوافس *nouâfess*, والك *ouâlidéh*, ولدانه *oualedânéh*.

Elle est Accouchée, ولدت *ouledét*.

Accouchement, ولاد *ouelâd*, ولاده *oulâdéh*.

Accoucheuse, قابله *qâbilah*, *qâblah*.

Il s'est Accoudé, اتكى *êtkä*, *êtkey*, استند *êstened*.

Il a Accouplé, جمع *djemaa*, خلط *khalatt*.

— Il a Accouplé des bœufs à la charrue, اقرن *êqren*, كدن *kadan*.

— Ces animaux se sont Accouplés, ناكوا هذين حيوانين *nâkoû hadeyn hayouâneyn*.

Accouplement, اجتماع *îdjtemâa*.

— Accouplement charnel, نيك *nyk*, نكاح *nekâh*.

Il a Accourci, قصّر *qassar*.

— Les jours sont Accourcis, النهار في القصران *ên-nehâr fy-'l-qisrân*, النهار في النقصان *ên-nehâr fy-'n-naqsân*.

Il est Accouru, ركد *raked*.

— Accours! اركد *ôrkod!*

Accoutumé, معتاد *mèetâd*.

Il a Accoutumé, عوّد *a'ouad*.

Il s'est Accoutumé, اعتاد *êetâd*, *âatad*, استانس *êstâness*.

Il a Accoutré, دمّن *dammen*.

Il a Accrédité, سمّى *semmä*, استمى *êstemä*, امّن *âmman*, ولى *ouelä*, *oueley*.

Il s'est Accrédité, تسمّى *tessemmä*, *tessemmey*.

Il a Accroché, علق *a'laq*, علّق *aallaq*, كلّب *kallab*, تكلب *tekaleb*.

— Mon habit s'est Accroché à un clou, تعلّق ثوبى فى المسمار *taallaq thouab-y fy-'l-mismâr*.

Il en a fait Accroire, غشّ *ghach*, طخ *takh*, خج *khadj*, كذّب *kaddab*.

Il s'en fait Accroire, تعظّم *tea'zzem*, افتخر *êftekhar*.

— Qui s'en fait Accroire, متعظّم *motaazzem*, متعترس *mota'teress*.

Accroissement, زياده *zyâdéh*, ازدياد *îzdyâd*, تكثير *tekthyr*, *teksyr*.

Accroupi, مقفقف *moqafqaf*, ململم *molmelam*.

Il s'est Accroupi, قرفش *qarfach*, قرفس *querfess*, كعمز *gaamez*, قعد على قرافيسة *qaad a'lä qerâ-*

fys-ho; — ils se sont Accroupis, قعدوا على قرافيسهم *qaadoû a'lä qerâfys-houm.*

Il a ACCRU, زيّد *zeyad*, *zayad*, زوّد *zaouad*, زاد *zâd*, نشى *nechä*, نشا *nechâ*, ربا *rebâ*.

Il s'est ACCRU, زاد *zâd*, ازداد *êzdâd*.

ACCUEIL, مستقبلة *mostaqbelah*, *mostaqbeléh*, قبول *qoboul*.

Il a ACCUEILLI, استقبل *êstaqbel*.

Il a ACCULÉ, زنّق *zannaq*.

Il s'est ACCULÉ, زنق *zanaq*.

Il a ACCUMULÉ, كوّم *kaouam*, جمع *gemaa*.

ACCUSATEUR, لايم *lâym*, pl. لوام *laouâm*, شكّى *chekky*, شكّاى *chekkây*.

ACCUSATION, شكّية *chekkyah*, شكايه *chekâyéh*, لايمه *lâyméh*, pl. لوايم *laouâym*; غمز *ghamz*.

Il a ACCUSÉ, شكى *chakä*, لام *lâm*.

Il a ACHALANDÉ, حارف *hâref*, زبن *zeben*.

— Ce marchand est bien Achalandé, هذا التاجر لهُ زبون كثير *hadâ-'l-tâgir le-ho zeboun kethyr.*

ACHARNÉ, محمجم *mohamdjem*.

Il s'est ACHARNÉ, حمجم *hamdjam*, غوى *ghaouä*.

ACHARNEMENT, غوايه *ghaouâyéh*.

ACHAT, شراء *cherâa*, اشترا *êchtirâ*, مشترا *mouchterâ*.

ACHE (plante), حصله *hesléh*, ماعه *melaah*, مغدانوس *maghdânous*.

Il s'est ACHEMINÉ, توجه *touedjah*.

Il a ACHETÉ, اشترى *êchterä*, اشترا *êchterâ*, شرا *charâ*.

— Il a Acheté argent comptant, اشترى بالنقد *êchterä be-'n-neqd*, اشترى بالقبض *êchterä be-'l-qobd*.

— J'Achète chez lui à crédit, نشترى عنده بالدين *nechtery a'nd-ho be-'d-dyn*.

— J'ai Acheté cela à crédit, اشتريت هذا بالمهله *êchtereyt hadâ be-'l-mehléh*.

ACHETEUR, مشترى *mouchtery*, شارى *châry*, pl. شرايا *chorâyâ*.

ACHEVÉ, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, مكمّل *mokammel*.

Il a ACHEVÉ, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, وفى *ouafä*, وفا *ouafâ*, قض *qadd*, قضى *qaddä*.

Il a été ACHEVÉ, تمّ tamm, كمل kamil; — mon habit n'était pas Achevé, ما كان شي متمّم لباسي mâ kân chy motammem lebâss-y.

ACHÈVEMENT, تكميل tekmyl, اكمال îkmâl, تمام temâm.

ACHMET (n. pr.), احمد Ahmed.

ACHOPPEMENT, عترة a'trah, شك chekk; — pierre d'Achoppement, حجر العترة hadjar êl-a'trah.

ACIDE (adj.), حامض hâmidd, hâmedd.

ACIER, هند hend, hind, بولاد boulâd, ذكير dekyr; صلب solb, فولاد foulâd; — Acier préparé, بولاد مستحل boulâd mostahel.

ACOLYTE, شمّاس chemmâs, pl. شمامسة chamamsah, ملازم moulâzem.

ACONIT (pl.), خانق النمر khâniq ên-nemr.

Il a ACQUIESCÉ, اخذ بخاطر akhad be-khâttr, رضى reddä, reddey, راضى râddä, râddey; — j'ai Acquiescé à la sentence du juge, راضيت بحكم القاضى râddeyt be-houkm êl-qâddy; — Acquiesce-moi, خذ بخاطرى khod be-khâttr-y.

Il a ACQUIS, حصل hassel, كسب kassab, ربح rabah.

— On n'Aquiert pas la science sans peine, ما يُحصل العلم الّا بالتعب mâ yohssel êl-eelm êllâ be-'t-taab.

— Il a Acquis de la réputation, عظّم eezzem, رفع شانه refaa chân-ho, عظم قيمته aazzam qeymet-ho.

ACQUISITION, مكسب mokseb, pl. مكاسب mekâsseb, تحصيل tahssyl.

ACQUIT d'une dette, صرف serf, دفعه defaah, تصريف tesryf, اعفا î'ifâ.

Il a ACQUITTÉ un accusé, زكى zakä, zakey, خلّص khallass.

Il a ACQUITTÉ (soldé), دفع defaa, حلّ hall, صرف saraf.

Il a été ACQUITTÉ (soldé), خلص khaless; — je n'ai pu être Acquitté, ما قدرت شي اخلص mâ qadart chy êkhlass.

Il s'est ACQUITTÉ de son devoir, وفى حقّه ouafä haqq-ho, تقن شغله teqen choghl-ho.

ACQUITTEMENT d'un accusé, عفو a'fou, تخليص tekhlyss; — d'un billet, اعفا ii'fâ.

ACRE (adj.), حامض *hâmedd, hâmidd*, لادع *lâdè'*, حد *hadd*, عفص *aafess*, حروش *herouch, hourouch.*

ACRE (ville de Syrie), عكه *A'k-kah*, عكا *A'kkâ.*

ACRETÉ, لداعه *ledâah*, عفاصه *a'fâssah*, حدوديه *hedoudyah*, حروشه *hourouchah.*

ACTE (pièce d'affaires), تحرير *tahryr*, pl. تحريرات *tahryrât*; واثقه *ouâtheqéh*, pl. وثايق *ouethâyq*; — (contrat, titre), حجه *haggéh.*

Les ACTES des Apôtres, الابركسيس *êl-âbraksys.*

ACTEUR (chanteur), غانى *ghâny*, مغنى *moghanny.*

ACTIF, نشيط *nechytt.*

ACTION, فعل *faal, fi'el*, pl. افعل *êfaal*, عمل *a'ml*, pl اعمال *ê'mâl*, صنع *sana'.*

— J'ai Action contre toi en justice, لى عليك دعوه *l-y a'ley-k da'ouéh*, لى حق عليك *l-y haqq a'ley-k.*

ACTION de finance ou de commerce, باى *bây*, سهمه *sehmah*, حصه *hessah, hissah.*

ACTIONS de grâces, شكر *chokr.*

ACTIONNAIRE, شركاجى *cherkadjy.*

ACTIVITÉ, خفيه *khafyéh*, حراره *hirâréh*, نشطه *nichtah*, نشاطه *nechâtléh*, نشط *nicht*; — l'Activité du feu, حدية النار *hadyét ênnâr.*

ACTRICE (chanteuse), غانيه *ghânyah*, مغنيه *moghannyéh.*

ACTUEL, وقتى *ouaqty*, فعلى *feely*; — les circonstances Actuelles, الاحوال الوقتيه *êl-ahouâl êl-ouaqtyéh.*

ACTUELLEMENT, حالا *hâlân*, ذلحين *di-l-hyn*, ذى الوقت *dy-'l-ouaqt*, فى هذا الزمان *fy hadâ-'z-zemân*, فى الساعه *fy-'s-sâa'h.*

— Le général écrit Actuellement, الجنرال عمال يكتب *êl-generâl a'mâl yekteb.*

ADAGE, مثل *methl, mesl*, pl. امثال *âmthâl, âmsâl.*

ADAM (n. p.), آدم *Adam*, ابو البشر *âbou-'l-becher.*

Il a ADAPTÉ, قرن *qaran*, قرّب *qarreb*, نسب *nesseb*, صنف *senef*, خصص *khassas*, صاف *sâf.*

ADAR, septième mois de l'année

solaire des Orientaux, اذار *âdâr*; il correspond à notre mois de mars.

ADDITION, زياده *zyâdéh*.

ADDITION d'arithmétique, تجميع *tedjmaa*, جمع *gamaa*, *djamaa*, *djemaa*, جمله *gemeléh*, pl. جُمُل *djoumoul*, زوّد *zououd*, *zaoued*.

Il a ADDITIONNÉ, اجمع *êdjmaa*, اجمل *êdjmel*.

ADEN (province de l'Arabie), عدن *A'den*.

Il a ADHÉRÉ, لصق *lassaq*, بقط *baqatt*.

ADHÉRENCE, لصق *lesq*, تبقيط *tebqytt*, تلصيق *telsyq*.

ADHÉRENT, لاصق *lâsseq*, باقط *bâqitt*.

ADIEU! الله معك *âllah ma-ak*, اودعنك *âoueda'n-ak* (en s'adressant à un seul); الله معكم *âllah maa-koum* (en s'adressant à plusieurs); فى امان الله *fy êmân âllah*.

Il a dit ADIEU, ودع *ouedah*, *ouidaa*, سلم *sallem*, سال الدعه *sâl êd-do'ah*.

— Il s'en est allé sans dire Adieu, راح من غير توديع *râh min ghayr toueddy'*.

Les ADIEUX, الودوع *êl-ouedou'*, التوديع *êl-toueddy'*, الوداع *êl-ouidaa*, التسليم *êl-teslym*.

ADJECTIF, نسبى *nesby*, اضافى *âddâfy*, وصفى *ouassefy*.

Il a ADJOINT, زاد *zâd*.

Un ADJOINT, كحيا *kiahyâ*, كتخدا *ketkhodâ*, نايب *nâyb*; خليفه *khalyféh*, ملازم *moulâzem*.

ADJUDICATAIRE, متصرّف *moutessarif*.

Il a ADJURÉ, استحلف *êstehlaf*.

ADMINISTRATEUR, مدبّر *modabber*, *modebber*, متولّى *motoually*, ولى *oualy*, وكيل *oukyl*.

ADMINISTRATION, تدبير *tedbyr*, متولّه *metouelléh*, ولايه *oulâyéh*.

Il a ADMINISTRÉ, دبّر *debber*, *dabber*.

ADMIRABLE, عجيب *aadjyb*, *a'gyb*, معجب *maadjeb*, بديع *bedy'*.

— C'est Admirable, عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

ADMIRABLEMENT, عجايب *aadjâyb*, *a'gâyb*, عجيبًا *a'gybân*.

ADMIRATION, عجيبه *a'gybéh*, تعجب *ta'djib*, استعجاب *îsti'djâb*.

Il a ADMIRÉ, أستعجب *êstaa-djeb*, *êsta'geb*, أعجب *âadjeb*, تعجب *taadjeb*, بهت *bahat*, انذهل *êndehel*, توهم *teouchem*.

— Pourquoi Admires-tu cela? ليش تعجب من هذا *l-ey-eh taa-djeb min hadâ?*

Il a ADMIS, قبل *qabel*, قابل *qâ-bel*, استقبل *êstaqbel*.

ADOLESCENCE, شبوبيه *chebou-byéh*.

ADOLESCENT, شاب *chấb*, شابّ *châbb*, pl. شباب *chebâb*, *cha-bâb*.

Il s'est ADONNÉ à, جهد في *dja-had fy*, التهى *êlltehä*, تقيد *ta-qyd*, طعاطى *te'âttä*, انهمك *ên-hamak*.

— Tu t'Adonnes à tous les plaisirs, تسلم داتك لجميع اللدات *tessellem dât-ak li-djemy' êl-ledât*.

Il a ADOPTÉ, استبنى *êstabney*, *estabny*.

— Il l'a Adopté pour son fils, جعلهُ ابنهُ *djaal-ho êbn-ho*, استبنيهُ *êstabny-ho*.

Fils ADOPTIF, ربيب *rebyb*, *rabyb*.

ADOPTION, تبنّيه *tebennyéh*.

ADORATION, سجده *sédjedéh*, عباده *ebâdéh*.

Il a ADORÉ, سجد *sedjoud*, *sedjed*, عبد *aabad*, ركع *rekaa*.

ADOSSÉ contre le mur, ساند ظهره على الحيط *sâned dahr-ho a'lä-'l-haytt*.

Il s'est ADOSSÉ, تكى *êtkä*, *êtkey*, اسند ظهرهُ *êsnad dahar-ho*.

Ils se sont ADOSSÉS (dos à dos), حطوا ظهر على ظهر *hattoû dahar a'lä dahar*.

ADOUCI, لين *léyn*.

Il a ADOUCI, ليّن *leyyen*.

— Il a Adouci la colère, راق *râq*, روّق *raouaq*, هدّا *haddâ*, سكن *saken*, طفى *tafä*; برد *bered*, همّد *hemmed*.

— Le vent s'est Adouci, تهدّا الهوا *teheddâ-'l-haouâ*.

Gomme ADRAGANTE, كثيرا *ke-thyrâ*.

ADRESSE, خفّه *khofféh*, نجامه *nedjâméh*, حيله *heylah*, شطاره *chet-târah*, معرفه *maareféh*.

ADRESSE d'une lettre, علوان *eulouân*, علامه *a'lâméh*, نيشان *ny-chân*.

Il a ADRESSÉ, رشد هدى *hudä*, *rachad.*

— Ces paroles s'Adressent à vous, هذا المثل يخصّ لكم *hadâ-'l-methl ykhass le-koum.*

— Il a Adressé la parole, خطب *khattab.*

ADROIT, شاطر *châtter*, *châttir*, pl. شاطرين *châtteryn*, شطار *chittâr*; دكى *deky*, pl. دكيين *dekyyn*; فهيم *fehym*, pl. فهيمين *fehymyn*, فهما *fehoumâ*; ناجم *nâdjem*, خفيف *khafyf*, عارف *aâref.*

ADULTE, شابّ *châbb*, pl. شباب *chabâb*, *chebâb*, بلوغ *belough*, بالغ *bâlegh.*

ADULTÈRE (adj. m.), زاني *zâny*, pl. زنا *zonâ*; (adj. f.), زانيه *zânyéh.*

— Le crime de l'Adultère, زنا *zenâ*, *zinâ.*

— Ils ont commis un Adultère, زانوا *zânoû.*

ADULTÉRIN, ولد الزانيه *oueled êz-zânyéh* (comm.); ابن الزانيه *êbn êz-zânyéh* (masc.); بنت الزانيه *bent êz-zânyéh* (fém.).

ADVERBE, ظرف *zarf.*

ADVERSAIRE, عدو *aadou*, pl. عدا *aadâ*; غريم *gharym*, pl. غرمان *ghormân*, غرما *ghoramâ*; مخاصم *mokhassem*, pl. مخاصمين *mokhassemyn*; خصيم *khassym.*

— Tes Adversaires sont les miens, غرماتك غرماتى *ghoramât-ak ghoramât-y.*

ADVERSE, مخالف *mokhâlef*, مخاصم *mokhassem.*

— Les parties Adverses sont tel et tel, المخاصمين فلان وفلان *êl-mokhassemyn foulân ou-foulân.*

ADVERSITÉ, مصيبه *mossaybah*, pl. مصايب *mossâyb*; محنه *mohanah*, pl. محنات *mohanât*; ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; تشدّه *techiddah*, pl. تشدايد *techdâyd*; رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; بليه *belyéh*, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; بخت اسود *bakht âssouad.*

— Il a été dans l'Adversité, انضام *êndâm*; — il est dans l'Adversité, هو مضايق *hou maddâyq*, هو منضام *hou mondâm.*

— Nous sommes dans l'Adversité, نحن متضايقين *nahn motdâyqyn.*

AÉRIEN, هوايى *haouâyy.*

AFFABILITÉ, بشاشه *bechâchéh.*

AFFABLE, حليم *halym*, بشوش *bechouch.*

Affaibli, مضعوف *modda'ouf*, رخو *rakhou*.

Il a Affaibli, ضعّف *daaf*, رخّو *rakhaou*, *rakhaoue*.

Affaiblissement, ضعافه *daâféh*, رخاوه *rekhâouéh*.

Affaire, شغل *choghl*, pl. شغول *choghoul*, اشغال *êchghâl*; امر *âmr*, pl. أمور *oûmour*.

— Comment s'est passée l'Affaire? كيف جرا الشغل *kyf djerâ-'ch-choghl?* كيف صار الامر? *kyf sâr êl-âmr?*

— Chacun a ses Affaires dans son état, كلّ من هو مشغول فى حالهُ *koll men hou mechghoul fy hâl-ho*.

— J'ai assez de mes Affaires, الامر اللّى انا فيه يكفانى *êl-âmr êlly ânâ fy-hi yekfâ-ny*.

— Vos Affaires vont mal, اموركم بالويل *oûmour-koum be-'l-ouayl*.

— Il fait bien ses Affaires, حالهُ طيب *hâl-ho tayeb*.

— Qu'as-tu Affaire ici? ايش لك هنا *êy-ch l-ak honâ?*

— Son avocat l'a tiré d'Affaire, لبّاهُ وكيلهُ *lebbâ-ho oukyl-ho*.

Affairé, مشطون *mechtoun*, مشغول *mechghoul*.

Il a Affaissé, ردخ *redakh*, كبّس *kabbass*, دعس *daas*, حقّس *haqqass*.

Il s'est Affaissé, هبط *hobett*, حقّس *hoqqes*; — la terrasse s'est Affaissée, السطوح حقّس *ês-set-touah hoqqes*.

Affaissement, حقسه *hiqsah*.

Affamé, جوعان *djoua'ân*, جيعان *djyaân*, pl. جيعانين *djyaânyn*.

Il a Affamé, جوّع *djaouaa*.

Affection, محبّة *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبّات *mohabbât*; عشق *euchq*, رغبه *raghibéh*, غبره *ghabiréh*, موده *moudah*, حراره *hirâréh*, حنيه *hanyéh*, خاطر *khâtr*.

Il a Affectionné, حبّ *habb*.

Il a Affermé (donné à louage), اجر *âdjar*, ضمّن *dammen*, تاجّر *taâdjar*, *tâggar*, *tâagger*, كرا *kerâ*, لزّم *lazzam*; — (pris à louage), تلزّم *telazzam*, استاجر *êstâdjar*. — Celui qui Afferme, ملتزم *moultezem*, مضمّن *moddhammen*, مكرى *mokry*, مستاجر *mostâdjir*.

Il a Affermi, استحكم *êstehkam*, تاكّد *tâkked*, *teâkked*, ثبّت *thabbat*, *thebbet*, مكن *makan*, رسخ *ressakh*.

Il est Affermi dans le bien, هو

بالخير متمسك *hou motamsek be-'l-kheyr.*

AFFERMISSEMENT, استحكام *îstih-kâm,* تشديد *techdyd,* تشييد *techyyd.*

AFFICHE, لزقه *lezqah,* لزق *lizq,* نصب *nisb,* نصبه *nesbah.*

Il a AFFICHÉ, لزق *lazaq,* نصب *nassab.*

AFFINAGE de métaux, تصفيه *tes-fyéh,* روباص *roubâss.*

Il a AFFINÉ (l'or, l'argent), صفا *saffá,* صفى *saffä, saffey,* روبص *raoubess.*

AFFINITÉ (alliance), اهليه *âhlyéh,* قرابه *qorâbéh,* نسبه *nisbéh.*

Il a AFFIRMÉ, حقق *haqqaq, haqqed,* ثبت *thebét, tsebét, sebét,* وكد *ouakad.*

AFFLICTION, حزن *houzn,* غمّ *ghamm,* شدّه *chiddéh,* تحزن *tahzin,* رزيه *rezyéh,* pl. رزايا *rezâyâ;* ضيقه *dayqah,* pl. ضيقات *dayqât;* — tu connaîtras ton ami dans l'Affliction, عند الشدّه تعرف اخوك *a'nd êch-chiddéh taaraf âkhou-k.*

AFFLIGÉ, حزنان *haznân,* pl. حزنانين *haznânyn,* مكبّس *mou-kebbes,* حزين *hazeyn,* مدبول *mad-boul,* مضيق *moddayq.*

Il a AFFLIGÉ, حزّن *hazzan,* سوّد *saouad.*

Il a été AFFLIGÉ, il s'est AFFLIGÉ, حزن *hazen,* تحصر *tahssar,* اندبل *êndabel,* انغم *êngham,* انغبن *ên-ghaben.*

AFFLUENCE, جمع *djèma',* جموع *djemou'.*

AFFRANCHI, معتوق *maatouq.*

Il a AFFRANCHI un esclave, عتق *aateq,* اطلق *êtlaq,* سيب *seyeb.*

AFFREUX, شنيع *cheny',* مكروه *mekrouh,* بشع *bechèè,* قبيح *qobbyh.*

Il a AFFRIANDÉ, دوّك *daouek.*

AFFRONT, شتم *chetm,* شتمه *chet-mah,* بخسه *bakhséh,* سبّه *sebbah,* استهزا *îstihzâ,* بهدله *behdeléh,* pl. بهدلات *behdelât;* تخزى *takhzy,* عيب *a'yb,* عار *a'âr.*

Il a fait AFFRONT, استهزا *êstehzâ,* شتم *chetem, chetam,* بخس *bakhass, bakhess,* سبّ *sebb,* بهدل *behdel,* اخزى *êkhzä, êkhzey,* اهان *âhân,* حقر *haqar.*

— Nous nous vengerons de l'Affront qu'ils nous ont fait, نستنقم منهم على البخسة الّى بخسونا *nes-tanqem min-houm a'lä-'l-bakhsét êlly bakhassou-nâ.*

Il a AFFUBLÉ, لَفّ *leff*, تَلْفلف *teleflef*.

Il s'est AFFUBLÉ, تَلَحّق *telahhaq*, تَلَفف *telfef*.

AFFÛT de canon, سرير ذا المدفع *seryr dê-'l-medfa'*; — Affût de mortier, كرّيطة ذا المهراز *karryttah dê-'l-mihrâz*.

AFIN de, Afin que, باش *bâch*, ان *ên*, انّ *ênn*, بان *be-ên*, ما *mâ*, لاجل *l-êgl*, *li-âdjel*, لكي *le-key*, كي *key*, لِ *li*, حتّى *hattä*, لاجل ما *l-êgl mâ*, على شان ان *a'lä chân ên*.

— Parle-lui Afin qu'il m'aide, قل لهُ انّ ينصرني *qol le-ho ênn yonsor-ny*; — couchez-vous maintenant et dormez, Afin de pouvoir vous lever demain plus matin, ارقدوا في ساعه وناموا حتّى تقدروا تقوموا بكير الخ *êrqadoû fy sâ'ah ou-nâmoû, hattä teqdaroû teqoumoû bekyr âlèkh*.

AFRICAIN, مغربى *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغاربه *moghârebah*, مغربين *moghrabyn*; افريقي *âfryqy*.

AFRIQUE, المغرب *êl-Moghreb*, الغرب *êl-Gharb*, بلاد الغرب *belâd êl-Gharb*, افريقيه *Afryqyéh*, *Afryqyah*.

AGA, commandant, اغا *âghâ*, pl. اغاوة *âghâouét*, اغاوات *âghâouât*.

Il a AGACÉ, ضرّع *derraa*, حرش *harach*, تحارش *tehârach*, وحى *ouahä*, *ouahey*.

— Il a Agacé un chien, تهبب في الكلب *tehebebeb fy-'l-kelb*, هوس *haouass êl-kelb*.

— Il a Agacé les dents, درس *deress*, ضرس *daress*.

— Dents Agacées, اسنان ضرسانه *êsnân dersânéh*.

AGAR (n. p.), هاجر *Hâdjar*, *Hâgar*.

AGARIC, غاريقون *ghâryqoun*.

AGATE (pierre précieuse), عقيق *a'qyq*, يمن *yemen*.

AGE, عمر *aamr*, *eeumr*, *ou'mr*, *ou'mer*, pl. عمور *eu'mour*, *ou'mour*, عمار *eu'mâr*, اعمار *ê'mâr*.

— A la fleur de son Age, في تنبوك عمره *fy tenbouk a'mri-h*, في بتك شبوبيته *fy batk cheboubyét-ho*.

— Avancé en Age, شايب *châyb*, شيخ *cheykh*, شارف *châref*, *chârif*.

— Quel Age as-tu? قدّ اى عمرك

qadd êy aamr-ak? كام سنه عمرك *kiâm senéh aamr-ak?*

AGÉ de dix ans, فى العمر عشر سنه *fy-'l-a'mr a'cher senéh*, ابن عشرة عام *êbn aachert aâm.*

— Je suis Agé de douze ans, انا بلغت اثنا عشر سنه *ênâ balaghét êthnâ a'cher senéh.*

— Il est Agé de quarante ans, عمرهُ بالحق اربعين عام *a'mr-ho belahaq ârba'yn a'âm.*

— Je ne suis pas si Agé que lui, مانى شى قدّه فى العمر *mâny chy qadd-ho fy-'l-a'mr.*

— Très-Agé, شارف *chârif, châref*, اختيار *êkhtyâr, îkhtyâr*, شيخ *cheykh.*

Il s'est AGENOUILLÉ, سجد *sedjed, sedjoud*, ركع *rekaa*, طامل *tâmel.*

— Il s'est Agenouillé d'un seul genou, قعد على ركبه ونصف *qaad a'lä rekabéh ou-nousf.*

AGENT, وكيل *oukyl*, pl. وكلا *oukelâ*; خولى *khouly.*

Il a AGGRAVÉ, ثقل *thaqqal, theqqel, tseqqal, saqqal.*

Il a AGI, عمل *a'mal*, فعل *faal*, وسع *ouassa'.*

— De quoi s'Agit-il maintenant? ايش هى الحكايه فى لساعه *êy-ch hy-'l-hikâyéh fy-'s-sâ'ah?* ايش هى السيره *êy-ch hye-'s-syréh?*

AGILE, خفيف *khafyf*, محزوم *mahzoum*, زربان *zirbân, zerbân*, سريع *sery'*, لطيف *lattyf.*

AGILEMENT, بالزربه *bi-'z-zerbah*, قوم *qaouam.*

AGILITÉ, زربه *zerbéh, zerbah*, خفه *khifféh*, سرعه *sera'ah*, لطفه *loutféh.*

AGISSANT, فاعل *fâél, fâi'l*, عامل *a'âmel, a'âmil.*

AGITATION, تهزيز *tahzyz.*

— Agitation des eaux de la mer, متلاطمة البحر *motlâtmét êl-bahar*, تموّج *temaoudj.*

— Agitation d'esprit, خبط *khabitt*, خبص *khabiss.*

Il a AGITÉ, هزّ *hazz*, خبط *khabatt*, خبص *khabass*, لطم *lattam.*

— Il a Agité une question, تجادل على المساله *tedjâdel a'lä-'l-messâléh*, راز الامر *râz êl-âmr.*

AGMAT (v. d'Afrique), اغمات *Aghmât.*

AGNEAU, خاروف *khârouf*, خروف *kharouf*, pl. خرفان *khir-*

fân, khorfân; حمل *hamel,* pl. حملان *hemlân;* — viande d'Agneau, لحم خاروف *lahm khârouf.*

AGNUS-CASTUS, بازغنج *bâzeghandj.*

AGONIE, نزع *nezaa,* منازعه *menâza'h,* لقف *leqf,* شراف *cherâf.*

— Il est à l'Agonie, راه ينزع *râh ynezaa,* هو نازع *hou nâzi';* هو صار قريب للموت *hou sâr qaryb li-'l-mout.*

AGONISANT, نازع *nâzi'.*

AGRAFE, قفله *qofléh, qefléh,* pl. قفال *qefâl;* بزيمه *bezyméh,* pl. بزايم *bezâym;* كلاب *kelâb;* عروه *a'rouéh,* pl. عرا *eerâ.*

AGRANDI, مكبّر *mokabber.*

Il a AGRANDI, كبّر *kabbar,* عظّم *a'zzam,* رفع *refaa.*

Il s'est AGRANDI, تعظّم *tea'zzem.*

AGRANDISSEMENT, كبر *kobr.*

AGRÉABLE, لطيف *lattyf,* حلو *halou, houlou,* عاجب *aâdjib,* جميل *djemyl,* محبوب *mahboub,* مقبول *maqboul.*

Il a été AGRÉABLE, il s'est rendu Agréable, عجب *aadjeb,* عاجب *aâdjeb,* ارضى *êrdä, êrdey,* ترضى *terdä.*

— Il a eu pour Agréable, il a Agréé, قبّل *qabbel,* رضى *raddä, raddey,* هان *hân,* عجب *aadjab.*

AGRÉMENT, نزهه *nozhah,* لطافه *lettâféh.*

AGRESSEUR, حارش *hârich,* ناجم *nâdjim,* تاهم *tâhim,* هاجم *hâdjem.*

AGRESSION, تهامه *tehâméh,* نجامه *nedjâmeh,* تعربش *te'arbech,* تحراش *tehrâch,* هجم *hedjem.*

AGRICULTEUR, فلاّح *fellâh,* pl. فلاّحين *fellâhyn.*

AGRICULTURE, فلاّحه *fellâhah,* حراثه *hirâthéh, hirâsséh,* زراعه *zeraâh.*

AGUERRI, مجرّب *modjerreb.*

AH! (interject.) ا *â,* يا *yâ,* يا يا *yâ yâ,* اه *âh,* اخ *âkh,* او *âou,* واه *ouâh,* واى *ouây.*

J'AI, عندى *aand-y;* — j'Ai un livre, عندى واحد كتاب *a'nd-y ouâhed kitâb.*

— Je n'Ai rien du tout, ما عندى حتّى شى *mâ a'nd-y hattä chy.*

J'AI été, كنت *kont, kount,* انا كنت *ânâ kont.*

Aide (s. f.), نصر *nasr*, عون *a'oun*, pl. اعوان *ê'ouân*, معونه *ma'ounéh*, نجده *nedjdéh*, جيره *djy-réh*.

— Il a demandé Aide, استعان *êsta'ân*, استجار *êstedjar*.

— Dieu te soit en Aide! الله يسهل امرك *Allah yssehel amr-ak!* يسعدك الله *yssaad-ak Allah!*

— Avec l'Aide de Dieu tout se fera, مع معونة الله يصير كل شى *ma' ma'ounét Allah yssyr koll chy.*

— A l'Aide! على مهل *a'lä mehel!*

Un Aide, ناصر *nâsser*, pl. ناصرين *nâsseryn*.

Aide (impératif), انصر *ônsor* (en s'adressant à un homme), انصرى *ônsory* (en s'adressant à une femme).

Aidé, منصور *mansour*, plur. منصورين *mansouryn*, معون *ma'oun*.

Il a Aidé, نصر *nassar*, عان *aân*, اعان *â'ân*, عون *aouan*, *a'ouen*, نفع *nafaa*, *nefaa*, سعد *saad*, سعف *saaf*, نجد *nedjed*.

— J'ai Aidé, نصرت *nassart*.

— Ils ont Aidé, نصروا *nassa-roû*.

— Tu ne m'Aides pas dans la détresse, لا انت لى عند الشديد تنفع *lâ ênt l-y a'nd êch-chedyd tenfa'*.

Aigle, عقاب *eu'qâb*, *eeqâb*, *aaqâb*, *ou'qâb*, نسر *nesr*, *nasr*, *nisr*, pl. نسور *nessour*.

Aigle de mer, بو عميرة *bou eu'-myrah*, *bou o'myrah*.

Aigre, حامض *hâmèdd*, *hâ-madd*, حاموض *hâmoudd*, قارص *qâress*.

— Lait Aigre, لبن *leben*.

Aigreur, حموضه *hamouddéh*.

Il s'est Aigri, حمض *homedd*, خلل *khalal*, فسخ *fassakh*.

—(au fig.), اغتاط *êghtâtt*, سود خاطرة *saoued khâtr-ho*.

Aigu, حادّ *hâdd*, محدود *maha-doud*, مدبّب *modebbeb*, *modabbeb*, ماضى *mâddy*, متقف *motqef*, رفيع *refy'*, مروس *merous*.

— Douleur Aiguë, وجع شديد *oudja' chedyd*.

Aiguière, برّاد *berrâd*, برّاده *berradah*, إبريق *îbriq*, بريق *bryq*, قلّه *golléh*, جله *djelléh*, مشربه

mechrebah, pl. مشربات *mechre-bât*.

— Aiguière commune en terre, قلّوش *qallouch*.

AIGUILLE, ابره *êbréh*, *îbrah*, *îbréh*, pl. ابار *îbâr*, *êbâr*; المفتاحه *êl-miftâhah*.

— Grande Aiguille, مخيط *mou-khaytt*, *moukhiyatt*, مسلّه *mossalléh*, pl. مسلّات *mossallât*.

— Trou d'Aiguille, عرذه *eurdéh*, غرذه *gherdéh*.

— Pique l'Aiguille dans l'habit de peur qu'elle ne se perde, اغرز الابره فى الثوب وسكّها حتّى لا تنسيع *ôghrouz êl-îbréh fy-'t-thouab ou-sokk-hâ hattä lâ tessy'*.

— Aiguille de balance, لسان السنجه *lessân ês-sandjah*.

AIGUILLETTE, شرت *chirit*.

AIGUILLON, درفه *dereféh*, مشوا *mechouâ*, سفود *souffoud*, يشفه *yech-féh*, *yechfah*, pl. يشفى *yechfä*, *yechfey*; عقص *eeqs*.

Il a AIGUISÉ, سنّ *senn*, مضّى *maddä*, *maddey*, جلخ *djalakh*, رقق *reqqaq*, رفع *reffaa*.

Pierre à AIGUISER, رحا ذا الحجّام *rahâ dê-'l-hadjâm*.

AIGUISEUR, جلّاخ *djellâkh*, pl. جلّاخين *djellâkhyn*; سنّان *sennân*, pl. سنّانين *sennânyn*.

AIL, ثوم *thoum*, *tsoum*, *soum*.

— Une tête d'Ail, ثومه *thouméh*, راس ثوم *râs thoum*.

— Gousse d'Ail, سنّ ثوم *senn thoum*, pl. سنان ثوم *senân thoum*; حرص ثوم *hars thoum*, pl. حروص ثوم *hourous thoum*.

AILE, جناح *djenâh*, pl. اجناح *âdjnâh*, *êdjnâh*, اجناحه *êdjnâhah*; جناحات *djenâhât*, جوانح *djouâ-néh*.

— Il s'est envolé à tire d'Ailes, et on l'a perdu de vue, طار فى فرده طيره حتّى لا احد عاد قشعه *târ fy ferdéh tayrah*, *hattä lâ âhd a'âd qecha'-ho*.

AILLEURS, فى غير مطرح *fy ghayr mattrah*, فى موضع اخر *fy moudda' âkher*.

D'AILLEURS, من جهة اخرى *min djehét ôkhrâ*, من وجة اخر *min oudjét âkher*, من ناحية اخرى *min nâhyét ôkhrä*.

— Cela vient d'Ailleurs, هذا بيجى من برّا *hadâ bydjy min barrâ*, هذا غريب *hadâ gharyb*.

— D'Ailleurs, de plus, en outre, وبعد *ou-baad*, وامّا بعد *ou-âmmâ baad*.

Aimable, حبيب *habyb*, pl. احبّا *êhbbâ*, احباب *êhbâb*; محبوب *mahboub*, pl. محبوبين *mahboubyn*.

Aimant (Pierre d'), مغنطيس *maghnettys*, مغناطيس *maghnâttys*, مقناطيس *meqnâttys*.

Il a Aimé, حبّ *habb*, عشق *cecheq*.

— J'ai Aimé, حبّيت *habbéyt*.

— Nous avons Aimé, حبّينا *habbynâ*.

— J'Aime, احبّ *âhobb*, انا نحبّ *ânâ nehobb*.

— Je t'Aime, انا نحبّك *ânâ nehobb-ak*, *ânâ nehobb-ek*.

— Nous vous Aimons, نحن نحبّكم *nahn nehobb-koum*.

— Aime-moi, حبّني *hobbny*.

— Je t'Aime beaucoup, انا نحبّك قبالة *ânâ nehobb-ak qobâlah*, انا نحبّك بالزاف *ânâ nehobb-ak bi-'z-zêf*.

— Je n'Aime pas, ما نحبّ شي *mâ nehobb chy*.

— Je ne t'Aime pas, انا ما نحبّك شي *ânâ mâ nehobb-ek chy*.

— Je sais que tu m'Aimes, نعرف بانّ انت تحبّني *naaref be-ênn ênt tehobb-ny*.

— J'Aimerai qui m'Aimera, من يحبّني احبّه *men yehobb-ny âhobb-ho*.

Il a Aimé mieux, رضا *reddâ*; — tu Aimes mieux mourir de faim que travailler, ترضى تموت بالجوع ولا تخدم *terdey temout bi-'l-djou' ou-lâ tekhdem*.

— J'Aime mieux faire cela que cela, اود اعمل هذا اكثر من هذا *âoud âa'mel hadâ âkthar min hadâ*.

— J'Aime mieux cela que cela, انا استحسن هذا على هذا *ênâ êstahssen hadâ a'lä hadâ*, انا استحلى هذا على هذا *ênâ êstahaley hadâ a'lä hadâ*.

— J'Aime mieux que tu te reposes chez nous que chez lui, انا احبّ خاطري انّك تقعد عندنا وما تروح عنه *ênâ âhobb khâttr-y ênn-ak toqo'd a'nd-nâ ou-mâ terouh a'nd-ho*.

Aine, خن الورك *khon êl-ouark*, حالب *hâleb*, pl. حوالب *haouâleb*.

Aîné, بكر *beker*, *bekir*, *bekr*, pl. ابكار *âbkar*; اوّل الولاد *âouel êl-oulâd*.

— Frère Aîné, عزيز *aazyz*, اخو الكبير *âkhou-'l-kebyr*.

Aînesse, بكوريه *bekouryéh*, pl. بكوريات *bekouryât*.

Ainsi, كذا *ke-dê*, *ka-dâ*, زى ذى *zay dy*, هكذا *heka-dâ*.

— Ainsi que, كـ *ka-*, *ke-*, كما *ka-mâ*, مثلما *methel-mâ*, كيف *kyf*.

— Ainsi que vous, ككم *ka-koum*, مثلكم *methel-koum*.

— Ainsi qu'il a fait, كما فعل هو *ka-mâ faal hou*.

— Ainsi que je suis venu, Ainsi je m'en irai, مثلما جيت مثلما اروح *methel-mâ djyt*, *methel-mâ ârouh*.

— Ainsi que tu feras à autrui, Ainsi Dieu te fera, مثلما تعمل مع غيرك هكذا يعمل الله معك *methel-mâ taamel ma' ghayr-ak*, *heka-dâ yaamel Allah ma'-ak*.

Air, هواء *haouâ*, pl. اهويه *âhoueyéh*; ريح *ryèh*, *ryh*, pl. ارياح *âryâh*, نسيم *nessym*.

— Air frais, فرسك *frisk*.

— Air de musique, لحن *lahn*; pl. الحان *êlhân*; تنغيم *tenghym*, pl. تناغيم *tenâghym*; ترتيل *tertyl*, pl. تراتيل *terâtyl*, رقم *reqam*, مقام *maqâm*.

Airain, نحاس *nahâss*.

Aire à battre le blé, بيدار *bey-dâr*, بيدر *beydar*, pl. بيادر *beyâdar*; نادر *nâder*.

Aire de vent, زاوية الهوا *zâouyét êl-haouâ*.

Ais (s. m.), لوح *louèh*, *louh*.

Aisance, وسعه *ouasa'h*, حضور *hoddour*.

Aise (s. f.), راحه *râhah*, رحا *rahâ*, رياضه *ryâddéh*, انيشاط *ênychâtt*.

— Fais à ton Aise cet ouvrage, اتبحبح فى هذا الشغل *êtbahbah fy hadâ-'ch-choghl*; اعمل هذا على مهلك *aamel hadâ a'lä mehal-ak*; اصنع هذا بلا تعب *êsna' hadâ belâ taab*.

Aise (adj.), content, مبسوط *mebsoutt*, *mabsoutt*, مطرح *mottarrah*, فرحان *ferahân*; *ferhân*, pl. فرحانين *ferhânyn*.

— Il a été bien Aise, فرح *farah*.

— Je suis bien Aise de ta venue, انا فرحت فى مجيك *ênâ ferabt fy megy-k*.

Aisé (facile), ساهل *sâhil*, *sâhel*.

— Tout est Aisé pour lui, كلّ شى واسع عليه *koll chy ouâssè' a'lay-hi*.

Aisselle, ايباط *êybâtt*, باط *bâtt*, pl. باطان *bâttân*.

Il a Ajourné en jugement, بعث

بيّت للشرع *baat li-ch-cheraa*, بيّت للشرع *bayyat li-ch-cheraa.*

Il a Ajouté, زاد *zâd.*

— Il a Ajouté à la vérité, زاد على الحقّ *zâd a'lä-'l-haqq.*

Il a Ajusté, ظبط *dabat, zabat.*

Alambic, كركه *kerkah*, حيّه *heyyah*, انبيق *ênbyq.*

Il a Alargué, الارغا *âlârghâ.*

Alarme, خوف *khaouf, khouf, khauf*, فزعه *feza'ah.*

— Fausse Alarme, تحيله *tehyléh*, مكر *mekr.*

— Il a donné une fausse Alarme, تحيل *tehyl.*

Il a Alarmé, اوهم *éouham*, فزع *fazaa.*

— Cette nouvelle a Alarmé toute la ville, هذا الخبر فزع المدينه كلّها *hadâ-'l-khabar fazaa-'l-medynéh koll-hâ.*

Il s'est Alarmé, خاف *khâf.*

Albanais, ارناوط *ârnâoutt.*

Albanie (province turque), بلد الارناوط *beled êl-Arnâoutt.*

Albazète (ville d'Espagne), بسيط *Bassyt.*

Alcala (ville d'Espagne), قلعة يحصب *Qalaat yahsseb.*

Alcasar (ville d'Afrique), القصر *êl-Qassar.*

Alchimie, الكيميا *êl-kymyâ.*

Alchimiste, كيماوى *kymâouy.*

Alène, درفه *dereféh*, يشفه *yechfah*, pl. يشفى *yechfey*; مخرز *mokhraz*, pl. مخارز *mokhârez.*

Alentours (s. pl.), دار *dâr*, ما دار *mâ dâr.*

Alep (ville de Syrie), حلب *Haleb.*

Alépin (natif d'Alep), حلبى *haléby.*

— L'Alépin est petit maître, le Damasquin rusé (prov. vulg.), حلبى چلبى شامى شومى *haleby tcheleby, châmy choumy.*

Alexandre (n. pr.), اسكندر *Iskander*, ذو القرنين *Dou-'l-qarnéyn.*

Alexandrette (ville de Syrie), اسكندرون *Iskanderoun*, اسكندرونه *Iskanderounah*; — natif d'Alexandrette, اسكندرونى *îskanderouny.*

Alexandrie (ville d'Égypte), اسكندريه *Iskandéryéh.*

Alexandrin (natif d'Alexandrie), اسكندرانى *iskanderâny.*

Alexis (n. pr.), ريشا *Rychâ.*

Algèbre, علم حروف الغبار

e'lm hourouf êl-ghoubâr, الجبر *âl-geber*, الجبرة *êl-gebrah*.

ALGER, حزاير *Djezâyr*, الجزاير *êl-Djezâyr*.

ALGÉRIEN, جزايرى *djezâyry*, جزايرلى *djezâyrly*.

ALGÉSIRAS (place d'Espagne), جزيرة الخضرا *Djezyrét êl-khoddrâ*.

ALHUCÉMA (ville d'Afrique), حجر النكور *Hadjer ên-nekour*.

ALICANTE (ville d'Espagne), لقنت *Liqant*.

ALIÉNÉ (fou), مجنون *medjnoun*, pl. مجانين *medjânyn*; خبّاط *khob-bâtt*, اخوت *âkhout*, pl. خوتان *khoutân*; معدور *maadour*, جاهل *djahel*, pl. جهال *djihâl*; مستهوى *mostahouy*.

Il est devenu ALIÉNÉ, خوت *khaouét*, خوث *khaoueth*.

Il a ALIÉNÉ (vendu), باع *baa*, بيّع *beyyaa*.

— Il a Aliéné tout son bien, روّح كل رزقهُ *raouah koll rezq-ho*.

ALIF (*Voyez* A).

Il a ALIGNÉ, صفّ *saff*, سطر *sattar*.

ALIMENT, ماكلة *mêklah*, طعام *taâm*, قوت *qout*, pl. اقوات *âqouât*.

ALKORAN, القران *êl-qorân*, الفرقان *êl-fourqân*, المصحف *êl-moshaf*, الجفر *êl-djefr*, الكتاب العزيز *êl-kitâb êl-a'zyz*, الملهمة *êl-melehmah*, pl. الملاهم *êl-molâhem*.

Elle a ALLAITÉ, ارضعت *êrdaat*, رضعت *reddaat*, *riddaat*.

ALLAITEMENT, ارضع *îrdaa*, رضع *riddaa*, رضاع *riddâa*.

ALLANT, رايح *râyh*, *râyèh*, pl. رايحين *râyhyn*.

Il est ALLÉ, سار *sâr*, سير *seyr*, مشى *machey*, *machä*.

— Vous Allez, انتوا رايحين *êntoû râyhyn*; — nous Allons, احنا رايحين *êhanâ râyhyn*.

— Vous n'Allez point, ما انكم ايحين *mâ-'n-koum râyhyn*.

— Il Allait, كان رايح *kân râyh*.

— Tout va Aller bien, Dieu aidant, ان شاء الله ما يصير الّا الخير *ên châ Allah mâ yssyr êllâ-'l-khéyr*.

— Il est Allé à reculons, مشا خلفانى *machâ khalfâny*; — à cloche-pied, بقبش *baqbach*, حلج *haladj*; — à quatre pattes, رحف *rahaf*, دبدب *dabdab*.

— Il est Allé en pèlerinage, حجّ *hadjdj*, *hagg*.

— Il est Allé devant, سبق *sabaq*.

— Il est Allé au devant, أستقبل *êstaqbel*, تقدّم *teqaddam*.

— Il est Allé à pied, مشا *machâ*, مشى *machä*, *machey*.

—Il est Allé à cheval, ركب *rakab*.

Il s'en est Allé, سفر *safar*, *safer*, راح *râh*, رحل *rahal*, ارتحل *êrtchal*, سار *sâr*.

— Mon père n'est pas encore en Allé, بويه ما زال ما سفر *bouyah mâ zâl mâ safer*.

— Je veux m'en Aller, بدّى أروح *bedd-y ârouh*.

Il a Alléché, زهزه *zahzah*, ملق *malaq*.

Allée (action d'aller), مشى *mechy*, سير *séyr*.

Allée d'un jardin, زنقه *zanqah*, pl. زنقات *zanqât*, روحه *raouhah*, شوره *chourah*, شوار *chaouâr*.

Il a Allégé, خفف *khaffaf*.

Allégorie, مثل *methl*, *mesl*, تمثيل *temsyl*, مجاز *medjâz*.

Allemagne, نمسا *Nemsâ*, نمسه *Nemsah*, *Nemséh*, بلاد نمسه *belâd Nemséh*, الامانيا *Alâmânyâ*.

Allemand, نمساوى *nemsâouy*, الاماني *alâmâny*.

Alliance, شرط *churt*, pl. شروط *cherout*; عهد *e'hed*, عهود *ou'houd*, مقربه *moqarebéh*, نسبه *nisbéh*, مصاهره *mossaheréh*, أتفاق *ĭttifâq*, معاهده *mo'âhidéh*.

Allié, قريب *qaryb*, عهيد *eehyd*, متّفق *mouttefeq*.

Il s'est Allié, تعهد *tea'hed*, صاهر *sâher*, قارب *qârab*.

Allocution, خطبه *khotbah*.

Il a Allongé, طوّل *taoual*, مدّ *madd*, مغط *maghatt*, مط *matt*.

— Ce lit est trop court pour que je puisse m'y Allonger, هذا الفرش قصير علىّ ما اقدر امتدّ فيه *hadâ-'l-farch qassyr a'lay-y mâ aqdar âmtedd fy-hi*.

— Il s'est Allongé on bâillant, تمطا *temettâ*.

Allons! (interj.), ايها *âyhâ*, ايوا *êyouâ*, ياالله *yâ-llah*; — عافك *a'âf-ak* (courage à toi); — عافه *a'âf-ho* (courage à lui); — عافنا *a'âf-nâ* (courage à nous); — عافكم *a'âf-koum* (courage à vous).

— Allons, promenons-nous un peu, ايها خوصوا شويه *âyhâ*, *khaoussoû chauyéh*.

Il a Allumé, شعل *chaal*, اشعل

êchaal, نوّر naouar, وقد ouaqad, ولع oualaa.

Allumette, وقيد ouqyd, كبريت kibryt.

Allumeur, شعّال cha'âl.

Allusion, كنايه kinâyéh.

Almamon (n. pr.), المامون âl-Mâmoun, êl-Mâmoun.

Almanach, روز نامه rouz nâméh, تقويم teqouym, الشاهره êch-châhirah.

Almansor (n. pr.), المنصور âl-Manssour, êl-Manssour.

Alméria (ville d'Espagne), المريه êl-Meryah.

Almodovar (ville d'Espagne), المدوّر êl-Moudeouer.

Almunecar (ville d'Espagne), المنكب êl-Menkeb.

Aloès, صبره sabrah, صبّره sab-barah.

Aloès d'Amérique, ڭرزيانّوا guerzeyânnou, ڭرزيانوا guerzeyâ-nou, guerzyâno.

Bois d'Aloès, كمارى komâry, عود ou'oud.

Alors, حينيذ hyzyn, عند ذلك الحين a'nd delik êl-hyn, الى ذلك الحين îlä zelik êl-hyn, فى هذا الزمان fy hadâ-'z-zemân, فى ذاك اليوم fy zâk êl-youm, ثمّ thoumm, soumm.

Alose, شابل châbil, شابيل châbyl.

Alouette, قنبر qonber, قنبره qonberah, pl. قنابر qenâber.

— Alouette huppée, قوبع qoubaa.

Alphabet, ابجد aboudjed, الهجاييه êl-hedjâyyéh, زرع الكلام zera'-'l-kelâm, الهجا êl-hedjâ.

Les Alpuxares (montagnes d'Espagne), البشارات âl-Bechârât.

Altération (soif), عطش a'ttch.

Altercation, خصم khesm, خصام khissâm, اختصام êkhtissâm, مجادله modjâdeleh, شامطه châmat-tah.

— Il a eu une Altercation, اختصم êkhtessam, خصم khessam, khassem, استخصم êstakhsem.

Altéré (changé), مغير moghayr, متغير molghayr.

Altéré (ayant soif), عطشان aatchân, pl. عطشانين aatchânyn.

Il a Altéré (changé), v. a., غيّر ghayyer.

Il est Altéré (il a soif), عطش aattech.

— Je suis Altéré, رانى عطشان *râ-ny a'tchân.*

Alternative, خيار *khyâr.*

— Tu as l'Alternative de faire ceci ou cela, انت الخيار فيه ان تعمل ذا والّا ذاك *ênt êl-khyâr fy-h ên ta'mel dâ ou-êllâ dâk.*

Alternativement, بالنوبه *be-'n-noubéh,* فى المداوره *fy-'l-medaou-rah,* على دوره *a'lä douréh,* واحد ورا واحد *ouâhed ouerâ ouâhed.*

Altier, متجبّر *motgebber,* متكبّر *motkabber.*

Son Altesse, حضرته *hadderet-ho.*

Alun, شبّ *chebb,* شاب *châb,* شابّه *chabbah,* شبّه *chibbéh.*

Aly (n. pr.), على *A'ly.*

Amadou, شعل *chououl,* صوفان *soufân,* طعم *taam.*

Il a Amadoué, ميّل *meyyel,* قلب *qalab.*

Il a Amaigri, ضعّف *da'af,* هزّل *hâzzal,* دمم *demem,* رقق *reqaq.*

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان *ês-soum ydmem êr-rouhbân.*

— Il s'est Amaigri, ضعف *daef,* هزل *hazel.*

Amande, لوزه *louzah, leouzah,* pl. لوز *louz, leouz;* نوا *nouâ.*

— Amande amère, مريج *merydj.*

— Amande de cerises, محلب *mahaleb.*

Amandier, شجرة اللوز *chadjerét êl-louz,* شجره ذا اللوز *chedjirah dê-'l-leouz.*

Amant, عاشق *a'âcheq.*

Il a Amariné, مسك *messek,* قبض *qabadd,* غلب *ghalab,* اخذ *âkhad.*

Amarre (subst.), ربط *robt,* حبل *habel, habl,* pl. حبال *hebâl.*

Il a Amarré, ربط *rabatt.*

— Amarre! (imp.) اربوط *ârboutt.*

Amas, كوم *koum,* جمع *djemaa.*

Il a Amassé, لمّ *lamm,* كوم *kaouam,* حوس *haoues,* تلا *telâ,* عبّا *a'bbâ,* جمع *djamaa.*

— Il a Amassé un trésor, خزن *khazan.*

Ambassade, بشاره *bechârah.*

— Il l'a envoyé en Ambassade, انفذه مرسولاً *ênfed-ho mersoulân.*

Ambassadeur, الجى *âldjy, êl-djy, êlguy,* الچى *êltchy,* قاصد *qâs-sad,* مباشر *mobâcher,* مرسول *mersoul.*

Ambidextre, عيسراوى *i'ysse-râouy,* pl. عيسراويّن *i'ysserâouyyn.*

AMBIGU, ملهم *molehem*, مشريك *mochryk*.

AMBITIEUX, منتفخ *mantifakh*, ذو نفخ *dou nefkh*, متجبر *motgebber*, رغيب *raghyb*.

AMBITION, نفخ *nefkh*, نفخه *nef-khah*, رغبه *reghbéh*, حسره *hasreh*, حرصه *harséh*.

— Il a de l'Ambition, رغب *ragheb*, تجبّر *tedjebber*.

AMBRE jaune (succin), كارب *kâ-reb*, *kârab*, كربان *kerbân*, كهربان *keherbân*, كهربا *kehrebâ*.

AMBRE gris, عنبر *a'nbar*, *a'nber*, عمبر *a'mber*.

AME, نفس *nefs*, *nafs*, pl. نفوس *nefous*, انفس *ônfoss*, *ônfouss*; روح *rouh*, pl. ارواح *ârouâh*.

— Grandeur d'Ame, كبر النفس *kobr ên-nefs*, ارواح الهالكه *ârouâh êl-hâlekéh*.

Il a AMÉLIORÉ, جعل احسن *djaal âhssan*.

AMEN, امين *âmyn*.

AMENDE, خطيه *khattyah*, *khat-tyéh*, جريمه *djeryméh*, pl. جريمات *djerymât*.

— Il a fait payer une Amende, جرّم *djerrem*, فرض *feredd*.

— Vous serez mis à l'Amende; et, si vous ne payez pas, on vous emprisonnera dans la citadelle, تعطوا خطيه واذا ما تدفعوشى يحبسوكم فى القلعه *taattoû khattyéh*, *ou-îzâ mâ tedfa'ou-chy yhabessou-koum fy-'l-qala'ah*.

Il a AMENÉ, احضر *âhdar*, حضّر *haddar*, جاب *djâb*, وصّل *ouas-sel*.

— Les juges ordonnèrent d'Amener devant eux l'assassin avec les témoins, et on les amena, امروا القضاة باحضار القاتل مع الشهود واحضروهم *âmeroû-'l-qoddât be-êhd-dâr êl-qâtel ma'-'ch-chouhoud*, *ou-âhdderoû-houm*.

— Il a Amené son pavillon, نزّل البيراق *nezzel êl-beyrâq*, ميناد البنديره *meynâd êl-bandyrah*;

— Le pavillon a été Amené, وقعت البنديره *ouaqa't êl-bandy-rah*, نزل البيراق *nezel êl-beyrâq*.

AMER, مرّ *morr*, *mourr*.

— Plus Amer, امرّ *âmarr*.

— Il a rendu Amer, مرمر *mer-mer*.

— Il est devenu Amer, مرر *me-rar*, تمرمر *temermer*.

Américain, امريكى *âmeryky*, امريقانى *âmeryqâny*.

Amérique, امريكه *Amerykah*, امريقا *Ameryqâ*.

Ametrume, مراره *morâréh*.

Ami, صاحب *sâheb*, *sâhib*, pl. اصحاب *âshâb*; حبيب *habyb*, pl. احباب *êhbâb*; خليل *khalyl*, pl. خلّان *khellân*; صديق *sadyq*, pl. اصدقا *êsdaqâ*; محبّ *mohibb*, pl. محبّين *mohibbyn*; رفيق *refyq*.

— Qui n'aime que son bien n'a pas d'Ami, صديق ماله اصدقا ما له *sadyq mâl-ho, êsdaqâ mâ le-ho.*

— Ils ne sont plus Amis, انقطع المحبّة من بينهم *ênqitta'-'l-mohabbéh min bayn-hom.*

A l'Amiable, في الجوده *fy-'l-djoudéh*, في الطاعه *fy-'t-tâ'ah*.

Amict, مصنف *mosnaf*, pl. مصانف *mossânef*.

Amidon, نشا *nechâ*.

Amie, صاحبه *sâhibah*, حبيبه *habybah*, خليله *khalylah*.

Amin (n. pr.), الامين *âl-Amyn*, *êl-Amyn*.

Amiral, ريس البحر *réys êl-bahar*, ريس ذا البحر *réys dê-'l-bahar*, ريس ذا المراكب *réys dê-'l-merâkeb*, ميرانته *myranteh*, قبطان باشى *qobtân bâchy*.

— Grand Amiral, اميردا البحر *êmyr dê-'l-bahar*, امير البحر *êmyr êl-bahar*, امير العماره *êmyr êl-i'mârah*, قبطان باشا *qaboutlân bâchâ*.

— Le vaisseau Amiral, الغليون *êl-ghalyoun*.

Amitié, محبّه *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبّات *mohabbât*, خلاله *khelâlah*, *khelaléh*, صحبه *sahbah*, صدقه *sidqah*.

Sel Ammoniac, نشادر *nechâder*, *nouchâdir*.

Amnistie, سماح *semâh*.

Il a Amnistié, سامح *sâmèh*.

Il a Amolli, ليّن *leyyen*, رطّب *rattab*, *ratteb*, ارتخا *êrtekhâ*.

Il s'est Amolli, رخا *rakhâ*, رخى *rekhä*, ترنخ *ternekh*.

Il a Amoncelé, جمع *djamaa*, *gemaa*, كوّم *kaouam*.

Amorce de fusil, دخير *dekhyr*, شرك *cherk*.

Il a Amorcé les oiseaux, صلى *saley*.

Il a Amorti, عدم *aadam*.

Amour, حبّ *hobb*, عشق *eu'chq*.

— Pour l'Amour de moi, من شان خاطرى *min chân khâttry.*

— Pour l'Amour de Dieu, لله *l-illah,* من شان الله تعالى *min chân Allah taâlä,* لله تعالى *l-illah taâlä.*

— Pour l'Amour que je vous porte, لاجل محبّتى لك *li-âdjel mohabbél-y l-ak,* محبّا فيك *mohabbâ fy-k.*

Pomme d'Amour, تماطش *to-mattich, tomâttech,* تفّاح ذا العشق *toffah dê-'l-eu'chq.*

Il s'est Amouraché, تعلّق فى عشق *taallaq fy eu'chq.*

Amoureux, عاشق *aâcheq,* pl. عشاق *eechâq,* عاشقين *a'âcheqyn.*

Amphibie, الّى يعيش فى البرّ وفى البحر *êlly ya'ych fy-'l-berr ou-fy-'l-bahar.*

Amphithéâtre, منظر *mandar, manzar,* pl. مناظر *menâder, menâzer.*

Ample, واسع *ouâssè', ouâssi'.*

Amplement, بالواسع *b-êl-ouâsè'.*

Il a Amplifié, كثّر *katthar,* شرح *charah.*

Ampoule (bouteille), بقبوقة *baq-bouqah,* pl. بقابيق *boqâbyq.*

Ampoule sur la peau, بقلوشة *baqlouchah,* بلفوطة *belfouttah,* شلفوطة *chelfouttah.*

— Il a des Ampoules, تشلفط *techelfett.*

Ampoulette (sablier), رمليه *remlyah, ramlyah,* ساعة متاع رمل *sâa'h metaa raml.*

Amputation, تقطيع *taqty', teg-ty',* انقطاع *înqitâa',* تشقيق *tech-qyq,* شقّ *cheqq.*

Amputé, مقطّع *mouqattè',* مقطوع *maqtou'.*

Il a Amputé, قطع *qattaa,* شقّ *chaqq,* تقطع *teqtaa, tegta'.*

Il a été Amputé, انقطع *ênqettaa.*

Amran (n. pr.), عمران *A'mrân.*

Amrou (n. pr.), عمرو *A'mrou.*

Amulette, حمايل *hamâyl.*

Il s'est Amusé, تنزّه *tenezzeh,* لعب *laab,* زاح *zâh,* لاغ *lâgh.*

Amusement, لعب *laab,* ملاغة *melâghah,* مزاح *mizâh,* تنزّه *tenez-zouh,* نزهة *nozahah, nozhah.*

Amyn (n. pr.), الامين *êl-Amyn.*

An, عام *aâm,* pl. اعوام *â'ouam;* سنة *seneh,* pl. سنين *senyn,* سنون *senoun;* — deux Ans, سنتين *sené-téyn,* عامين *aâ'méyn.*

— L'An qui vient, السنة الجايه

ês-senét êl-djâyéh, السنة الآتيه *ês-senét êl-âtyéh.*

— L'An passé, العام العول *êl-a'âm êl-ou'oul,* السنة الماضيه *ês-senét êl-mâddyéh.*

— Tous les Ans, كلّ سنه *koll senéh,* كلّ عام *koll a'âm.*

— Tous les deux Ans, كلّ سنتين *koll senetéyn.*

— Il a été un An à faire une chose, اسنا في شي *êsnâ fy chy.*

— Tu as été un An à cela, انت اسنيت في هذا *ênt êsneyt fy hadâ.*

— L'An 535, عام خمسه وثلاثين وخمسمايه *a'âm khamsah ou-tselâssyn ou-khams-mâyéh.*

— L'An VI de la République française, c'est-à-dire 1213 de l'hégire, سنه سادس من اقامة الجمهور الفرانساوى يعنى سنة الف وميتين وثلاث عشر هجريه *senéh sâdis min îqâmét êl-djemhour êl-frânsâouy, ya'ny senét âlf ou-mytéyn ou-thelâth a'cher hegyryéh* (date de la conquête de l'Égypte).

— Le jour de l'An, premier jour de l'année, راس السنه *râss ês-senéh,* بدو السنه *bedou-'s-senéh,* وجة السنه *oudjét ês-senéh,* اوّل يوم من سنه *âouel youm min senéh.*

Anachorète, زاهد *zâhed.*

Anafé (ville d'Afrique), دار بيضا *Dâr beyddâ* (m. à m. la maison blanche).

Anagramme, تحريف *tahryf.*

Analogue, موافق *mouâfiq;* موشابه *mouchâbih.*

Analyse (abrégé d'un ouvrage), مختصار *mokhtessâr;* — (résumé), تلخيص *talkhyss,* تفسير *tefsyr,* بيان *beyân;* — (examen), تعبير *taabyr,* استقصا *îstiqsâ,* تفتيش *teftych,* تفرّق *teferreq,* توزيع *touzy'.*

Il a Analysé (examiné), استقصا *êstaqsâ, êstaqsey.*

Anathème, حرام *herâm,* pl. حرم *horom.*

Anatolie (province de Turquie), اناطوليه *Anâtloulyah.*

Anatomie, تشريح *techryh.*

Ancêtre, سالف *sâlef.*

— Ancêtres (pl.), جدود *djedoud,* اجداد *êdjdâd,* سلفا *solfâ,* اسلاف *êslâf.*

Anchois, ريم *rym,* سردين *sardyn,* سرداله *sardellah.*

Ancien, قديم *qadym,* pl.

قديمون *qadymoun*, قدما *qodemâ*, عتيق *aatyq*, pl. عتقا *a'teqâ*, *o'teqâ*.

— Plus Ancien, أعتق *âa'taq*, *âa'teq*.

ANCIENNE, قديمه *qadymah*, عتيقه *aatyqah*.

ANCIENNEMENT, قديمًا *qadymân*, سابقًا *sâbeqân*, فى السابق *fy-'s-sâbeq*, من قديم *min qadym*, فى الزمان القديم *fy-'z-zemân êl-qadym*, فى قديم الزمان *fy qadym êz-zemân*.

ANCRAGE, مرساه *mersâh*.

ANCRE, خطاف *khettâf*, pl. خطاطيف *khettâtyf*; مخطاف *moukhtâf*, *mekhtâf*, مرسى *mirsä*, *mersä*, pl. مراسى *merâssy*; حلب ذا المركب *helb dê-'l-merkeb*.

— Il a jeté l'Ancre dans le port, رسا فى المرساه *ressâ fy-'l-mersâh*.

—Jetez l'Ancre! ارموا المخطاف *êrmoû-'l-moukhtâf!*

— Le vaisseau amiral est à l'Ancre, الغليون راسى *êl-ghalyoun râssy*.

ANDALOUSIE, اندلوس *Andalous*, الاندلس *êl-Andalos*, بلاد الاندلوس *belâd êl-Andalous*, اندلس *Andalos*.

ANDALOUX, اندلوسى *andaloussy*.

ANDRÉ (n. pr.), اندراوس *Andrâous*.

ANDRINOPLE (ville de Turquie), ادرنه *Adrenéh*, *Êdrinéh*.

ANDUJAR (ville d'Espagne), اندوجار *Andoudjâr*, اندوخار *Êndoukhar*.

ANE, حمار *hemâr*, *heumâr*, *himâr*, *homâr*, *hamâr*, pl. حمير *hamyr*, حمر *houmour*, *houmr*.

Il a ANÉANTI, هلك *helak*, حلك *halak*, بطّل *battal*, عدم *aadam*, افنا *êfnâ*.

ANÉANTISSEMENT, عدم *eedm*, *a'dem*, *eu'dm*.

ANECDOTE, حديث *hadyth*, *hadyts*, حكايه *hikâyéh*, pl. حكايات *hikâyât*; قصّه *qesséh*, *qisséh*.

ANÉMONE, شقشقيق *chaqchequq*.

ANESSE, حماره *hemârah*.

ANGE, ملك *melak*, ملاك *melâk*; pl. ملايكه *melâykah*, *melâykéh*.

ANGÉLIQUE (adj.), ملاكى *melâky*.

ANGÉLIQUE (plante), ملكايه *melekâyéh*.

ANGLAIS, انڭليز *ênglyz*, انكليس *ênklyss*.

ANGLE, قنت *qant* (en italien *canto*, *cantone*); قرن *qarn*, ركن *rakn*, pl. اركان *arkân*; زاويه *zâouyéh*, pl. زوايه *zouâyah*, زوايا *zouâyâ*.

— Angle droit, زاويه قايمه *zâouyéh qâyméh*.

ANGLETERRE, بلد الانڭليز *beled êl-Ênglyz*.

ANGOISSE, ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*, دلّه *dillah*, وجعه *oudja'ah*, *ouga'ah*, مشقه *mechaq-qah*, pl. مشقات *mechaqqât*; مضيقه *moddayqah*.

— Angoisses de la mort, اهوال الموت *êhouâl êl-mout*.

ANGUILLE, نون *noun*, سنار الحوت *sounâr êl-hout*, حيّه ذا الما *hayéh dê-'l-mâ*, حنكليس *hanklys*.

ANGULAIRE, قنتي *qanty*.

ANGULEUX, مقرنه *moqarnah*.

ANIER, حمّار *hommâr*, *hammâr*, *hemmâr*, pl. حمّاره *hammârah*, حمّارين *hammâryn*; مولا ذا الحمار *moulâ dê-'l-homâr*, صاحب الحمار *sâheb êl-homâr*.

— Viens ici, Anier! طالع هنا يا مولا ذا الحمار *tâlè' henê*, *yâ moulâ dê-'l-homâr!*

ANIMADVERSION, تعزير *ta'zyr*.

ANIMAL, بهيمه *behymah*, pl. بهايم *bohâym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*; وحش *ou-hach*, pl. وحوش *ouahouch*; دابه *dâbéh*, pl. دواب *douâb*.

ANIMÉ (vivant), حيّ *hayy*.

— (irrité), حردان *hordan*, مغتاد *moghtâd*, مغضوب *maghdoub*, غضبان *ghadbân*.

Il a ANIMÉ (rendu vivant), احيا *âhyâ*.

— L'âme Anime le corps, النفس يحيّ الجسد *ên-efs yahyy-'l-djessed*.

Il a ANIMÉ (encouragé), شجع *chadja'*, *chagaa*, قوا *qaouâ*.

ANIMOSITÉ, غرض *gherd*, *gharadd* (d'où *algarade* en français).

ANIS, حبّة احلوه *habbét âhlaouah*, يانيسون *yânyssoun*, انيسون *ânys-soun*.

ANISETTE, يانيسوني *yânyssou-ny*, عنبري *a'nbery*.

ANNALE, تاريخ *târykh*, pl. تواريخ *taouârykh*.

ANNE (n. pr.), حنّه *Hannah*.

ANNEAU, حلقه *halqah*.

— Anneau de l'ancre, غميه *ghamyah*, حلقة المرسى *halqét êl-mersä.*

— Anneau d'oreille, حلقة الاذن *halqét êl-oûdn.*

— Anneau (bague), خاتم *khâtem*, pl. خواتم *khaouâtem.*

— Anneau de nez (ornement des femmes), خزام *khezâm*, pl. خزمه *khezmah.*

— Anneau de jambe (autre ornement des femmes), خلخال *khelkhâl*, pl. خلاخيل *khelâkhyl.*

ANNÉE, عام *aâm*, pl. اعوام *â'ouâm*, *âa'ouâm*; سنه *senéh*, pl. سنون *senoun*, سنين *senyn.*

— D'Année en Année, chaque Année, من سنة الى سنه *min senét îlä senèh.*

— Combien y a-t-il d'Années que tu es venu de France ici? كم لك سنه جيت من فرنسا عندنا *kiam l-ak senéh gyt min Fransâ a'nd-nâ?* قدّ ايش لك عام جيت عندنا من فرنسا *qadd êy-ch l-ak a'âm djyt a'nd-nâ min Fransâ?*

— L'Année courante, la présente Année, السنة الحضره *ês-senét êl-haddereh.*

— La nouvelle Année, l'an nouveau, السنة الجديدة *ês-senét êl-gedydéh.*

ANNEXE (subst.), ذيل *déyl.*

ANNONCE, اشعر *îchaar*, خبر *khabar*, اعلام *îi'lâm*, اخبار *îkhbâr*, تنبيه *tenbyéh*, نصح *nash.*

Il a ANNONCÉ, بشر *bachar*, خبر *khabar*, خبّر *khabbar*, شعر *chaar*, علّم *a'llam*, نصح *nassah.*

ANNUEL, سنوى *sendouy.*

Doigt ANNULAIRE, التحتى *êl-tahaty.*

Il a ANNULÉ, لشا *lachâ*, بطّل *battal*, عدم *aadam.*

Il a ANOBLI, شرف *charaf.*

ANON, جحش *djahach*, *djehach*, *djihach.*

ANSE d'un vase et d'un panier, اذنه *oudnah*, اذن *oudn*, غلاقة *ghalâqah.*

— Les deux Anses, اذنين *oudneyn.*

ANSE (petite baie), كرفز صغير *korfoz saghir*, جون *djoun.*

ANTÉCÉDENT, سابق *sâbeq*, مقدّم *moqaddem*, pl. مقدّمين *moqaddemyn.*

L'ANTÉCHRIST, الدجال *êd-dedjal.*

ANTENNE, قلع *qala'*, ارتنه *ârtenah.*

ANTEQUERA (ville d'Espagne), انتقيره *Antaqyrah.*

ANTÉRIEUR, سالف *sâlef*, pl. سالفين *sâlefyn*; متقدّم *motqaddem*, اولاني *âoulâny.*

Dents ANTÉRIEURES (pl.), اسنان الاحرار *êsnân-êl-êhrâr.*

ANTÉRIORITÉ, تقدّم *teqaddim.*

ANTICHAMBRE, مابين *mâbéyn.*

ANTICIPATION, مسبّق *mousabbaq*, سبق *sebq.*

— Par Anticipation, بالمسبّق *bil-moussabbaq*, في السبق *fy-'s-sebq.*

Il a ANTICIPÉ, سبّق *sabbaq*, تقدّم *teqaddem.*

ANTIDOTE, ترياق *teryâq*, طرياق *taryâq*, دوا *daouâ*, ايارج *êyâredj.*

ANTIMOINE, كحل *kohol*, *kohl* (en espagnol *alcohol*).

— Boîte à Antimoine, مكحله *mekohlah*, *mekahlah.*

ANTIOCHE (ville de Syrie), انطاكيه *Antâkyéh*; — natif d'Antioche, انطاكي *ântâky.*

ANTIPATHIE, عدوه *a'daouéh*, عدويه *a'douyah*, معاندة *ma'ândéh*, ختلاف *îkhtilâf*, مضادده *moddâdedéh*, نفره *nefréh.*

ANTIPATHIQUE, عدو *a'dou*, نفر *nefer*, مضادد *moddâded.*

ANTIQUE, قديم *qadym*, pl. قديمون *qadymoun*, قدما *qodemâ*; عتيق *a'tyq*, pl. عتقا *o'teqâ*, *a'teqâ.*

— Plus Antique, اعتق *âa'teq.*

L'ANTIQUITÉ, الزمان القديم *êz-zémân êl-qadym*, القدم *êl-qedm*, القديميه *êl-qadymyéh*, قديم الزمان *qadym êz-zemân.*

— De toute Antiquité, من كلّ زمان *min koll zemân*, من كلّ عام *min koll a'âm.*

ANTRE, مغاره *moghârah*, pl. مغاير *maghâyr*, مغر *moghor*; كهف *kahf*, *kehf*, pl. كهوف *kouhouf.*

ANUS, عين الطيس *a'yn êt-tys*, عين الطيز *a'yn êt-tyz*, ورالك الفوقي *ouerâk*, *êl-fouqy.*

ANXIÉTÉ, حيره *heyrah.*

— Qui est dans l'Anxiété, محير *mohyr*, حاير *hâyr.*

AORISTE, مضارع *moddârè'.*

AOÛT, اغوسطوس *âghoustous*, اغوسط *âghoust*, اب *âb*, طبّاخ *tabbâkh.*

Il a Apaisé, روّق *raouaq*, سكّن *sakkan*, تسكّن *tesakken*.

Il s'est Apaisé, سكن *saken*, غلن *ghalen*.

— Apaise-toi ! روق علينا *rouq a'lay-nâ !* طيّب خاطرك *tayyb khâttr-ak !* هدى خلقك *hedy khalq-ak !*

— Ma colère est Apaisée, سكن غضبى *saken ghadb-y*.

— Depuis une heure le vent s'est Apaisé, من ساعه غلنت الريح *min sâa'h ghalenét êr-ryh*.

Apanage, رزق *rezq*, وقف *ouaqf*, املاك *âmlâk*.

Il a Aperçu, نظر *nadar, nader, nazer*, راى *râä, râey*, بصر *bassar*, فرز *ferez*, اشتلق على *êchtelaq a'lä*.

Apéritif, فاتح *fâtih*, مفتّح *mefattih*, مسهّل *messahhel*.

Il a Apetissé, صغّر *sagghar*, قصّر *qassar*, نقّص *naqqass*.

Aphorisme, حكم الاطبا *houkm êl-â'ttebâ*.

Aphte, بو حمرون *bou hamroun*.

Il s'est Apitoyé, رحم *raham*.

Il a Aplani (rendu uni), سطح *satlah*, سهّل *sahhal, sehhel*, مهّل *mehhel*, ساوا *sâouâ*.

— (facilité), سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel*.

— J'Aplanirai cette affaire, نسهّل هذا الامر *nessehhel hadâ-'l-âmr*.

Aplanissement, تسهيل *teshyl*.

Il a Aplati, بطّط *battatt*, فطّر *fattar*, وطّا *ouattâ*, دك *dakk*, طبع *tabaa*.

— La balle s'est Aplatie sur sa poitrine, انطبع الرصاص على صدره *ênteba'-'r-ressâs a'lä sadr-ho*.

Apocalypse, ابوكليسيت *âbou-kalyssyt*.

Apogée, اوج السما *ôudj ês-semâ*.

Apologue, مثل *methl, mesl*, pl. امثال *âmthâl, âmsâl*.

Apoplexie, نقطه *noqtah*, سكنه *soknah*, نزول *nezoul*.

— Attaque d'Apoplexie, ضرب النقطه *darb ên-noqtah*.

— Il est mort d'Apoplexie, فطّش من نزول *fattech min nezoul*.

Apostasie, كفّر *koffar*, نكر *neker*, شلح *choulh*.

Il a Apostasié, شلح *chalah*. (*Voy*. Il a Abjuré.)

Apostat, مرتد *morted*.

Apostème, معقوره *maaqourah*, قرح *qarèh*, pl. قروح *qerouh*. (*Voy*. Abcès.)

Apostolat, رسالة *ressâléh*, رسولية *ressoulyéh*.

Apostolique, رسولى *ressouly*.

Apostrophe (allocution), مخاطبة *mokhâttebéh*, خطاب *khittâb*.

Il a Apostrophé, خطب *khattab*.

Apothicaire, عطّار *a'ttâr*, pl. عطّارين *a'ttâryn*; شرباتى *chorbâty*, pl. شرباتية *chorbâtyéh*; معجونجى *maadjoundjy*, pl. معجونجيّة *maadjoundjyyéh*, بياع الدوا *beyâa'-'d-daouâ*.

Apôtre, رسول *ressoul*, *rassoul*, pl. رسل *roussoul*; مرسل *mersel*, *marsel*, هوارى *haouâry*, pl. هواريين *haouâryyn*.

— Mahomet est l'Apôtre de Dieu, محمّد رسول الله *Mohammed ressoul Allah*.

— Mahomet est le serviteur de Dieu et son Apôtre, محمّد عبد الله ورسولهُ *Mohammed a'bd Allah ou-ressoul-ho*.

Apozème, شراب *chorâb*, طبخة *tabekhah*.

Appareil (cérémonie), زينة *zeynéh*, عراضة *a'raddéh*.

— Le pacha fera son entrée avec Appareil, الباشا يدخل فى عراضة *êl-bâchâ yedkhol fy a'râddéh*.

— Appareil de guerre, مهمات *mohimât*, تدارك الحرب *tedârouk êl-harb*.

Apparemment, ظاهرًا *dâhirân*, *zâhirân*, على الظاهر *a'lä-'d-dâhir*, بلكى *belkey*, يمكن *yemken*.

Apparence, ظاهر *dâhir*, *zâhir*, بيان *beyân*.

— En Apparence, على البيان *a'lä-'l-beyân*, فى الظاهر *fy-'d-dâhir*, فى البيان *fy-'l-beyân*, فى الوجه *fy-'l-oudjéh*.

— Cela est vrai en Apparence, هذا يلالى الحقّ *hedâ yelâley-'l-haqq*.

— Il y a Apparence, فيه قابل *fy-h qâbel*.

— Il n'y a pas d'Apparence, ما لهُ علّامة *mâ le-ho a'llâméh*.

Apparent, ظاهر *zâher*, *dâher*, باين *bâyn*.

Il s'est Apparenté, انتسب *ên-tesseb*, تقرب *teqareb*.

Appariteur, محضر *mohdour*, چاوش *tchâouch*, جاويش *djâouych*,

شاويش *châouych*, pl. شاويشيّه *châouychyyéh.*

APPARITION, ظهور *zouhour, dou-hour,* رويا *rouyâ,* بيان *beyân,* تجُلّى *tedjoully.*

APPARTEMENT, بيت *byt, béyt,* pl. بيوت *byout;* اوضه *ôddah,* pl. اوضات *ôddât.*

APPARTEMENT des femmes, حرم *harem.*

APPARTENANCE, تعلقه *taalaqah,* pl. تعلقات *taalaqât;* انتساب *în-tissâb,* معامله *maâmeléh.*

APPARTENANT, متعلّق *motcalleq.*

Il a APPARTENU, تعلّق *taallaq,* حقّ *haqq,* استحق *êstahaq.*

— Cela m'Appartient, هذا لى *hadâ l-y,* هذا متاعى *hadâ metâ'-y,* هذا ليلى *hadâ ly-ly,* هذا شىّ *hadâ chey-y.*

— Cette maison nous Appartient, هذا الدار لنا *hadâ-'d-dâr le-nâ,* هذا البيت بتاعنا *hedâ-'l-beyt betâa'-nâ.*

— A qui Appartient cet habit? ديمن هذا اللباس *dy-men hadâ-'l-lebâs,* لمن هذا الثواب *li-men hadâ-'t-thouâb.*

— J'ai vu la maison qui lui Appartient, شفت دارهُ *chouft dâr-ho,* شفت البيت متاعه *chouft êl-beyt metâ'-ho.*

— C'est l'épée qui Appartient à Ahmed, ذا السيف بتاع احمد *dâ-'s-séyf betâ' Ahmed.*

— L'empire du monde n'Appartient qu'à Dieu, ملك الدنيا مختص لله وحده *moulk êd-dounyâ mokhtass l-îllah ouahid-ho.*

— Cela lui Appartient de droit, هذا حقّهُ *hâda haqq-ho,* هذا استحق لهُ *hadâ êstahaq le-ho.*

— Il ne t'Appartient pas de parler devant le prince, ما يسلح لك انّك تكلّم قدّام الامير *mâ ysléh l-ak ênn-ak tekellem qoddâm êl-êmyr.*

— Il ne nous Appartient pas de décider cette affaire, ما هو شغلنا انّا نجزم هذا الامر *mâ hou choghl-nâ ên-nâ nedjezem hadâ êl-âmr.*

— Il ne vous Appartient pas d'entrer dans le divan, ما هو جايز لكم ان تدخلوا عند الديوان *mâ hou djâyz le koum ênn tedkholoû a'nd êd-dyouân.*

Il a APPARU, il est Apparu, ظهر *dahar, zahar,* ترايا *terâyâ,* بان *bân,* تجلا *tedjellâ, tedjollâ*

— Dieu est Apparu à Moïse, الله تعلى تجلّا على موسا *Allah taalä tedjollâ a'lä Moussâ.*

Appas, جذبات *djedebât.*

Appât, ملق *melq,* تمليق *temlyq,* طغبان *taghbân.*

— Appât pour le poisson, طعام سنارة *ta'âm sonârah.*

Il a Appauvri, فقر *faqqar,* افتقر *êfteqar,* شحّل *chahhal.*

Il s'est Appauvri, انفقر *ênfaqar.*

Appel, دعوة *da'ouéh.*

— Appel à la prière, اذان *zân.*

— Appel en justice, مرفعه *mourefa'h.*

— Appel d'une sentence, طلب المجلس *talb êl-medjlys,* استغاث *îstighât.*

Il a Appelé, دعا *da'â,* نادى *nâdä,* نذا *nedâ,* اندعا *ênda'â,* عيّط *a'yatt,* زعق *zaaq.*

— Appelle-le, اندع لهُ *ênda' le-ho,* اعيط لهُ *âa'yett le-ho;* — Appelle-la, اندع لها *ênda' le-hâ.*

— Il a Appelé le palefrenier, نادى السايس *nâdä-'s-sâys.*

— Je vais l'appeler près de toi, انا ازعق لك اياه *ânâ âzaaq l-ak êyâ-ho.*

Il a Appelé (nommé), سمّى *semmä.*

— Comment s'Appelle-t-il? ايش اسمه *êych îsm-ho?*

— Il a Appelé en justice, بعث للشرع *baath li-'ch-cheraa.*

Appendice, ذيل *deyl,* ضميمه *damyméh.*

Il a Appendu, علّق *a'llaq.*

Appesanti, مثقل *motheqqel.*

Il a Appesanti, ثقّل *theqqal, theqqel, saqqal.*

Il s'est Appesanti, ثقل *theqal, thaqal, saqal.*

Appétit, اشتها *îchtihâ,* گانه *gânâh,* قبليه *qabelyéh.*

— Cela aiguise l'Appétit, هذا عمل الغرض *hadâ a'amel êl-ghard,* هذا يشتهى *hadâ yechtehey.*

— Il a de l'Appétit, يشتها *yechtehâ,* تطلب الاكل *tetlab êl-âkl.*

— J'ai Appétit, انا قبيل *ênâ qabyl.*

— Je n'ai point d'Appétit, نفسى ما تقبل شى *nefs-y mâ teqbel chy,* اصبحت *êsbahat,* انا شبعان *ênâ chaba'ân.*

Il a Applaudi, صفق saffaq, زقف zaqqaf, مدح medèh, نشد neched.

Applaudissement, تحسين tahssyn, تصفيق tesfyq.

Application, دقه deqqéh, طبقه tabeqah.

Il a Appliqué, طبق tabaq.

Il s'est Appliqué, نصت nessat, نست nesset, تقيد teqeyed, صغا saghâ, اجتهد êdjtehed, êgtehed, داوم في dâouam fy.

— Il s'est Appliqué à l'étude, داوم نفسه في التعليم dâouam nafsho fy-'t-taalym.

— Appliquez-vous, اياكم بالكم êyâ-koum bâl-koum.

Il s'est Appliqué (adressé), وافق ouâfeq.

— Ces mots s'Appliquent à vous, توافق لكم هذا الكلام touâfek le-koum hadâ-'l-kelâm.

Appoint, كسور kessour.

Appointement, جامكيه djâmkyéh, gâmkyéh, علوفه a'loufah.

— par an, جامكيه سنويه djâmkyéh senaouyéh; — par mois, مشاهره mochaherah; — par jour, مونه mounah.

Il a Apporté, حمل hamel, جاب djâb, gâb, دفع defaa, جلب djeleb.

— Apporte (imp.), جيب gyb, djyb, guyb.

— Apporte-moi le savon, ادفع الصابونه الي êdfa'-'s-sâbounéh êlay-y, جيب لي الصابون gyb l-y-'s-sâboun.

— Apporte avec toi un livre, هات معك كتاب hât ma'-ak kitâb.

Il a Apposé le scellé (un cachet), علم بالختم a'llam bi-'l-khatem, وضع الختم oueddaa-'l-khatem.

Apposition, وضعه ouedè'h.

Il a Apposté, وقف ouaqqaf.

Appréciation, كيمه qeyméh, اعتبار i'tibâr, ثمن themn, thoumn.

Il a Apprécié, اعتبر ê'teber, ثمن themmen, اثمن êthmen.

Il a Appréhendé, خاف khâf, فزع fezaa, وخف ouakhaf.

— J'ai Appréhendé, خفت khaft.

— Il a Appréhendé au corps, مسك messek, قبض qabadd.

Appréhension, خوف khouf, khaouf, khauf.

Apprenti, صانع sanè', متعليم motaalym, مبتدى mobtedy, تلميد telmyd, pl. تلاميد telâmyd; متلمد

motelammed; اجير *âdjyr*, pl. اجرا *âdjéra.*

Apprentissage, تعليم الصنعه *tea'lym ês-sena'ah.*

Apprêt, تدارك *tedârek, tedârouk,* همكه *hemkéh,* هنكنه *henkenéh,* حفله *hafléh.*

— Pourquoi sont ces Apprêts? ليش هلى الحفله *le-ych hadéh êl-hafléh?*

Il a Apprêté, تدارك *tedârek,* اڌارك *êddârak,* هيّا *hayyâ,* دبّر *dabber,* حضر *hadder,* حصل *hassâl,* قلفط *qalfatt* (d'où *calfater* en français).

— Il a Apprêté ses hardes pour partir, قلفط حوايجه تا يروح *qalfatt haouâydj-ho tâ yrouh.*

Il s'est Apprêté, شدّ على *chedd a'lä,* بدى *bedey, bedä,* تقلفط *teqalfatt.*

Il a Appris (il s'est instruit), تعلّم *ta'allem, ta'alloum.*

— Il a Appris (il a instruit), علّم *a'llem, a'llam.*

— Il a Appris par ouï-dire, بلغه *balagh-ho.*

— Il a Appris par cœur, حفظ *hafezz, hafedd.*

Apprivoisé, مستانس *mostânis,* بيتوتى *beytouty.*

Il a Apprivoisé, انس *âness,* الّف *allaf,* والف *ouâlef,* استانس *êstânes.*

Il s'est Apprivoisé, تالّف *tâllef.*

Approbation, تحسين *tahssyn.* رضا *riddâ,* تثبيت *telhbyt, tesbyt.*

Approchant (adj.), قريب *qaryb.*

— (adv.), قريبًا *qarybân,* تخمينًا *tekhmynân,* نحو *nahou.*

Approche (s. f.), قرب *qorb.* (*Voy.* Accès.)

Il a Approché, قرب *qareb,* قرّب *qarreb,* قدّم *qaddem.*

Il s'est Approché, قارب *qâreb,* اقترب *êqtereb,* جانب *djâneb, gâneb,* تقدّم على *teqaddam a'lä.*

— L'hiver s'Approche (est proche), قارب زمان الشتا *qâreb zemân êch-chitâ.*

Il a Approfondi (rendu profond), عمّق *aammaq, eemmaq,* جوّف

— (au figuré), غاص *ghâss,* غاطس *ghâttass,* تبحّر *tebahhar.*

— Le juge a Approfondi cette

affaire, نظر القاضي في عواقب الامر nazar êl-qâddy fy a'ouâqib êl-âmr.

Appropriation, تسليط teslytt, تخصيص takhsyss.

Il s'est Approprié une chose, تسلّط tessellett, تملّك temellek.

Il a Approuvé, قبل qabel, استوصب êstouesseb, استحسن ês-tahssen, رضى raddey, reddy, ثبّت thebbet.

— Ils ont Approuvé, رضوا red-doû.

Approvisionnement, مهمه mo-himéh, pl. مهمات mohimât; ذخيرة dakhyréh.

Approximation, تخمين tekh-myn, takhmyn.

Appui, سند send, تسنيد tesnyd, عامود a'âmoud, pl. عُمد o'mid.

Appuyé, سنيد senyd, مسند mous-nad, مسنود mcsnoud, مركز merkez, منجعي mondjè'y.

Il a Appuyé, سنّد senned, sanned, ركز rakaz, عكز aakaz.

Il s'est Appuyé, سند sened, اسند êsned, استند êstened, تعكّز taakkaz, انجعا êndja'â, اتكى êtkey.

— Il s'est Appuyé sur le coussin, اتكى على المخدّة êtkey a'lä-'l-mokhaddéh.

— Il s'est Appuyé sur un bâton, استراح على العصا êsterâh a'lä-'l-aassâ.

Apre, خام khâm, حروش ha-rouch.

Il est Apre, حَرُش hourouch, herouch.

Après, بعد baad, ba'd, على بعد a'lä baad, عقب ouqeb, مورا mourâ, maurâ, mouerâ.

— Après moi, بعدي baad-y, مورا لي mouerâ l-y.

— Après toi, بعدك ba'd-ak, ba'd-ek, مورا لك mouerâ l-ak.

— D'Après, من بعد min baad.

— Après cela, وبعد ou ba'd, ساعة sâ'ah, ثم thoum, tsoum, soum, بعله baad-ho, من بعد min baad.

— Après cela il est venu, ساعة جاء هو sâ'ah djâû hou.

— Après tout cela, بعد هذا كلّه baad hadâ koll-ho.

— L'un Après l'autre, واحد ورا واحد ouâhed ouerâ ouâhed.

— Une chose Après l'autre, شي ورا شي chy ouerâ chy.

— Trois mois Après la fête, بعد

العيد ثلاثة اشهر baad êl-iïd thelathét aehhar.

— Après cela ne le fais plus, بعد منه لا تعمل هذا ba'd min-ho lâ taamel hadâ.

Après que, بعد ما ba'd mâ, بعد ان ba'd ênn, عقب ما ouqeb mâ.

— Ne dis pas non Après que tu as dit oui, لا تقل لا بعد ما قلت نعم lâ teqol lâ ba'd mâ qolt na'am.

— Après que tu as frappé, بعد انك ضربت ba'd ênn-ak darabt.

Après Demain, بعد بكراه ba'd bokrâh, بعد غدوه ba'd ghadouah, بعد غداه ba'd ghadâh, بعد غدا ba'd ghadâ, بعد بكرا ba'd bokrâ.

Après Dîner, بعد الغدا ba'd êl-ghodâ.

Après Souper, بعد العشى ba'd êl-a'châ.

Apreté, حروشه hourouchah, harouchéh.

Apte, قابل qâbil.

Aquatique, ماوى mâouy.

— Oiseau Aquatique, طير نهرى teyr nahary.

— Lieu Aquatique, موضع موجل moudda' moudjel, وجله oudjeléh.

— Machine Aquatique, ساقيه sâqyéh, ناعوره nâ'ourah (en espagnol *noria*).

Aqueduc, مجره migrah, مكره migrah, migréh, سلك selk, ساقيه sâqyeh; قنا qanâ, قناه qanâh, pl. قنيات qanayât, قنانه qenânah, حفيره hafyréh, كنادس ذا الما kenâdes dê-'l-mâ.

Aqueux. (*Voy.* Aquatique.)

Aquilon (vent du nord-ouest), شرقى مجرج charqy modjerredj.

— (vent du nord), هوا شمالى haouâ chemâly, سماوى samâouy.

Arabe, *aarab*, *a'reb*, pl. عربان a'rbân; عربى a'raby, aaraby.

— Arabe du désert (Bédouin), بدوى bedaouy, bedouy.

— L'Arabe lui a dit, قال له البدوى qâl le-ho-'l-bedaouy.

— L'Arabe (la langue arabe), العربى êl-a'raby, اللسان العربى êl-lessân êl-a'raby.

— Il ne sait pas l'Arabe, ما يعرف شى باللسان العربى mâ yaraf chy be-'l-lessân êl-a'raby.

Arabie, بلد العرب beled êl-A'rab, بلاد العرب belâd êl-A'rab, بلاد حوران belâd Haourân.

— L'Arabie Heureuse, اليمن *êl-Yemen*; — natif de l'Arabie Heureuse, يمنى *yemeny*.

— L'Arabie Pétrée, الحجاز *êl-Hedjâz*, *êl-Hegâz*; — natif de l'Arabie Pétrée, حجازى *hedjâzy*, *hegâzy*.

— L'Arabie Déserte, البدويه *êl-Bedaouyéh*.

— L'Arabie Intérieure, النجد *ên-Nedjd*, *ên-Negd*.

— L'Arabie Supérieure, الشاميه *êch-Châmyéh*.

ARABIQUE, عربى *a'raby*.

ARAIGNÉE, رتيله *retylah*, رتيلا *retylâ*, غزاله *ghezâléh*.

— Toile d'Araignée, عنكبوت *a'nkebout*, غزل الرتيله *ghezl êr-retylah*, بيت الغزاله *béyt êl-ghezâléh*.

ARATOIRE, فلاحى *fellâhy*.

ARBALÈTE, منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*, قوس *qouss*.

Il a été ARBITRE, انصف *ênsaf*.

Il a ARBORÉ, طلع *tallaa*, علق *a'llaq*, *aallaq*. نصب *nesseb*.

— Il a Arboré le pavillon, علق السنجق *a'llaq ês-sendjaq*, طلع البنديره *tallaa-'l-bandyrah*, نصب البيراق *nesseb êl-beyrâq*.

ARBOUSE (fruit de l'arbousier), بوختنوا *boukhannoû*, ساستنوا *sâsnoû*.

ARBOUSIER, شجره ذا البوختنوا *chadjrah dê-'l-boukhannoû*.

ARBRE, شجره *chadjrah*, *chadjarah*, *chagarah*, pl. شجر *chadjar*, *chagar*, اشجار *âchdjâr*, *âchgâr*; سجره *sadjerah*, pl. اسجار *âsdjâr*.

— Tronc d'arbre, جدر *djedr*, *gedr*, *guedr*.

ARBRISSEAU, ARBUSTE, شجيره *chadjeyrah*, *chagyrah*, نصبه *nesbéh*, pl. نصبات *nesbât*, نصب *nesb*.

ARC, قوس *qaous*, *qous*, pl. اقواس *âqouâss*.

ARC-BOUTANT, عامود *a'amoud*, pl. عمد *o'mid*, سند *send*, قاعده *qâ'idéh*. (*Voy.* APPUI.)

ARC-EN-CIEL, القوس السموى *êl-qous ês-semaouy*, قوس قدح *qous qadéh*.

ARCADE, ARCEAU, قنطره *qantatarah*, كوس *kous*, كمره *kamerah* (en grec *kamara*).

ARCHANGE, رئيس الملايكه *reyys êl-melâykah*, pl. رووسا الملايكه *rououssâ-'l-melâykah.*

ARCHE de pont, قنطره *qantarah*, pl. قناطر *qanâtter*, قناطره *qenâtterah*; قوس *qous.*

ARCHER, قوّاس *qaouâs*, pl. قوّاسه *qaouâssah*, قصد *qassed*, جابى *djâby.*

ARCHET, زخمه *zakhméh.*

ARCHEVÊCHÉ, مطرنيه *mittranyéh.*

ARCHEVÊQUE, مطران *mittrân*, pl. مطارنه *mettârnah.*

ARCHIDIACRE, ارشيدياق *ârchydyâq*, رئيس الشمامسه *reyys êch-chemâmsah.*

ARCHIDONA (ville d'Espagne), ارشدونه *Archidounah*, ارجدونه *Ardjidounah.*

ARCHITECTE, بنّاى *bennây*, مهندس *mohendess*, معلّم ذا البنايه *maallem dê-'l-benâyah*, معمار *mi'mâr*, معمّر *mo'ammer*, شيخ الصنعه *cheykh ês-sena'ah.*

ARCHITECTURE, علم البنا *e'lm êl-benâ*, علم ذا البنا *e'lm dê-'l-benâ*, هندسه *hendesséh.*

ARCHIVISTE, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy.*

ARÇON de selle, قربوص *qarbouss*, pl. قرابيص *qerâbyss.*

ARCOS (ville d'Espagne), اراك *Êrâk*, حصن اركش *housn Arkoch.*

ARDENT, حريق *haryq*, حامى *hâmy.*

— (passionné), مدود *medoud.*

— Amour Ardent, محبّة شديك *mohabbéh chedydéh.*

ARDEUR, حراره *harâréh*, حساسه *hassasséh*, حاصيه *hâssyéh.*

— Il a eu de l'Ardeur, غوى *ghaouä*, *ghaouey.*

— L'Ardeur du feu, شدّة النار *cheddét ên-nâr.*

ARDILLON de boucle, زميل *zemyl*, بزام *bezâm.*

ARDOISE, قرميل *qarmyl.*

ARÈNE (sable), رمل *raml.*

— (lieu de joûte), ميدان *meydân.*

ARÊTE de poisson, شوك *chouk*, *chauk*, شوكه *choukah*, *choukéh*, حسكه *heskah*, pl. حسك *hessek.*

ARGENT (métal), فضّه *faddah*, *feuddah*, *foddah*, نقره *noqrah*, سبيكه *sebykah*, pl. سبايك *sebâyk.*

— Limaille d'Argent, قرّاضه *qorrâddah*, *qourrâddah*, قراضه *qorâddah.*

— Vif-Argent, زيبق *zeybaq.*

Argent (monnaie), فضه *fad-dah,* فلوس *felouss,* دراهم *derâhem.*

— Bon Argent, دراهم صاغ *de-râhem sâgh,* دراهم خلاص *derâhem khalass.*

— Mauvais Argent (Argent faux), دراهم زغل *derâhem zaghal.*

— Argent comptant, درهم بالنقد *derhem bê-'n-neqd,* دراهم بالحضر *derâhem bi-'l-hadder,* فلوس بالقبض *felouss be-'l-qobd.*

— L'Argent fait tout dans ce monde, الفضه تقضى كل شى فى الدنيا *êl-faddah teqdä koll chy fy-'d-dounyâ.*

— Je n'ai pas d'Argent, ما عنديش فلوس *mâ a'nd-y-ch felouss.*

— L'Argent est rare aujourd'hui dans ce pays, الدراهم اليوم مشحوته فى البلاد قليله *êd-derâhem êl-yaum machhoutah fy-'l-belâd qalyléh.*

Argile, طين *tyn,* فخر *fekhr,* فخار *fikhâr.*

Argument, برهان *borhân,* pl. برهاين *borhâyn;* دليل *delyl,* pl. دلايل *delâyl;* قياس *qyâss.*

— Argument tranchant, برهان قاطع *borhân qâtté'.*

Il a Argumenté, برهن *barhan,* قاس *qâss,* قيّس *qayyas.*

Argutie, نكته *noktah.*

Aride, ناشف *nâchef,* يابس *yâbess,* شايح *châyh.*

Aridité, يبوسه *yeboussah,* نشوفه *nechoufah.*

Aristocratie, جمهور الكبار *djemhour êl-koubâr.*

Aristote (n. pr.), ارسطاطليس *Arestâttelys.*

Arithméticien, حسّاب *has-sâb,* pl. حسّابين *hassâbyn;* صاحب الحساب *sâheb êl-hissâb,* محتسب *mohtesseb,* pl. محتسبين *mohtes-sebyn;* حاسب *hâsseb,* pl. حاسبين *hâssebyn;* رقمجى *raqamdjy.*

Arithmétique, الغوبر *êl-ghou-bar,* علم الحساب *e'lm êl-hissâb,* علم الراقم *e'lm êr-râqam,* الحسابه *êl-hissâbéh,* الاحتساب *êl-îhtissâb,* علم العدد *e'lm êl-a'ded.*

— Table d'Arithmétique, لوح الحساب *louh êl-hissâb.*

Arlequin, قراقوش *Qarâqouch.*

Armateur, صاحب المركب *sâheb êl-merkeb,* مولا ذا المركب *moulâ dê-'l-merkeb.*

Arme, سلاح *selâh,* pl. اسلاح

êslâh, اسلاحه *êslahah*; نبّل *neb-bel.*

— Nous ne portons pas d'Armes, ما نحن حاملين نبّل ابدًا *mâ nahn hâmelyn nebbel âbadân.*

— Les Armes sont journalières, يوم انكسر يوم انتسر *youm ênkes-ser, youm ênlesser,* يوم يغلب يوم ينغلب *youm yghleb, youm yen-ghaleb.*

Il a ARMÉ, سلّح *sallah.*

Il s'est ARMÉ, تسلّح *tessellah.*

ARMÉE, جند *djend, gend,* جيش *djych,* pl. جيوش *djyouch, djoyouch;* عسكر *a'sker,* pl. عساكر *a'sâker;* محلّه *mehallah,* pl. محلّات *mehal-lât.*

— Armée navale, عسكر البحر *a'sker êl-bahar,* ارماده *ârmâdah.*

— Il est allé à l'Armée, راح للمعسكر *râh li-'l-ma'sker.*

— Il a levé une Armée, جمع عسكرًا *djama' a'skerân,* جيّش *djay-yach.*

— Le général a fait marcher son Armée contre l'ennemi, جمّز الجنرال بعسكرهُ على العدو *djemmez êl-djenerâl be-a'sker-ho a'lä 'l-a'dou.*

ARMÉNIE, الارمن *êl-Armen,* بلاد الارمن *belâd êl-Armen,* ولاية الارمن *oulâyét êl-Armen,* ارمينيه *Army-nyah.*

— Bol d'Arménie, طين ارميني *tyn ârmyny.*

ARMÉNIEN, ارمني *ârmeny,* ارميني *ârmyny.*

ARMISTICE, متاركه *metârekah,* هدنه *hadenéh.*

ARMOIRE, خزين *khazyn,* خزنه *khaznah,* خزانه *khezânéh, khazânéh,* pl. خزاين *khezâyn;* دولاب *dou-lâb,* خرستان *khoristân.*

ARMOIRIES, علامه *a'lâméh,* نيشان *nyehân.*

ARMURIER, سلاحجى *selâhdjy.*

AROMATES, بخور *boukhour,* عطر *a'ttr,* بهار *behâr,* طيوب *teyoub.*

— Marchand d'Aromates, عطّار *a'ttâr.* (*Voy.* APOTHICAIRE.)

AROMATIQUE, عطرى *o'ttry,* طيب *tayeb.*

— Odeur Aromatique, ريحه طيبه *ryhéh taybéh.*

ARPENT, فدّان *feddân.*

ARPENTAGE, قياس *qyâs,* تقدير *teqdyr.*

Il a ARPENTÉ, قيّس *qayyas,* قدّر *qaddar.*

ARPENTEUR, قيّاس *qayyas*, مهندس *mehendess*.

ARQUEBUSE, مكحلة *mekehelah*, *mokéhlah*, توفنك *toufenk*.

ARQUEBUSIER, توفنكجى *toufenkdjy*.

Il a ARRACHÉ, استصل *êstessal*, قلع *qalaa*; معط *maat*, نتف *netef*, زول *zaoual*, *zoual*, زال *zâl*, رفد *refad*, *rafed*, نهب *neheb*, *nahab*, اخرج *êkhradj*, نثر *nether*, خطف *khâttaf*.

ARRACHEMENT, استصال *îstissâl*, نتف *nitf*, اخراج *îkhrâdj*, زول *zoul*, رفد *refd*, *refed*.

ARRACHYD (n. pr.), الرشيد *êr-Rachyd*.

ARRAGON (province d'Espagne), ارغون *Arghoun*.

Il a ARRAISONNÉ (t. de marine), نادم *nâdem*, طلب الباسبُرت *talab êl-bâsbort*.

Il a ARRANGÉ, رتّب *reteb*, *ratab*, صفّ *saff*, رستق *restaq*, ملل *melal*, شور *chaouar*, نصب *nassab*, ندم *nedem*.

— J'ai Arrangé, مليت *melleyt*.

— Il a Arrangé une affaire, استعهد *êsta'hed*.

ARRANGEMENT, ترتيب *tertyb*, صفّ *saff*, pl. صفوف *soufouf*, ملّة *melléh*, *milléh*.

— Arrangement d'une affaire, معاهدة *mo'âhedah*, تاويل *tâouyl*.

— Ils ont pris un Arrangement entre eux, تاولوا بينهم *tâoueloû bayn-houm*. (*Voy.* Ils se sont ACCORDÉS.)

ARRÉRAGES, باقى *bâqy*.

ARRESTATION, احتباس *îhtibâss*.

ARRÊT (sentence), حكم *houkm*, *hekoum*, حكم شرع *houkm chera'*.

— (ordonnance), امر *âmr*, فرض *fard*, قضا *qaddâ*, pl. اقضية *âqdyah*, *âqdyéh*.

— Il a rendu un Arrêt, قضا *qaddâ*.

— Temps d'Arrêt, اقامة *îqâméh*.

ARRÊTÉ (emprisonné), محبوس *mahbouss*.

Un ARRÊTÉ. (*Voy.* ARRÊT, ordonnance).

Il a ARRÊTÉ (ordonné), امر *âmar*, *âmer*, قضا *qaddâ*, قضى *qaddä*, *qaddey*, فرض *feradd*.

Il a ARRÊTÉ (fait rester), وقّف *ouaqqaf*.

Il s'est ARRÊTÉ, وقف *ouaqaf*,

اقام *êqâm*, سكن *saken*, صبر *sabar*, برك *barak*.

— Arrête-toi! استكن *ésteken*, اصبر *ôsbour*, قف لى *qef l-y*.

— Il s'est Arrêté en chemin, وقف بالطريق *ouaqaf bi-'t-taryk*, اقام بالسكه *âqâm be-'s-sekkeh*.

— Cette drogue Arrête l'hémorragie, هذا الدوا يقطع الدمّ *hadâ-'d-daouâ yeqtaa-'d-damm*, هذا يبطل الرعف *hadâ ybattel êr-raaf*.

— La fièvre s'est Arrêtée, انقطعت السخونه *ênqetaat ês-se-khounéh*.

Arrête-Boeuf (plante), شبويق *chebouyq*.

Arrhes, عرابون *a'râboun*, رعبون *raaboun*; سلف *self*.

Il a Arrhé, عربن *a'rben*.

L'Arrière d'un vaisseau, قجّ *qadj*, بوبه *baubah*, قچ ذا المركب *qatch dê-'l-merkeb*, موخر ذا المركب *moukhar dê-'l-merkeb*.

En Arrière, ورا *ouerâ*, وارا *ouârâ*, من ورا *min ouerâ*, على خلف *a'lä khalf*.

— En Arrière de toi, وراك *ouerak*, خلفك *khalfak*, ورا منّك *ouerâ minn-ak*, خلف منّك *khalf minn-ak*, على خلفك *a'lä khalf-ak*, على ظهرك *a'lä dohr-ak*.

Arrière-Faix, حولا *houlâ*.

Arrière-Garde, سحه ذا العسكر *sahah dê-'l-aasker*, المحلّه الاخرانيه *êl-mehalléh êl-âkhrânyéh*, موخر ذا العسكر *moukhar dê-'l-a'sker*.

Arrière-Saison, لقيس *leqyss*.

— Fruit d'Arrière-Saison, فاكيه لقيسه *fakyéh léqysséh*, pl. فواكى لقيسه *feouâky leqysséh*.

Arrimage, اصطف *îstif*.

Il a Arrimé, اصطفّ *êstaff*.

Il est Arrivé, حصل *hassel*, وصل *ouassel*, *ouassal*, *ouessel*, جا *djâ*, ورد *ouered*.

— Il faut que j'Arrive à la ville avant la nuit, بدّى نحصل المدينه قبل الليل *bedd-y nehassel êl-medy-néh qabl êl-leyl*.

— Il est Arrivé à temps, جا فى وقته *djâ fy ouaqt-ho*.

— Il est Arrivé (échu), اصاب *âssâb*, حصل *hassel*, جرى *djerä*, وقع *oueqaa*, *ouaqè'*, عرض *aaredd*.

— Cela est Arrivé, هذا وقع *hadâ ouaqa'*, هذا عرض *hadâ aaredd*.

— Vous n'avez pas su ce qui est

Arrivé, ما عرفتوا ايش وقع *mâ a'raftoû êy-ch ouaqaa.*

— Il peut Arriver que, يمكن الوقوع انّ *yemken êl-ouqou' ênn.*

— Que lui est-il Arrivé? أيش جرى لهُ *êy-ch djerä le-ho?* أيش صار لهُ *êy-ch sâr le-ho?*

— C'est ce qui Arrive d'ordinaire, هذا الجارى غالب *hadâ êl-djâry ghâleb.*

— Cela n'est jamais Arrivé, قط ابدًا ما جرى هذا *qatt âbâdân mâ djerä hadâ.*

— Arrive ce qui pourra! كيف ما يصير *kyf mâ yssyr!*

Arrivée, وصول *oussoul*, ورود *ouroud*, مجى *medjy, megy.*

— A son Arrivée, عند وصولهُ *a'nd oussoul-ho.*

Arrogance, غرور *ghourour*, مغرورة *maghrourah*, كبريا *kibryâ.*

Arrogant, مغرور *maghrour*, متكبّر *motkabber*, جعيس *dja'yss, ga'yss.*

Il s'est Arrogé, دعا نفسه *da'â nefs-ho.*

— Il s'est Arrogé l'empire, دعا نفسه في السلطنه *da'â nefs-ho fy-'s-soultanéh.*

Arrondi, مدوّر *modaouer*, مخرّط *mokharratt.*

Il a Arrondi, دوّر *daouar*, خرّط *kharratt.*

Arrondissement (action d'arrondir), تدوير *tedouyr.*

— (district), ولايه *oulâyéh.*

Arrosé, مسقى *mousqy*, مرشوش *merchouch.*

— Terre Arrosée, مسنى *mousny, mesney, misny.*

Il a Arrosé, سقّى *saqqä*, اسقى *ésqä*, تسقّى *tesaqqey*, رَاش *râch*, رشّ *rachch.*

Arrosement, اسقا *îsqâ*, تسقيه *tesqyéh.*

Arrosoir, مرايشه *moraychéh.*

Arsenal, دار السلاح *dâr ês-selâh*, دَار سلاح *dâr selâh*, خزانة السلاح *khezanét ês-selâh*, ترصانه *tersânah*, ترسنه *térsenah.*

— Arsenal nautique, منجره *mendjerah.*

Arsenic, شليمان *cheleymân*, زرنيخ *zernykh.*

Art, صنعه *sena'ah*, صناعه *senâ'ah, sanâ'ah*, pl. صنايع *senâya'.*

— Les Arts mécaniques, صنايع واطيه *senâya' ouâttyéh.*

— Les Arts libéraux, صنايع عليه *senâya' a'lyéh*, صنايع شريفيه *senâyah cheryfyéh.*

Artère, عرق *eurq, eerq, aarq,* شريان *cheryân*, pl. شراين *cherâyn.*

Artichaut, كرشوف *karchouf* (en italien *carcioffo*), خرشوف *kharchouf*, pl. خرشف *khorchef;* عكوب *a'koub.*

Article de traité, شرط *chart, chert*, pl. شروط *cheroutt, chouroutt;* فصل *fasl*, pl. فصول *foussoul.*

— de livre, قسم *qesm*, pl. اقسام *êqsâm;* فصل *fasl.*

— de foi, قاعدة الايمان *qâ'ïdét êl-îmân*, pl. قواعد *qaouâ'id;* اعتقاد *î'tiqâd*, pl. اعتقادات *î'tiqâdât.*

— de marchandise, جنس *djens, gens*, pl. جنوس *djenouss;* شكل *chikl*, pl. اشكال *âchkâl.*

— Quels Articles tiens-tu? في ايش من سلعه تخالط انت *fy êy-ch min sela'ah tekhâlett ênt.*

Articulation (jointure des os), مفصل *mafsal, mefassal.*

Il a Articulé, لفظ *lafed, lafezz.*

Artifice (ruse), حيله *hyléh*, مكر *mekr, mekar*, مكّر *mekkar*, غش *ghech*, غرّ *gharr*, شيطنه *cheyttaneh*, تلبيس *telbyss.*

Artificiel, مصنّع *moussanné';* مصنوع *masnou*, عملى *a'mely*, معمول *ma'moul*, شغّل *chaghghal*, عاريتى *a'âryéty*, معمور بصنعه *ma'mour be-sena'ah.*

Artillerie, مدفع *medfaa, madfa'*, pl. مدافع *medâfé'.*

— Commandant de l'Artillerie, واقف على المدافع *ouâqef a'lä-'l-medâfé'.*

Mât d'Artimon (mât de l'arrière), الصارى الثالث *ês-sâry êl-thâlith*, الصارى الاخر *ês-sâry êl-âkher.*

Artisan, صانع *sâné'*, صنّاع *sannâ';* صناعجى *sanâ'adjy.*

— Artisans, اهل الحرفه *êhel êl-horfah.* اصحب الحرف *âshâb êl-horref.*

Artiste, معرف *maaref.*

Artistement, بالمعرفه *bê-'l-maareféh*, بصنعه *be-sena'ah.*

Tu As, عندك *a'nd-ak* (en s'adressant à un homme); عندك *a'nd-ek*, عندكى *a'nde-ky* (en s'adressant à une femme).

— Tu As deux écus, عندك ريالين a'nd-ak ryâléyn, عندك مثقالين a'nd-ak metsqâléyn.

— As-tu? اى عندك êy a'nd-ak, عندك اى a'nd-ak êy.

— As-tu de l'argent? عندك شى دراهم a'nd-ak chy derâhem.

— As-tu des dattes? اى عندك ثمر êy a'nd-ak thamr? عندك شى بلع a'nd-ak chy balaa?

— Tu As été, كنت kount, kont, انت كنت ênt kont (en s'adressant à un homme); كنتى kounty, انتى كنتى ênty konty, انتِ كنتِ ênti kounti (en s'adressant à une femme).

— Fille, où As-tu été? يا بنت كنتى فاين yâ bent, konty féêyn?

Il a pris de l'Ascendant, تسلّط tessellett, روّس raouess, كبّر حالهُ kabbar hâl-ho.

Ascension (action de monter), صعود sa'oud, sou'oud, طلوع toulou', مصعد massaad.

— L'Ascension (fête des chrétiens), عيد الصعود e'yd ês-sa'oud, صعود المسيح sa'oud êl-Messyh.

— L'Ascension de Mahomet, المعراج êl-mi'râdj.

Ascétique, تصعّوفى tessa'oufy.

Asiatique, شرقى cherqy.

Asie, اسيا Assyâ, بلد الشرق beled êch-cherq.

— Asie-Mineure, اناطوليه Anattoulyah.

Asile, حرمه hourmah.

Aspect, نظر nedr, nezr, تطليع tettly', منظر monder, monzer. (Voy. Apparence.)

Asperge, سكّوم sekkoum, sikkoum, هليون halyoun.

Il a Aspergé, راش râch, رشّ rachch.

Aspersoir, مرشّه morachchéh, pl. مرشّات morachchât, مرش merach, قمقم qomqom. (Voy. Arrosoir.)

Aspic (serpent), افعا âfa'â, افعاى âfa'ây, حيه hayéh, لفعه lefa'ah, حنش hinch.

Aspirant, طالب tâleb.

Il a Aspiré l'air, تنفّس tenef-fes, تنشق الهوا tenecheq êl-haouâ.

— Il a Aspiré à une chose, قصّد

قصد الى شى qassad îlä chy, طلب talab, اشتاق الى êchtâq îlä.

Aspre (menue monnaie dont la piastre turque contient 120), اقچه âqtchah.

Assa-Fétida (pl.), خيل khayl.

Assaillant, هاجم hâdjem, محصر mohasser, زادم zâdem.

Il a Assailli, هجم hadjam, hedjem, heguem, حارب hâreb, غار ghâr, حصر hassar, قحم qaham, دحر dahar.

— Le loup a Assailli le bœuf, الديب قحم على البقر êd-dyb qaham a'lä 'l-baqar.

Assaisonné, متبّل motabbel, مطبوخ matboukh.

— Mal Assaisonné, مسلوق masslouq.

Il a Assaisonné, طبخ tabakh, طبّل tabbel, توبل toubel, دسم dessem.

Assaisonnement, تطييب tattyyb, طبخ tabkh, تربيه terbyéh, تابل tâbel, pl. توابل teouâbel.

Assassin, قاتل qâtel, qâtil, pl. قتّال qottâl.

Assassinat, قتل qatl.

Il a Assassiné, قتل qatal, qatel.

Il a été Assassiné, قتل qotel, انقتل ênqetel.

Assaut, هجوم houdjoum, hedjoum, هجمه hedjméh, hedjmah, زدمه zedmah, zedméh.

— Il a donné l'Assaut, زدم zedem. (Voy. Il a Assailli.)

Assemblage, مجمع medjmaa, megmaa (en français megmat, t. de chimie), اجتماع îdjtimâa', اختلاط îkhtilât.

Il a Assemblé, جمع djamaa, لمّ lamm.

Il s'est Assemblé (il a été Assemblé), اجتمع êdjtama', êgtema', تجمع tedjma', tegma', تلمّم telemmem.

— Le conseil s'est Assemblé, اجتمع الديوان êdjtama' 'd-dyouân.

— Ils se sont Assemblés, تجمّعوا tedjemma'oû, تلمّموا telemmemoû, اجتمعوا êdjtema'oû.

Assemblée, محفل mohafel, pl. محافل mohâfil; جمعه djema'h, guema'ah, جماعه djemâ'ah, guemâ'ah, جمعيه djema'yéh, مجلس meglis, medjlis.

— Assemblée de cheyks, مشيخه mechaykhah, مشيوخاء macheyoukhâ.

ASSENTIMENT, رضا *riddâ.*

ASSESSEUR (adjoint d'un juge), محضّر القاضى *mohadder êl-qâddy.*

Il a ASSERVI, اسّر *âssar,* فتح *fatah,* استعبد *ésta'bed,* غلب *ghalab.*

ASSERVISSEMENT, اسيرة *âssyréh,* استعباد *îsti'bâd.*

ASSEZ, بس *bess,* يكفى *yekfy, yekfey,* كفيًا *kafyân,* بالكفايه *bi-'l-kefâyéh.*

— C'est Assez, يكفا *yekfâ, yekfè,* يقدّ *yéqadd,* اخلاص *êkhlâss,* خلاص *khalâss,* بركه *berekéh,* فضنى *fodd-ny.*

ASSIDU, ممارس *memâress,* مواضب *mouâddeb,* مواظب *mouâddeb, mouâzzeb,* دايم *dâym,* مداوم *modâouem, modâoum,* ملازم *molâzem.*

Il a été ASSIDU, وظب *ouaddeb, ouazzeb,* وضب *ouaddab,* دام *dâm,* داوم *dâouam,* مارس *mâres.*

ASSIDUITÉ, مواضبه *mouâddebéh,* مواظبه *mouâddebéh, mouâzzebéh,* مداومه *modâouméh,* ملازمه *molâzeméh,* منلازمه *menlâzeméh,* جهد *djehed, djehd.*

ASSIÉGÉ, محصور *mahssour,* pl. محصورين *mahssouryn.*

Il a ASSIÉGÉ, حصر *hassar,* حاصر *hâsser.*

ASSIÉGEANT, محاصر *mohâsser,* pl. محاصرين *mohâsseryn;* محصر *mohasser,* pl. محصرين *mohesseryn.*

— Les Assiégeants ont levé le siége, المحاصرين تركوا الحصار *êl-mohâsseryn tarakoû 'l-hissâr.*

ASSIETTE (plat), صحن *sahan,* pl. صحون *sohoun;* طبق *tabaq,* صحفه *sohafah,* سيتيه *sytyeh.*

— (position), طرح *tarh,* حال *hâl.*

ASSIGNATION, حواله *haouâléh,* نسبه *nisbéh,* تخصيص *takhssyss,* تعيين *ta'yyn.*

Il a ASSIGNÉ, حوّل *haoual,* نسب *nesseb.*

ASSIMILATION, تمثيل *temthyl, temsyl,* تشبيه *techbyéh.*

Il a ASSIMILÉ, شبّه *chabbah, chebbah,* حسب بحال *hesseb be-hâl.*

— Tu Assimiles tous les hommes à toi, تحسب كلّ الناس بحالك *tehseb koll ên-nâs be-hâl-ah.*

ASSIS, جالس *djâlis, gâlis,* قاعد *qâ'id.*

Il a Assis (placé), وضع *ouadda'*.

Il s'est Assis, قعد *qaad*, جاس *djeless, djeliss, gueless, djaless.*

— Je suis Assis, انا جالس *ânâ djâlis.*

— J'étais Assis, انا كنت جالس *ânâ kont djâlis.*

— Assieds-toi! اقعد *ôqo'd.*

— Assieds-toi un instant, اجلس اوكان *êdjlis âouekân.*

Assistance (présence), حضر *houddour,* حضره *haddereh,* حضور *houddour.*

— L'Assistance (les gens présents), جمع الحاضرين *djema'-'l-hâdderyn,* السامعين *ês-sâma'yn,* الواقفين *êl-ouâqefyn.*

— (secours), امداد *îmdâd,* عونه *a'ounéh,* اعانه *ê'ânéh,* عون *a'oun,* معونه *ma'ounéh.*

Assistant (présent), حاضر *hâdder,* pl. حاضرين *hâdderyn;* موجود *moudjoud,* pl. موجودين *moudjoudyn.*

Il a Assisté (il a été présent), حضر *haddar, hadder.*

— (il a aidé), عان *a'ân;* ساعد *sa'ad.* (*Voy.* Il a Aidé.)

— Que Dieu t'Assiste! الله يساعد لك *Allah yssâ'ad la-k!*

— Les grands doivent Assister le pauvre, الدولتليه يعضدوا الفقير *êd-douletlyéh ya'ddedoû-'l-faqyr.*

Association, شركه *cherkéh.*

Associé, شريك *cheryk,* pl. اشراك *âchrâk.*

Il a Associé, شرّك *charrak,* تشارك *techârek.*

Il a été Associé, شرك *cherek,* انشرك *êncherek.*

Il s'est Associé, اشرك *êchrek,* اشترك *êchterek.*

Assommé, رضّ *radd.*

— L'archer a Assommé les paysans à coups de bâton, القواس رضّ الفلّاحين بالعصايه *êl-qaouâs radd êl-fellâhyn be-'l-a'ssâyéh.*

L'Assomption (fête des chrétiens), عيد مريم *e'yd Meryam,* عيد العدرا *e'yd êl-a'drâ,* عيد ذا للا مريم *e'yd dê lêlâ Meryem,* عيد السيده *e'yd ês-séydéh.*

Bien Assorti, متكفّى من كل شي *motkaffy min koll chy.*

Il a Assorti, كفّا *kaffâ,* اتبعض *êtbaadd.*

Assortiment, تبعيض *teba'ydd.*

— Assortiment de marchandises, تبعيض البضاعه *teba'ydd êl-boddâ'ah.*

— Des Assortiments, اجناس *êdjnâs*, انوا *ênouâ.*

Assoupi, نعسان *naassân*, pl. نعسانين *naasânyn*; ناعس *nâ'is*, مستنيم *mostenym*, *mostenaym.*

Il s'est Assoupi, نعس *naass*, كبا *kabâ*, استنعس *êstena's*, استنام *êstenâm.*

Il a Assoupi, طفى *tafâ*, *tafey*, طفا *tafâ.*

Assoupissement, نعس *ne'ess*, نوم *noum*, *naum.*

Il a Assoupli, ليّن *leyyen.*

Il a Assourdi, صور *saouar.*

Assouvi, شبعان *chaba'ân.*

Il a Assouvi, اشبع *êchbaa.*

— Il a Assouvi ses désirs, اشبع شهواتهُ *êchba' chehouât-ho*, تبع شهوتهُ *tabaa chehout-ho.*

— Il a été Assouvi, شبع *choubé'*, *chabaa.*

Il a Assujéti (soumis). (*Voy.* Il a Asservi.)

— (attaché, affermi). (*Voy. ces mots.*)

— (forcé), الزم *êlzem.*

— Ils se sont Assujétis à cela, الزموا حالهم بهذا *êlzemoû halhoum be-hadâ.*

— Nous ne voulons pas nous Assujétir à cela, ما نريد نقيّد نفوسنا في هذا *mâ neryd neqyyd nefous-nâ fy hadâ.*

Assurance (certitude), اعتماد *î'timâd.*

— (hardiesse), جسارة *djessâréh*, قوّة *qououéh.*

Assuré (affermi), ثابت *thâbet.*

— (certain), صحيح *sahyh*, امين *âmyn*, مقرّر *moqerrer*, محقّق *mohaqqeq.*

Il a Assuré (affermi), قوى *qaouä*, *qaouey.* (*Voy.* Il a Affermi.)

— (certifié), يقّن *yeqqen.* (*Voy.* Il a Affirmé.)

Il est Assuré (affermi), ثبت *thobet*, *thebet.*

— (certain), تيقّن *teyeqqen*, تحقّق *tehaqqeq.*

— Je suis Assuré qu'il l'a frappé, صحّ عندى انّ ضربهُ *sahh a'nd-y ênn darab-ho.*

Assurément, ظغرى *doghry*,

بالصحيح *be-'s-sahyh*, بصحيح *be-sahyh*.

Assyrie (pays d'Asie), بلاد اثور *belâd Athour, belâd Assour*.

Assyrien, اثورى *âthoury, âssoury*.

Asthmatique, ضايق النفس *dâyq ên-nefs*, حاشيان *hâchyân*.

— Il est Asthmatique, حشى *hachä, hachey*.

Asthme, قدفه *qadfah*, ضيق النفس *deyq ên-nefs, dyq ên-nefs*.

Astre, نجم *nedjm, negm, nidjm*, pl. نجوم *nedjoum, negoum, noudjom, nougoum*, نجم *noudjm, nougm*; كوكاب *koukâb*, pl. كواكب *keouâkeb*; نجمه *nedjméh, nigméh*.

Il a Astreint, زوّر *zaouar*, جبّر *djebber*.

Astrolabe, اسطرلاب *âstorlâb, oustourlâb*, حنايه *henâyéh*.

Astrologie, منجمه *mendjeméh, mounedjeméh*, علم النجوم *e'lm ên-nedjoum*, علم التنجيم *e'lm êt-tendjym*.

Astrologue, منجّم *mounedjem, mouneggeum*, فلكى *feleky*.

Astronome. (*Voy.* Astrologue.)

Astronomie, علم الفلك *e'lm êl-felek*, هندسه *hendesséh*, هيه *hayéh, heyéh*, هياه *hayâh*. (*Voy.* Astrologie.)

Astuce, حيله *héyléh*.

Astucieux, حيل *héyl*, احيل *âhyl*.

Atelier, معمره *maamerah*, دار العمل *dâr êl-a'mel*.

— Atelier de taneur, دار الدبغ *dâr êd-dabgh, dâr êd-dabagh*.

— Atelier monétaire, دار السكّه *dâr ês-sikkah* (d'où vient *sequin*).

— Atelier de constructions maritimes. (*Voy.* Arsenal.)

Atlas (montagne d'Afrique), جبل درن *djebel Deren*, درن *Deren*, جبل *Djebel*.

Atmosphère, فلك *felek*, pl. افلاك *aflâk, êflâk*, هوا *haouâ*.

Atôme, درّه *derréh*, شمّه *chemméh*, غبره *ghaberah*, pl. غبار *ghobâr*.

Atour, زينه *zéynéh*, pl. زينات *zeynât*; تريف *teryf*, زخرفه *zakhrefah*, مروّقه *mérouaqéh*.

Une Attache, ربط *rabt*, بند *band*, زرّ *zerr*.

— Une Attache de chameaux, كركره *kirkeréh, kirkiréh*.

Attaché, مربوط marboutt, معلق mo'allaq.

Il a Attaché, علّق a'llaq, ربط rabatt, كزق kazaq, جمع djama', djema', لزّ lazz.

Il s'est Attaché. (Voy. Il a Adhéré.)

— (au figuré), تعلّق te'allaq, تقرّب teqarreb, غوى خطرهُ ghaouä khattr-ho.

— Attachez-vous à la vertu, اتقرّبوا للفضل ĕtqarreboû li-'l-faddl.

— Il se l'est Attachée (au figuré), ضمّ الى حاشيتها damm îlä hâchyét-hâ.

— Le général se l'est Attaché et l'a comblé d'égards, ضمّهُ الجنرال الى حاشيتهُ واكرمهُ damm-ho-'l-djénerâl îlä hâchyét-ho ou-êkrem-ho.

Attachement (affection). (Voy. Amitié.)

— (action d'attacher, lien), علاّقة a'llâqah, ربطة rebtah, ربط rabt.

Attaquant, غازى ghâzy, حارب hâreb.

Attaque (s. f.), محاربة mohârebéh, منازعة mounazâ'ah, هجوم houdjoum, تسخير teskhyr, حملة hamléh, غزوة ghazaouéh. (Voy. Assaut.)

Attaqué, مغزو maghzou.

Il a Attaqué, غزا ghazâ, سخر sakhar, نازع nâzaa, حارب hâreb, هجم hadjam, حوّش haouach, نقز naqqaz.

— Il m'a Attaqué le premier, هو نقزني بالاوّل hou naqqaz-ny be-'l-aouel.

— J'ai Attaqué l'ennemi, غزوت العدو ghazeouét êl-adou.

— Nous avons Attaqué vivement, غزونا شدًّا ghazaounâ chiddân.

— Vous Attaquerez aujourd'hui, تغزوا النهارده teghzoû ên-nahâr-déh.

— Attaque! (impérat.), اغزى ôghzy, êghzy.

Il est Attaqué, بيغزى byoghzey.

— Il a été Attaqué d'une maladie, هو ابتلا بالوجعه hou êbtelâ bi-'l-oudja'ah.

— Il est Attaqué de pulmonie, هو بيستحسّ فى وجع الريه hou byestahass fy oudja'-'r-ryéh.

Il a Atteint, بلغ balagh, لحق lahaq, طال tâl, حصل hassel, جلب djalab, نال nâl.

— Je ne puis pas y Atteindre,

ما اقدر الطول الى هذا *mâ âqdar âttoul îlä hadâ.*

— Il a Atteint le but, صاب نشان *sâb nichân.*

— La science ne s'Atteint pas avec le désir, العلم لا يبلغ بالتمنّى *êl-e'lm lâ youblegh be-'t-temounny.*

Il a ATTELÉ des bœufs, اقرن *êqren.*

Il a ATTENDRI, رقّ *raqq*, ليّن *leyyen*, سخّف *sakhkhaf.*

ATTENDRISSANT, مسخّف *mosakhkhef.*

ATTENDRISSEMENT, تليين *teleyyen*, تسخّيه *tessekhhhyéh*, رقه *reqqéh*, *riqqah.*

Il a ATTENDU, انتظر *êntedar*, *êntezâr*, استنظر *êstandar*, استانى *êstânä*, استانى *êstânnä*, *êstênnä*, استنّا *êstannâ*, صبر *sabar.*

— Attends! (impérat.), استنّى *êstannä!* اصبر *ôsbour!*

— Pourquoi m'as-tu laissé Attendre? علايش خلّيتنى استنّا *a'lêy-ch khalleyt-ny êstannê?*

— Attends jusqu'à demain, اصبر حتّى غدوه *ôsbour hattä ghadouéh*, قِف الى بكره *qeff îlä bokrah.*

— Attends un peu, اصبر شويه *ôsbour chouyéh*, طوّل روحك *tououl rouh-ak*, تعوّق شويه *ta'ouaq choyéh.*

— J'Attends qu'il vienne, انا قاعد فى انتظاره *ênâ qâ'id fy intidâr-ho.*

— Nous vous avons fait Attendre, عوقناكم *a'oueqnâ-koum.*

— Il m'a fait Attendre à la porte pendant trois heures, وقّفنى على بابه ثلث ساعات *ouaqqaf-ny a'lä bâb-ho thelath sâ'ât.*

— Il s'Attend à cela, هو مترجى فيه *hou meterdjy fy-hi.*

ATTENTAT, اثم *âthem*, نفاق *nefâq*, جور *djour*, مجاسره *modjâsseréh*, تجسّر *tedjessour.*

ATTENTE, انتظار *întidâr*, *întizâr*, امل *âmil*, تاميل *tâmyl.*

— Frustré dans son Attente, خايب من امله *khâyb min âmil-ho*; مايس من تامله *mâys min tâmil-ho.*

Il a ATTENTÉ, تجاسر *tadjâsser.*

ATTENTIF, مقيّد *mouqayyed.*

ATTENTION, بال *bâl*, نصته *nestéh*, تقيّد *teqayyed*, تقيد *teqyd*, دقه *deqqéh*, *diqqéh.*

— Il a fait Attention, نصت nesset, صغا saghâ, رد بال redd bâl.

— Faites Attention! اعطوا نصته â'ttoû nestéh!

— Ce discours mérite Attention, هذا القول استاهل ردان البال hadâ-'l-qoul êstâhel redân êl-bâl.

Il a ATTÉNUÉ, سحق sahaq.

ATTESTATION, شهاده chehâdéh, تشهاده techehâdéh, مشهاده mechehâdéh, اعلان î'lân.

Il a ATTESTÉ (rendu temoignage), شهد chahad.

Il a ATTESTÉ (pris à témoin), أستشهد êstachehad.

— J'Atteste Dieu et son prophète, نستشهد الله ورسوله nestechehed Allah ou-ressoul-ho.

— Il a Attesté les assistants, طلب الشهاده من الواقفين talab êch-chehâdéh min êl-ouâqefyn.

ATTIÉDI, فاتر fâtir.

Il a ATTIÉDI, فتّر fattar.

Il s'est ATTIÉDI, فتر fatar, feter.

— (au figuré), ارتخا êrtekhâ, تكاسل tekâssel.

ATTIRAIL, آلات âlât, تدارك tedârouk, ثقل teqel, حوايج haouâydj, مهمات mohimât.

Il a ATTIRÉ, جلب djeleb, جذب djedeb, djezeb, لقط laqatt.

Il a été ATTIRÉ, أجتذب êdjtedeb.

— L'aimant Attire le fer, المغناطيس يلقط الحديد êl-maghnâttys yelqolt êl-hadyd.

Il a ATTISÉ le feu, علّق النار a'llaq ên-nâr, شعل chaal, ولع ouel-laa.

ATTITUDE, وضع ouddè', حال hâl, قيام qyâm.

ATTOUCHEMENT, مسّ mess, لمس lemes, lems, دقر daqr, deqr.

ATTRAIT, جذبه djedbéh, جذب djedb, سحب sehb.

Il a ATTRAPÉ (atteint). (*Voy.* ce mot.)

— (pris), مسك messek, قبض qabedd, اخذ âkhad.

— (abusé), قبش qabach, غمّر ghammar, غرّ gharr.

— Tu m'as Attrapé par tes paroles, انت رميتني في الكلام ênt remeyt-ny fy-'l-kelâm, مسكتني في كلامك messekt-ny fy kelâm-ak.

ATTRAYANT, جاذب djâdib, djâzib.

ATTRIBUÉ, منسوب *mansoub*, مخصوص *makhsouss*, مختص *mokhtass*, خاصى *khâssy*.

Il a ATTRIBUÉ, نسب *nesseb*.

Il s'est ATTRIBUÉ, دعا نفسهُ لـ *da'â nafs-ho l...*

ATTRIBUT, صفه *siféh*, صفّه *sefféh*, pl. صفّات *seffât*.

ATTRIBUTION, نسبه *nesbéh*.

ATTRISTÉ, حزين *hazeyn*, محروق *mahrouq*.

Il a ATTRISTÉ, حرق *haraq*, حزّن *hazzan*. (*Voy.* Il a AFFLIGÉ.)

Il s'est ATTRISTÉ. (*Voy.* Il s'est AFFLIGÉ.)

Il a ATTROUPÉ, جمع *djemaa*, دعا *da'â*. (*Voy.* Il a ASSEMBLÉ.)

Il s'est ATTROUPÉ. (*Voy.* Il s'est ASSEMBLÉ.)

ATTROUPEMENT, جميعه *djemy'ah*, قوم *qaoum*, *qoum*, *qaum*.

AU (art.), للـ *li-l...*, الى الـ *îlâ-l...*; — Au père, للاب *li-'l-âb*; — Au fils, للابن *li-'l-êbn*.

— Au-dessus, على *a'lä*, فوق *fouq*, *fauq*, *faug*, من فوق *min fouq*, *min foug*, *min fauq*.

— Au-dessous, تحت *taht*, من تحت *min taht*.

— Au loin, على بعيد *a'lä ba'yd*.

— Au dehors, خارج *khâredj*, برّا *barrâ*, على برّا *a'lä barrâ*.

AUBE (vêtement sacerdotal), كسوه بيضا *kissouah bayddâ*, كتّونه *kettounéh*, pl. كتّونات *kettounât*.

AUBE du jour, وجهة الصبح *oudjhét ês-sobh*, شقّ الفجر *cheqq êl-fedjr*, طلوع الضو *toulou' êd-daou*. (*Voy.* AURORE.)

AUBERGE, فندق *fandaq*, *fondaq* (en ital. *fondaco*), منزل *menzel*, دار النزل *dâr ên-nouzoul*, حانوت *hânout*.

AUBERGINE, بدنجان *bedendjân*, *bedengân*, بدنجال *bedendjâl*.

AUBIFOIN, احبيبّور *âhbeybbour*, بلّعمان *bella'mân*.

AUCUN, ما احد *mâ âhed*, *mâ âhd*, لا احد *lâ âhd*.

— Aucun des ennemis ne s'est rencontré devant nous, ما عرضنا احد من العدو *mâ a'rednâ âhd min êl-a'dou*.

AUCUNEMENT, ابدًا *abadân*, لا واصل *lâ-ouâssel*, حتّى شى *hattä chy*, اصلاً *âslân*, اصلا *âslâ*.

AUDACE, جرّاه *djerrâh*, جساره *djessâréh*, وقاحه *ouqâhah*.

AUDACIEUX, جسور *djessour*, جرز *djeriz*, مزرزر *mozerzer*.

AUDIENCE, نصته *nistéh*.

— Audience d'un magistrat, ديوان *dyouân*, ركاب *rikâb*.

— Il a donné Audience, نصت *nassat*, عطا نصته *a'ttâ nistéh*.

— Il a refusé Audience, ابى النصته *âbä-'n-nistéh*.

AUDIENCIER, محضر *mohddar*.

AUDITEUR, سامع *sâmé'*, حاضر *hâdder*, pl. حاضرين *hâdderyn*.

AUGE, حوض *houdd*, *haoudd*, تكنه *teknéh*, جرن *djourn*, pl. اجران *âdjerân*; بركه *borkéh*, pl. برك *borq*.

AUGMENTATION. (*Voy.* ACCROISSEMENT, ADDITION.)

Il a AUGMENTÉ (v. a.). (*Voy.* Il a ACCRU.)

— (v. n.), نشا *nechâ*. (*Voy.* Il s'est ACCRU).

— Le vent Augmente, يثور الهوا *ytour êl-haouâ*.

AUGURE, فال *fâl*, بخت *bakht*, علامه *a'lâméh*.

— Bon Augure, بخت مليح *bakht melyh*, فال طيب *fâl tayeb*.

— Mauvais Augure, فال وحش *fâl ouahéch*, بخت اسود *bakht âssoued*.

— Il a tiré Augure, فوّل *faouel*, استفول *êstafaouel*.

AUGUSTE, عزيز *a'zyz*, جليل *djelyl*.

AUGUSTE-CÉSAR (nom propre), اوغسطس قيصر *Aoughostos-Qayssar*.

AUJOURD'HUI, اليوم *êl-youm*, *âl-yaum*, النهار ذه *ên-nahar déh*.

— Dès Aujourd'hui, من اليوم *min âl-yaum*, من حال *min hâl*.

— Jusqu'à Aujourd'hui, الى اليوم *îlä êl-youm*, الى يومنا هذا *îlä youm-nâ hadâ*.

AUMÔNE, صدقه *sedqah*, *sadaqah*, pl. صدقات *sadaqât*, زكاه *zekâh*, زكاة *zekât*, زكوه *zekouah*, حسنه *hesnéh*.

— Il a fait l'Aumône, تصدّق *tessaddaq*, زكا *zakâ*.

— Il a demandé l'Aumône, شحد *chahad*, استعطا *ésta'ttâ*.

— Il a refusé l'Aumône, خيّت *khayyét*.

AUMÔNIER (qui fait l'aumône), متصدّق *metsaddeq*, متزكى *metzakky*, معطى الصدقه *maatty-'s-*

sedqah, معطى الزكاة *maatty-'z-zekâh.*

AUNAGE, قياس *qyâs*, قياسه *qyâsséh.*

· AUNE, ذراع *derâ'a*, pl. اذرع *âdra'*, *âdrou'*, پيك *pyk.*

— Combien d'Aunes a-t-il de longueur? كم ذراع طوله *kam derâ' toul-ho?*

— Demi-Aune, نصف الذراع *nousf éd-derâa'*, نصّ ذراع *nouss derâ'.*

— Quart d'Aune, رُبع الذراع *roub' êd-derâa'.*

— Une Aune et demie, ذراع ونصف *derâa' ou-nousf*, ذراع ونصّ *derâ' ou-nouss.*

— Trois quarts d'Aune, ثلاث اربع الذاع *thelath êrba' 'd-derâa'.*

Il a AUNÉ, قدّر *qaddar*, ذرع *daraa*, قاس *qâs.*

AUPARAVANT, قبل *qabl*, من قبل *min qabl*, بالاوّل *bê-'l-âouel*, فى الاوّل *fy-'l-âouel*, اوّلاً *âouelân*, *âoulân*, اوّلا *âoulâ*, مقدمًا *meqdamân*, مقدّما *mouqaddemân*, قبايله *qabâylah*, قبايل *qabayl*, اقبايله *âqbâylah*, اقبايل *âqbâyl*, سابقا *sâbeqân.*

— Comme nous avons dit Auparavant, كما ذكرنا سابقا *kamâ zeker-nâ sabeqân.*

— Longtemps Auparavant, فى ما سالف *fy mâ sâlef.*

AUPRÈS, عند *a'nd*, نحو *nahou*, يقين *yeqyn*, قريب *qâryb*, جنب *djanb*, بجانب *be-djânb*, قدّام *qouddâm*, قرب *qorb*, فى قرب *fy qorb.*

— Auprès de moi, عندى *a'nd-y*, جنبى *djanb-y.*

— Il a du crédit Auprès des grands, له داله عند الاكابر *le-ho dâléh a'nd êl-âkâber.*

Il AURA, يكن عنده *yekon a'nd-ho.*

— Elle Aura, يكن عندها *yekon a'nd-hâ.*

Le doigt AURICULAIRE, الصبع الصغير *ês-saba' ês-saghyr.*

AURORE, صبّاح *sabbâh*, صبح *sobh*, سحر *sahar*, فجر *fegr*, *fedjr*, *feger*, *fedjer*, طلوع الشمس *toulou'-'ch-chems*, طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'ch-chems*, طلوع الفجر *toulou' êl-fedjr*, طلوع النهار *toulou'-'n-nahâr*, طلع الفجر *tela'-'l-fedjr*, طلع النهار *tela'-'n-nahâr*. (*Voy.* AUBE du jour.)

— Du couchant à l'Aurore, من الغرب الى الشرق *min êl-gharb îlä-'ch-cherq.*

Auspices. (*Voy.* Augure.)

— (protection), جيره *djyréh.*

— Sous vos Auspices je suis tranquille, فى جيرتكم انا امين *fy djyrét-koum ênâ âmyn.*

— Jour d'heureux Auspices, يوم مبارك *youm mobârek,* يوم امبارك *yaum êmbârek.*

Aussi, كمان *kemân,* ايضًا *âyddân,* يضان *yddân,* انيت *ênnyt,* كمانا *kemânâ.*

— Il est Aussi grand que moi, طولهُ قدّى *toul-ho qadd-y.*

— Aussi peu que tu voudras, قدّ ما تريد قليل *qadd mâ teryd qalyl.*

— Deux ou trois fois Aussi grand, قدّهُ طريقين او ثلاثه *qadd-ho taryqyn âou thelâthéh.*

Aussitôt, فى الساعه *fy-'s-sâ'ah,* على داب الطريق *déb-êt-taryq,* على غفله *a'lä ghafléh,* على غارّده *a'lä ghârredah,* دغيا *daghyâ,* داب *dêb,* دبا *debâ,* من داب *min-dêb,* انداب *în-dêb,* داب عاد *dêb-a'ad,* من دا بعد *min dê baad,* من داب عاد *min dêb a'âd,* بساعته *be-sâa't-ho,* فى الحال *fy-'l-hâl.*

— Il s'en ira Aussitôt, دبا يمشى *debâ yemchy.*

— Je suis arrivé Aussitôt que toi, وصلت سوا مثلك *ouasselét saouâ methl-ak.*

— Aussitôt après, من داب الفوق *min dêb êl-fouq.*

Austère, عابس *aâbess.*

Autan (vent du midi), جنوبى *djenouby.*

Autant, قدر *qadr, qadar,* قدّ *qadd,* قدّ ما *qadd mâ.*

— Autant que moi, قدّى *qadd-y.*

— Autant que toi, قدّك *qadd-ak.*

— Autant que lui, قدّهُ *qadd-ho;* — Autant qu'elle, قدّها *qadd-hâ.*

— Autant de vin que d'eau, قدّ النبيد قدّ المويه *qadd ên-nebyd qadd êl-moyéh.*

— Autant que je le pourrai je te servirai, قدّ ما اقدر اقضى حاجتك *qadd mâ âqdar âqdey hâdjét-ak.*

— Autant je suis obligeant, Autant tu es vilain, قدّ انا كريم قدّ انت غشيم *qadd ânâ kerym, qadd ênt ghâchym.*

AUTEL, محراب *mihrâb*, pl. محارب *mehâreb*; مذبح *medbah*, pl. مذابح *medâbéh*; تبليط *teblytt*, plur. تباليط *tebâlytt*.

AUTEUR, مؤلف *mouâllef*, *moâllef*, pl. مؤلفين *moâllefyn*; مصنف *mossannef*, pl. مصنفين *mossannefyn*.

— Il est l'Auteur de la querelle, هو بعث الشاماطه *hou baath êch-châmâttah*, منه الاختصام *min-ho-'l-îkhtissâm*, هو مبتدى الخصم *hou mobtedy-'l-khesm*.

AUTHENTIQUE, صحيح *sahyh*, محقق *mohaqqeq*, مشور *mechour*.

AUTHENTICITÉ, تحقيق *tahqyq*, حقه *haqqah*.

AUTOMNE, خريف *kharyf*, فصل ذا لخريف *fasl dê-'l-kharyf*.

— Fruits d'Automne, خرفيه *kharfyyah*, *kharfyyéh*.

Il a AUTORISÉ, ثبت *thebbét*, استحسن *êstahssen*, *êstahssan*, فوض *faouadd*, سجل *sedjdjel*, نفد *nef-fed*.

AUTORITÉ, اقتدار *îqtidâr*, دوله *doulah*, *douléh*, استقلال *îstiqlâl*, قيمه *qeyméh*, *qeymah*, صوله *soulah*, قدره *qaderéh*.

AUTOUR, حول *houl*, *haoul*, دور *daouar*, *daour*, *dour*, باطراف *b-âttrâf*.

AUTOUR (oiseau), نسر *nesr*, *nisr*.

AUTRE, اخر *âkher*, *âkhar*, pl. اخرين *âkheryn*; غير *ghayr*, pl. اغيار *âghyâr*.

— L'un et l'Autre, اثنين هم *êthneyn houm*, اثنين هما *êthnéyn houmâ*.

— Il n'y a pas d'Autre Dieu que Dieu, لا اله الا الله *lâ îlah êllâ Allah*.

— Les Autres hommes, بقيه الناس *baqyét ên-nâs*.

— Nous attendions d'un jour à l'Autre, من يوم الى يوم كنا مستنظرين *min yaum îlă yaum konnâ mostanderyn*.

— Donne-m'en encore une Autre, اعطيني واحد اخر *â'tty-ny ouâhed âkher*.

— Ils s'aident l'un l'Autre, يصاعدوا بعضهم بعض *yssâ'doû baadd-houm baadd*.

— Les uns sont riches, les Autres sont pauvres, البعض غنيين والبعض فقرا *êl-baad ghanyyn ou-êl-baadd foqarâ*.

— Autre chose est de dire, Autre chose de faire, الحديث شي والفعل شي *êl-hadyth chy ou-êl-feel chy*.

Autrefois, سابقًا *sâbeqân*, في السابق *fy-'s-sâbeq*, من قديم *min qadym*, في اوّل الزمان *fy âouel êz-zemân*, قبايل *qabâyl*, قبايله *qa-bâylah*, اقبايل *âqbâyl*, اقبايله *âqbâylah*. (*Voy.* Anciennement, Antérieurement, Auparavant.)

— Il y avait Autrefois, كان في قديم الزمان *kân fy qadym êz-zémân*, قديمًا كان *qadymân kân*, في زمان القديم كان *fy zémân êl-qadym kân*.

— Une Autre fois, نوبه غيره *nou-béh ghayrah*, نوبة اخرى *noubét ôkhrä*, مرّة اخرى *marrat ôkhrä*, طريق اخر *taryq âkher*.

Autrement, غيرًا *ghayrân*.

Autriche, اوستريا *Aoustryâ*. (*Voy.* Allemagne.)

Autrichien, اوستريانى *âous-tryâny*, اوسترى *âoustryy*. (*Voy.* Allemand.)

Autruche, نعام *na'âm*, نعامه *na'âméh*, نعمه *na'méh*, pl. نعم *na'm*.

— Plumes d'Autruche, ريش نعام *rych na'âm*.

Autrui, غريب *gharyb*.

— Le bien d'Autrui, الرزق الغريبى *êr-rezq êl-gharyby*.

— Ce que tu ne désires pas pour toi, ne le désire pas à Autrui, شي ما تريد لنفسك لا تريده لغيرك *chy mâ teryd li-nefs-ak lâ teryd-ho li-ghayr-ak*.

Aux (art.), لل *li-l....*

— J'ai dit Aux domestiques, قلت للخدّام *qolt li-l-khoddâm*.

— Montre la place Aux maçons, ارى المطرح للبنايين *ôry-'l-mattrah li-l-bênnâyyn*.

Auxiliaire, ناصر *nâsser*, pl. ناصرين *nâsseryn*, انصاريه *ânsâ-ryéh*.

— Armée Auxiliaire, عسكر الامداد *a'sker él-îmdâd*.

Il Avait, كان عنده *kân a'nd-ho*, كان له *kân le-ho*; — elle Avait, كان عندها *kân a'nd-hâ*, كان لها *kân le-hâ*; — ils Avaient, كان عندهم *kân a'nd-houm*, كان لهم *kân le-houm*.

— Il Avait beaucoup d'Argent, كان عنده فلوس كثير *kân a'nd-ho felous kethyr*.

— Il Avait été, قد كان *qad kân*, قد كان هو *qad kân hou*, هو كان *hou kân*; — elle Avait été, قد كانت *qâd kânét*, هى كانت *hy kânét*, *hya kânèt*.

— J'Avais été, كنت *kont*, *kount*, انا كنت *ânâ kont*; — tu Avais été, انت كنت *ênt kont* (en s'adressant à un homme), انتى كنتى *ênty konty*, انت كنت *ênti konti* (en s'adressant à une femme); — ils Avaient été, قد كانوا *qad kânoû*, هم كانوا *houm kânoû*.

Avalé, سفوف *sefouf*.

Il a Avalé, بلع *belaa*, *bala'*, ابتلع *êbtela'*, جرع *djeraa*, كرع *kara'*, *kera'*, سف *saff*, *seff*, شرق *charaq*, زلط *zalatt*, كبع *keba'*.

— Il nous faut Avaler le calice de l'adversité, كاس المصايب لا بدّ نتجرعه *kâs êl-mossâyb lâ bodd netedjera'ho*.

Avancement (progrès), اقبال *îqbâl*.

Il a Avancé, قبل *qabal*, *qabel*, قدم *qadam*.

— Il a Avancé de l'Argent, دفع فلوس *defaa felous*.

Il s'est Avancé, قدّم *qaddam*, تقدّم *teqaddam*, جانب *djâneb*, جنب *djaneb*.

Avanie, هوانه *haouânéh*, بُلص *bouls*, pl. بلوص *boulouss*, افترا *îftirâ*.

— Il a fait une Avanie, بلص *balass*, تهاون *tahâouen*.

— Qui fait une Avanie, مهاون *mahâoun*, هاوانى *hâouâny*.

Avant, قبل *qabel*, *qabl*.

— Avant toi, قبل منّك *qabl minn-ak*.

— Trois heures Avant dîner, قبل الغدا بثلاث ساعات *qabl êl-ghodâ be-thelâth sa'ât*.

— Avant cela, قبايل *qabayl*.

— Avant que, قبل ما *qabl mâ*, قبلما *qabl-mâ*, قبل ان *qabl ên*.

— Avant que tu viennes, قبل ما تجى *qabl mâ tedjy*, *qabl mâ teguy*.

— Plus Avant, زد *zid*. زيد *zyd*.

— L'Avant du vaisseau, مقدم ذا المركب *moqdem dê-'l-merkeb*, بروه *brouah*, بروّه *broouah* (en espagnol *proa*).

Avantage, منفعه *menfa'ah*, نصيب *nessyb*, فايده *fâydéh*, pl. فوايد *faouâyd*.

— Ce marchand a tiré de l'Avan-

tage de son voyage, هذا التاجر افيد من مسافرته hadâ-'t-tâgir êfyd min mosaferét-ho.

Il a AVANTAGÉ, نوّف naouaf.

AVANTAGEUX, نافع nâfé', مفيد mofyd.

AVANT-COUREUR, مخبّر mokhabber, مبشّر mobachchir.

AVANT-GARDE, عكسر القدّامى a'sker êl-qouddâmy, وجهة العسكر oudjhét êl-a'sker, طليعة ذا العسكر taly'ah dê-'l-a'sker, المحلّة الاوليه êl-mehallah êl-âoulyah.

AVANT-HIER, قبل البارح qabel êl-bârah, اوّل البارحين âouel êl-bâraheyn, اوّل امس âouel êmess, اوّل امبارح âouel êmbârah, الاوّل البارح êl-âouel êl-bârah, لاوّل البارح li-âouel êl-bârah.

AVANT-MUR, السور البرّانى ês-sour êl-barrâny.

AVARE, بخيل bakhyl, pl. بخال bokhâl, بخلا bohhlâ; شحيح chahyh, pl. شحاح chohâh; خسيس khassyss, طامع tâmé'.

AVARICE, بخل bokhl, شح chéhh, chahh, شحح chahah.

AVARIE, ضرر darar, زيان zyân, نقسه noqsah.

AVEC, مع ma', ويا ouyâ, oueyâ, وايا ouêyâ, بـ be..., bi....

— Avec moi, معى ma'-y, واياى ouêyâ-y.

— Avec toi, معك ma'-ak, وياك ouyâ-ak (en s'adressant à un homme); معكى ma'-ky, واياكى ouêyâ-ky (en s'adressant à une femme).

— Avec lui, معهُ ma'ho, واياهُ ouêyâ-ho; — avec elle, معها ma'-hâ, واياها ouêyâ-hâ.

— Avec nous, معنا ma'nâ, وايانا ouêyâ-nâ.

— Avec vous, معكم ma'-koum, واياكم ouêyâ-koum.

— Avec eux, avec elles, معهُم mâhoum, واياهُم ouêyâ-houm.

— Viens Avec moi, طالع اوياى tâlé' ouêyâ-y.

— Avec qui étais-tu là? مع من كنت انت هناك ma' men kont ênt henâk?

— Il l'a frappé Avec un bâton, ضربه بعصايه darab-ho be-a'ssâyéh.

— Avec peine, محال mouhâl, بالمشقة bi-'l-mouchaqqah.

AVELINE, فندق fondoq, بندق

bendoq, لوز زلزال zelzâl louz, زلز اللوز zelz êl-louz.

Avénement, طلوع toulou', ورود ouroud.

— Avénement au trône, جلوس djelouss, djoulouss.

L'Avenir, الزمان المضارع êz-zemân êl-moddâré'.

— A l'Avenir, لقدّام li-qoddâm, حينا heynâ.

Aventure, واقعه ouâqa'ah, pl. وقايع ouqâya', قضا qaddâ.

Avéré, تحقيق tehaqqyq, مثبّت mathabbet, مشبوت mechbout, محقق mohaqqeq.

Il a Avéré, تحقق tehaqqaq, ثبّت thebbet, سجّل seddjel, seggel, segguel.

— On a Avéré qu'il avait tué, سجّلوا عليه انه قتل seddjeloû a'lay-hi ênne-ho qatel.

Averse, مطر mattar, pl. امطار âmtâr, شطا chittâ.

Aversion, نفره nefréh, كره kerh, اكراه êkrâh, îkrâh, بغض baghd, بغضه baghdah, قرف qerf, كراهه kerâhah.

— Il a eu en Aversion, قرّف qarref. (Voy. Il a Abhorré.)

— Je l'ai en Aversion, كرهت نفسي منه kerehet nefs-y min-ho, قلبت نفسي عنه qalebet nefs-y a'n-ho.

Il a Averti, اخبر âkhbar, خبّر khabbar, اعلم âa'lem, نسح nasséh, nassah.

Avertissement, خبر khabar, khaber. (Voy. Annonce et Avis.)

Aveu, اقرار îqrâr, êqrâr, اعتراف î'tirâf.

Aveugle, اعمى âa'mmä, اعمى â'mä, اعما â'mâ, عمى a'mä, pl. عما eu'mâ, عميان o'myân, ou'myân, eu'myân, ضرير daryr, pl. ضريرين daryryn.

— L'hôpital des Aveugles, دار العميان dâr êl-ou'myân.

— Il a feint d'être Aveugle, تعامى tea'âmä.

Il a Aveuglé, اعمى âa'mey, اعما âa'mâ.

Aveuglément, عماوه a'mâouéh.

Vous Avez, عندكم a'nd-koum.

— Certes vous Avez raison, انّ عندكم الحق ênn a'nd-koum êl-haqq (mot à mot : chez vous est le droit).

— Vous avez été, كنتم kontoum, kountoum, كنتوا kontoû, kountoû,

انتم كنتم êntoum kontoum, انتوا كنتوا êntoû kontoû.

Avicenne (n. pr.), ابن سينا Êbn-Synâ.

Avide, حريص haryss, طامع tâmé', طميع tamy', pl. طمّاع tammâ', ماسك mâssek, شره cherh.

Avidité, طمع tam', tami', طماعه tamâ'ah, حرص hers, hirs, شراهه cherâhah.

— L'Avidité perd les hommes, الطمع يغرّق الناس êt-tam' ygharraq ên-nâs.

Avila (ville d'Espagne), افيله Afylah.

Avili, قبيح qabyh, قبّيح qobbyh, دليل delyl, حقير haqyr, pl. حقيرين haqyryn. (Voy. Abject.)

— Avili de prix, رخيص rakhyss.

Il a Avili, حقر haqqar, دلّل dellal, بهدل behdel, دنا danâ, نقص naqass, بخس bakhass, نجس nedjess.

Il s'est Avili, دنؤ danoû, حقر hoker, دلّ dell.

Avilissement, حقاره haqâréh, hiqâréh, تحقير tahqyr, تدليل tedlyl, دنا danâ, دناوه danâouéh, نقص naqss. (Voy. Abjection.)

Aviron, مجداف midjdâf, migdâf, مقداف meqdâf, miqdâf, mouqdâf, migdâf, pl. مقادف meqâdef.

Avis (avertissement), نسيحه nessyhah, pl. نسايح nessâyh; تنبيه tenbyéh, tenbyah, نصح nash, pl. نسايح nessâyh. (Voy. Avertissement, Annonce.)

— (opinion), ظنّ zenn, zann, قياس qyâss, تخمين tekhmyn.

— Avis au public, وعظ oua'ezz.

— Il a été d'Avis, ظنّ zann, خمّن khammen.

— Il a été du même Avis que vous, توافق معكم touâfeq ma'koum.

Avocat, وكيل oukyl, فقيه faqyh.

Avoine, هرطمان hertemân, خرطال khortâl, شوفان choufân.

Il a Avoisiné, قارب qâreb.

Nous Avons, عندنا a'nd-nâ, لنا le-nâ.

— Nous Avons une grande maison, لنا دار كبير le-nâ dâr kebyr.

— Nous Avons été, كنّا konnâ, احنا كنّا êhnâ konnâ, نحن كنّا nahn konnâ.

Il a AVORTÉ (il est né avant terme), سقط *saqatt*.

— Elle a Avorté (l'accouchée), سقّطت *saqqattét*, طرحت *tarahét*.

AVORTEMENT, سقط *saqtt*, طرح *terh*.

AVORTON, سقوط *saqoutt*, مسقط *mosqatt*, مسقوط *mesqoutt*.

AVOUÉ (procureur), وكيل *oukyl*.

Il a AVOUÉ, اعترف *ê'teraf*, قر *qarr*.

— Tu Avoues, بتقر *betqerr*.

— Il a fait Avouer, قرّر *qarrar*.

AVRIL, ابريل *âbryl*, نيسان *nyssân*.

AXE, قطب *qotb*, زاويه *zâouyéh*, محور *mihouer*.

AXIOME, قول *qoul*, مقال *meqâl*, مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmsâl*; قاعده *qâ'ydéh*.

AYAR, neuvième mois de l'année solaire, correspondant à mai, ايار *âyâr*.

AYCHAH (n. pr. fém.), عيشه *A'ychah*.

AYEUL, جدّ *djedd*, *djidd*, *gedd*, *guedd*, بابا *bâbâ*, سيدى *sydy*.

AYEULE, جدّه *djeddéh*, *djeddah*, *djiddah*, *geddéh*, *gueddéh*, يومه *youmah*, ست *sett*, pl. ستات *settât*.

Les AYEUX, اجداد *êdjdâd*, جدود *djedoud*. (*Voy.* Les ANCÊTRES.)

AYLOUL (premier mois de l'année solaire, correspondant à septembre), ايلول *âyloul*, *êyloul*.

AYN ع, dix-huitième lettre de l'alphabet arabe, et vingtième de l'alphabet moghrebin, donne à la voyelle qui l'accompagne un son guttural et syncopé, عين *a'yn*, العين *él-a'yn*, لعين *l-a'yn*.

AZAMUR (ville d'Afrique), ازمور *Azamour*, ازمّور *Azammour*.

AZEROLE, مشمله *mouchmoulah*, *mouchmilah*.

AZEROLIER, شجره ذا المشمل *chadjerah dê-'l-mouchmoul*.

AZILA (ville d'Afrique), اصيلا *Assylâ*.

AZUR, لاجورد *lâdjouerd*.

AZURÉ, لاجوردى *lâdjouerdy*, ازرق *âzraq*, fém. زرقا *zerqâ*, اسماوى *êsmâouy*.

AZYME (pain sans levain), فطير *fattyr*, pl. فطاير *fouâyr*.

B

B, ب, seconde lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, با *bâ, bê, bé.*

Babil, لت *loutt,* لقش *louqch.*

Babillard, هاذر *hâder,* لتيت *latyt,* لقيش *laqych,* لقاش *laqqâch,* قوّال *qaouâl,* هرّاف *herrâf,* كثير الكلام *kethyr êl-kelâm.*

— Femme Babillarde, بلطه *baltah,* سليطه *selyttah.*

Il a Babillé, هذر *hadar,* لت *latt,* لقش *laqach,* حكا *hakâ.*

Babord, جانب شمال المركب *djânb chemâl êl-merkeb,* كرّيدر متاع اليسار *korrydor mtâa'-'l-yssâr.*

Babouche, بابوج *bâboudj,* pl. بوابيج *bouâbydj.*

— Faiseur de Babouches, بوابيجى *bouâbydjy.*

Babouin, قرد ميمون *qerd meymoun.*

Babylone, بابل *Bâbel, Bâbil.*

Bacha. (*Voy.* Pacha.)

Badin, لطيف *lattyf,* لطيفى *lattyfy,* علّاك *a'llôk,* خلبوص *khalbous,* pl. خلابيص *khelâbyss.*

Badinage, لعب *laab,* لطف *loutf,* لطيفه *lattyféh,* خلبصه *khalbesséh.*

Il a Badiné, لعب *laab,* بحبح *bahabah,* علك *a'lak,* خلبص *khalbess.*

Baeza (ville d'Espagne), بياسه *Beyâssah.*

Il a Bafoué, زبل *zebel,* هزّر *hezzer.*

Bagage, اثواب *êthouâb,* روبا *roubâ,* حمله *hamlah, hemléh.* (*Voy.* Attirail.)

Bagatelle, جزيه *djezyéh,* pl. جزيات *djezyât;* تنتيش *tentych,* pl. تناتيش *tenâtych.*

— C'est une Bagatelle pour lui هذا تنتيش عنده *hadâ tentych a'nd-ho.*

Baghdad (ville d'Asie), بغداد *Baghdâd.*

— Natif de Baghdad, بغدادى *baghdâdy.*

BAGUE. (*Voy.* ANNEAU.)

BAGUETTE, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân*; قنّبة *qannabah*, pl. قنّبات *qannabât*, مدك *madakk*.

BAHUT (coffre), سبت *sebt*, pl. اسبات *asbât*, صندوق *sendouq*.

BAI, اسمر *âsmar*, دورى *doury*.

BAIE (petit golfe), كرفز *korfoz*, *kerfez*, مرسى *mersä*, موردة *mouradah*, جون *djoun*.

— (de fruit), حبّ *hebb*, *hobb*, حبّة *hebbéh*.

Il a BAIGNÉ (mouillé), بلّ *bell*, صبّغ *sabbagh*, فزك *fazag*.

Il s'est BAIGNÉ, استحمّ *êstahamm*.

— Je me suis Baigné, استحممت *êstahamemt*.

BAIGNEUR (qui se baigne), مستحمّم *mostahamem*.

— (qui tient un bain), حمّامجى *hammâmdjy*.

BAIGNOIRE, حوض الحمّام *houdd êl-hammâm*.

BAIL, اجارة *êdjâréh*.

— Il a pris à Bail, كرا *kerâ*.

BAIN, حمّام *hammâm*, pl. حمّامات *hammâmât*, حمّامين *hammâmyn*.

Il a BAISÉ, باس *bâss*, باوس *bâouss*, تقبّل *teqabbel*, تباوس *tebâouss*.

— Ils ont Baisé sa main, قبّلوا يده *qabbeloû yd-ho*.

Un BAISER, بوس *bouss*, pl. بوسة *boussah*.

BAISSE, تنزيل *tenzyl*. (*Voy.* ABAISSEMENT.)

Il a BAISSÉ (v. a.), نخا *nakhâ*, طاطا *tâttâ*, تكا *takâ*. (*Voy.* Il a ABAISSÉ.)

— (v. n.). (*Voy.* Il s'est ABAISSÉ.)

— Baisse-toi et ramasse cela, طامل ظهرك وحوش هذا *tâmel dahr-ak ou-houch hadâ*.

— Il a Baissé de prix, رخص *rakhass*.

— Il a fait Baisser de prix, رخّص *rakhkhass*.

— La toile de France a Baissé de quinze pour cent, قماش فرنجى رخص خمستعش فى الميه *qoumâch frangy rakhass khamsta'ch fy-'l-myéh*.

BAL, رقاص *riqass*, رقص *reqqes*, تعليلة *taalyléh*.

BALADIN, بلهوان *belehouân*, pl. بلهوانين *belehouânyn*; بهلوان *beh-*

louân, pl. بهاولن behâoulen; فشّار fachchâr, pl. فشّارين fachchâryn.

Balafre, اشارة âchâréh, اثار الجرّح âthâr êl-djarréh.

Balai, شطابه chittâbah, مسهلة mousséhlah, مكنس mekniss, مكنسة meknisséh, pl. مكانس mokâness; مقشّة moqachchéh.

Rubis Balais, ياقوت يمانى yâqout yemâny.

Balance, ميزان myzân, pl. موازين mouâzyn; وزنه oueznéh; سنجه sandjah, pl. سنجات san-djât.

— Il a pesé à la Balance, وزن ouézen.

— Balance juste, ميزان مضبوط myzân madbout.

— Le signe de la Balance, بورج الميزان bourdj êl-myzân.

Balancier de pendule, رقّاص raqqâss.

Balayage, تشطيب techtyb.

Il a Balayé, اشطب êchteb, كنس kanass, كنّس kannass.

Balayure, كنّاسه konnâsséh, زبالة zebâléh.

Balbastro (ville d'Espagne), بربشتر Berbechter.

Balbek (ville de Syrie), بعلبك Baalbek.

Il a Balbutié, نعنع naanaa, تمتم temtem.

Baleine (cétacé), قيطوس qyt-tous, بيلة bylah, حوت hout, pl. حيتان haytân.

Baliste, منجنيق mandjanyq, قذاف qaddâf, qazzâf.

Balivernes, كلام بطال kelâm battâl, ترّهات torréhât. (Voy. Bagatelle, Babil, Bavardage.)

Balle à jouer, كورة kourah, kaourah, kaurah.

— de fusil, رصاص ressâs, رصاصه ressâssah, ثقيل thaqyl, tsaqyl, زلطة zelattah.

— de marchandises, فردة ferdéh, fardéh, fardah, pl. فردات ferdât; غايشه ghâychéh, شدّة chaddah, cheddéh, pl. شدّات cheddât; بالة balah, pl. بالات bâlât; حمل haml, pl. احمال êhmâl.

— de café, سنصان sinsân.

Ballon, طابه tâbéh, tâbah, pl. طابات tâbât; عكرة o'krah, eu'krah.

Ballot. (Voy. Balle de marchandises.)

Il a Ballotté, هزّ hazz, hezz.

Balourd, بهلول *behloul*, مطرمخ *mottarmakh*, دمّوقى *demmouqy*, *doummouky*, احمق *âhmaq*.

Balsamine, بهها *behâ*, غيارة *ghayâréh*.

Balsamique, معطر *mou'atter*, بلسامى *balsâmy*, بلسانى *balsâny*. (*Voy.* Aromatique.)

Balustrade, درابزين *derâbzyn*, pl. درابزينات *derâbzynât*; اسطوان *êstouân*, pl. اسطوانات *êstouânât*.

Bambou, قصبات هندى *qassâb hendy*, بمبوه *bambouh*.

Ban, ندا *nedâ*, علانيه *i'lânyéh*, مناده *menâdéh*, pl. منادات *menâdât*.

Banane, موزة *mouzah*, pl. موز *mouz*.

Bananier, شجرة الموز *chadjerét êl-mouz*, سجرة دا الموز *sadjerah dê-'l-mouz*.

Banc (siége), كرسى *koursy*, pl. كراسى *korâssy*.

— de sable, كوم الرمل *koum êr-raml*, كومة رمل *koumét raml*, دكة رمل *dekket raml*, بنك رمل *bank raml*.

Bandage, حفلط *heflatt*, لفافه *lefaféh*, pl. لفافات *lefâfât*; لزقه *lezqah*, حزام *hezâm*.

Bande de linge, صارق *sâriq*, حزام *hezâm*, *hezêm*.

— de soldats, صفّ *saff*, pl. صفوف *sefouf*.

— d'hommes, جوقه *djouqah*, pl. جوقات *djouqât*, اجواق *âdjouâq*.

— Ils marchent par Bandes, يمشوا كلّهم شربه بشربه *yemchoû koll-houm chorbah be-chorbah*.

Il a Bandé un arc, اوتر *âouter*, شدّ القوس *chedd êl-qouss*.

— une plaie, عصّب *a'ssab*, لزق *lazaq*, *lezaq*.

Bandeau, حزامى *hezâm*.

— Bandeau royal, تاج *tâdj*.

Bandelette, (*Voy.* Bande de linge.)

Banderole, بيراق صغير *bey-râq saghyr*, فرص *forss*.

Bandit, حرامى *harâmy*, pl. حراميه *harâmyéh*; غزو *ghazou*; جلالى *djelâly*, pl. جلاليه *djelâlyéh*.

Bandoulière. (*V.* Baudrier.)

Banlieue, حوال *haouâl*, ديره *dyréh*, *dayréh*, دايره *dâyréh*.

Banni, مطرد *mattered*, منفى *monfy*.

Il a BANNI, نفى *nefä*, *nefey*, نفا *nefâ*, طرد من... *tered min...*

BANNIÈRE, بيرق *beyraq*, بيراق *beyrâq*, pl. بيارق *beyâreq*; سنجاق *sandjâq*, بنديره *bandyrah*, لواء *liouâ*, علام *a'lâm*.

— Ils ont déployé leur Bannière, نشروا البيراق *necheroû-'l-beyrâq*, دشروا البيرق *decheroû-'l-beyrâq*.

BANNISSEMENT, نفى *nefy*, نفيه *nefyéh*, طرد *terd*.

BANQUE, صرّافه *serrâféh*, صرّافيه *serrâfyéh*, دكّان الصرفى *doukkân ês-serafy*.

BANQUEROUTE, افلاس *îflâss*, مفلس *mefellis*, فلاسه *fallâssah*, كسر *kesr*.

— Il a fait Banqueroute, فلس *faless*, *falass*, انكسر *ênkesser*; صبغ يده *sabagh yd-ho* (m. à m. il a teint sa main).

— Il a fait Banqueroute de dix mille écus, فلس فى عشرة الاف ريالات *faless fy a'chert-elâf ryâlât*.

BANQUEROUTIER, مفلّس *mou-felless*, فالس *fâless*, مكسور *mak-sour*, هارب *hâreb*.

BANQUET, ضيافه *dayâféh*, pl. ضيافات *dayâfât*; وليمه *oualyméh*, pl. وليمات *oualymât*; مجلس *medjlis*, *meglis*; عزيمه *a'zyméh*, pl. عزيمات *a'zymât*; حفله *haffeléh*, pl. حفّلات *haffelât*; اقامه *îqâméh*, pl. اقامات *îqâmât*.

BANQUETTE. (*Voy*. BANC.)

BANQUIER, صرّاف *serrâf*, *sar-râf*, pl. صرّافين *sarrâfyn*; صيرفى *syrafy*, pl. صيارف *syâref*.

BAPTÊME, معموديه *ma'moudyéh*, تعميد *te'amyd*, عماد *eemâd*, عماده *eemâdéh*, صبّغه *sabbeghah*.

BAPTISÉ, معمود *ma'moud*.

Il a BAPTISÉ, عمّد *a'mmad*, صبغ *sabagh*.

BAQUET, تكنه *teknéh*, مستيله *mestylah*, *mestyléh*.

BARBARE (étranger), اعجم *â'adjem*, عجمى *a'djemy*, حربى *harby*, غاريب *ghâryb*.

— (ignorant, grossier), غاشيم *ghâchym*, جاهل *djâhel*.

— (cruel), قصاوى *qassâouy*, ظالم *zâlem*.

BARBARESQUE, مغربى *moghre-by*, *moghraby*, *mogharby*, pl. غاربه *moghârebéh*, مغربه *mogharbah*, بربرى *berbery*, pl. برابرا *barâbrâ*

Barbarie (contrée d'Afrique), المغرب él-Moghreb, بربريه Berberyéh, ولاية المغرب oulâyét él-Moghreb, الغرب él-Gharb, برّ الغرب berr él-Gharb; بلاد المغاربه belâd él-Moghârebah.

— (ignorance, grossièreté), جاهليه djâhelyéh.

— (cruauté), قساوه qassâouéh, ظلم zoulm.

Barbarisme, غلط مشهور ghalatt mechhour.

Barbe, دقن doqn, daqn, daqan, pl. دقون doqoun, دقنه doqnah, daqnah (en berbère تامرت tâmart.)

— Longue Barbe, لحيه lehyah, lahyah, pl. لحا lohâ.

— Qui a très-peu de Barbe, سكسوف saksouf, كسته kostéh.

— Il a fait la Barbe (rasé), حلق الدقن halaq êd-daqn. (Voy. Il a Accommodé la Barbe.)

— Il a laissé croître sa Barbe, سيّب دقنه sayyeb daqn-ho, رخا دقن rakhâ daqn, طلق الدقن talaq êd-daqn, فلت دقنه falat daqn-ho.

Chien Barbet, كلب مشعر kelb mocha'er.

Barbier, مزين mouzéyn, بربر berber, حجّام hadjam, حفاف hafâf, حلّاق hallâq.

Barbon, اختيار îkhtyâr. (Voy. Barbu.)

Il a Barbotté dans la boue, خبّص فى الطين khabbass fy 'ttyn.

Il a Barbouillé, وسّخ ouassakh.

Barbouilleur (mauvais peintre), نقّاش غاشيم naqqâch ghâchym.

Barbu, لحيى lohyy, ملتحى moltehy, pl. ملتحيّين moltehyyn; ابو دقن abou daqn.

Barca (contrée d'Afrique), برقه Barqah.

Barcelone (ville d'Espagne), برشلونه Barchelounah, برشيلونه Barchylounah.

Bardane, لصيق loussyq.

Il a Barguigné, عالج a'âladj.

Baril, برميل barmyl, pl. براميل barâmyl, واريل ouâryl.

Baromètre, ميزان الهوا myzân êl-haouâ.

Baroque (étrange), غاريب ghâryb, عجايب a'djâyb.

Barque, مركب merkeb, pl. مراكب merâkeb; سندل sendal, pl. سنادل senâdel; شختوره chekh-

tourah, شختور *chekhtour*, pl. شخاتير *chekhâtyr*; شيطيه *cheytlyéh*, pl. شيطيات *cheyttyât*; شايقه *châyqah*, pl. شايقات *châyqât*; سايقه *sâyqah*, pl. سوايق *souâyq*.

Barre de bois, de métal, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qedbân*; دقر *doqer*, pl. دقور *deqour*; شاحوط *châhoutt*, pl. شواحيط *chouâhytt*.

— de sable (*Voy*. Banc de sable.)

Il a Barré (effacé, annulé), (*Voy*. Il a Annulé.)

— Il a Barré la porte (barricadé), دقر الباب *daqar êl-bâb*, دربس الباب *derbes êl-bâb*.

Barreau. (*Voy*. Barre.)

Barricade, درباس *derbâss*.

Il a Barricadé, سدّ *sedd*. (*Voy*. Il a Barré.)

Barrière. (*Voy*. Barricade.)

Barrique, قرطيل *qartyl*, بتّيه *bettyéh*, pl. بتاتى *betâty*; بطيه *bottyah*, pl. بطيات *bottyât*. (*Voy*. Baril.)

Bas (peu élevé), تحتى *tahaty*, دونى *douny*, واطى *ouâtty*, سفلى *sefely*.

— (vil), حقير *haqyr*, دنى *deny*, رخيص *rakhyss*.

— Bas prix, رخص *rekhs*.

— Bas-fond, قصاير *qessâyr*.

— Le Bas, سفل *sefel*.

— Au Bas, en Bas, تحت *taht*, *tahat*, دون *doun*, من تحت *min tahat*.

— Au Bas de la montagne, تحت الجبل *taht êl-djebel*, فى سفل الجبل *fy sefel êl-gebel*.

— Il a mis à Bas (*Voy*. Il a Abattu.)

— Elle a mis bas (en parlant des animaux), ولدت *oueledét*.

— Il a parlé Bas, وشوش *ouech-ouech*, وسوس *ouessoues*, قال بالدمدمه *qâl be-'d-demdeméh*.

— Bas-Ventre. (*Voy*. Abdomen.)

— Bas-Bord. (*Voy*. Babord.)

Bas (chaussure), جراب *djerâb*, *guerâb*, تقاشر *teqâcher*, شخشير *chakhchyr*, pl. شخاشير *chekhâchyr*; چوراب *tchourâb*, pl. چرواب *tcherouâb*.

Basane, بطانه *battânah*, *battânéh*, جلد الخروف *djeld êl-kharouf*.

Basané, اسمر *âsmar*; fém. سمرا *samrâ*, pl. سمر *soumr*.

Bascule, نعامه *ne'âméh*, قبّان *qebbân*, pl. قبابين *qebâbyn*.

Base, اساس *âssâs*, تمل *temel*, قاعد *qâ'id*, قاعده *qâ'idéh*, pl. قواعد *qouâ'id*; ركن *rokn*, pl. اركان *ârkân*.

Il a Basé, تمّل *temmel*.

Basilic (plante), ريحان *ryhân*, حبق *habaq*.

— (serpent), حية مليكيه *hayét melykyéh*, حيه تاجيه *hayéh tâdjyéh*, صل *sall*, pl. اصلال *âslâl*, سلطان الحيات *soultân êl-hayât*, ملك الحيات *melik el-hayât*.

Basilique, كنيسة مليكيه *kenyssét melykyéh*, سلطانيه *soultânyéh*.

Basse-cour, حوش *houch*, pl. احواش *âhouâch*.

Bassement, حقيرًا *haqyrân*.

Bassesse, دله *dillah*, *dilléh*, دلّ *dell*, حقارة *hiqârah*.

Bassin de métal, طشت *techt*.

— de pierre, حوض *houdd*, pl. احواض *êhouâdd*.

— de fontaine, جزّن *djouzzen*, بركه *birkéh*.

— de jardin, فسقيه *fasqyéh*.

— de balance, كفه *kefféh*.

Bassine. (*Voy*. Bassin de métal.)

Bassinet, فاليه *fâlyéh*.

Bassora (ville de Perse), بصره *Basrah*, *Bosrah*.

— Natif de Bassora, بصرى *basry*, *bosry*.

Bastion, طابيه *tâbyah*.

Bastonnade, علقه *a'llaqah*, pl. علق *o'llaq*, *eu'lleq*, ضرب بعصى *darb be-a'ssä*.

— sur la plante des pieds, فلاقه *falâqah*.

— Il a donné la Bastonnade. (*Voy*. Il a Batonné.)

— On lui a donné cent coups de Bastonnade, ضربوه بمية عصايه *darabou-ho be-myét a'ssâyéh*, انضرب مائة عصى *endarab mâyét a'ssä*.

Bat d'âne, de mulet, سمر *semer*, بردعه *berda'ah*.

— de chameau, صاغه *sâghah*.

— de dromadaire, رحله *rahaléh*.

Bataille, وقعه *ouaqa'ah*, كوّن *keoun*, كوّنه *kaounéh*, محربه *mouharebah*, حراب *herâb*, pl. حرابات *herâbât*; قتال *qittâl*, pl. قتالات *qittâlât*.

— rangée, حراب صفيف *herâb safyf*.

— Champ de Bataille, مصفّ *messaff*, pl. مصافّ *massâff*.

— Il a livré Bataille, ضرب قتال *darab qittâl*.

— Il a gagné la Bataille, انتصر *êntessar*.

— Il a perdu la Bataille, انكسر *ênkesser*.

Batard, ابن زانى *êbn zâny*, بن السرارى *ben ês-serâry*, بن زانى *ben zâny*, ولد زنا *oueled zenâ*, ولد المسيكه *oueled êl-mossykah*, بندوق *bendouq*, pl. بناديق *benâdyq*, بن شرموط *ben charmoutt*. (*Voy.* Adultérin.)

Batardeau, سدّ *sedd*, جسر *djesr*, *gesr*.

Bateau, فلك *felouk*, *felek*, قايق *qâyq*, قياس *qayâss*, قارب *qârb*, pl. قوارب *qaouârib*. (*Voy.* Barque.)

Bateleur. (*Voy.* Baladin.)

Batelier, مراكبى *merâkby*, بحرى *bahary*, pl. بحريه *baharyéh*.

Bati, مبنى *mobny*.

Il a Bati, بنا *banâ*, بنى *banä*, عمّر *a'mmar*.

— Il Bâtit, كيبنى *keyebny*.

— Il a Bâti (faufilé), شلّ *chall*, سرّج *serradj*.

Batier, برادعى *berâda'y*, pl. برادعيه *berâda'yéh*.

Batiment (édifice), بنا *benâ*, بنايه *benâyéh*, *benâyah*, دار *dâr*, عماره *i'mâréh*, *i'mârah*.

— (navire). (*Voy.* ce mot.)

Batisse. (*Voy.* Batiment.)

Batiste (toile), بتيستا *batystâ*.

Baton, نبّوت *nabboutt*, pl. نبابيت *nebâbyt*; عصاه *a'ssâh*, عصايه *a'ssâyéh*, عصا *aassâ*, pl. عصوان *aassaouân*, عصى *a'ssä*, *a'ssey* (en berbère تغريت *tighryt*).

Il a Batonné, عصا *a'assâ*, ضرب بعصى *darab be-a'ssä*, طعم قتله *taam qatléh*, طعم علقه *taam a'llaqah*.

Batonnier (estafier), قوّاس *qaouâs*, كوّاس *kaouâs*.

— Chef des Bâtonniers, مقدّم *moqaddem*.

Battage (action de battre), درب *darb*.

— du grain, دق القمح *deqq êl-qaméh*, درس *ders*.

Battant de porte, درفه *derféh*, مصرع *mesraa*, *mesra'*, *misra'*.

Batterie (querelle), شاماطه *châmâttah*. (*Voy.* Altercation.)

— de canons, صفّ المدافع saff êl-medafé'.

— de cuisine, آلات المطبخ âlât êl-matbakh.

Il a BATTU (frappé), ضرب darab, dareb, طرق taraq, دقّ daqq.

— Il l'a Battu, ضربه darab-ho; — ils l'ont Battu, ضربوه darabou-ho, darabou-h.

— Il m'a Battu, ضربني darabny.

— Il t'a Battu, ضربَك darabak; — il t'a Battue, ضربك darab-ek; — ils t'ont Battue, ضربوكي darabou-ky.

— Il a Battu (vaincu), غلب ghalab, كسر kassar.

— Il a battu le tambour, زقّ zaff.

— le briquet, قدح qadah.

— le grain, درس deress, دقّ daqq.

— Il a Battu des mains (applaudi), زقف zaqaf, صفّق saffaq.

— Il a été Battu, انطرق êntaraq, انضرب êndarab.

BAUDET. (*Voy.* ANE, ANON.)

BAUDRIER, مضمّه modammah, بند band, bend, حزام hezâm, زنار zonâr, منطقه manteqah, حمالة ذا السيف hemâlét ês-seyf, حماله السكين hamâlah dê-'s-sekkyn.

BAUME, بلسم balsam, بلسام balsâm, بلسان balsân, belsân, بلاسن belâssan, دهن dehen.

BAVARD. (*Voy.* BABILLARD.)

BAVARDAGE, قيل وقال qeyl ou-qâl. (*Voy.* BABIL, BALIVERNE.)

Il a BAVARDÉ. (*Voy.* Il a BABILLÉ.)

BAVE, ريال reyâl.

Il a BAVÉ, ريّل reyyel.

BAVEUX, مريّل moreyyl, pl. مريّلين moreyylyn.

BAVIÈRE (royaume d'Allemagne), باويره Bâouyrah.

Il a BAYÉ, ثيّب theyeb, tsayeb, تاوب tâouab, تتاوب tetâouab.

BAYEMENT, ثوبا thaoubâ, tsaoubâ.

BAYONNE (ville de France), بيونه Bayounah, Beyaunah.

BAZA (ville d'Espagne), بسطه Bastah.

BAZAR, بازار bâzâr, خان khân, سوق souq, وكاله oukâléh.

BAZILE (n. pr.), باسيليوس Bâssylyous.

BÉATITUDE, مباركه mobârekéh,

طوبا *toubâ*, سعادة *sa'adéh*, سعادة *se'âdah*, pl. سعادات *sa'âdât*.

Beau, بهى *behy*, حسن *hassan*, *hassen*, حسين *hasséyn*, جميل *djemyl*, *guemyl*, قويس *qouéyss*, *qouyess*, *qouyss*, كويّس *kouyyss*, *koueyyss*, كيّس *keyyss*, مزيان *mezyân*, *mizyân*, مليح *melyh*, شهى *chehy* (en berbère يله *illah*).

— Belle, جميلة *djemyléh*, *guemyléh*, كويّسة *koueyysséh*.

— Plus Beau, احسن *âhssan*, اقوس *âqouess*, أكوس *âkouess*.

— Très-Beau, جميل قوى *djemyl qaouy*, جميل جدًّا *djemyl djiddân*, مليح بالزاف *melyh bi-'z-zâf*.

— Il a été Beau, بهيا *behâ*, جمل *djamal*.

— Bel homme, رجل حسن *radjel hassan*, رجل مقبول *radjel maqboul*.

— Belle maison, بيت نفيس *béyt nefys*, بيت متكون *béyt metkoun*, دار مزين *dâr mozéyn*.

— Le chemin est Beau, الطريق مليح *ét-taryq melyh*.

— Il a trouvé cela Beau, استحسن هذا *ésthassen hadâ*.

— Tu as Beau dire, on ne te croit pas, ايش ما قلت ممّا قلت ما يصدّقوك *êych mâ qolt memmâ qolt mâ ysaddeqou-k*.

Beaucoup, كثير *kethyr*, قوى *qaouy*, جدًّا *djeddân*, قبالة *qobâlah*, *qabaléh*, *qebâléh*, اقبالة *âqbâlah*, بالزاف *bi-'zzâf*, باس *bâss*, ياسر *yâsser* (en berbère أتّاس *âttâs*).

— Beaucoup plus, بالاكثر *be-'l-âkthâr*.

— Beaucoup moins, بالاقلّ *be-'l-âqall*.

— Est-ce Beaucoup pour moi? اى كثير هذا علىّ *éy kethyr hadâ a'lay-y*, إستكثرت هذا علىّ *éstekterét hadâ a'lay-y*.

Beau-fils (gendre). (*Voy.* ce mot.)

— (fils de l'autre époux), ابن الجوز *êbn êl-djouz*, ابن جوز *êbn djouz*, *êbn gouz*.

Beau-frère (frère de l'époux), اخو جوز *âkhou djouz*.

— (mari de la sœur), جوز اخت *djouz ôkht*.

Beau-père (père de l'autre époux), حم *ham*, ابو الجوز *âbou 'l-djouz*, ابو الجوزة *âbou 'l-djouzah*, *âbou 'l-gaouzah*, ابو جوز *âbou*

djouz, أبو جوزه *âbou djouzah*, *âbou gaouzah*.

— (mari de la mère), جوز امّ *djouz ômm*.

BEAUTÉ, حسن *housn*, بهى *behey*, *behy*, محاسن *mohâssen*, جومال *djoumâl*, جلاله *djelaléh*, لطافه *lettâféh*.

— Elle se fait aimer par sa Beauté, بحسنها تجلب الناس الى عشقها *be-housn-hâ tedjelleb ên-nâs îlä eu'chq-hâ*.

BEC, منقار *monqâr*, *menqâr*, pl. مناقير *menâqyr*, فم الطير *foum êt-tayr*.

BECFIGUE, تّوينه *touynéh*.

BÊCHE, مصحه *messahah*, مصحاه *massahâh*, لوح *louh*.

Il a BÊCHÉ, حقر *haqar*.

BECQUÉE, زقمه *zaqméh*.

BÉDAINE, بطن *battn*, بدن *beden*.

BÉDEAU, حسكه *hassekah*, جوخدار *djoukhadâr*. (*Voy*. APPARITEUR.)

BÉDOUIN, بدوى *bedaouy*, بداوى *bedâouy*, عربى سحراوى *a'raby sahrâouy*.

Il a BÉGAYÉ, تمتم *tamtam*, *temtem*, لدغ *ladagh*.

BÉGAYEMENT, لدغه *ledghah*, *ledguéh*.

BÈGUE, الطغ *âltagh*, تمتام *temtâm*, لادغ *lâdegh*, الدغ *âldagh*, اقرط *âqratt*, كرواط *guérouâtt*.

BEIGNET, زلابيه *zelâbyéh*, pl. زلابيات *zelabyât*.

BEL. (*Voy*. BEAU.)

BÉLANDRE, معاش *ma'âch*.

Il a BÊLÉ, معا *ma'â*, جعر *dja'ar*.

BÊLEMENT, جعر *dje'er*.

BELETTE, عرسه *e'rsah*, *e'rséh*.

BÉLIER, حمل *hamel*, *haml*, pl. احمال *îhmâl*; كبش *kebch*, *kabch*, pl. كبوش *kebouch*; فحل *fahl*, pl. فحول *fehoul* (en berbère ازمر *êzimer*).

— (un des signes du zodiaque), برج الحمل *bourdj êl-haml*, *bourg êl-hamel*.

— (machine de guerre), منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

BELLEMENT (sans hâte), شويه شويه *choyéh choyéh*, على مهلك *a'lä mehelak*, بلا استعجال *belá îstidjâl*.

BELLE-FILLE, (fille de l'autre époux), بنت جوز *bent djouz*.

Belle-fille. (*Voy.* Bru.)

Belle-mère (mère de l'autre époux), حمه *hamah*, حمّاه *ham-mâh*, pl. حموات *hamaouât*, حمايه *hamâyéh.*

— Sa Belle-Mère, حماته *ha-mât-ho.*

— (femme du père), جوزة اب *gaouzét âb.*

Belle-soeur (femme du frère), جوزة اخ *djouzét âkh.*

— (sœur de l'autre époux), اخت الجوز *ôkht êl-djouz.*

Belligérant, محارب *mohâ-reb*, مبارز *mobârez.*

— Les deux puissances Belligé-rantes, دولتين محاربين *douletéyn mohârebéyn.*

Belliqueux, مغازى *moghâzy*, pl. مغازاة *moghâzât*, حربى *harby*, لاوند *lâouend.*

Bénédiction, بركه *berekah*, *berekéh*, pl. بركات *berekât*, تبريك *tebryk.*

Bénéfice, مكسب *mokseb*, pl. مكاسب *mokâsseb*, فايده *fây-déh.*

Il a Bénéficié (il a eu du béné-fice), كسب *kasseb.*

Benêt, ابله *âblah*, *âbléh.*

Bénévole. (*Voy.* Bénin.)

Béni, مبارك *mobârek*, امبارك *embârek.*

Il a Béni, برك *barek*, دعا بالخير *da'â be-'l-kheyr.*

— Que Dieu te bénisse! الله يبارك فيك *Allah ybârek fy-k.*

Bénignité, لطف *loutf.*

Bénin, حليم *halym*, وديع *ou-dy'*, لين *leyen*, *leyn*, رحيم *rahym*, لطيف *lattyf*, ملايم *molâym*, بشوش *béchouch.*

Benjoin, بخور جاورى *bou-khour djâoury.*

Béquille, عكازه *o'kkâzéh*, pl. عكاكيز *ô'kâkyz.*

Berbère (nom de peuple), شلحى *chilhy*, قبيلى *qebayly* (en berbère امازغ *âmâzigh*).

Il a Bercé, هزّ *hezz.*

Berceau, تخت *takht*, مهد *mehed*, pl. مهود *mouhoud*, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*, سرور *sou-rour*; مرجوحه *merdjouhah*, pl. مراجيح *merâdjyh.*

Berge, سدّ *sedd*, طرف *terf*, pl. اطراف *âttrâf*; جسر *djesr.*

Berger, غنّام *ghannâm*, راع *râé'*, pl. رعاة *roa'âh*, رعّاة *ra'ât*; رعى *ra'y*, pl. رعيّن *ra'yyn*.

Bergerie, صيره *syrah*, pl. صير *seyr*; رعيه *ra'yah*, ماندره *mândrah*, (en grec *mandra*).

Besace, مخلاه *mekhlâh*, مخلايه *mekhlâyéh*, خرج *khourdj*, pl. خراج *kherâdj*; كيس *kyss*.

Besogne, شغل *choghl*, سبب *sebeb*.

— Il est allé à sa Besogne, راح يشتغل *rah yechteghol*, راح يسيب *râh yssyb*.

— Je n'ai plus de Besogne, انقطع سببى *ênqetta' sebeb-y*, ما بقا لى شغل *mâ baqâ l-y choghl*.

Besoin, عازه *aâzah*, احتياج *îhtyâdj*, لزوم *lazoum*, اقتضا *îqtiddâ*, حاجه *hadjéh*, *hâguéh*, ضروره *de-rouréh*.

— Il a eu Besoin, عاوز *aâouz*, اعوز *â'ouaz*, احتاج الى *êhtâdj ilä*, اعتاز *ê'tâz*, استحق له *êstahaqq le-ho*.

— J'ai Besoin, يستحق لى *yes-tahoqq l-y*, انا محتاج *ânâ mohtâdj*, انا عواز *ânâ a'ouâz*.

— Tu as Besoin, يستحق لك *yestahoqq l-ak*.

— Il a Besoin, يستحق له *yes-tahoqq le-ho*.

— Vous avez Besoin de cela, فى لازمكم هذا *fy lâzoum-koum hadâ*.

— Il n'est pas Besoin, ما يستحق شى *mâ yestahoqq chy*, ما لابد شى *mâ lâbod chy*.

— Le sultan avait Besoin d'un vizir pour gouverner son empire, كان السلطان محتاج الى وزير يدبّر دولته *kân ês-soultân mohtâdj îlä ouezyr ydabber doulét-ho*.

— Qui a Besoin, محتج *mohtedj*, محتاج *mohtâdj*, عواز *a'ouâz*.

Bestial, وحشى *ouahchy*.

Bestialité, حيوانه *hayouânéh*, وحشيه *ouahchyéh*.

Bestiaux. (*Voy.* Bétail.)

Bétail, بهيم *behym*, بهيمه *be-hyméh*, pl. بهايم *behâym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*.

— Pièce de Bétail, قطيع *qatty'*, pl. قطعان *qetta'ân*.

Bête, بهيمه *behymah*, pl. بهايم *behâym*, بهيم *behaym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouâ-nât*; دابه *dâbéh*, pl. دواب *daouâb*, *douâb*.

— de somme, بهايم *behâym*.

Bête sauvage, وحش *ouahêch*, *ouahach*, pl. وحوش *ouahouch*.

— (stupide), صفيه *sefyh*. (*Voy.* Benêt, Bestial.)

Bethléem (ville de Syrie), بيت اللحم *Beyt êl-lahm*.

Bêtise. (*Voy.* Bestialité.)

Bétoine, كستره *kesteréh*, بتنيلا *bettonylâ*.

Bette, سلك *silk*, سلق *selq*, *silq*.

Betterave, بنجر *bondjar*, بنجار *bindjâr*, *bingâr*, شوندر *choundar*.

Beurre frais, زبده *zebdéh*, زبده طريه *zebdéh taryéh* (en berbère, تامديت *tâmodyt*).

— Beurre fondu, سمن *semen*, *samen* (en berbère, اودى *âoudy*).

Bévue, غلط *ghalatt*.

Bey, بيك *beyk*, *bey*, سنجاق *sandjâq*, pl. سناجق *senâdjiq*, سنجاقات *sandjâqât*.

Bézoard, بادزهر *bâdzahar*, بزوار *bezouâr*.

Biais, اعوج *â'ouadj*, pl. عوجا *a'oudjâ*, متعوج *meta'oudj*.

La Bible, التوراه *êt-tourâh*.

Bibliographie, فنّ كتبيّه *fenn koutoubyyéh*.

Bibliothécaire, حافظ الكتب *hâfezz êl-koutoub*.

Bibliothèque, كتبيه *koutoubyéh*, مكتبه *maktebéh*, خزانة الكتب *khezânét êl-koutoub*, خزانه ذا الكتب *khezanah dê-'l-koutoub*, كتاب خانه *kitâb-khânéh*.

Biche, لبوه *lebouah*, غزاله *ghazâléh*.

Bidon, زمزميه *zemzemyéh*, ركوه *rakouéh*.

Le Bien (opposé au mal), الخير *êl-kheyr*.

— Bien, (adv.), طيب *tayeb*, مليح *melyh*, معدن *maadan*, طيبين *taybin*, بخير *be-kheyr*, حسنًا *hasnân*. (*Voy.* Beaucoup.)

— Il a fait du Bien, إحسن *êhssan*, كرم *kerem*.

— Celui qui fait du Bien mérite qu'on lui en fasse, من يعمل الخير استحق ان يعملوا معه *men ya'mel êl-kheyr êstahaqq ên ya'meloû ma'-ho*

— Homme de Bien, رجل فاضل *radjel fâddel*, رجل صالح *radjel sâléh*, رجل متفضل *raguel motfaddel*.

Biens (richesse), مال *mâl*, pl اموال *âmouâl*, مقتنا *moqtenâ*, رزق

rezq, pl. ارزاق *ârzâq*, ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*.

Bien-être, حال طيب *hâl tayeb*.

Bienfaisance, إحسان *îhssân*, نعمه *ni'méh*.

Bienfaisant, نعيم *naaym*, رحيم *rahym*, منعم *mouna'im*, كريم *kerym*.

Bienfait (subst.), خير *kheyr*, pl. خيار *kheyâr*; حسنه *housnah*, pl. حسنات *housnât*; فضل *fadl*, pl. افضال *âfdâl*; نعمه *ni'méh*, pl. نعم *naam*; لطف *loutf*, كرم *kerem*.

— (adj.), ظريف *zeryf*.

Bienfaiteur. (*Voy.* Bienfaisant).

Bienheureux, طوباني *toubâny*, pl. طوبانين *toubânyn*; سعيد *sa'yd*, pl. سعدا *so'dâ*, مسعود *messou'oud*.

Bienséance, لياقه *leyâqéh*.

Bienséant, لايق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*.

Bientôt, من قريب *min qaryb*, في ساعه *fy-sâa'h*, عن قريب *â'n qaryb*, قريب *qaryb*.

— Bientôt il y aura du changement, عن قريب يصير تغيّر *â'n qaryb yssyr teghayyr*.

Bienveillance, خاطر *khâtir*, *khâtr*, مودّه *moueddéh*, ودّ *ouedd*, محبّه *mohabbéh*, إشتها *îchtehâ*.

Bienveillant. (*Voy.* Benin, Bienfaisant.)

Sois le Bienvenu! مرحبا بك *merahbâ b-ak!* إهلاً و سهلاً فيك *ahelân ou sahelân-fy-k!*

— Soyez les Bienvenus! إهلاً و سهلاً فيكم *âhlân ou sehlân fy-koum!*

Bière (boisson), بيره *byrah*, بوزه *bouzah*.

— Verse-moi un verre de Bière, سبّ لي كاس البيره *soubb l-y kâs êl-byrah*.

— (cercueil), تابوت *tâbout*, pl. توابيت *touâbyt*, نعش *naach*, pl. نعوش *na'ouch*.

Biffé, محو *mahou*, ممحي *memhy* (*Voy.* Annulé).

Il a Biffé. (*Voy.* Il a Annulé.)

Bigarré, ابلق *âblaq*, pl. بلق *boulouq*, ملوّن *melaouen*.

Bigot, مزوّر *mozaouer*, مزاي *mozây*.

Bijou, صياغه *sayâghah*, pl. صياغات *sayâghât*; جوهر *djouher*, مصاغ *messâgh*.

Bijouterie, تحف *tahaf*, جواهر *djouâhir*.

Bijoutier, صايغ *sâygh*, جوهرجى *djaouherdjy*, جواهرجى *djouâherdjy*, صوّاغ *saouâgh*.

Bilan, ميزان *myzân*, تعريف *ta'ryf*.

Bile, مرّة *morrah*, صفرا *safrâ*, سودا *soudâ*, مرارة *morârah*, حلوة *halaouah*.

Bilieux, ممرور *memrour*, صفراوى *safrâouy*, صوداوى *soudâouy*.

Billard, بللارت *byllârt*.

Billet (lettre), رسالة *ressâlah*, *ressâléh*, مكتوب *maktoub*, تذكرة *tezkeréh*, ورقة *ouaraqah*, قص *qess*.

Billevesée. (*Voy.* Baliverne.)

Billot, قرمية *qormyah*, *qormyéh*, pl. قرم *qoram*, قرمة *qormah*.

Binaire, ثناوى *thenâouy*, *senâouy*, ثناىّ *thounâyy*, *sounâyy*.

Bisayeul, جدّ ثانى *djedd thâny*.

Bisayeule, جدّة ثانية *djeddéh thânyéh*.

Biscuit, كعك *kaak*, بجمات *boudjmât*; بقسمات *boqsomât*, *boqsmât*, بشمات *bechmât*; بقسيمات *beqsymât*, بقشماط *boqchmâtt*.

Bis (adj.), اسمر *âsmar*.

Bise (vent), جرج *djerdj*.

Bissac, جراب *djerâb*. (*V.* Besace.)

Bitume, قير *qyr*, قفّر *qiffer*.

Bizarre. (*Voy.* Baroque, Bigarré).

Blafard. (*Voy.* Blême.)

Blâmable, مذموم *medmoum*, ذميم *demym*.

Blâme, ذمّ *demm*, طعن *ta'an*, لوم *leoum*, توبيخ *teoubykh*, تعييب *ta'yyb*, ملامة *malâméh*, تلويم *telouym*.

Il a Blâmé, ذمّ *damm*, تعيب *ta'yb*, عتب *a'tab*, لام *lâm*, نهى *nehä*, *nehey*, تلوم *telaouem*, شنع *chenaa*.

Blanc (de couleur blanche), ابيض *âbyadd*, ابياض *âbyâdd*, pl. بيض *bydd*; سفيد *sefyd*.

— (propre), نضيف *neddyf*.

— Blanche, بيضا *bayddâ*, pl. بيض *bydd*, بيضات *beyddât*.

— Blanc d'œuf, بياض البيضة *beyâdd êl-beyddah*.

Blanchâtre, متبيض *motbéydd*.

Blancheur, بياضة *bayâddah*, بياض *beyâdd*.

Il a BLANCHI, (v. a.), بيض *ba-yadd*, بيّض *bayyadd*, *beyyedd*, تبيّض *tebeyyed*.

— Il a Blanchi à la chaux, كلّس *kallas*, جور *djaouar*.

— Il a Blanchi le linge, غسل *ghassal*, قصر *qassar*.

— Il a Blanchi, (v. n.), باض *bâdd*.

— Il a Blanchi de vieillesse, شيب *cheyb*, شاب *châb*.

BLANCHISSAGE de linge, تغسيل *teghssyl*.

BLANCHISSEUR, مبيض *mobeyadd*, غسّال *ghassâl*, قصّار *qassâr*.

BLASPHÉMATEUR, كافر *kâfer*.

BLASPHÈME, كفر *koufr*.

Il a BLASPHÉMÉ, شتم *chetem*, جدّف *djeddaf*, كفر *kafar*.

BLATIER, حناط *hannât*, جلّاب *djellâb*, دخيرجى *dekhyrdjy*.

BLÉ, قمح *qamh*, *qaméh*, pl. قموح *goumouh* (en berbère, ايردن *iyârden*, تردن *yrden*).

— Dans ce village trouve-t-on du Blé? فى هذا الدشار ينصب شى قمح *fy hadâ 'd-dechâr yensab chy qaméh?*

— As-tu du Blé? عندك شى من القمح *an'd-ak chy min êl-qaméh?*

— Y a-t-il du Blé au marché? فيه شى قمح فى الرحبة *fy-h chy qaméh fy-'r-rahbah?*

— Blé de Turquie, تركيه *tourkyah*, *tourkyéh*, درا *dorâ*, *dourâ*.

— Marchand de Blé. (*Voy.* BLATIER.)

BLÊME, صارى *sâry*, اصفر *âsfar*.

— Il est devenu Blême, اصفرّ *ésfarr*.

BLESSÉ, جريح *djeryh*, *garyh*, *garyéh*, pl. جرحا *djourahâ*, *gourahâ*, جرحى *djerahy*; مدبور *medbour*, مجروح *medjrouh*, *megrouh*, pl. مجروحين *medjrouhyn*.

Il a BLESSÉ, جرح *djeréh*, *djerah*, *djarah*, *garah*.

Il a été BLESSÉ, اجرح *êdjréh*.

— Je suis Blessé au pied, رجلى مجروحه *redjly medjrouhah*.

BLESSURE, جرح *djerh*, *djourh*, pl. جرح *djerouh*.

BLEU, ازرق *âzraq*, *êzraq*, pl. زرق *zourouq*; ماوى *mâouy*.

— Bleue, زرقا *zarqâ*, pl. زرق *zourouq*, زرقات *zarqât*.

— Bleu foncé, Bleu de roi, كحل *kohol*, كحلى *koholy*, *kohly*.

— Bleu clair, Bleu céleste,

اسماوى êsmâouy, âsmâouy, سماوى samâouy.

— Il a teint en Bleu, زرّق zarraq.

— Il est devenu Bleu, ازرقّ êzraqq, ازراقّ êzraqq.

Bleuâtre, متزرّق motzerreq.

Il a Bleui. (*Voy.* Il a teint en Bleu.)

En Bloc, بالحملة bi-'l-hamléh.

Blocus, محاصرة mohâsseréh, محاطه mohâttah, محتاطه mohtâttah, تحويط tehouytt.

Blond, اصفر âsfar, pl. صفر soufour.

— Blond ardent, اشقر âchqar, عشكار a'chkâr.

— Blonde, سفرا safrâ, pl. صفر soufour, صفرات safrât; شقرا chaqrâ, pl. شقرات chaqrât.

Il a Bloqué, حاط hâtt, حوّط haouatt, احاط ahâtt, حصر hassar.

Bluet, احبيبّور âhbéybbour, بالعمان bêllaamân.

Bluette, شرارة cherâréh.

Bluteau, منخل monkhoul, pl. مناخل menâkhel.

Bobine, قنّوط qannoutt, pl. قنانيط qenânytt.

Boca (poisson), بوقه bouqah.

Bocal, بوقال bouqâl, pl. بواقيل bouâqyl.

Boeuf, ثور thour, thaur, بقر baqar, bagar, pl. بقور bouqour, bequour; عرض aard, ثور مخصى thour makhsy, فرد ferd, بكر beguer (en berbère, ازغر êzghir).

— Viande de Bœuf, لحم بقرى lahm beqry, lahm begry, بقرى beqry, begry, لحم ذا البقرى laham dê-'l-beqry, لحم ذا البكرى lahm dê'-l-begry.

—Langue de Bœuf, لسان ذا الثور lissân dê-'l-tsour.

— Pieds de Bœuf, هركمه herguemah.

— Bouche de Bœuf, خنفوفه khanfoufah.

— Bœuf sauvage, بقر الوحش baqr êl-ouahach.

— Bœuf de charrue (mesure de labourage), فدّان feddân, pl. فدادين fedâdyn.

Bohémien, جنكان djenkân, genkân, چنگان tchengân.

Pour Boire (gratification), بخشيش bakhchych.

Bois, عود a'oud, عواد a'ouâd, pl. اعواد ê'ouâd, عيدان e'ydân.

— Bois à brûler, حطبه *hattabéh*, حطب *hattab.*

— Quel Bois brûle-t-on dans ce pays? ايش من حطب يحرقوا في ذا البلد *éych min hattab yahreqoû fy dê-'l-beled?*

— Marchand de Bois à brûler, حطاب *hattâb.*

— Bois de charpente, de menuiserie, خشبه *khachabéh*, خشب *khachab.*

— D'où vous vient le Bois pour les constructions? من اين يجيكم خشب متاع البنايات *min êyn ydjy-koum khachab metâ'-'l-benâyât?*

— Morceau de Bois, عقده *ou'qdéh*, pl. عقد *ou'qd*, *ou'qoud.*

— Bois (forêt), غابه *ghâbah*, *ghâbéh* (en berbere, امادغ *êmâdagh*).

— taillis, حرش *hourch*, pl. حروش *hourouch*, احراش *êhrâch.*

— de haute-futaie, غيضه *ghayddéh*, pl. غيضات *ghayddât.*

— Y a-t-il des Bois? فيه شي غابه *fy-hi chy ghâbéh?*

— Bois de lit, كاطري *kâttry* (en esp. *catre*), قرقتون *qarqetoun*, سرير *seryr.*

— Bois de fusil, سرير ذا المكحله *seryr dê-'l-moukehlah.*

— Bois de senteur, عود البخور *a'oud êl-boukhour*, *ou'oud êl-boukhour.*

— Bois d'Aloès, قماري *qomâry.*

— Bois de Campêche, قنبيج *qanbydj.*

— Bois de Brésil, بقم *baqqam*, *boqqom*, بقم *boqom*, *baqam*, *baqm.*

— Bois d'Inde, بقم احمر *boqom âhmar*, *baqm âhmar.*

— Bois de sandal, صندال *sandâl*, عود ذا الصندال *ä'oud dê-'s-sandâl.*

Boisseau, كيله *kyléh*, *keyléh*, كيل *kyl*, pl. اكيال *âkyâl*; مد *modd*, pl. امداد *êmdâd*; ساح *sâh.*

Boisson, شربه *charbéh*, شرب *chorb*, *cherb*, *chirb.*

Boîte, صندوق *sendouq*, حك *hokk*, حكه *hokkah*, علبه *eu'lbéh*, pl. علب *eu'leb*; حق *hoqq*, حقه *hoqqéh*, *hoqqah.*

— Faiseur de Boîtes, علبي *eu'lby.*

Il a Boité, عرج *aaredj*, *aaradj*, *aarag*, اعرج *âa'redj*, *âa'rag*, خمع *khamaa*, شكى *chakä*, قلج *qaladj*, *qalag*, فكح *fakah.*

— Il a fait Boiter, عرّج *a'rradj.*

Boiteux, أعرج *âa'redj, â'radj, a'reg,* طبال *toubbâl,* عارج *a'â-redj, a'âreg,* عرجان *a'rdjân, a'r-gân.*

Bol, لقمه *loqméh.*

— d'Arménie, طين ارمنى *tyn ârmeny,* تراب ارمنى *torâb ârmeny.*

Bombardier, قمبرجى *qombar-djy.*

Il a Bombardé, شلح قمبرات *chalah qombarât.*

Bombe, بومبه *bombah, boumbah,* قومبره *qoumbrah,* قمبره *qombarah,* بنبه *bonbah.*

Il a Bombé (courbé), حدّب *haddab.*

Bon, طيب *tayeb, tayb,* pl. طيبين *taybyn;* مليح *melyh,* pl. ملاح *melâh;* جيد *djyd, gyd,* pl. اجياد *âdjyâd;* حسن *hassan,* جويد *djouyd,* pl. جويدين *djouydyn;* كريم *kerym,* pl. كرام *kerâm;* صالح *sâléh,* نافع *nâfi'* (en berbère, يلالى *yllâly*).

— Bonne, طيبه *taybéh,* مليحه *melyhéh, melyhah.*

— Très-Bon, صالح فى الغايه *sâléh fy-'l-ghâyéh,* قوى مليح *qaouy melyh.*

— Vous êtes de Bonnes gens, انتوا ناس ملاح *êntoû nâs melâh.*

— Il n'est pas Bon que tu fasses cela, ما هو مليح ان تعمل ذا *mâ hou melyh ên taamel dé,* ما هو خير انك تعمل هذا *mâ hou khéyr ênn-ak taamel hadâ.*

— Il a trouvé Bon, استطيب *êstateyb,* استحلا *êstahalâ.*

— Il a rendu Bon, طيّب *tay-yab,* اصلح *êslah,* جوّد *djaouad.*

Bonace (calme de la mer), غلينه *ghalynéh,* غلينى *ghâlyny,* هدو *hedou,* ملتم *meltem,* كنون *kenoun,* هداوه *hedâouéh.*

Bonbon, حلاوه *halâouéh,* pl. حلاوات *halâouât;* نفايس *ne-fâyss.*

Bond, نطّه *nattah, nottah,* pl. نطّات *nattât.*

Bonde, بينه *beynéh,* pl. بينات *beynât.*

Il a Bondi, قفر *qafar,* نطّ *natt.*

— Cela me fait Bondir le cœur, هذا يقرفنى *hadâ yeqraf-ny* هذا يكزز نفسى *hadâ yekzez nafs-y.*

Bone (v. d'Afrique), بونه *Bounah.*

Bonheur, سعادة *saâdah, saâdéh,* نصيب *nessyb,* دولة *doulah;* بخت *bakht,* pl. بخوت *bakhout;* حظ *hezz,* pl. حظوظ *hezouz.*

— Je n'ai pas de Bonheur, ما لى بخت *mâ l-y bakht.*

Bonjour, صبّاح الخير *sabbâh-'l-kheyr.*

— (à un seul), سلام عليك *selâm aaley-k,* صبّاحك بالخير *sabbâh-ak be-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), سلام عليكم *selâm aaley-koum,* صبّاحكم بالخير *sabbâh-koum be-'l-kheyr.*

Bonnet, تربوش *tarbouch,* pl. ترابيش *terâbych;* طربوش *tarbouch,* pl. طرابيش *terâbych;* تقية *taqyéh,* طقية *taqyéh,* pl. طواقى *touâqy;* قاووق *qâouoq,* pl. قوايق *qaouâyq;* شوش *chouch,* pl. شواشى *chouâchy;* عراقية *a'râqyéh,* pl. عراقى *a'râqy;* قلباق *qalbâq.*

— Petit Bonnet, شاشية *châchyéh.*

— Grand Bonnet des femmes en métal, صرمة *sarmah.*

— Bonnet de derviche, لبّادة *lebbâdéh.*

Bonnetier, قلبقجى *qalbaqdjy,* قوقجى *qaouqdjy,* pl. قوقجية *qaouqdjyéh;* طوقجى *touqdjy.*

Bon-sens, عقل *a'ql,* فراسة *ferasséh.*

—Homme de Bon-sens, عقيل *a'qyl.*

Bonsoir, مسا الخير *massâ-'l-kheyr, messâ-'l-kheyr.*

— (à un seul), مساك بالخير *messâ-k bê-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), مساكم بالخير *massâ-koum bê-'l-kheyr.*

Bonté, حسنة *hosnah, housnéh,* صلاح *salâh,* كرم *kerem,* جودة *djoudéh,* جود *djoud.*

Borax, بوراق *bourâq.*

Bord, طرف *terf, tarf, taref,* pl. اطراف *âtrâf;* ديل *deyl,* pl. اديال *âdyâl;* حفّة *hefféh,* pl. حفات *heffât;* حدّ *hedd;* حرف *herf,* pl. حروف *herouf.*

— Bord de la mer, ساحل البحر *sâhel êl-bahar,* pl. سواحل *souâhel, saouâhel;* كتف *ketf.*

— Bord d'une rivière, شطّ *chatt,* pl. شطوط *chettout,* شاطى *châtty.*

Bordage, خشب مطبق *khachab motbeq,* بردوا *bordoû,* علة ذا المركب *a'lah dê-'l-merkeb.*

Il a Bordé, سجّف *saddjaf.*

BORDÉE, ضرب كلّيه *darb kollyéh.*

BORDEREAU, تذكره *tezkeréh,* تعريف *taaryf.*

BORDURE, سجاف *sedjâf.*

BORÉE (vent du nord), جرج *djerdj.*

BORGNE, اعور *â'ouer, â'aouar,* pl. عوران *a'ourân;* عوار *a'ouâr;* اخوق *âkhoueq, âkhouaq.*

BORNE (limite), حدّ *hedd,* pl. حدود *hedoud.*

BORNÉ, محدود *mahdoud.*

Il a BORNÉ, حدّ *hadd,* حدّد *haddad.*

BOSSE, حدبه *houdebah, houdibah, hadebah,* هدب *hadab;* ورم *ouerem,* pl. اورام *âourâm.*

— de chameau, صنم *sanam.*

BOSSU, احدب *âhdèb, âhadeb,* اهدب *êhdeb,* حدّبان *haddebân,* محدوب *mahdoub,* حدبى *hodby,* ابو كاتب *âbou kâteb,* كابور *kâbour.*

— Il est Bossu, بيحدب *byéhdeb,* كيحدودب *kyéhdoudeb.*

BOTANIQUE, علم النبات *e'lm ên-nebât.*

BOTTE (chaussure), جزمه *djezmah, djezméh, guesméh,* pl. جزمات *djezmât, guezmât.*

— Il a mis ses Bottes, لبس جزمات *lebess gezmât.*

— Botte de paille, دمه تبن *deméh tebn;* غمره *ghamerah,* pl. اغمار *êghmâr.*

Il a BOTTELÉ, غمّر *ghammar.*

BOTTIER, جزمجى *djezmedjy.*

BOTTINE, سروال *serouâl, serouêl;* حقّ *hoff,* pl. احفاف *êhfâf.*

BOUC, جدى *djedy, gedy, djidy, guedy,* عنز *aanz;* معز *maaz,* ماعز *mâ'az,* pl. مواعز *maouâ'iz.*

BOUCHE, فم *foum,* فمّ *foumm,* pl. افوم *êfoum,* افمام *afmâm,* افواة *âfouât,* افهات *êfahât* (en berbère, امى *âmy, êmy*).

— d'un fleuve, تمّ *toumm,* pl. اتمام *êtmâm,* بوغاز *boughâz.*

— d'un bœuf. (*Voy.* BOEUF.)

— Qui a la Bouche difforme, الوق *âlouaq,* pl. لوق *louq.*

BOUCHÉ, محصور *mahssour,* مسدود *masdoud.*

Il a BOUCHÉ, سدّ *sadd, sedd,* حصر *hassar,* حقن *haqan.*

BOUCHÉE, لقمة *loqmah, loqméh,* pl. لقمات *loqmât,* لقم *loqm;* بضعه *bedda'ah, bidda'ah.*

Un BOUCHER, جزّار *djezzâr, gez-*

zâr, pl. جزّارين djezzâryn; كزّار guezzâr, قصّاب qassâb, لحّام lahhâm.

Boucherie, مدبحه madbahah, مدبح madbah, دكّان القصّاب doukkân êl-qassâb, سوق اللحم souq êl-lahm, ملحمه melhamah, مسلخ meslakh.

Bouchon, سداد sedâd, غطا ghattâ, حقنه heqnéh, سداده sedâdéh. (Voy. Bonde.)

— Bouchon de paille, فرّصه ferrasséh.

Boucle, حلقه halqah, بكله bouklah, pl. بكلات bouklât, بكل boukoul.

— d'oreilles. (Voy. Anneau d'oreilles).

Il a Bouclé, بكّل bakkal, حلّق hallaq.

Bouclier, ترس tours, ters, pl. اتراس âtrâss; درقه derqah, deraqah, dargah (en ital. targa), دروق dourouq, douroug.

Boudin, مصران محشيه mesrân mahchyah.

Boue, غيس ghays, طين tyn, وحل ouehel.

Bouée, شمندره chamandrah.

Boueux, موحل mouhel.

Bouffée de vent, هبة الهوا hebé êl-haouâ.

Bouffon, مسخره maskharah, pl. مساخير masâkhyr. (Voy. Baladin.)

Il a Bougé, انهزّ ênhezz.

— Ne Bouge pas! قفّ عندك qeff a'nd-ak!

Bougie, شمع chamaa', chema', شماع chamâa', chemâ'ah, شمعه chama'ah, pl. شمعات chama'ât; شمعة العسل chemaat êl-a'ssel, شمع عسل chema' a'ssel, pl. شمعات العسل chema'ât êl-a'ssel, شمع العسل chame'-'l-a'ssel.

Bouillant, غالي ghâly, غليان ghalyân, سخن soukhn, حامي hâmy.

Il a Bouilli, غلى ghalä, ghaley, غلا ghalâ.

— L'eau bout, تغلى المويه teghly-'l-mouyéh.

— Il a fait Bouillir, غلّى ghalley; تغلّى teghalley, سلق salaq.

— Fais Bouillir à ceci un bouillon, اغلى هذا غلوه êghly hadâ ghalouéh.

— Il a Bouilli à gros bouillons, فار fâr.

— Il a fait Bouillir à gros bouillons, فوّر *faouar.*

— Il a Bouilli à petits bouillons, بقبق *baqbaq.*

Bouilli, مغلى *moghly,* غـالى *ghâly;* مسلوق *meslouq,* pl. مسلوقين *meslouqyn.*

— Viande Bouillie, لحم مسلوق *lahm meslouq,* مصلو *meslou.*

— Œuf Bouilli (à la coque), بيضه مسلوقه *bayddah meslouqah.*

Bouillie, كريره *keryréh.*

Bouilloire, ابريق نحاس *îbryq nahâss.*

Bouillon, شربه *chorbah,* مرق *mareq, maraq,* مرقه *marqah, meraqah,* pl. مرقات *maraqât.*

— (ébullition), غليه *ghalyéh,* غلوه *ghalouéh.*

Bouillon-Blanc (plante), مصلح النظر *maslah ên-nadar,* اذن الحمار *oudn êl-homâr* (m. à m. oreille d'âne).

Bouillonnement, فاضه *fâddah,* فوره *fourah.* (*Voy.* Bouillon.)

Boulanger, خبّـاز *khobbâz, khabbâz,* pl. خبّازين *khobbâzyn;* فـرّان *fourrân, farrân,* كـوّاش *keouâch.*

Boulangerie, فرن *fourn,* pl. فرون *fouroun.*

Boule, حبّه *hobbéh,* عكره *eu'krah,* pl. عكرات *eu'krât.*

Boulet, جله *djoulléh, goulléh,* غلّه *ghoulléh,* كوره *gourah,* كوره *kourah,* pl. كور *kour;* كوله *gouléh,* ثقيل *tsaqyl;* قله *qoulléh,* pl. قلل *qoulal.*

Boulette de pâtisserie, فداوه *fedâouéh;* كبّه *koubbéh,* pl. كباب *kebâb, kobêb.*

Boulevard, طابيه *tâbyah,* طابه *tâbah,* pl. طابات *tâbât.*

Il a Bouleversé, قلب *qalab.*

Bouline, اورسه *âoursah, âursah,* ورسا *oursâ.*

Bouquet de fleurs, مشموم ذا النوار *mechmoum dê-'n-nouâr,* باقه *bâqah, bâqéh,* جرزة زهور *djourrazét zohour.*

— Il a fait un Bouquet, جرّز *djerraz.*

Bouracan, صوف *souf.*

Bourasque, زوبعه *zouba'ah,* pl. زوابع *zeouâbé'.*

Bourbe. (*Voy.* Boue.)

Bourbeux. (*Voy.* Boueux.)

Bourdon (insecte), دبّور *dabbour,* pl. دبابير *debâbyr.*

Bourdonnement, زميم *zemym.*

Bourg, كفر *kafr;* قصبه *qassabéh,*

pl. قصبات *qassabât*; قريه *qoryéh*, *qaryah*; بليدة *belydah*, *beleydéh*, pl. بليدات *belydât*, *beleydât*.

BOURGADE, دشره *dechrah*, *decharah*, pl. دشار *dechâr*; حاره *hâréh*, pl. حارات *hârât*.

BOURGEOIS, بلدى *beledy*.

BOURGEON, زنبوط *zenboutt*.

Il a BOURGEONNÉ, زنبط *zanbatt*, قمّع *qamma'*, فرّخ *farrakh*.

BOURRACHE, لسان ذا العرض *lissân dê-'l-aard*, لسان الثور *lissân êt-thour* (m. à m. langue de bœuf), بالغصون *bâlghessoun*.

BOURRE d'arme à feu, تفتيك *teftyk*.

BOURREAU, سيّاف *seyyâf*, جلّاد *djellâd*, *gellâd*, *gelâd*, مشعلى *mecha'âly*, مشاعلى *meehâa'ly*, pl. مشاعليه *mechâa'lyéh*.

BOURRELIER, سرّاج *serrâdj*.

— Atelier de Bourrelier, سروجيه *seroudjyéh*.

BOURRIQUE. (*Voy.* ANESSE.)

BOURSE, كيس *kys*, pl. اكياس *âkyâs*, كيسه *kysséh*, حنشه *hanchah*.

— Bourse de cuir, جراب *djerâb*.

BOUSSOLE, بوسوله *boussoulah*, بوصله *boussolah*, بوسله *bouslah*, ابره *êbréh*, *îbréh*, قماره *qamârah*, بيت الابره *beyt êl-îbréh*.

BOUT, حدّ *hedd*, pl. حدود *hedoud*; طرف *terf*, *teref*, *taraf*, pl. اطراف *âtrâf*; اخر *âkher*.

— Le Bout de l'oreille, شحمه ذا الوذن *chahmah dê-'l-oudn*.

— de fil, قصّفه خيط *qassaféh kheytt*.

— de chandelle, نتفه شمعه *netféh chama'ah*.

— Au Bout de l'an, فى اخر السنه *fy âkher ês-senéh*.

— Au Bout de deux ou trois jours, من ورا يومين والّا ثلاثه *min ouerâ youméyn ou-ellâ thelâthéh*.

BOUTEILLE, قزازه *qazâzah*, *qazâzéh*, pl. قزازات *qazâzât*; جزاز *djezâz*, *guezâz*; بوقال *bouqâl*, pl. بواقيل *bouâqyl*; قنّينه *qennynah*, *qennynéh*, pl. قنايني *qenâyny*, قنانى *qenâny*; بوتليه *boutelyah*, قرعه *qara'ah*, كنّينه *kennynéh*, فنجل *fendjel*, رضومه *raddoumah*, *rouddoumah*.

— Bouteille de terre, بطّه *battah*.

— Bouteille carrée, مربّعه *morabba'ah*.

BOUTIQUE, دكّان *doukkân*, pl. دكاكين *dakâkyn*; حانوت *hânout*,

pl. حوانات *haouânât*; دكان *doukân*, pl. دكانين *doukânyn*.

Boutiquier, دكّانى *doukkâny*; سوقى *souqy*, pl. سوقاة *souqât*.

Bouton d'habit, زرّ *zerr*, pl. زرور *zerour*, زرار *zerâr*.

— de fleur, زهر *zahar*, عقاد *ou'qâd*.

— au visage, حبّة *hebbéh*, pl. حبوب *heboub*.

Il a Boutonné son habit, قفل *qafel*.

Bouvier, بقّار *baqqâr*.

Boyau, مصير *messyr*, pl. مصارين *messâryn*, مصارنه *massâreneh*, مصران *mesrân*, *misrân*; قصب *qassab*, pl. اقصاب *êqsâb*.

Bracelet, دمليج *demlydj*; سوار *souâr*, pl. اساور *âssâouer*, اسوار *âssouâr*; مقياس *miqyâss*.

Brai, بياض *beyâdd*.

Braise, جمرة *djemréh*, *guemréh*, pl. جمر *djoumr*; حمرة *homrah*, جدوة *djedouah*, *djedouéh*, جمرة ذا العافيه *djoumrah dê-'l-aâfyéh*, بصّة نار *bessét nâr*.

Il a Brait, نهق *nahaq*, هدر *hader*, شنهق *chanhaq*, شهنق *chehnaq*.

Branche, غصن *ghosn*, *ghousn*, pl. اغصان *êghsân*; فرع *ferâ'*, pl. فروع *ferou'*.

Brandon, مشعله *meche'lah*.

Il a Braqué (le canon), قوم *qaouam*, صوّب *saouab*, قنّن *qannan*, ضبط *daball*.

Bras, دراع *derâa'*, درعه *dera'ah*, pl. أدرع *âdraa*, *adroua'* (en berbère, أكّل *êguil*).

— Avant-Bras, ساعد *sâ'id*; زند *zend*, pl. زنود *zenoud*.

— Bras de mer, لسان البحر *lessân êl-bahar*.

Brasier, حريقه *heryqah*, منغل *manghal*, فكيره *feguyrah* (en espagnol, *hoguera*).

Brasse (mesure), دراع *derâa'*, درعه *dera'ah*; باع *bâa'*, pl. باعات *bâ'ât*; پيك *pyk*.

— Deux Brasses, دراعين *derâ-'eyn*, *derâ'ayn*.

Bravache, عتر *a'ter*, pl. عتورة *a'touréh*.

Brave, جدع *djadaa*, *gadaa*, شجع *chadjaa*, *chagaa*, شاجع *châdji'*, شجيع *chedjya'*, *cheguy'*, سجيع *sedjy'*, شجّاع *chaddjâa'*.

— Un Brave homme, رجل مليح *radjol melyh*, *ragel melyh*.

Il a BRAVÉ, غار *ghâr.*

BRAVOURE, شجاعه *chedjâ'ah.*

BRÊBE (nom de peuple). (*Voy.* BERBÈRE.)

BREBIS, غنمه *ghanaméh*, نعجه *naadjah, na'djéh, na'guéh*; غنم *ghanam*, pl. غنوم *ghounoum* (en berbère, ولى *ouley*).

BRÈCHE, نقبه *noqbéh*, طقبه *toqbéh*, كسره *kesréh*, هدّه *heddéh.*

— de muraille, فتحه ذا الحيط *fatihah dê-'l-haytt*; تغّره *teggharah*, pl. تغّر *togghor.*

— Il a fait Brèche au rempart, تغّر الصور *tagghar ês-sour.*

— Il a fait une Brèche au sabre, فجّم السيف *faddjam ês-seyf.*

Il a BREDOUILLÉ, ترتر *tartar, terter*, هيج *héyéh*, هبرج *habradj, hebredj.*

BREF, قصير *qassyr*, pl. قصار *qissâr.*

BREVET, براة *barât.*

BREUVAGE. (*Voy.* BOISSON.)

BRIDE, لجم *ledjem, leguem, ledjam*; عنان *éénân*, pl. عنون *eu'noun*; لجام *ledjâm*, صرّه *sorrah.*

— Bride de mulet, صريمه *serymah*, سريمه *seryméh.*

— Retiens la Bride, شدّ اللجم *chedd êl-ledjem.*

Il a BRIDÉ, الجم *êldjem, êlguem*, تلجّم *teleddjem*, لجّم *leddjem.*

— Bride le cheval (impératif), حطّ اللجم للعود *hott êl-ledjem li-l-a'oud.*

BRIGADE, اوجاق *âoudjâq*, وجاق *oudjâq, ougâq*, pl. وجاقات *oudjâqât.*

BRIGAND, لصّ *less*, pl. لصوص *lessous*; غزو *ghazou*; سارق *sâreq, sâriq*, pl. سارقين *sâreqyn*; حرامى *'harâmy*, pl. حراميّه *harâmyyéh*; سفّار *saffâr, seffâr.*

BRIGANDAGE, لصوصه *lessoussah*, شناعه *chinâ'ah.*

— Il a commis des Brigandages, تلصّص *telesses.*

— Il a BRIGUÉ, طلب *talab.*

BRILLANT (subst.), جلا *djelâ*, نورق *neouraq*, رونق *reouneq, rounaq.*

— Un Brillant (diamant), الماس *êlmâss.*

BRILLANT (adj.), لامع *lâmé'*, لالى *lâly*, بارق *bâreq*, ضوى *daouy.*

Il a BRILLÉ, نوّر *naouer, naouar*, لمع *lamaa*, لالا *lâlâ*, برق *bareq*, ضوا *daouâ.*

Brin, عرق *cerq*; شتل *chetl*, pl. شتول *chotoul*.

Brique, طوب *toub*, توب *toub*, لاجور *lâdjour*; اجره *âdjeréh*, pl. اجر *âdjour*, اجور *âdjour*; لجور *ladjour*, *ledjour*.

— Brique de savon, لوح الصابون *louh ês-sâboun*.

Briqueterie, فرن متاع الاجور *forn metâ'a-'l-âdjour*.

Briquet, زناد *zenâd*, قداح *qadâh*.

— Il a battu le Briquet, قدح *qadah*.

— Fabricant de Briquets, زنايدى *zenâydy*.

La Brise, ريح *ryh*, نسيم *nessym*.

Brisé, مكسّر *moukasser*, مكسور *maksour*.

Il a Brisé, كسر *kasser*, *kassar*, فسخ *fesekh*, سحق *sahaq*, سحن *sahan*, طحن *tahan*, رضرض *radradd*, صدم *sadam*.

— Il a été Brisé, il s'est Brisé, انكسر *ênkasser*.

Brisement, فسخ *feskh*, سحق *sahq*.

Brisure, تكسير *teksyr*.

Broc, ابريق *îbryq*.

Brocanteur, دلال *dellâl*, *dallâl*, pl. دلالين *dellâlyn*.

Brocard, ديباج *dybâdj*.

Broche, سفود *souffoud*, pl. سفافيد *sefâfyd*; سيخ *sykh*, pl. اسياخ *âsyâkh*; مشوا *michouâ*.

— Il a mis à la Broche, شوا *chaouâ*, *chouâ*.

— Il a tourné la Broche, فتل السيخ *fetel ês-sykh*.

Brochet, سمك الكراكى *semak êl-kerâky*.

Brocoli, زنبوط *zenboutt*.

Il a Brodé, طرّز *terrez*.

— en couleurs, نقّش *naqqach*.

— en or, en argent, زركس *zarkas*.

Brodé, مطرّز *motarrez*, مغيش *moghayech*.

Broderie, طرز *terez*, *terz*, *teraz*, تطريز *tetryz*.

— en couleurs, نقش *neqch*, *naqch*.

— en or, قصبه *qassabéh*.

Brodeur, طرّاز *terrâz*, *tarrâz*, pl. طرّازين *terrâzyn*, نقّاش *naqqâch*, نقشجى *naqichdjy*, قصّابى *qassâby*.

— Brodeur sur cuir, قبورجى *qobourdjy.*

— Atelier de Brodeur sur cuir, قبورجيه *qobourdjyéh.*

Brodeuse, طرّازة *terrâzéh.*

Il a Bronché, عثر *aather, aatser;* عش *eech.*

— Ne Bronchez pas, ou sinon gare à vous! لا تعثروا والّا الويل لكم *lâ taatheroû, ou-ellâ-'l-ouayl le-koum!*

Bronze, نحاس *nahâss* (en berbère, تونكولت *toungoult*).

Bronzé, معدنى *maadeny,* pl. معدنيه *maadenyéh.*

Brosse, مقشه *moqachéh,* شيته *cheytah.*

Il a Brossé, مسح *messèh.*

Brouillard, ضباب *dabâb, de-bâb;* غيم *gheym,* pl. غيوم *ghayoum;* غيام *ghyâm,* ظلمه *zoulméh,* ضبابه *debâbéh;* غيمه *gheyméh,* pl. غيم *gheym* (en berbère, تلاس *telâss*).

Il a Brouillé (mêlé), خلط *khalatt.*

— (troublé), خبط *khabatt,* نكت *neket,* نكش *nekech,* شربك *charbak.*

— Il s'est Brouillé avec quel-qu'un, خاصم *khâssem.* (*Voy.* Il a eu une Altercation.)

— Le qâdy et lui se sont Brouil-lés, هو والقاضى تخاصموا بينهم *hou ou-êl-qâddy tekhâssemoû bayn-houm.*

Brouillerie, خصام *khessâm,* pl. خصايم *khessâym;* نزاعه *nizâ'ah.* (*Voy.* Altercation.)

Brouillon d'écritures, مسوّده *messaoudéh,* حجّه *haddjeh, haggah.*

Broussailles, صبّرات *sebba-rât.* (*Voy.* Buisson.)

Il a Brouté, مرش *marach,* قرط *qaratt.*

Broutilles, قطع *qitta', qettaa.*

Broyé, مدقوق *medqouq.*

Il a Broyé, سحق *sahaq,* صحن *sahan,* درس *derass, deress,* طحن *tahan, tahen,* رحا *rahâ,* دقّ *daqq.*

Broyement, سحق *sahq,* دراس *dirâss.*

Bru, كنّه *kennah, kennéh,* pl. كنّات *kennât,* كناين *kenâyn.*

Bruine, صرّ *sarr,* راويه *râouyah, râouyéh,* زميته *zemytéh.*

Bruit, هدير *hadyr, hedyr,* غوشه *ghaouchéh,* ضجّه *daddjéh, dagguéh,* شوشره *chaoucharah;* صوت *sout,* pl. اصوات *âssouât;* عيطه *a'yttah,* عكره *a'krah,* عوّشه *a'ouachah.*

Bruit du canon, هدير ذا المدفع *hedyr dê-'l-medfaa.*

— Il a fait du Bruit, صاح *sâh,* ضج *daddj,* عكر *a'kar,* عيّط *a'yatt,* عوّش *a'ouach.*

BRULANT, حارق *hâreq, hâriq.*

BRULÉ, محروق *mahrouq.*

Il a BRULÉ (v. a.), حرق *haraq,* شعل *chaal,* احرق *âhraq.*

— Il a Brûlé (v. n.), تشعّل *te-cha'el,* احترق *êhteraq,* شاط *châtt.*

— Il a été Brûlé, حُرق *houreq,* انحرق *ênharaq.*

BRULOT, حرّاقه *harrâqah.*

BRULURE, حرق *horq, herq,* تحريق *tahryq,* احتراق *îhtirâq,* احراق *îhrâq,* حريق *haryq.*

BRUME. (*Voy.* BROUILLARD, BRUINE.)

BRUN, اسمر *âsmar, êsmer,* pl. سمر *soumour.*

— Brune, سمرا *samrâ,* pl. سمر *soumour,* سمرات *samrât.*

Or BRUNI, دهب مسكول *dahab maskoul.*

BRUNISSOIR, مصقله *mosqalah,* مسكله *moskalah.*

BRUSQUE, عجل *a'djel.*

BRUT, خام *khâm,* وسيخ *oues-sykh,* غير ناطق *ghayr nâtteq,* حيوانى *hayouâny.*

— La Brute, حيوان *hayouân.*

— Sucre Brut, سكّر خام *soukker khâm.*

BRUTAL, خشين *khachyn,* غشيم *ghachym,* واحش *ouâhech,* غريزى *gharyzy.*

BRUTALITÉ, وحشه *ouahchah,* وحشيه *ouahchyéh.*

Il a BU, شرب *charab, chereb* (en berbère, اثوع *îtsou', îssou'*).

— Il Boit, كيشرب *keyechroub.*

— Bois (imp.)! اشرب *êchrab, êchrob* (en berbère, ثوع *tsoua', tseou'*).

— Qui a Bu, شربان *charbân.*

— Il a Bu à la régalade, زرزق *zarzaq.*

— Il a donné à Boire, سقى *saqä, saqey.*

— Donne-moi à Boire, اسقينى *êsqy-ny.*

— Fais Boire mon cheval, اسقى الحصان متاعى *êsqy-'l-hossân metâ'y.*

— Donne-moi un peu d'eau à Boire, اعطينى شوية الما نشرب *âa'tty-ny choyét él-mâ nechreb.*

— Je Bois à la santé, محبّة فيك *mohabbéh fy-k;* — moi, à la tienne, وفيك *ou fy-k.*

— Le papier a Bu, نشّ الورق *nachch êl-ouaraq,* نشاش الورق *êl-ouaraq nechâch.*

Bubon. (*Voy.* Abcès.)

— de peste, حمرة *homréh.*

Buche. (*Voy.* Morceau de bois.)

Bucher. (*Voy.* Brasier.)

Buffet. (*Voy.* Armoire.)

Buffle, جاموس *djâmouss, gâmouss,* pl. جواميس *djaouâmys, gaouâmys.*

Bugie (ville d'Afrique), بوجيه *Boudjayah.*

Buis, بقس *baqs,* بقسيس *baqsys,* شمسير *chemsyr,* چمسير *tchemsyr,* شمسان *chemsân.*

Buisson, عليقة *o'llyqah,* pl. عليق *o'llayq;* قرطب *qortab.* (*Voy.* Broussailles.)

Bulle d'eau, بقبوقة *baqbouqah,* pl. بقابيق *beqâbyq;* بقلوشة *baqlouchah,* pl. بقاليش *boqâlych.* (*Voy.* Bouillonnement.)

Bulletin, حاديث *hâdyth,* pl. حوادث *haouâdeth;* تذكرة *tezkeréh,* pl. تذكرات *tezkerât.*

Bureau d'administration, ديوان *dyouân.*

— (table à écrire), مكتب *makteb,* pl. مكاتب *makâteb.*

Burette, ابريق *îbryq.*

Burin, مقلع *meqalè',* قلم حديد *qalam hadyd.*

Il a Buriné, نقش *naqach.*

But, حدّ *hedd,* pl. حدود *hedoud;* نيّة *nyyéh,* مرام *merâm,* نشان *nichân,* نيشان *nychân,* اماج *âmâdj,* هدف *hedef;* مقصد *meqsad,* pl. مقاصد *meqâssed.*

— Il a atteint son But, لحق مرادهُ *lahaq mourâd-ho.*

Butin, نهبه *nahabah,* نهابه *nahâbéh;* غنيمه *ghanyméh,* pl. غنايم *ghenâym;* قطرمه *qattarmah,* كسب *kesb,* مكسب *mokseb* (en berbère, اسّعي *éssa'y*).

Il a Butiné, نهب *neheb,* غنم *ghanam,* كسب *kesseb.*

Butor. (*Voy.* Balourd, Bélitre, Brutal.)

Butte, تلّ *thall, thell,* pl. ثلال *thelâl;* ثلة *thelléh,* pl. ثلات *thellât.*

Buveur, شارب *châreb,* pl. شوارب *chouâreb,* شروب *chouroub.*

C

C, troisième lettre de l'alphabet français; dans sa double prononciation de Ç et de K, elle est analogue aux lettres arabes س et ص ou même ث pour le premier cas, et à ك ou ق pour le second.

Ça et la, هنا هناك *hanâ honâk*, *henâ henâk*, هون هونيك *houn hounyk*.

Cabale, شجب *chedjeb*; فتنه *fetnéh*, pl. فتنات *fetnât*; غصبه *ghasbéh*, pl. غصايب *ghassâyb*.

Cabane, خصّ *khass*, *khess*, pl. خصوص *khessous*; اخصاص *êkhsâss*; خيمه *kheyméh*, pl. خيام *kheyâm*.

Cabaret, خمارة *khamârah*, pl. خمارات *khamârât*.

Cabaretier, خمّار *khemmâr*, *khammâr*, pl. خمّارين *khemmâryn*, *khammâryn*.

Cabas, مقطف *maqtaf*, pl. مقاطف *meqâttef*.

Cabinet, مقصورة *maqsourah*, pl. مقاصير *meqâssyr*; اوضه *ôuddah*, *âuddah*, خزنه *khaznéh*, خلوه *khelouéh*; حجرة *hodjrah*, *hodjarah*, pl. حجرات *hodjarât*.

Cable, رمّاه *rimmâh*; حبل *habel*, *habl*, pl. حبال *hebâl*, احبال *êhbâl*; غمنه *ghamenéh*, pl. غمنات *ghamenât*.

Il s'est Cabré, قنطر *qantar*.

— Le cheval s'est Cabré et a renversé son cavalier, الفرس تقنطرت على الخيال ورمته *êl-fars teqantarét a'lä-'l-khyâl ou remet-ho*.

Caché, مختفى *mokhtefy*, مخفّى *mokhaffy*, مستور *mestour*.

Il a Caché, ستر *seter*, *satar*, خفا *khafâ*, اخفا *êkhfâ*, غطا *ghattâ*, خبّا *khabbâ*.

— Il a Caché de l'argent dans la terre, طمر دراهم *temer derâhem*, طمّ دراهم *temm derâhem*.

— Cache! (imp.) خبّ *khobb* (en berbère, سنفى *senfy*).

Il s'est Caché, انخفا ên khafâ, تخبى tekhabbä, لطى lattä.

— Je ne me Cache de personne, مانى مخفى من الناس mâ-ny mekhafy min ên-nâs.

Cachet, خاتم khâtem, ختم khatem, pl. خواتم khouâtem; ختومه khatouméh, مهر mouhour.

Il a Cacheté, ختم khetem, khatam, طبع tabaa'.

Cachette, وكر oueker, pl. اوكار oûkâr; اختفا îkhtifâ, خفيه khafyéh.

— En Cachette, بالخفيه bi-'l-khafyah, بسرّ be-serr.

Cachot, ديماس dymâss, داموس dâmouss, pl. ديماميس deyâmyss; سجن sedjen, pl. سجون soudjoun; حبس habs, pl. حبوس hebouss.

Cacochyme, مخستك mokhastek.

Cadastre, دفتر الاملاك deftar êl-âmlâk.

Cadavre, جيف djyf, pl. اجياف âdjyâf; جيفه djyféh, pl. جيفات djyfât, جيف djouyf; ميت méyt, pl. اموات âmouât; جثّه djattéh, pl. جثث djetit; قتيل qatyl, pl. قتلا qotelâ.

Cadeau, هديّه hedyyéh, بخشيش bakhchych.

Cadenas, قفل qafl, qofl, pl. اقفال êqfâl.

Cadence, وزن ouezn.

Il a Cadencé, وزن ouezen.

Cadet, صغير saghyr, sagheyr, اصغر âsghar.

Cadi. (*Voy.* Qady.)

Cadix (ville d'Espagne), قادس Qâdess, Qâdiss, قالص Qâless, Qâliss.

Cadran, ساعه sâ'ah, قدر qadr.

— Cadran solaire, ساعه شمسيه sâ'ah chemsyéh.

Caduc (débile), ضعيف da'yf, هركيل herkyl.

— Mal Caduc, صرع seraa'.

— Qui tombe du mal Caduc, مصروع mesrou'.

Café en liqueur ou en poudre, قهوه qahouah, qahouéh, قهوا qahouâ.

— en grains, بنّ bonn.

— (boutique), دكان قهوه doukkân qahouéh.

Cafetier, قهوهجى qahouahdjy.

Cafetière, بقراج baqrâdj, baqrâg, ابريق متاع القهوه îbryq

metâ'a-'l-qahouéh, دولـه *doulah*. (*Voy*. BOUILLOIRE.)

CAGE, قفص *qafess*, *qafass*, pl. اقفاص *êqfâss*; قفاس *qaffâs*, pl. اقفاس *êqfâss*.

— Il a mis en Cage, زرّب *zarrab*.

CAHIER, كـرّاس *korrâss*, pl. كراريس *kerâryss*; كرّاس ذا الكاغيط *korrâs dê-'l-kâghytt*, دفتر *deftar*.

CAILLE, سمّان *sommân*, *semmân*, pl. سمّين *sommyn*; سلو *selou*, سلواه *selouâh*.

Il a CAILLÉ, عقد *a'qqad*, جمد *djemed*, جـمّـد *djemmed*, روّب *raouab*.

Il s'est CAILLÉ, راب *râb*, عقد *aaqad*.

— Lait Caillé, رايـب *râyb*, حليب عاقد *halyb â'âqed*, حليب مجبّن *halyb modjebben*, حليـب مروّب *halyb meraoub*.

CAILLOU, صوان *souân*, حصوه *hassouéh*, زلط *zalatt*; بحـصه *bahssah*, pl. بحـص *bahass*.

Le CAIRE. (*Voy*. Le KAIRE.)

CAISSE (coffre), صندوق *sendouq*, pl. صناديق *sanâdyq*.

— Caisse de payeur, خزنه *khaznéh*, *khazanéh*.

CAISSIER, خزنـدار *khazendâr*, *khaznadâr*.

Il a CAJOLÉ. (*Voy*. Il a ALLÉCHÉ, Il a CARESSÉ, Il a FLATTÉ.)

CALAHORRA (ville d'Espagne), قلهره *Qalhouréh*.

CALAMITÉ, مصيبه *mossaybéh*, شدّه *cheddéh*, افه *âféh*, بلا *belâ*.

CALANDRE (insecte), سوس *souss*, سوسه *soussah*, *sousséh*.

CALATAYUD (ville d'Espagne), قلعة ايوب *Qala'at Ayoub*.

CALATRAVA (ville d'Espagne), قلعة رباح *Qala'at Rebâh*.

CALCUL, حساب *hissâb*, عدد *a'ded*.

— (pierre de la vessie), حصه *hasséh*, pl. حصات *hassât*.

Il a CALCULÉ, حسب *hessab*, *hassab*, عدّ *a'dd*, عدد *a'dad*.

CALE d'un vaisseau, سنتينه *sentynah*.

Il a CALÉ la voile, وطا *ouattâ*, لفّ *leff*, نزّل القلع *nezzél êl-qala'*.

CALEBASSE, قرعه *qara'ah*, *gara'h* (en berbère, تخسيت *takhsyt*).

CALEÇON, لبّاس *lebbâss*, لباس *lebâss*, pl. لباسات *lebâssât*; سروال *serouâl*, pl. سراويل *serâouyl*.

Calembourg, تجنيس tedj-nyss.

Calendrier. (*Voy.* Almanach.)

Calfat, قالفتجى qalfatdjy.

Il a Calfaté, قلفت qalfat, زفت zefet.

Calibre, قالب qâleb, qâlib, اصل âsl, نوع noue', جنس djenss, guenss, قدر qadr; مقدار moqdâr, pl. مقادير meqâdyr.

Calice (vase), كاس kâs, قدح qadah.

— de la rose, كبّوسه kebboussah.

Calife. (*Voy.* Khalife.)

Calligraphie, خطاط khattâtt.

Calme (tranquillité), تسكين tes-kyn, سكينه sekynéh, تليين telyyn, راحه râhah, هادى hâdy.

— de la mer, غلينى ghalyny, خلينى khalyny.

Il a Calmé, هدا hedâ. (*Voy.* Il a Apaisé.)

Il s'est Calmé. (*Voy.* Il s'est Apaisé.)

Calomniateur, تلاب telâb, تاهم tâhim, نمّام nemmâm, مفترى moftery.

Calomnie, نميمه nemyméh, تهمه tehiméh, افترا îftirâ, تلب telb.

Il a Calomnié, نمّ nemm, سبّ sebb, افترا êfterâ, تهم tehem, قدح qadah, تلب teleb.

— Pourquoi me Calomnies-tu? ما لك تفترى علىّ mâ l-ak teftery a'layy?

Calotte, عرقيه e'raqyéh, pl. عراقى e'râqy; طاقيه tâqyéh, pl. طواقى touâqy.

Calus, كلكل kelkel.

— Ma main est pleine de Calus à force de travailler, كلكلت يدى kelkelet yd-y, يدى مكلكله من الشغل yd-y mekelkeléh min êch-choghl.

Camarade, صاحب sâheb, pl. اصحاب âshâb, صحاب sahâb, رفيق refyq.

Camard. (*Voy.* Camus.)

Il a Cambré, عوّج a'ouadj, a'ouag.

Caméléon, تاتا têtâ, برقلمون bouqalmoun, حرباذه herbânéh, جمل اليهود djemel êl-yehoud.

Camelot, شال انجورى châl ân-djoury, châl angoury, صوف souf.

Camomille, بابونج bâbounedj, بابنج bâboundj.

Camp, معسكر mo'asker, ma'asker, عرضى eurdy, o'rdy, اوردو âur-dou, محل mehall, محله mehalléh, وطاق outtâq.

CAMPAGNE, برّيه *berryéh*; صحراه *sahrâh*, pl. صحرات *sahrât*; بقعه *beqa'ah*, pl. بقعات *beqa'ât*; سهل *sehel*, خلا *khalâ*, غيط *gheytt*, ريف *ryf*, جنان *djenân*.

— Nous passerons la nuit à la Campagne, احنا نبات فى الجنان *êhnâ nebât fy-'l-djenân*.

Il a CAMPÉ, عسكر *aaskar*, وطّق *ouattaq*.

— Les soldats sont Campés sur le bord de la mer, الجنود معسكرين على شط البحر *êl-djenoud ma'askeryn a'lä chatt êl-bahar*.

CAMPHRE, كافور *kâfour*.

CAMUS, افطس *âftas*, pl. فطس *fouts*.

CANAILLE, سفله *sefléh*, عوامّ *a'ouâmm*, اسفل الناس *âsfal ên-nâs*.

CANAL, ساقيه *sâqyah*, قنايه *qanâyéh*, قناه *qanâh*; قنا *qanâ*, pl. قنوات *qenouât*; ترعة *terâa'*, خليج *khalydj*, *khalyg*.

CANARD, برك *bork*, pl. براك *brâk*; بط *bett*, *batt*, pl. بطوط *bettoutt*; بطه *battah*.

CANCER (ulcère), اكله *âkléh*, *âkiléh*.

— Cancer (signe du zodiaque), برج السرطان *bourdj ês-serettân*.

CANCRE (écrevisse), سرطان *sertân*, *serettân*; صلطعان *seletta'ân*, pl. صلاطعين *selâtta'yn*; ابو جلنبه *âbou djelanbah*.

CANDÉLABRE, شمعدان *chama'dân*.

CANDEUR, صفوه *safouéh*, صفو *safou*.

Sucre CANDI, سكّر نبات *soukker nebât*.

CANDIDAT, طالب *tâleb*, pl. طالبين *tâlebyn*.

CANDIDE, صافى *sâfy*, نصيح *nessyh*, لاوى *lâouy*, طاهر *tâher*.

CANDIE (île de la Méditerranée), كريد *Kiryd*, قنديا *Qandyâ*, قريطش *Qiryttech*, جريت *Djeryt*.

CANEVAS, خيس *kheyss*; جنفاص *djenfâss*, pl. جنافيص *djenâfyss*.

Jours CANICULAIRES, ايّام باحور *âyyâm bâhour*.

CANICULE (constellation), الكلب *êl-kelb*, شعرى *che'rä*.

CANIF, مثوى *matouä*, موس *mous*, مبرا *mobrâ*, مقشاط *maqchâtt*, مقطوع *maqtou'*.

Dent CANINE, ناب *nâb*, pl. نيب *neyb*, *nyb*.

CANNE (bâton), خيزرانه *khayzrânah*, زلاّط *zollâtt*. (*Voy*. BÂTON.)

— à sucre, قصابه *qassâbéh*, قصبه *qassabéh*, pl. قصب *qesseb* (en berbère, اغنم ازدن *âghanim éziden*).

— (roseau), قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân*, *qedbân* (en berbère, تاغنم *tâghanim*).

CANNELLE, القرفه الهنديه *él-qarfah él-hindyah*, عود قرفه *ou'oud qerféh*.

— de fontaine, حنفيه *hanefyéh*.

CANON, مدفع *madfa'*, *medfaa*, *midfa'*, pl. مدافع *medâfè'*.

— Il a chargé le Canon, عمر المدفع *a'mer él-medfa'*.

— Il a tiré le Canon, صيّب المدفع *sayyeb él-medfa'*, *seyyeb él-medfaa*.

— On a tiré deux coups de Canon du fort, سيّبوا زوج مدافع من القلعه *sayyeboû zoudj medâfè' min él-qala'ah*.

— Bruit du Canon, حسّ المدفع *hass él-medfa'*.

— Canon (règle, ordonnance), قانون *qânoun*, pl. قوانين *qaouânyn*.

Il a CANONNÉ. (*Voy*. Il a tiré le Canon.)

CANONNIER, طوباجى *toubâdjy*, طوبجى *toubdjy*.

CANOT, فلوك *felouk*, صندال *sendâl*, باركوا *bârkoû*, گارب *gârb*. (*Voy*. BATEAU, CHALOUPE.)

CANTATRICE. (*Voy*. CHANTEUSE.)

CANTHARIDE, ناس *nâs*, ذبّانه ذا الهند *debbânah dè-'l-Hend*.

CANTIQUE, مزمور *mezmour*, pl. مزامير *mezâmyr*; تسبحه *tesbihah*; نشيد *nechyd*, pl. انشاد *ênchâd*.

CANTON, ناحيه *nâhyéh*, pl. نواحى *naouâhy*.

CAP, راس *râss*, pl. رؤوس *rououss*; راس ذا الجبل *râss dê-'l-djebel*.

CAPABLE, قادر *qâder*, قابل *qâbel*, *qâbil*, فهيم *fehym*, معرف *ma'ref*, *ma'rif*.

— Il n'est pas Capable de cet emploi, هذه الوكليه ما هى خرجهُ *hadéh él-oukelyéh mâ hy kherdj-ko*.

CAPACITÉ d'esprit, معرفه *ma'reféh*, *ma'riféh*, قابليه *qâbelyéh*.

— d'un vase, قدر *qadr*.

CAPE, CAPOTE (vêtement), غطا *ghattâ*, pl. اغطيه *éghtyéh*; منديل *mandyl*, pl. مناديل *menâdyl*; ايزار

îyzâr, pl. يزر *youzr*; جبّه *djobbéh*, كبّود *kabboud*.

Capillaire (plante), كزبرة البير *kouzberet êl-byr*, كزبره ذا البير *kouzberah dê-'l-byr*.

Capitaine de soldats, رييس *reyss*, رايس *râyss*, رئيس *reyss*, pl. رياس *ryâs*; اغا *âghâ*, pl. اغوات *âghaouât*; قايد *qâyd*.

— de vaisseau, رييس *reyyss*, قبطان *qabtân*, pl. قباطين *qobâttyn*.

— de voleurs, لايس الحراميه *lâys êl-harâmyéh*.

Le Capital d'un bien, رسمال *rousmâl*, راس المال *râss êl-mâl*, راس ذا المال *râss dê-'l-mâl*, راس مال *râss mâl*.

— d'une dette, اصل الدين *âsl êd-deyn*.

Capital (adj.), اصلى *âsly*, راسى *râssy*, ريسى *reyssy*.

— Ville Capitale, بلد التخت *beled êltekhet*.

— Crime Capital, خطيه راسيه *khattyéh râssyéh*, خطيه ريسيه *khattyéh reyssyéh*.

Il a Capitalisé, رسمل *rasmal*.

Capitation, خراج *kharâdj*, pl. خراجات *kherâdjât*; جزيه *djezyéh*.

Capitulation, عهد *a'hed*, pl. وعهود *ou'houd*, مصالحه *mossâléhah*.

Il a Capitulé, عاهد *a'âhed*, شرط *charatt*.

Câpre, قبّار *qoubbâr*, *qabbâr*; كبّار *kabbâr*, pl. كبّارين *kabbâryn*, كبره *kabarah*, *kebiréh*.

— Câpres confites au vinaigre, قبّار مكبوس *qabbâr makbouss*.

Caprice, عنصل *a'nsal*, عنصله *a'nselah*, pl. عناصل *è'nâssel*; غرص النفس *gharss ên-nefs*.

Capricieux, متلوّن *motleouen*, مغيّر *moghayyer*.

Le Capricorne (signe du zodiaque), برج الجدى *bourdj êl-djedy*.

Capsule. (*Voy.* Boîte.)

Captif, اسير *âssyr*, *êssyr*, يسير *yssyr*, pl. اسرا *êsrâ*, اسراه *êsrâh*.

Captivité, اسر *êsr*, يسر *yousr*, عبوديه *è'boudyéh*, سبى *seby*, *sebä*.

Capuchon, لبّاده *lebbâdéh*, pl. لبّادات *lebbâdât*; قلوسه *qalloussah*, pl. قلوسات *qalloussât*, قلاليس *qelâlyss*; قبّاعه *qabbâ'ah*, pl. قبابيع *qebâby'*.

Caquet. (*Voy.* Babil, BalivernE, Bavardage.)

Car, إن ênn, فان fe-ênn, لان le-ênn, انما ênne-mâ, زعما za'mâ.

Carabine, مكحلة mokahelah (en berbère, امدبغ êmodabagh).

Caractère (naturel), طبع teba', طبيعة taby'ah, شمال chemâl, خلق khalq.

— d'écriture, خط khatt, pl. خطوط khettoutt; حرف harf, كتب ketb.

Carafe, قزازة qazâzéh, pl. قزازات qazâzât.

Carat. (*Voy.* Karat.)

Caravane, قافلة qâfléh, qâflah, qâfilah, pl. قوافل qeouâfel, qaouâfel; قفل qafl, pl. قفول qefoul; ركوب roukoub.

Caravansérail, خان khân, وكالة oukâléh.

Carcan, طوق touq, tauq, taouq, pl. طواق touâq, اطواق êttouâq; بغرمة beghormah, pl. بغرم boghorm.

Il a Cardé, حلج haledj, haladj, مشط mechett, ندف nadcf, نقش naqach.

Cardeur, حالج hâledj, حلاج hallâdj.

Cardon d'Espagne, قناريه qannâryah, كرنين guernyn.

Carène, قارينه qârynah (en espagnol, *carena*), قعور qa'our.

Caresse, لطف loutf, pl. لطوف lettouf, lottouf.

Il a Caressé, لاطف lâttef.

—Elle a Caressé, لاطفت lâttefett.

Carmel (montagne de Syrie), كرمل Karmel.

Carmin, قرمز qermez.

Carmona (v. d'Espagne), قرمونه Qarmounah.

Carnage, قتل qatl, pl. قتال qittâl; مقاتلة moqâteléh.

Carnassier, لاحم lâhim, زفوري zefoury.

Carotte, جزر djezer, guezr, pl. جزار djezâr, guezâr; سفناريا sefonâryâ.

Caroube, خروب kharoub.

Caroubier, شجره ذا الخروب chedjrah dê-'l-kharroub.

Carré, مربع morabbaa (en berbère, لاربعى lôrba'y).

Carreau de pierre, بلط balatt, الحجر المنجور êl-hadjar êl-mendjour.

— de vitre, قزازه qezâzah, pl. قزازات qezâzât, ورقه ذا الزاج ouerqah dê-'z-zâdj.

— (coussin), مقعد maqa'ad.

Carrefour, مشرع mechrè', pl. مشارع mechâri'; ساحه sâhah, pl. ساحات sâhât; فسحه fashah, pl. فسحات fashât; مفرق mefreq, pl. مفارق mefâreq; مصلبه mossalbah, pl. مصلبات mossalbât; مفرق ذا الطروق mefraq dê-'t-torouq.

Carrelet (grosse aiguille), مسلّه meselléh.

Carreleur, مبلّاطى moballâtty.

Carrière de course, de lutte. (*Voy.* Arène.)

Carthage (ville anc. d'Afrique), قرخيدونيه *Qarkhydounyah.*

Carthagène (ville d'Espagne), قرطاجنه *Qartâgenéh.*

Carte, كغاط *kaghâtt*, كاغد *kâghid.*

— Jeu de Cartes, لعب الورق *laab êl-ouereq.*

Cartilage, شرشوف *cherchouf*, pl. شراشيف *cherâchyf.*

Carton, كاغد *kâghid*, مقاوا *mouqâouâ.*

Carvi (pl.), كرويّه *kerouyyah* (en espagnol, *alcaravea*).

Cas (accident), عارض *a'âredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; قضا *qaddâ*; وقيعه *ouqy'ah*, pl. وقايع *ouqâya'.*

— Si, par cas, il arrivait, اذا وقع *êzâ ouaqa'*, اذا كان *êzâ kân.*

— En ce cas, بهذا الموقع *be-hadâ-'l-mouqa'*, بهذا الحال *be-hadâ-'l-hâl.*

— En Cas de nécessité, فى حال الضروره *fy hâl êd-derouréh.*

— Cas de la déclinaison, علامات الاعراب *è'lâmât êl-î'râb.*

— (estime), قيمه *qeyméh.*

— Je fais Cas de lui, لهُ قيمه عندى *le-ho qeyméh a'nd-y.*

Casaque, كرتك *kourtouk*, pl. كراتك *korâtek*; قنطش *qontoch.*

Casemate, مطموره *matmourah*, كمره *kamarah.*

Casque, قبعه *qoba'ah*; خوده *khoudéh*, pl. خودات *khoudât.*

—Visière du Casque, وجهة الخوده *oudjhet êl-khoudah.*

Casquette, طربوش *tarbouch*, نصّ راس *nouss râss.*

Casse (drogue), خيار شمبر *khyâr chembar*, خيار شنبار *khyâr chonbâr.*

Cassé (brisé), متكسّر *motkasser.* (*Voy.* Brisé.)

Il a Cassé. (*Voy.* Il a Brisé.)

— un magistrat, عزّل *a'zzal*, زركن *zerken.*

Il a CASSÉ un jugement, هلك قضيه *halak qaddyéh*. (*V.* Il a ANNULÉ.)

— Casse! (imp.) اكسر *ôksour* (en berbère, أرز *êrz*).

Il a été CASSÉ, تكسّر *tekasser*, انكسر *ênkasser*. (*Voy.* Il a été BRISÉ.)

CASSEROLE, طاوة *tâouah*, مقلى *mouqlä*.

CASSETTE, بشتخته *bechetkhetah*, pl. بشتختات *bechetkhetât*; علبه *eu'lbéh*. (*Voy.* CAISSE, BOÎTE.)

CASSIA-LIGNEA (drogue), سليخه *selykhah*.

CASSOLETTE, بخوريه *bokhouryah*.

CASSONADE. (*Voy.* Sucre BRUT.)

CASSURE, كسر *kesr*, هرس *hours*. (*Voy.* BRISEMENT, BRISURE.)

CASTAGNETTES, زيل *zyl*, صنوج *senoudj*, *senoug*, كاس *kâss*, صلاصل *selâssel*, جلاجل *djelâdjil*, سجّات *saddjât*, *saggât*.

—Joueur de Castagnettes, صنّاج *sannâdj*, *sannâg*.

CASTOR, كلب ذا الما *kelb dê-'l-mâ*.

CASUEL (fortuit), عارض *a'âridd*, عارضى *a'âriddy*, اتفاقى *îttifâqy*, صدف *sadef*.

CATACLYSME, طوفان *toufân*.

CATALOGUE, زمام *zemâm*; دفتر *deftar*, *defter*, pl. دفاتير *defâtyr*; فهرسه *fehresséh*; قنداق *qandâq*, pl. قناديق *qenâdyq*.

CATAPLASME, لزوق *lezouq*; لزقه *lezqah*, pl. لزقات *lezqât*; لسقا *lasqâ*.

CATARACTE de fleuve, شلّال *chellâl*, شلاله *chelâléh*.

CATARRHE, نوازل *neouâzel*, *nouâzil*; حادر *hâder*, pl. حدور *hedour*; ززله *zizléh*, pl. ززلات *zizlât*, زوازل *zouâzel*; تسقيط *tesqytt*, pl. تساقيط *tesâqytt*; سقوط *seqoutt*; سقطه *soqtah*, pl. سقطات *soqtât*; رواح *rouâh*.

CATASTROPHE. (*Voy.* ACCIDENT, ADVERSITÉ.)

CATÉCHISME, تلخيص الدين *talkhyss êd-dyn*, تعليم الدين *ta'alym êd-dyn*.

CATHÉDRALE. (*Voy.* BASILIQUE.)

CATHOLIQUE, قاطولكى *qâttouliky*, كاتوليقى *kâtoulyqy*, لاطين *lâttyn*.

CAUCASE (mont. d'Asie), قاف *Qâf*.

CAUSE (motif), سبب *sebeb*, pl. اسباب *êsbâb*, سبايب *sebâyb*; اصل *âsl*; سيره *syrah*, pl. سيرات *syrât*; علة *eu'léh*, pl. علات *eu'lât*, علل *eu'loul*.

Cause (procès), بايث *bâ'yth*, *bâ'yss*; دين *dyn*; شغل *chogl*, pl. شغول *choghoul*, اشغال *âchghâl*; دعوه *da'ouéh*, pl. دعوات *da'ouât*.

— A Cause de, à Cause que, من اجل *min âdjl*, *min âdjel*, *min âguel*, بسبب ان *be-sebeb ênn*, لان *le-ênn*, لاجل ما *li-âdjel mâ*, *li-âgl mâ*.

— Je n'en suis pas Cause, ما هو منّى *mâ hou men-ny*, ما كنت سبب لهذا *mâ kont sebeb li-hadâ*.

— Il a été emprisonné à Cause de toi, من تحت راسك انحبس *min taht râss-ak ênhabess*.

— Il a perdu sa Cause auprès du juge, خسر دعوته عند القاضى *khesser da'out-ho a'nd êl-qâddy*.

Il a Causé, سبّب *sabbeb*.

— (babillé), هذر *heder*.

Causeur (bavard), هاذر *hâder*. (*Voy*. Babillard.)

Caustique, كاويا *kâouyâ*.

Cautère, كىّ *keyy*, كيّه *kyyah*, pl. كيّات *kyyât*; حمّصه *hommoussah*.

Il a Cautérisé, كوا *kaouâ*.

Caution et Cautionnement, كفاله *kefâléh*, تكفّل *tekaffoul*, رهين *rehyn*, ضمّان *dammân*, ضمانه *damânéh*.

— Celui qui sert de Caution, كافل *kâfel*, كفيل *kâfyl*, pl. كفلا *kofelâ*; مضمون *medmoun*, pl. مضامن *medâmen*; مكفول *makfoul*.

— Il a accepté pour Caution, ارتضا فى كفاله *êrteddâ fy kefâléh*.

— Nous avons donné Caution, نحن اعطينا كفاله *nahn â'tteynâ kefâléh*.

Il a Cautionné, ضمن *damen*, كفل *kefel*.

Cavale, عوده *a'oudah*; زمكه *zamkah*, pl. زمكات *zamkât*; حجله *hodjlah*, pl. حجلات *hodjlât*.

Cavalerie, سبيب *sebyb*, خياله *kheyâlah*, *khyâlèh*.

Cavalier, فارس *fâres*, pl. فوارس *fouâres*, فرسان *farsân*; خيّال *khayyâl*, *kheyyâl*, pl. خياله *kheyâléh* (en berbère, دمناى *demnây*).

Cave, Caveau, مطموره *matmourah*, مخزن *makhzen*, خزانه *khezânéh*, خشخاشه *khachkhâchah*, جوره *djouréh*.

Caverne, غار *ghâr*, pl. غيران *ghyrân*. (*Voy*. Antre.)

Caviar, حويار *haouyâr*.

Ce, Cet (pr. dém.), ذا *dâ*, *dê*, ده *dêh*, هذا *hadâ*, هل *hel*.

Cette, ذه déh, هذه hadéh, ذهى déhy, ذى dy, هذى hady, هل hel.

— Ces, هل hel, اولا âoulâ, هولاء haoulâ; هولى houly, هولاى houlây, دولى douly, هذولى hedouly, هذولين hedoulyn, هذى هم hady houm.

— Ce qui, Ce que, ما mâ, شى الّذى chy âllady, شى الّى chy êlly.

— Ce que tu dis, ما تقوله mâ tequol-ho, شى الّى تقوله chy êlly tequol-ho.

— Ce qui lui plaît, ما يريده mâ yryd-ho.

— Je ne comprends pas Ce que vous dites, لا افهم شى ما تقولوا انتوا lâ âfhem chy mâ teqouloû entoû.

— Je ne sais pas Ce qui est arrivé, لا اعرف شى ما جرى lâ â'raf chy mâ djerä.

— C'est lui, هذا هو hadâ hou.

— C'est moi, انا هو ânâ hou.

— C'est toi, انت هو ênt hou.

— C'est-à-dire, يعنى ya'ny, اعنى âa'ny.

— C'est pourquoi, لاجل ذلك li-âdjel zelik.

— C'est à vous maintenant d'attaquer l'ennemi, يبقا عليكم ان تغزوا العدو yebqâ a'ley-koum ên teghzoû êl-a'dou.

Céans, هنا henâ, henê, honâ, فى هذه الدار fy hadê-'d-dâr, فى هذا البيت fy hadâ-'l-beyt.

Ceci, ذا dâ, ذه déh, هذا hadâ, هاذا hâdâ, هذولى hedouly, ذول doul, ذولى douly.

Cécité. (*Voy.* Aveuglement.)

Il a Cédé, ترك tarek, terek, سلم sellem, بخشش bakhchach.

Cédrat, ترنج tourondj, trondj.

Cèdre, ارز êrz, ârz, ارزه ârzéh, êrzéh.

Cédule, تذكره tezkeréh; تسكره teskeréh, pl. تساكر tessâker; تمسّك temessik, pl. تمسّكات temessikât; خطّ يده khatt yd-ho.

Il a Ceint, احطّ êhatt, حزم hazam, زنّر zannar, دار dâr, قمّط qamatt.

Ceinture, حزام hazâm, hezâm, pl. حزم hezm; زنّار zonnâr, pl. زنانير zenânyr; منطقه mentaqah, pl. منطقات mentaqât; مضمّه moddammah, كرزيه korzyah.

— de femme, رخت rekht, pl. رخوت rekhout.

CEINTURE à mettre de l'argent, كمر *kemer*, pl. كمرات *kemrât*.

CEINTURON. (*Voy.* BAUDRIER.)

CELA. (*Voy.* CELUI-LA.)

Il a CÉLÉ, كتم *katam*, *ketem*, ستر *satar*. (*Voy.* Il a CACHÉ.)

CÉLÈBRE, مشهور *mechhour*, شهير *chahyr*, مجهور *medjhour*.

— Il a été Célèbre, اشهر *êch-har*.

Il a CÉLÉBRÉ, مدح *medéh*.

— la messe, قدّس *qaddass*.

CÉLÉBRITÉ, شهرة *chahrah*, *choh-rah*, مدح *medh*, مجد *medjd*, *megd*, ذكر *dikr*, *zikr*.

CÉLERI, كرفس *kerfes*, *kerafs*, كرفز *kerfez*, *kerafz*, *kerefz*.

CÉLÉRITÉ, خفّة *khifféh*, نشاطة *nechâttéh*. (*Voy.* AGILITÉ.)

CÉLESTE, سماوى *samâouy*, اسماوى *êsmâouy*.

— Bleu Céleste. (*Voy.* BLEU.)

— Signes Célestes, بروج السما *bouroudj ês-semâ*.

CÉLIBAT, عزوبة *a'zoubéh*, عزوبية *a'zoubyéh*.

CÉLIBATAIRE (masc.), عزّاب *a'zzêb*, اعزب *â'zab*, بكار *bekâr*, عزرى *a'zry*.

CÉLIBATAIRE (fém.), عزبة *aaze-bah*, عاتق *a'âtiq*.

CELLULE. (*V.* CABINET, CHAMBRE.)

CELUI-CI, ذول *doul*, ذولى *douly*, هذولى *hedouly*. (*Voy.* CE.)

— Celle-ci. (*Voy.* CETTE.)

— Ceux-ci, هم *houm*. (*Voy.* CES.)

— Ces deux-ci (masc.), ذان *dân*, ذين *deyn*, هذان *hadân*, هذين *hadeyn*; (fém.) تان *tân*, تين *teyn*, هتان *hatân*, هتين *hateyn*, هاتان *hâtân*, هاتين *hâteyn*.

CELUI-LA, ذلك *dalik*, ذالك *dâ-lek*, *zâlek*, ذاك *dâk*, هذاك *hadâk*.

— Celle-là, تلك *telk*, *tilk*, ذكها *dek-hâ*, ذيك *dyk*, هذيك *hadyk*.

— Ceux-là, Celles-là, اوليك *âou-layk*, اولايك *âoulâyk*, هولايك *haou-lâyk*, هوليك *haoulayk*, هذوليك *he-douleyk*, ذكهم *dek-houm*, ذكهمّى *dek-hoummy*.

— Ces deux-là (masc.), ذانك *dânek*, ذينك *deynek*; (fém.) تانك *tânek*, تينك *teynek*.

— Celui qui, الّذى *âllady*, *êl-lady*, *êllazy*, الّى *âlly*, *êlly*, من *men*.

— Ceux qui, الّذين *âlladyn*, *êlla-dyn*, *êllazyn*, الّى *êlly*, *âlly*.

— Celle qui, التى *âllaty*, *êllaty*, الّى *êlly*. — Celles qui, الآتى *êllâty*, الّى *êlly*, الآواتى *êllaouâty*.

Cellier, خزانه *khezânéh*, مخزن *makhzen*.

Cendre, رماد *roumâd*, pl. رمود *roumoud*, رمد *romod*.

— chaude, مله *melléh*, pl. ملات *mellât*.

Cendré (couleur), رمادى *remâdy*.

Cénobite, كشيش *kechych*.

Cens, محصول *mahsoul*.

Censeur, فضولى *feddouly*, pl. فضولين *feddoulyn*; مفتش *moufettich*.

Censure, اداب *âdâb*, تاديب *tâdyb*. (*Voy.* Blâme, Examen.)

Il a Censuré, تفوضل *tefouddal*. (*Voy.* Il a Blâmé, Il a Examiné.)

Cent, ميه *myah*, *meyah*, *myéh*, *meyéh*, مايه *mâyéh*, *mêyéh* (en berbère, تمياداں *tameyâdân*).

— Deux Cents, ميتين *myteyn*, *myeteyn* (en berbère, سن تمات *sen temât*).

— Un Cent pesant (quintal), قنطار *qontâr*.

— Cent un, ميه وواحد *myéh ou ouâhed*.

— Cent deux, ميه واثنين *myéh ou êthneyn*.

— Cent vingt, ميه وعشرين *myéh ou a'chryn*.

— Cent vingt et un, ميه واحد وعشرين *myéh ouâhed ou a'chryn*.

— Cent trente, ميه وثلاثين *myéh ou thelâthyn*.

— Cent quarante, ميه واربعين *myéh ou ârba'yn*.

— Cent cinquante, ميه وخمسين *myéh ou khamsyn*.

— Cent mille, مية الاف *myét êlâf*, كرّه *karrah*.

Centaurée (plante), قنتاوريون *qentâouryoun*, قنطريون *qentaryoun*.

Centenaire, ميوى *meyouy*.

Centième (n. ord.), الميه *êl-myéh*, المايه *êl-mâyéh*.

Central, وسطانى *ouestâny*.

Centre, وسط *ouest*, *oust*, مركز *merkez*.

Le Cent unième (n. ord.), الميه والواحد *êl-myéh ou êl-ouâhed*, الحادى والميه *êl-hâdy ou êl-myéh*, الآوّل بعد الميه *êl-âouel ba'd êl-myéh*.

— (fém.), الحاديه والميه *êl-hâdyéh ou êl-myéh*, الميه والواحده *êl-myéh ou êl-ouâhidéh*.

Centuple, مایة ضعف mâyet dou'f.

Cep de vigne, جفنه djefnéh, guefnéh, pl. جفان djefân; دالیه dâlyéh, dâlyah.

Cependant, لكن lakin, lekin, liken, لاكن lâken, ولكن oulekin.

Cérat, بيداج bydâdj, bydâg.

Cerceau, اطار âttâr.

— Fabricant de Cerceaux, اطّار âttâr.

Cercle, دور dour, pl. ادوار âdouâr; دايرة dâyrah, dâyréh.

— En bois, en fer, de barrique, طارة târéh, طوق touq, زنّار zonnâr; حزام hezâm, pl. حزامات hezâmât.

Cercueil. (Voy. Bière.)

Cérémonie, تكريم tekrym, تيحيل tyhyl, توقير touqyr, تكليف teklyf. (Voy. Appareil.)

— Sans Cérémonie, من غير تكليف min ghayr teklyf.

Cerf, ليّن leyyen, lyyen, عل eu'l, عول eu'oul, ايل âyel, غزال ghazâl.

Cerfeuil, كرفس kerfes, كرافس kerâfes, كسبر kousber, كزبرة kouzberah.

Cerise, حبّ الملوك habb êl-moulouk, قيراس qyrâss, كيراس kyrâss, كراص karâss, قراصيه qerâssyéh.

Cerisier, شجرة ذا الحبّ الملوك chedjrah dê-'l-habb êl-moulouk.

Il a Cerné, دار dâr.

Cerneau, قلب الجوزة qalb êl-djouzah.

Certain, حقّ haqq, حقيق haqyq, مقرّر moqerrer, محقق mohaqeq, حقيقى haqyqy, مثبوت mathbout. (Voy. Assuré.)

— Cela est Certain, il n'y a pas de doute, هذا حقّ ما فيه شكّ hadâ haqq, mâ fi-h chekk.

— Un certain, un tel, فلان foulân (en esp. fulano), بعض baadd.

— Un Certain jour, ذات يوم dât yaum, zât youm, يوم من ايّام youm min âyyâm.

— Une Certaine ville, مدينه من المدن medyneh min êl-modon.

— Un Certain homme, انسان من الناس ênsân min ênnâss.

— Le Certain vaut mieux que l'incertain, الحقيقى خير من الذى فى شكّ él-haqyqy kheyr min âllazy fy chekk.

Certainement, Certes, حقّا haqqâ, بالحقّ bi-'l-haqq, بالحقيقه

bi-'l-haqyqah, في الحقيقة *fy-'l-haqyqah*. (*Voy.* ASSURÉMENT.)

CERTIFICAT, علان *e'lân*.

Il a CERTIFIÉ. (*V.* Il a AFFIRMÉ.)

CERTITUDE, حقيقيه *haqyqyéh*, حقيقة *haqyqah*, تحقيق *tehqyq*, حقّ *haqq*, صحّة *sihhah*. (*V.* ASSURANCE.)

CÉRUSE, باروق *bârouq*, سبيداج *sbydâdj*, *sbydâg*.

CERVEAU, CERVELLE, مخّ *mokkh*, pl. امخاخ *âmâkh*; موخ *moukh*, pl. مخاخ *mekhâkh*; دماغ *dimâgh*, pl. ادمغه *êdmaghah*, دماغات *dimâghât* (en berbère, اقاروى *âqârouy*, اخشخاش *âkhichkhâch*).

— La Cervelle lui a tourné, زاغ عقله من راسه *zâgh a'ql-ho min rass-ho*.

— C'est un homme sans Cervelle, هو اخوت ما عنده *hou âkhout*, معقول *mâ a'nd-ho maaqoul*.

CERVELAS, بصطارمه *bastârméh*, لوبوق *loubouq*.

CÉSAR (n. pr.), قيصر *Qayssar*, قصيار *Qayssâr*.

CÉSARÉE (v. de Syrie), قيصاريه *Qayssâryéh*.

Il a CESSÉ (v. n.), زال *zâl*, ازل *âzal*, انقطع *ênqetta'*, بطل *battal*, كفّ *keff*, خلص *khalass*.

— La maladie a Cessé aujourd'hui, المرض انقطع اليوم *êl-meridd ênqetta' êl-youm*.

— (v. a.), فرغ *faregh*, وفا *ouafâ*, وفي *ouafey*.

—Tu as Cessé ton ouvrage, وفيت خدمتك *ouafyt khidmet-ak*.

— Il a Cessé de parler, فرغ من قوله *faregh min qoul-ho*.

Sans CESSE, دايمًا *dâymân*.

CESSION, تسليم *teslym*.

CESSIONNAIRE, متسلم *moutsellem*.

C'EST, C'EST-A-DIRE, CET. (*V.* CE.)

CEUTA (v. d'Afr.), سبتة *Sebtah*.

CEYLAN (île de la mer des Indes), سرنديب *Serendyb*.

CHAABAN, huitième mois de l'année lunaire des musulmans, شعبان *chaabân*.

CHACUN, كلّ واحد *koull ouâhed*, كل من *koull men*, كلمن *koull-men*.

— Chacune, كلّه واحده *koulléh ouâhidéh*.

— Que Chacun ait le sien, كلّمن له واحد *koull-men le-ho ouâhed*.

CHAGRIN (sorte de peau), صاغرى *sâghry*.

— (subst.), غمّ *ghamm*, pl. غموم *ghemoum*; غمّة *ghamméh*, الم *êlem*,

قهر *qahar*, قساوه *qassâouéh*. (*Voy.* Affliction, Adversité.)

— (adj.), مغبون *maghboun*, مغبوط *maghboutt*; نزق *nezeq*, pl. نزقين *nezeqyn*. (*Voy.* Affligé.)

— Ne garde pas de Chagrin dans ton cœur, لا تحبس الحزن فى قلبك *lâ tehabess êl-houzn fy qalb-ak*.

Il s'est Chagriné, تمسمس *temesmess*, انتزق *êntezaq*, اغتمّ *êghtemm*. (*Voy.* Il s'est Affligé.)

Il a Chagriné, مسمس *mesmess*, نزّق *nezzaq*. (*Voy.* Il a Affligé.)

Chaîne, سلسله *selselah*, *selseléh*, pl. سلاسل *selâssil*; سنسله *sensseléh*, *senselah*, pl. سناسل *senâssel*; جنزير *djenzyr*, pl. جنازير *djenâzyr*; قطمه *qatméh*, طوق *touq*; ظوق *douq*, pl. اظواق *âdouâq*; قيد *qyd*, pl. قيود *qeyoud*; غلّ *ghell*, pl. اغلال *êghlâl*.

— Chaîne de tisserand, قيام *qeyâm*.

Chaînon, حلقه *halqah*, pl. حلقات *halqât*, حلق *heleq*; زرده *zeredéh*, pl. زردات *zeredât*.

Chair, لحم *laham*, *lahm*, اللحم *êlham*, pl. لحوم *lehoum* (en berbère, تفى *tefy*).

— Chair crue, لحم نى *laham néyy*, لحمه نيّه *lahamah nyyéh*.

Chaire, منبر *manbar*, *menber*, pl. منابر *menâber*; مجلس *medjliss*, pl. مجالس *medjâless*.

Chaise, كرسى *koursy*, pl. كراسى *korâssy*, *kerâssy*; شليه *choulyah*, *chilyah*.

Chakal, ذيب *dyb*, جاقال *djâqâl*.

Chaland, حريف *haryf*; زبون *zeboun*, pl. زبونات *zebounât*, زباين *zebâyn*. (*Voy.* Acheteur.)

Chale, شال *châl*, pl. شيلان *chylân*.

Chaleur, حرّ *harr*, حارّ *hârr*, سخنه *sokhnéh*, سخانه *sekhânéh*, *sekhânah*, *sokhânah*, حراره *heraréh* (en berbère, يرگا *yergâ*).

— Chaleur naturelle, حراره طبعيّه *herâréh tabi'yah*, حراره غريزيه *herâréh gharyzyéh*.

— La chienne est en Chaleur, وحمت الكلبه *ouahimet êl-kelbéh*, الكلبه تسربت *êl-kelbéh tesrebét*, عشرب *a'scheret*.

— Grande Chaleur, حرّ شوب *harr choueb*, شوب *choub*, مشوب *mechoub*, حماوه *hamâouéh*.

— Le vent frais diminue la force de la Chaleur, الهوا البارد ينقص قوة الحر *êl-haoué-'l-bâred ynaqqess qaouet êl-harr.*

Chaloupe, فلوكه *feloukah*, pl. فلايك *felâyk*; قايق *qâyq*, pl. قياق *qeyâq*; قياسه *qayâssah*, pl. قياسات *qayâssât*. (*Voy.* Barque, Bateau, Canot.)

Chalumeau, زمر *zomr*, *zamr*, *zamir*; زمّرة *zoummarah*, pl. زمور *zomôur.*

Il s'est Chamaillé, شمط *chamatt*, داقف *dâqaf*, كشكش *kechkech*, قرقر *qarqar.*

Chambre, بيت *beyt*, *byt*, بيوت *byts*, pl. بيوت *byout*; أوظه *âudéh*; أوضه *âuddah*, pl. أوض *âudd*, *âoudd*; خزنه *khaznéh*, خدر *khedr*, *khadr*; قلايه *qellâyéh*, *qallâyéh*, pl. قلالى *qelâly*; طبقه *tabqah*, pl. طبقات *tabqât.*

Chameau, بلّ *bill*; ابل *êbl*, pl. ابال *êbâl*; بعير *ba'yr*; جمل *djemel*, *guemel*, pl. جمال *djemâl*, *guemâl* (en berbère, أرم *âram*, اماروت *âmârout*, الغوم *êl-ghoum*, الكوم *êl-goum*).

— Petit Chameau, جميل *djoumeyl*, جميّل *djoumeyyl.*

Chamelier, جمّال *djemmâl*, pl. جمّالين *djemmâlyn.*

Chamelle, ناكه *nâgah*, pl. ناكات *nâgât*; ناقه *nâqah*, pl. نوق *nouq* (en berbère, تارمت *târamt*, تلغومت *telghoumt*, تلكومت *telgoumt*).

Chamois, وعل *ou'el*, pl. وعول *ou'oul*, اوعال *êou'âl.*

Champ, حقله *haqléh*, pl. حقلات *haqlât*; حقل *heql*, pl. حقول *houqoul*; بقعه *boqa'ah*. (*V.* Campagne.)

— Champ labouré, طين *tyn*, غيط *gheytt.*

— ensemencé, أرض مزروعه *ârdd mezrou'ah.*

— de bataille, مصفّ *massaff*, pl. مصافّ *massâff*; معركه *mo'arekah*, ميدان *meydân*, حومه *haouamah.*

Champêtre, صحرايى *sahrâyy*, برّى *berry*, حرشى *horchy.*

— Garde Champêtre, حاضى *hâddy*, حارس *hâriss*, حضّاى *haddây.*

Champignon, فقّاع *foggâa'*, منتر *mentar*; فطره *fottrah*, pl. فطر *fouttour.*

Champion, لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend.*

Chance, قضا *qaddâ*, تقدير *teqdyr*, بخت *bakht.*

Il a Chancelé, تتوتل *tetoutel*, تطوطح *tettouttah.*

Chancelier, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy*, رئيس افندى *réyss efendy.*

Chancre. (*Voy.* Cancer.)

Chandelier (flambeau), منارة *menâréh*, pl. منابر *menâyr*; شمعدان *chamaadân*, pl. شمعادين *chamâa'dyn*; حسكه *haskah*, حسكه *hassekah*, فتيله *fetyléh.*

— (marchand de chandelles), شمّاع *chammâa'.*

Chandelle, شمعه *chama'h*, *chama'ah*, pl. شمع *chamè'.*

— de suif, شمع دهن *chama' dehan*, شمعه دهنيه *chama'ah dahenyéh*, شمعه ذا الشحم *chama'ah dê-'ch-chaham*, pl. شمعات ذا الشحم *chama'ât dê-'ch-chaham.*

Change (troc), بدل *bedl*, عوض *a'oudd*, مقايضه *meqâyddah*, تغيير *teghayyr*, تبديل *tebdyl.*

— (t. de commerce), سفتجه *sefetdjéh*, سرف *serf.*

— Lettre de Change, بوليصه *boulyssah*, pl. بوليصات *boulyssât.*

Changé, مغير *moghayr*, *moghayer.*

Il a Changé, بدل *bedel*, قايض *qâyedd*, غيّر *ghayyr*, تغيّر *teghayyer*, تبدّل *tebaddel*, حوّل *haoual.*

Il s'est Changé, استحال *êstehâl.*

— Dieu Change le mal en bien, الله غيّر الشرّ خيرًا *Allah ghayyer êch-cherr kheyrân.*

Changeant, متغير *motghayr*, متلوّن *motleouen*, هوانى *haouâny*, مترطع *moterty'.*

Changement. (*Voy.* Change.)

Changeur de monnaies, صرّاف *serrâf*, pl. صيارف *seyâref*; صيرفى *seyrefy*, pl. صيرفيه *seyrefyah.*

Chanson, Chant, غنا *ghanâ*; نشيد *nechyd*, pl. نشايد *nechâyd*; قصيده *qassydéh*, pl. قصايد *qassâyd*; موال *mouâl*, pl. موالات *mouâlât*; شعر *cha'r*, pl. اشعار *êch'âr*; غنّيه *ghannyéh*, pl. غنانى *ghenâny*; نغمه *nighméh*, pl. نغمات *nighmât*; نغمام *neghmâm*; لحن *lahn*, pl. الحان *êlhân.*

— Chant de guerre, حروبيه *haroubyéh*, *heroubyéh.*

Il a Chanté, غنا *ghanâ*, نغم

negham, تـغـنـى *teghanney*, غنّى *ghanney*, لحّن *lehhen*.

— Elle a Chanté, تـغنّيت *te-ghanneyt*.

— L'oiseau a Chanté dans le jardin, زكزك الطير في الجنينه *zakzak êt-teyr fy-'l-djenynéh*.

Chanteur, غنّي *ghanny*, مغنّي *moghanny*, pl. مغنّيا *moghannyyá*.

— Chanteuse, غنّيه *ghannyah*, *ghannyéh*, مـغـنّـيه *moghannyyéh*, غانيه *ghânyah*.

Chantier de construction nautique, ترسانه *tersânéh*. (*V*. Arsenal.)

Chantre. (*Voy*. Chanteur.)

— de mosquée, موزّن *mouêzzen*, *mouêzzin*.

Chanvre, قنّب *qannab*, دل *till*, كتّان *kittân*.

Chaoual, dixième mois de l'année lunaire des musulmans, شوال *chaouâl*, شهر افطور *chahr âftour*.

Chapeau, برنيطه *borneyttah*, pl. برانيط *barânytt*, شمرير *chemryr* (en esp. *sombrero*).

Chapelet, تسبيح *tesbyh*, سبحه *sabahah*, مسبحه *mosbahah*.

Chapelle, مسجد *mesdjid*, *mes-guid*.

Chapiteau de colonne, راس العامود *râss êl-a'âmoud*.

Chapitre, فصل *fasl*, pl. فصول *foussoul*; باب *bâb*, اصحاح *âshâh*.

— du Koran, سوره *sourah*, سورة *sourat*.

Chapon, ديك مبعوج *dyk meb-'oudj*; مـقـطـوش *maqtouch*, pl. مقاطيش *meqâttych*.

Il a Chaponné, خصا *khassâ*.

Chaque, كلّ *koull*, *koll*. (*Voy*. Chacun.)

— Chaque jour, كلّ يوم *koll yaum*.

— Chaque chose en son temps, كلّ شي بوقته *koll chy be-ouaqt-ho*.

— Chaque espèce à part, كلّ صنف بصنفه *koll senef be-senef-ho*, كلّ جنس بجنسه *koll genss be-genss-ho*.

Char, عربه *a'rabah*, pl. عربات *a'rebât*; عربانه *a'rbânéh*; كرّيطه *karrytah*, pl. كرّيطات *karryttât*; كدش *koudech*, *kidich*.

Charançon, سوس *souss*.

Charbon, فحم *faham*, *fahm*, فحمه *fahamah*, pl. فحمات *faha-mât*.

— ardent, جمره ذا العافيه *djaum-rah dê-'l-â'fyah*.

CHARBON de peste, جمرة *djemréh*, *djoumrah*, شلفوطة *chelfouttah*.

CHARBONNIER, فحام *fahhâm*.

CHARDON, شوك ذا الحمير *chouk dê-'l-hamyr*, كرنين *guernyn* (en esp. *tagarnina*); قرطبة *qortobéh*, pl. قرتب *qortob*.

CHARDONNERET, حفونه *hefounah*, pl. حفون *houfoun*; بردول *berdoul*, بردون *berdoun*, مقنين *moqnyn*.

CHARGE (fardeau), حمل *haml*, pl. احمال *îhmâl*; فردة *fardah*, *ferdéh*, pl. فردات *fardât*; حملة *hamléh*, pl. حملات *hamlât*; ثقل *theql*.

— (emploi), وظيفة *ouadyfah*, pl. وظايف *ouadâyf*; منصبية *mansebyéh*, منصب *menseb*, وكالة *oukâléh*, وكالية *oukâlyéh*.

— (imposition), تكليف *teklyf*.

— (accusation), تقليد *teqlyd*, تقييد *teqyyd*.

— (attaque). (*Voy.* ce mot.)

— A la Charge de, بشرط ان *bechertt ênn*, على شرط ان *a'lä chertt ênn*.

CHARGÉ, محمول *mahamoul*, *mahmoul*, موسوق *moussouq*, محمل *mohammel*.

CHARGÉ (en parlant d'armes à feu), مدكوك *medkouk*, مدق *madakk*.

Il a CHARGÉ, تكلف *tekellef*, حمل *hammal*, اوسق *âoussâq*.

—d'une commission, وكل *ouekkel*.

— un vaisseau de marchandises, وسق *ouesseq*.

— un canon, عمر المدفع *aamer êl-medfaa*, تعمر المدفع *taamer êl-medfaa*.

— un fusil, دك *dakk*.

Il s'est CHARGÉ, التزم *êltezem*, استلزم *êstelzem*.

CHARGEMENT d'un vaisseau, رزق *rezq*, pl. ارزاق *êrzâq*, وسق *ouesq*, *ousq*.

CHARIOT. (*Voy.* CHAR.)

CHARITABLE. (*V.* BIENFAISANT.)

CHARITÉ pour les pauvres, مرحمة *merhaméh*, حسنة *housnah*, صدقة *sadaqah*, زكاة *zekah*.

CHARLATAN, شرلابان *charlâbân*, حقباري *hoqbâry*.

CHARMANT, لطيف *lattyf*.

CHARME, جاذبة *djâdibéh*. (*Voy.* APPAS, ATTRAIT.)

— magique, رقية *raqyéh*.

Il a CHARMÉ (il a plu), عجب *a'djeb*.

CHARNEL, شهوتى chchouty, جسدانى djesdâny, gesdâny.

CHARNIÈRE, قلّاب qoullâb.

CHARNU, مقدّف mouqaddef, لحمانى lahmâny, ملحم molhim, جسيم djessym.

CHAROGNE, جيفه djyfah, djeyféh, giféh; فطيسه fettysséh, pl. فطايس fettâyss.

CHARPENTE, نجّاره naggârah.

— Bois de Charpente. (*V*. BOIS.)

CHARPENTIER, نجّار naddjâr, naggâr, pl. نجّارين naddjâryn, naggâryn; مشترداش mechterdâch.

CHARPIE, فتيله fetyléh.

CHARRETTE, كرّاطه kerrâttah, pl. كرّاطات kerrâttât. (*Voy*. CHAR.)

CHARRETIER, كرارطى karârty, كرّاطى kerrâtty, عرباجى a'rabâdjy, عربجى a'rbadjy.

CHARRIAGE, نقل naql.

Il a CHARRIÉ, سحب sahab.

CHARRUE, محراث meharâth, mehrâth, mihrâts, pl. محاريث mehâryts; محرّث moharreth; صمد somd, pl. صمود somoud (en berbère, الماعون êl-mâ'oun).

CHARTE, CHARTRE, شرط chart, عهد e'hed.

CHARTE constitutionnelle, قانون الجمهور qânoun êl-gemhour, قوانين المملكه qaouânyn êl-memlekéh, قواعد البلد qaouâ'yd êl-beled.

CHASSE, صيد sayd, syd.

— Il est allé à la Chasse, راح للصيد râh li-'s-sayd.

CHÂSSE de reliques, دخيره dakhyréh; تابوت tâbout, pl. توابيت teouâbyt.

Il a CHASSÉ (il a été à la chasse), صيّد sayed, صاد sâd, اصتاد êstâd, اصطاد êstâd, تصيّد teseyyed.

— Il a Chassé (expulsé), طرد tered, هزم hezem, دفع defaa, دشر decher, اخرج êkhradj, نقا naqâ, كش kasch, قحش qahach, كشح kachah, هجّج hedjadj.

CHASSEUR, صيّاد sayyâd, pl. صيّادين sayyâdyn.

CHASSIE, عمص ou'ms, عمش oum'ch.

CHASSIEUX, اعمص â'mess, اعمش â'mech.

CHÂSSIS, شوباك choubâk, طاقه tâqah.

CHASTE, عفى a'fy, عاصم a'âssem; عفيف a'fyf, pl. عفيفين a'fyfyn; طاهر tâher, pl. طاهرين

tâheryn, اطهار *âttehâr*; متعفف *mota'fef*, pl. متعففين *mota'fefyn*.

CHASTETÉ, عفه *i'fféh*, عصمه *i'sméh*, طهاره *tahâréh*.

CHAT, قطّ *qatt*, *qott*, pl. قطاط *qettâtt*, *qottâtt*, قطط *qottat* (en berbère, موش *mousch*, امشيش *êmchych*).

— Chatte, قطّه *qottah*, pl. قطّات *qottât* (en berbère, تموشت *tamoucht*, تامشيشت *tâmechycht*).

— Chat sauvage, سبسب *sebseb*, قطّ ذا الخلا *qatt dê-'l-khalâ*.

CHAT-HUANT. (*Voyez* HIBOU, CHOUETTE.)

CHATAIGNE, قسطل *qostal*, pl. قسطال *qostâl*; قستال *qostâl*, قستاله *qostâléh*, كستانه *kastânéh*, كستنا *kastanâ*, بلّوط سنديان *belloutt sendyân*, ابو فريوه *âboû feryouah*, ابو فروه *âbou ferouéh*.

CHATAIGNIER, شجره ذا القسطال *chedjrah dê-'l-qostâl*.

CHATAIN, اسمر *âsmar*.

CHATEAU, قصبه *qasbah*, *qassabah*, *qassobah* (en esp. *alcazaba*); قصر *qasr* (en esp. *alcazar*); قلعه *qala'ah*, قلاعه *qalâ'ah*, pl. قلاع *qalê'*, *qalâ'a*; حصار *hissâr*; حصن *hesn*, *hosn*, pl. حصون *houssoun*; حصين *hosseyn*.

CHATIÉ, معذّب *maaddeb*.

Il a CHATIÉ, عذّب *aaddeb*, تعذب *teedeb*, تادب *tâdeb*, عزّر *a'zzar*, قاصد *qâssed*, قاصر *qâsser*.

— Que Dieu les Châtie! يقاصرهم الله *yqâsser-houm Allah!*

CHATIMENT, عذاب *adâb*, pl. عذابات *a'dâbât*; مقاصره *meqâsserah*; تعذيب *taadyb*, *teedyb*; تاديب *tâdyb*, جزا *djezâ*, جزيه *djezyéh*; عقوبه *a'qoubéh*, pl. عقوبات *a'qoubât*.

CHATON de bague, فصّ *fess*, pl. فصوص *fessouss*.

Il a CHATOUILLÉ, دغدغ *daghdagh*, زقزق *zaqzaq*, زكزك *zakzak*, اكزكزك *êkzakzak*.

— Il a été Chatouillé, غار *ghâr*.

CHATOUILLEMENT, تزكزك *tezekzek*.

CHATRÉ, مخصى *mokhsy*, مجوب *medjoub*, مجبوب *medjboub*, خادم *khâdim*, طواشى *taouâchy*, مقطوس *maqtous*; قاقون *qâqoun*, pl. قواقين *qouâqyn*.

— Il a CHATRÉ, خصى *khassey*, طواش *taouâch*.

Chaud (subst.). (*V.* Chaleur.)

— Le Chaud et le froid, حرّ وبرد *harr ou berd.*

— (adj.), سخن *soukhn*, حامى *hâmy*, سخون *sekhoun*, *sokhoun*, دافى *dâfy* (en berbère, زقال *zaqâl*).

— Plus Chaud, ادفا *âdfâ.*

— Il est devenu Chaud, حرّ *harr.*

— Il a eu Chaud, سخن *sakhan*, شاب *châb*, احترق *êhteraq*, حرحر *harhar.*

— J'ai Chaud, انا مشوّب *ânâ machaoueb*, انا محرحر *ânâ moharher.*

— Nous avons eu Chaud dans le chemin, حرحرنا فى الدرب *harharnâ fy-'d-darb.*

— Il fait très-Chaud aujourd'hui, اليوم حرّ كثير *êl-yaum harr kethyr*, شوب بالزّاف *chaub be-'z-zâf.*.

— Fièvre Chaude. (*V.* Fièvre.)

Chaudière, Chaudron, حلّه *halléh*, pl. حلّات *hallât*; خلقين *khalqyn* (en grec, χαλκίον), pl. خلاقين *khelâqyn*; دست *dest*, pl. دسوت *dessout*; قدره *qadrah*, تنجر *tendjer*, *tanguer*, تنجره *tandjerah.*

Chaudronnier, نحّاس *nahhâs*, pl. نحّاسين *nahhâssyn.*

Bois de Chauffage. (*Voy.* Bois à brûler.)

Il a Chauffé, سخن *sakhan*, ساخن *sâkhen*, سخّن *sakkhan*, حمّ *hamm.*

Il s'est Chauffé, تسخّن *tesakkhan*, تسخن *teskhen*, دفّا *deffâ*, دفّى *deffey*, تدفّا *tedeffâ.*

— Chauffe ta main! دفّى يدك *deffy yd-ak!*

Chauffoir (lieu pour se chauffer), تنّور *tennour*, اوجاق *âudjâq.*

Chaufournier, جيّار *djayyâr*, كوّاش *keouâch.*

Chaume, تبن *tebn.*

Chaumière, خصّ *khess*, pl. خصوص *khessouss*; دويريه *douyryah.*

Il a Chaussé, لبّس *lebbess.*

Il s'est Chaussé, تلبّس *telebbes.*

Chaussée, سكّ *sekk*, سكوره *sekourah*, جسر *djesr.*

Chausses, لباس *lebâss*, هوّزه *haouzéh* (vieux francais, *houzeaux*), pl. هوزات *haouzât.*

Chausson, جرابه *djerâbéh*, *djorâbéh*, pl. جرابات *djerâbât*; قلشين *qalchyn*, pl. قلاشين *qelâchyn.*

Chaussure, سباط *sabâtt*, *sebâtt* (en esp. *zapato*).

Chauve, اجلح *âdjlah*, *âglah*; اقرع *âqra'*, *âqraa*.

— par devant, اصلع *âsla'*.

Chauve-souris, وطـواط *ouet'ouâtt*, وطوط *ouettouett*, pl. وطاويط *ouattâouytt*; طير الليل *teyr êl-leyl* (m. à m. oiseau de nuit).

Chaux, جير *djyr*, *gyr*, *guyr*, كلس *kals* (en italien, *calce*).

— vive, جيرخام *djyr khâm*.

— Four à Chaux, كوشه ذا الجير *kouchah dê-'l-djyr*.

Chebec, شبّاك *choubbâk*.

Chef, رئيس *réys*, رايس *râys*, صاحب *sâheb*, باش *bâch*.

— de bataillon, بين باشى *byn bâchy*, بيك باشى *byñ bâchy*.

— de tribu, شيخ *cheykh*, قايد *qâyd* (en berbère, مالك *mâlek*, اموخان *âmoukhân*).

— Chef-d'œuvre, راس الصنعه *râss ês-sena'ah*.

— Chef-lieu. (*Voy.* Capitale.)

Chélidoine (plante), ممّيره *memmyréh*, سليدانيوم *selydânyoum*.

Chemin, طريق *taryq*, pl. طرق *tourouq*, طرايق *terâyq*; تنيه *tenyah*, pl. تنيات *tenyât*; درب *darb*, *derb*, pl. دروب *deroub*; سكّه *sekkéh*, *sikkah*; سبيل *sabyl*, pl. سبل *soubl*, *souboul*; محجّ *mahaddj*, مسيره *messyréh* (en berbère, ابرد *êbrid*).

— Chemin frayé, طريق مخدومه *taryq makhdoumah*.

— Chemin de traverse, لفّه *leffêh*, عطفه *a'tfêh*.

— Chemin raccourci, درب قاطع *darb qâtti'*.

— Chemin dérobé, درب الذيب *darb êd-dyb* (m. à m. chemin de loup).

— Chemin couvert, طريق مدرّق *taryq moderreq*.

— Où va ce Chemin? الى اين تاخد هذا الدرب *îlä êyn tâhed hadâ êd-darb?*

— Ce Chemin traverse-t-il, ou non? هذا الدرب يمرق ام لا *hadâ-'d-darb ymrouq, âm lâ?*

— Combien y a-t-il d'heures de Chemin d'ici à Oran? من هنا الى وهران مسيرة كم ساعات *min henê ilä Ouehrân messyret kam sâ'ât?*

— Le Chemin est intercepté, الدرب مسدود *êd-darb mesdoud*, المسيره مربوطه *êl-messyréh marbouttah*, السكّه مقطوعه *ês-sekkéh maqtou'ah*.

— Où conduit ce Chemin? لاين تهدى هذه السكّه *l-êyn tehdy hadéh ês-sekkéh?*

— Montre-moi le Chemin de la ville! اوريني ثنية المدينه *öryny tenyet êl-medynéh!*

— Est-ce ici le Chemin d'Alger? هذا هو شى طريق الجزاير *hadâ hou chy taryq êl-Djezâyr?*

Il a CHEMINÉ (marché), مشى *machä, machey,* سار *sâr.*

CHEMINÉE, مدخانه *medkhânéh,* مدخانة *medkhanah,* pl. مدخنات *medkhanât;* اجاق *ôdjâq, ôgâq.*

CHEMISE, قميص *qamyss,* pl. قواميص *qaouâmyss,* قمصان *qamsân,* كمجه *koumdjah* (en berbère, تاسيت *tâsseyt,* تقندورت *taqandourt*).

CHENAL. (*Voy.* CANAL.)

CHÊNE, شجره ذا البلوط *chedjrah dê-'l-belloutt,* بلوطه *bellouttah, bollouttah,* سنديان *sendyâd,* سنديانه *sendyânéh,* دلب *douleb* (en berbère, ثبوشيشس *thibouchychiss*).

CHENEVIS, حب ذا القنّاب *hebb dê-'l-qannâb.*

CHENILLE, دود *doud.*

CHER (de prix), غالى *ghâly,* pl. اغلا *êghalâ,* غلوين *ghalouyn.*

— Cela est beaucoup trop Cher, هذا تغلى كثير *hadâ teghly kethyr.*

— Ne nous vends pas trop Cher cela, لا تغلّى علينا هذا الشى *lâ teghally a'lay-nâ hadâ-'ch-chy.*

— Je l'ai trouvé trop Cher, استغليته *êstaghleyt-ho.*

— Cher (aimé), محبوب *mahboub,* عزيز *a'zyz.* (*Voy.* CHÉRI).

— Mon Cher, يا حبيبى *yâ habyb-y,* يا اخوى *yâ âkhou-y,* يا قلبى *yâ qalb-y,* يا كبدى *yâ kebd-y,* يا خاى *yâ khây.*

Il a CHERCHÉ, فتش *fetech,* ابتغا *êbteghâ,* افتش *êftech,* دوّر *daouar,* لطش *lattach,* التهف *êltehef,* تفرّس *tefarress,* فحص *fahass,* بحث *bahath,* طلب *talab,* رام *râm.*

— Cherche! (imp.) افتش *êftich* (en berb. فتش *fatach,* نادى *nâdy*).

— Il a Cherché à gagner, جهد فى كسب *djehed fy kesb.*

CHÈRE, اكل *âkl,* عيشه *a'ychah.*

— Bonne Chère, عيشه مليحه *a'ychah melyhah.*

CHÉRI, حبيب *habyb,* pl. احبّا *êhibbâ;* محب *mohebb.* (*V.* CHER.)

— Plus Chéri, أحبّ *âhabb.*

Il a Chéri, حبّ *hebb*, اعزّ *ê'ezz.* (*Voy.* Il a Aimé.)

Cherté, غلا *ghelâ.*

Chérubin, كروبيين *keroubyn.*

Chervi (plante). (*V.* Carvi.)

Chétif, ذليل *delyl*, قليل *qalyl*; مسكين *meskyn* (en fr. *mesquin*), pl. مساكين *messâkyn*; حقير *haqyr*, دمى *domy*, شقى *cheqy*, بايس *bâyss.*

Cheval, عود *a'oud*, حصان *hossân*, *hassân*, *hessân*, pl. احصنه *êhssenah*, حصاين *hossâyn*, حصانات *hessânât*; خيل *khayl*, *kheyl*, pl. اخيال *êkhyâl*; فرس *fars* (en berbère, عيبس *a'ybs*, اگمار *âghmâr*; عيّس *e'yyss*, pl. عيّصان *e'yyssân*).

— Il a monté à Cheval, ركب *rekeb.*

— Il est descendu de Cheval, ترجل عن العود *teredjel a'n êl-a'oud.*

Chevelu, مشعر *mocha'er*, مشعرانى *mechaarâny*, ابو شعر *âbou cha'ar.*

Chevet, مخدّه *mokhaddéh*, pl. مخدّات *mokhaddât.*

Cheveu, شعر *cha'ar*, pl. شعار *cha'êr*, شعور *chou'our* (en berbère, ازر *âzer*, دشعار *dicha'âr*, ازل *âzal*).

Cheville de bois, وتد *oueted*, pl. اوتاد *ôoutâd*; بيوّر *beyouer.*

— du pied, كعب *ka'ab*, قصبه ذا الرجل *qasbah dê-'r-rigl*; قارع *qâra'*, pl. قوارع *qouârè'*, گدم *ghedem.*

Chèvre, معزه *maazéh*, *ma'zah*, pl. معزات *ma'zât*; ماعزه *mâ'azah*, pl. ماعز *mâ'ez*; عنزه *a'nzéh*, pl. عنزات *a'nzât* (en berbère, تاغت *tâght*, *tâghat*).

Chevreau, ماعز *mâ'az*, جدى *djedy*, *djidy*, *guedy*, pl. جدايا *djedâyâ.*

Chevreuil, جيران *djeyrân*, غزال *ghazâl*, *ghazêl.*

Chevron, خشبه *khachabéh*, جسر *djesr*, *guesr*, pl. جسور *djessour*, ركيزه *rekyzah*, گايزه *guêyzah.*

Cheykh, شيخ *cheykh*, pl. شيوخ *chouyoukh*, مشيخه *mechykhah*, مشايخ *mechâykh.*

Chez, عند *a'nd*, *e'nd*, الى *îlä*, لدى *ledy*, لدن *leden*, لد *led* (en berbère, غار *ghâr*, غور *ghour*).

— Chez moi, عندى *a'ndy.* — Chez toi, عندك *a'nd-ak.* — Chez lui, عنده *a'nd-ho.* — Chez elle, عندها *a'nd-hâ.*

— Chez nous, عندنا *a'nd-nâ.*

— Chez vous, عندكم *a'nd-koum.*

— Chez eux, عندهم *a'nd-houm.*

CHICANE, شرّة *cherrah*, تزوير *tezouyr*, خصومة *khassoumah*, معراضة *me'râddéh.*

Il a CHICANÉ, خصم *khassam*, عارض *a'âridd.*

CHICANEUR, خاصم *khâssim*, معارض *mo'ârîdd.*

CHICHE (adj.), عويل *a'ouyl*, pl. عوّلا *ou'ouelâ*; خسيش *khassych*, pl. خسيشين *khassychyn.* (*V.* AVARE.)

Pois CHICHES, حمص *hims*, pl. حمّوص *hoummous.*

CHICORÉE, مرّة *mourrah*, شقريه *chiqoryah*, هندب *hendeb*, اندب *êndeb*, اندبه *êndibah*, هندبه *hendibah*, شوكران *choukrân*, شكوريه *chikouryéh.*

Il a CHIÉ, خرا *kharâ.*

CHIEN, كلب *kelb*, *kalb*, pl. اكلاب *êklâb*, كلاب *kelâb*, اكلب *êkleb* (en berbère, عيد *a'yd*, عيدى *iydy*, pl. عيدان *iydân*).

— Ils nous traitent comme des Chiens, نحن عندهم مثل الكلاب *nahn a'nd-houm methl êl-kelâb.*

— Petit Chien, كليب *koleyb*, كليّب *koleybb*, جروا *djeroû* (en berbère, اجون *âdjoun*, pl. اجان *îdjân*, f. تاجونت *tâdjount*).

— Chien de chasse, دارى *dâry*, كلب سلاقى *kelb selâqy*, كلب صيّاد *kelb sayyâd.*

— Chien dogue, سلوكى *selouguy.*

— Chien de fusil, خرس *khoross.*

CHIENNE, كلبه *kelbéh* (en berbère, تعيدت *ta'ydet*).

CHIFFON, شرموط *charmoutt*, شرميط *charmytt*, pl. شراميط *charâmytt.*

Il a CHIFFONNÉ, جاود *djâouad*, *gâouad*, تلف *telef.*

CHIFFRE, رسم *ressem*, pl. رسوم *ressoum*, رقم *raqam.*

CHIGNON (derrière du cou), نقرة *noqrah*, pl. نقرات *noqrât*; قفا *qafâ.*

— (tresses de cheveux), لمّة *lemmah*, جمّة *djemmah*; ضفيرة *dafiréh*, pl. ضفاير *dafâyr*; ذوابة *douâbéh*, pl. ذوايب *daouâyb.*

CHIMÈRE, مخليه *mokhallyéh*, pl. مخليات *mokhallyât.*

CHIMIE, كيميا *kymyâ*, الكيميه *âl-kymyah*, علم كيميا *e'lm kymyâ.*

CHIMISTE, كيمياجى *kymyâdjy.*

CHINE, الصين *ês-Syn*, بلد الصين *beled ês-Syn*, بلاد الصين *belâd ês-Syn.*

Chinois, صينى *syny.*

Chio (île), ساقز *Sâqiz.*

Chiquenaude, نقفه *naqfah.*

— Il m'a donné une Chiquenaude, نقفنى *naqef-ny.*

Chirographe, خط يده *khatt yd-ho.*

Chiromancie, علم كف *e'lm kef.*

Chirurgien, جرّاح *djerrâh,* جارحى *djârahy, gârahy;* جرّاحى *djerrâhy,* pl. جرّاحيّن *djerrâhyyn;* حجّام *haddjâm,* حكيم *hakym,* طبيب *tabyb.*

Chit! (interjection pour appeler) دح دح *dah dah!*

Choc, مدافعه *medâfa'ah.*

— de deux armées, منازعه *menâza'ah.*

Chocolat, جقولاته *djoqoulâtah,* شكلاط *chokolâtt.*

Choisi, مختار *mokhtâr,* منتخب *montekheb.*

Il a Choisi, اختار *êkhtâr,* اختر *êkhtar,* انتقى *ênteqä, ênteqey,* نقّا *naqqâ,* انتخب *êntekhab,* اصتفى *êstafä.*

Choix, اختيار *îkhtyâr,* انتخاب *întikhâb,* خاطر *khâtter,* مخايره *mokhâyrah.*

— Il a donné le Choix, خيّر *khayyar.*

Il a Chômé, بطّل *battal.*

Il a Choppé, عثر *a'thar,* تشكل *techkel.*

Choppement, تعثير *te'ssyr.*

Choquant, ظالم *zâlem.*

Il a Choqué (offensé), افتضح *êfteddah,* ضرّ *darr,* دفش *dafech.*

Chorographie (description détaillée d'un pays), تخطيط البلد *takhtyt êl-beled.*

Chose, شى *chy, chey,* pl. شين *chyn,* اشيآ *âchyâ;* حاجه *hâguéh, hâdjah,* pl. حاجات *hâdjât;* امر *âmr,* pl. امور *ôumour.*

Chou, كرنب *krounb, kourounb,* مكوّر *mokeouer,* ملفوف *melfouf,* قرنب *qrounb,* قرومب *qaroumb,* قرمبه *qroumbah,* كرمب *kroumb.*

Chouette, طير الموت *tayr êl-mout* (m. à m. l'oiseau de la mort); بوم *boum,* بومه *boumah,* pl. بوام *baouâm;* ابو قويق *âbou qouyq.*

Chou-fleur, قرنبيت *qarnabyt,* قرنبيط *qarnabytt,* قنّبيت *qannabyt,* كرنابيط *karnâbytt,* قرنبيه *qarnabyéh.*

Chrétien, نصرانى *nousrâny,* pl. نصارى *nassârä, nossârä,* نصارا

nassârâ; عيسوى *i'ysaouy;* مسيحى *messyhy,* pl. مسيحية *messyhyah;* خرستيان *khristyân* (en berbère, ورومى *ouroumy,* pl. ارومى *îroumy*).

— Il s'est fait Chrétien, تنصّر *tenassar.*

CHRÉTIENTÉ, ملّة عيسويه *mellet i'ysaouyéh,* ملّة مسيحيه *mellet messyhyéh,* ولاية نصرانيه *oulâyet nousrânyéh.*

Le CHRIST, المسيح *êl-Messyh.*

CHRISTIANISME, دين المسيح *dyn êl-Messyh.*

CHRONIQUE, تاريخ *târykh,* pl. تواريخ *teouârykh,* تّوارخ *teouârekh, taouarikh.*

— Maladie Chronique, مرض مزمن *mered mouzmin.*

CHRONOLOGIE, تاريخ *târykh,* علم الزمان *e'lm êz-zemân.*

CHRONOLOGISTE, مؤرّخ *mouarrekh.*

CHRYSOLITHE, زبرجد *zeberdjed.*

Il a CHUCHOTÉ, وسوس *ouessaouess.*

CHUT! (interj.) اسكت *ôskout!* pl. اسكتوا *ôskotoû!*

CHUTE, وقوع *ouoqeu', ouqou',* سقوط *seqoutt,* وقعه *ouaqa'ah.*

CHYLE, كيلوس *kylouss.*

CHYPRE (île), قبرس *Qobross, Qoubrouss,* كبرس *Kobross.*

— Vin de Chypre, نبيذ قبرس *nebyd Qobross.*

— Natif de Chypre, كبرسى *kobrossy.*

CI (celui-ci, celle-ci). (*Voy.* ces mots.)

— Ci-après, فى ما بعد *fy mâ ba'ad,* فى ما ياتى *fy mâ yâty.*

— Ci-devant, سابقا *sâbeqân,* فى ما سلف *fy mâ salaf.*

CIBOULE, بصل طرى *bassal tary.*

CICATRICE, اثر *âtsar, âssar,* pl. اثار *âtsâr, âssâr;* علامه *a'lâméh,* pl. علامات *a'lâmât;* وسم *oussem,* pl. اوسام *âoussâm.*

CIEL, سما *samâ, semâ,* pl. سموات *semaouât,* سماوات *samâouât;* فلك *felek,* pl. افلاك *êflêk;* جلد *djeled* (en berbère, اكنا *îgnâ,* كنّا *guinnâ*).

— Bleu-Ciel. (*Voy.* Bleu céleste.)

CIERGE, شمعه *chama'ah;* مسكوبه *meskoubah,* pl. مسكوبات *meskoubât.*

CIGALE, بو قفّاز *bou qaffâz;* زيز *zyz,* pl. زيزان *zyzân;* جراد *djerâd, guerâd.*

CIGOGNE, بلّارج *bellêrdj* (en

grec, πελαργός), بو لوجه *bou loudjah*, لقلق *laqlaq*.

Cils, اشعر ذا العين *âchaar dê-'l-aayn*.

— Ayant de longs Cils, اهدب *âhdab*.

Cime, راس *râs*.

Ciment, بغلى *baghly*, لاقومه *lâqouméh*, صاروج *sâroudj*, ساروج *sâroudj*.

Cimeterre, سيف *seyf*, pl. سيوف *syouf*, *souyouf*; قلج *qilidj*.

Cimetière, مقبرة *maqbarah*, pl. مقابر *maqâber*, *meqâber*; تربه *tourbéh*, pl. ترب *touroub*; مدفن *medfenn*, pl. مدافن *medâfenn*.

Cinnamome, القرفه الحلوه *êl-qarfah êl-halouah*.

Cinq, خمسه *khamsah*, *khamséh*, خمس *khams* (en berbère, سموس *semouss*, سمّس *semmos*, سمّست *soummost*).

— Cinq cents, خمسه ميه *khamséh myéh*, خمسميه *khams-myéh*.

— Cinq mille, خمسة الاف *khamsét êlâf*.

— Cinq cent mille, خمسمية الاف *khams-myet êlâf*, خمسة كرّات *khamset karrât*.

— Cinq à Cinq, خماس خماس *khoumâss khoumâss*, مخمّس مخمّس *moukhammess moukhammess*, fém. مخمّسه مخمّسه *mokhammesséh mokhammesséh*.

Cinquante, خمسين *khamsyn* (en berbère, خمسين *khamseyn*).

— Cinquante et un, واحد وخمسين *ouâhed ou khamsyn*.

Le Cinquantième (num. ord.), الخمسين *êl-khamsyn*.

Le Cinquième (n. ord.), الخامس *êl-khâmiss*, fém. خامسه *khâmisséh*.

— Un Cinquième (n. fract.), خمس *khoums*.

— Quatre Cinquièmes, اربع اخماس *ârba' êkhmâss*.

Cinquièmement, خامسًا *khâmsân*.

Circassie, جركس *Djerkess*, چركس *Tcherkess*.

Circassien, جركسى *djerkessy*, pl. جراكسه *djerâksah*; چركسى *tcherkassy*.

Il a Circoncis, ختن *khatan*, ختّن *khetten*, طاهر *tâhar*, طهّر *tahhar*.

Circoncis, مختون *makhtoun*, مطاهر *mottâher*, طهور *tahour*.

— Il a été Circoncis, اختتن *êkhteten*, تطهّر *tettahhar*.

— Qui n'est pas Circoncis, اغلف *âghlef*.

Circoncision, ختانه *khetânéh*, ختّنه *khettanah*, ختن *kheln*, *kholn*, سنّه *sonnah*, تطهير *tetthyr*.

Circonférence, دوره *dourah*, *daourah*, pl. دورات *dourât*, *daourêt*; دايره *dâyrah*, دور *dour*.

— Cette province à cent vingt milles de Circonférence, ده الولايه دورها ميه وعشرين اميال *déh-'l-oulâyéh dour-hâ myéh ou a'chryn âmyâl*.

Accent Circonflexe, مدّه *maddah*.

Circonlocution, افادة الكلام *îfadet êl-kelâm*.

Circonscription, تحديد *tahdyd*.

Il a Circonscrit, حدّ *hadd*.

Circonspect, متفكّر *motefekkir*, بصير *bassyr*, عاقل *a'âqel*.

Circonspection, احتراز *îhtirâz*, بصيره *bassyréh*, تبصير *tebsyr*.

— Il a eu de la Circonspection, استبصر *êstabsar*.

Circonstance, فرصه *foursah*, كيفيه *keyfyéh*; وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât*; جهه *djehah*, pl. جهات *djehât*; عارضه *a'âreddéh*, pl. عوارض *a'ouâredd*.

Circonvallation, احتياط *îhtyâtt*.

Circuit. (*V.* Circonférence.)

Circulaire (adj.), مدوّر *medaouer*.

Circulairement, بالدور *be-'d-dour*.

Circulation, دور *dour*, حركه *harekéh*.

Il a Circulé, دوّر *daouer*.

Cire, شمع *chamaa*, شمع ذا العسل *chamaa dê-'l-aasel*, شمع عسل *chema' assel*, سمع *sma'*, *smè'* (en berbère, زكير *zekyr*, تكير *tekyr*).

— Cire à cacheter, لكّ *lekk*, شمعه فرنجيه *chemaah franguyéh*, شمع احمر *chema' âhmar*.

Ciré, مشمّع *mouchemma'*.

Ciron, دود *doud*, سوس *sous*, قميل *qomeyl*, عتّه *a'ttah*.

Cirque, عرصه *a'rsah*, حلقه *halqah*, ميدان *meydân*.

Cisaille, مقرط *moqratt*, pl. مقارط *moqârett*.

Ciseau de menuisier, منقاش

monqâch; منقار *monqâr*, pl. مناقر *menâqer*.

— de sculpteur, de ciseleur, قلم حديد *qalam hadyd*.

CISEAUX, مقاص *moqâss*, مقصّ *moqass, maqass, meqass*, pl. مقصوص *meqsouss*, مقصات *moqassât* (en berbère, توسلين *touslyn*).

Il a CISELÉ, نقش *naqach*.

CISELEUR, نقّاش *naqqâch*.

CISELURE, تنقيش *tenqych*.

CITADELLE. (*Voy.* CHÂTEAU.)

CITADIN, بلدى *beledy*.

CITATION en justice, دعوه *da'ouéh*, مرافعه *merâfa'ah*, امر بالحاضر *âmr be-'l-hâdder*.

CITÉ (ville), مدينه *medynah*, pl. مداين *modâyn*, *madâyn*.

Il a CITÉ en justice, دعا *da'â*, استحضر *êstahdder*, نادى *nâdä*, *nadey*, اورض *âouredd*, استدعا *êsteda'â*.

— Il a Cité un passage, ذكر *zakar*.

CITERNE, صهريج *sihrydj*, *sehryg*, pl. صهاريج *sehârydj*; بير *byr*, pl. ابيار *âbyâr* (en berbère, تانوتفيت *tânoutfyt*).

CITOYEN, ستوين *sitouyin*. (*Voy.* CITADIN.)

CITRON doux, ليمون *leymoun*, *lymoun*, ليم *lym*, لامون *lâmoun*, ليمونه *lymounah*.

— acide, لارنج *lârendj*, نارنج *nârendj*, لرنج *lerendj*.

CITRONNIER, شجره ذا الليمون *chedjrah dê-'l-leymoun*, شجره ذا اللارنج *chedjrah dê-'l-lârendj*.

CITROUILLE, قرع *qaraa*, قرعه *qara'ah*, يقطين *yoqtyn*, يقطينه *yoqtynéh*.

CIVETTE (parfum), مسك *mousk*, زبد *zebed*, زباد *zebâd*.

CIVIÈRE, تسكر *teskir*, هودج *houdadj*, خفيف *khafyf*.

CIVIL (poli), ادبى *âdeby*, ظريف *zeryf*, مادّب *mâddeb*, لطيف *lattyf*, شلبى *cheleby*, نخى *nakhy*.

CIVILISATION, ادب *âdeb*.

CIVILITÉ, ظريفه *zeryféh*, pl. ظرايف *zerâyf*; نخوه *tekhouéh*, مروه *meraouéh*, لطف *loutf*.

CLAIR, رايق *râyq*, صافى *sâfy*.

— (évident), ظاهر *dâher*, *dâhir*, باين *bayn*, مبين *mobyn*.

— Cela est Clair, هذا باين *hadâ bâyn*.

— Le Clair de la lune, ضو القمر *daou-'l-qamar*.

Clairon (clarinette), بوق *bouq* (en esp. *alboque*).

Clairvoyant, بصير *bassyr*, عارف *a'âref*, حاذق *hâdeq*, عاقل *a'âqel*.

Clameur, صيح *syah*, صراخ *sarâkh*.

Clandestin, سرّى *serry*, خفى *khafy*.

Il a Claqué, قرشق *qarchaq*.

— Il a Claqué des mains. (*Voy.* Il a Battu des mains.)

Il a Clarifié, صفّى *saffä*, *saffey*.

Clarté, نور *nour*, ضو *daou*, نورق *nouraq*, رونق *rounaq*, لمع *lama'*.

Classe (division spéciale), طبقه *tabaqah*, فصل *fasl*.

— Classe scholaire, مكتب *mekteb*, مدرسه *medresséh*, pl. مدارس *medâress*.

Il a Classé, فصّل *fassal*.

Clause, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *cheroutt*; مادّة *mâddéh*.

Clef, مفتحه *meftahah*, مفتاح *meftâh*, *mouftah*, *miftah*, pl. مفاتيح *mefâtyh* (en berbère, تاساروت *tâssârout*, سرّود *serroud*).

Clémence, رحمه *rehmah*, *rahméh*, pl. رحمات *rahmât*; مرحمه *merhaméh*, شفقه *chefeqéh*, حلم *hilm*.

Clément, رحيم *rahym*, حليم *halym*, رحمان *rahmân*, منعيم *mouna'yn*, كريم *kerym*.

Clientèle, حمايه *himâyéh*.

Climat, اقليم *âqlym*, pl. اقاليم *âqâlym*.

Il a Cligné des yeux, رقّ عينيه *raff a'yney-ho*, انطرفت عينيه *ênta-rafet a'yney-ho*, غمر بعينيه *ghamer be-a'yney-ho*, لحظ *lahazz*, لاحظ *lâhazz*.

Clin d'oeil, طرفه ذا العين *terfah dê-'l-a'yn*, طرفة العين *terfet êl-a'yn*.

— En un Clin d'œil, فى طرفة عين *fy terfet a'yn*, فى لحاظة عين *fy lehâzzet a'yn*, فى رفّة عين *fy reffet a'yn*.

Cloche, ناقوس *nâqouss*, نقّوس *naqqouss*, pl. نواقيس *neouâqyss*.

Clocher, برج النواقيس *bourdj ên-neouâqyss*; مادنه *mâdnéh*, pl. موادن *mouâden*.

Clochette, جرص *djeress*; جرس *djers*, pl. جروس *djerouss*.

Cloison, سياج *syâdj*.

Cloître, تكية *tekyéh*. (*V*. Couvent.)

Cloporte, حمير جدة *homeyr Djeddah* (m. à m. ânon de Djeddah).

Clos (part.), مسدود *mesdoud*, مطبوق *matbouq*.

Il a Clos (fermé), سدّ *sedd*, شدّ *chedd*, علق *aalaq*, سيّج *seyyadj*, طبق *tabaq*.

— (Il a terminé). (*Voy*. Il a Achevé.)

Clôture, حايط *hâytt*, pl. حياط *hiyâtt*, حيطان *hyttân*. (*Voy*. Cloison.)

Clou, مسمور *mismour*, مسمار *mesmâr*, *mismâr*, pl. مسامر *messâmer*, *massâmer*, مسامير *messâmyr*; ميخ *mykh* (en berbère, السمّور *ês-soummour*).

— de girofle, قرونفل *qorounfel*, قرنفل *qaronfel*.

Il a Cloué, سمّر *sammar*.

Cloutier (marchand de clous), مسامرى *messâmiry*.

— (fabricant de clous), سمّار *sammâr*.

Clystère, حقنة *haqnah*, pl. حقان *heqân*; احتقان *ìhtiqân*.

Coaction, جبر *djebr*.

Coadjuteur, نايب *nâyb*, مساعد *messâ'ad*, معين *mea'yn*.

Coagulation, انعقاد *ìni'qâd*.

Coche (truie), ثمودة *thamoudéh*, *tsamoudah*.

— (voiture). (*Voy*. Char.)

— d'eau. (*Voy*. Barque.)

Cochenille, دودة *doudéh*, دود قرمز *doud qermez*, قشنيّة *qochnyyah*.

Cocher, عراباجى *a'râbâdjy*.

Cochon, حلوف *hallouf*; خنزير *khanzyr*, pl. خنازير *khenâzyr* (en berbère, حلف *hilf*).

Cochonnet (cochon de lait), خنّوص *khannouss*, pl. خنانيص *khenânyss*; خنوس *khanouss*, pl. خوانيس *khouânyss*.

— Viande de Cochon, لحم ذا الحلّوف *laham dê-'l-hallouf*.

Coco, جوز هندى *djouz hendy*, *gaouz hendy*.

Cœur, قلب *qalb*, *galb*, *qolb*, pl. قلوب *qouloub*; فواد *feouâd*, *faouâd* (en berbère, وول *ououl*, pl. ولاون *oulâouen*).

— J'ai le Cœur serré, قلبى معصوص *qalb-y ma'ssouss*.

— De bon Cœur, من جواة القلب *min djouât él-qalb*;

بطـيب الـخاطـر *be-tayeb êl-khâttr.*

—A contre-Cœur, من برّاة القلب *min barrât êl-qalb.*

— J'ai un battement de Cœur, لى حفقًا قلب *l-y hafqân qalb,* قلبى يدق *qalb-y ydoqq,* قلبى يدبدب *ydobdob.*

— De tout mon Cœur, من كلّ فوادى *min koll feouâd-y,* من كل وجودى *min koll oudjoud-y.*

— Il a appris par Cœur, تعلّم من الغايب *ta'llem min êl-ghâyb.*

— Du fond de mon Cœur, من وسط قلبى *min ouest qalb-y,* من ضمين قلبى *min damyn qalb-y.*

— Mon Cœur! (t. de caresse) يا كبدى *yâ kebd-y* (m. à m. ô mon foie!).

Coffin. (*Voy.* Couffe, Cabas.)

Coffre, دولاب *doulâb,* خزانه *khazânéh.* (*V.* Cassette, Caisse.)

Coffret. (*Voy.* Boîte, Cassette.)

Cognassier, شجرة ذا السفرجل *chedjrah dê-'s-seferdjel.*

Il a Cogné, زيّر *zayyar,* طرف *taraf.*

Cognée, فاس *fâss,* pl. فاسات *fâssât,* فوس *fouss;* قدّوم *qaddoum,* pl. قداديم *qodâdym.*

Cohérence, Cohésion, الحاق *îlhâq.*

Coiffe, كوفيه *koufyéh,* pl. كوافى *keouâfy.*

Coin (angle), زاويه *zâouyéh,* pl. زوايا *zaouâyâ;* ركن *rokn,* قرنه *qornah, qornéh,* ترف *terf, tarf,* لطوه *lattouéh;* قطر *qattar,* pl. اقطار *âqtâr.* (*Voy.* Angle.)

— Coin de l'œil, زاوية العين *zâouyet êl-a'yn,* قرنة العين *qornet êl-a'yn;* موق *mouq,* pl. اموااق *âmouâq.*

— de monnaie, سكّه *sikkah* (en italien, *zecca*).

— en fer, اوتد *aoutad;* سفين *safyn,* pl. اسافين *âssâfyn;* قرقوس *qarqouss;* pl. قراقيس *qarâqyss.*

Coing, سفرجله *seferdjeléh,* سفرجل *seferdjel, sefirguel,* pl. سفارج *safâredj.*

— Conserve de Coing, حميرة سفرجل *hamyret seferdjel.*

Col. (*Voy.* Cou.)

Colère (subst.), غضب *ghadb,* غضبه *ghaddabéh,* غصب *ghasb,*

غيظ *ghayzz*, *ghaydd*, خلق *khalq* (en berbère, اچاه *îtchâh*).

— (adj.), نحس *nehouss*, نزق *nezeq*, خلقانى *khalqâny*.

— Qui est en Colère, فقصان *faqsân*, فقعان *faqa'ân*, غضبن *ghadbân*, مخانف *mokhânef*.

— Il s'est mis en Colère, غضّب *ghadddab*, غاظ *ghâdd*, *ghâzz*, غيظ *ghayazz*, *ghayadd*, انغاظ *ênghâdd*, *ênghâzz*, اغتاظ *êghtâdd*, *êghtâzz*.

— En me voyant, leur Colère s'est enflammée, لمّا راونى انغاظوا *lammâ râou-ny ênghâddoû*.

— La Colère commence par la folie et finit par le repentir, اوّل الغضب جنون واخرهُ ندم *âouel êl-ghadb djenoun ou âkher-ho nedem*.

Colérique (bilieux). (*V.* ce mot.)

Colique, قولنج *qoulendj*, *qou-londj*, صانج *sândj*; مغص *maghs*, pl. مغيص *moghyss*.

Collatéral, جانبى *djâneby*.

Collation d'une copie, تطبيق *telbyq*.

— Il a Collationné, قابل *qâbel*.

Colle, غرا *gharâ*, *gherâ*, سيراس *syrâs*, تسريس *tesryss*, لزاق *lezâq*, حريره *haryréh*, ملاط *melâtt*.

Il a Collé, غرّا *gharrâ*, لزق *lazaq*, ملط *mallatt*, سرس *sirass*.

Collecteur d'impôts, خراجى *kharâdjy*; جابى *djâby*, *gâby*, pl. جابيه *djâbyéh*, جوابى *djouâby*; جابلى *djâbely*, *gâbely* (d'ou vient en fr. *gabelle*).

Collectif, جامع *djâmi'*.

Collection, جمع *djemaa*, *guema'*.

Collége, مدرسه *medresséh*, *me-drasséh*, *medarséh*, *modersah*, pl. مدارس *medâress*; كتّاب *kottâb*, مسيد *messyd*.

Il a Colleté, زرد *zarad*, مسك *messek*.

Collier, طوق *taouq*, *touq*, pl. اطواق *âttouâq*; قلاد *qilâd*, pl. اقالد *êqlidah* (en berbère, تزلگيت *tezleguyt*).

Colline, تلّ *tell*, تلّه *telléh*, pl. تلال *telâl*; كديه *koudyah*, جبيل *djebeyl* (en berbère, ادارار *âdârâr*, ادرر *âdrer*, اگل *îguil*).

Collision, تلادم *telâdem*, *telâ-doum*.

Colloque, مكالمه *mokâleméh*, مصاحبه *mossâhebéh*, مذاكره *mo-zâkeréh*; معاشره *mo'âcherah*, pl.

معاشرات *mo'âcherât;* مخاطبة *mo-khâttebah.*

Collyre, كحل *kohol,* سورمه *sourmah,* توتيا *toutyâ.*

Colombe, حمامه *hamâmah,* pl. حمام *hamâm,* حمامات *hamâmât;* زغلول *zaghloul,* pl. زغاليل *zeghâlyl.*

— sauvage, حمام خلوى *hamâm khalouy.*

Colombier, برج الحمام *bourdj êl-hamâm,* بيت الحمام *beyt êl-hamâm.*

Colon, متوطن *motouettin.*

Colonel, بيك باشي *byñ bâchy;* بين باشي *byn bâchy.*

Colonne, عمود *a'moud, aamoud,* pl. عمد *ou'md, ou'moud,* اعمد *â'mid,* عواميد *a'ouâmyd;* سارية *sâryah* (en berbère, تكجديت *ti-guidjedyt*).

Colophane, قلفونه *qollofounah.*

Coloquinte, حدج *hadedj,* خنضل *khandal,* خنظل *khanzal,* قرع طويل *qara' taouyl.*

Il a Coloré, لوّن *laouan.*

Colostre, لبّاب *labbâb.*

Colporteur, داير الاسواق *dâyr êl-âssouâq,* دلّال *dellâl.*

Combat, مقاتله *moqâteléh;* قتال *qitâl,* pl. قتلات *qetlât;* جهاد *dji-hâd,* مكونه *mekaounéh,* اعتراك *î'tirâk* (en berbère, امنكى *îmenguy*). *V.* Attaque, Assaut, Bataille.)

— Il y a eu un Combat entre eux, صار بينهم قتال *sâr bayn-houm qitâl.*

Combattant, محارب *mohâreb,* مقاتل *moqâtel.*

Il a Combattu, حرب *harab, hareb,* تحرب *teharab,* قاتل *qâtel,* نازع *nâzaa,* عرك *a'rak,* طارد *târad,* جاهد *djâhad.*

Combien? كم. *kiam, kam,* بكم *be-kam,* كمّ *kiamm, kemm,* قدّاش *qadd-âch, qadd-êch,* قدّ ايش *qadd êych,* ايش قدّ *êych qadd,* كاين *kâyn,* كاين من *kâyn min,* بشحال *bech-hâl* (en berbère, منش *minch,* منو *minnou*).

—Combien as-tu d'enfants? عندك كم ولد *a'nd-ak kiam oueled?* — Combien de frères? كم اخوة *kiam êkhouat?*

— Combien cela vaut-il? بكم هذا *be-kiam hadâ?* كم سعره *kiam se'r-ho?* بشحال ده *bech-hâl déh?*

— Combien cela l'aune? هذا قدّ ايش بذراع *hadâ qadd êych be-derâa'?*

— Combien y a-t-il d'ici là? ايش

ايش يجي من هنا الى هناك *êych ydjy min henê îlä henâk?*

— Combien y a-t-il que tu es venu de France? قدّ ايش لك جيت من فرنسه *qadd êych l-ak djyt min Fransah!*

— Combien! ما *mâ*, كم *kam.*

— Combien je suis malheureux! ما انا مسكين *mâ ânâ meskyn!*

COMBINAISON, تركيب *terkyb*, انتظام *întizzâm.*

COMBLE, غايه *ghâyéh*, فضله *fadléh.*

— Le Comble des désirs, اقصا المراد *âqsâ-'l-mourâd.*

Il a COMBLÉ, عرّم *a'rram*, جمجم *djemdjem*, ملا *melâ*, كثّر *katthar*, طفح *teffah.*

— Il nous a Comblés de bienfaits, كثّر الخير علينا *katthar êl-kheyr a'lay-nâ.*

— Matières COMBUSTIBLES, اجزا ناريه *êdjzâ nâryéh.*

COMBUSTION, احراق *îhrâq.*

COMÉDIE, قومديه *qoumedyah*, فرجه *fourdjah, fourgéh.*

COMÉDIEN, لعّاب *la'âb.* (*Voy.* ACTEUR, CHANTEUR.)

— Comédienne, لعّابه *la'âbah.* (*Voy.* ACTRICE, CHANTEUSE.)

COMESTIBLE, ماكول *mâkoul*, pl. ماكولات *mâkoulât.*

COMÈTE, نجمه بالذنبه *nedjmah bê-'d-denbah*, نجم بذنب *nedjm be-denb*, ابو ذنب *âbou denb.*

COMMANDANT, مقدّم *moqaddem*, امقدّم *êmqaddem*, باش *bâch*; اغا *âghâ*, pl. اغاوات *âghâouât*, اغوات *âghaouât*; ريس *reyss.*

— d'un fort, ضابط *dâbett*, قايد *qâyd* (en espagnol, *alcaide*).

— d'une ville, حاكم *hâkem.*

Il a COMMANDÉ, فرّض *farrad*, حكم *hakem*, امر *âmer, âmar*, وصّى *ouassey, ouassä*, وصا *ouassâ*, رسم *ressem.*

— Il Commande, بيامر *byâmour.*

— Commande! (imp.) امر *ômour!* مر *mour!*

— Le qady leur Commanda de s'asseoir, امرهم القاضى ان يجلسوا *âmer-houm êl-qâddy ênn ydjlissoû.*

— Nous ferons ce que tu Commanderas, الّذى يرسم خاطرك سمعًا وطاعة *êllâzy yersoum khâttr-ak sema'ân ou-tâa'tann.*

COMMANDEMENT, حكم *houkm*, حكومه *houkouméh*; امر *âmr*, pl. اوامر *âouâmer*; فرمان *fermân*, pl.

فرمانات *fermânât;* وصيه *oussyéh,* وصايه *oussâyâ,* شرع *chera',* ميطاق *myttâq.*

— Les Commandements de Dieu, وصايا الله *oussâyâ Allah.*

— Je suis à ton Commandement, انا حاضر فى امرك *ânâ hadder fy âmr-ak.*

COMME, ك- *ka-, ke-,* كما *kamâ,* بحال *bi-hâl,* كيف *kyf, keyf,* زَ *zâ,* زى *zay, zey,* زىّ ما *zayy-mâ,* مثل *methl, mesl, mithl,* كأنّ *ka'ânn, ka-ênn.*

—L'un Comme l'autre, زى بعضهم *zây ba'dd-houm,* كيف بعضهم *kyf baadd-houm,* بحال بعضهم *be-hâl ba'dd-houm,* مثل بعضهم *methl ba'dd-houm.*

— Comme moi, بحالى *bihâl-y,* زىّ *zayy.*

— Comme toi, بحالك *bi-hâl-ak,* زيّك *zayy-ak.*

— Comme lui, بحالهُ *bi-hâl-ho,* مثلهُ *methl-ho.*

— Comme elle, مثلها *methl-hâ.*

— Je serai Comme j'ai été, كانّى كنت اكون *kâ-ên-ny kont âkoun.*

— Comme si, كانّ *ka-ênn.*

— Comme il te plaira, بارادتك *be-ârâdet-ak.*

COMMÉMORATION, ذكر *zikr, dikr,* استذكار *îztizkâr,* تذكار *tezkâr.*

— Il a fait Commémoration, ذكر *zakar.*

COMMENCEMENT, بدو *bedou,* ابتدا *îbtidâ,* بدايه *bedâyéh,* مبدا *mobdâ,* مبدّا *mobeddâ,* بدا *bedâ,* بدى *bedy,* انشا *închâ,* اوّل *âouel, êouêl,* راس *râss,* اوله *âouléh, âoulah.*

— Avant le Commencement du monde, قبل انشا العالم *qabl închâ-'l-a'âlem.*

— Le Commencement de la sagesse est la crainte de Dieu, راس الحكمة هى مخافة الله *râss êl-hikmet hy mekhâfet Allah.*

— Au Commencement du mois, فى غرّة الشهر *fy ghorret êch-chahar.*

— Au Commencement du livre, فى وجهة الكتاب *fy oudjhet êl-kitâb.*

Il a COMMENCÉ, بدا *bedâ,* بدى *bedey, bedy, bedä,* ابتدا *êbtedâ,* ابتلش *êbtelech.*

— Il Commence, يبدى *yebdy.*

— Il a Commencé à écrire, دار يكتب *dâr yektob,* صار يكتب

sâr yektob, اخذ بالكتب *âkhad be-'l-katb.*

— Il a Commencé de parler, صار يحكي *sâr yhakky.*

Commensal, اكيل *âkyl;* نديم *nedym,* pl. ندما *nodamâ.*

Comment? كيف *kyf, keyf, kief,* كيفش *keyfach,* كيفن *keyfen,* ازاي *êzây, êzêy,* ازيّ *êzeyy,* انّي *ênnay,* اي شي *êy chy,* اش *êch?*

— Comment te portes-tu? كيف حالك *kyf hâl-ak,* ايش حالك *êych hâl-ak,* ازايّاك *êzêyyâk,* كيف كيفك *kyf keyf-ak,* كيف انت *kyf ênt?* (en berbère, نموتّي *nemoutyy?*)

— Comment vous portez-vous? ايش حالكم *êych hâl-koum,* ايش عليكم *êych a'ley-koum?*

— Comment se porte ton frère? ايش حال اخوك *êych hâl âkhou-k?*

— Comment te nommes-tu? اسمك اي *îsm-ak êy?* كيف اسمك *kyf îsm-ak?* (en berbère, ما اسمنّك *mâ îsm-ennek?*)

— Comment dis-tu? ايش تقول *êych teqoul,* كيف تقول *kyf teqoul?*

— Comment nommes-tu cela? كيف تسمّي ذي *kyf tessemmy dy,* كيف اسمهُ *kyf îsm-ho?*

— Comment est le temps? كيف الوقت *kyf êl-ouaqt?*

Commentaire, تفسير *tefsyr,* شرح *cherh.*

Commentateur, مفسّر *mofasser.*

Il a Commenté, شرح *charah,* فسّر *fassar.*

Commerçant, تاجر *tâdjir, tâgir, tâguir,* pl. تجّار *touddjâr;* مسبّب *mosebbib,* سوّاق *saouâq.*

Commerce, معملة *ma'ameléh,* معاملة *ma'âmeléh,* تجارة *tedjâréh, toudjârah,* سبب *sabeb, sebeb,* تسبّب *tessebboub,* الشرا والبيع *êch-cherâ ou êl-bya'.*

Il a Commercé, تسبّب *tesseb-beb,* تاجر *tâdjar.*

Commis (subst.), كاتب *kâteb.*

— Premier Commis, باش كاتب *bâch kâteb.*

Il a Commis (fait), عمل *a'mal,* فعل *faal,* ارتكب *êrtekab.*

— (chargé d'une commission), وكل *ouekel,* وكّل *ouekkel,* وقّف *ouaqqaf.*

Commisération, ترحّم *terahhim.* (*Voy.* Compassion, Clémence.)

Commissaire, وكيل *ouekyl,* قومسار *qoumsâr,* مرسول *mersoul,*

متوكّل *metouekkel*, متولى *motoualy*, وصى *oussy, ouessy.*

— des guerres, مباشر *mobâcher*, مباشر الدخيره *mobâcher êd-dekhyréh.*

Commission, توكيل *touckyl*, توصيه *touessyéh*, تفويض *tefouydd*, وكاله *oukâlah, oukâléh.*

— Il a donné une Commission, قصد *qassad*, قضا *qaddâ.*

Commode (adj.), نافع *nâfê'*, مرتاح *mertâh.*

— Cela a été Commode, هذا ارتاح *hadâ êrtâh.*

— Commode (meuble). (*Voyez* Armoire.)

Commodité (aisance), مرحب *merhab*, سهل *sahl*, راحه *râhah.*

— A ta Commodité (à ton loisir), على مهلك *a'lä mehal-ak.*

— Commodités (garde-robe), چشمه *tchechméh*, ششمه *chichméh*, بيت الخالى *beyt êl-khâly.*

Commotion, تحريك *tahrykh*, حركه *harakah.*

Il a Commué. (*V.* Il a Changé.)

Commun (général), عام *a'âm*, عميم *a'mym*, عامى *a'âmy*, مشاع *meché'*, مشترك *mouchterek*, عمومى *a'moumy, o'moumy*, كلّى *koully.*

— (de peu de valeur), واطى *ouâtly*, رخيس *rekhys*, رخيص *rakhyss.*

— (peu rare), موجود *moudjoud*, كثير *kethyr.*

— Les lions ne sont pas Communs dans cette montagne, هذا الجبل فيه السباع ما موجودين *hadâ-'l-djebel fy-h ês-sabê' mâ moudjoudyn.*

— Le Commun des hommes, عوامّ *a'ouâmm.*

— Nous avons tout en Commun, كلّ شى بينتا شركه *koll chy baynnâ cherekéh.*

Communauté, شركه *chirkéh, cherekéh*, جماعه *djemâ'ah.*

Communicatif, متشارك *motchârik*, ممتزج *momtezidj.*

Communication (participation), تشارك *techârek*, علاقه *a'lâqah.*

— d'une nouvelle, اعلام *î'lâm, ê'lâm.*

— d'une maladie, سرايه *serâyéh.*

Il a Communiqué (un secret), اظهر *âdhar*, كشف *kachaf.*

— avec quelqu'un, خالط *khâlatt.*

— Ne Communique pas avec eux. لا تخالطهم *lâ tekhâlett-houm.*

Commutation. (*Voyez* Changement.)

Compagne, صبيه *sabyéh*, pl. صبايات *sabâyât*; صاحبه *sâhebah*, pl. صاحبات *sâhibât*.

Compagnie (société), شركه *cherkah*, *cherekéh*, جماعه *djemâ'ah*, مجلس *medjlis*, رفقه *refqah*, صحبه *sahbah*.

—de soldats, اورته *ôurtah*, *âurtah*.

Compagnon, صاحب *sâheb*, pl. اصحاب *âsshâb*; رفيق *refyq*, *rafyq*, pl. رفقا *refeqâ*; شريك *cheryk*.

Comparable, معادل *mo'âdel*.

Comparaison, تشبيه *techbyéh*, *techbyh*, تمثيل *temthyl*, قوس *qaouss*; مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

Il a Comparé, قابل *qâbel*, قاس *qâss*, شبّه *chebbah*.

Il a Comparu, حاضر *hâddar*, حضر *haddar*.

— Il a fait Comparaître, استحضر *êstahdar*.

Compas, بركار *berkâr*, ضابد *dâbed*; بيكار *bykâr*, pl. بياكر *byâker*.

Il a Compassé, كال بلابركار *kâl be-'l-berkâr*.

Compassion, رحمه *rehmah*, شفقه *chefeqah*, مرحمه *merhaméh*.

Il a Compati, il a eu Compassion, رحم *rahem*, شفق *chefeq*, رقّ *raff*, تراف *terâf*, رتا *retâ*, تعطّف *taattaf*, تحنّن *tehennan*.

— Tu n'as pas Compassion de ce pauvre, ما تشفق على هذا المسكين *mâ techfiq a'lä hadâ 'l-meskyn*.

Compatibilité, موافقه *mouâfeqah*.

Compatible, موافق *mouâfiq*, مستحمل *mostahmel*, محتمل *mohtamel*.

Compatissant, رحيم *rahym*, شفوق *chefouq*; هنّون *hannoun*, pl. حنان *henân*; رحمن *rahman*, رحمان *rahmân*, شفيق *chefyq*.

Compatriote, ولد البلد *ouelad él-beled*, ابن البلد *êbn él-beled*.

— J'irai loger chez mes Compatriotes, انزل عند اولاد بلدى *ânzel a'nd âoulâd beled-y*.

Compensation, اعواض *ê'ouâdd*, *î'ouâdd*, مكافاه *moukâfâh*.

Il a Compensé, عوض *e'ouad*.

Compère, شبين *chebyn*; مشبين *mochbyn*, pl. امشابين *âmchâbyn*; عرّاب *a'rrâb*, pl. عراريب *a'râryb*.

Compétent, لايق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*, ملايم *molâym*, محق *mohaqq*.

Compétiteur, رقيب *raqyb*.

Complaisance, خاطر *khâtter*, *khâttr*, رضا *riddâ*, تعجيب *ta'djyb*.

Complément, تتمه *tetamméh*. (*Voy*. Achèvement.)

Complet, كامل *kâmel*. (*Voyez* Achevé.)

Il a Complété. (*V*. Il a Achevé.)

Complétement, تمام *temâm*.

Complexe, ضمن *demn*. (*Voy*. Composé.)

Complexion, طبيعه *taby'ah*, مزاج *mezâdj*, خلقه *khaliqéh*, حال *hâl*.

Complication, التوا *êltiouâ*.

Complice, شريك *cheryk*.

Compliment, سلام *selâm*, تهنيه *tehnyah*, تهنى *tehenny*.

— Fais-lui mes Compliments, سلّم عليه من عندى *sellem a'lay-hi min a'nd-y*.

Il a Complimenté, هنّى *henney*, *hennä*, تهنّى *tehenney*, سلّم *sellem*.

Complot, معصيه *maassyah*, اتّفاق *îttifâq*.

Il a Comploté, عصى *aassey*, عاصى *a'âssey*.

Composé, مركّب *mourekkeb*, مشتمل *mouchtemel*, متصوّر *motsaouar*.

Il a Composé, الّف *âllaf*, ركّب *rakkab*, صنف *sanaf*, صنّف *sannaf*, طابق *tâbaq*, ضمّ *domm*.

Compositeur, مؤلف *mouallef*, مصنّف *mossannef*.

Composition, تركيب *terkyb*, تاليف *tâlyf*, تصنيف *tesnyf*, انشا *închâ*, مصنّفه *mossannefah*.

Compostelle (ville d'Espagne), شنت يعقوب *Chent Ya'qoub*.

Compote, مربّه *morabbah*, مربّى *morebbä*.

Compréhension, ادراك *îdrâk*.

Compression, تضييق *teddayyq*.

Il a Comprimé, ضيّق *dayyaq*.

Compris (entendu), مفهوم *mefhoum*.

— (contenu), مشتمل *mouchtemil*.

— Y Compris, داخل *dâkhel*.

— La vente, y Compris le bénéfice, ne monte qu'à mille paras, البيع داخلهُ المكسب ما يطلع شى الّا الف فضّه *él-bya', dâkhel-ho-'l-mekseb, mâ ytlaa chy êllâ âlf faddah*.

Il a Compris, فهم *faham*, *fehem*,

fahem, درا *darâ*, اخذ *âkhad*, سمع *sama'*, درك *darak*, اشتلق *êchtelaq*, فطن *fettenn*, تيفن *tyfenn*.

— Il Comprend, بيفهم *byefhem*, *byefham*.

— Comprends! (imp.), فهم *fehem*.

— Me Comprends-tu? فهمتني شي *fehemt-ny chy?*

— Je te Comprends, بافهمك *bâfhem-ak*, باسمعك *bâsma'-ak*, راني نسمعك *râ-ny nesma'-ak*.

— Comprends-tu l'arabe? انت تدرك العربى *ênt tedrek êl-a'raby*, انت تفهم العربى *ênt tefhem êl-a'raby?*

Un Compromis, معاهده *mo'â-hidéh*, مصالحه *maslahah*, تواعد *teouâ'oud*, ترقيم *terqym*. (*Voyez* Accord.)

Comptant (argent comptant), دراهم فلوس حاضر *felouss hâdder*, دراهم بالحاضر *derâhem bê-'l-hâdder*, نقد *neqd*, قبض *qobd*. (*V.* Il a Acheté.)

Compte (subst.). (*V.* Calcul.)

— As-tu fait ton Compte? عملت شي حسابك *a'melt chy hissâb-ak?*

Il a Compté. (*Voyez* Il a Calculé.

Comput. (*Voy.* Calcul.)

Concassé, مدقوق *medqouq*, مرضوض *merdoudd*.

Il a Concassé, سحق *sahaq*, درس *deress*, رضّ *ress*, رضّ *redd*, طحن *tahan*, دق *daqq*.

Concave, معقر *mou'qar*.

Concernant, متعلق *motaalleq*, داير *dâyr*.

Il a Concerné, ناسب *nâsseb*, تعلّق *ta'allaq*.

— En ce qui Concerne votre pays, فى ما يناسب بلدكم *fy mâ ynâsseb beled-koum*.

Il s'est Concerté, اشتور *êchtaouer*, نظر *naddar*, تدبّر *tedabbar*.

Concession, تسليم *teslym*, اجازه *êdjâzéh*, منح *menèh*.

Concierge. (*Voyez* Geôlier, Portier.)

Concile, جماعه *djemâah*, مجمع *medjmè'*.

Conciliateur, مصلح *messalih*, *mouslih*.

Conciliation, مصالحه *mossâlehah*, صلح *soulh*, تصالح *tessâlouh*. (*Voyez* Accord.)

— Il s'est Concilié. (*Voyez* Il s'est Accordé.)

CONCIS, قصير *qassyr*, مقصور *maqsour*.

CONCLU, منعقد *mouna'qed*.

Il a CONCLU (terminé), فرغ *faregh*, ختم *khatam*. (*V.* Il a ACHEVÉ.)

— un traité, وقع الشرط *ouaqaa-'ch-chart*.

— (tiré une conclusion), نتج *netedj*.

— Pour Conclure, والآخر *ou êl-âkher*, محصل الكلام *mohassel êl-kelâm*, غاية الكلام *ghâyet êl-kelâm*.

CONCLUSION (fin), ختم *khatm*, تتميم *tetmym*, اتمام *îtmâm*. (*Voy.* ACHÈVEMENT.)

— (conséquence), نتيجه *tenydjéh*, نتيجه *tenydjéh*, حصول *houssoul*.

CONCOMBRE, خيار *khyâr*.

— d'une espèce très-allongée, فقوص *faqqous*.

— sauvage, قثا الحمار *qatâ-'l-homâr*.

CONCORDAT, قول وقرار *qoul ou qarâr*.

CONCORDE et CONCORDANCE, مطابقه *mottâbeqah*, موافقه *mouâfeqah*. (*Voy.* ACCORD.)

CONCOURS, ازدحام *îzdihâm*, اتفاق *îttifâq*, اجتماع *îdjtimâa'*, مسايره *messâyréh*.

CONCRET, متجمد *moundjemed*.

CONCRÉTION, انعقاد *înè'qâd*, جمود *djoumoud*.

Il a CONÇU (il a compris). (*Voy.* ce mot.)

— Elle a Conçu (elle est devenue enceinte), حملت *hamelet*, حبلت *habelet*.

CONCUBINAGE, تسرير *tesryr*.

CONCUBINE, سرّيه *serryyah*, pl. سراری *sorâry*; اوداليق *ôdâlyq*, اوطاليق *ôddâlyq*.

CONCUPISCENCE, شهوه *chahouah*, *chehouéh*, زنيه *zonyah*.

CONCURREMMENT, معًا *ma'ân*.

CONCUSSION, ظلم *zoulm*, مصادره *mossâdcréh*.

CONCUSSIONNAIRE, ظالم *zâlem*, *zâlim*.

CONDAMNABLE. (*V.* BLÂMABLE.)

CONDAMNATION, تحكيم *tahkym*, حكم شرع *houkm chera'*, جزا *djezâ*, قضا *qaddâ*. (*Voyez* BLÂME.)

Il a CONDAMNÉ, عذب *a'dab*, عذّب *a'ddeb*, دحص *dahes*, دحض *dahadd*, حكم على *hakam a'lä*.

CONDENSATION, تكثيف *tekthyf*, *teksyf*.

CONDESCENDANCE, تنزول *tenez-zoul*.

CONDISCIPLE, شريك *cheryk*.

CONDITION, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *chourout*.

— (état), حال *hâl*, pl. احوال *âhouâl*; شان *chân*, رتبه *routbéh*.

— A Condition que, بشرط ان *be-chart ênn*.

CONDITIONNEL, مشروطى *mech-routty*.

CONDITIONNELLEMENT, بشرط *be-chart*, بالشرط *bê-'ch-chart*.

CONDOLÉANCE, تعزيه *ta'zyéh*

CONDUCTEUR, هادى *hâdy*.

CONDUIT d'eau, ساقيه *saqyah* (en espagnol, *azequia*), مجرا *medjrâ*, *midjrâ*, *migrâ*, *megrê*, قادوس *qâdouss*. (*Voy*. CANAL.)

Il a CONDUIT, ودّى *oueddey*, *ouaddä*, ارشد *êrched*.

CÔNE, مخروطه *makhrouttah*.

CONFECTION (achèvement), اتمام *ĭtmâm*. (*Voy*. ACHÈVEMENT.)

CONFÉDÉRATION. (*Voyez* ALLIANCE.)

CONFÉRENCE, مكالمه *mokâleméh*, مذاكره *mozâkeréh*, محاوره *mo-hâouréh*. (*Voy*. COLLOQUE.)

CONFESSION, اعتراف *ĭ'tirâf*.

CONFIANCE, امان *îmân*, *âmân*, *êmân*, اعتماد *ĭ'timâd*, ثقه *theqqéh*, توكل *teouekkoul*.

— Il a eu Confiance, امن على *âmann a'lâ*. (*Voy*. Il s'est CONFIÉ.)

CONFIANT, متوسّل *motouessil*.

CONFIDEMMENT (en confidence), سرّا *serrân*.

CONFIDENCE, سرّ *serr*, محرميّه *mahremyyéh*.

CONFIDENT, شريك السرّ *cheryk ês-serr*, محرم *mahrem*, معتمد *ma'-temed*, نديم *nedym*, مصاحب *moussâhib*.

CONFIDENTIEL, سرّى *serry*.

CONFIDENTIELLEMENT, اعتماداً *ĭ'timâdân*. (*Voy*. CONFIDEMMENT.)

Il a CONFIÉ, وكل *ouakel*, سلّم *sellem*.

— Il s'est Confié, توكّل *touekkel*, *teouakkel*, رجا *radjâ*, *ragâ*.

CONFIGURATION. (*Voyez* CONFORMATION.)

Il a CONFINÉ. (*Voyez* Il a AVOISINÉ.)

CONFINS (pl.), حدود *hedoud*, طرف *torf*.

Confirmatif, مؤكد mouekked.

Confirmation, تصديق tesad-dyq, اقرار îqrâr, اثبات îthbât, îsbât, استقرار îstiqrâr.

Il a Confirmé, ثبت thebbet.

— un traité par un serment, حالف hâllaf.

Confiscation, ضبط dabt, قبض qabd, مصادره moussâderéh.

Confiseur, حلواتى halouâty, halaouâty, حلواجى halouâdjy, شكرجى chekerdjy.

Il a Confisqué, تملك temellek, وسق ouesseq, قبض qabadd, ضبط dabatt.

Confit, مربى morabby.

— Fruits Confits. (Voyez Confiture.)

Confiture, حلوه halouéh, hal-ouah, halaouah, pl. حلوات hal-ouât, halaouât; معجون maadjoun, مربة marabbéh, merabbah.

Conflagration. (Voyez Brûlure, Incendie.)

Conflit, تصارع tessârou'. (Voy. Choc, Combat, Altercation.)

Confluent, مجمع medjma', ملتقا moulteqâ.)

Il a Confondu (mêlé), خلط khalatt.

Conformation, تشكيل techkyl, صوره sourah.

Conforme, مطابق moultâbiq, موافق mouâfiq, مناسب mounas-seb, موجب moudjib, منشابه men-châbih, متشابه motchâbih.

Il a Conformé, مثل metthel, messal, شبه chabbah, ناسب nâs-seb, ماثل mâthal.

— Il s'est Conformé, وافق ouâfeq.

Conformément à, en Conformité de, كيف kyf, كما kamâ, بحسب be-hisb.

Conformité, تطابق tettâbeq, مناسبه menâssebéh, مماثله memâ-theléh. (Voy. Concorde, Accord.)

Confrérie, اخويه âkhaouyéh.

Il a Confronté, قابل qâbel, اوجه ouâdjah.

Confrontation, مواجهه mouâ-djehah, مقابله moqâbeléh.

Confus (mêlé), مخلوط makhloutt.

— (honteux), خزيان khazyân.

Confusion (mélange, désordre), خلط khalt, تخليط tekhlytt, اختلاط îkhtilâtt.

— (honte), خزايه khezâyéh, خزا khazâ, تهلون tehloun; عيب a'yb, pl. عيوب ou'youb.

Congé, دستور *destour*, اجازه *êdjâzéh*, *êgâzéh*, انصراف *însirâf*, سور *sour*, اذن *êdn*, فرصّه *firoussah*.

— Il a pris Congé, ودع *ouada'*, انصرف *ênsaraf*.

— Il a demandé son Congé, استاذن *êstâden*.

Il a Congédié, صرف *saraf*, طلاق *talaq*, اطلاق *êtlaq*, سرّح *sarrah*, فلّ *fell*.

Congélation, جليد *djelyd*.

Conjecture, ظنّ *zenn*, *denn*, pl. ظنون *denoun*, *zenoun*, تخمين *tekhmyn*, رمّز *roummiz*, اعبار *î'bâr*, اشتلاق *îchtilâq*.

Il a Conjecturé, ظنّ *zann*, *dann*, خمّن *khammen*, توهّن *teouhhenn*, رمز *remez*, اعتبر *ê'tebar*.

Conjoncture, فرصه *fersah*.

Conjugaison, تصريف *tesryf*.

Conjugal, متاع الزواج *metâ-'z-zaouâdj*.

Conjuration, ربطه *robtah*. (*Voyez* Complot, Conspiration.)

Il a Conjuré (v. n.), ترابط *terâbatt*, تشاور *techâouer*; توامر *teouâmer*. (*Voy*. Il a Conspiré.)

— (v. a.), حلف على *halaf a'lä*.

— Je t'en Conjure, au nom de Dieu, de ta vie, de celle de tes enfants! بالله عليك بحياتك بحياة ولادك *b-illah a'lay-k*, *be-hayât-ak*, *be-hayât oulâd-ak!*

Connaissance, معرفه *ma'reféh*, عقل *a'ql*.

— Il a fait Connaissance avec, تعرّف مع *ta'arraf ma'*, تعارف فى *ta'âraf fy*.

Connu, معروف *maarouf*.

Il a Connu, عرف *aaref*, *a'raf*, عقل *a'qal*, شعر *cha'ar*, علم *a'lam*.

— Il Connaît, بيعرف *bya'raf*.

— Connais! (imp.) اعرف *â'araf!*

— Le Connais-tu? انت تعرفه *ênt ta'raf-ho?*

— Il a fait Connaître, عقّل *a'qqal*, عرّف *a'rraf*, علّم *a'llam*.

— Personne ne Connaît sa maladie, ما احد عرف بوجعته *mâ âhd a'raf be-oudja't-ho*.

— Chacun le Connaît bien, كلّ واحد يعرفه مليح *koll ouâhed ya'ref-ho melyh*.

— Je ne les Connais pas, ما لى معرفه معهم *mâ l-y ma'reféh ma'houm*.

— Il a Connu charnellement, نكح *nekah*, نكا *nekâ*, ناك *nâk*.

CONQUE, صفد *safad.*

CONQUÉRANT, غالب *ghâleb,* غازى *ghâzy,* مغازى *moghâzy,* ظافر *zâfer,* فاتح *fâtih.*

Il a CONQUIS, غلب *ghâleb,* فتح *fatah,* تملّك *temellek,* تغلب *tegha-leb,* استولى *éstoueley,* انتصر *én-tessar.*

CONSANGUINITÉ, قرابه *qorâbéh.*

CONSCIENCE, دمّه *domméh, dem-mah,* نيه *nyéh,* بصيره *bessyréh,* ضمير *damyr.*

— Sur ma Conscience, فى دمّتى *fy dommet-y,* على دمّتى *a'lä dom-met-y.*

CONSEIL (assemblée), مجمع *medjma'.* (*Voy.* ASSEMBLÉE.)

— (avis), شور *chour,* pl. اشوار *âchouâr;* راى *rây,* plur. ارا *ârâ;* مشوره *mechourah,* pl. مشير *mechyr;* تدبير *tedbyr,* pl. تدابير *tedâbyr.* (*Voy.* AVIS.)

— Il a demandé Conseil, تشاور *techâouar, techâouer,* استشار *éste-châr.*

— Il a donné un bon Conseil, نصح *nassah.*

— Il a donné un mauvais Conseil, غرّ *gharr.*

Il a CONSEILLÉ, اشار *âchâr,* اشور *êchouar,* دبّر *dabbar,* شاوّر *châouar.*

CONSENTEMENT, وفاق *ouafâq.* (*Voy.* ACCORD.)

Il a CONSENTI, اجاب الى *âdjâb ìlä,* رضى *reddä, reddey.* (*Voy.* Il a ACCORDÉ.)

CONSÉQUENCE (conclusion), نتيجه *netydjéh.*

CONSERVATION, حفظ *hafd, hefd, hifd,* حرس *hirs;* صيانه *seyânéh,* pl. صوّن *saouan.*

Il a CONSERVÉ, حفظ *hafedd, ha-fadd, hafezz,* حرس *haress,* حرز *harez.*

— Que Dieu te Conserve! الله يسلّمك *Allah yssellem-ak!* الله يعافيك *Allah ya'âfy-k!* الله يحفظك *Allah yahfedd-ak.*

CONSIDÉRABLE, عظيم *a'zzym.*

Il a CONSIDÉRÉ (examiné), نظر فى *naddar fy,* ضمر *damer,* تامّل *tâmmel,* افتكر *éftekar.*

Il a CONSIGNÉ, مكّن *makkan,* ادوع *âouda',* سلم *sellem.*

— Tu Consigneras cette somme entre les mains de notre ami Ibra-him, ذا الفلوس تسلّمه فى يد محبنا ابرهيم *dâ'-'l-*

felouss tesellem-ho fy yd moheb-nâ Ibrahym.

CONSISTANCE, قيام *qeyâm*, حال الوقوف *hâl êl-ouqouf.*

Il a CONSISTÉ, توقف *touaqaf.*

— L'affaire Consiste en cela, الامر واقف على هذا *êl-âmr ouâqef a'lä hadâ.*

— Cela Consiste en trois choses, هذا متاسس على ثلاثة امور *hadâ motâssess a'lä thelâthet oûmour.*

CONSOLATEUR, معزّى *mo'azzy.*

CONSOLATION, تعزّيه *te'azzyéh*, فرج *ferdj*, سلوان *selouân.*

Il a CONSOLÉ, عزّا *a'zzâ*, عزّى *a'zzä, a'zzey*, سلّى *sellä.*

— Il s'est Consolé, تعزّا *taa'zzâ*, تعزّى *tea'zzey*, عزى *a'zä, a'zey*, تسلّى *tesellä.*

Il a CONSOLIDÉ, شدّ *chedd*, اشتدّ *êchtedd.* (*Voy.* Il a AFFERMI.)

Il a CONSOMMÉ (terminé), فرغ *faregh.* (*Voy.* Il a ACHEVÉ.)

— (il a absorbé), اكل *âkal*, هتك *hatak.* (*Voy.* Il a ABSORBÉ.)

CONSOUDE, لحكم *lahakoum*, جماجم *djemâdjem.*

CONSPIRATION, غدر *ghadr*, معصيه *ma'ssyéh.* (*Voyez* CONJURATION COMPLOT.)

Il a CONSPIRÉ, تعمل *ta'amel* غدر *ghadar*, عصى *a'ssä, a'ssey* حلف *halaf.* (*Voy.* Il a CONJURÉ Il a COMPLOTÉ.)

CONSTANCE, شدّاد *cheddâd*, ثبت *thobt, tsobt*, ثبات *thebât*, مداومه *medâouméh.*

CONSTANT, شديد *chedyd*, ثابت *thâbett, tsâbett*, دايم *dâym.*

— Il a été Constant, شدّ *chedd* ثبت *thebett, tsebett.*

CONSTANTIN (nom propre) قسطنطينوس *Qostantynous.*

CONSTANTINE (v. et pr. d'Afr.) قسنطينه *Qessentynah*, عنّبه *A'nnabéh.*

CONSTANTINOPLE, استنبول *Istanboul*, استانبول *Istânboul* اسطنبول *Istanboul*, اسطانبول *Istânboul*, اسلامبول *Islâmboul* قسطنطينيه *Qostantynyéh.*

— Natif de Constantinople اسلامبولى *îslâmbouly*, سطنبولى *îstanbouly.*

CONSTELLATION. (*Voy.* ASTRE.)

CONSTERNATION. (*V.* CRAINTE.)

CONSTERNÉ, مرعوب *mar'oub.*

Il a CONSTERNÉ, رعب *ra'ab.* (*Voy.* Il a EFFRAYÉ.)

CONSTIPATION, قبض البطن *qobd êl-batn*, كتم البطن *kotm êl-batn.*

Il a été CONSTIPÉ, تقبّض *teqab-bedd*, قبّض *qobbedd*, كتم *kotem*, شدّ البطن *chedd êl-batn*, انقبض بطنه *ênqabedd batn-ho.*

Il a CONSTITUÉ, اقام *êqâm*, *âqâm*, جعل *dja'al*, رسم *ressem.*

— Il m'a Constitué son procureur, وكّلني *ouekkel-ny*, جعلني وكيله *dja'al-ny oukyl-ho.*

— Qui vous a Constitué nos juges? من اقامكم قضاة علينا *man êqâm-koum qoddât a'lay-nâ?*

CONSTITUTION d'un État. (*Voyez* CHARTE constitutionnelle.)

CONSTRUCTION, بنيان *benyân.* (*Voy.* BÂTIMENT.)

Il a CONSTRUIT. (*Voyez* Il a BÂTI.)

CONSUL, قنصل *qonsol*, قنصول *qonsoul*, pl. قناصل *qenâssel.*

Il a CONSULTÉ. (*Voyez* Il a demandé Conseil.)

—Il s'est Consulté (il a pris garde), استشار *êstechâr.*

Il a CONSUMÉ, حرق *haraq*, شعل *cha'al*, باد *bâd*, حلك *helak.* (*Voy.* Il a BRULÉ.)

Il a CONTAGIÉ, انعدا *êna'dâ.*

CONTAGIEUX, منعدى *mona'dy*, *mone'dy.*

CONTAGION, انعدا *îni'dâ*, عوده *a'oudéh.*

CONTE, حكايه *hikâyéh*, *hikâyah*, روّايه *reouâyah*, حدوثه *hadoutsah*, *hadouthêh*, *hadousséh*, حديثه *ha-dythéh*, *hadysséh.*

Il a CONTÉ, روا *reouê*, حكا *hakâ*, حكى *hekä*, *hakey*, *haky*, حدّث *haddeth*, *haddets.*

Il a CONTEMPLÉ, تامّل *tâmmel*, (*Voy.* Il a CONSIDÉRÉ.)

CONTEMPORAIN, فى فرد عمر *fy ferd a'mr.*

CONTENT (satisfait), قانع *qânè'*, مقانع *moqânè'*, مستقنع *mostaqna'*, راضا *râddê.*

— (gai), مبسوط *mabsoutt*, مترّح *mottarrah*, منبسط *menbassatt*, فرحان *ferhân.*

— Il a été Content, رضى *red-dey*, *reddy*, رضا *raddâ*, ارضا *êrdâ.*

— Elle a été Contente, رضيت *reddyet.*

— Ils ont été Contents, رضوا *reddoû.*

— Il est Content, بيرضى *byerdä,* يطيب خاطره *yttayb khâttr-ho.*

— Je suis Content, انا مبسوط *ânâ mabsoutt.*

— Tu es Content, انت مبسوط *ênt mabsoutt.*

— Il n'est pas Content, لا يطيب خاطره *lâ yttayb khâttr-ho.*

Il a CONTENTÉ, عجّب *a'ddjab,* قنّع *qanna'.*

— Il nous a Contentés, اخذ خاطرنا *âkhad khâttr-nâ.*

— Il s'est Contenté de, قنع *qanaa,* استقنع *éstaqna', êstaqnè'.*

CONTENTEMENT, رضا, *reddâ,* تفريح *tefryh,* افراح *îfrâh,* عجب *a'djeb.*

Il a CONTENU, وسع *ouassa',* ضمن *damen,* ضبط *dabett.*

— Ce lieu ne peut nous Contenir, ما يسعنا هذا الموضع *mâ yssaa'-nâ hadâ-'l-moudda'.*

— Le Contenu de la lettre, مضمون المكتوب *madmoun él-maktoub.*

— Il Contient, بيسع *byessa'.*

— Cette maison ne Contient absolument personne, هذه الدار داخلها ما فيش احد واصل *hadéh 'd-dâr dâkhel-hâ mâ fy-ch âhd ouâssel.*

CONTERIES de Venise, خرز بندقي *kherez bendeqy.*

CONTESTATION, خصام *khissâm,* pl. خصايم *khessâym;* مجاورة *medjâouréh,* ناقرة *nâqrah,* معالجة *ma'âladjéh,* خصومة *khassouméh,* مخاصمة *mokhâsseméh.* (*Voyez* ALTERCATION, CONFLIT.)

Il a CONTESTÉ, حاجج *hâdjadj,* ضادد *dâded,* مارا *mârâ,* ناقر *nâqar,* عالج *a'âladj,* بالط *bâlatt,* جاور *djâouar.* (*Voyez* Il a eu une Altercation.)

CONTIGU, قريب *qaryb,* تعلّق *taalleq,* مطابق *mottâbeq,* ملازم *molâzem,* ملازق *molâzaq,* ملصّق *molasseq,* منصل *monsel.*

CONTIGUITÉ, اتّصال *îttissâl.*

Un CONTINENT, برّ *berr.*

— Les deux Continents, برّين *berreyn.*

— Le souverain des deux Continents et des deux mers (titre de l'empereur ottoman), سلطان البرّين والبحرين *soultân êl-berreyn ou êl-bahareyn.*

CONTINUATION, مداومة *medâoua-*

méh, مواضبه mouâddibéh, استمرار îstimrâr, دوام daouâm.

Il a CONTINUÉ, ظلّ dall, تمّ tamm, واضب ouâddab, دام على dâm a'lä.

— Il Continua de faire son ouvrage, دام يعمل شغله dâm ya'mel choghl-ho.

CONTINUEL, مواضب mouâddeb, دايم dâym, مداوم medâouam.

CONTINUELLEMENT, دايمًا dâymân.

CONTINUITÉ, اتّصال îttissâl.

CONTOUR, دور dour. (*Voy.* CIRCONFÉRENCE.)

Il a CONTOURNÉ, دار dâr, دوّر daouar.

Il a CONTRACTÉ (fait un contrat), عقد a'qad.

— (resserré), ضمّ damm.

— Il a Contracté amitié, تصاحب tessâhab, تعرّف ta'arraf, تقارب teqâreb, استقرب êsteqrab.

CONTRADICTION, مناقض menâqedd, اختلاف îkhtilâf, بلاطه belâttah, معارنه mohârenéh.

Il a CONTRAINT, لزّم lazzam, الزم êlzem, غصّب ghassab, سخّر sakhar.

— Il a été Contraint, تغصّب teghasseb.

— Personne ne t'a Contraint, ما احد غصّبك mâ âhd ghassab-ak.

CONTRAINTE, غصب ghasb, التزام îltizâm, غصيبه ghassybah.

— Par Contrainte, غصبًا ghasbân.

CONTRAIRE, مضادد moddâded; ضدّ dodd, doudd, dadd, pl. اضداد âddâd, êddâd.

— Il a été Contraire, ضادّ dâdd, عكس a'kass, عاند a'âned, خالف khâlaf, جافص djâfess, ضدد daded.

— Au Contraire, بخلاف bekhelâf, بالخلاف be-'l-khelâf, ضدًّا doddân, بالعكس be-'l-a'ks.

Il a CONTRARIÉ, حاكر hâker. (*Voyez* Il a été Contraire.)

CONTRARIÉTÉ, مناضضه menâddedéh, خلف kholf, عناد i'nâd. (*Voy.* CONTRADICTION.)

CONTRAT, عقد aaqd, pl. اعقد ê'qd; شرط chart, تذكره tezkeréh, مسوق moussouq; حجّه hoddjéh, hogguéh, pl. حجج hodjedj; تمسّك temessik, pl. تمسّكات temessikât. (*Voy.* ACCORD, ACTE.)

— Articles de Contrats (pl.), وثايق ouethâyq, ouetsâyq.

Contre (auprès), على *aalä*, قبل *qabel*. (*V*. Auprès, A Côté.)

— (en opposition), ضدّ *dodd*, *doudd*, ضدًّا *doddân*, خلاف *khelâf*, على *a'lä*.

— Le cheykh a marché Contre nous avec ses soldats, توجّه الشيخ بعساكره علينا *toueddjah êch-cheykh be-a'ssâker-ho a'lay-nâ*.

Contrebande, امتناع *îmtinâ'*, سرقة *serqah*, محروم *mahroum*.

Contrebandier, سرّاق *sarrâq*.

Il a Contrecarré. (*Voyez* Il a été Contraire.)

Contre-Cœur, همّ *hemm*, غمّ *ghamm*.

— A Contre-Cœur, من غير قلب *min ghayr qalb*, من غير خاطر *min ghayr khâttr*. (*Voy*. Par Contrainte.)

Contre-Coup, تضارب *teddâreb*.

Il a Contredit, نقد *naqed*, *naqad*, كابر *kâbar*, بالط *bâlatt*, نقض *naqadd*, حارن *hâren*, ناكر *nâkar*, ناقض *nâqadd*, عارض *a'âredd*. (*Voy*. Il a été Contraire.)

Contrée, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân*; برّ *berr*, ناحية *nâhyéh*.

Contrefaçon, تزوير *tezouyr*. (*Voy*. Imitation.)

Contrefait (difforme), شنيع *cheny'*, مسيخ *mossykh*. (*Voy*. Difforme.)

Il a Contrefait, كذّب *kaddab*, شابه *châbah*, قلّد *qallad*, زوّر *zaouar*. (*Voyez* Il a Imité.)

Il a Contremandé, غيّر الامر *ghayyar êl-âmr*, خالف الامر *khâlaf êl-âmr*.

Contre-Poison, ضدّ السمّ *dodd ês-semm*, طرياق *teryâq*.

Contre-Sens, ضدّ المعنى *dodd êl-ma'ny*.

Contre-Temps. (*Voyez* Accident, Adversité, Calamité.)

Il est Contrevenu, خالف *khâlaf*, تجاوز *tedjâouez*.

Il a Contribué (été utile), نفع *nafa'*, *nefa'*.

— (payé une contribution), دفع *defa'*, جازى *djâzey*.

Contribution, فردة *fardah*, *ferdéh*, plur. فرايد *ferâyd*; مجازاة *medjâzâh*, خرج *kharadj*.

— Il a levé une Contribution, فرد *farad*, *fared*.

Il a Contristé. (*V*. Il a Affligé, Il a Attristé, Il a Chagriné.)

Il a Convaincu, ثبّت *thebbet*,

نقس *faqass*, اثبت *êthbat*, *êtsbat*, بيّن على *bayyan a'lä.*

— Je les ai Convaincus de leur crime, بيّنت عليهم ذنبهم *bayynet a'lay-houm denb-houm.*

— Il a été Convaincu (persuadé), تحقّق *tahaqqeq.*

— Vous êtes Convaincus de son innocence, صحّ عندكم انّه برى *sahh a'nd-koum ênne-ho bery.*

Convalescence, اشتفى *îchtefy*, عافيه *a'âfyéh.*

Convalescent, مشتفى *mochtefy.*

— Il a été Convalescent, اشتفى *êchtefey*, راق *râq.*

Convenable, لاقى *lâqy*, معروف *ma'rouf*. (*Voy.* Bienséant.)

Convenablement, ما يلاقى *mâ ylâqy*, ما يصلح *mâ yslah.*

Convention, اتّفاق *îttifâq.* (*Voyez* Accord, Alliance.)

Il a Convenu, صلح *salah*, جاز *djâz*, لاق *lâq.*

— Il est Convenu, عهد *aahed*, *a'had*, استوا *êstaouâ*, تهود *tehouad.* (*Voy.* Il s'est Accordé.)

Conversation, معشاره *ma'achârah*, مكالمه *mokâlemah*, مصاحبه *mossâhebah*. (*V.* Colloque, Conférence, Dialogue.)

Il a Conversé, عاشر *aâcher*, تكالم *tekâlem*, تكلّم *tekellem*, خلط *khalatt.*

Conversion. (*V.* Changement.)

Il s'est Converti. (*Voyez* Il a Changé.)

— Il s'est Converti (s'est corrigé), تاب *tâb*, ارتدّ *êrtedd.*

— (il est devenu), صار *sâr.*

— Il s'est Converti en pierre, صار حجرًا *sâr hadjarân.*

Convexe, محدوب *mahdoub*, محنّى *mohanny.*

Conviction, اثبات *îthbât.*

Il a Convié, عزم *a'zam*. (*V.* Il a Convoqué, Il a Invité.)

Convocation, دعوه *da'ouah.*

Convoi d'armée, حمله *hamléh.*

Il a Convoité. (*V.* Il a Désiré.)

Il a Convoqué. (*V.* Il a Appelé.)

Copeau, برايه *borâyah*, برّايه *borrayâh*, نحاته *nouhâtah*, خرّاطه *khorrâttah.*

Copie, نسخه *neskhah*, نقله *naqléh*, نسخ *neskh*, نقل *neql.*

Il a Copié, نسخ *nessèkh*, *nassakh*, نقل *naqal.*

Copieusement, غزيرًا ghâzyrân, بالفايض bi-'l-fâydd. (Voy. Abondamment.)

Copieux. (Voyez Abondant.)

Copiste, ناسخ nâsekh, ناقل nâqel, كاتب kâteb.

Copte, قبطي qobty, plur. قباط qobâtt, قبطة qobattah; قبط qobt.

Coq, ديك dyk, plur. ديوك douyouk, dyouk; فرّوج farroudj, برّوك berrouk, صردوك sardouk, سردوق serdouq (en berbère, ايازيد êyâzyd, pl. يوزاد youzâd).

Coque, قشرة qechrah.

Coquette, زعبالة za'bâlèh.

Coquillage, Coquille, صدف sadaf, pl. اصداف âsdâf.

—Coquille perlière, صدف اللولو sadaf êl-loulou, عرق اللولى e'rq êl-louly.

Coquin, خبيث khabyth; حرامي harâmy, pl. حراميّة harâmyyéh. (Voyez Gredin.)

Coquinerie, خبث khebth.

Cor de chasse, ناقور nâqour, بوق bouq.

— Celui qui donne du Cor, ناقر nâqir, نقّار naqqâr.

— Cor au pied. (V. Durillon.)

Corail, مرجان mourdjân.

Coran. (Voy. Koran.)

Corbeau, غراب ghorâb, plur. غربان ghorbân; غدف ghadaf.

Corbeille, قفّة qouffah, qofféh, pl. قفاف qefâf; قفيفة qoufyfah, سلّة soullah, ربيعة rebya'ah.

— Faiseur de Corbeilles, سلّال sellâl.

Cordage, Corde, حبل habl, pl. حبال hibâl, hebâl; ريمّة rymmah, رمّة roummah, كمنة goumnah, طوال touâl. (Voy. Câble.)

— de chanvre, حبل ابيض habl âbyadd.

— de sparterie, حبل ليف habl lyf.

— Corde d'arc, de violon, وتار ouatâr, وتر outer, pl. اوتار âoutâr.

— Échelle de Corde, سلبة soulbah.

Cordier, حبّال habbâl, شراط cherrâtt.

Cordonnier, اسكاف êskâf, pl. اساكيف âssâkyf, اساكفة âssâkifah; اسكافي êskâfy, سكّاف sakkâf, سباطي sabâbty, خرّاز kharrâz, مركوبي merkouby; صرماتي saramâty, pl. صرماتيين saramâtyn;

بابوجى *bâboudjy*, بوابيجى *bouâbydjy*.

Cordoue (ville d'Espagne), قرطبه *Qortobah*, *Qortbah*.

Corfou (île), كورفو *Kourfou*.

Coria (v. d'Esp.), قوريه *Qouryah*.

Coriandre, قصبور *qasbour*, كزبره *kozbarah*, كسبره *kousberah*.

Cormier, قراصيه *qerâssyéh*.

Corne, قرن *qarn*, *qern*, *qorn*, pl. قرون *qouroun*; نصاب *nessâb*; جار الوذن *djâr êl-oudn*, pl. جيران الوذنين *djyrân êl-oudneyn*.

— Corne de cerf, قون الايل *qarn êl-âyel*.

— Corne de cheval, حافر *hâfer*, pl. حوافر *haouâfir*.

Corneille, قاق *qâq*.

Cornet (encrier). (*Voy.* ce mot.)

Cornouiller, قزلجق *qazladjiq*, شوم *choum*.

Cornu, مقرن *moqarren*, مقرون *maqroun*.

Corolle de fleur, محبقه *mohibqah*.

Corporel, جسدانى *djesdâny*, *gesdâny*, *guesdâny*, جسمانى *djesmâny*, *gesmâny*.

Corporellement, جسميا *djesmyân*.

Corps, جسد *djessed*, pl. اجساد *êdjsâd*; جسم *djesm*, *guesm*, *djism*, *guessem*, pl. اجسام *âdjessâm* (en berbère, امسلوخ *êmsouloukh*).

Corpulence, جسوميه *djessoumyéh*, جسيميه *djessymyéh*.

Correct, صحاح *sahâh*.

Correctement, صحيحا *sahyhân*.

Correction, اصلاحه *îslâhah*, اصلاح *îslâh*, تاديب *tâdyb*, *têdyb*, تصحيح *teshyh*.

— (châtiment). (*Voyez* ce mot.)

Il a Correspondu, كاتب *kâtab*, *kâteb*.

Il a Correspondu avec eux, كاتبهم *kâteb-houm*, *kâtab-houm*.

Il a Corrigé, اصلح *êslah*, ادّب *âddeb*, تادّب *tâddeb*, صحّح *sahhah*.

— Il s'est Corrigé, شعف *chaaf*. (*Voyez* Il s'est Converti.)

Corrompu, فسيد *fassyd*.

Il a Corrompu, فسّد *fassed*. (*Voyez* Il a Gâté.)

— Il a été Corrompu, فسد *fessed*.

Il a Corroyé, دبغ *dabagh*.

Corroyeur, دبّاغ *dabbâgh*.

— Atelier de Corroyeur, مدابغيه

madâbyhyéh, دار الدبغ *dâr êd-dabgh.*

CORRUPTION, تفسيد *tefsyd.*

CORSAIRE, قرصان *qorsân.*

— Vaisseau Corsaire, قرصان *qorsân*, غليوطة *ghalyouttah.*

CORVÉE, سخرة *sakhrah.*

CORVETTE, نقيرة *naqyrah*, كربيت *korbeyt.*

COSSÉIR (ville d'Égypte). (*Voyez* KOSSÉYR.)

CÔTE, ضلع *delaa*, *dilaa*, *dla'*, ضلعة *dila'ah*, pl. ضلوع *delouou*, *dloua'*, اضلاع *êdlâa'*, *âdlâa'.*

— CÔTE (plage), ناحية *nâhyah*, pl. نواحى *naouâhy*; جهة *djehah*, pl. جهات *djehât*; سهل *sahel*, شط البحر *chett êl-bahar*; حديه *hadyéh*, pl. حديات *hadyât.*

CÔTÉ, جنب *djanb*, *ganb*, جانب *djânb*, *gânb*, *djâneb*; pl. جوانب *djouâneb*; طرف *terf*, *tarf*, *taraf*, pl. اطراف *âttrâf.*

— Les deux Côtés, الجانبين *êl-djânbéyn*, *êl-gânbéyn.*

— A Côté, على جنب *aalä djanb*, *a'lä ganb.*

— A Côté de moi, على جنبى *a'lä djanb-y*, *a'lâ ganb-y.*

— De ce Côté, فى هذه الجهه *fy hadéh êl-djehah.*

— De tous les Côtés, من كل جانب *min koll djânb.*

COTEAU, حدورة *houdourah.*

CÔTELETTE. (*Voyez* CÔTE.)

COTON, قطن *qottn*, *qottoun.*

— brut, قطن محلول *qotn mahloul.*

— filé, قطن مغزول *qotn maghzoul*, قطن مردون *qotn merdoun*, قطن غزل *qotn ghazl.*

COU, رقبه *raqabéh*, *raqabah*, *raqbah*, *roqbéh*, رقابه *reqâbéh*, pl. رقاب *reqâb*, *riqâb*, رقب *roqb*; عنق *a'nq* (en berbère, ارقب *ôurqoub*, امكارث *êmgârt*; تمكرت *temgarat*, pl. تمكردن *timgardin*).

Le COUCHANT, الغرب *êl-gharb*, المغرب *êl-moghreb.*

COUCHE (accouchement). (*Voyez* ce mot.)

— de terre, فرشة التراب *ferchat êt-torâb.*

COUCHÉ, راقد *râqed.*

Il s'est COUCHÉ, رقد *raqed*, *raqad*, ربض *rabodd.*

— (en parlant du soleil), غرب *ghareb*, غاب *ghâb.*

— Le soleil se Couche, تغاب الشمس *teghâb êch-chems.*

— Le soleil est Couché, غربت الشمس *gharebet êch-chems.*

— Couche-toi! ارقد *ôrqod* (en berbère, كين *guyn*).

Le Coucher du soleil, غايب الشمس *ghâyb êch-chems,* غروب ذا الشمس *ghouroub dê-'ch-chems,* المغارب *él-moghâreb* (en berbère, تويشي *touychy,* تنوشي *tenouchy,* المغارب *él-moghâreb*).

Coucou, طكوك *takkouk,* تكوك *takkouk,* كوكو *koukou.*

Coude, مركف *merkef;* مرفق *merfeq,* pl. مرافق *merâfeq;* مرفك *merfeg,* كوع *kouè', kouou',* قبطال *qebtâl.*

Coude-Pied, قصبة ذا الرجل *qasbah dê-'r-ridjl,* مشط الرجل *mecht êr-rigl.*

Coudée, ذراع *derâa',* قوس *qous,* پيك *pyk.*

Couenne, جلد الخنزير *djeld êl-khanzyr.*

Couffe (panier), زنبيل *zenbyl.* (*Voy.* Cabas, Corbeille.)

Il a Coulé (v. n.), جرى *djerä, djerey,* سال *sâl.*

— Il a Coulé bas (v. a.), غطّس *ghattess.* (*Voyez* Il a Abîmé.)

— Il a Coulé bas (v. n.), غطس *ghattass.* (*Voyez* Il a été Abîmé.)

Couleur, لون *laun, laoun, leoun, loun,* pl. لاون *lâoun,* الوان *âlouân;* نول *noul, neoul.*

— De plusieurs Couleurs, de Couleurs mêlées, مختلف الالوان *mokhtelif êl-âlouân.* (*Voy.* Bigarré.)

Couleuvre, حية *hayéh,* حيّه *hayyah* (en berbère, الفعه *êl-fa'ah*).

Coulevrine, مدفع طاويل *med-faa tâouyl.*

Coup, ضربه *darbah, darbéh,* pl. ضربات *darbât,* ضرب *darb;* دفعه *defa'ah.*

— de poing, لكزه *lekzah, lokzah.*

— de pied, ركله *roklah.*

— de genou, ركبيه *rokbyéh.*

— de tête, كنك *gueng, guing.*

— de poignard, ركزه *rekzah.*

— à la tête, رسيه *roussyah.*

— à la nuque, شكطيه *chektyéh,* ززّه *zezzah.*

— de mer, موجه شديك *moudjéh chedydéh,* فرخ بحر *ferkh bahar.*

Coupable, مذنب *medenb.*

Coupe, طاسه *tâsséh, tâssah,*

pl. طاسات *tâssât*; كاس *kâs*; pl. كوّوس *kououss*; زلافه *zelâfah*. (*Voy.* CALICE, TASSE, VERRE à boire.)

COUPÉ, مقطوع *maqtou'*, *magtou'*, مفصول *mefsoul*, مقصوص *maqsouss*.

— (châtré). (*Voyez* ce mot.)

Il a COUPÉ, قطّع *qattaa*, *gatta'*, فصل *fassal*, قصّ *qass*.

— Il Coupe, بيقطع *byeqtaa*, بيفصل *byefsal*.

— Coupe! (imp.) اقطع *êqtaa*, افصل *êfsel*.

Il a été Coupé, تقطّع *teqatta'*, انقطع *ênqetta'*.

COUPEROSE, زاج *zâdj*, *zâg*.

COUPLE, زوج *zoudj*, *zoug*.

COUPOLE. (*Voyez* DÔME.)

COUPURE, قطع *qettè'*.

COUR d'une maison, هوش *haouch*, *hauch*, سطوان *sattouân*, وسط ذا الدار *oust dê-'d-dâr*.

— d'un prince, باب *bâb*, دوله *douléh*, *doulah*.

COURAGE, شجعه *chedja'ah*, باس *bâs*, قوّه *qououéh*. (*V.* BRAVOURE.)

— Courage! (int.) اذا *êzâ*, اذن *êzân*. (*Voy.* ALLONS!)

COURAGEUSEMENT, بالجود *bi-'l-djoud*, بالشجاعه *bê-'ch-chedjâ'ah*.

COURAGEUX. (*Voy.* BRAVE.)

COURBE (adj.), COURBÉ, اعوج *â'aouadj*, *âa'ouag*, معوج *mo'ouedj*.

— Courbe (subst.), ligne courbe, قوس *qouss*, خط معوج *khatt mo'ouedj*.

Il a COURBÉ, لوّا *laouâ*, لوّى *laouey*, عوّج *â'ouadj*, عرّج *a'rradj*.

— Il a été Courbé, تعوّج *ta'ouadj*.

COURGE. (*Voy.* CITROUILLE.)

COURONNE royale, تاج *tâdj*, *tâg*, pl. تيجان *tydjân*, *tygân*.

— de fleurs, اكليل الازهار *âklyl êl-âzhâr*.

Il a COURONNÉ, توّج *taouadj*.

— de fleurs, كلل بالازهار *kalal be-'l-âzhâr*.

COURRIER, ساعي *sâ'y*, pl. سعا *sou'â*, مباشر *mobâcher*.

COURROIE, سيور *syour* (en berbère, الكومنه *êlgoumenah*).

Il a COURROUCÉ, غيّظ *ghayyaz*, اغضب *êghdab*.

— Il s'est Courroucé, غضب *ghaddab*, غاظ *ghâzz*.

COURROUX. (*Voy.* COLÈRE.)

COURS (terme de commerce), سعر السوق *se'r ês-souq*.

Course, جرى *djery.*

— Ils se sont défiés à la Course, تسابقوا *tesâbeqoû.*

— Il a cherché à devancer à la Course, سابق *sâbaq,* استبق *ês-tabeq,* استسبق *êstesbaq.*

Court, قسير *qassyr, qessyr,* pl. قصار *qissâr,* قيصار *qyssâr.*

— Plus Court, اقصر *âqsar.*

Courte-Pointe, ايزار *îyzâr.* (*Voyez* Couverture.)

Courtier, دلّال *dellâl,* pl. دلّالين *dellâlyn;* سمسار *semsâr,* سمسال *semsâl,* عمال *a'mâl.*

Il a Couru, جرى *djerey, djerä, garä,* ركض *rakadd.*

— Il Court, بيجرى *byedjry, byegry.*

— Il Courait, كان راكض *kân râkedd.*

— Tu Cours, بتركض *beterkodd.*

— Il s'est mis à Courir après, جعل يجرى *dja'l yegry,* صار يركض *sâr yerkodd.*

— Cours! (imp.), اجرى *êgry, êdjry,* اركض *ôrkodd.*

— Courant, راكض *râkedd.*

Couscoussou. (*V.* Kouskoussou.)

Cousin (parent), نسيب *nessyb.*

— paternel, ابن عمّ *êbn a'mm,* ابن العمّ *êbn êl-a'mm.*

— maternel, ابن الخال *êbn êl-khâl.*

— Cousine, نسيبه *nessybah.*

—paternelle, بنت عمّ *bent a'mm,* بنت العمّ *bent êl-a'mm.*

— maternelle, بنت الخال *bent êl-khâl.*

— Cousin (moucheron), ناموس *nâmouss,* pl. نواميس *naouâmyss,* بعوض *ba'oudd,* بعوضه *ba'ouddah.*

Cousinière, ناموسيه *nâmoussyéh.*

Coussin, مخدع *mokhaddaa;* مخدّه *moukhaddah, mokhaddéh* (en esp. *almohada*), pl. مخدّات *mo-khaddât;* مسند *mesned.*

Cousu, مخيّط *mokhayyt.*

Il a Cousu, خيط *khayatt,* خيّط *khayyatt.*

Il a Coûté, استقام *êstaqâm,* كلّف *kallaf.*

— Combien Coûte cela? بكم دول *be-kiam doul?* دل يسوى كم *dol yssouä kiam?* قدّ ايش ذا *qadd êych dê?*

— Combien ce drap Coûte-t-il l'aune? قدّ اش يستقام الذراع من

هذا الجوق *qadd-êch ysteqâm êd-derâa' min hadâ-'l-djouq?*

COUTEAU, سكّينة *sekkynéh*, سكّين *sekkyn*, pl. سكاكين *sekâkyn*; عويسية *a'ouayssyéh*, ختمى *khatmy*, خدمى *khodmy, khedmy* (en berbère, هينت *hynt*, الـمـوس *êl-mous*, چودمى *tchoudmy*, افرو *êfrou*).

COUTELAS, ياتاغان *yâtâghân*, خنجر *khandjar*, جنوى *djenouy* (en berbère, اجنوى *âdjeneouy*).

COUTUME, عادة *aâdah*, *â'déh*, pl. عادات *a'âdat*, عوايد *a'ouâyd*; سيرة *syréh*.

COUTURE, خياطة *kheyyâttah*, ترقيع *terqy'*.

COUVENT, دير *deyr*.

COUVERCLE, غطا *ghattâ*, غطاة *ghattâh*, مغطّة *maghattah*, مكبّ *mokebb*.

Il a COUVERT, غطّا *ghattâ*, غطّى *ghattey*, *ghattä*, ستر *satar*.

COUVERTURE de lit, لحف *lahaf*, لحاف *lehâf* (en berbère, افو *âfou*, *âfau*, اخوى *âkhouey*). (V. COURTE-POINTE.)

CRABE, عقرايشة *o'qrâychah*.

CRACHAT, بزاق *bezâq*, *bouzâq*, تفل *tefl*, تفول *toufoul*.

Il a CRACHÉ, بزق *bezeq*, *bazaq*, تفل *tefel*.

— Crache! ابـزق *ôbzouq* (en berbère, سوسف *soussef*).

CRAIE, تباشير *tabâchyr*, كريشة *krychah*, طين ابيض *tyn âbyadd*, بياض الوجه *beyâdd êl-oudjéh*.

Il a CRAINT, خاف *khâf*, فزع *faza'*.

— Il Craint, بيخاف *byekhâf*, بيخوف *bykhaouf*, *bykhauf*.

— Crains! (imp.) خوف *khauf!* (en berbère, اكسود *âksoud*, اوڭاد *âougâd!*).

CRAINTE, خوف *khouf*, *khauf*, *khaouf*, مخافة *mekhâféh*, فزع *fezè'*, جزع *djez'*.

— Par Crainte, فزعًا *fez'aân*.

CRAINTIF, خايف *khâyf*, خواف *khouâf*, فزيع *fezy'*, فزعان *feza'ân*.

CRAMOISI, قرمزى *qermezy*.

CRAMPON. (*Voy.* CROCHET.)

Il s'est CRAMPONNÉ, خيّش *khayyach*.

CRÂNE, جمجمة *djemdjoumah*, *djoumdjoumah*, pl. جماجم *djemâdjem*; حيزة *hayzah*, قرعة *qara'ah*, pl. قرع *qara'*.

CRAPAUD, ڭرانة *guerânah*,

ضفضع difdaa, doufda', pl. ضفاضع defâddè'.

Il a Craqué, قزقز qazqaz.

Crasse, وسخ oueskh, oussèkh, نخالـه nokhâlah, قرعه qara'ah, خشكار khechkâr.

Crasseux, وسيخ ouessykh, موسّخ mouessekh.

Cravate, محرمه mohareméh, mohraméh, منديل mandyl, فوطه foutlah, سبنيه sebnyah.

Crayon, قلم الرصاص qalam êr-ressâss, حوارة haouâréh.

Créance, دين dyn.

— Nous avons une Créance sur eux, لنا دين عليهم lenâ dyn a'lay-houm.

— Pourquoi nies-tu la Créance que j'ai sur toi? علاش تنكر الدين الّي ليلي عليك a'lêch tenker êd-dyn âlly lyly a'lay-k?

Créancier, ربّ الديون rabb êd-dyoun, pl. ارباب الديون ârbâb êd-dyoun; مديّن medeyyn.

Créateur, خالق khâleq, بارى bâry.

Création, خاليقة khâlyqah, خلقة khalqah, خلق khalq.

Créature, خاليقه khalyqéh, خاليقه khâlyqah, pl. خلايق khe-lâyq; بريه beryéh, pl. برايا berâyâ.

Crédit, طلوق telouq.

— A Crédit, بطلوق bi-telouq, بدين be-dyn, بالدين bê-'d-dyn, بالمهلة be-'l-mehlah.

Crédule, امين âmyn.

Il a Créé, خلق khalaq, برا barâ, اوجد âoudjed.

Crème, رايب râyb, قشطه qechtah.

— de tartre, كرمور طرطير kre-mour tartyr.

Crêpe, برنجك brondjouk.

Il a Crêpé, جعّد dja'ad.

Crépu, مجعّد modja'ed.

Crépuscule, غبشيه ghabchyéh, شفق chefeq.

— Fin du Crépuscule, العشى êl-a'chä (en berbère, العشى êl-a'chä, تنيث tenyets).

Cresson d'eau, كرواننش gue-rouênnech, زياتة ziyâtah, قرّة qor-rah, جرّا djerrâ, جرجير djerdjyr.

— des jardins, حرف hourf, ريشاد rychâd.

Crête, عرف eu'rf, قنبورة qan-bourah.

— de coq, زين zeyn, نوارة ذا

فلفلة ذا الديك *nouârah dê-'d-dyk*, فلفلة ذا البرّوك *folfolah dê-'l-berrouk.*

Il a Creusé, حفر *hafer*, جبّ *djabb*, قوّر *qaouer*, جوّر *djaouer.*

Creuset, بودقة *boudaqah.*

Creux, فحات *fahât*, جراف *djourâf*, جور *djour.*

Crevasse, تفليح *teflyh.*

Il a Crevé (v. a.), فتّق *fatteq*, بعّج *ba'adj*, فزر *fezar.*

Cri, صيح *seyh*, pl. صياح *seyâh.*

Crible, منخل *monkhol*; غربال *gherbâl*, *ghorbâl*, pl. غرابل *gharâbel*, غرابيل *gherâbyl*; بوسيّار *bousseyyâr.*

— Faiseur de Cribles, غرابلى *gharâbly.*

Il a Criblé, غربل *gherbel.*

Il a Crié, صاح *sâh*, عيط *a'yatt*, صرخ *sarakh*, ضجّ *daddj*, زعق *za'aq.*

— Crie! اعيط *â'yett*, *â'ytt* (en berbère, سول *seoual*, *sioual*).

Crieur des mosquées, مودن *moueddin*, *mouezzin.* (*V.* Chantre.)

— public, برّاح *berrâh.* (*Voyez* Courtier.)

Crime, ذنب *denb*, pl. ذنوب *dounoub*, *denoub*; جريمة *djerymah*, pl. جرايم *djerâym*; جرم *djerem*, *germ.*

— Il a commis un Crime, جرم *djerem*, اذنب *êdneb.*

Criminel, مذنب *modenb*, مجرم *modjrem.*

Crin, شعر *chaar*, *cha'r*, pl. شعور *che'our*, *chou'our*; شعر خيل *cha'r kheyl.*

— Sac de Crin, خيشة *kheychéh*, pl. خيش *khouyach.*

Crinière de cheval, سبيب ذا العود *sebyb dê-'l-a'oud*, عرف الفرس *eu'rf êl-fers.*

Cristal, بلّور *bellour*, بلّار *bellâr.*

Cristalline (maladie), بله *beléh.*

Croc, Crochet, كلّاب *kellâb*, pl. كلاليب *kelâlyb*; خطاف *khottâf*, مكلّب *mekalleb.*

Crocodile, تمساح *temsâh*, pl. تماسيح *temâssyh*; فرعون *fera'oun*, pl. فراعين *ferâ'yn.*

Croisée (fenêtre), طاقة *tâqah*, pl. طواقى *teouâqy.* (*V.* Fenêtre.)

Croisière, قرصنة *qersenah.*

Croissant de la lune, هلال *helâl.*

Croix, صليب *salyb.*

Crosse d'évêque, عكازة *okkâzéh.*

Crotte. (*Voy.* Boue.)

Crotté, مطيّن motteyyen.

Il a Crotté, طيّن tayyan.

Crottin, زبل zebl, zebel.

Il a Croulé, طاح tâh.

Croupe, كفل kefl.

Croute du pain, قشره ذا الخبز qichrah dê-'l-khobz; قرص qers, pl. قروص qourouss.

Crouton, رغيف reghyf, pl. ارغفه êrghifah; ارغف êrghyf, رغفان roughfân.

Croyance, ظنّ dann, zann, تخمين takhmyn, امان îmân, êmân.

Croyant, مومن moumen, pl. مومنين moumenyn.

Cru (non cuit), نيّ neyy.

Il a Cru (ajouté foi), أمن âmen, صدّق saddaq.

—(pensé), افتكر êfteker, ظنّ zenn, حسب hassab, خمّن khammen.

— Crois-tu que tous les hommes te ressemblent? تحسب كلّ الناس بحالك؟ tahssib koll ên-nâs be-hâl-ak?

— Je Crois cela, هذا في ظنّي hadâ fy zenn-y, هذا في تخميني hadâ fy tekhmyn-y.

— J'ai Cru, ظنيت zenyt, denyt.

Il a Cru (augmenté), ازاد âzâd, ربا rabâ, كبر kabar. (Voy. Il s'est Accru.)

Cruauté, شدّه cheddah, سفكه sefekah; قساوه qassâouéh, plur. قساوات qassâouât; قاساحه qâssâhah.

Cruche, Cruchon, قلّه qollah, qolléh, pl. قلال qelâl, بلّاصه ballâsséh, بلّاص ballâss, جرّه djarrah, بطه battah, قلّوش qallouch, كوز kouz.

Il a Crucifié, صلب salab.

Cruel, سفّاك seffâk, قاسح qâssih.

— Il est devenu Cruel, انتحس êntahass, تنحّس tenahass.

Cubèbe. (Voy. Kubèbe.)

Il a Cueilli, لقط luqatt, laqett, قطف qattef, qattaf, نتج netedj, خرف kharaf, حوّش haouach.

Cuença (v. d'Espagne), كونكه Kounkah.

Cuiller, معلقه ma'laqah, pl. معالق ma'âleq; ملعقه malaaqah, pl. ملاعق melâ'eq; مغرفه moghrefah, pl. مغرفات moghrefât, مغارف meghâref, مغروف moghrouf (en berbère, أكانحه âgânhah).

Cuir, جلد djeld, geld, gueld,

pl. جلود *djeloud, geloud;* نعل *na'al,* pl. انعال *ána'âl.*

— de bœuf, جلد بقرى *djeld baqry.*

— de buffle, جلد جاموسى *djeld djâmoussy, gueld gâmoussy.*

— Cuir tanné, جلد مدبوغ *djeld madbough.*

— Cuir mince, حورة *haourah,* pl. حور *haour;* سختيان *sokhtyân,* شمريخة *chamrikhah.*

CUIRASSÉ, زاديه *zâdyéh;* صدريه *sadryéh,* pl. صدريات *sadryât.*

Il s'est CUIRASSÉ, تدرّع *tederra'.*

CUISINE, مطبخ *metbakh, matbakh,* pl. مطابخ *mettâbekh;* كشيّنة *keschynah, koschynah,* كوسينة *koussynah* (en berbère, احريس *âheryss*).

— (apprêt des mets), طباخة *tabâkhah,* طبخ *tabkh.*

— Il a fait la Cuisine, طبخ *tabakh.*

CUISINIER, طبّاخ *tabbâkh,* pl. طبّاخين *tabbâkhyn.*

CUISSE, فخدة *fakhdah,* plur. فخدات *fakhdât,* فخاد *fekhâd,* فيخدة *feykhdah,* فخد *fakhd,* ورك *ouark, ouerk.*

— Les deux Cuisses, فخدين *fakhdeyn,* فخدان *fakhdân.*

CUISSON d'un mets, طبخ *tabkh,* تطييب *tettayyb, tattyyb.*

— Cuisson (douleur), حرق *harq, herq.*

CUIT, مطبوخ *metboukh, matboukh,* مستوى *mestouy.*

— Haricots Cuits dans l'eau, لوبيه مسلوقة *loubyéh maslouqah.*

— Brique Cuite au soleil, طوب مشمّس *toub mochammes.*

Il a CUIT (v. a.), طبخ *tabekh, tabakh,* تطيّب *tettayyeb,* استوى *êstaouey, êstaouy.*

— (v. n.), انطبخ *êntabakh.*

— Il a Cuit du pain, خبّز *khabbaz.*

— Il a Cuit du biscuit, قرمش بقسماط *qarmach boqsmâtt.*

— La viande Cuit, ينطبخ اللحم *yentabakh êl-lahm.*

— Il a fait Cuire dans de l'eau, سلق *salaq.*

Il a CUIT (causé une cuisson), حرق *haraq.*

— Cela me Cuit beaucoup, هذا يحرقنى كثير *hadâ yahraq-ny kethyr.*

CUIVRE, نحاس *nahâss, nehâss* (en berbère, تونكولت *toungoult*).

— vieux, نحاس فراضه *nahâss ferâddah.*

— rouge, نحاس احمر *nahâss âhmar.*

— jaune, صفر *sofar.*

CUL, طيز *tyz*, pl. طيوز *tyouz;* مجلس *medjles*, pl. مجالس *medjâles*, ليه *lyéh*, pl. لوايا *louâyâ.* (*Voy.* DERRIÈRE.)

— Cul-de-lampe, كعب القنديل *kaab êl-qandyl.*

CULBUTE, كردايسه *kordâyssah*, شقلايبه *choqlêybah*, قلبه *qolbah.*

Il a CULBUTÉ, قلب *qalab.*

CULOTTE, سروال *serouâl*, pl. سراويل *serâouyl;* شروال *cherouâl*, لبّاس *lebbâss.*

CULTIVATEUR, حارث *hârets;* زرّاع *zerrâ'*, pl. زرّاعه *zerrâ'ah*, زرّاعين *zerrâyn.* (*Voyez* AGRICULTEUR.)

Il a CULTIVÉ, حرث *hareth*, *harets*, خدم *khadam.*

CULTURE, خدمه *khidméh.* (*Voy.* AGRICULTURE.)

CUMIN (drogue), كمون *kamoun*, كامون *kâmoun.*

CUPIDE. (*Voy.* AVIDE.)

CUPIDITÉ, طمع *tem'*, *tema.* (*Voy.* AVIDITÉ.)

CURCUMA. (*Voy.* KURKUMA.)

CURE-DENT, خلال *khalâl.*

CURE-OREILLE, هلال *helâl.*

CURIEUX, صناط *senâtt.*

— (rare), غريب *gharyb*, عجيب *a'djyb.*

CURIOSITÉ, تصنيط *tesnytt.*

CUVE, خابيه *khâbyéh*, plur. خابيات *khâbyât*, خوابى *khouâby.*

CUVETTE, بليان *belyân.*

CUVIER, مستله *mastallah*, تكنه *teknéh*, بركه *bourkehah.*

CYGNE, شاهين *châhyn*, عقعق *a'qaq.*

CYLINDRE, اسطوانه *êstouânéh*, pl. اسطوانات *êstouânât.*

CYNOGLOSSE (pl.), لسان الكلب *lessân êl-kelb.*

CYPRÈS, سرو *serou*, سرول *seroucl*, سروه *serouéh.*

D

D, quatrième lettre de l'alphabet français, dont le son est rendu par la huitième lettre de l'alphabet arabe د, et même par la neuvième ذ que l'idiome vulgaire confond habituellement avec la précédente. Le D français, articulé fortement et comme avec un redoublement emphatique, correspond aussi à la quinzième lettre arabe ض, et souvent même à la dix-septième ظ.

D'ABORD. (*Voy.* d'ABORD.)

DAD ض, nom de la quinzième lettre arabe, ضاد *dâd.* (*Voy.* D.)

DAGUE, خنجر *khandjar.*

DAHER (n. pr.), ظاهر *Dâher, Zâher.*

DAIM, ظبي *deby,* pl. ظبا *dobâ.*

— Peau de Daim, جلد الظبي *geld êd-deby.*

DAL د, nom de la huitième lettre arabe, دال *dâl.* (*Voy.* D.)

DALLE. (*V.* CARREAU de pierre).

DAMANHOUR (ville d'Égypte), دمنهور *Damanhour, Demenhour.*

DAMAS (ville de Syrie), الشام *êch-Châm,* دمشق *Dimechq,* شام شريف *Châm cheryf.*

— Damas (étoffe), كمخه *kemkhah.*

DAMASQUIN (natif de Damas), دمشقي *demechqy,* شامي *châmy.* (*Voy.* ALÈPIN.)

DAME, سيدة *seydah,* ست *sett, sitt,* ستّه *sittah,* pl. ستات *sittât;* لالّا *lêllâ,* لالّه *lêllah,* لالّي *lellä.*

— Madame! يا ستّي *yâ sett-y!*

DAME-JEANNE, دامجانه *dâmdjânah.*

DAMIETTE, (v. d'Égypte), دمياط *Demyâtt, Dimyâtt.*

DAMMAH, nom du signe de la voyelle O chez les Arabes, ضمّه *dammah,* رفعه *refa'ah,* رفاع *refâ'.*

DAMNATION, لعنه *la'anéh.*

Il a DAMNÉ, دان *dân,* لعن *la'an.*

Les DAMNÉS, اهل جهنّم *êhl djehennam* (m. à m. les gens de l'enfer).

DANEMARK, دانيمارقه *Dânymâr-qah*, دينمارك *Dynamârk.*

DANGER, خطر *khettr, khattar,* مخاطرة *moukhâttereh.*

DANGEREUX, خاطر *khâttir.*

DANIEL (n. pr.), دانيال *Dânyâl.*

DANOIS, دانيمارقي *dânymârqy.*

DANS, ب *bi,* في *fy.*

— Dans moi, فيَّ *fy-y,* بي *b-y.*

— Dans toi (masc.), فيك *fy-k,* بك *b-ak;* — (fém.), فيكي *fy-ky,* بكي *be-ky.*

— Dans lui, فيه *fy-hi,* فيهُ *fy-ho, fy-hou,* به *be-hi, be-ho;* — Dans elle, فيها *fy-hâ,* بها *be-hâ.*

— Dans nous, فينا *fy-nâ,* بنا *be-nâ.*

— Dans vous, فيكم *fy-koum.*

— Dans eux, Dans elles, فيهم *fy-houm.*

Dans le, Dans la, Dans les, بال *bi-'l,* في ال *fy-'l.*

DANSE (subst.), رقص *raqs, reqs,* رقصة *raqassah,* pl. رقوص *reqouss.*

Il a DANSÉ, رقص *raqess, raqass.*

— Danse! (imp.) ارقص *ôrqoss* (en berbère, اشدح *êchdah*).

DANSEUR, رقّاص *raqqâss,* plur. رقّاصين *raqqâssyn.*

DARD, نشّابه *nischâbah,* شوكه *choukéh.*

Il a DARDÉ, نشّب *nescheb.*

DARFOUR (ville d'Afrique), دارفور *Dârfour.*

DARTRE, حزازه *hezâzah.*

DATE, تاريخ *târykh,* تريخ *ta-rykh,* pl. تواريخ *touârykh.*

— J'ai reçu de lui une lettre en Date du premier de ce mois, اخذت منهُ مكتوب تاريخه اوّل الشهر *âkhadt min-ho maktoub târykh-ho âouel êch-chahar.*

Il a DATÉ, ارخ *ârekh.*

DATIF, المفعول لاجله *êl-me-fa'oul li-âdjel-hi.*

DATTE, بلحه *balahah* (en berbère, تيني *tyny*).

— sèche, تمر *themr, thamr, thamar, themer,* pl. ثمار *themâr, tsemâr* (en berbère, اكّاين *âkkâyn*).

DATTIER, نخله *nakhlah.*

DAUPHIN, دنفيل *denfyl.*

DAVANTAGE, اكثر *âkthar, âk-tsar,* زد *zid,* زيد *zyd,* بزياده *be-zyâdéh* (en berbère, فلا *felâ,* وكار *ougâr*).

DAVID (n. pr.), داود *Dâoud,* داوود *Dâououd.*

De (prép.), من *min*, عن *a'n*, بـ *be-*, من عند *min a'nd.*

— Je viens D'Alger, انا جاى من الجزاير *ânâ djây min êl-Djezâyr.*

— Il s'est enfui De la prison, هرب عن الحبس *harab a'n êl-habs.*

— Il sort de chez Soliman, هو خارج من عند سليمان *hou khâredj min a'nd Souleymân.*

— Tu es plus aimé que moi De mon père, انت محبوب بـابوى اكثر منّى *ênt mahboub be-âbou-y âkthar minny.*

— De pays en pays, من بلد الى بلد *min beled ilä beled.*

— De bas en haut, من تحت الى فوق *min taht îlä fauq.*

— De là, D'ici. (*Voy.* La, Ici.)

— De près. (*Voy.* Près.)

— De loin. (*Voy.* Loin.)

— De (marque du génit.), الـ *êl-*, متاع *metâ'*, بتاع *betâ'*, ذا *dê.*

— La maison De mon associé, دار شريكى *dâr cheryk-y*, الدار متاع شريـكـى *êd-dâr metâ' cheryk-y.*

— La fille De ton frère, بنت اخوك *bent âkhou-k.*

— Le cheval De mon cousin, العود متاع ابن عمّى *êl-a'oud metâ' êbn a'mm-y.*

— Du, De la, Des (art.), الـ *êl-*, ذا الـ *dê-'l*, متاع الـ *metâ' êl-.*

— Le livre Du cheykh, كتاب الشيخ *kitâb êch-cheykh*, كتـاب ذا الشـيـخ *kitâb dê-'ch-cheykh*, الكتاب متاع الشيخ *êl-kitâb metâ'-'ch-cheykh.*

Dé à coudre, كوستبان *koustebân*, حلقة *halqah.*

— à jouer, زهار *zahâr.*

Il a Déballé, حلّ *hall*

Il a Débarbouillé, مسح *massah*, *messèh.*

Il a Débarqué (v. n.), نزل *nezel*, نزل فى البرّ *nezel fy-'l-berr.*

— (v. a.), نزّل *nezzel.*

Débarquement, تـنـزيل *tenzyl.*

Il a Débarrassé, خمّل *khammal*, طاح *tâh*, خلّص *khallass*, حلّ *hall.*

Débat, خـصـامة *khessâméh*, (en berbère, لخصوم *lokhsoum*). (*Voyez* Altercation, Contrariété.)

Il a Débattu (contesté). (*Voy.* ce mot et Il a eu une Altercation, Il a Contrarié.)

— Il a Débattu une affaire, une question. (*Voy.* Il a AGITÉ.)

DÉBAUCHE, زنية *zenyah, zenyéh.*

— Maison de Débauche (lieu de prostitution), دار اللوق *dâr êl-louff,* دار الشراميط *dâr êch-charâmytt.*

DÉBAUCHÉ, زاني *zâny;* وكّال *ouakkâl,* pl. وكّالين *ouakkâlyn.*

— Femme Débauchée (prostituée), شرموط *charmout,* pl. شراميط *charâmytt;* قبّيحة *qobbyhah,* قحابة *qahâbah.*

Il a DÉBAUCHÉ, اساء *âssâ.*

DÉBILE, ضعيف *daayf.* (*Voyez* AFFAIBLI.)

DÉBILITÉ. (*Voy.* AFFAIBLISSEMENT.)

Il a DÉBILITÉ. (*V.* Il a AFFAIBLI.)

DÉBIT, تنفيق *tenfyq.* (*V.* VENTE.)

DÉBITANT, متسبّب *motsebbeb.*

Il a DÉBITÉ, نفّق *naffàq.*

— Il s'est Débité, خرج *kharadj, kharag.*

— Cette marchandise se Débite bien dans notre pays, في بلدنا تخرج بخير هذه البضاعة *fy beled-nâ tekhroudj be-kheyr hadéh-'l-bod-âd'ah.*

DÉBITEUR, مدّان *meddân,* مديون *medyoun,* ديان *dyân.*

DÉBONNAIRE, انيس *ânyss.* (*V.* BÉNIN, BIENFAISANT.)

Il a DÉBORDÉ, فاض *fâdd.*

DÉBORDEMENT, فيضان *feyddân.*

Il a DÉBOUCHÉ, عرّى *a'rrä, a'rrey.* (*Voy.* Il a OUVERT.)

Un DÉBOUCHÉ. (*Voy.* DÉFILÉ.)

DÉBOURSÉ, منفوق *manfouq;* مصروف *masrouf,* plur. مصروفين *masroufyn.* (*Voy.* DÉPENSE.)

Il a DÉBOURSÉ, صرّف *sarraf,* نفّق *neffeq, naffaq.* (*Voy.* Il a DÉPENSÉ.)

DÉBOURSEMENT, نفقة *nefeqah.*

DEBOUT, قايم *qâym.*

— Il a été Debout, قام *qâm,* وقف *ouaqaf.*

DÉBOUTÉ, مردود *merdoud.*

DÉBRIS (pl.), تكاسر *tekâsser.* (*Voy.* DÉCOMBRES, RUINES.)

Il a DÉBROUILLÉ, ظهّر *dahhar,* سهّل *sahhal.* (*Voy.* Il a ARRANGÉ.)

Il a DÉBUSQUÉ. (*V.* Il a CHASSÉ.)

DÉBUT, شروع *chourou'.* (*Voyez* COMMENCEMENT.)

DÉBUTANT, مبتدى *mobtedy.*

Il a DÉCACHETÉ une lettre,

فك المكتوب *fakk êl-maktoub.*

DÉCADENCE, تنزّول *tenouzzoul.* (*Voy.* DÉCLIN.)

DÉCALOGUE, عشر كلمات *a'cher kilmât.* (*Voy.* Les Commandements de Dieu.)

Il a DÉCAMPÉ (fui). (*V.* ce mot.)

— (Il a changé de camp). (*Voy.* Il a DÉLOGÉ.)

DÉCAPEUR de métaux, جلّا *djallâ, gallâ.*

DÉCAPITÉ, مقطوع الراس *maqtou'-'r-râs.*

Il a DÉCAPITÉ, قطع الراس *qatta'-'r-râs.*

Il a DÉCÉDÉ, مات *mât,* وفا *ouafâ,* توفّى *toueffä, toueffey.*

Il a DÉCELÉ, ظهّر *dahhar,* كشف *kachaf,* باح السرّ *bâh ês-serr.*

DÉCÈLEMENT, كشف *kechf,* فاش *fâch.*

DÉCEMBRE, كانون الاوّل *kânoun êl-âouel,* دجنبر *dedjenber,* دچنبر *detchenber,* دكنبريس *dekenbrys.*

DÉCENCE, اصلاح *îslâh,* ادب *âdeb,* اركان *êrkân.* (*Voyez* BIENSÉANCE.)

DÉCENNAIRE, عشارى *a'châry.*

DÉCENT, مصلح *meslih.* (*V.* BIENSÉANT, CONVENABLE.)

— Il a été Décent, اصلح *êslah.*

DÉCEPTION. (*Voy.* TROMPERIE, ABUS.)

DÉCÈS, موت *mout, maout, maut,* وفاة *ouafâh.*

DÉCEVANT, غاش *ghâsch.* (*Voy.* TROMPEUR.)

Il a DÉCHARGÉ une voiture, un animal, حل *hall.*

— un fardeau, نزّل *nezzel.*

— un fusil, ضرب البندوقيه *darab êl-bendouqyéh.*

— d'un impôt, حرّر من فرايد *harrer min ferâyd.*

DÉCHARNÉ, ضعيف *da'yf,* نحيف *nahyf,* ارق *âryq.*

DÉCHAUSSÉ, حافى *hâfy,* حافيان *hâfyân.*

Il a DÉCHAUSSÉ, حفّى *haffä, haffey.*

— Il s'est Déchaussé, تحفّى *tehaffey.*

DÉCHÉANCE, سقوط *souqoutt,* هبوط *houboutt,* عزل *a'zl.*

DÉCHET. (*Voy.* DÉFAUT.)

Il a DÉCHIFFRÉ, فسّر *fassar,* ظهّر *dahhar.*

Déchiré, مقطع *moqattè'*.

Il a Déchiré, شق *chaqq*, خرق *khereq*, *kharaq*, شرمط *charmatt*.

— Déchire! (imp.) شق *choqq!* (en berbère, بى *by!*)

Déchirure, خرق *khirq*, plur. خروق *khourouq*, شق *cheqq*, تقطيع *taqty'*.

Déchu, معزول *ma'zoul*, منزول *manzoul*.

— Il est Déchu, سقط *saqatt*.

Il a Décidé, قضى *qaddä*, نوى *naouä*, *naouey*, اتفق *êttefaq*, استوى *êstouey*, جعل فى نفسه *dja'l fy nafs-ho*.

Décisif, قاطع *qâtti'*, *qâttè'*.

Décision, فصل *fasl*, فيصال *fyssâl*, فتوا *fetouâ*, فتوه *fetouah*, *fetouéh*. (*Voy.* Arrêt, Ordre.)

Décisivement, قطعًا *qatta'ân*, جزمًا *djezmân*.

Déclamateur, خطيب *khattyb*, متكلم *motkellem*.

Déclamation, خطاب *khittâb*, خطبه *khotbah*.

Il a Déclamé, خطب *khattab*.

Déclaration, تعريف *taaryf*, بيان *beyân*. (*V.* Annonce, Avis.)

Il a Déclaré, عرف *a'rraf*, *aarref*, اعلم *éè'lam*, اظهر *êdhar*, شاهد *châhad*, بين *bayyan*. (*Voy.* Il a Annoncé.)

Déclin, زوال *zouâl*, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, سقوط *soqoutt*.

Déclinaison du soleil, ميل الشمس *meyl êch-chems*.

Il a Décliné, (il s'est détérioré), نزل *nezel*, هبط *hebet*. (*Voyez* Il a Décru, Il est Déchu.)

Déclivité, حدور *hadour*, حدوره *houdourah*.

Il a Décollé (détaché), فك *fekk*.

— (décapité). (*Voy.* ce mot.)

Décombres, طياح *tyah*. (*Voyez* Débris, Ruine.)

Décompte, مبالغ *mobalagh*, *moblagh*.

Déconcerté, متحير *matchayyr*, حيران *hyrân*.

Décoration, زينه *zeynéh*, علامه *a'lâméh*.

Il a Décoré, تزين *tezeyyenn*.

Il a Découlé. (*Voy.* Il a Coulé.)

Il a Découpé, قطع *qattaa*, نقش *naqach*.

Découpeur, قطاع *qattâ'*.

— de métaux, ذوجرمه *d. ugreméh*.

Découragé, مرخا قلبهٗ *merkhâ qalb-ho.*

Il a Découragé, راخى القلب *râkhey-'l-qalb.*

— Il s'est Découragé, رخى قلبهٗ *rekhä qalb-ho.*

Découvert, مكشوف *makchouf,* ظاهر *dâher.*

Il a Découvert, كشف *kechef, kachaf,* اظهر *âdhar,* وجد *oudjed, ougued.*

Découverte, ايجاد *îydjâd,* كشف *kechf.*

Décrépit, اختيار بالزاف *îkhtyâr bi-'z-zâf,* شارف *chârif, charef.*

— Vieille Décrépite, عجوز *a'djouz, a'gouz.*

Décrépitude, هرم *herem.*

Décret, فرمان *fermân,* plur. فرامانات *ferâmânât;* حجّه *haddjéh, hagguéh.* (*Voy.* Arrêt, Ordre.)

Il a Décrété. (*V.* Il a Arrêté.)

Il a Décrié, عرض *a'redd.* (*Voy.* Il a Diffamé, Il a Déshonoré.)

Il a Décrit, وصف *ouâssaf,* ذكر *zakar.*

Il a Décru, نقص *naqes,* قلّ *qell.*

Déçu, مغشوش *maghchouch.*

Il a Déçu. (*Voy.* Il a Abusé.)

Décuple, عشرة اضعاف *a'cherat êdd'âf, a'chert êdd'âf.*

Il a Dédaigné, حقر *haqqar,* هوّن *haouan.* (*Voy.* Il a Avili.)

Dédaigneux, حاقر *hâqer,* هوانى *haouâny,* مستغنى *mostaghny.*

Dédain, حقر *hiqr,* اهانه *îhânéh,* هوان *haouân,* تحقير *tahqyr.*

Dedans, داخل *dâkhel,* دخلاً *dakhelân,* جوه *djouh, gouh.* (*Voyez* Dans.)

— De Dedans en dehors, من جوه الى برّا *min djouh ilä barrâ.*

— En Dedans de la maison, فى قلب الدار *fy qalb êd-dâr.*

Dédicace, تقديس *taqdys,* تخصيص *takhsyss.*

Dédit, انكار *înkâr.*

Il s'est Dédit, عاد بكلامه *a'âd be-kelâm-ho,* نكر *nakar.*

— Qui se Dédit, ناكر *nâkir.*

Il a Dédommagé, خلف الخسارة *khalaf êl-khissâréh.*

Dédommagement, تضمين *tadmyn.*

Déduction, تنزيل *tenzyl,* تفريق *tefryq,* طرح *tarh* (d'où le mot français *tare*).

Il a DÉDUIT (exposé), بان *bân*, فسر *fassar*.

— (retranché), طيّح *tayyah*, فرق *faraq*, طرح *tarah*.

DÉFAILLANCE, غشيه *ghachyah*,

— Il est tombé en Défaillance, غشى *ghachä*, *ghachey*.

Il a DÉFAIT ce qui était fait, فسّد *fassad*.

— une armée, كسّر *kassar*.

DÉFAITE d'une armée, تكسير *teksyr*. (*Voy*. DÉROUTE.)

— (excuse), عذر *eu'zr*.

DÉFALCATION. (*V*. DÉDUCTION.)

Il a DÉFALQUÉ. (*V*. Il a DÉDUIT.)

DÉFAUT (manque), نقص *naqs*, نقصان *noqsân*, خصاصه *khessâsséh*.

— (vice), عيب *a'yb*, *e'yb*, pl. عيوب *ou'youb*.

DÉFAVORABLE, مخالف *mokhâlef*. (*Voy*. CONTRAIRE.)

DÉFECTIF, DÉFECTUEUX, ناقص *nâqess*, معيوب *ma'youb*.

DÉFECTUOSITÉ. (*Voy*. DÉFAUT.)

Il a DÉFENDU (protégé), صيّن *seyyenn*, حفظ *hafedd*, *hafezz*, حما *hamâ*.

— (prohibé), نهى *nehâ*, منع *menaa*, حرم *haram*.

— Il s'est Défendu, توقّا *taoueqqâ*.

DÉFENSE (protection), حمايه *himâyéh*, نصر *nasr*, محافظه *mohâfeddah*, صيانه *seyânéh*.

— (prohibition), تحريم *tahrym*, نهى *nehy*, منعه *mena'ah*.

DÉFENSEUR, ناصر *nâssir*, حامّ *hâmm*.

DÉFI, تحريص *tahryss*, تحريض *tahrydd*.

DÉFIANCE, قلّة الامان *qellet êl-îmân*.

DÉFIANT, قليل الامان *qalyl êl-îmân*, غير امين *ghayr âmyn*.

DÉFICIT, قسور *goussour*. (*Voyez* DÉFAUT.)

Il a DÉFIÉ, دبّح *dabbah*, *dabbéh*, حرّض *harredd*, حرّص *harress*.

Il s'est DÉFIÉ, قلّ الامان *qall êl-îmân*.

— Je me Défie de vous, ما عندى شى امان فيكم *mâ a'nd-y chy îmân fy-koum*.

Un DÉFILÉ, خروج *khouroudj*, مخرج *makhredj*.

Il a DÉFILÉ, تعدّى *taaddey*.

Il a DÉFINI, فسّر *fassar*.

DÉFINITION, تفسير *tefsyr*.

Il a DÉFLEURI (v. n.), ذبل *dâbel*, ضاع الزهر *dâa'-'z-zahar.*

Il a DÉFRAYÉ, خلف المصروف *khalaf êl-masrouf.*

Il a DÉFRICHÉ, حرث *hareth, harets.* (*Voy.* Il a CULTIVÉ.)

DÉFUNT, ميّت *meyyt*, مرحوم *merhoum*, متوفى *metoueffy.*

Il a DÉGAGÉ. (*Voy.* Il a DÉLIVRÉ, Il a DÉBARRASSÉ.)

— Il s'est Dégagé, تخلّص *tekhallass.*

Il a DÉGAINÉ, جدب *djedeb*, سلّ *sell, sall*, عرّا *a'rrâ.*

Il a DÉGARNI. (*Voyez* Il a DÉPOUILLÉ.)

DÉGÂT, نهب *neheb*, خسارة *khessârah.* (*V.* DÉVASTATION, DOMMAGE.)

DÉGLUTITION, بلع *bela'.*

Il a DÉGOUTÉ, قلع القلب *qala'-'l-qalb.*

Il a DÉGOUTTÉ (tombé par goutte), قطر *qattar.*

Il a DÉGRADÉ, عزّل *azz'al.*

Il a DÉGRAISSÉ (nettoyé), قصر *qassar.*

DÉGRAISSEUR, قصّار *qassâr.*

DEGRÉ, درجه *deradjah, dergéh, deragueh*, pl. درجات *deradjât.*

— Bonaparte est au plus haut Degré de gloire, بونابارته هو فى غاية الفخارة *Bounâbârtéh hou fy ghâyet êl-fikhâréh.*

Il a DÉGUERPI, خرج *kharadj, kharag*, ذهب *dahab*, هرب *harab.*

DEHORS, خارج *khâredj*, برّا *barrâ.*

—Au Dehors, على برّا *a'lä barrâ*, الى برّا *îlä barrâ.*

— De Dehors, من برّا *min barrâ.*

DÉJA, قد *qad*, بعدا *baadâ.*

— Il est Déjà mort, قد مات *qad mât.*

— Ils seraient Déjà arrivés, قد يكونوا وصلوا *qad yekounoû ouesseloû.*

Il a DÉJEUNÉ, فطر *fetter, fattar.*

Le DÉJEUNER, فطر *fettr*, فطور *fouttour, fattour.*

—Donne-moi à Déjeuner, اعطينى باش نفطور *a'lly-ny bâch neftour.*

— Le premier Déjeuner, سحور *sahour, souhour.*

DÉLAI, بطا *battâ.*

Il a DÉLAISSÉ, خلا *khalâ.* (*Voy.* Il a ABANDONNÉ.)

DÉLAISSEMENT. (*V.* ABANDON.)

Il s'est DÉLASSÉ, استراح *éste-râh.*

DÉLASSEMENT, راحه *râhah,* سكون *sokoun, sekoun.*

Il a DÉLECTÉ, لذذ *leddad, lezzaz.*

— Il s'est Délecté, استلذ *éste-ledd, éstelezz,* تلذذ *teledded, te-lezzez.*

DÉLÉGATION. (*Voyez* CESSION, COMMISSION.)

DÉLÉGUÉ. (*Voy.* COMMISSAIRE, CESSIONNAIRE, COMMIS.)

Il a DÉLÉGUÉ, رسل *ressel.* (*Voy.* Il a CÉDÉ, Il a COMMIS.)

DÉLIBÉRATION, تدبير *tedbyr,* مشاوره *mochâourah.*

Il a DÉLIBÉRÉ, شار *châr,* تدبّر *tedabber.*

DÉLICAT, لطيف *lattyf,* لذيذ *ledyd, lezyz.*

DÉLICATEMENT, لطيفًا *lattyfân.*

DÉLICATESSE, لطافه *lattâféh.*

DÉLICE, لذّ *lezz,* لطف *loutf.*

DÉLICIEUX. (*Voyez* DÉLICAT, EXCELLENT, AGRÉABLE.)

Il a DÉLIÉ, حلّ *hall,* تخلّص *tekhallass.*

— J'ai Délié, حليب *halyt.*

— Délie! حلّ *holl* (en berbère, افسى *êfsy*).

DÉLIRE, خرف *kherf.*

Il a été dans le Délire, خرف *kharaf.*

DÉLIT, ذنب *denb,* pl. ذنوب *denoub, dounoub.* (*Voy.* CRIME.)

DÉLIVRANCE, تخليص *tekhlyss,* تحرير *teharyr,* تسريح *tesryh.*

Il a DÉLIVRÉ, خلّص *khallass,* حرّر *harrer,* سرّح *sarrah.*

Il a DÉLOGÉ (v. n.), انتقل *ênteqal.*

DÉLUGE, طوفان *toufân.*

DEMAIN, غدوه *ghodouah, gha-daouah,* غدا *ghadâ,* غدوا *ghodouâ,* بكره *bokrah,* بوكره *boukrah* (en berbère, ازكا *âzkâ,* ازيكا *êzykâ.*)

— Demain matin, بكره بدرى *bokrah bedry.*

— Après-Demain (*voyez* ce mot) (en berbère, نف ازيكا *nef êzykâ*).

DEMANDE, سوال *souâl,* طلب *talb,* رغب *reghb.*

DEMANDÉ, مطلوب *matloub.*

Il a DEMANDÉ, طلب *taleb,* سال *sâl,* استخبر *éstakhbar,* نشد *neched.*

— Demande-leur de l'argent, اطلب منهم فلوس *ôtlob min-houm felouss.*

— Il a Demandé avec instance, رغب *ragheb.*

— Je Demande à Dieu, حبيت من الله *habyt min Allah.*

— Je ne Demande rien de toi, ما حبيت شي منّك *mâ habyt-chy minn-ak.*

— Que Demandes-tu? اش تبغى *êch tebghy?* تريد اى *teryd êy?* تعوز اى *ta'ouz ây?*

— Je te Demanderai quelle heure il est? اسال منّك اش من الساعه *âssâl min-ak êch min ês-sâ'ah.*

— Tu leur Demanderas le prix des marchandises, تستخبر منهم على سعر السلعه *testakhber min-houm a'lä si'r ês-sela'ah.*

— Je vous Demanderai si vous avez trouvé ce que j'ai perdu, انشد منكم اذا وجدتوا ما ضيّعت انا *ânched min-koum îzâ oudjedtoû mâ dayya't ânâ.*

Demandeur, طالب *tâleb,* سايل *sâyl,* دعواجى *dâouâdjy,* مدّعى *modda'y.*

Demanderesse, طالبه *tâlebéh,* سايله *sâyléh.*

Il a Démangé, حكّ *hakk,* اكل *âkal.*

Démangeaison, حكّه *hakkah,* اكال *âkâl.*

Démarcation, تحديد *tahdyd.*

Démarche, ماشه *mâchah,* ماشيه *machyéh,* حركه *harakah, harekéh,* تفرّج *teferroudj.*

Il a Démarré, سفر *safar,* سار *sâr.*

Il a Démasqué, قلع المسخره *qala'-'l-maskherah.*

Il a Démâté, كسر السوارى *kassar ês-souâry.*

— Vaisseau Démâté, مركب مكسور السوارى *merkeb maksour ês-souâry.*

Démêlé, نزاع *nezâ'a, nizâ'a.* (*Voyez* Altercation, Contestation, Conflit, Débat.)

Il a Démêlé. (*Voy.* Il a Distingué; Il a Arrangé, Il a Séparé.)

— Il a Démêlé l'affaire, فسر الامر *fassar êl-âmr.*

De même. (*V.* Ainsi, Comme, Même.)

Il a Déménagé. (*V.* Il a Délogé.)

Déménagement, انتقال *întiqâl.*

Démence, حبل *hebl,* جنن *djenan.* (*Voy.* Folie.)

— Il a été en Démence, هبل *habal*, جنّ *djenn*.

DÉMENTI (subst.), تكذيب *têkdyb*.

DÉMESURÉ, غير قياس *ghayr qyâss*.

— L'avidité Démesurée avilit les âmes, الطماعه بغير قياس تنجس النفوس *êl-temâ'ah be-ghayr qyâss tendjess ên-nefouss*.

DEMEURE, مسكن *mesken*, plur. مساكن *masâken*; ماكن *mâkan*.

Il a DEMEURÉ, سكن *saken*, بقا *baqâ*, قعد *qaad*.

— Demeurant, ساكن *sâken*.

— Au Demeurant, باقى *bâqy*.

DEMI, نصف *nousf*, نصّ *nouss*.

Il a DÉMIS d'un emploi. (*Voyez* Il a DÉGRADÉ.)

— Il s'est Démis les membres, فسخ المفاصل *fasakh êl-mofâssel*.

— d'un emploi, عزل نفسه *a'zal nafs-ho*.

DÉMOCRATIE, الجمهور العام *êl-djemhour êl-a'âm*.

DEMOISELLE, بنت *bent*, بكر *bekr*, ستّ *sett*, *sitt*, ستّه *settéh*, *sittéh*, pl. ستّات *sittât*; جاريه *djâryéh*, *gâryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr*.

— Mademoiselle! يا ستّي *yâ sitt-y!*

DÉMOLI, مقلوب *maqloub*. (*Voy.* DÉTRUIT.)

Il a DÉMOLI, قلب *qalab*, *qaleb*. (*Voy.* Il a DÉTRUIT.)

DÉMOLITION, مقلب *moqleb*, تقليب *teqlyb*. (*V.* DESTRUCTION, DÉCOMBRES.)

DÉMON, جنّ *djinn*, عفريت *aafryt*; شيطان *cheyttân*, pl. شياطين *cheyâttyn* (en berbère, سيطان *seyttân*). (*Voy.* DIABLE.)

DÉMONIAQUE, مجنون *medjnoun*, شيطانى *cheyttâny*.

DÉMONSTRATIF, برهانى *borhâny*, مبرهن *moberhan*.

DÉMONSTRATION, اظهار *îzhâr*, اثبات *îthbât*, *îtsbât*, بيّنة *beyynéh*, تباين *tebâyen*, اقامة البينه *îqâmet êl-baynéh*, دلاله *delâléh*. (*Voy.* ARGUMENT.)

Il a DÉMONTRÉ, بان *bân*, اظهر *âdher*, *êzher*, *âzhar*, اقام بينه *âqâm baynéh*. (*Voy.* Il a ARGUMENTÉ.)

Il a DÉNATURÉ. (*Voyez* Il a ALTÉRÉ.)

DENDÉRAH (v. d'Égypte), دندره *Denderah*.

Dénégation, انكار înkâr, امتناع îmtinâ'.

Denia (v. d'Esp.), دانيه Dânyah.

Il a Dénié, امتنع êmtenaa, انكر ênkar.

Denier (petite monnaie), فلس fels, pl. فلوس felouss; دنير denyr.

Il a Dénigré, شنّع chenna'. (Voy. Il a Avili.)

Denis (nom pr.), ديونيسيوس Dyounyssyouss.

Il a Dénombré. (Voy. Il a Calculé.)

Dénombrement, عداد e'dâd, تعدّاد tea'ddâd, احساب îhssâb. (Voy. Calcul.)

Dénomination, تسميه tesmyéh. (Voy. Nom.)

Dénommé, مسمّى mossemmy.

Il a Dénommé. (Voy. Il a Nommé, Il a Appelé.)

Dénonciateur, غمّاز ghammâz.

Dénonciation, غمز ghamz.

Il a Dénoué. (Voy. Il a Délié.)

Dénoument d'une affaire, عاقبه a'âqibéh.

Denrée, قوت fout, pl. افوات êfouât; دخيره dakhyréh.

Dent, سن senn, sinn, pl. سنان senân, اسنان êsnân, îsnan (en berbère, اهزان ôhzân).

— Les Dents antérieures. (Voy. Antérieur.)

— Dent canine, نيب nyb. (Voy. Canine) (en berbère, وغول oughoul, pl. وغلان oughlân; اكول ôghoul, pl. اكلان ôglân).

— molaire, درسه derséh, درس deres, pl. دروس dourouss; ضرسه darsah, derséh, ضرس deress, pl. ضروس dourouss (en berbère, توغماس toughmâss).

— Ce qui reste entre les Dents après avoir mangé, خلاله khoulâlah, خلّاله khoullâlah.

Dentelle, شبيكه chebykah, برنجونق شريت broundjounq cheryt.

Dénué, معرّى moa'rry, معرّا mo'errâ, مفقود mefqoud, محروم mahroum.

Dénument, خصاص khissâs, احتاج îhtâdj, مضايقه moddâyqah.

Il a Dépaqueté, حلّ الصرّه hall ês-sorrah.

Départ, سفار sefâr.

Département, تقسيم teqsym, توزيع touzy', ولايه oulâyéh.

DÉPARTI, مقسوم *maqsoum.*

Il a DÉPARTI, قسم *qessem.* (*Voy.* Il a DISTRIBUÉ.)

Il s'est DÉPAYSÉ, ترك بلده *tarek beled-ho.*

DÉPECÉ, مخروق *makhrouq.*

Il a DÉPECÉ, خرق *kharaq.* (*V.* Il a COUPÉ.)

DÉPÊCHE (subst.), تحرير *tahryr*, pl. تحريرات *tahryrât*; ارسال *îrsâl.* (*Voy.* LETTRE.)

Il a DÉPÊCHÉ, سرّع *serra'*, عجّل *a'ddjal.*

— Il s'est Dépêché, استعجل *ês-taadjel*, اسرع *êsra'.*

— Allons, Dépêchez-vous! يا اياكم بالعجل *yâ êyâ-koum bi-'l-a'djel!*

Il a DÉPEINT. (*V.* Il a DÉCRIT.)

DÉPENDANCES (pl.), متابعات *metâba'at*, تعالقات *ta'âlaqât*, متعلق *mote'alliq.* (*Voy.* APPARTENANCE.)

Il a DÉPENDU de. (*Voy.* Il a APPARTENU.)

— Cela ne Dépend pas de moi, دل ما يطلع شي من يدى *dol mâ ytla' chy min yd-y*, هذا ما هو شي في قدرى *hadâ mâ hou chy fy qadr-y.*

DÉPENS, DÉPENSE, صرف *sarf*, مصرف *masraf*; مصروف *masrouf*, pl. مصاريف *massâryf*, مصارف *massâref*; نفقة *nefeqah*, pl. نفقات *nefeqât*; دفعه *defa'ah*, خرج *khardj.*

— A mes Dépens, بضرارى *be-derâr-y.*

Il a DÉPENSÉ, صرف *saref*, *sa-raf*, نفق *nefeq*, دفع *defa'.*

— en pure perte, خسر *khassar.*

DÉPENSIER (celui qui est chargé de la dépense), وكيل الخرج *oukyl êl-khardj.*

— (qui aime la dépense), مبذار *moubeddâr*, *moubezzâr.*

DÉPERDITION, تلف *telef*, افنا *îfnâ.*

DÉPÉRISSEMENT, تهليك *tehlyk*, تضعيفه *tedda'yféh.*

DÉPEUPLÉ, مخروب *makhroub*, خريب *kharyb.*

Il a DÉPEUPLÉ, اخرب *êkhrab.*

DÉPIT, سخط *sakht*, غصب *ghasb.*

— En Dépit de toi, غصب عنّك *ghasb a'nn-ak.*

— Il a eu du Dépit, فقع *feqaa*, تسخّط *tesakhkhatt.*

Il a DÉPLACÉ, غيّر الموضع *ghayyar êl-moudda'.*

Il a DÉPLACÉ (ôté de son emploi). (*Voy.* Il a DÉGRADÉ.)

DÉPLAISANT, صاعب *sâ'ib.* (*V.* DÉSAGRÉABLE.)

DÉPLAISIR, صعب *se'eb*, غمّ *ghamm*, الم *êlem.*

Il a DÉPLIÉ, Il a DÉPLISSÉ, بسط *basatt.*

DÉPLORABLE, مبكّى *moubekkey*, *moubekky.*

Il a DÉPLORÉ, بكى على *bekey a'lä.*

Il a DÉPLOYÉ, فرش *farach*, نشر *nachar.*

Il a DÉPLU, صعب *sa'ab.*

— Cela nous Déplaît, هذا يصعب علينا *hadâ ysse'eb a'lay-nâ.*

Il a DÉPLUMÉ, نتف الريش *netef êr-rych.*

DÉPOSANT. (*Voy.* TÉMOIN.)

Il a DÉPOSÉ (placé), وضع *ouadda'*, حطّ *hatt.*

— quelqu'un d'une charge. (*V.* Il a DÉGRADÉ.)

— en justice. (*Voy.* Il a TÉMOIGNÉ, Il a AVOUÉ.)

— (mis en dépôt), ودع *ouada'*, سلّم *sellem.*

— Dépose l'argent chez mon frère, حطّ الدراهم امانة عند اخوى *hott êd-derâhem îmânet a'nd akhou-y.*

DÉPOSITION en justice, تقرير *teqryr.* (*Voy.* AVEU, TÉMOIGNAGE.)

DÉPÔT, امانه *îmanéh*, ودعه *ouda'ah.*

— d'humeurs. (*Voy.* ABCÈS.)

DÉPOUILLE. (*Voy.* BUTIN.)

Il a DÉPOUILLÉ, عرّى *a'rrä*, *a'rrey*, نزع *neza'.*

— On l'a Dépouillé de ses effets, نزعوه حوايجه *neza'ou-ho haouâydj-ho.*

DÉPOURVU. (*Voy.* DÉNUÉ.)

— Au Dépourvu, غافلان *ghâfilânn.*

DÉPRAVATION, قبح *qobbéh*, سوا *souâ.*

DÉPRÉCIATION, تحقير *tahqyr.* (*Voy.* AVILISSEMENT.)

Il a DÉPRÉCIÉ, Il a DÉPRIMÉ, Il a DÉPRISÉ, تحقّر *tahaqqer*, استرخص *êsterkhes.* (*Voyez* Il a AVILI.)

DÉPRÉDATEUR, ناهب *nâhib.*

DÉPRÉDATION, نهب *neheb*, غصب *ghasb*, غارة *ghâréh*, تاراج *târâdj.*

DEPUIS, من *min*, منذ *mind*,

minz, بعد *baad* (en berbère, سوغ *sough*).

— Depuis longtemps, قبايله *qabâylah*, من زمان *min zemân*, خير الله *khayrou-'llah*, قبايل *qabâyl*.

— Depuis peu, من قليل *min qalyl*, من حتّى قلّة الزمان *min hattä qellet êz-zemân*.

— Depuis ce temps, من هذا الزمان *min hadâ êz-zemân*.

— Depuis cela, بعد هذا *ba'd hadâ*.

— Depuis le commencement jusqu'à la fin, من بدوه الى عاقبه *min bedouéh î'lä a'âqibéh*, من الاوّل الى الاخر *min êl-âouel îlä êl-âkher*.

— Je l'ai regardée Depuis les pieds jusqu'à la tête, نظرتها من رجلينها الى راسها *nadart-hâ min ridjleyn-hâ îlâ râss-hâ*.

DÉPUTÉ, مباشر *mobâcher*. (*Voy.* AGENT, COMMISSAIRE.)

Il a DÉRACINÉ, استاصل *éstêssal*. قلع *qala'*.

DÉRAISON. (*Voy.* DÉMENCE.)

DÉRAISONNABLE, خريق *kharyq*, ضدّ العقل *dodd êl-a'ql*, غير عاقل *ghayr a'âqel*, غير حقّ *ghayr haqq*, ضدّ الحقّ *dodd êl-haqq*.

Il a DÉRAISONNÉ, خرق *kharaq*. (*Voy.* Il a été en Démence.)

Il a DÉRANGÉ, غيّر *ghayyar*, فسد الصفّ *fassad ês-saff*.

DÉRANGEMENT. (*V.* DÉSORDRE.)

DERECHEF, ايضًا *âydân*, تكرارًا *tekrâran*.

DÉRÉGLÉ, ضايع *dây'*.

DÉRÈGLEMENT. (*V.* DÉSORDRE.)

DÉRISION, استهزا *îstihzâ*. (*Voy.* AFFRONT.)

DÉRIVATION, اشتقاق *îchtiqâq*.

DÉRIVÉ, مشتاق *mouchtâq*.

Il a DÉRIVÉ (v. n.), جرى *djerey*, نزل *nezel*, طلع *tela'*, انسبب *ênsebeb*.

— C'est de l'oisiveté que Dérivent tous les vices, البطّاله تتولّد منها الذنوب كلّهم *êl-battâléh tetouelled min-hâ êd-denoub koll-houm*.

DERNIER, اخر *âkher*, *âkhir*, pl. اواخر *âouâkhir*; عاقب *a'âqib*.

DERNIÈREMENT, يوم الاخر *youm êl-âkhir*, توتو *taoutaou*.

DÉROBÉ, مسروق *masrouq*.

— A la Dérobée. (*Voyez* en CACHETTE.)

Il a DÉROBÉ, سرق *sareq*, *saraq*, خطف *khattaf*, *khattef*.

Déroute, انهزام înhizâm. (*Voy.* Défaite.)

— Il a mis en Déroute, كسّر *kassar, kasser.*

Derrière, ورا *ouerâ*, وارا *ouârâ*, واره *ouârah*, واره *ouêrah*, مورا *mourâ, mouerâ*, خلف *khalf* (en berbère, ازدفير *îzdefyr.*)

— Par Derrière, من ورا *min ouerâ*, من خلف *min khalf*, من قفا *min qafâ.*

— Le Derrière. (*V.* Cul, Fesse, Anus.)

— Le Derrière de la tête. (*Voyez* Occiput, Nuque.)

Derviche, درويش *derouych*, فقير *faqyr*, سنتو *santou.*

Dès. (*Voy.* Depuis.)

— Dès l'enfance, من الصغر *min ês-soghr.*

— Dès le matin, من الصبّاح *min ês-sabbâh.*

— Dès que, من الوقت الّي *min êl-ouaqt êlly*, من الساعة ما *min ês-sâ'ah mâ.*

Il a Désabusé, سقّط الغلاط *saqqatt êl-ghalâtt.*

— Je suis Désabusé sur eux, سقطوا من قلبي *saqattoû min qalb-y.*

Désagréable, ناحس *nâhess*, مقلق *moqalleq*, شديد *chedyd.* (*V.* Déplaisant.)

Désagrément, كلفة *kelféh.* (*V.* Déplaisir.)

Il a Désaltéré, برّد الريق *barrad êr-ryq* (m. à m. il a rafraîchi la salive).

— Il s'est Désaltéré, برّد ريقه *barrad ryq-ho.*

— J'ai bien soif, je voudrais me Désaltérer, نشف ريقي نحب نبرّده *nechef ryq-y neheb teberred-ho.*

Désapprobation. (*V.* Blâme.)

Il a Désapprouvé, انكر *ênkar.* (*Voy.* Il a Blâmé.)

Désarmé, بغير سلاح *be-ghayr selâh.*

Il a Désarmé, فكّ السلاح *fekk ês-selâh.*

— On les a Désarmés, فكّوا لهم سلاحهم *fekkoû le-houm selâh-houm.*

Désastre, عكس *a'ks.* (*Voyez* Calamité.)

Désavantage, خسارة *khessâréh.*

Désaveu, نكرة *nekrah.*

Il a Désavoué, نكر *nâker.*

Descendance, سلسلة *selseléh.*

Il est DESCENDU, نـزل *nazel, nezel*, هبط *houbett.*

— Il a fait Descendre, نزّل *nezzel.*

— Descends! انزل *ênzel* (en berbère, ارس *êrs*).

DESCENTE, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt.*

— (pente), هبوط *houboutt.* (*Voy.* DÉCLIVITÉ.)

— (hernie), فتق *fetq, fitq.*

DESCRIPTION, ذكر *zikr*; وصف *ouasf*, pl. اوصاف *âoussâf*; تعبير *ta'byr*, تعريف *ta'ryf.*

Il a DÉSEMPARÉ, خلّا *khallâ.* (*Voy.* Il a ABANDONNÉ.)

Il a DÉSENNUYÉ, لهّا *lahhâ*, لهّوا *lahhouê.*

— Il s'est Désennuyé, تلهّوا *telahhouê.*

DÉSERT (subst.), صحرا *saharâ*, plur. صحارى *sohâry*; خلا *khalâ*, برّيه *berryah, berryéh, barryéh*, جبل *djebel, guebel*, رمل *raml.*

— (adj.), خريب *kharyb*; خالى *khâly*, fém. خاليه *khâlyéh.*

— Il est Désert, خرب *khoreb.*

Il a DÉSERTÉ. (*Voy.* Il a ABANDONNÉ, Il a DÉSEMPARÉ.)

DÉSERTION. (*Voy.* ABANDON.)

Il a DÉSESPÉRÉ, ايّس *âyyass.*

— Il s'est Désespéré, أيس *âyess.*

DÉSESPOIR, اياس *êyâss.*

DÉSHONNÊTE, شـنـيـع *cheny'*, قبيح *qobbyh.*

DÉSHONNÊTETÉ, شـنـيـعه *cheny'ah.*

DÉSHONNEUR, عيب *aayib*, pl. عيوب *ou'youb.* (*V.* AVILISSEMENT, ABJECTION.)

DÉSHONORANT, عيّاب *a'yyâb.*

— Tu as fait une action Déshonorante, فعلت فعـلًا عيّابًا *faalt faalân a'yyâbân.*

DÉSHONORÉ, معيّب *mo'ayyeb.* (*Voy.* ABJECT, AVILI.)

Il a DÉSHONORÉ, عيّب *a'yyab*, شنّع *channa'.* (*Voy.* Il a AVILI.)

— Il s'est Déshonoré, تعيّب *te'ayyeb.* (*Voy.* Il s'est AVILI.)

DÉSIGNÉ, مدلول *medloul.*

Il a DÉSIGNÉ, دلّ *dell.*

DÉSINTÉRESSEMENT, حفظ الاختياذ *hifd êl-îkhtyâd.*

DÉSIR, شوق *chouq*, pl. اشواق *âchouâq*; رغب *roghb*; شهوه *chahouah*, pl. شهوات *chehouât*; مراد *mourâd*, اشتها *îchtihâ.*

— J'ai atteint le but de mes

Désirs, لحقت مرادى *lahaqt mourâd-y.*

Il a DÉSIRÉ, اشتهها *êchtehâ*, اشتهى *êchtehey*, اشتاق *êchtâq*, طلب *taleb*, حبّ *habb*, رغب *ragheb*, تمنّى *temenney.*

— J'ai Désiré, حبّيت *habbyt.*

— Je ne Désire que de t'être agréable, انا ما نحبّ شي غير خاطرك *ânâ mâ nehobb chy ghayr khâttr-ak.*

Il s'est DÉSISTÉ, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho* (m. à m. il est revenu en arrière), عدّى *a'ddä.*

Il a DÉSOBÉI, عاق *a'âqq*, عصا *a'ssâ*, عصى *a'ssey*, خالف *khâlaf.*

DÉSOBÉISSANT, عاصى *a'âssy.*

Il a DÉSOBLIGÉ, نحس *nahass.*

DÉSORDRE, تخليط *tekhlytt.*

DÉSORMAIS, لقدّام *li-qoddâm.* (*Voy.* DORÉNAVANT.)

DESSÉCHÉ, مجفّف *modjeffef*, ناشف *nâchef*, يابس *yâbess.*

Il a été DESSÉCHÉ, يوبس *youbess*, نشّف *necchef*, جفف *djefef.*

DESSÉCHEMENT, تنشيف *tenchyf*, جاف *djâf.*

DESSEIN, نوى *naouä*; نيّه *niyah*, pl. نيّات *niyât*; قصد *qasd.*

— Il a formé le Dessein, نوا فى باله *naouâ fy bâl-ho.*

— A Dessein, بالقصد *bi-'l-qasd*, على قصد *a'lä qasd*, بالعنى *bi-'l-'any*, قصدًا *qasdân.*

Il a DESSERRÉ, راخف *râkhaf.*

DESSERT, نقل *noql.*

Il a DESSERVI (il a nui), ضرّ *darr.* (*Voy.* Il a été Contraire.)

— la table, خمّل المايك *khammal êl-mâydah.* (*Voy.* Il a DÉBARRASSÉ.)

Il a DESSILLÉ les yeux, فتح العيون *fatah êl-ouyoun.*

DESSIN, تصوير *tessouyr*, رسم *resm.*

Il a DESSINÉ, رسم *ressem*, صوّر *saouar*, اشار *êchâr.*

DESSOUS, AU-DESSOUS, تحت *taht*, سفل *sefel.* (*Voyez* Au Bas; en berbère, دوّا *deouâ.*)

— Le Dessous. (*Voy.* Le Bas.)

— De Dessous, par Dessous, من تحت *min taht.*

— Ci-Dessous, اذناه *ouznâ-ho.* (*Voy.* Ci-après.)

DESSUS, فوق *fouq*, *feouq*, *fauq*, على *a'lä* (en berbère, سفلّا *soufellâ*, انّيغ *ênnygh*, انّيك *ênnyg.*)

— Au-Dessus, en Dessus, على فوق *a'lä fauq.*

— De Dessus, من فوق *min fauq, min fouq.*

— Le Dessus. (*Voy.* Le Haut, La Surface.)

— Ci-Dessus, اعلاً *â'lân,* من على *min a'lä.* (*Voy.* Ci-Devant.)

Le Destin, la Destinée, قدر *qadr,* تقدير *taqdyr;* مقدار *meqdâr,* pl. مقادير *meqâdyr;* بخت *bakht.*

— Tu n'échapperas pas à ta Destinée, لا تتخلّى من القدر *lâ tet-khally min êl-qadr.*

Destination, تعيين *ta'yyn.*

Il a Destiné, تعيّن *taayyen.*

Destitué. (*Voy.* Déchu.)

Il a Destitué. (*Voy.* Il a Dégradé.)

Destitution, عزله *a'zelah.*

Destruction, تهليك *tehlyk,* تضييع *teddyy',* خربانه *khorbânéh.*

Désuni, مفروق *mefrouq.*

Il a Désuni, شقّ *chaqq,* فكّ *fekk.* (*Voy.* Il a Divisé.)

Désunion. (*Voy.* Division.)

Détaché, محلول *mahloul.*

Il a Détaché, فكّ *fekk,* سيّب *seyyeb.* (*Voy.* Il a Délié.)

Détail, تفريق *tefryq.*

— En Détail, بالتفريق *bi-'t-tef-ryq,* بتبيين *be-tebeyn.*

— Décris chaque article en Détail, اذكر حاجه كلّه بتبيينها *êzker hâdjéh kolléh be-tebeyn-hâ.*

Il a Détendu, ارخف *êrkhaf.*

Détente de fusil, درع ذا المكحله *dera' dê-'l-moukehlah.*

Détention, حبس *habs.* (*Voy.* Emprisonnement.)

Détenu, محبوس *mahbouss.* (*Voy.* Prisonnier.)

Il a Détenu, مسك *messek.* (*V.* Il a Emprisonné.)

Détérioré, مفسّد *mofassed,* مفسود *mafsoud.*

Il a Détérioré, فسّد *fassad.*

— Il s'est Détérioré. (*Voy.* Il a Décliné, Il a Décru.)

Détermination, قضا *qaddâ.* (*Voy.* Dessein.)

Il s'est Déterminé, قضى *qaddä.* (*Voy.* Il a formé le Dessein.)

Détestable, بغيض *baghydd.* (*Voy.* Abominable.)

Il a Détesté. (*V.* Il a Abhorré.)

Détourné, مطروف *mattrouf,* مقلوب *maqloub.*

Il a Détourné, طرف *taraf*, *teref*, عوق *a'ouaq*, قلب *qalab*.

Détresse. (*Voy.* Adversité, Calamité, Dénûment.)

— Il a été dans la Détresse, أضيق *êdyaq*. (*Voy.* Il a été dans l'Adversité.)

Détriment, نقص *nasq*.

Détroit, بوغاز *boghâz*.

Détruit, مهدوم *mehdoum*, مضيّع *moddayyè'*, مهلّك *mohallek*, مخروب *makhroub*.

Il a Détruit, هلّك *hallak*, خرب *kharab*, ضيّع *dayya'*, هدم *hedem*, باد *bâd*. (*Voyez* Il a Démoli.)

Dette, دين *deyn*, plur. ديون *dyoun*.

— Il a payé ses Dettes, خلّص دينهٌ *khallass deyn-ho*.

— Il est abîmé de Dettes, هو غارق فى الدين *hou ghâriq fy-'d-deyn*.

Deuil, مندب *mandeb*, عزا *a'zâ*, *e'zâ*, عزيه *e'zyéh*, تعزيه *ta'zyéh*, نوّح *neòuèh*, بكا *bekâ*, بكوه *bekouéh*, مناحه *menahâh*.

— Temps du Deuil, عدّه *o'd-dah*, *eu'ddah*, عداد *i'dâd*.

— Habits de Deuil, ميزر *meyzer*, pl. ميازر *meyâzer*.

— Il a pris le Deuil, لبس ميزر *lebess meyzer*.

— Il a porté le Deuil, ناح *nâh*.

Deux, ثنين *thneyn*, اثنين *êthneyn*, *êstneyn*, *êtsnyn* (en berbère, سين *syn*, سن *sin*), fém. ثنتين *thinteyn*, اثنتين *êthneteyn* (en berbère, سنت *snet*); زوج *zoudj*, pour les deux genres.

— Deux cents. (*Voyez* Cent.)

— Deux mille. (*Voyez* Mille.)

— Deux à Deux, ثنين بثنين *thneyn be-thneyn*, اثنين اثنين *êthneyn êthneyn*, fém. ثنتين ثنتين *thenteyn thenteyn*; مثنّى مثنّى *mouthannä mouthannä*, fém. مثنّاه مثنّاه *mouthannâh mouthannâh*; ثنا ثنا *thounâ thounâ*, des deux genres.

Deuxième, ثانى *thâny*, *tsâny*, fém. ثانيه *thânyéh*.

Il a Dévalisé. (*Voyez* Il a Dépouillé.)

Devancé, مقدوم *maqdoum*.

Il a Devancé, سبق *sabaq*, سابق *sâbaq*, قدم *qadam*, قدّم *qaddem*, تقدّم *teqaddem*, سلف *salaf*.

Devant, قدّام *qouddâm*, امام

émâm (en berbère, أزّت *êzzet*).

— Ci-devant, سابقًا *sâbeqân*.

Dévastation, انقضه *înqiddah*. (*Voyez* Dégât, Destruction.)

Il a Dévasté, خرب *kharab*, تخرّب *takherreb*, نقض *naqadd*.

Développé, مفروش *mafrouch*, منصوب *mansoub*.

Il a Développé, فرش *farach*, نصب *nassab*.

Il est Devenu, صار *sâr*, طلع *talaa*, رجع *redja'*, كان *kân*.

— Deviens! كن *kon*, اطلع *êtla'* (en berbère, وكّول *oukkoul*)!

— Il est Devenu le plus cruel de tous les hommes, رجع اقسح من كل الناس *redja' âqsah min koll ên-nâs*.

Dévidoir, مسلكه *moslakah*, كلوله *kolouléh*, محلجه *mahladjéh* (en berbère, تماغزلت *timâghzelt*).

Devin, رمّال *remmâl*.

Il a Deviné, حزر *hazer*, خمّن *khammen*, تحزّر *tehazzer*.

Dévoiement. (*V.* Diarrhée.)

Le Devoir, حقّ *haqq*, لزوم *lezoum*, التزام *îltizâm*, واجب *ouâdjeb*.

— C'est mon Devoir, دل جرّتي *dol djorret-y*, واجب عليّ *ouâdjeb a'lay-y*, هذا حقّي *hadâ haqq-y*.

Dévoré, مبلوع *mablou'*.

Il a Dévoré, بلع *belaa, bela'*.

Dévouement, عبوديه *ou'boudyéh*, اختصاص *îkhtissâss*, انقياد *înqyâd*.

Dextérité. (*Voyez* Adresse.)

Deyrout (v. d'Égypte), ديروط *Deyroutt*.

Dha ظ, dix-septième lettre de l'alphabet arabe, treizième de l'alphabet moghrébin, ظآ *dâ*, *zâ*, الظا المشال *êd-dâ-'l-mechâl*; elle est susceptible de deux prononciations et correspond tantôt à un D, tantôt à un Z, fortement articulés (DD, ZZ). (*Voyez* D.)

Le Diable, ابليس *îblyss*, *êblyss*, بليس *belyss*, pl. اباليس *êbâlyss*. (*Voyez* Démon.)

— Maudit soit le Diable! على بليس اللعان *a'lä belyss êl-la'ân!*

Diabolique, شيطاني *cheyttâny*.

Diadème, اكليل *âklyl*. (*Voyez* Couronne.)

Dialecte. (*V.* Langue, Idiome.

— Dialecte vulgaire, لسان العامّه *lissân êl-a'âmmah*.

DIALOGUE, مخالطه *mokhâlet-tah*. (Voyez CONVERSATION, COLLOQUE, CONFÉRENCE.)

DIAMANT, الماس *êlmâs*.

DIARRHÉE, تسهيل البطن *teshyl êl-botn*, اسهال *îshâl*.

— J'ai la Diarrhée, تسهّل بطني *tessehhel botn-y*.

DICTÉ, منطوق *mantouq*.

Il a Dicté, نطق *nattaq, natteq*, ملّى *mellä, melley*.

DICTIONNAIRE, فهرسه *fahras-séh, fehresséh*, كتاب اللغة *kitâb êl-loghat*, قاموس *qâmouss*.

DIEU, الله *Allah*, الربّ *êr-Rabb*; اله *Ilah*, pl. الهه *îlahah* (en berbère, اربى *êrby*, ربّي *rebby*).

— Dieu suprême, الله تعالى *Allah ta'âlä* (en b. اكيد مكّرن *âguyd mokkorn*).

— Plût à Dieu, ان شا الله *în châ Allah* (en espagnol, *oxalla*), ليت *leyt*, من صاب *min sâb*, منصاب *minsâb*.

— Plût à Dieu que j'eusse mille écus! من صاب ليلى الف ريال *min sâb lyl-y âlf ryâl!*

— A Dieu ne plaise! حاشا *hâ-châ*, استغفر الله *êstaghfor Allah!*

— Dieu sait! الله يعلم *Allah ya'-lem!* يعلم الله *ya'lem Allah!* الله علم *Alla a'lem!*

DIFFAMÉ, مفضوح *mafdouh*, مدموم *madmoum*. (Voyez DÉSHONORÉ.)

Il a DIFFAMÉ, فضح *faddah*, سخم *sakham*, نمّ *namm*. (Voy. Il a DÉCRIÉ, Il a DÉSHONORÉ.)

DIFFÉRENCE, فصل *fasl*, اختلاف *îkhtilâf*, تاخير *teêkhyr*, فرق *ferq*. (Voyez ADVERSITÉ.)

Il a DIFFÉRÉ, Il a été DIFFÉRENT, تاخّر *teêkkhyr*, تفصّل *tefas-sel*, اختلف *êkhtelaf*, اخّر *âkkhar*.

DIFFÉREND (subst.). (Voy. ALTERCATION, DÉBAT.)

— (adj.), اخر *âkher*, غير *ghayr*, متغير *motghayr*, مختلف *mokhte-lef*, متفصل *motfassel*.

DIFFICILE, صعب *saab*, plur. صعاب *so'âb*; وعر *oue'ar*.

DIFFICILEMENT, بالمشقه *bi-'l-mochaqqah*, محال *mouhâl*.

DIFFICULTÉ, صعوبه *sa'oubah*.

DIFFORME, بشع *becha', beché'*. (Voyez LAID, CONTREFAIT.)

— Visage Difforme, خنشوش *khanchouch*, كمّاره *kemmârah*.

Il a DIGÉRÉ, هضم *heddem, heddam*, صرّف *sarraf*.

DIGESTIF, هضّام *heddâm*.

DIGESTION, حضم *hedm*.

DIGNE, مستحق *moustahaqq*, مستوجب *moustoudjeb*, اهل *âhil*, مستاهل *mostâhil*.

— Il a été Digne, استاهل *éstâhel*, استوجب *éstoudjeb*, استحق *êstahaqq*.

DIGNITÉ, منصب *manseb*, منزل *manzel*, منزله *manzeléh*; فرجه *ferdjéh*, pl. فرجات *ferdjât*.

DIGUE, جسر *djesr, guesr*, pl. جسور *djessour, guessour*.

DILATÉ, مبسوط *mabsoutt*.

Il a DILATÉ, بسط *bassatt*.

DILIGENCE, عجل *a'djel*. (*Voyez* CÉLÉRITÉ.)

— Il a fait Diligence, استعجل *êsta'djel*. (*Voy*. Il s'est HÂTÉ.)

DILIGENT, مستعجل *mosta'djel*, شاطر *châtter*, نشيط *nechytt*.

DIMANCHE, الاحد *êl-âhd*, يوم الاحد *yom êl-âhd*, الحدّ *êl-hadd*, يوم الواحد *youm êl-ouâhed*.

Il a DIMINUÉ (v. a), نقّص *naqqass*, قلّل *qallal*.

— (v. n.), نقص *naqass*, قلّ *qell*. (*Voyez* Il a DÉCRU.)

DIMINUTION, تنقيص *tenqyss*, تقليل *teqlyl*, يقصير *teqsyr*.

DINAR (anc. pièce d'or), دينار *dynâr*, مثقال *methqâl, metsqâl*.

DINDE, دجاجه ذا الهند *dedjâdjah dê-'l-Hind*.

DINDON, برّوك هندى *berrouk hendy*.

Il a DÎNÉ, تغدّا *teghaddâ*, اتغدّا *êtghaddâ*.

Le DÎNER, غداه *ghodâh, ghadâh*.

DIRECT, مستقيم *mostaqym*.

DIRECTEMENT, مستقيمًا *mostaqymân*.

DIRIGÉ, مرشد *marched*.

— Affaire bien Dirigée, شغله صايبه *choghléh sâybéh*.

Il a DIRIGÉ, ارشد *êrched*.

— Il a bien Dirigé, صاب *sâb*.

Il a DISCERNÉ, فرق *fereq*.

DISCIPLE, تلميذ *talmyd*, plur. تلاميذ *telâmyd*; طالب *taleb*, مستذود *mestedoud*. (*V.* APPRENTI.)

DISCIPLINE, قانون *qânoun*, رتبه *retbh*, ادب *âdeb*.

DISCONTINUATION, انقطاعه *îneqttâ'ah*.

Il a DISCONTINUÉ, وفى *ouafä*, وقف *ouakaf*. (*V*. Il a CESSÉ.)

DISCORDE, فتنه *fetnéh*, شماته *chamatah*, خلف *khelf*. (*V*. ALTERCATION, DIVISION.)

DISCOURS, كلام *kelâm*, قول *qoul*, *qaoul*, خطاب *khittâb*. (*V*. ALLOCUTION.)

Il a DISCOURU, تكلّم *tekellem*.

DISCRET, حافظ السرّ *hâfezz ês-serr*, حادق *hâdeq*.

DISCRÉTION, حدّاقه *heddâqah*, حفظ السرّ *hifz ês-serr*.

DISCUSSION, مجادله *modjâdeléh*. (*V*. CONTESTATION, DÉBAT.)

Il a DISCUTÉ, تجادل *tedjâdel*. (*V*. Il a DÉBATTU, Il a Agité une question.)

DISETTE, نقص *naqs*, قلّه *qelléh*.

— Disette générale, نقص فى كل شى *naqs fy koll chy*.

DISGRÂCE, عكس *a'ks*. (*V*. ADVERSITÉ, CALAMITÉ.)

Il a DISJOINT. (*V*. Il a DÉSUNI.)

DISLOCATION, فكّ *fekk*.

Il s'est DISLOQUÉ, انزاغ *ênzâgh*. (*Voy*. Il s'est DÉMIS.)

Il a DISPARU, غاب *ghâb*.

DISPENSÉ, محرّر *moharrer*.

Il a DISPENSÉ, حرّر *harrar*.

Il a DISPERSÉ, ذرا *derâ*, ذرى *derey*, وزّع *ouezza'*.

Il a DISPOSÉ, هندم *hendem*. (*V*. Il a ARRANGÉ.)

DISPOSITION, تهندم *tehondoum*. (*Voyez* ARRANGEMENT.)

DISPUTE, مخصامه *makhsâméh*, نزعه *naza'ah*, *neza'ah*, منادمه *menâdeméh*. (*V*. ALTERCATION, CONTESTATION, DÉBAT.)

Il a DISPUTÉ, جادل *djâdel*. (*V*. Il a eu une Altercation.)

DISSECTION, تقطيع *teqty'*, *taqty'*, تشريح *techryh*.

DISSENTIMENT. (*Voyez* DÉBAT, DIFFÉRENCE, CONTESTATION.)

— Il a été en Dissentiment. (*V*. Il a DIFFÉRÉ, Il a eu une Altercation.)

Il a DISSÉQUÉ, تقطّع *teqattè'*, شرّح *cherrah*.

DISSIMULATION, غير صدق *ghayr sedq*, تمغميش *temghemych*.

Il a DISSIMULÉ, مغمش *maghmach*. (*Voyez* Il a CACHÉ.)

Il a DISSIPÉ, ضمحل *demhel*, فرّط *farratt*. (*V*. Il a DISPERSÉ, Il a DÉPENSÉ.)

Il a DISSOUS (fondu), ذوّب daouab, مرط maratt, خفق khafaq.

— (détruit, rompu). (*Voy.* Il a BRISÉ, DÉTRUIT.)

— Il s'est Dissous, il a été Dissous (fondu), تذوّب tedaoueb.

— (il a été détruit), تهلّك tehellek, تكسّر tekasser.

Il a DISSUADÉ, انذر ênder, رجّع reddja'. (*Voyez* Il a DÉTOURNÉ.)

DISTANCE, بعد be'ed.

DISTANT, بعيد bayd.

Il a DISTILLÉ, قطر qattar, استقطر êstaqtar, استخرج êstakhradj.

DISTINCTION (*Voy.* HONNEUR.)

Il a DISTINGUÉ. (*V.* Il a HONORÉ.)

DISTIQUE, بيت beyt.

DISTRACTION, غيبة البال ghaybet êl-bâl, طياشة tayâchéh.

DISTRAIT, مغيب باله moghayeb bâl-ho, مشوّش mechouech.

— Il a été Distrait, غاب باله ghâb bâl-ho, شرّد charrad.

DISTRIBUÉ, مقسوم maqsoum.

Il a DISTRIBUÉ, قسم qessem.

DISTRICT, حومه haoumah, ناحيه nâhyéh, ولايه oulâyéh.

Il a DIT, قال qâl, gâl.

— Il m'a Dit, قال لى qâl l-y.

— Dis! قل qol! احكى âhky (en berbère, سيول syouel).

— Qu'as-tu Dit? اش قلت êch qolt? قلت اى qolt êy?

— J'ai quelque chose à te Dire, عندى شى ما نقول لك a'nd-y chy mâ neqoul l-ak.

— Il a entendu Dire, سمع sama'.

— C'est-à-Dire. (*Voyez* CE.)

DIURNE, يوميّ youmyy.

Il a DIVAGUÉ, خرف kharaf.

DIVAN (assemblée), ديوان dyouân.

— Le Divan général, الديوان العمومى êd-dyouân êl-a'moumy.

— Le Divan particulier, الديوان الخصوصى êd-dyouân el-khossoussy.

— (sopha), صفّه safféh, زربيه zerbyah, مقعد maqaad.

DIVERS. (*Voyez* DIFFÉRENT.)

DIVERSITÉ, تغيير teghayr. (*Voyez* DIFFÉRENCE, VARIÉTÉ.)

Il s'est DIVERTI, افرح êfrah, تسلى tesselly, بحبح bahbah, تبحبح tebahbah.

— Divertis-toi! اتبحبح êtbahbah!

DIVIN, الهيّ îlahyy.

DIVINITÉ, الهيه îlahyéh, اللهيه âllahyéh, الاهيه îlâyéh.

Il a DIVISÉ, فرّق *farraq*, فرز *farez*, قسم *qassem*, تقسّم *teqassem*. (*Voyez* Il a DÉSUNI, Il a SÉPARÉ.)

DIVISIBLE, متقسمى *motqassemy*, متجزّى *moledjezzy*.

DIVISION, تقسيم *taqsym*, فرقه *ferqéh*, تفسيل *tefsyl*, قسم *qesm*.

— (opération de calcul), قسامه *qassâméh*, قسمه *qassaméh*, *qesméh*.

— (discorde). (*Voyez* ce mot.)

— Il a semé la Division, رمى الفتنه *ramä-'l-fetnéh*.

DIVORCE, طلق *telq*, هجر *hedjr*.

Il a DIVORCÉ, طلّق *tallaq*, هجر *hadjar*.

DIVULGUÉ, مجهور *madjhour*.

Il a DIVULGUÉ, جهر *djeher*, اشهر *écheher*, باح *bâh*, نادى *nâdä*.

DIX, عشره *aacherah*, *a'cheréh*, *è'chréh*, fém. عشر *aacher* (en berbère, مراو *merâou*, مرّاو *morrâou*.)

— Dix fois, عشرة مرّات *a'cheret marrât*, عشره طرف *a'cherah torf*.

— Dix à Dix, عشار عشار *ou'châr ou'châr*; معشر معشّر *mo'aschar mo'aschar*, fém. معشّره معشره *mo'ascharah mo'ascharah*.

— Dix-sept, سبعة عشر *seba't a'cher*, *saba'at a'cher*, سبعتعشر *seba't-a'cher*, سبعتعش *seba't-a'ch* (en berbère, سات مراو *sât merâou*, ساد دمرّاو *sâd de-marrâou*).

— Dix-huit, ثمانت عشر *themânt a'cher*, ثمانية عشر *themânyet a'cher*, ثمنتعش *tsemant-a'ch*, ثمانتعش *themânt-a'ch*, *tsemânt-a'ch* (en berbère, ثمت مراو *themt merâou*, ثمت دمرّاو *themt de-morrâou*, ثميت دمرّاو *thempt de-morrâou*).

— Dix-neuf, تسعة عشر *tessa'at a'cher*, *tassa'at a'cher*, تسعتعشر *tesa't-a'cher*, *tisa't-a'cher*, تسعتعش *tisa't-a'ch* (en berb., اثزعات مراو *êthzaâ't merâou*, تزع دمرّاو *tza' de-morrâou*).

DIXIÈME, عاشر *a'âcher*, fém. عاشره *a'âcherah*.

— Un Dixième (nombre partitif), عشر *ou'chr*, عشير *ou'cheyr*, معشار *mè'châr*.

— Neuf Dixièmes, تسع اعشار *tessa' â'châr*, تسع عشور *tessa' ou'chour*.

DIX-SEPTIÈME, سابع عشر *sâbè' a'cher*, f. سابعة عشر *sâbè't a'cher*.

DIX-HUITIÈME, ثامن عشر *thâ-*

men a'cher, fém. ثامنة عشر *thâme-net a'cher.*

Dix-Neuvième, تسع عشر *tassè' a'cher*, fém. تاسعة عشر *tâssè't a'cher.*

Djemady Ier, cinquième mois de l'année lunaire des Musulmans, جمادى الاول *djemâdy êl-âouel.*

Djemady IIe, sixième mois de l'année lunaire des Musulmans, جمادى الثانى *djemâdy êt-thâny*, جماد الاخر *djemâd êl-âkhar.*

Djezm (signe orthographique des Arabes, annonçant l'absence de signes-voyelles), جزم *djezm*, جزمه *djezméh*, سكون *sokoun.*

Djym ج, cinquième lettre de l'alphabet arabe : l'idiome vulgaire la prononce souvent comme notre G dur ; جيم *djym, guym.*

Docile, طايع *tây'*, وديع *oudy'*, مطيع *motty'*, ملايم *melâym.*

Docilité, طاعه *tâ'ah.*

Docte, عالم *a'âlem*, عليم *aa-lym*, pl. علما *ou'lemâ, eu'lemâ* ; ماهر *mâher* ; عريف *a'ryf*, pl. عرفا *eu'rfâ* ; فقيه *faqyh.*

— Plus Docte, اعلم *âa'lem*, اشهر *âmhar*, اكثر علما *âkthar è'lmân.*

— Très-Docte, كلّى العلم *kolly-'l-è'lm.*

Docteur, علّامه *a'llâmah*, معلّم *ma'allem.* (*Voyez* Docte.)

Doctrine, تعليم *ta'alym.* (*Voy.* Science, Instruction.)

Dogme religieux, اصل الدين *âsl êd-dyn*, pl. اصول الدين *ôssoul êd-dyn.*

Doigt, اصبع *âsbaa*, صبعه *sa-ba'ah*, pl. اصابع *âssâbè'*, صوابع *souâbè'*, اصابيع *âssâby'*, صبعين *sabi'yn* (en berbère, اداد *êdâd*, ادات *âdât*, pl. ادودن *îdouden*, ادودان *îdoudân*, ادادن *îdâden.*)

— de la main, صبع ذا اليد *saba' dê-'l-'yed*, pluriel صبعين ذا اليد *sabi'yn dê-'l-yed.*

— du pied, بنّه ذا الرجل *ben-nah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl* ; صبع ذا الرجل *saba' dê-'r-ridjl*, plur. صبعين ذا الرجل *sabi'yn dê-'r-ridjl* (en berbère, تفاد نيوين *tefâd nyouyn*).

— Le Premier Doigt. (*Voyez* Pouce.)

— Le second Doigt. (*V.* Index.)

— Le Doigt du milieu, الوسطى *êl-ousty, êl-ouesty*, الوسطا *êl-ouestâ*,

— Le quatrième Doigt, البنصر *êl-bonsor*, pl. البناصر *êl-bonâsser*. (*Voyez* ANNULAIRE.)

— Le petit Doigt, الخنصر *êl-khonsor*, pl. الخناصر *êl-khonâsser*. (*Voyez* AURICULAIRE.)

— Le bout des Doigts, انملة *ên-meléh*, pl. انامل *ânâmel*.

DOLOIRE, غزّاليه *ghazzâlyâh*, ملاسه *mellâssah*, مطلع *matla'*.

DOMAINE, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*; ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*; معامله *ma'âmeléh*, مملكه *memlekéh*, رزاق *rizâq*.

DÔME, قبّه *qoubbah*, *qoubbéh*, *qobbéh* (en espagnol, *alcoba*), plur. قبب *qobob*.

DOMESTIQUE, خدّام *khaddâm*, *khoddâm*, plur. خدّامين *khaddâmyn*; وصيف *ouessyf*, pl. وصفان *ouisfân*, وصفا *ouisfâ*; خواص *khaouâss*, غلام *gholâm*.

DOMICILE, منزله *manzeléh*, pl. منازل *menâzel*. (*Voyez* DEMEURE.)

DOMINATEUR, ربّ *rabb*, plur. ارباب *êrbâb*; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*; سيد *seyd*, plur. سادات *sâdât*.

Il a DOMINÉ, ساد *sâd*, سلط *salatt*, حكم *hakam*, ملك *malak*, تعلّى *te'allà*, *te'alley*, تسلّط *tessellett*, استولى *êstouelä*.

DOMMAGE, ضرر *darar*, ضرور *derour*, plur. اضرار *âdrâr*; خساره *khessâréh*, plur. خساير *khessâyr*; تنكيد *tenkyd*.

— Il a causé du Dommage, ظالم *zâlem*, خسر *khessar*.

Il a DOMPTÉ, ريّض *rayyadd*, كبّس *kabbass*.

DON, هديه *hedyah*, *hedyéh*, pl. هدايا *hedâyâ*; عطيه *a'ttyéh*, pl. عطايا *a'ttâyâ*; موهبه *mouhebéh*, pl. مواهب *mouâhib*; اهدا *îhdâ*, عطا *a'ttâ*, اعطا *î'ttâ*.

DONC, فلابد *fa-lâbod*, ف *fa-*, لذلك *li-zalek*, لهذا *li-hadâ*, لاجل ذلك *li-âdjel zelik*.

DONGOLA (pays d'Afr.), دنقله *Donqolah*, *Donqalah*, دنكله *Dongolah*.

DONJON, منزه *menzah*.

DONNÉ, معطى *ma'atty*.

Il a DONNÉ, عطا *aattâ*, *èettâ*, وهب *ouahab*, اهدا *êhdâ*, اعطى *â'ttä*, هدى *hadä*.

— Tu lui Donneras, تهدى لهُ *tehdy le-ho*.

— Donne! اعط *â'tt!* (en berbère, افكى *êfky,* فكى *fky!*)

— Donne-moi! اعط لى *âa'tt l-y,* هدّينى *heddy-ny,* هات ليلى *ḥât lyl-y,* اعطينى *â'tty-ny,* وهب لى *ouehb l-y.*

— Donne-moi quelque chose, اعطينى واحد امسالة *â'tty-ny ouâhid êmsâlah.*

Dont (de qui, duquel), الّذى لهُ *êllady le-ho,* الّى لهُ *êlly le-ho.*

— (de laquelle), الّتى لها *êllaty le-hâ,* الّى لها *êlly le-hâ.*

— (desquels), الّذين لهم *êllazyn le-houm, êlladyn le-houm;* الى لهم *êlly le-houm.*

— (desquelles), الّاتى لهُنّ *êllâty le-hounn,* الى لهُم *êlly le-houm.*

— Les gens Dont j'ai parlé, النّاس الّى ذكرتهم *ên-nâs êlly zekert-houm.*

Doré, مذهّب *modahheb,* مطلى *mottally,* طالى *tâly.*

Il a Doré, ذهّب *dahhab,* اطلى *êtley.*

Dorénavant, منذ الان *minz êlân.* (*Voy.* Désormais.)

Doreur, وشاى *ouescháy.*

Il a Dormi, نام *nâm,* نعس *naass,* رقد *raqad,* انضجع *endadja'* (en berbère, كّن *guen*).

— Je Dors, انا نايم *ânâ nâym,* انا ناعس *ânâ nâ'yss.*

Dos, ظهر *dahar, dahr,* ظهار *dahâr,* pl. ظهور *douhour* (en berb., عرور *a'rour,* تاداوت *tâdâout*).

— Dos d'un couteau, قفا السكين *qefâ-'s-sekkyn,* سند *send.*

— Dos à Dos, ظهر على ظهر *dahr a'lä dahr.*

— Il a tourné le Dos, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho.*

Dot, صداق *sadâq,* صدق *sadaq,* pl. صداقات *sadâqât;* مهر *mehr,* pl. مهور *mouhour;* نقد *neqd,* pl. نقود *neqoud;* جهاز *djehâz.*

Douane, جمروك *djomrouk, gomrouk,* كمروك *gomrouk,* ديوان *dyouân,* المينا *êl-mynâ.*

Douanier, صاحب ديوان *sâheb dyouân,* جمركى *djomrouky.*

Double, Doublé, مثنّى *mothanny, motsanny,* مضاعف *mouddâ'af,* ثانى *thâny, tsâny, sâny.*

— Le Double, الضعف *êdda'f,* الثانى *êt-thâny, êt-tsâny.*

— Habit Doublé, لبس مبطن *libs mobatten.*

Il a Doublé, ضاعف *dâ'af*, ثنّى *thannä, tsannä, thanney*.

— un habit, بطن *battan*.

— (terme de marine), تعدّى *ta'addä, te'addey*.

Doublure d'habit, بطانه *battânéh*; بطانى *bottâny*, pl. بطاين *battâyn*; تبطين *tebtyn*.

Doucement, بالحلاوه *bê-'l-helâouéh*, شويه شويه *chouyéh chouyéh*, بلا عجله *belâ medjléh*.

— Il marche Doucement, هو ماشى بشويه *hou mâchy bechouyéh*.

Douceur, حلاوه *halâouah*, حلوه *halouéh*, ليّان *leyyân*.

Doué, مفضّل *mofaddel*, ذو *dou*, مزيّن *mozeyyenn*, مرزوق *marzouq*.

— Il a été Doué, تفضّل *tefaddal*, انخصّ *ênkhass*.

Douleur, وجع *ouedjaa, ouega', oudja', ouga'*, pl. اوجع *âoudjè', ouguè'*; حريق *haryq*, سقم *seqqem*, الم *êlem*. (*Voy*. Chagrin.)

Douloureux, وجيع *oudjy', ouguy'*, اليم *êlym*.

Dou-'l-Hagéh, douzième mois de l'année lunaire des Musulmans, ذو الحجه *dou-'l-hadjéh, dou-'l-haguéh*, العيد الكبير *êl-i'yd êl-kebyr*.

Dou-'l-Qadéh, onzième mois de l'année lunaire des Musulmans, ذو القعده *dou-'l-qa'déh*, بو الجلايب *bou-'l-djelâyb*.

Dourra. (*V*. Blé de Turquie.)

Doute, شكّ *chokk, chekk*, pl. شكوك *choukouk*; ريب *reyb*.

— Il n'y a pas de Doute, ما فيه شكّ *mâ fy-hi chekk*, لا ريب فيه *lâ reyb fy-h*.

— Sans Doute, بلا جميل *belâ djemyl*, موكّد *moukked*.

Il a Douté, شكّ *chekk*, راب *râb*, استراب *êsterâb*, ارتاب *êrtâb*.

— Ne Doute pas de mes paroles! ما تشكّ شى فى بالك على كلامى *mâ techokk chy fy bâl-ak a'lä kelâm-y!*

Douteux, شكوكى *chekouky*.

Doux, حلو *halou, helou, houlou*, محلوا *mahlouâ*, لين *leyen, leyin* (en berbère, زيد *zeyd*, دزيدن *dazydenn*).

— de caractère. (*Voy*. Bénin.)

— Il a été Doux, حلا *halâ*, حلو *halaou, halou*, حلى *halä*.

Douze, اثنى عشر *êthnê a'cher*, اثنعشر *êthn-a'cher*, ثناعش *tsenâ-a'ch* (en berbère, سنت مراو *sint*

merâou, سن دمـرّاو *sin de-morrâou*).

DOUZIÈME, ثـانـى عشـر *thâny a'cher*, f. ثانية عشر *thânyet a'cher*.

— La Douzième partie, الجـز الثانى عشر *êl-djouz êt-thâny a'cher*.

DRAGÉE, مـلـبّـس *melebbess*; خزدوقه *khozdouqah*, plur. خزدق *khozdouq*.

— Dragée de plomb pour la chasse, رشّ *rousch*, *rosch*.

DRAGME, درهم *derhem*, pluriel دراهم *derâhim*.

DRAGON, تـنّـين *tannyn*.

DRAP (étoffe), جوخ *djoukh*, pl. اجواخ *âdjouâkh*; ملف *melf*.

— de lit, ملايه *mellâyéh*, ملايه *melâyéh*; ملحفه *melahféh*, pluriel ملاحف *melâhif*; ازر *âzr*, pl. ازار *êzâr*; طراحه *terâhah*.

DRAPEAU, بيراق *beyrâk*, plur. بيـارق *byâreq*, *beyâreq*; علام *aalâm*, علم *a'lam*, سنجاق *sandjâq*.

— Porte-Drapeau, بيـرقدار *beyrâqdâr*.

DRAPIER, جوخاجى *djoukhâdjy*.

DRESSÉ, مستـقـيـم *mostaqym*, منتصب *montesseb*. (*Voy*. DROIT.)

Il a DRESSÉ, اقام *âqâm*.

— des chiens pour la chasse, نشّ الكلاب للصياده *nesch êl-kelâb li-'s-seyâdéh*.

DROGUE, دوا *daouâ*, *douâ*, pl. ادويه *êdouayah*; عطر *a'tter*, بـهـار *bohâr*.

DROGUERIE, عطـرى *o'ttry*, عطريّه *o'ttryyéh*, عطاره *ottâréh*.

DROGUISTE. (*V*. APOTHICAIRE, Marchand d'Aromates.)

Le DROIT, حـق *haqq*, pluriel حقوق *houqouq*.

— Droits (taxes, impôts), عوايد *a'ouâyd*, عشور *ou'chour*.

DROIT (adj.), مقوّم *mouqaouam*, مسقّد *mousaqqad*. (*Voy*. DRESSÉ.)

— (debout). (*Voyez* ce mot.)

— La Droite, اليمين *êl-ymyn*.

— La main Droite, اليد اليمين *êl-yed êl-ymyn* (en berbère, تمان يفوس *temân yefouss*).

— A Droite, باليمين *bi-'l-ymyn*, على اليمين *aalä-'l-ymyn*.

— De Droite à gauche, مـن اليمين الى الشمال *min êl-ymyn îlä-'ch-chemâl*.

DROITURE, عدل *a'del*, صواب *souâb*. (*Voy*. ÉQUITÉ, INTÉGRITÉ, JUSTICE.)

Dromadaire, جمّاز *djemmâz*, plur. جمّازين *djemmâzyn*; هجين *hadjyn*, plur. هجن *hodjn*, هجاين *hadjâyn*; هجان *hadjân*, *hegân*, plur. هجانين *hadjânyn*, *hegânyn*; الجمل الهيرى *êl-djemel êl-hyry*.

La pluie tombe Dru, زخ المطر *zakh êl-mattar*.

Druse, دورزى *dourzy*, دروزى *derouzy*.

Du (art.). (*Voyez* De.)

Dû (chose due). (*Voy.* Dette.)

Il a Dû, التزم *êltezem* (en berbère, غان *ghân*, تڭناد *tignâd*).

— Tu me Dois mille écus, انا نسالك بالف ريال *ânâ nessâl-ak be-âlf ryâl* (m. à m. je te demande mille écus); ليلى عندك الف ڤروش *lyl-y a'nd-ak âlf gourouch* (m. à m. à moi sont chez toi mille écus).

— Je te Dois quarante paras, انت تسالني باربعين فضه *ênt tessâl-ny be-ârbâyn faddah* (m. à m. tu me demanderas quarante paras); عندى ليلك اربعينيه *a'nd-y lyl-ak ârbâynyéh*.

— Vous lui Devez le prix de sa marchandise, هو يسالكم بسعر بضاعته *hou yssâl-koum be-si'r boddâ't-ho*.

Ducat, مثقال *methqâl*, *metsqâl*, مثكال *metskâl* (en berbère, مراو *merâou*, مرعو *mera'ou*).

— Un Ducat d'or, مثقال ذا الذهب *metsqâl dê-'d-deheb*.

— Deux Ducats, مثقالين *methqâleyn*, *metsqâleyn*.

Duel. (*Voyez* Combat.)

— Le Duel (t. de grammaire), المثنّى *êl-mouthannä*.

Duero (fl. d'Espagne), دويره *Douyrah*.

Dupe, مغشوش *maghchouch*.

— Souvent les gens habiles sont Dupes des sots, كثير مرّات ناس حادقين يغشوهم ناس حمير *kethyr marrât nâs hâdeqyn yghouschouhoum nâss hemyr*.

Il a Dupé. (*Voyez* Il a Abusé.)

Duplicata. (*Voyez* Double.)

Dur, يابس *yabess*, شديد *chedyd*, عاصى *a'âssy*, جامد *djâmed*, *gâmed*, صلب *seleb*, *selb*, قاسح *qâssih*, قاسى *qâssy*, قاصى *qâssy*, صعيب *sa'yb*.

— de cœur, صعب *sa'eb*, خشن *khachen*, مقرف *moqref*.

— Il a l'ouïe Dure, سمعه ثقيل sema'-ho theqyl.

— Cela m'est Dur à supporter, هذا ثقيل علي hâdâ theqyl a'lay-y.

— Il a couché sur la Dure, نام على الارض زلطانًا nâm a'lä-'l-ârd zaltân.

Durable, باقى bâqy, دايم dâym, ثابت thâbet, جالد djâled, موقف mouaqqef, مستعمل mosta'-mel, واقف ouâqef.

Durant, ما دام mâ dâm, بينما bayn-mâ, فى وقت fy ouaqt.

— Durant ce temps, ما دام هذا الزمان mâ dâm hadâ-z'-zemân, فى مدّه تلك الايّام fy meddéh tilk êl-âyyâm.

— Durant ma vie (ma vie durant), طول حياتى toul hayât-y, مدّة حياتى meddet hayâty, طول عمرى toul a'mr-y.

Il a Durci, شدّد chedded, صلّب sallab, نشّف naschaf.

— Il a Durci comme une pierre. (Voyez Il a Pétrifié.)

— Il s'est Durci, يبس yabess, نشف nechef, اشتدّ êchtedd.

— La terre est Durcie, الارض صلبه él-ârd selbéh.

Il a Duré, دام dâm, وقف ouaqef, بقا baqä, بقى baqä, baqey, ثبت thebet, استعمل ésta'mel, تثبّت tethebbet, tessebbet.

— Cela ne Durera pas, هذا ما له اقامه hadâ mâ le-ho îqâméh.

Durée, دوام daouâm, بقا beqâ, مدا medâ, مدّه meddéh, دوم doum, اقامه îqâméh, استمرار îstimrâr, طول toul.

Durement, صعبانًا sa'bân, شديدًا chedydân.

Dureté, شدّيه cheddyéh, صلابه salâbéh, يبوسه yeboussah, صعبه sou'oubéh.

— de cœur, تخشين tekhchyn, قسوة qassouéh, عنف eu'nf.

Durillon, ثالوله tâlouléh, plur. ثواليل teouâlyl.

Dynastie, دوله douléh, doulah, pluriel ادوال âdouâl, دول doual, مملكه memlekéh.

Dyssenterie, تسهيل الدمّ tes-hyl êd-damm, سهله sohlah, جزيان الدمّ djezyân éd-damm.

Dysurie, حصران ذا البول housrân dê-'l-boul.

E

E; cette lettre n'existe pas dans l'alphabet arabe, et sa valeur s'exprime tantôt par le *fathah*, tantôt par le *kesrah*. (*V.* ces mots.)

Eau, ماء *mâ*, plur. مياه *myâh*, امياه *âmyâh*; مُيه *moyéh*, مويه *mouyéh* (en berbère, امن *âmen*, *êman*, انان *ânân*).

— Eau naturelle, مويه خام *moyéh khâm*.

— Eau douce, مويه حلوه *moyéh halouéh*, مويه عذبه *moyéh o'dbeh*, *moyéh i'dbéh*, ماء عذب *mâ a'deb*.

— Eau pure, مويه صافيه *moyéh sâfyéh*, ماء رايق *mâ râyq*.

— Eau distillée, ماء مستخرج *mâ mostakhredj*.

— Porteur d'Eau, گرّاب *guerrâb*, ساقى *sâqä*, سقّا *saqqâ*.

— Jet d'Eau, فسقيه *fasqyéh*.

— Eau de rose. (*Voyez* Rose.)

— Eau-forte, ماء الحلّ *mâ-'l-hall*.

— Eau-de-vie, عرقى *aaraqy*.

Il s'est Ébahi. (*V.* Il s'est Étonné.)

Ébat, تنزيه *tenzyéh*, صفا *safâ*. (*Voyez* Amusement.)

— Il a pris ses Ébats, نزّه *nezzah*, شمّ الهوا *chemm êl-haouâ* (m. à m. il a respiré l'air); انشرح *êncharah*, انبسط *ênbassatt*, عمل الصفا *a'mel ês-safâ*.

Ébauche. (*Voyez* Brouillon.)

Il a Ébauché, سوّد *saoued*, رسم *ressem*.

Ébène, Ébénier, ابنوس *êbenouss*, *âbenouss*, ابانوس *âbânouss*, ابريوس *âbryouss*, يابلوس *yâblouss*, ساج *sâdj*.

Eblis. (*Voyez* Diable.)

Ébloui, مجهّر *modjehher*.

Il a Ébloui, جهّر *djahhar*, غبّش *ghabbach*, ابهر *âbhar*.

— Il a été Ébloui, بهر *beher*, انبهر *enbeher*, تجهّر *tedjehher*.

Éblouissant, باهر *bâhir*.

Éblouissement, بهر *behr*, جهره *djeherah*, غبش *ghabéch*, دوخه *deoukhah*.

Il a ÉBORGNÉ, قور عين qaouar a'yn, بخص عين bakhass a'yn.

Il s'est ÉBOULÉ, طاح tâh.

Il a ÉBRANCHÉ, شهل chahhal, زبر zabar.

ÉBRANCHEMENT, زبر zabr.

ÉBRANLÉ, منفوض manfoudd.

Il a ÉBRANLÉ, زعزع za'za', زلزل zelzel, نفض nefedd, نزع nezaa. (*Voyez* Il a AGITÉ.)

— Il a été ÉBRANLÉ, تزلزل tezelzel, تزعزع teza'za', اضطرب êdtarab.

ÈBRE (fl. d'Esp.), ابره *Ébrah.*

ÉBRÉCHÉ, مبخوش mabkhouch, منجور mandjour.

ÉBULLITION. (*Voyez* BOUILLON.)

— du sang, حرارة الدم herârét êd-damm, دمويه damouyéh.

ÉCAILLE, قشرة qechrah, قشر qechr, plur. قشور qechour; سدف sadaf.

— de poisson, قشير الحوت qechyr êl-hout, بشير ذا الحوت bechyr dê-'l-hout.

ÉCAILLÉ, مقشور maqchour.

ÉCARLATE, برفيو borfyr, اشكرناط êchkernâtt, بفير bafyr, قرمز qermez, سكرلات sikarlât.

A l'ÉCART, منفردًا menferedân.

Il a ÉCARTÉ, ابعد êbaad, دفع défa', فرّد ferred.

— Il s'est ÉCARTÉ, استبعد êstebaad, انفرد ênfered.

ÉCERVELÉ, بلا عقل be-lâ a'ql, خبّاط khabbât, ناقص العقل nâqess êl-a'ql, مبهلل mobehlal. (*Voyez* ÉTOURDI, IMBÉCILE, FOU.)

ÉCHAFAUD, ÉCHAFAUDAGE, دفّه defféh, plur. دفّات deffât; تخت takht, pl. تخوت tokhout; سقالة seqâlah, pl. سقالات seqâlât.

ÉCHALAS, ساموك sâmouk, pl. سواميك souâmyk.

ÉCHANGE. (*Voyez* CHANGE.)

— En Échange, عوض a'oudd عن عوض a'n a'oudd, بدال bedâl, عوضًا a'ouddân.

Il a ÉCHANGÉ, عوض a'ouadd, دايش dâyach. (*V.* Il a CHANGÉ.)

ÉCHANSON, ساقي sâqy, plur. ساقيين sâqyyn, صبّاب sabbâb.

ÉCHANTILLON, عينه a'ynéh.

Il a ÉCHAPPÉ, il s'est Échappé, خلص khalass, افلت êflat, فلت falat, زمط zamett, زمق zamaq.

— Il a fait Échapper, فلّت fallat, زمّق zammaq.

— Il s'est Échappé du danger où il était, خلص من الخطر الّى كان فيه *khalass min êl-khattr êlly kân fy-hi.*

— Qui laisse Échapper l'occasion n'en retrouve pas de pareille, مـن خلّى يفوت المحلّ لا يلاقى مثلهُ *min khalley yfout êl-mehall lâ ylâqy methl-ho.*

— Il n'Échappera pas de mes mains, مـا ينخلص مـن يـدى *mâ ynkhaless min yd-y.*

Il a Échaudé, صمط *samatt.*

Échauffé, مسخّن *mosahkhen.* (*Voyez* Chaud.)

Il a Échauffé. (*V.* Il a Chauffé.)

— Il s'est Échauffé, تسخّن *tessakkhen.* (*Voy.* Il est devenu Chaud, Il a eu Chaud.)

Échauffement, تسخـيـن *teskhyn.* (*Voyez* Chaleur.)

Échéance, ميجال *mydjâl.*

Échec, عكس *a'ks.* (*Voy.* Accident, Adversité, Calamité, Défaite.)

— Jeu d'Échecs, شطـرنـج *chattrendj, chattrong,* صتـرنج *satrondj.*

— Il a joué aux Échecs, لعب شطرنج *laab chattrendj.*

Échelle de bois, سلّوم *soulloum,* سلّم *soullem, sellem,* pl. سلاليم *selâlym,* سلالم *selâlem.*

— de corde. (*Voyez* Corde.)

— de carte géographique, مقياس *moqyâss.*

— (port), سقالة *seqâlah,* اسكلة *êskelah.*

— Les Échelles du Levant, سقـالات برّ الـشـرق *seqâlât barr êch-Cherq.*

Échelon. (*Voyez* Degré.)

Échevin, عيان *a'yân.*

Échiquier, لـوح شطـرنـج *louh chattrendj,* تخـت الصتـرنج *takht ês-satrondj.*

Écho, دعـويـه *da'ouyéh,* داويـه *dâouyéh,* صدا *sedâ.*

Il a Échoué, انـكسر *ênkesser.*

Il est Échu, حصل *hassel,* وقـع *ouaqaa,* جرى *djerä, djerey.*

Ecija (v. d'Esp.), استجه *Êstidjah.*

Éclair, بـرق *barq, baraq,* pl. بروق *bourouq* (en berb., البرقيت *êl-barqyt*). (*Voyez* Foudre.)

Éclairage, تنوير *tenouyr.*

Il a Éclairci (au propre), جـلا *djelâ, galâ,* طلا *talâ.*

— (au fig.), بيّن *beyyen, bayyan*, فسر *fassar*. (*V.* Il a Commenté.)

Éclaircissement, بيان *beyân*. (*Voyez* Commentaire.)

Éclairé, منوّر *menaouer*.

Il a Eclairé (v. a.), نوّر *naouer*.

— (v. neutre imp., il a fait des éclairs), برق *baraq*.

— Il Éclaire, دنيا يبرق *dounyâ ybrouq*.

Éclaireur, چارقاجى *tchârqâdjy*.

Éclanche. (*Voyez* Gigot.)

Éclat (lumière). (*V.* Clarté.)

— (bruit). (*Voyez* ce mot.)

— (rupture), كسار *kissâr*.

— (morceau). (*Voy.* ce mot.)

— de bois. (*Voyez* Copeau.)

— de rire, قهقهة *qahqahah*.

— de tonnerre, صاحقة *sâhqah*, صاعقة *sâ'aqah*.

Éclatant (lumineux), نايز *nâyr*. (*Voy.* Brillant.)

Il a Éclaté (il s'est brisé en éclats), تكسّر *tekasser*.

— (il a lui), نار *nâr*. (*Voy.* Il a Brillé.)

Éclipse, تكسيف *teksyf*, كسف *kesf*, تخسيف *tekhsyf*, انكساف *înkissâf*.

— de soleil, كسوف الشمس *koussouf êch-chems*, كسوف ذا الشمس *koussouf dê-'ch-chems*.

— de lune, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qamar*.

Éclipsé, مكسوف *maksouf*, منكسف *monkessef*, منخسف *monkhessef*.

Il a Éclipsé, كسف *kassaf*, خسف *khassaf*.

Écliptique, طريق الشمس *taryq êch-chems*.

Éclisse, جبارة *djebâréh*, جبيرة *djebyréh*.

Éclopé, طوبال *toubâl*, طوپال *toupâl*. (*Voy.* Boiteux.)

Il est Éclos, تولّد *teouelled*.

École, مكتب *mekteb, maktab*. (*Voy.* Collége.)

Écolier, متعلم *motaallem*, مستعلم *mostaalem*, مشدود *mechdoud*. (*V.* Disciple, Étudiant.)

Économe, مقصد *maqsed*, قاصد *qâssed*, ماسك *mâssek*.

— L'Économe d'une maison, وكيل الخرج *oukyl êl-khardj*.

Économie, قصد *qasd*, امساك *îmsâk*.

Économisé, مقصود *maqsoud*, ممسوك *mamsouk*.

Il a ÉCONOMISÉ, قصد qassed, قصت qasset, توفر teouaffer, مسك massak.

ÉCORCE, جلد djeld, gueld; قشر qechr, pl. قشور qechour.

ÉCORCHÉ, مجلد modjelled, مسلوخ masloukh.

Il a ÉCORCHÉ, سلخ salakh, selekh, جلد djellad.

ÉCORCHEMENT, ÉCORCHURE, سلخ selkh, تسليخ teslykh.

ÉCORCHEUR, سلاخ sellâkh, جلاد djellâd.

Il s'est ÉCOULÉ, تصبب tessabbeb, مضى maddä.

Il a ÉCOUTÉ, سمع samaa, استمع êstema', تصنت tessannet.

— Il a Écouté attentivement, كسر اذنه kassar oûdn-ho (m. à m. il a brisé son oreille).

— Écoute! اسمع ésma'! (en berbère, اسل êssill).

— Écoute-les! انصنت عليهم ênsennet a'lay-houm!

— Écoutez-moi bien attentivement! اكسروا اذنكم علي ôksoroû oûdn-koum a'lay-y!

— Tu ne veux pas m'Écouter, ما تقبل شي كلامي mâ teqbel chy kelâm-y (m. à m. tu n'accueilles pas mes paroles).

ÉCRASÉ, مفشخ mofaschekh.

Il a ÉCRASÉ, فشخ faschakh.

ÉCREVISSE, سرطان sertân, pl. سراطين serâttyn.

— Écrevisse de mer. (*Voy.* HOMARD.)

— L'Écrevisse (signe du zodiaque). (*Voy.* CANCER.)

Il s'est ÉCRIÉ. (*Voy.* Il a CRIÉ.)

ÉCRIN, مجر medjarr. (*V.* BOÎTE.)

ÉCRIT, مكتوب maktoub.

Il a ÉCRIT, كتب katab, انشا ênchâ.

Écris! (imp.), اكتب êkteb, ôktob, êktob, كتب ktob! (en berbère, اوري oûry!)

— Il a fait Écrire, كتب kattab.

ÉCRITEAU, كتابه kitâbéh.

ÉCRITOIRE. (*Voy.* ENCRIER.)

ÉCRITURE, خط khatt, khett, khitt, pl. خطوط khottoutt; كتب katb, ketb, كتبه katbéh, كتيبه katybéh, كتابه kitâbéh, تحرير tahryr.

ÉCRIVAIN, كاتب kâteb, pl. كتبا kotebâ, كتبه ketebéh, كتاب kottâb; خطاط khattâtt. (*Voy.* AUTEUR, COPISTE.)

ÉCROUELLES, حوصله *haouslah*, صراجه *sirâdjah*.

Il s'est ÉCROULÉ. (*V.* Il a CROULÉ.)

ÉCRU, خام *khâm*.

ÉCU (monnaie), اسكودى *êskoudy*; شكط *chekott*, plur. شكوط *chekoutt*; ريال *ryâl*, plur. ريالات *ryâlât*; كرش *kirch*, pl. كروش *kourouch*; گروشه *grouchah*, plur. گروش *gourouch*; غروشه *ghrouchah*, plur. غروش *ghourouch*.

— Deux Écus, ريالين *ryâleyn*, غروشين *ghroucheyn*.

— Écu. (*Voy*. BOUCLIER.)

— (armoiries). (*Voy*. ce mot.)

ÉCUEIL, ترش *terch*, pl. تروش *tourouch*.

ÉCUELLE, زبديه *zebdyah*, *zebdyéh*, *zobdyah*, pl. زبادى *zebâdy*.

— Écuelle de bois, قصع *qassaa*. (*Voy*. JATTE, SÉBILE.)

ÉCUMANT, ÉCUMEUX, رغاوى *raghâouy*.

ÉCUME, رغوه *raghaouah*, كشكوشه *kouchkouchah*.

Il a ÉCUMÉ, رغا *raghâ*, رغى *raghey*.

ÉCUMEUR de mer. (*Voy*. CORSAIRE, PIRATE.)

ÉCUREUIL, سنجاب *sindjâb*.

ÉCURIE, روا *reouâ*, روه *reouah*, اصطبل *êstabl*, اسطبل *êstabel*, اخور *âkhour*.

— Garçon d'Écurie. (*V*. PALEFRENIER.)

ÉCUSSON. (*Voyez* ARMOIRIES.)

ÉCUYER, فارس *fâress*, ركبدار *rekebdâr*, سلاحدار *selâhdâr*, مير اخور *myr âkhour*.

ÉDEN (le paradis terrestre), الجنّة *êl-djennéh*.

ÉDESSE (v. de Syrie), الرها *êr-Rohâ*.

ÉDIFICATEUR, بانى *bâny*.

ÉDIFICE. (*Voy*. BÂTIMENT.)

Il a ÉDIFIÉ (bâti). (*V*. ce mot.)

ÉDIT, امر *âmr*, plur. اوامر *âouâmer*; فتوه *fetouah*, خط شريف *khatt cheryf*.

EDRIS (n. pr.). (*V*. ÉNOCH.)

ÉDUCATION, تربيه *terbyah*, *terbyéh*, ادب *âdeb*.

EFFACÉ, مذروب *mazroub*. (*V*. BIFFÉ.)

Il a EFFACÉ, محى *mahä*, *mahey*, ذرب *darab*, *zareb*. (*V*. Il a ANNULÉ.)

EFFECTIF, مكوّن *mokaouen*. (*V*. CERTAIN.)

EFFECTIVEMENT, بالحقّه *bi-'l-haqqah*. (*Voy*. ASSURÉMENT.)

Il a EFFECTUÉ, افعل *êfaal*.

EFFÉMINÉ, مونّث *mouanneth*. *mouanness*, مخنّث *moukhanneth*, *mokhanness*.

Il a EFFÉMINÉ, انّث *ânnath*, *ânnats*, *ânnass*.

EFFENDY, افندى *êfendy*.

EFFET, فعل pl. افعل *êfeel*; عمل *a'ml*, نتيجه *netydjéh*, فاعله *fâ'iléh*.

— (*Voy*. BILLET, LETTRE de change.)

— En Effet, فى الواقيع *fy 'l-ouâqy'*. (*V*. EFFECTIVEMENT.)

— Effets, روبا *roubâ*, مال *mâl*, املاك *âmlâk*. (*Voy*. HARDES, MEUBLES, PROPRIÉTÉS.)

EFFICACE, قادر *qader*, مقتدر *moqtader*, كافى *kâfy*, مؤثر *mouessir*, فاعل *fâ'il*, عامل *a'âmil*.

EFFICACEMENT, محكم *mouhkem*, كافياً *kâfyân*.

EFFICIENT, فاعلى *fâ'aly*.

— Cause Efficiente, علّه فاعليه *i'lleh fâ'alyéh*.

EFFIGIE. (*Voy*. PORTRAIT.)

EFFILÉ. (*Voy*. FRANGE.)

Il s'est EFFORCÉ, جهد *djehed*, اجتهد *êdjtehed*, *êgtehed*.

EFFORT, اجتهاد *îdjtihâd*; جهد *djehd*, *djouhd*, pl. جهود *djouhoud*.

EFFRACTION, هرس *hers*, *hours*. (*Voy*. BRISEMENT, BRISURE.)

EFFRAYANT, فريع *fezy'*, فجّيع *feddjy*, مفجّع *mefeddji'*.

EFFRAYÉ, مفجّع *mofeddjè'*, متخوف *matkhaouf*, مفزّع *mofezzè'*, مرهوب *marhoub*. (*V*. CRAINTIF.)

Il a EFFRAYÉ, فزّع *fezzaa'*, فجّع *faddjaa*, راع *râ'*, خيّف *khayyaf*.

— Il s'est Effrayé, انفزع *ênfeza'*, ارتاع *êrtâ'*. (*V*. Il a CRAINT.)

EFFROI, تفزيع *tefzy'*, روع *raou'*, روعه *raou'ah*. (*Voy*. CRAINTE.)

EFFRONTÉ, غير الحيا *ghayr êl-hayâ*, قليل الحيا *qalyl êl-hayâ*.

EFFROYABLE. (*V*. EFFRAYANT.)

EFFUSION, صبّ *sabb*, صبّه *sebbéh*, افراغ *îfrâgh*.

— Effusion de sang, سفك الدمّ *sefk êd-damm*.

ÉGAL, سوا *saouâ*, مسوى *mesaouey*, متساوى *motsâouy*.

— Cela m'est tout à fait Égal, ما على بالى شى *mâ a'lä bâl-y chy*.

Il a ÉGALÉ, سوى *saouä*, *saouey*, ساوا *sâouâ*.

ÉGALEMENT, سوا سوا *saouâ saouâ*, بالسويه *be-'s-souyéh*.

Égalité, تسويه *tessaouyah, tessouyéh,* سويه *saouyéh.*

Égard, خاطر *khâttr,* وقر *ouqer,* كرامه *kerâmih,* تفضيل *tefdyl.*

— A ton Égard, فى حقك *fy haqq-ak,* فيك *fy-k.*

— Par Égard pour lui, بخاطره *be-khattr-ho,* من شانه *min chân-ho,* بكرامته *bekerâmit-ho.*

— Il a eu Égard à mes paroles, ردّ باله لكلامى *redd bâl-ho li-kelâm-y.*

— J'ai eu pour vous des Égards, فضّلتكم *faddalt-koum.*

Égaré, ضايع *dây',* مضيّع *moddayy',* تالف *tâlef.*

Il a Égaré, ضيّع *dayya',* اتلف *êtlaf.*

— Il s'est Égaré, تاه *tâh,* تلف *telef,* ضاع *dâa'.*

Égarement, تيه *tyéh, tyh.*

— Vallée de l'Égarement (en Égypte), وادى التيه *Ouâdy-'t-Tyh.*

Égayé, فارح *fâréh,* مفرّح *moferréh.*

Il a Égayé, فرّح *ferrah.*

— Il s'est Égayé, فرح *ferah,* افرح *êfrah,* تفرّح *teferréh.*

Église, كنيسه *kenyssah, konaysséh,* pl. كنايس *kenâyss, kanâyss;* دير *deyr,* pl. ديوره *dyourah.*

Égorgé, مذبّح *modabbéh,* مقطول *maqtoul.*

Il a Égorgé, قطل *qattel,* ذبح *dabah,* ذبّح *dabbèh.*

— Égorge! (imp.), اذبح *êdbéh!*

Égoût, بلوعه *bellou'ah,* pl. بلاليع *belâly'.*

Égratigné, مظفّر *madaffer.*

Il a Égratigné, ظفر *daffer.*

Égratignure, تظفير *tedfyr.*

Égypte, برّ مصر *barr Masser,* برّ المصر *barr êl-Masr,* مصر *Masser, Masr, Mesr,* الاقاليم المصريه *êl-âqâlym êl-Masryéh.*

— Haute Égypte, الصعيد *ês-Sa'yd.*

— Basse Égypte, الريف *êr-Ryf.* البحريه *êl-Baharyéh, êl-Bahryéh.*

Égyptien, مصرى *mâsry, mesry,* pl. مصريين *masryyn.* (V. Copte.)

Eh! (interj.), يا *ya!* ايها *êyohâ,* اخ *âkh,* ده *deh!*

Il s'est Élancé, صدم *sadam,* رمى نفسه *ramä nafs-ho.*

Élargi, موسّع *mouessè',* معرّض *mo'arredd.*

— (mis en liberté), مسرّح *mossarréh.*

Il a ÉLARGI, وسع *ouassaa*, *ouassè'*, اعرض *â'radd*.

—(il a mis en liberté), سرّح *sarrah*.

ÉLARGISSEMENT, توسيع *toues-sy'*, تعريض *tea'rydd*.

—(mise en liberté), تسريح *tesryh*.

ELCHE (pl. d'Esp.), الش *Êlch*.

ÉLECTION. (*Voyez* CHOIX.)

ÉLECTUAIRE, تنقية *tanqyah*, ربّ *robb*.

ÉLÉGAMMENT, لطيفاً *lattyfân*, ظريفاً *zeryfân*.

ÉLÉGANCE, لطيفه *lattyféh*, ظرافه *zerâféh*. (*Voy.* AGRÉMENT.)

ÉLÉGANT. (*Voyez* AGRÉABLE, BIEN FAIT.)

ÉLÉMENT, اصل *âsl*, pl. اصول *ôussoul*; ركن *rokn*, pl. اركان *ârkân*.

ÉLÉPHANT, فيل *fyl*, pl. افيال *âfyâl*, فيال *fyâl*.

ÉLÉPHANTIASIS, جدام *djou-dâm*, داء الفيل *dâ-'l-fyl*.

ÉLÉPHANTINE (île de la h. Ég.), جزيرة اسوان *djezyret Assouân*.

ÉLÉTHUYA (anc. v. d'Égypte), الكاب *êl-Kâb*.

ÉLÉVATION, رفاعه *refâ'ah*. (*Voy.* ÉRECTION.)

ÉLÈVE, مرتّب *moratteb*. (*Voyez* DISCIPLE, ÉCOLIER, APPRENTI.)

ÉLEVÉ (haussé), مقوم *meqoum*, مرفوع *merfou'*, رفيع *refy'*. (*V.* HAUT.)

— (nourri), مرتّب *moratteb*.

— Bien Élevé, متادّب *motâddeb*.

— Mal Élevé, غير متادّب *ghayr motâddeb*, قليل الادب *qalyl êl-âdeb*.

Il a ÉLEVÉ (mis en haut), رفع *rafaa*, اقام *âqâm*.

— (donné de l'éducation), رتّب *ratteb*, ادّب *âddeb*.

— (nourri), ربّى *rabbä*.

— Il a été Élevé en dignité, كبر فى دراجه *kabar fy derâdjeh*.

ÉLIE (n. pr.), اليا *Êlyâ*.

ÉLIF. (*Voy.* A.)

ÉLIXIR, الاقصير *êl-êqsyr*, اقصير *êqsyr*, الاكسير *êl-êksyr*.

ELLAHOUN (v. d'Égypte, l'anc. *Ptolemaïs Arsin.*), الاهون *Êlâhoun*.

ELLE, هى *hy*, *hyé*, *hya*.

— Elle-même, هى بنفسها *hyé be-nefs-hâ*, هى بذاتها *hyé be-zât-hâ*.

— A Elle, لها *le-hâ*, *li-hâ*, ليلها *lyl-hâ*.

— Elles, هم *houm*, همن *houman* (هنّ *hounn*, en arabe littéral).

— Elles-mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ônfous-houm*, هنّ بذاتهنّ *hounn be-zât-hounn*

Éloge, مدح *medh*, حمد *hamd*; شكر *chokr*, pl. شكور *chekour*.

— Il a donné des Éloges. (*Voyez* Il a Loué.)

Éloigné, بعيد *bey'd*, *bay'd*, باعد *bâ'id*.

Il a Éloigné, بعّد *ba'ad*, ابعد *êbaad*.

— Il a été Éloigné, بعد *ba'd*.

Éloignement, بعاد *bi'âd*. (*Voy.* Distance.)

Éloquemment, بالفصاحه *be-'l-fessâhah*.

Éloquence, فصاحه *fessâhah*.

Éloquent, فصيح *fassyh*, plur. فصاح *fassâh*.

Élu, مختار *mokhtâr*.

Il a Élu. (*Voyez* Il a Choisi.)

Émail, جاز *djâz*, مينا *mynâ*.

Émancipation, اطلاق *îtlaq*, تسريح *tesryh*.

Émancipé, مطلوق *matlouq*.

Il a Émancipé, اطلق *êtlâq*, سرّح *serrah*.

— Il s'est Émancipé, تعدّى الحدود *te'addey-'l-hadoud*.

Emballé, مستفّ *mostaff*.

Il a Emballé, استفّ *êstaff*.

Il s'est Embarqué, ركب المركب *rekeb êl-merkeb*.

Embarras, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; صدعه *sada'ah*.

Embarrassant, صادع *sâdè'*.

Embarrassé, مصدوع *mesdou'*.

Il a Embarrassé, صدع *sada'*.

— Tu abattras cette tente qui nous Embarrasse, هذه الخيمه الّي صدعتنا تطيّحها *hadéh-'l-kheyméh êlly sada't-nâ tettyyh-hâ*.

Embelli, مجمّل *modjemmel*, مزيّن *mozeyyn*, محسّن *mohassen*.

Il a Embelli, جمّل *djammal*, حسّن *hassan*, زيّن *zayyen*.

Embellissement, تجميل *tedjmyl*, زينه *zeynéh*.

Embouchure d'un fleuve, فمّ *foum*. (*Voyez* Bouche.)

Embourbé. (*Voyez* Boueux.)

Il a Embourbé, اوحل *êouhal*.

— Il a été Embourbé, تطيّن *tetteyyenn*.

Embranchement de chemins. (*Voy.* Carrefour.)

Embrasé. (*Voy.* Brulé.)

Il a Embrasé. (*Voyez* Il a Allumé, Il a Brulé.)

Embrasement, اشعال *îch'âl*, *îcha'âl*, حرقه *hareqah*.

Il a Embrassé, عانق *a'ânaq*, باس *bâss*.

EMBRASSEMENT, بوس *bouss*, عانقة *a'âneqah*.

EMBROUILLÉ, مخلوط *makhloutt*, مفسّد *mofassed*.

Il a EMBROUILLÉ, فسّد *fassad*. (*Voy.* Il a BROUILLÉ.)

EMBRYON, جنين *djenyn*, جنى *djeny*. (*Voy.* AVORTON.)

EMBUCHE, تكمين *tekmyn*.

— Il a dressé des Embûches, كمّن *kammen*.

ÉMERAUDE, زمرد *zemroud*, *zomrod*, زمرّد *zemerred*, زبرجد *zeberdjed* (en berbère, سيدى *seydy*).

ÉMESSE (v. de Syrie), حمص *Hems*.

Il a ÉMIGRÉ, رحل *rahal*, ارتحل *êrtehal*.

ÉMINENCE. (*Voy.* HAUTEUR.)

— Son Éminence (t. honorif.). (*Voy.* Son Altesse).

ÉMINENT. (*Voy.* HAUT.)

ÉMIR. (*Voy.* PRINCE.)

EMMAILLOTTÉ. (*V.* ENVELOPPÉ.)

Il a EMMAILLOTTÉ. (*V.* Il a ENVELOPPÉ.)

EMMENÉ, مرفوع *merfou'*.

Il a EMMENÉ, رفع *rafa'*.

ÉMOTION, تحريك *tahryk*.

— du cœur, رقة القلب *riqqet êl-qalb*.

EMPALÉ, مخزوق *makhzouq*.

Il a EMPALÉ, خزق *khazaq*, خزّق *khazzaq*, خوزق *khaouzaq*.

— Il a été Empalé, خزق *khouzeq*, انخزق *ênkhezeq*, تخوزق *tekhouzaq*.

EMPAN, شبر *chebr*, pluriel اشبار *êchbâr*.

— Deux Empans, شبرين *chebreyn*.

Il s'est EMPARÉ, مسك *missek*, تملّك *temellek*.

EMPÊCHÉ, ممنوع *memnou'*.

Il a EMPÊCHÉ, منع *mena'*, *manaa*, امتنع *êmtinaa*.

— Je ne puis m'Empêcher de t'aimer, لازمني نحبّك *lâzoum-ny nehobb-ek*.

— Il ne put s'Empêcher de rire, لا يستطيع ان لا يضحك *lâ ystatty' ênn lâ yeddahak*.

EMPÊCHEMENT, منع *menë'*.

EMPEREUR, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*; پادشاه *pâdichâh*, *pâdchâh*, بادشا *bâdchâ* (en berbère, اكليد *aguillyd*).

EMPIRE, دولة *doulah*, *douléh*, مشيخة *mochykhah*. (*V.* ROYAUME.)

Emplâtre, مرهم *merhem*, لزقة *lazqah*, لصقة *lousqah*, ضماد *demâd*.

— Il a mis un Emplâtre, ضمد *damed*.

Emplette. (*Voy.* Achat.)

— Il a fait une Emplette. (*Voy.* Il a Acheté.)

Empli, مملو *memlou*, ممتلى *memtely*, ملان *melân*, معمّر *mo'ammer*.

Il a Empli, ملا *melâ*, املا *êmlâ*, امتلا *êmtelâ*, عمّر *a'mmar*.

— Emplis! املى *êmly!* (en berbère, چار *tchâr*.)

Emploi (usage), استعمال *ìsti'mâl*.

— (charge, fonction). (*Voy.* ces mots.)

— (occupation), شغل *choghl*.

Employé (mis en usage), مستعمل *mosta'mel*.

— (commis). (*Voyez* ce mot.)

Il a Employé, استعمل *êsta'mel*, شغّل *chagghal*.

Empoisonné, مسمّم *mosammem*.

— Vent Empoisonné et pestilentiel, سموم *samoum*.

Il a Empoisonné, سمّ *semm*, سمّم *semmem*, *sammem*.

— Il a été Empoisonné, تسمّم *tesammem*.

Empoisonnement, تسميم *tesmym*.

Emporté, مرفوع *merfou'*.

— de colère, غاضب *ghâddeb*. (*Voy.* Colère, qui est en Colère.)

Il a Emporté, رفع *refa'*.

— Il s'est Emporté de colère. (*Voyez* Il s'est mis en Colère.)

— Il l'a Emporté sur les autres, قهر على بعضهم *qahar a'lä ba'dhoum*.

Emportement, مغضوب *maghdoub*. (*Voyez* Colère.)

Empreint, مطبوع *metbou'*, مختوم *makhtoum*.

Il a Empreint, طبع *tabaa*, ختم *khatam*.

Empreinte, طبع *tobè'*.

Empressé, عجيل *a'djyl*, مستعجل *mesta'djel*.

Il s'est Empressé, استعجل *esta'djel*.

Empressement, عجل *a'djl*, *a'djel*, *a'guel*.

— Avec Empressement, عجلًا *a'djelân*, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *be-'l-a'guel*.

Emprisonné, محبوس *mahbouss*, مسجون *masdjoun*.

Il a Emprisonné, سجن *sedjen*, حبس *habass*, حابس *hâbess*.

Emprisonnement, سجون *soudjoun*, حبس *habs*, سجن *sedjn*.

Emprunt, سوال *souâl*, تسليف *teslyf*.

Il a Emprunté, سال *sâl*, تسلّف *tessellef*, استلف *êstelef*, اخذ بالدين *âkhadbe-'d-deyn*, استقرض *êstaqradd*.

— Il a Emprunté à intérêts, تسلّف بالفايدة *tessellef be-'l-fâydéh*.

Ému, محرّك *moharrek*.

Il a Ému, حرّك *harrak*.

— Il a été Ému, تحرّك *teharrak*.

En (prép.), في *fy*, ب *be*, الى *îlä*. (*Voyez* Dans.)

— Je demeure En ville, نسكن في المدينة *neskoun fy-'l-medynéh*.

— Je vais En mer, نسير الى البحر *nessyr îlä-'l-bahar*.

— En bas. (*Voyez* Bas.)

— En dedans, من داخل *min dâkhel*. (*Voyez* Dedans.)

— En dehors, من خارج *min khâredj*. (*Voyez* Dehors.)

— En dessous. (*Voy*. Dessous.)

— En dessus. (*Voy*. Dessus.)

— En dépit. (*Voyez* Dépit.)

— En faveur. (*Voy*. Faveur.)

— En présence. (*V*. Présence.)

— En vertu de. (*Voyez* Vertu.)

— En déjeunant, في الفطور *fy-'l-fottour*.

— Il a agi En ami, فعل كيف صاحب *faal kyf sâheb*.

— Il s'En est allé, مضى *maddä*, انصرف *ênsaraf*. (*V*. Il est Parti.)

En (pron.), منه *min-ho*, عنه *an-ho*, منها *min-hâ*, منهم *min-houm*.

— En reviens-tu? ترجع شي منه *terdja' chy min-ho?*

— En veux-tu? تحبّ شي منه *tehobb chy min-ho?*

— Il vous En donnera, يعطي لكم منه *ya'tty le-koum min-ho*.

— Qu'En dis-tu? اش تقول منه *êch teqoul min-ho?*

Encan, بيعه *beya'ah*, دلال *dalâl*.

Il a Enceint. (*V*. Il a Entouré.)

Enceinte (subst.). (*Voy*. Circonférence, Circonvallation.)

— (adj. fém.), حابلة *hâbeléh*, حبلة *habléh*, حاملة *hâmeléh*.

— Elle a été Enceinte, حملت *hamelet*, حبلت *habelet*.

Encens, لبان *lebân*, *lobân*, لوبان *loubân*, البان *êlbân*.

Encensoir, مبخور *mebkhour*,

مبخرة *mebkhorah*. (*Voyez* Cassolette.)

Enchaîné, مقيّد *moqayyed*.

Il a Enchaîné, قيّد *qayyad*, سلسل *selsel*.

Il a Enchanté (par magie), رقّى *raqqä, raqqey*.

— (fait plaisir), عجّب *a'ddjab*.

Enchantement magique, رقوة *reqouéh*.

— (plaisir), تعجيب *ta'djyb*.

Enchanteur. (*V.* Magicien.)

— de serpents, حاوى *hâouy*.

Enchéri, غالى *ghâly*.

Il a Enchéri (v. a.), غلّى *ghalley*.

— (v. n.), il est Enchéri, غلا *ghalâ*.

— Le blé est Enchéri de trois pour cent, غلا القمح بثلاثة فى الميه *ghalâ-'l-qaméh be-thelâtthéh fy-'l-myéh*.

Enchifrené, مزكوم *mezkoum*.

Enclin, مايل *mâyl*, قاصد *qâssed*.

— Il a été Enclin, مال *mâl*, قصد *qassad*.

Enclos (subst.), سياج *syâdj*, pl. سوايج *souâydj*. (*V.* Clôture, Circonvallation.)

Enclos (part.), مسدود *mesdoub*, مزروب *mazroub*.

Il a Enclos. (*V.* Il a Entouré, Il a Clos.)

Encloué, مسمّر *mossammer*.

Il a Encloué. (*V.* Il a Cloué.)

Enclume, زبرة *zebrah*, بو قرنية *bou qournyah*, بقرنيه *bouqornyah* (en français, *bigorne*), سندان *sindân*, pl. سنادين *senâdyn*.

Encore, كمان *kemân*, كمانا *kemânê*, ايضًا *âyddân*, انت *ênnyt*, لساعة *li-sâ'ah*, ما زال *mâ zâl*.

— Pas Encore, ليسّا *lyssâ*, لسّا ما *lissâ mâ*.

— Encore un peu, كمان شويه *kemân chouyéh*.

— Il est Encore debout, ما زال قايم *mâ zâl qâym*.

— Tu es Encore couché! انت لساعة راقد *ênt li-sâ'ah râqed!*

— Vous n'êtes pas Encore partis! لساعة ما سافرتوشى *li-sâ'ah mâ sâfertou-chy!* ليسا ما ذهبتوش *lyssâ mâ dahabtou-ch!*

Il a Encouragé, قوّى القلب *qaouey-'l-qalb*.

Encre, مداد *medâd*, حبرة *hebrah*, حبر *hebr*, دوا *deouâ*, *daouâ* (en berbère, سماغ *simâgh*).

Encrier, دوايه *daouâyéh*,

deouâyah, pl. دوايـات *daouâyât*; محبره *mohibrah*.

— Couvercle de l'Encrier, غـطـا الدوايه *ghattâ-'d-daouâyéh*.

ENDETTÉ, مديـن *modeyn*. (*Voy*. DÉBITEUR.)

Il s'est ENDETTÉ, تـدايـن *tedâyenn*, ادّان *éddân*, استدان *éstedân*.

ENDOMMAGÉ, مفسّد *mofassed*.

Il a ENDOMMAGÉ, فسد *fassad*. (*Voy*. Il a causé du Dommage.)

ENDORMI, نايم *nâym*. (*Voy*. ASSOUPI.)

Il s'est ENDORMI, استنعس *éstenaass*. (*Voy*. Il s'est ASSOUPI.)

Il a ENDOSSÉ un vêtement, لبس *lebess*.

— une lettre de change, كـتـب على ظهرها *katab a'lä dahr-hâ*.

ENDROIT, موضع *moudda'*, *modda'*, plur. مواضع *mouâddè'*; مكان *makân*, pl. اماكن *âmâken*.

ENDUIT (part.), مدهّن *modahhen*.

Il a ENDUIT, دهّن *dahhan*.

ENDURCI, متقسى *motqassy*.

Il a ENDURCI. (*V*. Il a DURCI.)

— Il s'est Endurci, قاسى *qâssey*. (*Voy*. Il s'est Durci.)

Il a ENDURÉ, حمل *hamel*, تحمّل *tehammel*, لاقى *lâqä*, *lâqey*, قاسى *qâssä*, *qassey*.

ÉNERGIE, قوه *qaouéh*, شدّه *chiddéh*.

ÉNERGIQUE, قوى *qaouy*, شديد *chedyd*.

ÉNERVÉ, نـاحـل *nâhel*. (*Voy*. EFFÉMINÉ.)

Il a ÉNERVÉ, انحـل *ênhâl*. (*V*. Il a EFFÉMINÉ.)

ENFANCE, صغر *soghr*, طـفـولـيـه *toufoulyéh*, صباوه *sabâouéh*.

ENFANT, ولد *oueled*, plur. اولاد *ôulâd*, *âoulâd* (en berbère, اقشيش *âqchych*). (*Voy*. FILS, FILLE.)

— Petit Enfant (nourrisson), تربيه *terbyah*, *terbyéh*.

ENFANTÉ, مولود *mouloud*.

Elle a ENFANTÉ. (*Voy*. Elle est ACCOUCHÉE.)

ENFANTEMENT, ولاد *oulâd*, توليد *toulyd*, ميلاد *mylâd*, مولد *mouled* (*V*. ACCOUCHEMENT), (en berbère, اتارو *âtârou*).

— Douleurs de l'Enfantement, طلق *talq*.

— Elle est dans les douleurs de l'Enfantement, اخـذهـا الـطـلـق *âkhad-hâ-'t-talq*.

ENFER, جهنّم *djehennam*, *guehennam*, *gehennem*, pl. جهنّمة *djehennemah*; جحيم *djehym*, نار *nâr*.

ENFERMÉ, مقفول *maqfoul*, محبوس *mahbouss*, مخزون *makhzoun*. (*Voyez* CLOS.)

Il a ENFERMÉ, قفل *qaffel*, خزن *khazann*, حبس *habess*. (*V.* Il a CLOS.)

Il a ENFILÉ, لزهم *lezkem*, طعن *ta'ann*, عدّى *a'ddä*, لظم *lazzam*.

— une aiguille, عبّر الخيط فى الابرة *a'bber êl-kheytt fy-'l-îbréh*.

ENFIN, اخيرًا *âkhyrân*, بالاخر *be-'l-âkhir*, غايتهُ *ghâyet-ho*.

ENFLAMMÉ, مشعول *mechououl*, ملهّب *molahheb*, ملتهب *molteheb*, ملهوب *malhoub*. (*Voyez* BRÛLÉ.)

Il a ENFLAMMÉ, لهّب *lahhab*. (*Voy.* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ.)

— Il s'est Enflammé, تلهّب *telahhab*, التهب *êltahab*. (*Voyez* Il a BRULÉ.)

ENFLÉ, منفوخ *menfoukh*.

Il a ENFLÉ (v. a.), ورّم *ouarram*, نفخ *nafakh*, نفش *nefech*.

— Il s'est Enflé (v. n.), انتفخ *êntafakh*, تورّم *touerrem*.

ENFLURE, ورم *ouerm*, pl. اورام *âourâm*, نفخه *nefekhah*.

ENFONCÉ, غارق *ghâriq*, مغروق *maghrouq*, غايص *ghâyss*.

Il a ENFONCÉ, غرق *gharaq*.

— Il a été Enfoncé, غرق *ghoreq*, انغرق *êngharaq*, غاص *ghâss*.

— Il a Enfoncé la porte, قلع الباب *qala'-'l-bâb*, خلع الباب *khala'-'l-bâb*, طبش الباب *tabach êl-bâb*.

ENFREINT, مهتوك *mahtouk*.

Il a ENFREINT, هتك *hatak*.

Il s'est ENFUI, هرب *karab*.

ENFUMÉ, مدخّن *modakkhenn*.

Il a ENFUMÉ, دخّن *dakkhann*.

Il a ENGAGÉ, حرّص *harrass*. (*Voy.* Il a INVITÉ, Il a CONVIÉ.)

ENGAGEMENT, عقد *e'qd*.

ENGENDRÉ. (*Voyez* ENFANTÉ.)

Il a ENGENDRÉ, ولّد *ouallad*. (*Voyez* Elle a ENFANTÉ.)

— (au fig.), il a causé. (*V.* ce mot.)

ENGLOUTI, مغرّق *mogharreq*, ملقوف *malqouf*. (*Voyez* AVALÉ.)

Il a ENGLOUTI, Il a ENGOUFFRÉ. (*Voy.* Il a AVALÉ, Il a ABÎMÉ.)

— Il s'est Englouti, تغرّق *tegharraq*. (*Voy.* Il a été ABÎMÉ.)

ENGOURDI, مخدور *makhdour*.

Il a ENGOURDI, اخدر *âkhdar*.

ENGOURDISSEMENT, خدر *khedr*.

Il a ENGRAISSÉ (v. a.), سمّن *sammenn*, علف *a'laf*.

— (v. n.), سمن *samenn*.

Il a ENGROSSÉ, حبل *habal*.

— Engrossée, محبلة *mohabéléh*. (*Voyez* ENCEINTE.)

Il a ENHARDI, جسّر *djassar*. (*V.* Il a ENCOURAGÉ.)

ENIVRANT, مسكّر *mosakker*.

ENIVRÉ. (*Voyez* IVRE.)

Il a ENIVRÉ, سكّر *sakkar*.

— Il s'est Enivré, سكر *sakar*, *souker*, انسكر *ênsaker*, تسكّر *tessakker*, استكر *êstakar*, انفشل *ênfechel*, استسكر *estaskar*.

Il a ENJOINT, فاوض *fâouadd*, وصى *ouessä*, فرض *feredd*.

Il a ENJÔLÉ, منّى *mennä*, ملّس *mellass*, محلس *mahalass*. (*Voy.* Il a ALLÉCHÉ, Il a CARESSÉ, Il a FLATTÉ, Il a ABUSÉ.)

ENJOLIVÉ, مزيّن *mozeyyen*.

ENJOLIVEMENT, زينة *zeynéh*.

ENJOUÉ, فرحان *ferhân*.

ENJOUEMENT, فرحة *ferhah*.

ENLEVÉ, مفكوك *mafkouk*, مغصوب *maghsoub*.

Il a ENLEVÉ, زول *zaouel*, رفد *refed*, نهب *neheb*, رفع *rafa'*, شال *châl*, فكّ *fekk*, غصب *ghassab*.

— On m'a Enlevé tout ce que je possédais, فكوا عنّى ما لى كله *fekkoû a'nn-y mâ l-y koll-ho*.

ENLÈVEMENT, رفع *refa'*, غصب *ghasb*, خطف *khetf*.

ENNEMI, عدو *a'dou*, plur. اعدا *ê'dâ* (en berbère, داعدو *dâ'adou*).

ENNOBLI, مشرّف *mocherref*.

Il a ENNOBLI, شرّف *charraf*. (*Voyez* Il a ANOBLI.)

ENNUI, زعل *zè'el*, تقليق *teqlyq*.

ENNUYÉ, زعلان *zè'lân*, متقلق *motqalleq*, ضجران *dadjerân*.

Il a ENNUYÉ, قلّق *qallaq*.

— Il s'Ennuie, هو زعلان *hou zè'lân*, تمسمس *temesmess*.

— Je m'Ennuie, انا زعلان *ânâ zè'lân*, انا دشيت *ânâ deschyt*.

ENNUYEUX, قالق *qâleq*, مقلّق *meqalleq*, متزعل *motza'el*.

ÉNOCH (n. pr.), ادريس *Édryss*.

ÉNONCÉ, مبيّن *mobeyyen*.

Il a ÉNONCÉ, بيّن *bayyan*, فسّر *fassar*.

ÉNONCIATION, تبيين *tebyyn*.

ENORGUEILLI, متكبّر *motkabber*.

Il s'est ENORGUEILLI, فخر *fakhar*, تكبّر *tekabber*.

ÉNORME, كبير جدّا kebyr djeddân, عظيم قبالة a'zzym kobâlah, عظيم بالزاف a'zzym bi-'z-zâf.

ÉNORMITÉ, عظيمة a'zzyméh.

ENQUÊTE, استخبار îstekhbâr, تفتيش teftych, فحاص fehâss.

Il s'est ENQUIS, استفحص êstafhass. (*Voyez* Il a CHERCHÉ.)

ENRACINÉ, اصيل âssyl.

— Il s'est Enraciné, تأصّل téâssel, شلش chelech, شرش cherech.

ENRAGÉ, مكلوب makloub, مكلب mokelleb, كلبان kelbân (en berbère, داماسود dâmassoud).

— Il a été Enragé, كلب kelab.

ENREGISTRÉ, مسجّل mosseddjel, مكتوب فى الدفتر maktoub fy-'d-deftar, مرسوم mersoum.

Il a ENREGISTRÉ, سجّل seddjel, رسم ressem, كتب فى الدفتر katab fy-'d-deftar, كتب فى الزمام katab fy-'z-zemâm, اورد âoured.

ENREGISTREMENT, سجل sedjel, مقيل moqeyl.

ENRHUMÉ, مستروح mastrouh.

— Il s'est Enrhumé, استروح êsteraouah, زكم zakam.

ENRICHI, مغنّى moghanny.

Il a ENRICHI, اغنى êghney.

— Il s'est Enrichi, غنى ghanä, استغنى êstaghnä, رزق rezaq.

ENROUÉ, باحّ bâhh, مبحوح mabhouh.

— Il a été Enroué, بحّ bahh.

ENSACHÉ, مكيّس mokeyyess.

Il a ENSACHÉ, كيّس kayass.

ENSANGLANTÉ, مضرّج بالدمّ moddarredj be-'d-damm.

Il a ENSANGLANTÉ, ضرّج بالدمّ darradj be-'d-damm, مرّغ marragh.

ENSEIGNE. (*Voyez* DRAPEAU, BANNIÈRE, ÉCRITEAU.)

Il a ENSEIGNÉ, درّس derress, اعلم â'alem, تعلم ta'allem. (*Voyez* Il a APPRIS.)

ENSEIGNEMENT, درس ders; تعليم ta'lym, pl. تعاليم te'âlym; تعلّيم ta'allym.

ENSEMBLE, معاً ma'ân, ساوا sâouâ, سوا سوا saouâ saouâ, جميعًا djemy'ân, جميع djemy', مع بعضهم ma' ba'dd-houm.

ENSEMENCÉ, مزروع mezrou'.

Il a ENSEMENCÉ, زرع zara'.

ENSENA (v. d'Égyp., l'ancienne Antinoë), انصنا Ênsenâ.

ENSEVELI, مكفون mekfoun.

Il a ENSEVELI, كفن kefenn.

ENSEVELISSEMENT, كفن *kefn.*

ENSUITE, امّا بعد *âmmâ baad*, وبعد *ou baad*, ثمّ *thoumm*, *tsoumm*, *soumm*, امّا *âmmâ*, ساعه *sâ'ah.* (*Voy.* APRÈS.)

Il a ENTAMÉ une affaire, فتح *fatah*, ابتدا *êbtedâ*, خمش *khamech*, تخمّش *tekhammech.*

ENTASSÉ, مجموع *medjmou'*, مملوم *memloum*, متكوّم *matkaoum.*

Il a ENTASSÉ. (*V.* Il a AMASSÉ.)

ENTASSEMENT. (*Voyez* AMAS.)

ENTÉ, مطعوم *matta'oum.*

— Arbre Enté, شجره مطعومه *chadjerah matta'ouméh.*

Il a ENTÉ un arbre, طعم الشجره *taam êch-chadjerah.*

ENTENDEMENT. (*V.* JUGEMENT.)

ENTENDU, مسموع *mesmou'*, مفهوم *mefhoum.*

— en affaires, فاهم *fâhim.* (*Voy.* HABILE, ADROIT.)

Il a ENTENDU, فهم *fehem*, نصت *nesset.* (*Voy.* Il a ÉCOUTÉ.)

— M'Entends-tu? اى فهمتنى *êy fehemt-ny?* هل سمعتنى *hel sa-ma'at-ny?*

— Tu n'as pas Entendu? ما فهمتيش *mâ fehemty-ch?*

— N'a-t-il pas Entendu? الم سمع *ê-lam sama'?*

ENTERRÉ, مطموم *matmoum*, مقبّر *moqabber*, مدفن *modaffen*, مدفون *madfoun.*

Il a ENTERRÉ, قبّر *qabbar*, دفن *defenn*, طمّ *tamm*, الحد *êlhad.*

ENTERREMENT, جنازه *djenâzéh*, pl. جنايز *djenâyz*; تجنيز *tedjnyz*, دفن *defn*, مقبره *maqberah* (en berb., ثمديلت *thimdylt*).

ENTIER, كامل *kâmel*, *kâmil*, تمام *temâm*, تمّام *temmâm*, كلّ *koll*, *koull.*

ENTIÈREMENT, بالتمام *bi-'-te-mâm*, بالكلّيه *bi-'l-kollyéh.*

Il a ENTONNÉ (mis dans un ton-neau), صبّ فى البرميل *sabb fy-'l-barmyl.*

ENTONNOIR, لنبوط *lenboutt*, قمع *qoma'.*

ENTORTILLÉ, مفتول *maftoul.* (*V.* ENVELOPPÉ.)

Il a ENTORTILLÉ, فتل *fetel*, كعوك *ka'ouk.* (*V.* Il a ENVELOPPÉ.)

A l'ENTOUR, بدور *be-dour*, دوّر *daouer*, داير *dâyr.* (*V.* AUTOUR.)

— Les alentours. (*Voyez* ENVI-RONS, ALENTOURS.)

Il a ENTOURÉ, دوّر *daouar*, حاول *hâoual*, دار *dâr*, حوّط *haouatt*, احاط *êhâtt*.

— d'une haie, زرب *zereb*.

ENTRAILLES. (*Voyez* BOYAU.)

ENTRAÎNÉ, مجرور *medjrour*, مسحوب *mashoub*.

Il a ENTRAÎNÉ, جرّ *djarr*, سحب *sahab*, جرجر *djerdjer*.

Il a ENTRAVÉ, ضدّ *dadd*. (*Voy.* Il a ARRÊTÉ, Il a CONTRARIÉ.)

ENTRE, بين *beyn*, *bayn* (en berbère, كيكار *gaygâr*, كويكار *gouygâr*).

— Entre nous, بيننا *beyn-nâ*.

— Entre vous, بينكم *beyn-koum*.

— Entre eux, Entre elles, بينهم *beyn-houm*.

ENTRE, داخل *dâkhel*.

Il est ENTRÉ, دخل *dakhal*.

— Entre! ادخل *ôdkhoul* (en berbère, اكشيم *êkchym*)!

— Il a fait Entrer, ادخل *êdkhal*.

ENTRÉE, دخول *dokhoul*.

Sur ces ENTREFAITES, فى تلك الاحوال *fy tilk êl-âhouâl*.

ENTREMETTEUR de débauche, محرّص *maharrass*, f. محرّصة *maharrasséh*.

Il a ENTREMIS, اهمل *êhmal*.

— Il s'est Entremis, وقف بين *ouaqaf bayn*, اشتبك *êchtebek*.

Par l'ENTREMISE, بالطريق *be-'t-taryq*, بيد *be-yd*.

ENTREPONT, عنبر *a'nber*.

ENTREPOSÉ, مطروح *mattrouh*.

Il a ENTREPOSÉ, طرح *tarah*.

ENTREPÔT, مطرح *mattrah*, plur. مطارح *mattâreh*.

Il a ENTREPRIS, جهد فى *djehad fy*, مدّ يدهُ الى *madd yd-ho îlä*, قصد *qassad*.

— N'Entreprends pas cette affaire, parce que tu n'y réussirais pas, لا تمدّ يدك الى هذا الامر لاجل ما لا تفلح به *lâ temedd yd-ak îlä hadâ-'l-âmr, li-âdjel mâ lâ teflouh bi-hi*.

ENTREPRISE, حركة *harakah*.

Il a ENTRETENU (conservé). (*V.* ce mot.)

— (nourri), قوّت *faouatt*.

— Il s'est Entretenu (il a conversé), خاطب *khâtteb*, تكلّم *tekallem*, اتكلّم *êtkallem*.

ENTRETIEN (conservation). (*Voy.* ce mot.)

— (conversation), خطاب *khet-*

tâb, حديث *hadyth*. (*Voyez* Conversation, Dialogue.)

Il a Envahi, قهر *qahar*, سبى *sebä*. (*Voy.* Il s'est Emparé.)

En vain, بالبطالة *bi-'l-battâléh*, بغير النفع *be-ghayr ên-nefa'*.

Enveloppe, لفة *leffah*, لفافة *lefâféh*, pl. لفايف *lefâyf*.

Enveloppé, ملفوف *melfouf*, مغلوف *maghlouf*.

Il a Enveloppé, لف *leff*, لفلف *leflef*, التف *êltef*, التحف *êltahaf*, غلف *ghalaf*.

Il a Envenimé. (*Voy.* Il a Empoisonné.)

Envers d'étoffe, قفا *qefâ*.

Envers (prép.), نحو *nahou*, الى جهه *îlä djehéh*.

Envie, حسد *hesd*.

— (désir), خاطر *khâttr*. (*Voyez* Désir.)

— (besoin pressant), تقاضا *teqâddâ*.

Il a Envié, حسد *hassad*, غار *ghâr*.

Envié, غيور *ghayour*, حاسد *hâssid*.

Environ, قدر *qadr*, نحو *nahou* مقدار *miqdâr*. (*Voyez* Autour.)

— Il y a aujourd'hui Environ deux mois, اليوم قدر شهرين *êl-youm qadr chahareyn*.

— Tu y resteras Environ trois heures, تبقى فيه نحو ثلاث ساعات *tebqy fy-hi nahou thelâth sâ'ât*.

Il a Environné. (*Voy.* Il a Entouré.)

— Les Environs, حوز *houz*. (*V.* Alentours.)

Il a Envisagé, نظر *naddar*, لحظ *lahadd, lahazz*.

Envoi, رسالة *ressâlah*, ارسال *îrsâl*.

Il s'est Envolé, طار *târ*.

Envoyé, مرسول *marsoul*; رسول *ressoul*, pl. رسل *roussoul*; مبعوث *mab'outh*.

Il a Envoyé, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, بعث *baath*, شيع *chaya'*.

— Envoie (imp.), ارسل *êrsel*.

Épais, تخين *tekhyn*, قاصح *qâsseh*, غليظ *ghalydd, ghalyzz*, غلاظ *ghilâdd, ghilâzz*, عقيد *a'qyd*.

Épaisseur, غلظة *ghildah, ghilzéh*, غلظ *ghoulz*.

— Ce mur n'a que deux empans et demi d'Épaisseur, هذا الحيط غلظته بس شبرين و نصف *hadâ-'l-haytt ghilzet-ho bess chebreyn ou nousf*.

Il s'est ÉPAISSI, عقد *a'qad.*

— L'eau gommée s'est Épaissie par la force de la chaleur, من شدّة الحرّ عقدت ما الصمغ *min chiddet êl-harr a'qdet mâ-'ssamgh.*

Il a ÉPARGNÉ (ménagé), قصّد *qassad,* قصّت *qassatt,* صمصم *samsam.*

— (pardonné), شفق *chefeq.*

Il a ÉPARPILLÉ, فرفط *ferfett,* درى *derey, derä.*

ÉPAULE, كتف *ketf, kitf,* plur. كتاف *ketâf, koutâf,* اكتاف *âktâf, êktâf* (en berbère, ثيت *thayt*).

ÉPAULETTE, كتّاف *kouttâf.*

ÉPÉE, سيف *seyf, syf,* pl. سيوف *syouf, souyouf* (en b., لمشع *lemcha',* pl. لماشيع *lemâchy';* صبير *sabyr*).

— Ils ont tiré leurs Épées et nous ont frappés, جرّدوا سيوفهم و ضربونا *djerredoû syouf-houm ou darabouná.*

Il a ÉPELÉ, هجّا *hadjâ.*

ÉPERDUMENT, بغير قياس *beghayr qyâss.*

ÉPERON, شوك *chouk,* شوكه *choukéh,* pl. شوكات *choukât;* مهماز *mehmâz, mohmâz,* pl. مهاميز *mehâmyz* (en berb., ثغوردين *thoughourdyn*).

ÉPERVIER, باشق *bâcheq,* plur. بواشق *bouâcheq.*

ÉPI, سنبوله *sonboulah,* سنبله *sonbelah,* pl. سنبل *sonbel,* سنابل *senâbel;* سبوله *seboulah,* pl. سبولات *seboulât,* سبل *sebel* (en berbère, ثدرت *thidert*).

ÉPICERIE, عطريه *o'ttryéh,* plur. عطريات *o'ttryât;* بهار *behâr,* plur. بهارات *behârât.* (*V.* DROGUERIE.)

ÉPICIER. (*Voyez* DROGUISTE.)

ÉPIDÉMIE, علّه ساريه *i'lléh sâryéh.* (*Voy.* PESTE.)

ÉPIDÉMIQUE, سارى *sâry.*

Il a ÉPIÉ, عاين *a'âyann,* ديدب *daydab.* (*Voy.* Il a ESPIONNÉ.)

ÉPILATOIRE, ملقط *melqatt.*

Il a ÉPILÉ, نتف *netef.*

ÉPILEPSIE, قرينه *qarynah.* (*Voy.* Mal caduc.)

— Il est tombé en Épilepsie, انصرع *ênsara'.*

ÉPILEPTIQUE. (*Voyez* CADUC.)

ÉPINARD, اسبانخ *êsbânekh,* سبانخ *sbânekh.*

ÉPINE, شوكه *choukeh,* pl. شوك *chouk,* شيوك *chyouk.*

— Épine du dos, سنسول ذا الظهر *sensoul dê-'d-dahar.*

ÉPINEUX, شايك *châyk.*

— (au figuré). (*V.* DIFFICILE.)

— Affaire épineuse, شغلة صعبة *choghléh sa'abéh.*

Épingle, دبّوس *dabbouss*, pl. دبابيس *debâbyss*; خلال *khelâl.*

Épiphi. (*Voyez* Abyb.)

Épitre. (*Voy.* Lettre.)

Éploré, دموع *damou'.*

Épluché, منظوف *mandouf.*

Il a Épluché, نظف *naddaf*, جوجل *djoudjal.*

Éponge, اسفنجة *êsfindjéh*, pl. اسفنج *êsfendj*; نشّاف *naschâf*, pl. نشاشف *nechâchef*; نشّافة *neschâféh*, pl. نشّافات *neschâfât.*

Il a Épongé, نشف *nachaf.*

Époque, تاريخ *târykh.*

Épouse, زوج *zoudj*, زوجة *zoudjah*, جوزة *djouzah*, *djaouzah*, *gaouzah*; *gouzah* (*voy.* Femme) (en berbère, تسليت *teslyt*).

Il a Épousé, تزوّج *tezaouedj.*

— Il l'a Épousée, تزوّج بها *tezaouedj be-hâ*, زوّجها *zaouedj-hâ.*

— Elle l'a Épousé, تزوّجت له *tezaouedjet le-ho.*

Épouvantable, فاجع *fâdji'.* (*Voy.* Effrayant.)

Épouvante, فجع *fedja'*, نفض *nefd.* (*Voy.* Crainte, Effroi.)

Épouvanté, مرعوب *mar'oub.* (*Voy.* Effrayé, Craintif.)

Il a Épouvanté, ارعب *êraab*, هوّش *haouach*, نفض *nafadd.* (*Voy.* Il a Effrayé.)

Époux, زوج *zoudj*, جوز *djaouz*, *gaouz*, *djouz*, *gouz* (en berb., دسلي *disly*). (*Voy.* Fiancé, Mari.)

Épreuve, تجريب *tedjryb*, جريبة *djarybah*, بلا *belâ.*

Épris, مدود *medoud*, عاشق *a'âcheq.*

Éprouvé, مجرّب *modjerreb.*

Il a Éprouvé, تجرّب *tedjerreb*, عاير *a'âyar*, بلا *balâ.*

— Qu'Éprouves-tu? ايش بك *êych b-ak?*

Il a Épuisé, خلا *khalâ*, فرّغ *farragh*, عزل *a'zal.*

Équilibre, موازنة *mouâzenéh*, معادلة *mo'âdeléh*, اعتدال *i'tidâl.*

Équinoxe, اعتدال النهار والليل *i'tidâl ên-nahâr ou êl-leyl.*

Équipé, مجهّز *modjehhez.*

Il a Équipé, جهّز *djahhaz.*

— un vaisseau, حرج *haradj.*

Équitable, عادل *a'âdel*, رشيد *rachyd*, منصف *mensaf.*

Équitation, ركوب *roukoub.*

Équité, عدل *aadel, a'dl,* صدقه *sadqah,* انصاف *ênsâf.*

Équivalent, ساوى *sâouy.*

Ère, تاريخ *tàrykh.*

Érection, نصب *nasb,* نصبه *nasbah,* تنصيب *tensyb.* (*V.* Élévation.)

Ergot, ظفر *doufr,* plur. اظفار *îdfâr;* مخلاب *moukhlâb,* pluriel مخاليب *mokhâlyb.*

Il a Érigé, نصب *nasseb, nassab,* اوقف *âouqaf.* (*V.* Il a Élevé.)

Erment (v. de la haute Égypte), ارمنت *Êrment.*

Errant, هايم *hâym.*

Il a Erré çà et là, هام *hâm,* زحق *zahaq,* زلق *zalaq.*

— (il s'est trompé), ضل *dall.* (*Voyez* Il s'est Abusé.)

— Il a Erré volontairement, استغلط *ésteghlatt.*

Erreur, غلط *ghalt.* (*V.* Abus.)

— Il a été dans l'Erreur. (*Voyez* Il s'est Abusé, Il a Erré.)

— Il a induit en Erreur, غرّ *gharr,* غالط *ghâlatt.* (*Voy.* Il a Abusé.)

Érudit. (*V.* Docte, Savant.)

Érudition, علم *e'lm, i'lm.*

Érysipèle, حمره *houmrah,* النار الفرسيه *ên-nâr êl-farsyah.*

Tu Es, تكون *tekoun,* تكوني *tekouny,* بتكون *betekoun,* انت هو *ênt hou,* انت *ênt.*

— Es-tu bien portant? انت طيّب *ênt tayyeb?*

Escalier, سلم *sellem, soullem,* pl. سلالم *selâlem.* (*Voy.* Degré.)

Escarmouche, جرّاده *djarrâdéh, garrâdéh* (d'où le fr. *algarade*).

Esclavage, عبوديه *a'boudyéh.* (*Voyez* Servitude.)

Esclave, عبد *a'bd,* plur. عبيد *a'byd,* عباد *i'bâd;* اسير *âssyr,* pl. اسرا *êsrâ;* يسير *yessyr;* مملوك *mamlouk,* pl. مماليك *memâlyk.*

— Femme Esclave, جاريه *djâryéh, gâryéh,* pl. جوار *djouâr, gouâr.*

— Marchand d'Esclaves, خلّابى *djellâby.*

Esdras (n. pr.), عزير *O'zeyr.*

Esneh (v. de la haute Égypte), اسنه *Êsnéh,* اسنا *Êsnê, Êsnâ,* اسناى *Êsnây.*

Espace, مدّه *meddéh,* مسافه *messâféh,* مضى *maddy.*

— L'Espace de deux mois, مدّة شهرين *meddet chahareyn.*

Espagne, اندلوس *Andalouss,* بلاد الاندلوس *êl-Andalouss,*

لاندلــوس belâd êl-Andalouss; ايسبانيا Iysbânyâ, سبانيه Sbânyah, سبانيا Sbânyâ.

ESPAGNOL, اندلوسى andaloussy, سبانيـولى sbânyouly, ايسبانيـولى îysbânyouly.

ESPÈCE, شكل chikl, plur. اشكال êchkâl. (Voyez GENRE.)

ESPÉRANCE, رجــا redjâ, regâ, رجوه redjouéh, امل êmel.

Il a ESPÉRÉ, رجا radjâ, ارتجى êrtedjä, êrtedjey, تــوكل touekkel, امل âmel, ترجّى terreddjä.

— Il Espère, يرجو yardjou.

ESPION, جــاسـوس djâssouss, جسوس djassous, gassous, pluriel جواسيس djouâssyss, gouâssyss.

Il a ESPIONNÉ, حسّ djass, gass, guess. (Voyez Il a ÉPIÉ.)

ESPLANADE, مـيـدان meydân, وطا ouettâ, وسعه ouassa'ah.

ESPOIR. (Voyez ESPÉRANCE.)

— Il a bercé d'un fol Espoir. (Voyez Il a ABUSÉ.)

ESPRIT, روح rouh, plur. ارواح ârouâh; نـفس nefs; عقل a'ql, pl. عقول ou'qoul; بال bâl, فهم fehm, فـكر fekr, قريحه qaryhéh.

— Le Saint-Esprit, روح القدس rouh êl-qouds, الروح القدوس êr-rouh êl-qadouss, روح الله rouh Allah.

— Il s'est mis dans l'Esprit, نوى فى باله naouä fy bâl-ho.

ESQUIF, صـنـدل sendal, pluriel صـنـادل senâdel. (Voyez BARQUE, BATEAU, CANOT, CHALOUPE.)

ESQUINANCIE, خانوق khânouq, خنّاق khennâq.

Il a ESQUIVÉ. (V. Il a ÉVITÉ.)

— Il s'est Esquivé. (V. Il a FUI.)

ESSAI, قــوس qaouss. (Voyez ÉPREUVE.)

ESSAIM, جمله djemléh, جـوقه djouqah, وكر ouekr, صفّ saff.

Il a ESSAYÉ, جــرّب djerreb, قاس qâss.

ESSENCE, كون koun, ذات dât, zât.

— (distillée), عطر o'ttr.

— de roses. (Voyez ROSE.)

— Il a parfumé d'Essences, عطّر a'ttar.

ESSENTIEL, لازم lâzem.

— C'est pour moi une affaire Essentielle, ذا لـيـلى امر لازم dâ lyl-y âmr lâzem.

— Besoins Essentiels, حاجات لازمات hâdjât lâzemât.

Essor, طيران *teyrân*, ساحه *sâhah*.

— Il a pris son Essor, طار *târ*.

Essoufflé, مبهور *mobhour*, بهير *behyr*.

Essuie-main, منشفه *mancheféh*, pl. مناشف *menâchef*.

Essuiement, مسح *mesh*, *messih*.

Essuyé, ممسوح *memsouh*.

Il a Essuyé, مسح *massah*, امتسح *êmtesah*, نظف *naddaf*.

Est, شرق *cherq*, *charq*.

— Vent d'Est, شرقى *charqy*.

— Vent du sud-Est, قبلى *qably*, *qebly*.

Il Est, يكون *yekoun*, *yekon* (en berbère, يلى *yly*).

— Elle Est, تكون *tekoun*, *tekon* (en berbère, تلى *tely*).

— Est-ce que? ا *ê*, *â?* هل *hel*, *hal?* الام *êlâm?* افلا *êflâ?* اما *êmmâ*, *âmmâ?*

— Est-ce qu'elle Est sortie? هل هى خرجت *hel hyéh kharadjet?*

Estime, قيمه *qeyméh*, تكريم *tekrym*, ثمن *temn*.

Estimé, مقدور *maqdour*, مسعور *messaour*, مثمون *mathmoun*, محسوب *mahsoub*.

Il a Estimé, قدر *qadar*, حسب *hassab*, قوم *qaouam*, سعر *sa'ar*, اثمن *êthmenn*, هاب *hâb*.

— Je t'Estime, ليلك قيمة عندى *lyl-ak qeymet a'nd-y*, نقدرك *neqdar-ak*.

Estomac, صدر *sadar*, *sadr*, *sedr*; معاده *me'âdéh*, معده *mi'déh*, *me'idah*, pl. معد *mi'id*.

Estrade, منظر *mandar*, pluriel مناظر *menâdder*.

Et, و *ou*, ف *fa-*, *fe-*.

Étable. (*Voyez* Écurie.)

Il a Établi, اقام *âqâm*, جعل *dja'al*, ثبت *thebbet*, مكن *makkan*.

— Établi en coutume, اعتيادى *i'tyâdy*.

Établissement, اقامه *îqâméh*.

Étage, طبقه *tabeqah*, pl. طبقات *tabeqât*, طباق *tabâq*.

Étain, رصاص ابيض *ressâss âbyadd*, قزدير *qazdyr*, قصدير *qasdyr*, *qasdeyr*, قسدير *qasdyr*.

Étalage, نصبه *nesbéh*.

Étalé, مفروش *mafrouch*, منصوب *mansoub*.

Il a Étalé, فرش *farach*, نصب *nassab*, بسط *bassatt*.

Étalon, فحل *fahel*, *fahl*, pl. فحول *fouhoul*.

Il a Étamé, بيض *bayadd*, قصدر

qasdar, قزدر *qazdar*, قسدر *qasdar*.

Étameur, قزدار *qazdâr*, بيّاض *bayyâdd*, قسادری *qassâdery*.

Étamine (étoffe), منخل *monkhal*.

Il a Étanché le sang, قطع الدمّ *qatta'-'d-damm*.

— la soif. (*V*. Il a Désaltéré.)

Étang, بركه *birkéh*, مستنقع *mostanqa'*; حوض *houdd*, pl. حياض *hayâdd*.

État (manière d'être), حال *hâl*, pl. احوال *âhouâl*.

— (liste), قايمه *qâyméh*, تعريف *ta'ryf*, ذكر *zikr*.

— (royaume, empire). (*Voy*. ces mots.)

— Les États de la chrétienté, عمالات الملّة النصرانيه *e'mâlât êl-mellet ên-nousrânyéh*.

Étau, زيّار *zayyâr*.

J'ai Été, كنت *kont*, *kount*, صرت *sart*, *saret* (en berb., اليغ *êllygh*, الليك *êllyg*).

— Tu as Été, كنت *kount*, كنتي *konty* (en berbère, تلّيد *tellyd*).

— Il a Été, كان *kân*, صار *sâr* (en berbère, يلّا *yllâ*, الّى *illä*).

— Elle a Été, كانت *kânet*, صارت *sâret* (en berb., ثلّا *thellâ*, تلّى *tellä*).

— Nous avons Été, كنّا *konnâ* (en berbère, نلّا *nellâ*, نلّى *nellä*).

— Vous avez Été, كنتوا *kontoû* (en berbère, تلّام *tellâm*).

— Ils ont Été, كانوا *kânoû*, صاروا *sâroû* (en berbère, الان *êllân*).

Été (saison), صيف *sayf*, صيّف *sayyf*, فصل ذا الصيف *fasl dê-'s-sayf*, صيفيه *sayfyéh*.

— Fruits d'Été, صيفيه *sayfyah*.

Éteignoir, مطفيّه *matfyyah*.

Éteint, مطفّا *moteffä*, مطفّى *moteffy*, منطفى *montefy*.

Il a Éteint, طفّى *taffä*, طفّا *teffâ*, اخمد *êkhmed*.

— Il s'est Éteint, خمد *khamed*, انطفى *êntefey*.

Étendard. (*Voyez* Drapeau, Bannière.)

— L'Étendard du Prophète, السنجاق الشريف *ês-sandjâq êch-cheryf*.

Étendu, ممدود *memdoud*, مفروش *mefrouch*.

Il a Étendu, مدّ *madd*, نشّر *nescher*. (*Voyez* Il a Déployé.)

— J'ai Étendu, مدّيت *meddeyt*.

— Elle a Étendu, مدّت *meddet*.

— Étends! مدّ *madd* (en berb., افسر *êfser*).

— Il Étendra, يمدّ *yemodd.*

— Il s'est Étendu, امتدّ *êmtadd,* تمطّى *tematta.*

Étendue. (*Voyez* Espace.)

Éternel, صمدى *semedy,* سرمدى *sermedy,* ازلى *âzely,* دايم *dâym,* باقى *bâqy,* ابدى *âbedy.*

Éternellement, ابدًا *âbadân,* دايمًا *dâymân,* ابديًا *âbedyân,* الى الدهر *îlä-'d-dehr.*

Éternité, ابديه *âbedyéh,* ازليه *âzelyéh,* سرمديه *sermedyéh.*

Il a Éternué, عطس *a'ttass.*

Éternuement, عطس *e'ts.*

Vous Êtes, تكونوا *tekounoû.*

Éthiopie, الاحباش *êl-Ahbâch,* بلد الحبشه *beled êl-Habechéh,* بلد الذهب *beled êd-Dahab.* (*Voy.* Abyssinie.)

Éthiopien. (*Voyez* Abyssin.)

Il a Étincelé, شرر *charar.*

Étincelle de feu, قشاشه ذا النار *qechâchah dê-'n-nâr;* شراره *cherâréh,* pl. شراير *cherâyr,* شرارات *cherârât;* بصبوص *besbouss.*

Étiquette, بطاقه *bettâqah.*

Étireur d'or ou d'argent, مدّاد *maddâd.*

Étoffe, قماش *qoumâch.*

Étoile, نجم *nedjm, negm,* نجمه *nedjmah,* pl. نجوم *noudjoum, nougoum,* نجم *noudjoum;* كوكب *koukab,* pl. كواكب *keouâkeb* (en berb., اثرى *îthry,* pl. اثران *êthrân*).

Étoilé, متنجّم *motneddjem.*

Étonnant. (*Voyez* Étrange, Admirable.)

Étonné, باهت *bâhit,* مدهّش *modahhech,* محيّر *mohayyer,* حيران *hayrân.* (*Voy.* Stupéfait.)

Il a Étonné, حيّر *hayyar,* دهّش *dahhach.*

— Il a été Étonné, دهش *dahach, dehach,* حار *hâr,* اندهش *êndehech.* (*Voy.* Il a Admiré.)

Étonnement, دهش *dohech,* حيره *hayrah.* (*Voy.* Admiration.)

— Ces faits nous frappent d'Étonnement, ذه الوقايع يدهّشونا *déh êl-ouqâya' ydahhechou-nâ.*

Étouffé, مخنوق *makhnouq.*

Il a Étouffé, خنق *khanaq.*

Étoupe, مشاق *mouchâq.*

Étourdi (adj.), خفيف العقل *khafyf êl-a'ql* (m. à m. léger d'esprit), احمق *âhmaq.*

— (part.), مدوخ *madoukh,* دايخ *dâykh,* مطروش *mattrouch.*

Il a ÉTOURDI, طـــرش *tarach*, دوّخ *daouakh*, طرمخ *tarmakh*.

— Il a été Étourdi, داخ *dâkh*.

— Ma tête est Étourdie de ces nombreuses affaires, مــن كـثـرة الشغل راسى دايخ *min kethret êch-choghl râss-y dâykh*.

ÉTOURNEAU, زرزول *zerzoul*; زرزور *zarzour*, زورزور *zourzour*, pl. زرازير *zerâzyr*.

ÉTRANGE, ÉTRANGER, غـريـب *gharyb*, pl. غربا *ghorebâ*; برّانى *bar-râny* (en berb., دبرّانى *daberrâny*).

— Les pays Étrangers, بـلـدان برّانيا *boldân barrânyâ*.

Il a ÉTRANGLÉ, خـنـق *khanaq*. (*Voy*. Il a ÉTOUFFÉ.)

L'ÊTRE-SUPRÊME, الله تـعـالى *Allah ta'âlä*, الربّ *êr-rabb*.

Il a ÉTREINT, ضـيّــق *dayyaq*, شدّ *chedd*, عـضّ *a'ss*, معك *maak*.

ÉTRIER, ركاب *rekâb*, *rikâb*, ركابه *rikâbéh*, pl. ركابات *rikâbât*.

ÉTRILLE, كفّه *kifféh*, محسه *mo-hasséh*, فرجون *ferdjoun*.

ÉTROIT, مـضـيّـق *moddayyq*, ضـيـق *dâyq*, *dêyq*, ضيـق *dayq*, مزنك *mouzenneg*.

— Il a été Étroit, ضاق *dâq*.

ÉTUDE, مناظر *menâzzer*.

ÉTUDIANT, طالب علم *tâleb e'lm* (*Voy*. DISCIPLE.)

— Le corps des Étudiants, طلبه *talebah*.

Il a ÉTUDIÉ, ناظـر *nâzzar*, حطّ باله *hatt bâl-ho*, درس *deress*.

— Plus tu Étudieras, plus tu t'instruiras, قد ما تحطّ بالك قد ما تتعلم *qâd mâ tehott bâl-ak, qad mâ tet a'allem*.

ÉTUI, ميبر *meyber*, pluriel ميابر *myâber*. (*Voy*. GAÎNE, BOÎTE.)

EUNUQUE, طـواشى *touâchy*, pl. طواشيه *taouâchyéh*. (*V*. CHÂTRÉ.)

EUPHRATE (fl. d'Asie), فـرات *Ferât*, الفرات *êl-Ferât*.

EUROPE, اوروبـــا *Aouroubâ*, بـلـد الـفـرنـج *beled êl-Frendj*, فرنجستان *Frandjistân*.

EUROPÉEN, فـرنـجـى *frandjy*, *frangy*, pl. افرنج *âfrendj* (en berb., وروى *ouroumy*, pl. يروى *yroumy*, يروميين *yroumyn*).

EUX, هم *houm*, هما *houmâ*, همن *houman*.

— Eux-mêmes, هم بـانـفـوسهم *houm be-ônfous-houm*, هم بـذاتـهـم *houm be-zât-houm*.

ÉVACUATION, خلو *khelou.*

Il a ÉVACUÉ, خلّا *khallâ.* (*Voy.* Il a ABANDONNÉ, Il a VIDÉ.)

Il s'est ÉVADÉ. (*Voy.* Il a ÉCHAPPÉ, Il a FUI.)

ÉVALUATION, تسعير *tess'yr,* تقويم *teqouym,* قيمه *qeyméh.* (*Voy.* APPRÉCIATION.)

ÉVALUÉ, مقوّم *moqaouem,* مسعّر *mosse'er,* متمّن *motammen.*

Il a ÉVALUÉ, سعّر *sa'ar,* قوّم *qaouam.* (*Voy.* Il a APPRÉCIÉ.)

ÉVANGILE, الانجيل *él-andjyl;* انجيل *êndjyl,* pl. اناجيل *ânâdjyl;* بشاره *bechârah.*

ÉVANOUI, مغشى عليه *maghchy a'lay-hi,* غايب عن العقل *ghâyb a'n êl-a'ql,* غيب عن الدنيا *ghayb a'n êd-dounyâ,* باهث *bâhith,* غامى *ghâmy,* فاشى *fâchy.*

— Elle est tombée Évanouie, وقعت مغشيًا عليها *ouaqa't maghchyân a'lay-hâ,* غميت *ghamcyt.*

Il s'est ÉVANOUI, اغشى عليه *êghchä a'lay-hi,* فشى *fachä.*

ÉVANOUISSEMENT, مغاشيه *moghâchyah,* غشيه *ghachyah.*

ÉVAPORATION, تبخير *tebkhyr.*

Il a ÉVAPORÉ, بخّر *bakkhar.*

— Il s'est Évaporé, تبخّر *tebakkhar,* فاح *fâh,* هفّ *haff.*

ÉVASION. (*Voy.* FUITE.)

Il a ÉVEILLÉ, صحى *sahä,* حسّس *hassass,* اسهر *êshar.*

— Il s'est Éveillé, فاق *fâq,* استيقظ *êstaygazz,* حسّ *hass.*

ÉVEILLÉ, سامر *sâmir,* فايق *fâyq.*

ÉVÉNEMENT, وقوع *ouqou',* وقيع *ouqy',* pl. وقايع *ouqaya'.*

ÉVENTAIL, مروحه *merouahah,* pl. مراوح *merâouèh.*

Il a ÉVENTÉ, تروّح *teraouah.*

— (au figuré), ظهّر *dahhar.*

Il a ÉVENTRÉ, شقّ *chaqq.*

ÉVÊQUE, اسقف *êsqof,* pl. اساقفه *âssâqifah;* امام *îmâm,* plur. امايم *êmâym,* ايمه *êymah.*

Il s'est ÉVERTUÉ, شقا فى *chaqâ fy,* اجتهد *êdjtehed.*

ÉVIDENCE, بينه *baynéh.*

ÉVIDENT, باين *bâyn,* مبين *mobeyn,* معلوم *maaloum.*

— Il a été Évident, بان *bân.*

Il a ÉVITÉ, اجتنب *êdjtenab,* باعد *bâ'ad.* (*Voy.* Il a FUI.)

ÉVORA (v. de Portugal), يابوره *Yâbourah.*

EXACT, مواظب *mouâzzeb.*

— Il a été Exact, واظب *ouâzzab.*

Exactitude, مواظبه mouazzebéh.

Il a Exagéré, تزيّد في tezayyad fy, كثّر katthar, حفل hafal.

Exalté, معلى mo'ally.

Il a Exalté, علّى a'llä, a'lley.

Examen, تفتيش teftych, نظر nezr, nedr, استقصا îstiqsâ.

Il a Examiné, فتّش fattach, نظر في naddar fy, تبحر tebahar.

Exaspéré, مخشّن mokhaschin.

Il a Exaspéré, خشّن khaschan.

Exaucé, مستجاب mostedjâb.

Il a Exaucé, اجاب êdjâb, âgâb, استجاب êstedjâb, êstegâb.

L'Excédant, زياده zyâdah, تغيه taghyah, باقيه bâqyéh.

Il a Excédé, تغى taghey, زيّد zayyed, عدّى a'ddä, a'ddey.

Excellence, فضليه fadlyéh, فضل fadl, تفضيل tefdyl.

— Votre Excellence (tit. hon.), جنابكم djenâb-koum. (V. Altesse.)

Excellent, فاضل fâddel; افضل âfdal, pl. افاضل âfâddel, افضلين âfdalyn; جيّد djeyyd, djyyd, مليح قوى طيب كثير melyh kethyr, qaouy tayeb.

— Le plus Excellent des hommes, افضل الناس âfdal ên-nâss.

Excepté, الّا êllá, سيوى syouey, غير ghayr, سوا souâ, مخالف mokhâlef, خلا khelâ.

Il a Excepté, خالف khâlef.

Exception, خلاف khelâf.

— Sans Exception, بغير خلاف be-ghayr kheláf.

Excès, زياده zyâdéh, قلّة القياس qellet êl-qyâss, تجاوز tedjâouz.

— Par Excès, avec Excès. (Voy. Excessivement.)

Excessif, زايد zâyd, قليل القياس qalyl êl-qyâss.

Excessivement, بالزياده be-'z-zyâdéh, بغير قياس be-ghayr qyâss, بزايد be-zâyd.

Excitation, بعث baath, ba'ts, تحريك tahryk. (Voyez Appel.)

Excité, محرّص moharress, محرّض moharredd.

Il a Excité, تحرّك taharrak. حرّص harrass, حرّض harradd.

Exclu, مطرود mattroud.

Il a Exclu, طرد tarad.

Excrément, خرا kherâ, kharâ, خرو kherou. (Voyez Fiente.)

Excuse, عذر e'dr, اعتذار î'tidâr, عذره e'drah, معذره me'edrah.

Excusé, معذور meedour.

Il a Excusé, عذر e'dar.

— Il s'est Excusé, استعذر ês-ta'dar, تعذّر taaddar, اهتدر êhtedar, برّى berrä, تعفّى taaffä.

Exécrable, كريه keryh. (*Voyez* Abominable, Détestable.)

Exécration. (*V.* Abomination.)

Il a Exécré. (*V.* Il a Détesté, Il a eu en Abomination.)

Exécuté, معمول ma'moul, مفعول mef'oul, مقضّى moqaddy.

Il a Exécuté, عمل a'mel, فعل fa'al, قضى qaddä, فضّ fadd.

Exécution, عمل a'ml, قضية qaddyéh.

Exemple, مثل methl, pl. امثال âmthâl; قدوه qedouéh, اعتبار i'ti-bâr; عبرة e'bréh, pl. عبر i'br.

— Par Exemple, فى قدر المثل fy qadr êl-missel, بمثل be-methl, مثل methl, مثلاً methlân.

Exempt, حرّ harr, برّى berry.

— Il a été Exempt, تحرّر teharrer, عفّ a'ff, نجى nedjä.

Il a Exempté, حرّر harrar.

Exemption, تحرير tahryr.

— de taxes, معافاه mo'âfâh.

En Exercice de fonctions, حالاً hâlân.

Exhalaison, بخارة bekhârah.

Il a Exhalé, بخر bakhar.

Exhaussé, مرفوع merfou'.

Il a Exhaussé, رفع refa'a.

Il a Exhibé, ظهّر dahhar.

Exhibition, تظهير tedhyr.

Exhortation, نصيحه nessyhah, توكيد toukyd.

Exhorté, منصوح manssouh.

Il a Exhorté, نصح nassah, nessèh, وكّد ouekked, عنّف a'nnaf.

Il a Exigé, دعا da'â, جبى djebä.

Exigence, دعوه da'ouéh.

Exil, نفيه neffyéh.

Exilé, منتفى montefy.

Il a Exilé, نفّا neffâ, نفى neffey.

Existence, معيش ma'ych, وجود oudjoud. (*Voy.* Essence.)

— L'Existence est pour moi un pesant fardeau, علىّ المعيش فرده ثقيله a'lay-y-'l-ma'ych ferdéh theqyléh.

Expansion, بسط bast.

Expectative. (*Voy.* Attente.)

Expédié, مرسول mersoul, معجّل mo'addjel.

Il a Expédié, رسل ressel, ارسل êrsel, عجّل a'ddjel, نجّز neddjez.

Expédient, باب bâb, pl. ابواب âbouâb; مواسطه mouâssetléh.

Expéditif, عجيل a'djyl, a'gyl, سريع sery', منجّز moneddjez.

Expédition, ارسال îrsâl.

— de guerre, غزاه ghazâh, plur. غزوات ghazaouât.

Expéditionnaire (commis), كاتب *kâteb*, مونشي *mounchy*.

Expérience (connaissance acquise), تجربه *tedjribah*. (*V.* Habileté, Science, Connaissance)

— (essai). (*Voyez* ce mot.)

Expérimenté, جارب *djarib*.

Expert, حادق *hâdeq*, ماهر *mâher*. (*Voyez* Habile, Savant.)

Il a Expiré, توفى *toueffä*, *toueffey*, مات *mât*, هلك *helak*, سلم روحه *sellem rouh-ho*.

Explication. (*Voyez* Commentaire, Description.)

Expliqué, مفسّر *mofasser*.

Il a Expliqué, لخص *lakhass*, لحص *lahass*, عبّر *a'bbar*, تفسّر *tefassar*. (*Voyez* Il a Commenté.)

Exploit, غلبه *ghalbéh*, pluriel غلبات *ghalbât*; حسنه *housnéh*.

Explosion. (*V.* Bruit du Canon.)

Il a Exposé, اوضح *âouddah*.

— Il s'est Exposé au danger, خاطر نفسه *khâttar nefs-ho*.

Exprès (subst.), ساعى *sâ'y*, pl. سعاه *so'âh*. (*Voyez* Courrier, Envoyé.)

— (adverb.). (*Voy.* A Dessein.)

Expulsé, مطرود *mattroud*.

Il a Expulsé. (*V.* Il a Chassé.)

Expulsion, طرد *tard*, دفع *defa'*.

Extension, مدّ *madd*, تهديد *temdyd*.

Extérieur (adj.), برّانى *barrâny*, خارج *khâredj*.

Extérieurement, برّه *barrah*, خارجًا *khâredjân*. (*V.* Au Dehors.)

Extinction de voix, دقة الصوت *deqqet ês-'sout*.

Extraction. (*Voyez* Arrachement, Origine.)

Extrait (part.), مستخرج *mostakhredj*, مقطوف *maqtouf*.

— (subst.), نخبه *noukhbéh*, *noukhabéh*, مختصار *mokhtessâr*.

Il a Extrait (analysé), اختصر *êkhtessar*, قطف *qattaf*.

— (arraché. (*Voy.* ce mot.)

Extraordinaire. (*V.* Étrange, Étonnant, Admirable.)

Extravagance, خرف *khirf*. (*V.* Délire, Folie, Démence.)

Extravagant, طايش *tâych*. (*Voy.* Fou, Insensé.)

Il a Extravagué. (*Voy.* Il a été dans le Délire, en Démence.)

Extrême, اخر *âkhir*, pl. اواخر *âouâkher*.

Extrêmement, بالزّاف *bi-'z-zâf*, قبالة *qebâlah*, بالغايه *bi-'l-ghâyéh*.

Extrémité. (*Voy.* Bord, Bordure, Bout, Comble.)

F

F, ف ; cette sixième lettre de l'alphabet français a pour correspondante dans l'arabe le *fè*, dix-septième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième de l'alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabot moghrébin, فا *fâ*, *fé*.

FABLE, تمثيل *temthyl*, حكايه *hikâyéh*; مثل *methl*, *metsl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*; خرافه *khoraféh*, pl. خرافات *khorâfât*; قشاره *qechârah*, pl. قشارات *qechârât*.

FABRICANT, صنّاعى *sannâ'yy*, pl. صنّاعيين *sannâ'yyn*; صنّايعى *sannây'y*, صانع *sânna'*.

FABRICATION, صنع *sanè'*, صنعه *sana'ah*, تصنيع *tesny'*.

FABRIQUE, صناعه *sanâ'ah*.

Il a FABRIQUÉ, صنع *sana'*.

FABULISTE, خارف *khâref*.

FAÇADE, جبهه *djebhah*, pluriel جبهات *djebhât*; مقابل *meqâbel*. (*Voyez* FACE, FRONTISPICE.)

FACE, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouéh*, اوجاه *âoudjâh*; وج *oudj*, وش *ouch*, منظر *mandar*. (*Voy*. VISAGE.)

FACÉTIE, مزحه *mezahah*.

FACÉTIEUX, مزّاح *mezzâh*.

— Il a été Facétieux, مزح *mezah*.

FÂCHÉ, مغبون *maghboun*, مغضوب *maghdoub*, غايظ *ghâyzz*, *ghâydd*. (*Voy*. Qui est en Colère.)

Il a FÂCHÉ, غيّظ *ghayyazz*, *ghayyadd*, عرّ *a'rr*, صعب *sa'ab*. (*Voy*. Il a AFFLIGÉ, Il a IRRITÉ.)

— Cela me Fâche, ذلك يغيظني *zalek yghayz-ny*, ذلك يعرّني *zelik ya'rr-ny*, ذا يصعبني *dâ yssaab-ny*, ذا حرّدني *dâ harrad-ny*.

— Il s'est Fâché, حمق *hamaq*, تحمّق *tehammaq*, سخط *sakhatt*, انكر *ênkar*. (*Voyez* Il s'est mis en Colèro, Il a été Affligé.)

FÂCHEUX, مشؤوم *mechoum*, منشّف *monaschef*, نزق *nezeq*.

— État Fâcheux, حال منشّف *hâl monaschef*, حال صعيب *hâl sa'yb*, حال ثقيل *hâl theqyl*.

— Nouvelle Fâcheuse, خبر مشوم

khabar mechoum, خبر اسود *khabar âssouad*.

Facile, سهل *sehel*, رخو *rekhou*, بشوش *bechouch*. (*Voyez* Aisé.)

Facilement, بسهله *be-seheléh*.

Facilité (s. f.), سهوله *sehoulah*, تسهيل *tessehyl*, بشاشه *bechâchéh*, لينه *leynéh*.

— (part.), مسهول *mashoul*.

Il a Facilité, سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel*, تسهّن *tessehhen*.

Façon, صنعه *sana'ah*, صنع *sena'*, خدمه *khidméh*. (*Voy.* Espèce.)

Façonné, مصنّع *mossannè'*, مخدوم *makhdoum*.

Il a Façonné, صنع *sana'*, خدم *khadam*, هيّن *heyyen*.

Facteur (commissionnaire), وكيل *oukyl*, خولى *khouly*.

Facture de commerce, قيمه *qeyméh*, قايمه *qâymah*, *qâyméh*.

Faculté, قدر *qadr*, قوه *qouéh*.

— Faculté intellectuelle, القوة العقليه *êl-qouet êl-a'qlyéh*.

Fade, بشيع *bechy'*.

Fadeur, بشاعه *bechâ'ah*.

Fadhel (n. pr.), فاضل *fâddel*.

Fagot, باقه *bâqah*, *bâqéh*, حزمه *hezmah*.

Faible, ضعيف *da'yf*, *daayf* (en berbère, دمضعوف *demda'ouf*).

Faiblesse, ضعيفه *da'yfah*, قلّه *qilléh*.

Il a Failli (t. de commerce), فلس *falass*, *feless*, زلّ *zell*.

— Il a Failli tomber, كاد ان يوقع *kâd ên youqa'*. (*V.* Peu s'en est Fallu.)

— Ma tête a Failli se briser, كادت راسى ان تنفصّل *kâdet râss-y ên tenfessel*.

Faillite, فلاسه *felâssah*, *felâsséh*. (*Voy.* Banqueroute.)

Faim, جوع *djou'*, *gou'*, *goua'*.

— Il a eu Faim, جاع *djâa'*, *gâa'*.

— Qui a Faim. (*Voy.* Affamé.)

— J'ai Faim, انا جيعان *ânâ djya'ân*, انا جوعان *ânâ djoua'ân*.

— Il a Faim, هو جيعان *hou djya'ân*.

Faisan, درّاج *derrâdj*, pluriel دراريج *derârydj*; افوف *âfouf*.

Faisceau, باقه *bâqah*, *bâqéh*, جرزه *djorzah*.

Fait (subst.). (*Voyez* Action, Événement, Exploit.)

— (part.), معمول *ma'moul*, مفعول *mefa'oul*, *mef'oul*.

Il a Fait, عمل *aamal*, *a'mel*, فعل *faal*, صنع *sana'*.

— Fais ! اعمل *â'mel* (en berbère, اسكر *êsker*).

— Il s'est Fait, Il a été Fait. (*Voyez* Il est Devenu.)

— C'est ainsi que cela s'est Fait, كان كده هذا صار *ke-déh hadâ sâr,* كان كذلك *kân ke-zalek.*

— S'il plaît à Dieu, cela se Fera, ان شاء الله هذا يصير *ên châ Allah hadâ yssyr.*

— La paix a été Faite entre vous et nous, صار الصلح بيننا وبينكم *sâr ês-soulh bayn-nâ ou bayn-koum.*

— Que vas-tu faire? ايش رايح تعمل *êych râyh ta'mel?* ايش ماشى تعمل *êych mâchy ta'mel?*

— Que Fais-tu? تعمل اى *ta'mel êy?* ايش بتفعل *êych betfa'l?*

— Qu'y a-t-il à Faire? ايش يكون العمل *êych yekoun êl-a'ml?*

— Tu ne peux Faire cela, ما فيك تعمل هذا *mâ fy-k ta'mel hadâ.*

— J'ai Fait ce que j'ai pu, عملت على قدرى *a'melt a'lä qadr-y.*

— Tout se Fait avec de l'argent, بالفلوس كل حاجه يصير *be-'l-felouss koll kâdjéh yssyr.*

— Bien Fait (adj.), كامل *kâmel, kâmil.* (*Voyez* Bien Fait.)

— Une femme bien Faite, مراة كاملة *marâh kâmiléh.*

— Tout à Fait, واصل *ouâssel,* بالمرّة *bi-'l-marrah,* كليًا *koullyân.* (*Voyez* Entièrement.)

Faîte. (*Voy.* Cime, Comble.)

— Il est parvenu au Faîte des honneurs, بلغ غاية الاكرام *balagh ghâyet êl-îkrâm.*

Il a Fallu, احتاج *êhtâdj, êhtâg,* استحق *êstahaqq,* لزم *lazem,* الزم *êlzem.* (*Voyez* Il Faut.)

— Il a Fallu que j'écrivisse, استحق لى الكتب *êstahaqq l-y-'l-katb.*

— Peu s'en est Fallu qu'il ne tombât, بشويه الا وقع *be-chouyéh êllâ ouaqa'.* (*Voy.* Il a Failli.)

Falsification, تقليد *teqlyd,* تزوير *tezouyr.*

— des monnaies, زغل *zaghl,* دنس *dens.*

Falsifié, مزوّر *mozaouer.*

Il a Falsifié, زوّر *zaouar,* زغل *zaghal.* (*Voy.* Il a Altéré.)

Famélique, جيعان *djya'ân, djey'ân.* (*Voy.* Affamé.)

Faménout (mois des Coptes). (*Voy.* Phaménoth.)

Fameux. (*Voyez* Célèbre.)

Il s'est Familiarisé, استانس *êstâness,* عشر *a'cher.*

Familiarité, انسه ânissah, ânisséh, انيسه ânysséh, استئناس îstinâss, عشرة êchrah.

Familier, انيس ânyss, معشر mo'acher, نديم nedym.

— Les Familiers du prince, ندما الامير nodemâ-'l-êmyr.

Famille, اهل âhel, âhl, êhl; عيله e'yléh, عيل e'yl, pl. عيال a'yâl (en berbère, الواشول êl-ouâchoul).

Famine, جوع djou', غلا ghelâ.

Fanal, منارة menâréh. (*Voyez* Lanterne, Flambeau, Phare.)

Fané, ذبلان dabelân.

Il s'est Fané, ذبل dabel.

Fange. (*Voy.* Boue.)

Fangeux, مطين motteyyen. (*Voyez* Boueux.)

Fantaisie, خاطر khâtter, خطر khattr, خيال khyâl.

Fantassin, تراس terâss, plur. تراسه terâsséh.

Fantastique, خيالى kheyâly, خايل khâyl.

Fantôme, خيال kheyâl, plur. خيول khouyoul, اخيال âkhyâl; عفريت a'fryt.

Farama (lieu d'Égypte), فرمه Faramah, فرما Faramâ.

Fardeau, حمال hamâl, pluriel احمال êhmâl. (*Voy.* Charge.)

Fargue (ballot), فرق farq, pl. فروق fourouq, فرق fourouq. (*V.* Balle de marchandises.)

Farine, طحين tahyn, طحينه tahynéh, دقيق daqyq (en berbère, اورن âouren).

— Farine grillée (en berbère, طمنه tamminah, زمّيته zoummytah).

— Fleur de Farine, خالص khâliss, سميد semyd.

— Farine pétrie, عجين a'djyn, a'guyn.

Farmoudi, Farmouthi (mois des Coptes). (*Voy.* Pharmouti.)

Farsistan (province de Perse), فارسيستان Fârsystân.

Farouche, خشن khechen.

Il a Fasciné, سحر sahar.

Faste, نخوة nekhouéh.

Fastueux, ناخى nâkhy.

Fat, شلبى cheleby, چلبى tcheleby.

Fatal. (*Voyez* Funeste.)

Fatalité, مقدار miqdâr, مقدر meqder. (*Voyez* Destin.)

Fathah, nom du signe de la voyelle A chez les Arabes, souvent

prononcée E dans l'idiome vulgaire, فتحه *fathah, fatehah,* نصبه *nasbéh,* فتح *fath,* نصب *nasb.*

— Lettre marquée d'un Fathah, حرف مفتوحه *harf maftouhah,* حرف منصوب *harf mansoub.*

FATIGUE, تعب *taab,* اتعاب *îta'âb,* شقا *chaqâ.*

FATIGUÉ, تعبان *taabân,* عيان *a'yân,* متعوب *mat'oub.*

Il a FATIGUÉ (v. a.), تعب *ta'ab,* اتعب *êtaab,* اشقى *êchqey.*

— Il s'est Fatigué, انتعب *ên-taab,* تعب *taab, teeb.*

— C'est assez te Fatiguer, حاجه تتعب *hâdjéh tetaab,* بركه تتعب *berekéh tetaab.*

FAUBOURG, حصن *housn.*

Il a FAUCHÉ, نجل *nadjal.*

FAUCILLE, محشه *mouhachah,* حديده *hadydah,* زبّاره *zebbârah,* مزبره *mouzberah,* منجيل *mondjyl, mongueyl* (en berb., امكين *êmguyn*).

FAUCON, باز *bâz,* طير الحرّ *tayr êl-hourr;* صقر *saqr,* pl. صقور *soqour,* صقوره *seqourah.*

FAUSSAIRE, صاحب مزوّر *sâheb mozaouer,* زوّار *zaouâr.*

FAUSSEMENT, زوراً *zaourân,* بالكذب *bi-'l-kedb.*

FAUSSETÉ, كذب *kedb,* زور *zour.*

Il FAUT, لابد *lâbed, lâbod,* يلزم *ylzem,* لازوم *lâzoum,* لازم *lâzem,* واجب *ouâdjeb,* بدّ *bedd.* (*Voy.* Il a FALLU.)

— Il Faut que moi, بدّى *bedd-y,* لابد لى *lâbod l-y.*

— que toi, بدّك *bedd-ak, bedd-ek,* الزمك *êlzem-ak.*

— que lui, بدّه *bedd-ho.*

— qu'elle, بدّها *bedd-hâ.*

— Il Faut que je m'en aille, بدّى اروح *bedd-y ârouh,* بدّى روح *bedd-y rouh.*

— Il Faut qu'il écrive, بدّه يكتب *bedd-ho yekteb.*

— Il Faut que nous lui disions, يحتاج ان نقول له *yhtâdj ên ne-qoul le-ho.*

— Il ne Faut pas que tu parles ainsi, هذا كلام ما يلزمك *hadâ ke-lâm mâ ylzem-ak,* ما صحاش ان تقول كله *mâ sahâ-ch ên teqoul ke-déh.*

FAUTE, ذنب *denb,* pl. ذنوب *denoub;* خطا *khattâ,* زلّه *zelléh.*

— Il a commis une Faute, اذنب *êdneb,* اخطى *êkhtä.*

FAUX (adj.), كاذب *kâdeb,* كذّاب *kaddâb.*

FAUX (s. m.). (*V.* FALSIFICATION.)

— (s. f.), منجل *mendjel*, pluriel مناجل *menâdjel*. (*V.* FAUCILLE.)

FAVEUR (grâce), نعمه *ni'mah*, *ni'méh*, نعم *ni'm*, عجب *adjeb*.

FAVORABLE, ناعم *nâ'im*.

— Il a été Favorable, نعم *naam*, فضّل *faddal*, تفضّل *tefaddal*.

— Que Dieu te soit Favorable! نعم الله بك *na'am Allah b-ak!*

FAVORI, مفضّل *mofaddel*.

Il a FAVORISÉ. (*Voy.* Il a été Favorable.)

FAYOUM (pr. d'Ég.), الفيوم *êl-Fayoum*.

— Lac du Fayoum, بحيرة الفيوم *bahyret êl-Fayoum*, بركة قارون *birket Qâroun*.

FÉ, ف, lettre de l'alphabet arabe. (*Voy.* F.)

FÉCOND, ناتق *nâteq*.

FÉCONDITÉ, نتق *netq*.

FEDALA (v. d'Afr.), فضاله *Feddâlah*.

FÉLICITATION, هنيه *henyéh*, تهنيه *tehnyéh*, *tehnyah*.

FÉLICITÉ (s.f.), نصيب *nessyb*, سعاده *saâdah*, طوبا *toubâ*.

Il a FÉLICITÉ, هنّى *hennä*, *henney*, تهنّى *tehenney*, دعى *da'ä*.

FÉLOUQUE, فلوكه *feloukah*. (*V.* BARQUE, BATEAU, CHALOUPE.)

FEMELLE, FÉMININ, انثى *ânthy*, pl. انثيات *ânthyât*.

FEMME, مراه *marâh*, لالّه *lêllah*, لالّى *lêllä*, لالّا *lêllâ*, امراه *îmrâh*; pl. نسوان *nissouân*, نسا *nessâ* (en berb., ثهّطوت *themmettout*, pl. ثولاون *thoulâouenn*, *thoulâouinn*).

— Femme (épouse), حرمه *horméh*. (*Voy.* ÉPOUSE.)

— Ma Femme, زوجتى *zoudjet-y*, حرمتى *hormet-y*, مراتى *marât-y*.

— Sage-Femme. (*Voy.* ACCOUCHEUSE.)

— Femme grosse. (*V.* ENCEINTE.)

— La ruse des Femmes l'emporte sur celle des hommes, كيد النسا يغلب كيد الرجال *kyd ên-nessâ yeghleb kyd êr-redjâl*.

— Femme publique, شرموط *charmoutt*, شرموطه *charmouttah*, pl. شراميط *chârамytt*; قحبه *qahabah*.

FÉMUR, عظم الفخد *a'dm êl-fakhd*.

FENDEUR de bois, حطّاب *hattâb*.

Fendu, مشقوق *mechqouq*.

Il a Fendu, شق *chaqq*, *cheqq*, قطع *qattaa*, شقق *chaqqaq*, فلق *fellaq*.

— Il Fendra, يفلق *yfelloq*.

Fenêtre, شوبك *chaubak*, *choubak*, شوباك *choubâk*, شبّاك *chebbâk*, pl. شبابيك *chabâbyk*; كوه *kouéh* (en berb., تكوه *takouah*, pl. تكواتين *tikouâtyn*). (*V.* Croisée.)

Fenouil, بشنيخ *bechnykh* (en esp., *biznâga*), نافع *nâfa'*, *nêfa'*, برغل *bourghal*, برغول *bourghoul*, شمره *chamrah*, شمر *chamr*.

Fente, شقّ *cheqq*, *choqq*, plur. شقوق *chouqouq*; شرم *cherm*.

Fenugrec, حلبه *helbéh*, *holbéh*.

Fer, حديد *hadyd*, pl. حدايد *hedâyd* (en berbère, وزّال *ouezzâl*, اوزّال *ôouzzâl*).

— Fil de Fer. (*Voyez* Fil.)

— Ouvrier en Fer. (*Voy.* Forgeron.)

— Fer à repasser, مكوا *makouâ*, مكوايه *mokouâyéh*.

— Fer de cheval, نعل *naal*, pl. انعال *ên'âl*; صفيحه *safyhah*, *sfyhah*.

— Fers (chaînes), خلخل *khilkhal*, سلاسل *selâssel*.

Ferblanc, صفيح *safyh*.

Ferblantier, قزادري *qazâdery*, قسادرجي *qassâderdjy*, قشادري *qachâdery*.

Ferme (s. f.), ماجار *mâdjâr*, *mâgâr*, التزام *îltizâm*; حوش *haouch*, pl. حواش *haouâch*.

— (adj.), ثابت *tsâbett*, مقرّر *moqerrer*, مقرّ *maqerr*, محكم *mohkem*.

— Il a été Ferme, ثبت *thabatt*, استقرّ *êstaqarr*, قام *qâm*.

Fermé, مغلوق *maghlouq*. (*Voy.* Clos.)

— à clef, مقفول *maqfoul*.

— La porte est Fermée, باب مقفول *bâb maqfoul* (en berbère, تابورت تصلح *tâbourt teslah*).

Il a Fermé, غلق *ghalaq*, *ghalq*, اغلق *êghlaq*, قفّل *qaffal*, صرّ *sarr*, طوى *taouä*. (*Voyez* Il a Clos.)

— Il Fermera, يغلق *yoghloq*.

— Ferme! اقفل *ôqfoul!* اصر *êsr* (en berb., ارّ *êrr!* افر *êfr*)!

— Ferme la porte! اقفل الباب *ôqfoul êl-bâb!*

Fermentation vineuse, خمارة *khomârah*, خمّارة *khommârah*.

Il a Fermenté, خمر *khamer*, اختمر *êkhtemer*.

Fermeture, شدّ *chedd*, سدّ *sedd*. (*Voyez* Clôture.)

FERMIER, متلزم *motelazzem.*

FERNAMBOUC (Bois de). (*V.* BOIS de Brésil.)

Il a FERRÉ un cheval, نعل *naal,* صفح *safah.*

FERTILE, خصيب *khassyb,* موجد *moudjed,* محصول *mahsoul,* مرخى *markhy,* مثمّر *mothammer.* (*V.* FÉCOND, ABONDANT.)

— Il a été Fertile, خصب *khassab,* غلّ *ghall.*

Il a FERTILISÉ, خصّب *khassab,* اخصب *êkhsab.*

FERTILITÉ, خصبه *khesbéh, khesbah,* غلّه *ghellah,* بركه *berekéh.* (*V.* FÉCONDITÉ, ABONDANCE.)

FÉRULE (plante), كلخ *kelakh.*

FERVENT, جاهد *djâhed,* حرّان *harrân,* شديد *chedyd.*

FERVEUR, جهد *djehd,* شدّه *chiddéh, cheddéh,* حراره *harârah.*

FESSE, تيز *tyz;* ترم *term,* plur. اترام *îtrâm,* فلس *fels,* طرمس *termess;* ورك *ourk,* pl. وروك *ourouk;* طرمه *torméh;* صرمه *sorméh,* pl. صرم *sorem, serem* (en berb., انثدون *ênthadouna.* (*Voy.* CUL, DERRIÈRE.)

FESTIN, وليمه *oulyméh,* pl. ولايم *oulâym.* (*Voyez* REPAS.)

FÊTE, عيد *a'yd, e'yd, i'yd,* pl. عياد *e'yâd,* اعياد *â'yâd.* (*V.* JOUR.)

— Que cette Fête soit heureuse pour toi ! عيد مبارك عليك *i'yd mobârek a'ley-k!*

— La plus heureuse des Fêtes, ابرك الاعياد *âbrak êl-â'yâd.*

FÊTÉ, معيّد *mo'yyed.*

Il a FÊTÉ, عيّد *a'yyad, a'yyed.*

— Il Fêtera, يعيّد *ya'yyed.*

FÉTU, قشّ *qesch,* قشّه *qeschéh, qeschah.*

FEU, نار *nâr,* pl. نوار *naouâr, niouâr,* انوار *ânouâr,* نيران *nyrân;* عافيه *a'âfyah* (en berbère, عوفا *ou'fâ,* ثيمس *tsymess,* تميس *timyss,* ايكه *îykah*). (*Voyez* FLAMME.)

— (défunt). (*Voyez* ce mot.)

FEUILLAGE. (*Voy.* FEUILLE.)

FEUILLE, ورق *ouereq,* ورقه *ouerqah, ouraqah,* pl. اوراق *âourâq* (en berbère, ايفر *îyfer,* pl. ايفريون *îyfryouenn*).

— de papier, ورقه ذا الكاغيط *ouerqah dê-'l-kâghytt,* فروغ *forough,* ورقه *ouerqah, ourqah.*

— d'un livre, Feuillet, قايمه *qâyméh,* plur. قوايم *qouâym.*

FÈVE, فوله *foulah,* pl. فول *foul*

(en berbère, بـيـبـاوان *bybâouân*, ايباون *îybâouenn*).

— Féves bouillies, مـدمّـس *moudammess.*

FÉVRIER, شـبـاط *chabâtt, choubâtt*, اشباط *êchbâtt*, فـبـروار يـوس *febrouâryouss*, فلوارس *felouâriss*, امشير *âmchyr, êmchyr.*

— Le mois de Février a, cette année, vingt-neuf jours, شـبـاط فى هذه السنه له تسع و عشرين يومًا *Chebâtt fy hadéh ês-senéh le-ho tessa' ou a'chryn youmân.*

FEZ (roy. d'Afr.), فـاس *Fâss, Fêss*, فس *Fess.*

— (ville), مدينة البيضا *Medynet êl-Bayddâ* (m. à m. la ville blanche).

— La rivière de Fez, واد فـاس *Ouâd Fâss*, واد الجـواهر *Ouâd êl-Djeouâhir* (rivière des pierreries).

— Natif de Fez, فاسى *Fâssy*, pl. فاسيـين *Fâssyyn.*

FEZZAN (pays d'Afr.), فـزان *Fezân, Fazân*, افزان *Afzân.*

FI! اق *âff*, اقّا *âffâ*, يستغفر الله *ystaghfour Allah!* اخزيت *âkhzyt!* حاش *hâch*, اف *ôf*, حشا *hachâ!*

— Fi de toi! حشاك *hachâ-k!*

— Fi de lui! اقّا له *âffâ le-ho!*

FIANÇAILLES, ملاك *melâk*, خطبه *khotbéh*, خطبية *khotbyah, khotbyéh*, تمليك *temlyk.*

FIANCÉ, عـريس *a'ryss*, عروس *a'rouss*, pl. عُروس *ou'rouss;* مملك *memlek*, خاطب *khâtteb.*

Il a FIANCÉ, امـلـك *âmlak*, خطب *khetteb, khettab.*

— Il Fiancera, يخطب *yekhtab.*

FIANCÉE, عروسه *a'roussah*, عروس *a'rouss*, pl. عرايس *a'râyss;* مملكه *memlekéh*, مخطوبه *makhtoubéh.*

FICELLE, دبره *doubarah.*

— grosse, سپاولو *spâoulou.*

— mince, خيط *kheytt.*

FIDÈLE, امين *âmyn*, مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn;* نصيح *nessyh*, اصيل *âssyl.*

FIDÈLEMENT, بـالامـانـه *be-'l-îmânéh*, بالامان *be-'l-îmân.*

FIDÉLITÉ, امانه *îmânéh.*

Il s'est FIÉ, وثق *ouathaq*, امان *âmân.* (*Voy.* Il s'est Confié.)

FIEF, ملك *moulk*, تيمار *tymâr.*

FIEL, مراره *merâréh, morârah* (en berbère, ايزى *îyzy*).

FIENTE. (*Voyez* EXCRÉMENT.)

— de cheval, زبـل *zabl.* (*Voyez* FUMIER.)

Fier, مستكبر *mostakber*, طاغى *tâghy*. (*Voy.* Arrogant, Orgueilleux.)

— C'est un homme si Fier, que je n'ose lui parler, هو رجل متكبّر حتّى ما نقدر شى نتكلّم لهُ *hou radjel motkabber hattä mâ neqder chy netkellem le-ho.*

Fierté, كبريا *kobryâ*, *kibryâ*. (*Voyez* Orgueil, Arrogance.)

— La Fierté ne convient pas aux grands, لاكبار ما صحّ شى الكبريا *li-'l-koubâr mâ sahhâ chy-'l-kibryâ.*

Fièvre, حمّا *hoummâ*, حمّى *hoummä*, *hammy*, سخنه *soukhnéh*; حمّيه *hammyéh*, *hoummyah*, plur. حمّيات *hoummyât* (en berb., ثعلا *theu'lâ*, ثوله *tsoulah*).

— Accès de Fièvre, وقت الابتدا *ouaqt êl-îbtidâ*. (*Voyez* Accès.)

— Fièvre chaude, الحمّا السخونه *êl-hoummâ-'s-sakhounah.*

— Fièvre froide, الحمّا البارده *êl-hoummâ-'l-bâridah*, برودة *be-roudah.*

— Fièvre tierce, الحمّا الثلثيه *êl-hoummâ-'t-tsoultsyah.*

— Fièvre maligne, مكلفه *mou-kelfah*, بو نقطه *bou noqtah.*

— Il a une forte Fièvre, توجعه الحمّا قوى *toudja'-hou êl-hoummâ qaouy.*

— Il a la Fièvre aujourd'hui, زارته اليوم الحمّيه *zâret-ho êl-youm êl-hammyéh* (en berb., اسا ثوكه ثوله *âssâ tsougah tsoulah*).

Il a Figé, جمد *djemed*, *guemed.*

— Il Figera, يجمد *ydjmed*, *ygmed.*

Figue, تين *tyn*, كرموس *ker-mouss* (en berbère, اكرموس *âker-mouss*, ماثان *mâthân*).

— Figue hâtive, باكور *bâkour* (en esp. *albacora*).

— Figue fraîche, تين طارى *tyn târy* (en berbère, تازرت *tâzert*, تزرت *tazart*, تازت *tâzett*).

— Figue sèche, تين مربّى *tyn morabby* (en berb., تباخششين *tibâkhchichyn*).

Figuier, شجره التين *chadjrah êt-tyn*, كرمه *kermah* (en berbère, تنوكلين تازرت *tinouklyn tâzert*; تغرست *taghrest*, pl. تيغرست *tyghrast*).

— Figuier d'Inde. (*V.* Nopal.)

Figure (visage). (*Voy.* Face.)

— Figure laide, كمّاره *kemmârah*, خنشوش *khanchouch.*

— Figure (forme), صوره *sourah*;

شكل *chikl*, pl. اشكال *êchkâl*, شوكول *choukoul*; تصوير *tessouyr*.

Fil, خيط *khaytt*, *kheytt*, pl. خيوط *khyoutt* (en berbère, الخيوظ *êl-khayoudd*).

— de laiton, سلك نحاس *selk nahâss*.

— de fer, سلك حديد *selk hadyd*, ثسال *tessâl*, ثال *tsâl*.

— (tranchant). (*Voy*. ce mot.)

— Il a donné le Fil à une épée, مضّى سيف *moddä seyf*.

Filasse, كتّان *kittân*, كداد *kedâd*. (*Voy*. Étoupe.)

File (rang), صفّ *saff*, pluriel صفوف *soufouf*.

Il a Filé, غزل *ghazel*, *ghzel*, فتل *fetel*.

— File! اغزلي *ôghzouly* (en berbère, اليم *êllym*)!

Il Filera, يغزل *yoghzel*.

Filet de pêcheur, شبكة *chebkah*, *chabakah*, pl. شباك *chebâk*; مصيدة *messydéh*, pl. مصيدات *messydât* (en berbère, تمغزلت *timaghzelt*; تجمّاع *tadjemmâ'*, pl. تجمّاعين *tadjemmâ'yn*).

— Filet de viande, هبرة ذا اللحم *habrah dê-'l-laham*.

Fille, بنت *bent*, *bint*, pl. بنات *benâtt*, *benêtt* (en berbère, ايليس *îylyss*, تقشيشت *taqchicht*; توجز *taouadjaz*, pl. تيجزاين *tydjazâyn*).

— Petite Fille (en bas âge), صبية *sabyéh*, pl. صبايا *sabâyâ* (en berb., تقشيشت تمزيانت *taqchycht tamezyânt*).

— Jeune Fille, يشيرة *yechyrah*, عايلة *a'âylah*; جارية *djâryah*, *gâryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr*; لالّه *lêllah*, لالّى *lêllä* (en berbère, تمزيل *tamzyl*).

— Fille (non mariée). (*Voy*. Célibataire, Vierge.)

— de joie. (*V*. Femme publique.)

— Sa Fille (à lui), بنته *bent-ho*.

— (à elle), بنتها *bent-hâ*.

Filou, سريق *saryq*, حرامى *harâmy*, سارق *sâreq*, ناهب *nâheb*, سالب *sâleb*.

Fils, ولد *oueled*, *ouled*, *oulid*, *ould*, وليد *oulyd*, pl. ولاد *oulâd*; ابن *êbn*, *îbn*, بن *ben*, pl. بنين *benyn*, بنى *beny*, ابنا *êbnâ*; يشير *yechyr*, عايل *a'âyl* (en berb., ميس *myss*).

— légitime, حلالى *halâly*.

— illégitime. (*Voy*. Bâtard.)

— adoptif. (*Voy*. ce mot.)

— Beau-Fils. (*Voy*. ce mot.)

— Petit-Fils, حافد *hâfed, hâfid,* حفيد *hafyd,* وليد *oulyd.*

— Mon Fils, ابنى *êbn-y,* ولدى *oueled-y.*

— Son Fils (à lui), ابنهُ *êbn-ho,* ولدهُ *oulid-ho, ouled-hou.*

— (à elle), ابنها *êbn-hâ,* ولدها *oulid-hâ* (en berb., ميسس *myssass*).

Fin (subst.), اخرة *âkhiréh,* عاقبه *a'âqibéh,* تمّه *tammah,* ايفا *îyfâ,* ختام *khetâm* (en berb., انگّار *âneg-gâr.* (*Voy.* Achèvement.)

— (adj.), (menu, mince), رفيع *refy', refya', refaya',* رقيق *reqyq.*

— (rusé), احيل *âhyl.* (*V.* Rusé.)

Finalement, غايتهُ *ghâyet-ho.*

Finesse (ruse), حيله *heyléh, haylah,* كيد *kyd,* كيز *kyz,* كيس *kys, kyes.* (*Voy.* Adresse.)

Fini, تامّ *tâmm.* (*V.* Achevé.)

Il a Fini, فرّغ *farregh,* تمّ *tamm,* خلص *khalass, khlass.* (*Voy.* Il a Achevé.)

— Finis! كمّل *kammel* (en berbère, فوك *fouk,* اكملان *êkmelân*)!

— Il a été Fini, انتهى *êntehey.*

— Il Finira, يخلص *ykhlass.*

Fiole, كوز *kouz,* pluriel اكواز *êkouâz.* (*Voy.* Bouteille.)

Firman, فرمان *fermân,* pluriel فرامانات *ferâmânât,* فرامان *ferâmân.*

Fisc, بيت المال *beyt êl-mâl.*

Il a Fixé, ثبت *thebett, tsebett.*

— une époque, ارخ *ârakh.*

— les yeux, احدق *âhdaq.*

— Les gens avaient les yeux fixés sur nous, احدقوا الناس بنا *âhdaqoû ên-nâs be-nâ.*

— Il s'est Fixé (arrêté), اقام *âqâm, êqâm.*

Flacon. (*V.* Fiole, Bouteille.)

Flagellation, سوط *saoutt,* تجليد *tedjlyd,* شلاق *cheláq.*

Flagellé, مجلود *medjloud.*

Il a Flagellé, سوّط *saouett,* جلّد *djellad,* شلّق *chellaq.*

Il a Flairé, شمّ *chemm.*

Il a Flambé, تلهّب *telahhab.*

Flambeau, مصباح *mosbâh,* pl. مصابيح *messâbih;* فانوس *fânous,* فنر *fener.* (*Voyez* Chandelier.)

Flammant (oiseau), نحاف *nihâf.*

Flamme, لهب *leheb,* لهيب *lehyb,* تلهيب *telhyb,* لهبه *lahbah* (en berbère, اجيج تيمس *âdjydj tsymess,* m. à m. fleur du feu).

FLASQUE, رطيب *rettyb.*

Il a FLATTÉ, لطف *lattaf,* تملق *temelleq,* فخر *fekher.* (*Voy.* Il a CARESSÉ.)

— Il Flattera, يفخر *yfkher.*

FLATTERIE, تمليق *temlyq,* مداهنة *modâhenéh.* (*V.* CARESSE.)

FLATTEUR, ملاق *mellâq.*

FLÉAU (calamité), ضربة *darbéh,* محنة *mihinéh.* (*Voyez* ADVERSITÉ, CALAMITÉ.)

— d'une balance, ذراع السنجة *derâa'-'s-sandjéh.*

FLÈCHE, نشابة *niehâbéh,* نشاب *niehâb, nouehâb;* سهم *sehem,* plur. سهام *sehâm.* (*Voyez* DARD.)

FLEGMATIQUE, بلغمى *belghemy, bolghomy.*

FLEGME, بلغم *belghem, bolghom,* بلجم *beledjm, belegm.*

FLEUR, نور *neouer,* نورة *nouarah,* pl. نوار *nouâr,* نوارة *nouârah;* زهر *zaher, zahr,* pl. زهور *zouhour;* زهرة *zaharah;* pl. ازهار *âzhâr* (en berb., اجيج *âdjydj;* اججيك *êdjidjyg,* pl. اججيكن *êdjidjyguen;* اسجيك *âsdjyg,* pl. اسجيكن *âsdjyguen*).

— Fleur de la passion. (*Voyez* GRENADILLE.)

— Pot à Fleurs, ماجور *mâdjour, mâgour,* pl. مواجير *mouâdjyr, mouâguyr.*

— Fleur de farine. (*V.* FARINE.)

FLEURI, منور *monaouer.*

Il a FLEURI, زهر *zahar,* نور *naouar, nouer.*

— Il Fleurira, ينور *ynouer.*

FLEURISTE (march. de fleurs), نواورى *nouâouery.*

FLEUVE, واد *ouâd,* وادى *ouâdy;* نهر *nahar, nahr, nehr, neher,* pl. انهار *ânhâr;* بحر *bahar* (en berb., اسيف *âssyf,* pl. اسافين *îssâfyn*).

FLEXIBLE, عطيف *a'ttyf.*

FLORÉAL, فلوريال *flouryâl.*

FLORISSANT, مشهور *meehhour.*

— Il a été Florissant, اشهر *êehhar.*

— Dès l'origine des temps, les sciences ont été Florissantes en Orient, من اصل الزمان العلم كان مشهور فى بلاد الشرق *min âsl êz-zemân êl-e'lm kân mechhour fy belâd êch-Cherq.*

FLOT de l'eau, فرخ ذا الماء *ferkh dê-'l-mâ;* موجه *moudjéh, moudjah, mougah, mouguéh,* pl. امواج *âmouâdj, âmouâg,* موجات *moudjât* (en berb., الموجه *êlmoudjah,* موج *moudj*).

Flotte, عمارة مراكب *i'mâret merâkeb.*

Il a Flotté, عام *a'âm.*

Fluide (adj.), جارى *djâry,* لين *leynn.*

Flûte, بوق *bouq,* شبابه *chebâbéh,* زووك *zououak.*

— Joueur de Flûte, غيّاط *ghayyâtt.*

Fluviatile, نهرى *nehery,* بحرى *bahary.*

Flux de la mer, البحر مالى *êl-bahar mâly,* فرخ ذا الماء *ferkh dê-'l-mâ,* مدّ *medd.*

Flux de sang, تسهيل الدمّ *teshyl êd-demm.*

Fluxion, حمله *hamlah,* نزال *nizâl,* نازله *nâziléh.*

Foc (voile), — grand Foc, فلوك *felouk.*

— Clin-Foc, كنترا فلوك *kountrâ felouk.*

Foi, امانه *îmânah, îmânéh,* ايمان *âymân, êymân,* دين *dyn* (en berbère, ادين *îdyn*).

— Bonne Foi, صدق *sadq.*

Foie, كبد *kebed,* كبدة *kibdah, kebdéh* (en berbère, تسّه *tassah*).

Foin, دريس *derys,* عشبه *eu'chbah,* عشب *e'chb,* قورت *gourt* (en berbère, اساغور *âssâghour,* ثوكه *tsoukah*).

Foire, موسم *moussom,* pl. مواسم *mouâssem;* سوق *souq,* pl. اسواق *âssouâq;* خان *khân.*

Fois, مرّة *marrah,* نوبه *noubah* (en berbère, ثيكلت *thykilt*).

— Deux Fois, مرّتين *marrateyn* (en berbère, مرتين *martyn*).

— Quelquefois, بعض المرّات *baad êl-marrât.*

— Une Fois et demie autant, قدر اوّل مرّة ونصف *qadr âouel marrah ou nousf.*

— Parfois, بالنوبه *be-'n-noubah.*

— Il y eut une Fois un roi, ملك كان مرّةً *melik kân marratann.*

— Toutes les Fois que tu feras cela, كلّ مرّة تعمل ذه *koll marrah ta'mel déh,* كلّ ما تعمل كذه *koll mâ ta'mel ke-déh.*

Fol. (*Voyez* Fou.)

Folie, جنون *djenoun.* (*Voyez* Démence.)

Fond, قعر *qaar.*

— Double Fond, قعر اخر *qaar âkher.*

— Le vaisseau a touché le Fond, حرث المركب *harath êl-merkeb.*

FONDATION, تأسيس *têssys*. (*V.* ÉTABLISSEMENT.)

FONDÉ, سنيد *senyd.*

— de pouvoirs, وكيل *oukyl*, pl. وكلا *oukelâ.*

Il a FONDÉ, تأسّس *teêssess*. (*V.* Il a ÉTABLI, Il a BASÉ.)

— Il a été Fondé, سند *sened.*

— Ce que je dis est Fondé sur les vrais principes, قولي تسند على قواعد صحاح *qoul-y tesned a'lä qouâ'id sahâh.*

FONDEMENT, اس *âss*, pl. اساس *âssâss*; قاعدة *qâ'idéh, qâ'idah*, pl. قواعد *qouâ'id*. (Voyez BASE.)

— (anus), صرمة *sarmah, sarméh.* (*Voy.* ANUS, CUL, DERRIÈRE.)

FONDU, مذوّب *modaoueb.*

Il a FONDU, سلى *selley*, داب *dâb*, دوّب *daouab, doueb.*

— Il Fondra, يدوب *ydoueb.*

— Beurre Fondu, سمن مسلى *semen mosly*. (*Voy.* BEURRE.)

— Il a Fondu sur Eux, صدم عليهم *sadam a'lay-houm.*

FONTAINE, عين *aayn, a'yn*, pl. عيون *ou'youn*; عين الماء *a'ynêl-mâ*, عين ذا الماء *aayn dê-'l-mâ*, راس ذا الماء *râss dê-'l-mâ* (en berbère, عنصرة *a'nserah*, pl. عونصر *a'ouanser*). (*Voy.* SOURCE.)

— Fontaine de terre ou de grès. (*Voy.* JARRE.)

— Fontaine publique, سقاية *siqâyah*; سبيلة *sebyllah*, pl. سبايل *sebâyl*; ساقية *sâqyéh*, pl. سواقي *seouâqy*; سبّالة *sebbâléh, sebbâlah*, pl. سبابل *sebâbel.*

FONTE d'arçon, كبورة *kebourah*, pl. كبورات *kebourât.*

FORBAN. (*Voyez* BRIGAND, PIRATE, CORSAIRE.)

FORCE, قوّة *qaouah, qoouah, qouah, qouéh*, pl. قوّات *qaouât*; قويّة *qouyyéh*; شدّة *cheddéh*, pl. اشدّ *êchedd*; قدرة *qodrah.*

— De Force, par Force, بالاجبار *be-'l-îdjbâr*, بالغصب *bi-'l-ghasb*, بالزز *bî-'z-zez, bê-'z-ziz*, بالذراع *bi-'d-deraâ'*, قهرًا *qahirânn*, اجبارًا *êdjbârânn, êgbârânn*, قسرًا *qesrânn.* (*Voyez* Par CONTRAINTE.)

— Il a pris de Force, اخذ قسرًا *âkhad qesrânn.*

Il a FORCÉ, جبر *djebar, djabar*, اجبر *êdjbar, êgbar*, لزّم *lazzam, lezzem, lezzim*. (*V.* Il a CONTRAINT.)

— Il Forcera, يلزّم *ylezzim.*

FORCÉMENT. (*Voyez* Par Contrainte, De Force.)

FORÊT, غابه *ghâbéh*, *ghâbah*, pl. غابات *ghâbât* (en berbère, تغبت *teghabt*, امادغ *âmâdagh*, امدغ *âmadagh*, pl. امودغ *âmoudagh*, ايموداغ *îymoudâgh*. (*Voy*. BOIS.)

— Dans cette route y a-t-il des Forêts? ذا الطريق فيه شي غابه *dâ êt-taryq fy-hi chy ghâbah?*

FORGE, كوره *kourah*, كور *kour*, كير *kyr*, pl. اكور *âkour*, أكير *âkyr*.

FORGERON, حدّاد *haddâd*, plur. حدّادين *haddâdyn*.

FORMATION, تصوير *tessouyr*.

FORME, صوره *sourah*, *souréh*, خلقه *khilqah*. (*Voyez* FIGURE.)

— (moule), قالب *qâleb*, *qâlib* (d'où vient le mot français *calibre*).

Il a FORMÉ, صوّر *saouar*, تصوّر *tessouer*, جعل *dja'al*.

— La navigation Forme les matelots, تركيب البحر تجعل البحريه *terkyb êl-bahar tedja'l êl-baharyéh*.

FORMIDABLE, مخوّف *mekhaouf*, مخيف *mokhayf*.

FORT (adj.), قوى *qaouy*, *qoouy*, قاوى *qâouy*, قوىّ *qaouyy*, f. قويّه *qoouyyah*, *qouyyah*; شديد *chedyd*, شدّ *chedd*, جدع *djeda'*, *guedaa*, مجهد *modjehed* (en berbère, يقوا *yaqouâ*).

— Plus Fort, اشدّ *âchedd*, قوى على *qoouy a'lä*.

— Le lion est plus Fort que le tigre, السبع قوى على النمر *êsseba' qoouy a'lä ên-nemr*.

— Fort (adv.), كثير *kethyr*, *hetsyr*, جدًّا *djeddân*, قوى *qaouy*.

— Le chemin est Fort beau, الطريق طيب كثير *êt-taryq tayeb kethyr*.

— Le chemin est Fort difficile, الدرب صعب قوى *êd-derb sa'ab qaouy*.

FORT, FORTERESSE, قلع *qala'*; برج *bourdj*, pl. بروج *bouroudj*, براج *borâdj*. (*Voyez* CHÂTEAU.)

FORTIFICATION, تحصين *tahssyn*, استحكام *îstihkâm*.

FORTIFIÉ, محصون *mahassoun*, حصين *hosseyn*. (*Voy*. AFFERMI.)

Il a FORTIFIÉ, تشدّد *techedded*, حصّن *hassann*.

— (encouragé). (*Voy*. ce mot.)

— Il s'est Fortifié, تحصّن *tahassen*.

— Il a été Fortifié, حصن *hassenn*, *hossenn*.

FORTIN, قصير *qosseyr*, بريج *brydj*, قليعه *qoleya'ah*. (*V*. FORT.)

FORTUNE (destin). (*V.* ce mot.)

— Bonne Fortune, بخت طيب *bakht tayeb.* (*Voyez* BONHEUR.)

— Mauvaise Fortune. (*Voy.* ADVERSITÉ.)

— (richesses), مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*; رزق *rezq*, pl. رزاق *rizâq*, ارزق *êrzaq.*

FORTUNÉ, مسعود *mess'oud.* (*Voy.* HEUREUX.)

FOSSE, FOSSÉ, حفرة *houfrah, hafrah*; خندق *khandaq*, pluriel خناديق *khenâdyq*; جورة *djourrah, gourrah*; جرّاف *djourrâf, gourrâf*, pl. اجراف *âdjrâf, âgrâf*; فحات *fahât* (en berbère, تشرفه *tacherfah*, pl. تشرفين *tacherfyyn*).

— profonde, بهموت *behemout.*

— pleine d'eau, كلتة *keltah*, ڨلتة *guiltah.*

FOSSOYEUR, صحّاف *sahhâf.*

FOSTAT (ville anc. d'Égypte), فسطاط *Fostâtt*; c'est maintenant le Vieux Kaire. (*Voy.* ce mot.)

FOU, مجنون *medjnoun, megnoun*, pluriel مجانين *medjânyn*; محبول *mahboul*, جاهل *djâhel* (en berbère, يونشف *younchef*; امجنون *âmedjnoun*, pl. امجنونين *âmedjnounyn*; امسلوب *âmesloub*, plur. ايمسلاب *îymeslâb*). (*Voy.* INSENSÉ.)

— Le Fou se moque du sage, المحبول يسخر على العاقل *êl-mahboul yeskher a'lâ êl-a'âqil.*

— Hôpital des Fous. (*Voy.* HÔPITAL.)

FOUAH (v. d'Égypte, l'ancienne Metelis), فوه *Faouéh, Faouah.*

FOUAH (Alisary), فوه *Fouah.*

FOUDRE, رعد *ra'ad*, plur. رعود *ro'oud*; صاعقة *sâ'aqah*, صاحقة *sâhqah*, صحاقة *sahâqah*, برق *barq, baraq* (en berbère, صعقة *sa'aqah*).

FOUET, كوربج *kourbadj, kourbag*, كرباج *karbâdj*, قرباج *gourbâdj, qarbâdj, qrabâdj* (d'où vient en fr. *cravache*), سوط *soutt, saoutt.*

Il a FOUETTÉ, شحط *chahatt.* (*Voyez* Il a FLAGELLÉ.)

— Il Fouettera, يشحط *ychahatt.*

Il a FOUILLÉ, نقش *naqach, nqech.* (*Voy.* Il a CREUSÉ.)

— Il Fouillera, ينقش *ynqech.*

FOULÉ, مزحوم *mazhoum.*

Il a FOULÉ, زحم *zahem*, قصر *qassar.*

— aux pieds, زطم *zattam*, داس *dâss*, دعس *da'ass.*

— la terre, كبس *kabass*, ربص *rabass.*

— Il a Foulé le drap, قصر *qassar.*

Foulon (insecte), بو مقّص *bou maqass.*

— (apprêteur de draps), قصّار *qassâr.*

Foulque (oiseau aquatique), دجاجة ذا الماء *dedjâdjah dê-'l-mâ.*

Four, فرن *fourn, forn*, pluriel فران *ferân*; كوشة *kouchah.*

— Four à chaux. (*V.* Chaux.)

Fourbe, احيل *âhyl.*

Fourberie, حيلة *haylah, heyléh*, كيد *kyd*, غبن *ghobn.*

Il a Fourbi, صقل *saqal.*

Fourchette, شوك *chauk, chouk*; ملقط *melqatt*, ملقاط *molqâtt, melqâtt*, pl. ملاقط *melâqett*; مجكّ *medjekk.*

Fourmi, نملة *namléh, nemlah*, نمل *naml, neml*, pl. نمول *nemoul*, نمل *nemel* (en berbère, تَوطّفت *taouettefl*, pl. تيوطّفين *tyouettefyn*).

Fournaise, اتون *âtoun*, pluriel اتونات *âtounât.* (*Voy.* Brasier.)

Fourneau, كانون *kânoun*, مجمار *moudjmâr*, مجمر *moudjmer*, pl. مجامر *medjâmer*; اوجاق *oûdjâq*, pl. اوجاقات *oûdjâqât.*

Il a Fourni, كفا *kefâ*, جعل *dja'al*, جاب *djâb, gâb.*

Fourrage, علف *aalf, aalaf*, علفة *aalfah.* (*Voyez* Foin.)

— vert, ربيع *rebya'*, ربيعة *reby'ah*, رطب *routtab, routtoub*, برسيم *barsym.* (*Voy.* Herbe.)

Il a Fourragé (été au fourrage), علف *aalef.*

Il a Fourré, حشى *hachä.*

— Il Fourrera, يحشي *yahchy.*

Fourreau d'épée, غلاف *ghilâf*, pl. غلف *ghoulouf*; قراب *qorâb.* (*Voy.* Gaîne, Étui.)

Fourreur, فرّا *farrâ.*

Fourrure, فروة *farouéh*, فروا *forouéh, forouâ.*

Il s'est Fourvoyé, انتلف *êntelef.* (*V.* Il s'est Égaré, Il a Erré.)

Foyer. (*Voyez* Fourneau.)

Fracas, شامطة *châmattah*, طليق *talyq.* (*Voyez* Bruit.)

Fracassé. (*Voy.* Brisé.)

Il a Fracassé. (*V.* Il a Brisé.)

Fraction. تكسير *teksyr*, plur. تكاسر *tekâsser*; كسور *koussour.*

Fracture. (*Voy.* Brisure.)

Fraga (v. d'Esp.), افراغة *Êfrâgha.*

Fragile, قابل التكسير *qâbel êt-teksyr*, فاني *fâny.*

Fragilité, خسّ القوّة *khass êl-qouéh*, ضعف *da'f.*

Fragment, قطعة *qatta'ah*, plur. قطع *qatta'*, *qitta'*; شقفة *cheqfah*, بضعة *bedda'ah*, *bidda'ah*.

Fraîcheur, طراوة *tarâouéh*, برد *bard*, *berd*, برودة *bouroudah*.

Frais (adj.), بارد *bârid*, طرى *tary*, *tery*, *try*, طارى *târy*, طراوى *tarâouy*, fém. طرية *taryah*, *taryéh*, *teryah*, *tryah*.

— De l'eau Fraîche et pure, ماء طرية وصفية *mâ taryah ou safyah*.

Frais (subst.), برد *berd*, *bard*.

— Il a pris le Frais, تبرّد *tebarred*, شمّ الهوا *chamm êl-haouê*.

Frais (dépense), مصروف *masrouf*, pl. مصروفين *masroufyn*, مصاريف *messâryf*; كلفة *koulféh*, نفق *nefq*, نفقة *nefqah*, خرج *khardj*.

— A mes Frais, بنفقى *be-nefq-y*.

— A leurs Frais, بنفقتهم *be-nefqet-houm*, بصرفهم *be-sarf-houm*.

Franc (adj.), sincère, نصيح *nessyh*, صحيح *sahyh*, صديق *sadyq*, امين *âmyn*, دوغرى *doghry*.

— (Européen), فرنجى *frendjy*, *frandjy*, *franguy*, pl. افرنج *âfrandj*, فرنجية *frandjyéh*, *franguyéh*. (Voy. Européen.)

— Le quartier des Francs, حرة الفرنجى *hart êl-franguy*.

— Un Franc (monnaie), فرنك *frank*.

Français, فرنسيس *fransyss*; فرنساوى *fransâouy*, fém. فرنساوية *fransâouyéh*, plur. فرنساوية *frânsâouyyéh*; فرانسيز *frânsyz*.

— Comprends-tu le Français? انت ماشى تفهم الفرانساوى *ênt mâchy tefhem êl-Frânsâouy?*

— Où as-tu appris le Français? فاين علمت الفرانساوى *fêyn aa'-lemt êl-Frânsâouy?*

— Il n'entend pas le Français, هو ما فهم شى الفرانساوى *hou mâ fehem chy êl-Frânsâouy*.

— Parles-tu le Français? بتتكلم بالفرنساوى *betetkellem bi-'l-Fransâouy?*

France, فرنسه *Fransah*, فرانسا *Frânsâ*, فرنسا *Fransâ*.

Franchement, صحيحًا *sahyhân*.

— Pour te parler Franchement, حتى اقول لك الصحيح *hattä âqoul l-ak ês-sahyh*.

Il a Franchi, تعدّى *ta'addä*.

Franchise (véracité), صدقة *sadqah*, كرم *kerem*, نصحة *nesshah*, سخاوة *sekhâouéh*.

— de droits, de taxes, معافة *mo'âféh*. (Voy. Exemption.)

— En Franchise, معافًا *mo'âfân.*

FRANÇOIS (nom pr.), فرنسيس *Fransyss.*

FRANCOLIN, بو زرّاد *bou zerrâd,* افوف *âfouf,* درّاج *derrâdj.*

FRANGE, ذيل *deyl,* pl. اذيال *âdyâl;* فتول *fetoul;* طرف *terf,* pl. اطراف *âtrâf.*

FRAPPÉ, مضروب *madroub,* مطروق *matrouq,* مدقوق *madqouq.*

Il a FRAPPÉ, خبّط *khabbatt,* ضرب *darab, drab, drob.* (*Voy.* Il a BATTU, Il a BÂTONNÉ, Il a FLAGELLÉ.)

— Il Frappera, يضرب *ydrob.*

— Il a Frappé à la porte, دقّ *daqq,* دقدق *daqdaq, doqdoq.*

— Il Frappera à la porte, يدقدق *ydoqdoq.*

— Frappe à la porte! دقّ الباب *doq êl-bâb!*

— Frappe-le! اضربهُ *ôdroub-ho!*

— Il m'a Frappé, ضربني *darabny.*

— Ils se sont Frappés l'un l'autre, تضاربوا *teddâreboû.*

— Il a été Frappé, انطرق *êntaraq,* انضرب *êndarab.*

FRAPPEMENT, تضريب *tedryb.* (*Voy.* COUP.)

FRATERNEL, اخوى *âkhaouy.*

Il a FRATERNISÉ, تاخو *tâkhaou.*

FRATERNITÉ, اخوّة *âkhououah,* اخوه *âkhouéh,* اخويه *âkhouyéh.*

FRATRICIDE, قاتل اخوهُ *qâtel âkhou-ho.*

FRAUDE, غشّ *ghech,* سرقه *serqah.* (*Voy.* FOURBERIE.)

Il a FRAUDÉ, مكر *makar,* خلب *khalab,* خلّب *khallab,* سرق *saraq.*

FRAUDEUR, سارق *sâreq,* سرّاق *serrâq.*

FRAYEUR. (*Voy.* CRAINTE, EFFROI, ÉPOUVANTE.)

FRÉGATE, فرڪاطه *fergâttah,* فراجتّا *frêgattâ.*

FREIN, لجام *lodjâm, logâm,* pl. لجم *lodjoum, logoum* (en berb., الـڭام *êlgâm,* pl. الـڭامن *êlgâmen*). (*Voy.* BRIDE.)

FRÊLE. (*V.* FAIBLE, FRAGILE.)

FRELON, زنبور *zenbour.*

Il a FRÉMI, رجّ *raddj,* ارتعب *êrta'ab,* لجب *ledjeb.*

— Il Frémira, يرتعب *yrta'ab.*

FRÉNÉSIE, جنان *djenân.* (*Voy.* FOLIE, DÉMENCE, DÉLIRE.)

FRÉNÉTIQUE. (*Voy.* FOU.)

FRÉQUENT, كثير *kethyr, ketsyr,* موجود *moudjoud,* حاضر *hâdder.*

FRÉQUENTATION, خلاطه *khelât-téh, khelâttah.*

Il a FRÉQUENTÉ, خالط *khâlatt,* عاشر *a'âcher,* عمّر *a'mmer.*

— Il Fréquentera, يعاشر *ya'â-cher,* يعمّر *ya'mmer.*

FRÈRE, اخ *âkh,* اخو *âkhou,* خو *khou, khaou,* خاى *khây,* pl. اخوان *ôkhouân, êkhouân,* اخوه *ôkhouéh,* اخوة *ôkhouet, ôkhout, êkhouât, êkhout,* خوت *khout,* خيواه *khyouâh* (en berb., اغما *îgmâ;* اثمات *îth-mâth,* pl. اثماثن *êthmâthenn;* اكمس *êgmess).*

— Frère aîné. (*V.* AÎNÉ.)

— Frère utérin, شقيق *chaqyq.*

— Frère cadet, الاخ الصغير *êl-âkh ês-saghyr, êl-âkh ês-sogheyr.*

— Comment se porte ton Frère? ايش حال اخوك *êych hâl âkhou-k?* اى شى حال خاك *êy chy hâl khâ-k?*

FRET, كره *keréh,* كرا *kerâ, kirâ,* كرة المركب *kiret êl-merkeb.*

Il a FRÉTÉ un vaisseau, كرا *kerâ.*

— Il Frétera une barque, يكرى مركب *ykrey merkeb.*

FRIAND, لذيذ *lezyz, ledyd.*

FRIANDISE, لذّه *lezzéh,* pl. لذاذ *lezâz;* حلوه *halouéh,* plur. حلوات *halouât;* نفايس *nefâyss.*

FRICASSÉE, تسقيه *tesqyéh,* ياخنى *yâkhny.*

FRIPIER, دلّال *dellâl,* pl. دلّالين *dellâlyn;* چلّقجى *tchelloqdjy,* pl. چلّقجيه *tchelloqdjyah.*

FRIPON, سرّاق *serrâq.* (*Voyez* FILOU, FOURBE.)

Il a FRISÉ, جعد *dja'ad.*

FRISSON, برديه *bardyéh* (en berbère, ايترڭيڭى *îytterguyguy).*

FRIT, مقلى *mokly.*

Il a FRIT, قلا *qalâ, qlâ,* قلى *qaley.*

— Il Frira, يقلى *yqly.*

FRIVOLE, باطل *bâttel,* بطال *battâl.*

FRIVOLITÉ, بطاله *battâléh.*

FROID (s.), برد *bard, berd, bered,* برودة *beroudéh* (en berb., اسيمّد *êssymmid,* اسمّيظ *âssemmydd).*

— (adjectif), بارد *bâred, bârid,* باريد *bâryd,* بردان *berdân,* fém. بارده *bârdah,* بردانه *berdânéh* (en berb., سمّاظ *sammâzz,* pl. سمّاظين *sammâzzyn).*

— Le temps est Froid, هوا بارد *haouâ bârid.*

— Il a eu Froid, تبرّد *teberred.*

— J'ai Froid, انا بردان *ânâ berdân.*

Froideur. (*Voy.* Froid.)

Froissé, مكسّر *mokassar.*

Il a Froissé, كسر *kassar.*

Fromage, جبن *djeben, djoubn, djebn, guebn,* جبنة *djebnéh, guebnéh* (en berb., اڭوكلى *âgougly*).

— Marchand de Fromages, جبّان *djoubbân, djebbân, guebbân.*

Froment. (*Voy.* Blé.)

— Marchand de Froment. (*V.* Blatier.)

Fronde, مقلع *maqlaa, moglaa,* (en berb., يلى *ylly*).

Front, جبهة *djebhah, djibhah, guebhéh,* pl. جبهات *djebehât,* جبهين *djebehyn;* جبين *djebyn;* صلعة *sala'ah* (en berb., تونزا *teouenzâ,* تونزة *taouenzah,* pl. تونزيون *taouenzyouenn*).

Frontière, حدّ *hedd, hedd,* pl. حدود *hedoud.*

Frontispice, مقدامة *miqdâméh;* منظر *monzar, mondar,* pl. مناظر *menâzzer;* قدّام *qouddâm.*

Frotté, محكوك *mahkouk.*

Il a Frotté, حكّ *hakk,* مسّ *mass, mess,* فرك *frek.*

— Il Frottera, يمسّ *ymess,* يفرك *yfrek.*

Frottement, حكّ *hakk, kekk.*

Fruit, فاكهة *fâkehah, fâkahah,* فاكية *fâkyah,* pl. فواكه *faouâkih,* فواكى *faouâky;* ثمر *thamr, themr, tsamr,* plur. اثمار *âthmâr, âtsmâr,* ثمار *themâr.*

— Fruit d'automne. (*Voy.* Automne.)

— d'été. (*Voy.* Été.)

— Fruits confits. (*Voy.* Confiture.)

— Les Fruits de la terre, غلّات *ghellât, ghollât.*

Fruitier (adj.), مثمّر *mothammer.*

— Arbres Fruitiers, سجور ذا الغلة *sedjour dê-'l-ghollah.*

— (marchand de fruits), فوكهى *feoukahy.*

— (marchand de légumes), بقّالى *baqqâly,* خضّار *khaddâr.*

Frustré, معدوم *ma'doum.*

Il a Frustré, عدم *a'dem.*

Fugitif. (*Voy.* Fuyard.)

Il a Fui, فرّ *ferr,* هرب *hareb, harab,* رحل *rahel,* باعد *bâ'ad.* (*V.* Il a Évité.)

— Fuis! روح *rouh!* ارحل *êrhel* (en berb., اروحل *érouhel*)!

— Il a fait Fuir, هـــزم *hezem*, هرّب *harrab*, طفر *teffer*.

— Il a Fui (en parlant d'un vase). (*Voyez* Il a COULÉ.)

FUITE, هربه *harabéh*, هرب *horb*, *herb*, فرار *firâr*, فرّ *ferr*, هجره *hedjrah*, *hedjréh*.

— Il a pris la Fuite, انهـزم *ênhezem*, صيّع *sayy*. (*Voy.* Il a FUI.)

— Il a mis en Fuite, هجّــج *hedjadj*. (*V.* Il a fait Fuir.)

FULMINANT, بارق *bâreq*, *bâriq*.

FULMINATION, تبريق *tebryq*.

Il a FUMÉ, دخن *dakhan*.

— la terre, زبل *zabal*.

— une pipe, شرب قضيب *charab qaddyb*, شـرب سبسى *charab sebsy*, شرب دخان *charab dokhân*, شمّ داوايه *chemm dâouâyéh* (en berbère, اتوع دخان *ìtsou' dokhân*).

— Il Fumera, يشـرب دخـان *ychrob doukhân*.

— Fume! اشرب دخان *êchrab dokhân* (en berbère, ثوع دخان *tsou' dokhân! tseou' dokhân!* زفـوف *zafouf*)!

— Je Fume, انا شارب دخـان *ênâ châreb dokhân* (en berb., اثوعك *êtsou'ag*, ادثوعغ *âdtseou'agh*).

— Terrain Fumé, زروع مـزبّـل *zerou' mozabbel*.

FUMÉE, دخان *dokhân*, *doukhân*, دخّان *dokkhân*, plur. دخاخين *dekhâkhyn*; دخنه *dokhnéh*, عبى *a'by* (en berbère, اتبو *âbbou*).

FUMERON, فحـم داخـن *faham dâkhenn*.

FUMETERRE (plante), شـاهـتـره *châhterah*, *châhteréh*.

FUMEUX, مبخّر *mobakkher*.

FUMIER, زبـل *zebel*, زبله *zebléh*, مزبله *mezoblah*, *mezbelah*.

FUNAMBULE, جانباز *djânbâz*.

FUNÈBRE, جنايزى *djenâyzy*.

FUNÉRAILLES, مـيّـــت *meyyt*. (*Voyez* ENTERREMENT, ENSEVELISSEMENT.)

— Il a fait les Funérailles, جـنـز *djenaz*, ناح *nâh*. (*V.* Il a ENTERRÉ, Il a ENSEVELI.)

FUNÉRAIRE. (*Voyez* FUNÈBRE.)

FUNESTE, مـشــــوم *mechoum*, مصيب *mossyb*, بالويل *bê-'l-oueyl*.

— Au pauvre le besoin pressant, au riche l'avidité Funeste, لـلـفـقـير العازه الشديـك الملـزومه ولـلـغنى الطـمـاعـه المشومـه *li-'l-faqyr êl-a'âzéh êch-chedydéh êl-melzouméh, ou li-'l-ghany êt-temâ'ah êl-mechouméh*.

FUREUR, غضب ghadb, خشم khichm, تهوّر teheouer.

FURIEUX, غضيب ghaddyb, غضوب ghaddoub.

FURONCLE, دمّالة demmâlah, دمّال doummâl. (Voy. ABCÈS.)

FURTIF, خفى khafy.

FURTIVEMENT, خفيا khafyân, بالاختفا bi-'l-îkhtifâ. (Voyez EN CACHETTE.)

FUSEAU, مغزل moughzel, meghzel, maghzel (en berbère, تمغزلت ti-moghzelt, timaghzelt).

FUSÉE, فشكه fechkéh, fechekah, fchekah, pl. فشكات fechekât, fche-kât, فشك fechk.

FUSIL, مكحله mekahaléh, moke-helah, مكحالة mokahâlah, mokehâ-lah, pl. مكحال mokahâl, مكحلات mokahelât; بندوقيه bendouqyah, pl. بندوقيات bendouqyât; بندقيه ben-doqyéh, bendoqyah, plur. بندقيات bendoqyât; تفنك toufenk, تبنك toubenk (en berbère, ثمكحله thima-kahalah). (Voy. CARABINE.)

— Canon de Fusil, جابه djâbah, gâbéh, pl. جابات djâbât.

— La batterie d'un Fusil, زناد ذا المكحله zenâd dê-'l-mokehelah.)Voy. Chien de Fusil.)

— Bois de Fusil, قنداق qondâq, قندوق qondouq. (Voy. BOIS.)

— Fabricant de bois de Fusil, قندقجى qondaqdjy.

— Pierre à Fusil. (Voy. PIERRE à feu.)

— La baguette d'un Fusil, مدك ذا المكحله medekk dê-'l-mokehelah.

— Fusil à aiguiser les couteaux, مستحدّ mostehadd.

— Il a tiré un coup de Fusil, سيّب بندقيه sayyeb bendoqyéh.

FUSILIER, بندوقى bendouqy, pl. بندوقيّه bendouqyyah, بندوقيين ben-douqyyn; تفنكجى toufenkdjy, pl. تفنكجيان toufenkdjyân; تبنكجى toubenkdjy, تبنجى toubendjy, tou-benguy, pl. تبنجيه toubendjyéh.

Il a FUSILLÉ, ضرب ببندقيه darab be-bendoqyéh.

— On le Fusillera aujourd'hui, النهار ده يضربوه ببندقيات énna-hâr déh ydrobou-ho be-bendoqyât.

Il a FUSTIGÉ, ضرب بالسوط dareb be-'s-soutt. (Voy. Il a FLA-GELLÉ.)

FUTAINE, بصمه basmah.

FUTUR, مستقبل mostaqbel.

FUYARD, هارب hâreb, هربان herbân, سايب sâyb, هرّاب harrâb.

G

G; cette septième lettre de l'alphabet français est rendue en arabe par différentes lettres. D'abord, la cinquième lettre de l'alphabet arabe, *djym*, ج, qui a en arabe littéral la prononciation de Dj, prend dans les dialectes vulgaires celle du G français dans *gêne*, et, surtout en Égypte et en Barbarie, celle de notre G dur dans *gain*; dans ce cas, les Moghrébins marquent souvent cette lettre de trois points, de cette manière : ڃ et ڇ.

2° La dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe *ghayn*, غ, vingt-et-unième de l'alphabet moghrébin, a le son de Gh, c'est-à-dire à peu près R grasseyé des Provençaux;

3° La vingt-et-unième de l'alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moghrébin *qâf*, ق, se prononce *gâf*, ou G dur dans la plupart des provinces de l'Égypte, et chez les peuplades barbaresques, où elle est aussi marquée de trois points : ڨ, et quelquefois ڢ.

4° Enfin les Moghrébins prononcent aussi souvent, par le G dur, la quatorzième lettre de leur alphabet, *kef*, ك, vingt-deuxième de l'alphabet arabe, et, dans ce cas, ils la marquent aussi de trois points, de cette manière : ڭ.

Gabarre, غبارة *ghabârah.*

Gabelle, مكس *maks*, pl. مكاس *makâss*; غفر *ghafer*, جمرك *djomrouk*, *gomrouk*. (*Voy.* Impôt.)

— Employé de la Gabelle, غفري *ghafery*, ردّاد *reddâd*, امين *âmyn*.

Gabès (v. d'Afr.), قابس *Gâbess.*

Gabion, مترس *metris*, طرقة *tarqah.*

Gabriel (n. pr.), جبرايل *Djebrâyl*, *Guebrâyl*, جوبران *Djoubrân.*

Gâche de serrure, رزة *rezah*, *rezéh*, pl. رزات *rezât.*

Il a Gâché le plâtre, خمّر الجبص *khammar êl-djibs.*

Gadamès (v. d'Afr.), اقدامس *Êqdâmess*, ادامس *Adâmess.*

Gaf. (*Voy.* G, Qaf.)

Gage (arrhes, nantissement),

عربون *aareboun*, ربون *reboun*; رهن *rehenn*, رهين *rehyn*, pl. رهون *rohoun*; رهينه *rehynéh*.

— Il a donné en Gage, رهن *rahann*, عربن *a'rabenn*.

— Il a été mis en Gage, أرتهن *êrtehenn*.

— Il a reçu en Gage, استرهن *êsterhenn*.

GAGES (salaire), اجره *âdjrah*; جامكيه *djâmkyah*, pl. جامكيات *djâmkyât*, جوامك *djouâmek*; كراه *kerâh*, كرا *kerê*, علوفه *ou'loufah*, تواب *touâb*. (*V.* APPOINTEMENTS.)

Il a GAGÉ (parié), تخاطر *tekhâtter*, تراهن *terâhenn*.

— Il Gagera, يتخاطر *ytkhâtter*.

— Je Gage avec toi le double, اتراهن معك قدّهُ و طريقين *êtrâhenn ma'ak qadd-ho ou taryqeynn*.

— Gageons deux piastres ensemble, نتراهن انا و اياك على غروشين *netrâhenn ânâ ou êyâk a'lä ghroucheyn*.

GAGEURE, رهنه *reheneh*.

Il a GAGNÉ de l'argent, كسب *kassab*, *kesseb*, *kseb*, ربح *rabah*.

— Il Gagnera de l'argent, يكسب *ykseb*, *yekseb*.

— Il a Gagné la victoire, غلب *ghalab*, *ghaleb*.

— Il Gagnera la victoire, يغلب *yghaleb*, *yghleb*.

— Il a Gagné un lieu, قرب *qarab*, سمت على *semett a'lä*.

— Nous n'avons rien Gagné aujourd'hui, ما كسبنا شي اليوم *mâ kesseb-nâ chy êl-youm*.

— Tu n'y Gagneras que de la peine, ما تكسب شي فيه الا تعب *mâ tekseb chy fy-hi êllâ taab*.

— Il a cherché à Gagner, استكسب *êstaksab*.

GAI, انيس *ânyss*, جويّد *djouyyed*, رضى *reddy*, مسرور *mesrour*. (*Voy.* CONTENT, AISE, JOYEUX.)

— Il a été Gai, فرح *ferah*.

GAILLARD, ناصح *nâssih*, منيع *meny'*, كيفى *keyfy*.

GAIN, مكسبه *maksebah*, *maksebéh*, فايده *fêydéh*, اكتساب *îktissâb*, ربح *robh*, *rebah*, رباح *rebâh*, مكسب *mekseb*, ارباح *îrbâh*, منتش *montech*.

— Il n'y a pas de Gain dans cette affaire, هذه المصلحه ما فيها ربح *hadah êl-moslahah mâ fy-hâ rebah*.

GAÎNE, قراب *qorâb*, كراب *kerâb*; غمد *ghamd*, *ghomd*, pluriel اغماد *îghmâd*; غلاف *ghelâf*, plur. غلافات غلوف *ghoulouf*,

ghelâfât. (*Voy.* Boîte, Fourreau.)

Gaînier, غمّاد *ghammâd.*

Gaîté, فرح *ferh,* فرحه *ferahah,* ابتهاج *ibtihâdj,* انبساط *înbissâtt,* انشراح *închirâh,* بشاشه *bechâchah,* انفتاح الصدر *înfetâh ês-sadr.* (*Voy.* Contentement.)

— De Gaîté de cœur, من خاطره *min khâttr-ho.*

Galant, لطيف *lattyf,* pluriel لطاف *louttâf,* چلبى *tchéléby.*

La Gale, جرب *djereb, djerb,* خباش *khobâch,* جراب *djerâb, guerâb* (en berbère, اججيد *îdjiddjyd,* اججاد *âdjeddjâd,* مجهوط *medjhoutt*).

— Il a eu la Gale, جرب *djarab.*

Galère, ساعونه *sâ'ounah;* صاعونه *sâ'ounah, sâ'ounéh,* plur. صواعين *saouâ'yn;* غراب *ghorâb,* pl. غرابات *ghorâbât,* اغربه *âgherbah.*

Galerie, ممشا *mimchâ,* اسطوان *êstouân,* دربوز *derbouz.*

— La Galerie (les personnes présentes, جماعه *djemâ'ah,* احباب *êhbâb,* المحضرين *êl-mohadderyn.*

Galérien, قدّاق *qaddâq,* قادق *qâdeq,* مجرم *madjrem.*

Galette, قرصه *qorsah,* plur. قراص *qorâss,* قرص *qorass.*

Galeux, جربان *djerbân, guerbân,* f. جربانه *djerbânah;* اجرب *âdjreb.*

— Une brebis Galeuse en gâte une autre, النعجه الجربانه تعدى لاخرى *ên-naadjah êl-djerbânah te'addey-'l-ôkhrä.*

Galhauban (terme de marine), ستراجو *strâdjou, strâdjo.*

Galice (prov. d'Esp.), جليقيه *Djelyqyah,* جاليقيه *Djâlykyah.*

Galicien, جاليقى *Djâlyqy.*

Galien (n. pr.), جالينوس *Djâlynous.*

Galion, غليون *ghalyoun.*

Galiote, غليوطه *ghalyouttah,* غليطه *ghalyttah.*

Noix de Galle, عصفه *a'sfah,* عفصه *a'fsah,* pl. عفصات *a'fsât,* عفص *eu'fess.*

Galoche, قتقاب *qotqâb,* pl. قتاقيب *qetâqyb.*

Galon, شريط *cherytt,* pl. شروط *chouroutt;* شرت *chert.*

— de soie, شلته *chelléh, cheltah.*

— d'or ou d'argent, قصب *qassab.*

Galop, رمح *ramèh, ramh,* رقض *raqodd, raqd,* طرد *terd.*

Il a Galopé, رمح *ramah,* رقض *raqqad,* طرد *tarad,* دنى *dennä.*

— Il Galopera, يرقص *yerqedd*, يدنّي *ydenny*.

Gambade, رقص *raqs*, تنّنيط *te-nytt*. (*Voyez* Saut.)

Il a Gambadé, رقص *raqass*, نطّ *natt*.

Gamelle, صينية *seynyah*, *sey-nyéh*, pl. صوانى *seouâny*.

— de bois, جتنه *djetnah*, جاطه *djâttah*.

— Petite Gamelle, صوينيّه *souy-nyéh*.

Gamme, نشان موسقى *nichân moussiqy*.

Gangrène, اكله *âkiléh*, *âklah*, شقيفه *cheqyféh*.

Gant, قفاز *qafâz*, قفز *qafz*, pl. قفزان *qafzân*; شرّاب ذا اليد *cher-râb dê-'l-yd*; كفّ *keff*, pl. كفوف *kefouf*.

Gantier, قفّاز *qaffâz*, صانع القفاز *sânĕ'-'l-qafâz*.

Garance, فوّة *fououah*, *fouah*.

Garant, ضامن *dâmenn*.

Il a Garanti (caché), ستر *satar*, تدرّق *tedarraq*.

— (cautionné), ضمن *damann*.

— Il s'est Garanti, تدرّق نفسه *tedarraq nafs-ho*, اجتنب *édjteneb*.

— Tu me Garantis qu'il est bon, تضمن به الّى هو مليح *teddamenn bi-hi êlly hou melyh*.

Garcette de ris (t. de mar.), ترسلون *torselounn*, *torselonn*.

Garçon, صبى *saby*, pl. صبيان *sabyân*; فتى *fetey*, *fety*, pl. فتيان *fetyân*, افتا *êftâ* (en berb., اقشيش *âqchych*, مزين *mozayn*). (*V.* Fils, Enfant.)

Gardayéh (v. d'Afr.), غردايه *Ghardâyéh*.

Garde (s. fém.), حفظ *hifz*.

— (s. m.). (*Voy.* Gardien.)

— (sentinelle), عاسّ *a'âss*, pl. عسيس *a'ssyss*; عساس *a'ssâs*, pl. عساسين *a'ssâssyn*.

— champêtre. (*V.* Champêtre.)

— des troupeaux, رعايه *ra'âyah*.

— A la Garde de Dieu, على باب الله *a'lä bâb Allah*, سخرت الله *soukhourt Allah*, فى امان الله *fy êmân Allah*.

— Il a monté la Garde, عسّ *a'ss*.

— Il a pris Garde, ردّ بال *redd bâl*, احترز *ehteraz*.

— Mon ami, prends Garde à toi! يا خاى ردّ بالك لنفسك *yâ khâ-y rodd bâl-ak li-nafs-ak!*

— Prends Garde de tomber! ردّ بالك لا تطيح *rodd bâl-ak lâ tettyh!* (*Voy.* Gare!)

Gardé, محروس maharouss, mahrouss, محفوظ mahfouzz.

— La ville bien Gardée, المدينة المحروسة êl-medynéh êl-mahrousséh.

Il a Gardé, حفظ hafadd, hafedd, hafazz, hafezz, عاس a'âss, حاش hâch, حرس haress, حرز harez, herez (en berb., ايشف îychaf.

— Il Gardera, يحرز yehrezz.

— Il s'est Gardé, حذر hadar, hader, احترز êhtaraz. (Voy. Il a pris Garde, Il s'est Garanti.)

Garde-robe (cabinet, armoire). (Voyez ces mots.)

— (lieux d'aisances), ششمه chichméh, chichmah, ششما chichmâ, كنيف kânyf, مستراح mestrâh, مطاهر moutâhar. (Voy. Latrines, Commodités.)

Gardien, حافظ hâfezz, pluriel حفظان hefzân; حفيظ hafyzz, حارس hâress, حارز hârez, ناظر nâzir, مستحفظ mostahfezz.

— des jardins. (Voyez Garde-champêtre.)

Gare! عندى a'nd-ak! a'nd-ek! عليك a'lay-k! بالك bâl-ak! bâl-ek! خذ لك khod la-k! غارة ghârah! وردة ouardah! ارجع êrga'! اياه لك âyâh la-k! (Voyez Prends Garde!)

— Gare devant toi! على وجهك a'lä oudjh-ak! على وشك a'lä ouch-ak! على عيونك a'lä ou'youn-ak!

— Gare derrière toi! على ظهرك a'lä dahr-ak!

— Gare à droite! على يمينك a'lä ymyn-ak!

— Gare à gauche! على شمالك a'lä chemâl-ak!

Il s'est Garé, حيج hayadj. (Voy. Il s'est Garanti.)

Il s'est Gargarisé, غرض gharadd, gharedd, غرغر gharghar, تغرغر tegharghar, مضمض madmadd.

Il a Gargouillé, بخ bakkh.

Garian (mont. d'Afr.), غريان Gharyân.

Garnement, ميشوم mychoum, شيطان cheyttân, خرج القتل khardj êl-qatl, معرس ma'arrass.

Il a Garni, عمر a'mar, رزق rezaq, لبس lebbess.

Garnison, محافظه mohâfeddéh, mohâfezzéh, محارسه mohâresséh, جند djend, عسكر a'sker.

Garniture, حرج hardj.

Garrotté, متكتف motkattef.

Il a Garrotté, قيد qeyyed, كتف

kattaf, شدّ *chedd*, حزّم *hazzam*, *hazzem*.

— Il Garrottera, يحزّم *yhazzem*.

Il a GASPILLÉ. (*Voyez* Il a DISSIPÉ, Il a GATÉ.)

GATÉ, مفسّد *mofessed*, عاطل *a'âttel*, خامج *khâmedj*, f. خامجة *khâmedjah*.

Il a GATÉ, فسّد *fassad*, *fessed*, عطّل *aattal*, تخخّ *tekhakkh*, عدّى *a'ddä*, *a'ddey*.

— Il Gâtera, يفسد *yfessed*, يعدّى *ya'ddy*.

— Il s'est Gâté, دبل *debel*, زبل *zebel*, خمّ *khamm*, عطل *a'ttal*, فوخر *foukher*, تفوخّر *tefoukkher*.

— La viande s'est Gâtée, خمّ اللحم *khamm êl-laham*.

GATEAU, قرص *qors*, قرصة *qorsah*, pl. قراص *qoráss*, قرص *qorass*; فطورة *fouttourah*, pl. فوطير *fouttyr*; حلوة *halaouéh*, *halaouah*, pl. حلوات *halaouât*, *halaouêt* (en berb., رفيس *refyss*).

GAUCHE, شمال *chemâl*, يسر *yssar* (en berbère, زلماد *zelmâd*, الحازو *êl-hâzou*).

— La main Gauche, الشمال *êch-chemâl*, اليد الشمال *êl-yed êch-chemâl*, اليد اليسر *êl-yed êl-yssar* (en berbère, ازلماض *âzelmâdd*).

— A Gauche, على الشمال *a'lä êch-chemâl*, عن شمال *a'n chemâl*, من يسار *men yssâr*.

— A ma Gauche, على شمالى *a'lä chemâly*, ليسارى *l-yssâr-y*, بيسارى *be-yssâr-y*.

— A ta Gauche, على شمالك *a'lâ chemâl-ak*, على يسارك *a'lâ yssâr-ak*.

— A sa Gauche, فى يسارهُ *fy yssâr-ho*.

—De droite à Gauche, من اليمين الى اليسار *min êl-ymyn îlä êl-yssâr* (en berb., ثمان زلماد *themân zelmâd*).

— De Gauche à droite, من الشمال الى اليمين *min êch-chemâl îlä êl-ymyn*.

GAUCHER, ميّاسر *myâsser* ايسراوى *êysrâouy*, plur. يسراويه *êysrâouyéh*.

GAULE, مستيجة *mestydjéh*, pl مساتيج *mesâtydj*. (*Voyez* BATON PERCHE.)

GAYTAH (mont. d'Afr.), غاية *Ghâyet*.

GAZ, هوا *haouâ*, *houê*, ريح *ryh*, بخار *bekhâr*.

Gazah (ville de Syrie), غـــزّة *Ghazzah, Ghazzéh.*

— Natif de Gazah, غزّى *Ghazzy,* غزّاوى *Ghazzâouy.*

Gaze, برنجوك *broundjouk.*

Gazelle, غـزال *ghazâl,* غزالـه *ghazâléh, ghazâlah,* pl. غزلان *ghazelân,* غزل *ghezel* (en berb., زنكادس *zankâds*).

Gazette, غازطه *ghâzettah.*

Gazon, عشبه *eu'chbah,* بقعه *beqa'ah.* (*Voy.* Herbe.)

Il a Gazouillé, غرد *gharad,* غرّد *gharrad,* نغى *naghä, naghey,* زقزق *zaqzaq.*

Gazouillement, زقـزقه *zaqzaqah.*

Geai, ابو زرنيق *âbou zernyq.*

Géant, جـبّـار *djibbâr, djebbâr,* pl. جبابـير *djebâbyr.*

Gebel-Amour (mont. d'Afr.), جبل العمور *Djebel êl-A'mour.*

Gebel-Êr-Ressâs, جـــبـــل الـرصـاص *Djebel êr-ressâs* (montagne de plomb).

Geddah (port de la Mekke), جدّه *Djeddah, Djouddah, Gueddah.*

— Natif de Geddah, جـــدّاوى *Djeddâouy, Gueddâouy.*

Gelé, جليد *djelyd,* مجلّد *moudjelled,* مجمّد *moudjemmed.*

Il a Gelé (v. a.), جمّد *djammad, djemmed, guemmed.*

— Il s'est Gelé, جـمـد *djamad,* جزز *djezaz,* تجمّد *tedjemmed.*

— En Afrique, les rivières ne Gèlent pas, فى ديـار المـغـرب لا تجمّدوا الـواد *fy dyâr êl-Moghreb lâ tedjemmedoû êl-ouâd.*

Gelée, جمد *djemd,* ثلج *theldj* (en berbère, اغريس *âghryss*).

— blanche, صـــرّ *sarr,* راويـــه *râouyah,* ملاّح *mellâh.*

Gelinotte. (*Voy.* Francolin.)

Gemady. (*Voyez* Djemady.)

Les Gémeaux (signe du zodiaque), برج الجوزا *bourdj êl-djouzâ, bourg êl-gouzâ.*

Il a Gémi, ناح *nâh,* بكا *bekâ.*

Gémissement, نوح *nouh,* تنيح *tenyh,* بكى *beky,* انّان *ênnân.*

Gênant, صادع *sâdè'.*

Gencive, لحم الاسنان *lahm êl-îsnân.*

Gendre, نسيب *nessyb,* حافـد *hâfed,* صهر *sohr.*

Il a Gêné, صدع *sada'.*

Gêné, مصدوع *mesdou'.*

Général (adj.), عامّ *a'âmm,* كلّى *kolly,* عمومى *a'moumy.*

— Le divan Général, الديـوان العمومى êd-dyouân êl-a'moumy.

— En Général, كلّيـاً kollyân, بالكلّيه bi-'l-kollyéh, بالمرّة bi-'l-marrat, بالجمله bi-'l-djemléh.

— Un Général d'armée, ســر العسكر ser êl-aasker, صارى عسكر sâry a'sker, سر عسكر ser a'sker, راس العسكر râss êl-aasker, قايد ذا العسكر qâyd dê-'l-aasker, امير العسكر êmyr êl-a'sker, جنرال djenerâl, guenerâl, pl. جنراليه djenerâlyéh; جنـنار djenenâr, guenenâr.

Généralissime, امير الجيـوش êmyr êl-djouyouch, êmyr êl-djyouch, امير الجيش êmyr êl-djych, صارى عسكـر الكبـيـر sâry a'sker êl-kebyr, صارى عسكر العـامّ sâry a'sker êl-a'âmm, بـيلـر بـيـك beyler beyg, سلطان كبـير soultân kebyr.

Généralité, كلّيه hollyéh.

Génération, ولاده ouladah, ouledéh, مـولد mouled, مولاد moulâd, ميلاد mylâd, تولّيد touellyd.

— L'acte de la Génération, النيك ên-nyk, النكاح ên-nekâh.

Généreux, كـريـم kerym, عزيـز a'zyz. (Voy. Libéral.)

Générosité, كـرم kerm, كريمه keryméh. (Voyez Libéralité.)

Gênes (v. d'Italie), جـنـوه Djenouah, Guenouah.

Genêt, رتم retem, retam (en espagnol, retama), تغره toghrah.

— sauvage, رتـم ذا الخـلا retam dê-'l-khalâ.

— sablonneux, رتم ذا الرمل retam dê-'r-reml.

— d'Espagne, حلفه halfah.

Genévrier, عرعـر a'raar, عرعار a'ra'âr, قوقلان qouqlân.

Génie (intelligence), عقل a'ql.

— (être surnaturel), جنّ djenn, genn, djinn, ginn.

— Un mauvais Génie, عفريـت a'fryt, غول ghoul. (Voyez Démon.)

Génois, جنوى Djenaouy, جنويز Djenouyz, جنويزى Djenouyzy.

Genou, ركبه roukbah, rokbéh, pl. ركاب rekâb (en berb., وفد oufadd).

— Coup de Genou. (V. Coup).

Genre, جنس djens, pl. جنوس djenous; صنف senf, pl. اصناف âsnâf; نـوع nou', pl. انـوع ânou'. (Voy. Espèce.)

— Il est habile en tout Genre, فى كلّ نـوع هـو عـاقـل fy koll nou' hou a'âqel.

— Le Genre masculin, الجنـس المذكّر êl-djens êl-mozakker.

— Le Genre féminin, الجنس المؤنث *êl-gens êl-mouânnets.*

Gens (plur.), ناس *nâss*, قوم *qoum, qaum.*

— La plupart des Gens disent, قال اكثر الناس *qâl âkthar ên-nâss.*

Géographie, جوغرفيه *djoughrafyah*, ذكر البلدان *dekr êl-boldân, zikr êl-boldân*, جوعرفيه *djaou'rafyah*, ذكر ذا البلدان *dekr dê-'l-boldân.*

Geôle. (*Voyez* Prison.)

Geôlier, حبّاس *habbâss.*

Géomètre, مهندز *mehendez*, مهندس *mehendess.*

Géométrie, هندسه *hendessah.*

Géométrique, هندسى *hendessy.*

— Figure Géométrique, صورة هندسيه *souret hendessyéh*, رسم هندسى *ressem hendessy.*

Géranium musqué (plante), مسك الغريب *misk êl-gharyb.*

Gerbi (île d'Afr.), جربه *Djerbéh, Djerbih.*

Gergis (port de cette île), جرجيس *Djerdjyss, Djirdjyss.*

Germe, نبت *nebt*, pl. نبات *nebât;* سمخ *semkh.*

Il a Germé, نبت *nabatt.*

Germinal, جرمينال *Djermynâl.*

Germination, تنبيت *tenbytt.*

Gezulah (pr. de l'emp. de Marok), جزوله *Djezoulah*, قزوله *Qezoulah.*

Ghayn, غين, nom de la dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe, vingt-et-unième de l'alphabet moghrébin, ع (Gh). (*Voy.* G.)

Le mont Gibel, جبل النار *Djebel ên-nâr*, بركان *Bourkân.*

Gibier, صيد *syd.*

Gibraltar (forteresse d'Esp.), جبل طارق *Djebel Târeq, Djebel Târiq*, جبل الفتح *Djebel êl-fetèh*, جبل عطار *Djebel a'ttâr*, ست البوغاز *Sitt êl-boughâz.*

Gigery (port d'Afrique), جيجل *Djydjel.*

— Natif de Gigery, جيجلى *Djydjely.*

Gigot, فخد *fakhd.*

— de mouton, فخد الضانى *fakhd êd-dâny.*

Gilet, منصوريه *mansouryah*, صدريه *sadryah, sadryéh.*

— sans manches, قشاب *qaschâb.* (*Voyez* Veste.)

Gim, lettre arabe. (*Voy.* Djym.)

Gingembre, زنجبيل *zendjebyl*, سكينجبر *seguyndjeber*, زنزبيل *zenzebyl.*

Girgéh (ville d'Égypte), جرجه *Djirdjéh, Guirguéh.*

— Natif de Girgéh, جرجاوى *djirdjâouy, guirgâouy.*

Girofle, قرنفل *qaronfoul, qoronfel,* عود ذا النوار *a'oud dê-'n-nouâr,* قرنفله *qoronfeléh.*

Giroflée jaune, خيلى *khayly.*

Girouette, عليم ذا الريح *ou'leyym dê-'r-ryh,* نيسان *nyssân.*

Giton, لوطى *loutty* (en berb., شمته *chematah*).

Gizéh (ville d'Égypte), جيزه *Djyzéh, Guyzéh, Djyzah.*

— Natif de Gizéh, جيزوى *Djyzaouy, Guyzâouy.*

— Les pyramides de Gizéh, الهرامات الجيزاويّات *êl-herâmât êl-djyzâouyyât.*

Glace, جليد *djelyd* (en berbère, اكرس *égriss*).

— de miroir, مرايه *merâyéh, mirêyah,* ما ذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah,* ما المرايه *mâ êl-mirâyéh,* بلور المرايه *bellour êl-mirâyéh.* (*Voy.* Miroir.)

— La Glace d'un miroir représente l'homme tel qu'il est, بلّور المرايه يروى صورة الانسان مثلما هى *bellour êl-mirâyéh yrouy souret êl-ênsân methel-mâ hyé.*

Glaire d'œuf, بياض البيضه *beyâdd êl-beyddah,* زلات *zelât.*

Glaive. (*Voyez* Épée, Sabre, Cimeterre.)

Gland de chêne, بلّوطه *belloutah,* pl. بلّوط *belloutt* (en espagnol, *bellota*).

— d'ornement, شرّابه *cherrâbah.*

Glande, ورم *ouaram, ourem,* pl. اورام *âourâm;* ربّة *robbah.* (*V.* Abcès.)

Il a Glané, لقط *laqatt,* حوّش *haouach.*

— Il Glanera, يلقط *yelqott,* يحوّش *yaouch.*

Glaneur, لقّاط *laqqâtt,* f. لقّاطه *laqqâttah.*

Glissade, زلقه *zalqéh, zalqah,* pl. زلقات *zalgât.*

Il a Glissé, زلق *zalaq,* زملط *zamlatt,* زحلق *zahallaq.*

— Il a fait Glisser, زلّق *zallaq.*

— Il Glissera, يزلق *yezlaq,* يزملط *yzmelett.*

Globe, كره *korah* (en berbère, اسنيك *âssenyk*). (*Voy.* Boule.)

— Le Globe du monde, الكرة الفلكيه *êl-korat êl-felekyéh.*

Gloire, فخاره *fikhârah, fikhâ-*

réh, جلال djelâl, جلالة djelâlah, guelâléh, عزّ a'zz, ثنا tenâ, فخر fakhr. (V. CÉLÉBRITÉ, HONNEUR.)

— Vaine Gloire, افتخار îftikhâr, مجد باطل medjd bâttel.

— La Gloire éternelle, المجد الدايم êl-medjd êd-dâym, المجد الازلى êl-medjd êl-âzely.

— A la Gloire de Dieu, بحمد الله be-hamd Allah.

GLORIEUX, فخير fekhyr, حميد hamyd, مفتخر moftekher. (Voyez CÉLÈBRE, ILLUSTRE, RENOMMÉ.)

— Le nom de Bonaparte est Glorieux dans le monde entier, بونابارته اسمهُ مشهور فى كل الدنيا Bounâbârtéh ism-ho mechhour fy koll êd-dounyâ.

Il s'est GLORIFIÉ, فخر fekher, fakhar, تفخّر tefakkher, تعزّز tea'zzaz, تشرّق techerref.

— Il a Glorifié, فخّر fakkhar, شكر chakar, cheker. (V. Il a LOUÉ.)

— Il a été Glorifié, انفخر ênfekher.

— Il se Glorifie en lui-même, يفتخر فى ذاته yeftekher fy dât-ho.

— Qui se Glorifie lui-même, le monde le méprise, من شكر نفسهُ دمّتهُ الناس man cheker nafs-ho, dammet-ho ên-nâss.

GLOSE. (Voyez COMMENTAIRE.)

La poule a GLOUSSÉ, قاقت الدجاجه qâqett êd-dedjâdjéh.

GLOUTERON (plante). (Voy. BARDANE.)

GLOUTON. (Voyez GOURMAND.)

GLU, علق a'lq, دبق dibq, دبوق debouq. (V. COLLE, GOMME.)

Il a GLUÉ, دبّق dabbaq.

Il a GOBÉ, استلقى êstalqä, استنول êstenoual, ندح nadah, لقم laqam. (Voy. Il a AVALÉ.)

GOBELET, قدح qadah, قبّايه qobbâyéh. (Voyez COUPE.)

— de métal, طاسه tâssah, plur. طاسات tâssât; زلافه zelâfah. (V. GODET.)

GODET, فنجان findjân, fingân, pl. فناجين fenâdjyn, fenâguyn; سكروجه sekroudjah, pl. سكروجات sekroudjât, سكاريج sekârydj. (Voy. GOBELET, TASSE, COUPE.)

GOELETTE, سكونه sekounah, skounah.

GOG (n. pr.), جوج Djoudj, Goug, اجوج Adjoudj, Agoug.

GOINFRE. (Voy. GOURMAND.)

Golfe, جون *djoun*, pl. اجوان *êdjouân;* مجاز *madjâz;* خليج *khalydj, khalyg*, pl. خلجان *khalidjân*, جبيت *djebyt*, pl. جبابيت *djebâbyt*. (*Voy.* Baie.)

Goliath (n. pr.), جليـاد *Djelyâd*, جالوت *Djâlout.*

Gomarah (nom d'une tribu berbère), غمارة *Ghomârah.*

Gomme, عـلـك *aalk*, علق *aalq*, سمغ *semgh*, صمغ *samgh, semagh* (en berbère, ليك *lyk*).

— arabique, سمغ سناري *semgh senâry*, صمغ عربى *samgh a'raby* (en berbère, تونين *tounyn*, ثممت ناتلح *thamamt nâtalh*).

— turique, سمغ طوري *semgh toury*.

— adragante, صمغ ادرجن *samqh âdradjan, samgh âdragan.*

— de Geddah, سمغ حجازى *semgh hedjâzy, semgh hegâzy*.

Il a Gommé, لزق بالصمغ *lezaq be-'s-samgh.*

Gond, رزّة *rezzah, rezzéh*, pl. رزايز *rezâyz;* رتاج *retâdj;* كرنبة *kernebah*, pl. كرانيب *kerânyb;* سعرور *sa'rour;* حقّ *hoqq*, pl. حقاق *heqâq;* سقاطة *saqâttah*, pl. سقاطات *saqâttât;* كعب *kaab*, pl. كعاب *ko'âb;* سيار *syâr.*

Gonflé, مبشوم *mabchoum.*

Il a Gonflé, بشم *bechem*. (*Voy.* Il a Enflé.)

— Il Gonflera, ينفخ *ynfokh*, يبشم *ybchem.*

— Il s'est Gonflé. (*Voyez* Il s'est Enflé.)

— Il se Gonflera, ينتفخ *yntefokh.*

Gonflement, بشمة *bechmah.*

Gorarah (oasis d'Af.), قرارة *Qorârah* (en berb., تڭرارة *Tegorârah*).

Gorge, Gosier, حلق *halq*, pl. حلوق *houlouq;* ڭراجم *guerâdjem*, غرغور *gharghour*, ڭرڭور *gargour* (d'où le fr. *gargariser*), زهر *zoher;* حلقم *helqoum*, pl. حلاقيم *helâqym* (en berb., اغرجون *âghirdjoum*).

— Nœud de la Gorge, جوزة الحلق *djouzet êl-halq.*

— L'intérieur de la Gorge, زلعمة *zelo'mah*, جنجرة *djendjerah*, plur. جناجر *djenâdjer.*

— (sein, mamelles). (*V.* ces mots.)

— Il a rendu Gorge, ردّ الّى اخذهُ *redd âlly âkhad-ho.*

Gorgée, جغمة *djoghmah*, شرقة *cherqah;* غبّة *ghabbéh*, plur. غبّات *ghabbât;* جرعة *djera'ah.*

Goudron, زفت *zeft*, قير *qyr*, قطران *gittrân, qettrân, qottrân*

(d'où vient le fr. *goudron*). (*Voyez* Brai, Poix.)

Il a Goudronné, دهن بالقطران *dehenn bi-'l-qettrân*, قيّر *qayyar*, زفّت *zaffatt*, قلفط *qalfatt* (d'où le fr. *calfater*), شحّم *chahham*.

Gouffre, نفّه *neffah*, *nefféh*, pl. نفّات *neffât*; حويه *haouyéh*; لجّه *loddjéh*, pl. لجج *lodjadj*.

Gouge, دفره *defrah*, سكوربيه *sgourbyah*.

Goujon, بورى *boury*.

Goule (loup-garou), غول *ghoul*, غوله *ghoulah*.

Goulot, زنونه *zenounah*.

Goulu. (*Voy*. Gourmand.)

Gourde, قرع *qarah*.

— (monnaie), قروش *qrouch*; غروش *ghrouch*, pl. غروشات *ghrouchât*; ريال *ryâl*, pl. ريالات *ryâlât*.

Gourmade, لكمه *lakméh*, plur. لكمات *lakmât*. (*Voyez* Coup.)

Gourmand, طفلى *tofly*, بطنانى *botnâny*, شرّه *cherrah*, جوفانى *djoufâny*, اكيل *âkyl*, مرّاش *marrâch*. جنجرانى *djendjerâny*. (*V.* Avide.)

Gourmandise, شراهه *cherâhah*, جنجره *djendjerah*.

Gourme, قرعه *qara'ah*. (*V.* Gale.)

Gourmet, دوّاق *daououâq*.

Gousse, خرّوبه *kharroubah*, pl. خرّوب *khourroub*; خرنوبه *khernoubah*, pl. خرنوب *khournoub*.

— d'ail, فصّ الثوم *fess êt-thoum*.

Goût, دوق *douq*, *deouq*, بنّه *bennah*, طعم *taam*, طعمه *taamah*, *taaméh* (en berb., زيظظ *zyddedd*).

Il a Goûté, استدوق *êstedouaq*, استطعم *êstettaam*, داق *dâq*, دوق *daouaq*, طعم *taam*.

— Il Goûtera, يدوق *ydouq*, *yedouq*, يستطعم *yestetta'm*, يستدوق *yestedouq*.

— Goûte ce vin! دوق هذا النبيد *douq hadâ ên-nebyd!*

— Je n'en ai jamais Goûté, ما داقت شى منهُ ابدًا *mâ dâqt chy min-ho âbadân*.

— Il a fait Goûter, دوق *daououaq*.

Gouter (repas de l'après-midi), شرا *cherâ*.

Goutte de liquide, قطره *qottrah*, *qottréh*, pl. قطرات *qottrât*, قطر *qottr*; نقطه *noqtâh*, pl. نقطات *noqtât*; دمعه *dema'ah*, دموع *demou'* (en berbère, تيمقّيت *tymeqqyt*, pl. تيمقّا *tymiqqâ*).

— de rosée, قطر الندا *qottrênnedâ*.

— (maladie), نـقـرز *neqraz*, وجع الـمـلـوك *ou'dja êl-moulouk* (m. à m. douleur des rois), عـقـال *ou'qâl, eu'qâl.*

— Il a eu la Goutte, تنقرز *tenqerez.*

— Goutte à Goutte, نقطه نـقـطه *noqtah noqtah*, قطره قـطـره *qottrah qottrah*, نقط نقط *noqt noqt.*

— Je n'y vois Goutte, انا اعمّى فـي هـذا *ânâ â'mmä fy hadâ*, ما اقشع فـيـه شي *mâ âqcha' fy-hi chy*, ما شوفت شي حاجه *mâ chouft chy hâguéh.*

Goutteux, متنقرز *motanqerez.*

Gouttière, افريـز *âfryz*, قـنـاه *qanâh*; مزراب *mezrâb*, pl. مزاريب *mezâryb*; قصطل *qestal*, pl. قصاطل *qessâttel*; سبّالة *sebbâléh*, pl. سبّالات *sebbâlât.*

Gouvernail, دمان *demân, doumân*; دفّه *dafféh*, pl. دفوف *dafouf.*

— Il a pris le Gouvernail, مسك الدفّه *messek êd-dafféh.*

Il a Gouverné, حـكـم *hakam, hakem*, ساس *sâss.* (*Voyez* Il a Administré.)

— Il Gouvernera, يحكم *yahkem*, يسوس *yssouss.*

— La tête Gouverne le Corps, الراس يسوس اعضا الجسد *êr-râss yssouss i'iddâ êl-djessed.*

Gouvernement (action de gouverner), حكم *koukm*, تدبيره *tedbyrah*, سيـاسه *syâsséh.* (*Voyez* Administration.)

— (état), مشيخـه *moucheykhah*, جمهور *djemhour*, ملك *moulk.*

— (province), ولايــه *oulâyéh*, معامله *ma'âmeléh*, عماله *e'mâléh.*

— Pendant son Gouvernement, في ولايته *fy oulâyet-ho.*

Gouverneur, حاكم *hâkm*; باشا *bâchâ*, pluriel بـاشوات *bâchaouât*, عـامل *a'âmel* (en berbère, امقـران *âmeqrân*, امقور *ôumqour*, امغر *âmghar.* (*Voy.* Administrateur.)

— d'une place, اغـا *âghâ*, plur. اغاوات *âghâouât.* (*Voy.* Commandant.)

— d'une province, بـيـك *beyk, bey*; سنجاق *sandjâq, sangâq*, pl. سناجق *senâdjeq.*

— Sous-Gouverneur, خليفه *khalyféh, khalyfah*, pl. خلـفا *kholefâ*; نايب *nâyb*, pl. نوّاب *naouâb* (d'où vient le mot *nabab*); اعيـان *âa'yân*, والى *ouâly*, اركون *ârkoun.*

Grâce, كرامه *kerâméh, kerâmah,* فضل *fadl;* نعمه *ni'mah, ni'méh,* pl. نعمات *ni'mât;* نعم *na'm,* pl. انعام *êna'âm;* عنايه *i'nâyéh.*

— Par la Grâce de Dieu, بنعمة الله *be-ni'met Allah,* بمنّ الله *be-menn Allah.*

— Grâce à Dieu, شكر الله *chokr Allah,* الشكر لله *ês-chokr li-'llah,* الحمد لله *êl-hamd li-'llah.*

— Il a fait Grâce, منّ *menn,* غفر *ghafar.* (*Voy.* Il a Pardonné.)

— Fais-moi la Grâce de venir avec moi, هبّ لى تروح ويانى *hebb l-y terouh ouyâny.*

— Il a demandé Grâce, استغفر *êstaghfar.*

— Il a rendu Grâces, حمد *hamad,* شكر *chakar.*

— Il rendra Grâces, يشكر *yechkor.*

— Je te rends Grâces, كثّر الله خيرك *katthar Allah kheyr-ak,* كثّر خيرك *katther kheyr-ak* (en berbère, يكثّر ربّى الخيرك *ykether rabb-y êl-khayr-ek*).

— Nous avons rendu Grâces au Créateur, حمدنا البارى *hamednâ êl-bâry.*

— Bonne Grâce, حسن *housn.* (*Voyez* Élégance.)

— Il a bonne Grâce, حسّن *hassan,* صلح *salah.*

— Cet habit a bonne Grâce, هذا الثوب يلبق له *hadâ êl-thoub yelbeq le-ho.*

— Bonnes Grâces. (*V.* Faveur.)

Il a Gracié. (*V.* Il a fait Grâce, Il a Pardonné.)

Gracieux. (*Voy.* Agréable.)

Grade, درجه *deredjah, deraguéh,* pl. درجات *deredjât;* رتبه *retbéh.*

Gradé, مدرّج *modarredj.*

Gradin. (*Voy.* Degré.)

Grain, حبّ *habb, hebb,* plur. حبوب *heboub;* حبّه *habbah, hebbéh,* pl. حبّات *hebbât.*

— de raisin, حبّ العانب *hebb êl-a'âneb.*

— de grenade, حبّة الرمّان *hebbet êr-roummân.*

— de chapelet, خرزه *kherzah,* pl. خرزات *kherzât;* خراز *khorâz.*

— (poids), قيراط *qyrâtt* (d'où vient le fr. *karat*), pl. قراريط *qerâryt;* حبّ *hebb.*

— Grains (en général), غلّه *ghollah, ghalléh, ghelléh.* (*Voy.* Fruits de la terre.)

— Temps de battre les Grains,

وقت الـدراس *ouaqt êd-derâss*, وقت ذا الدراس *ouaqt dê-'d-derâss.*

GRAINE (semence), زرع *zeraa*, زرعه *zere'ah*, pl. زروع *zerou'*; لب *leb*; بزر *bezr*, pl. بزرات *bezrât*, بزار *bezâr*, بزور *bezour* (en berbère, ايمندى *îymendy*. (*Voy.* GRAIN.)

— Graine de lin. (*Voyez* LIN.)

GRAISSE, سمن *semn*, *samenn*, سبك *sebek*; شحم *chaham*, *chehem*, pl. شحوم *chouhoum*; شحامه *chahâmah*, دهن *dehenn*, *dahann*; دسم *dessem*, pl. دسوم *dessoum*; دسومه *dessoumah*, pl. دسومات *dessoumât* (en berb., تسمط *tassemitt*, *tassemt*).

— de mouton, دهن مسلى *dahann mosly*.

— de porc, شحم ذا الحلوف *chaham dê-'l-hallouf*, شحامة الخنزير *chahâmet êl-khanzyr*.

GRAISSÉ, مدهون *madhoun*.

Il a GRAISSÉ, سبّك *sabbek*, دهن *dahann*.

— Il Graissera, يسبّك *yssabbek*.

— Il s'est Graissé, تسبّك *tessabbek*.

— Il se Graissera, يتسبّك *ytsabbek*.

GRAMEN. (*V.* GAZON, HERBE.)

GRAMMAIRE, تصريف *tasryf*, نحو *nahou*, غراماطيك *ghrâmâttyk*, علم النحو *i'lm ên-nahou*.

GRAMMAIRIEN, صاحب النحو *sâheb ên-nahou*, معلم اللغة *ma'allem êl-loghat*.

GRAMMATICAL, نحوى *nahouy*.

GRAND, كبير *kebyr*, fém. كبيره *kebyréh*, *kebyrah*, pl. كبار *koubâr*; عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, pl. عظيمين *a'zzymynn*, عظما *a'zzemâ*, اعظم *â'zzem* (en berbère, امقران *âmeqrân*, *âmouqrân*, fémin. مقريت *mouqrytt*; زجراتان *zadjrâtân*).

— (de taille), طويل *taouyl* (en berb., اغوزفان *âghouzfân*, pluriel ايغوزفانن *îyghouzfânenn*).

— Plus Grand, اكبر *âkbar*, اعظم *â'zzem*.

— (de taille), اطول *âttoual*.

— Dieu est Grand, الله اكبر *Allah âkbar*.

— Il est plus Grand que moi, هو اطول مني *hou âttoual men-ny*.

— Grande taille, petit esprit, قامه طويله عقل قصير *qâmet taouyléh, a'ql qassyr*.

— Les Grands d'un pays, اكابر *âkâber*, اركون *êrkoun*, اراكنه *êrakenah*, مشايخ *mechâykh*.

— Grand-père. (*Voy.* AYEUL.)

— Grand'-mère, يـمّـه *yommah*, لالّه *lêllah*, ستّ *sitt*. (*V.* AYEULE.)

— Ce sont des contes de ma Grand'-mère, ده حديت العجوز *déh hadyts êl-a'djouz* (m. à m. discours de vieille).

— Grand-amiral. (*V.* AMIRAL.)

— Grand-prêtre. (*V.* PRÊTRE.)

— Grand-trésorier. (*V.* TRÉSORIER.)

— Grand-juge. (*Voyez* JUGE.)

GRANDEUR, عظمه *a'zzeméh*, pl. عظايم *a'zzâym*; كبر *kebr*.

Il a GRANDI (v. n.), كبر *kabar*, انكبر *ênkabar*, تكبّر *tekabbar*.

— Il a fait Grandir, كبّر *kabbar*.

GRANGE, مخزن *makhzenn*, pl. مخازن *mekhâzenn*; نادر *nâder*.

— Il a mis en Grange, خزن *khazann*.

GRAPIN. (*Voyez* CROC.)

GRAPPE, عنقود *a'nqoud*, pl. عنقيد *a'neqyd*, عناقيد *a'nâqyd* (en berb., اكازى *âgâzy*, pl. ايكوزا *îygouzâ*.

— de dattes, عنقود الثمر *a'nqoud êt-thamr*, *aangoud êt-tsamr*.

— Tige de la Grappe, عرموش *a'rmouch*, pl. عراميش *a'râmych*.

GRAS, سمين *samynn*, *semynn*, *smynn*, f. سمينه *smynéh*, *smynah*; معلوف *maalouf*, سمان *semân*, (en berb., كراز *karâz*; اقبّه *îqoubbéh*, fém. تقبّه *teqoubbéh*, تقبت *teqoubbet*).

— Le Gras de la jambe, حوته ذا الرجل *houtah dê-'r-ridjl*, حوتة الرجل *houtat êr-rigl*, بطعه ذا الرجل *betta'ah dê-'r-ridjl* (en berbère, تبلولت اظار *tabloult âddâr*). (*Voyez* MOLLET.)

— de l'oreille. (*Voy.* Bout de l'oreille.)

— Il dort la Grasse matinée, ينام كلّ يوم الى الظهر *ynâm koll youm îlä êd-dohor* (m. à m. il dort tous les jours jusqu'à midi.)

GRATIFICATION, بخشيش *bakhchych*.

Il a GRATIFIÉ, تفضّل *tefaddal*, انعم *ênaam*, بخّش *bakhasch*.

GRATIN, شياطه *chyâttah*.

GRATIS, باطلاً *bâtlân*, بطلوق *betlouq*, طليق *telayq*, بلاش *be-lâch*, بلا شى *be-lâ chy*.

— Vinaigre Gratis est plus doux que miel acheté, خلّ بلا شى احلا من عسل بحقّه *khall be-lâ chy âhlâ min a'ssel be-haqq-ho*.

Gratitude. (*Voy.* Reconnaissance.)

Grattage, حك *hekk.*

Gratté, مذروب *madroub.*

Il a Gratté, حك *hakk,* ذرب *darab, zarab,* حكك *hakak* (en berbère, كمز *kemez*).

— Gratte ! حُك *hokk,* حُكّى *hokky* (en berb., اكمز *êkmiz*) !

Grave (pesant), ثقيل *theqyl, tseqyl* (en berb., ازّاى *âzzây,* plur. ازّايت *âzzâyt*).

— (sérieux), عاقل *a'âqel,* مرزّن *morazzen,* محتشم *mohtechem,* متهيّب *motehayyeb,* مهيب *mohyb,* وقير *oueqyr.*

— Affaire Grave, امر ثقيل *âmr theqyl, âmr tseqyl,* حاجه ثقيله *haguéh theqyléh.*

Gravé, منقور *menqour.*

Il a Gravé, نقش *naqach,* ناقش *nâqach,* نقر *naqar.*

— Il a Gravé dans son cœur, طبع فى قلبهُ *taba' fy qalb-ho,* اثّر فى نفسهُ *âttsar fy nafs-ho.*

Gravelle, حصار البول *hissâr êl-boul,* حصاة *hessâh.*

Graveur, نقّاش *naqqâch.*

Gravier, حصوه *hassouah,* حصا *hessâ,* حصحاص *hesshâss,* حصاص *hessâss,* عدسه *a'dséh.* (*V.* Sable.)

Gravité (pesanteur), ثقيله *theqyléh, tseqyléh,* ثقل *tseql.*

— (air sérieux), رزن *rezn,* هيبه *heybah, heybéh,* وقار *ouaqâr.*

Gravure, نقش *naqch, neqch,* نقر *neqr, noqr,* نقاشه *naqâchah.*

Gré, خاطر *khâttr,* رضا *riddâ.*

— De bon Gré, من خاطر *min khâttr,* فى الرضا *fy êr-riddâ,* فى الطيب *fy-'t-tayeb,* من نفس *min nafs,* بخاطر *be-khâttr.*

— Contre son Gré, ضدّ خاطرهُ *dodd khâttr-ho,* غصبًا عنهُ *ghasbân a'n-ho,* من غصب *min ghasb.* (*V.* De Force.)

— Bon Gré mal Gré, ان شاء وان ابا *în châ ou în âbâ.*

— De mon plein Gré, من ذات خاطرى *min dât khâttry,* من رضاى *min riddâ-y.*

— Je te sais bon Gré, فضلك علىّ *fadl-ak a'lay-y.*

Grec, رومى *roumy,* pl. روم *roum;* يونانى *younâny,* pluriel يونانيين *younânyyn.*

— Langue Grecque, لسان يونانى *lessân younâny,* لسان رومى *lessân roumy.*

— De religion Grecque, مكـلـى *melky*, pl. ملكيه *melkyéh*.

— Il a embrassé la religion Grecque, تملّك *temellek*.

GRÈCE, رومـيـه *Roumyéh*, بـلـد الروم *beled êr-Roum*, بلد اليونـان *beled êl-Younân*.

GREDIN, فـايـن *fâyn*, منحوس *menhouss*, محرّص *maharrass*.

GREFFE (en jardinage), لقم *loqm*, تلقيم *telqym*.

— (bureau), مكتبه *mektebéh*, pl. مكتبات *mektebât*; عادليه *a'âdelyah*.

Il a GREFFÉ, لقم *laqqam*.

— Il Greffera, يلقم *yelqem*, يلقّم *yloqqom*.

GREFFIER, كاتب *kâteb*, pl. كتبه *kotebah*; عادل *a'âdel*, عدول *a'doul*, ناسخ *nâssikh*, كاتم *kâtem*.

— en chef, بـاش كاتـب *bâch kâteb*, كاتـم سرّ *kâtem serr*, دفتردار *defterdâr*, روزنامجـى *rouznâmdjy*, *rouznâmguy*.

GRÉGOIRE (n. pr.), كريغوريوس *Kryghouryous*, غـريـغـوريس *Ghryghourys*.

GRÊLE (subst.), بـــــرد *bered*, تبروری *tebroury*.

—(adj.), رفيع *refy'*, رقيق *reqyq* (en berbère, ارقيق *êrqyq*).

Il a GRÊLÉ, الدنيا مضروبه بالبرد *êd-dounyah maddroubah bi-'l-bered* (en berbère, ابروری *âbroury*).

— Les mûriers ont été Grêlés, التوت انضربت بـالبرد *êt-tout êndarabet bi-'l-bered*.

GRÊLON, حـبّـة الـبرد *hebbet êl-bered*.

GRENADE (fruit), رمّانه *roummânah*, *roummânéh*, pluriel رمّـانـات *roummânât*; رمّان *roummân*.

— de guerre, قـنـبره *qounbarah*, قنبيره *qonbeyrah*, pl. قنابر *qenâber*.

— (ville d'Esp.), غرنـاطه *Ghernâttah*, *Gharnâttah*.

— Natif de Grenade, غـرنـاطى *Ghernâtty*, *Gharnâtty*.

GRENADIER (arb.), شجرة الرمّان *chadjeret êr-roummân*, سجــره ذا الـرمّـــان *sedjrah dê-'r-roummân*, شجر الرمّان *chadjar êr-roummân*.

— (soldat), قنبرهى *qounbarahy*, قنبرجى *qounbaradjy*, *qounbardjy*, pl. قنبرجيه *qounbardjyah*.

GRENADILLE (fleur), سبع الـوان *seba' êlouân* (m. à m. des sept couleurs).

GRENADIN. (*Voy.* Natif de Grenade.)

Grenier, مخزن *mahhzen*, plur. مخازن *mekhâzen* (d'où le fr. *magasin*); هرّى *horrä*, pl. اهرّا *ôhorrâ*.

Grenouille, ضفدع *difda'*, *doufda'*, pl. ضفادع *dafâdè'*; ضفضعه *difda'ah*, ضفضع *difda'*, مكركر *meguerguer* (en berb., امقرقر *âmqorqar*, pl. ايمقورقار *îymqourqâr*). (*Voy.* Crapaud.)

Grief, خسارة *khessârah*, ضرر *dourour*, شرّ *cherr*; سيه *siyah*, plur. سيات *siyât*, باطل *bâttel*.

Griffe, مخلاب *moukhlâb*, pl. مخالب *mokhâleb*, مخاليب *mokhâlyb*; دفره *deferah*, plur. دفرات *deferât* (en berb., ايشر *îycher*, plur. ايشارن *êychârenn*). (*Voy.* Ongle.)

— (sceau, signature, chiffre), طغرى *toghrä*, طغره *toghrah*.

— Je t'ai tiré de ses Griffes, خلصتك من قبضته *khalast-ak min qobdet-ho*.

Griffon, حريش *harych*, عنقا *a'nqâ*. (*Voy.* Hippogriffe.)

Il a Griffonné, خرطش *khartach*.

Il a Grignoté, تقور *teqouer*, قرقش *qarqach*.

Gril, مشوا *mechouâ*, مشوى *mechaouey*; مشله *mechaléh*, pluriel مشلات *mechelât*; حداد الكباب *haddâd êl-kebâb*, قرمش *qermich*.

Grillage, Grille, شبّاك *chebbâk*, شبكه *chebekéh*, pluriel شوباك *choubâk*; شبّيك *chebbayk*.

Grillé (rôti), مشوى *mechouy*.

— (grillagé), مشبّك *mochabbek*.

— Pain Grillé, خبز مقرموش *khobz meqermouch*, عيش مقرمش *a'ych moqermech*.

Il a Grillé (rôti), شوى *chaouä*.

— (grillagé), شبّك *chabbak*.

— Il Grillera (rôtira), يشوى *ychouy*.

— Il a Grillé le café, حمّص القهوه *hammess êl-qahouéh*, *hammass êl-qahouah*.

— du pain, قرمش الخبز *qarmach êl-khobz*, قرمش العيش *qermech êl-a'ych*.

Grillon (insecte), بزيز *bezyz*; صرصور *sarsour*, pl. صراصير *serâssyr*.

Grimace, كمّارة *kemmârah*, خنشوش *khanchouch*.

Il a Grimacé, لوّق *laouaq*.

Grimacier, الوق *âlouaq*, plur. لوق *louq*.

Grimoire, كتاب السحر *kitâb ês-sahr*.

Il a Grimpé, تعشتق *taachtaq*, تعربش *taarbech.* (*V.* Il a Monté.)

Il a Grincé des dents, صرّ باسنانه *sarr bê-ésnân-ho*, كزّ *kizz*, كزكز *kiz-kiz*, غزغز *ghazghaz.*

Grincement, صرير الاسنان *seryr êl-êsnân.*

Gris, مرّ *morr*, رمادى *remâdy*, ترابى *torâby*, اشهب *âchhab* (en berbère, ايشد *îychad*).

— Les cheveux deviennent Gris, تشيب الشعر *tetchyb êch-cha'ar.*

— Il a des cheveux Gris, شعره شايب *cha'ar-ho châyb.*

Grive, طرد *terd*, ترد *terd*, سمّان *soummân*, سمّن *soummoun.*

Il a Grogné, زحر *zeher*, خمخم *khamkham*, تخنزر *tekhanzer.*

— Il Grognera, يزحر *yzher*, *yzhor.*

Groin. (*Voyez* Grouin.)

Il a Grondé, شتم *chetem, chetam*, انتعب *ênta'b*, همر *hemer*, همّر *hemmer*, تنازق *tenâzaq*, دمدم *dam-dam*, نهم *nehem*, نها *nehâ.*

Gronderie, شتم *chetem*, نهام *nehâm.*

Gros, غليظ *ghelydd, ghelyzz*, pl. غلاظ *ghelâzz*, غلظان *ghelzân*; تخين *tekhyn* (en berb., ماقور *mâqour*; ازهاران *âzhêrân*, pluriel ازوهرانن *îzouherânenn*). (*Voyez* Épais.)

— Un Gros de cavalerie, جملة الخيالة *djoumlet êl-khyâléh*, عزم *e'zm.*

— Femme Grosse. (*Voyez* Enceinte.)

Grossesse, حبل *hebl.*

Grosseur, غلظ *gholz*, تخن *toukhn.* (*Voyez* Épaisseur.)

Il a Grossi (v. n.), غلظ *ghaladd, ghalazz*, تغلظ *teghellezz.*

— Il Grossira, يغلظ *yghledd.*

Grossier, خشين *khachyn*, رشين *rechyn*, f. رشينة *rechynah*; كتيف *katyf.* (*Voyez* Incivil.)

Grotte, كهف *kahf, kehf, kahaf*, pl. كهوف *kouhouf*, كهفات *kehfât*; سرداب *serdâb*, pluriel سراديب *serâdyb.* (*V.* Caverne.)

Grouin de porc, بوز *bouz*, plur. ابواز *âbouâz*; زنفره ذا الحلوف *zenfarah dê-'l-hallouf*, فمّ الخنزير *foumm êl-khanzyr*, خرطوم *khertoum.* (*Voyez* Gueule, Hure.)

Gruau, برغل *bourghoul*, pluriel براغيل *borâghyl.*

Grue (oiseau), غرنوق *ghour-*

nouq, غرنوك *ghournouk*, *ghernouk*; لقلق *laqlaq*; كركى *kourky*, plur. كراكى *keráky*.

— (machine), دولاب *douláb*, لولاب *louláb*, منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

Guadalajara (ville d'Espagne), وادى الحجاره *Ouâdy êl-hadjârah*.

Guadalquivir (fleuve d'Esp.), واد الكبير *Ouâd êl-kebyr*.

Guadamès (v. d'Afr.), غدامس *Ghadâmess* (en berbère, عديمس *A'dyms*). (*Voy.* Gadamès.)

Guadiana (fl. d'Esp.), وادى انه *Ouâdy Anah*, واديانه *Ouâdyânah*.

Guadix (ville d'Espagne), وادى اش *Ouâdy Ach*.

Gué, مشرع ذا الواد *mechra' dê-'l-ouâd*; مخضه *mokhdah*, *mokhdéh*; مخاضه *mokhâddah*, *mokhâddéh*, pl. مخايض *mokhâydd*; خوض *khoudd*, مقطع الواد *meqtaa êl-ouêd*, pluriel مقاطع *moqâttê'*.

— Il a passé à Gué, قطع الواد *qattaa êl-ouâd*, خاض *khâdd*, خوّض *khaouadd*.

Guèbre, كبر *keber*, كّبر *gueber*, عبد النار *a'bd ên-nâr*.

Guède (plante), فوّة *fououah*.

Guenilles, شرطوط *chertoutt*, pl. شراطيط *cherâttytt*. (*Voy.* Chiffon, Haillon, Habit usé.)

Guenon, قرده *qerdéh*, *qerdah*, *qirdah*, *qardah*, *gardah*, قرد *qerd*, *qird*, *qard*, *guerd* (en berb., تيبكيت *tybkytt*, تزطط *tazottott*).

Guêpe, زنبور *zenbour*, زنبول *zenboul*; ناحله *nâhlah*, pl. ناحل *nâhal*; زلقطه *zelqettah*, pl. زلاقط *zelâqett*.

Guères, قليل *qalyl*, قليلاً *qalylân*, شويه *choyéh*, بسّ *bess*.

— Je ne l'aime Guères, ما احبّه شى لا قليل *mâ âhobb-ho chy êllâ qalyl*.

— Il ne s'en est Guères fallu que je ne l'aie battu, لو ما شويه كنت ضربتهُ *lou mâ chouyéh kont darabt-ho*.

— Il ne reste Guères à la maison, وقوعهُ فى الدار قليل *ouqou'-ho fy-'d-dâr qalyl*.

Guéri, معافى *mo'âfy*, ناسح *nâssih*, مبرى *mobry*, مشفى *mochfy*.

Il a Guéri (v. n.), شفا *chefâ*, *chafâ*, داوى *dâouä*, طيّب *tayyab*, خفّ *khaff*, برّا *barrâ*, برّى *barrä*, *berrä*; شفى *chefä*, *chefey*; داوا *dâouâ*, طيّب *tayyab*.

— (v. n.), برا *barâ*, انشفى *ênchefä*, *ênchefey*; طاب *tâb*, عافى *a'âfey*, تعافى *ta'âfey*, برى *barä*, *berey*; نصح *nassah*, اشتفا *êchtefâ*, استشفى *êstachfä* (en berb., حل *hal*, *hel*).

— Il est Guéri de sa fièvre, طاب من سخونته *tâb min sekhounet-ho*.

— Tu n'es pas bien Guéri, ما طبت شى مليح *mâ tabett chy melyh*.

— Il Guérira (v. a.), يشفى *yechfy*, يبرّى *ybarry*, *yeberry*, يداوى *yedâouy*.

— Guéris-toi! اشفى *ôchfy!* *êchfy!* (en berbère, احلى *âhly!* احلو *âhlou!*)

— Que Dieu te Guérisse! الله يطيّبك *Allah yttayyeb-ak!*

— Que Dieu le Guérisse! الله يطيّبه *Allah yttayyeb-ho!* (en berb., اتيشفو ربّى *âtychfou rabb-y!*)

— Il a Guéri toutes les maladies, quelle que fût leur espèce, كان يشفى الامراض اى جنس كانت *kân yechfey êl-âmrâdd, êy djens kânet*.

GUÉRISON, شفاه *chefâh*, استشفى *îstechfy*, صحّه *sahhah*.

GUÉRISSEUR, شافى *châfy*, طبيب *tabyb*.

GUÉRITE, باشوره *bâchourah*, pl. باشورات *bâchourât*; بريجه *boureydjah*, *bourydjéh*.

GUERRE, حرب *harb*, pl. حروب *houroub*; كرّه *guerrah*, غزوه *ghezouah*, غزاه *ghazâh*, محاربه *mohârebah* (en berbère, امنغى *âmenghy*, دامنغى *dêmenghy*.)

— Il a déclaré la Guerre, نادى بالحرب *nâdey bi-'l-harb*.

— La Guerre est allumée, اشتعل الحرب *échta'al êl-harb*.

— Il a fait la Guerre, حرب *harab*, حارب *hârab*, جاهد *djâhad*, حرك الحرب *harak êl-harb*, غزا *ghazâ*, غازى *ghâzey*, تغازى *teghâzey*.

— Il a fait la Guerre au prince, ركب على الامير *rakab a'lä êl-êmyr*.

— Ils se font la Guerre entre eux, يتغازوا مع بعضهم بعض *yetghâzoû ma' baadd-houm ba'dd*, هم حاربين بعض على بعضهم *houm hârebynn ba'dd a'lä ba'dd-houm*.

— Munitions de Guerre. (*Voyez* MUNITIONS.)

GUERRIER, حربى *harby*, plur. حربيين *harbyyn*; لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend*; غازى *ghâzy*, مغاور *moghâouer*. (*V.* BELLIQUEUX.)

Guet, ناظور nâddour, nâzzour, حـــارس hâress, عســــس a'ssass, رقيب reqyb.

— Le Guet fait sa ronde dans la ville, العسس يدور فى المدينه él-a'ssass ydour fy-'l-medynéh.

— Le mot du Guet, لـغـز loghz, كلمة المعنيه kelmet él-ma'nyéh.

Guêtre, تقاشر teqâcher, تراباق trâbâq, terâbâq.

Il a Guetté, تلّ tell, toll, عاين a'âyann.

— Il Guettera, يتلّ ytoll.

Gueule, خنـفـوفـه khanfoufah, بوز bouz (en berbère, امى îmy, pl. اماون îmâouenn. (Voy. Bouche.)

Gueux (pauvre), شحّاد chahhâd, plur. شحّاديـن chahhâdyn; مفلس mofelless, pl. مفلّسين mofellessinn; مندبور mendabour. (Voyez Pauvre, Mendiant.)

Gui (t. de marine), پوتافرا pou-tâforâ.

— (plante), دبخ debkh.

Guibre (t. de marine), تـاليامار tâlyâmâr.

Guichet. (Voy. Porte.)

Guide, دلـــيـــل delyl, pluriel دلايل delâyl; رشيد rachyd. (Voyez Conducteur.)

Il a Guidé, دلّ dell, وصّل oues-sel. (Voy. Il a Conduit.)

— Guide-moi dans ma route! ارشدنى فى سكّـتـى êrched-ny fy sekket-y! هدنى فى سابيلى hod-ny fy sâbyl-y!

Guimauve, خـطـميـه khetmyéh, khatmyah, خبيره khobeyrah.

Il a Guindé, طالع tâla'. (Voyez Il a Élevé, Il a Hissé.)

Guirlande, اكليل âklyl.

Guise, شكل chikl, pluriel اشكال êchkâl; خاطر khâttr.

— Je vis à ma Guise, انا باعيش عـــلى شـــكلـــى ânâ bâ'ych a'lä chikl-y.

— Va à ta Guise! امشى عـلـى خاطرك êmchy a'lä khâttr-ak!

— Que chacun vive à sa Guise! كل واحـد يعيش على خاطـرهُ koll ouâhed ya'ych a'lä khâttr-ho!

— Telle est ma Guise, ذا كيفـى dâ kyf-y, هذا شكلى hadâ chikl-y.

Guitare, طنبوره فرنجـيـه tan-bourah frandjyéh; قيـتـاره qytârah, pl. قيتارات qytârât; كويتره kouy-terah.

Gypse, جـــبـــص djibs, guibs, جيپس djyps. (Voy. Plâtre.)

H

H; huitième lettre de l'alphabet français, rendue en arabe par deux lettres différentes, qui ne diffèrent l'une de l'autre, dans leur prononciation, que par leur aspiration plus ou moins forte.

La première de ces deux lettres est le *hâ* ou *hhâ*, ح, sixième lettre de l'alphabet arabe moderne (huitième de l'ancien alphabet), et qui se prononce fortement, équivalant ainsi à peu près à notre H aspiré, mais articulé plus durement encore.

La seconde est le *hé*, ه, vingt-septième lettre de l'alphabet arabe moderne (cinquième de l'ancien alphabet, et vingt-sixième de l'alphabet moghrébin); elle équivaut à peu près à notre H non aspiré, si ce n'est qu'on la fait presque toujours sentir dans la prononciation, quoique d'une manière beaucoup plus faible que celle du *hâ*.

HA! (exclamation), ها *hâ!* يا *yâ!* ايها *êyhâ!* ياه *yâh!* واه *ouâh!*

— Ha! que je suis malheureux! يا حسرتي *yâ hassert-y!*

HA, nom de la sixième lettre de l'alphabet arabe, (ح), حا *hâ*, حا كبير *hâ kebyr*. (*Voy.* ci-dessus H.)

HABILE, حاذق *hâdeq*, قابل *qâbel*, عالم *a'âlem*; شاطر *châtter*, pl. شطار *chouttâr*; ماهر *mâher*, *mêher*, pl. ماهرين *mâheryn*; مستعد *moste'id*. (*Voyez* ADROIT.)

— Plus Habile, امهر *âmhar*, اشطر *âchtar*.

HABILETÉ, حدقه *hadqéh*, *hedqah*, علم *i'lm*, قابليه *qâbelyéh*, مهاره *mehâréh*. (*Voy.* ADRESSE.)

HABILLÉ, لابس *lâbess*, pluriel لابسين *lâbessyn*.

— Ils sont tous Habillés de la même manière, كلهم لابسين بفرد شكل *koll-houm lâbessyn be-ferd chikl.*

Il a HABILLÉ, لبّس *labbass*, *lebbess*, كسا *kassâ*, *kessâ*.

— Il s'est Habillé, لبس *lebess*, تلبّس *telebbess.*

— Il s'Habillera, يلبس *ylbess*, *yelbess*, يتلبّس *ytlebbess.*

— Vous vous êtes Habillés, لبستوا *lebestou* (en berb., تلسم *telsem*).

— Habille-toi ! البس *êlbess!* البسك *êlbess-ak!* البس ثيابك *êl-bess tsyâb-ak!* (en berb., الن *îls*, اسو *îssou*, اتلوس ثلبك *êtlous theleb-ek*).

— Après que tu te seras Habillé, بعد ما لبست ثيابك *ba'd mâ lebest tsyâb-ak.*

— Il s'est Habillé en femme, كان لابس لبس امراة *kân lâbess loubs îmrât.*

HABILLEMENT, لباس *lebâss*, الباس *îlbâss*, لبس *lebs, loubs*, ملبوس *melbouss*; ثوب *thoub, thouab, tsouab*, pl. ثياب *thyâb, tsyâb*, اثواب *êthouâb.* (*V.* HABIT.)

HABIT, لباس *lebâss*, pl. لباسات *lebâssât*; كسوه *kissouéh, kissouah*, pl. كسوات *kissouât*; ثوابه *thouâbéh* (en berb., لكسوا *liksouâ*, ثلبه *thele-béh.* (*Voy.* HABILLEMENT.)

— Habit de cérémonie, قفتان *qaftân*, خلعه *khila'ah*; كسا *kissâ*, pl. كساوى *kissâouey.*

— Habit usé, دربالة *derbâlah, derbâléh*, plur. دربالات *derbâlât.* (*Voy.* HAILLON, GUENILLES.)

— Marchand de vieux Habits. (*Voy.* FRIPIER.)

— Ton Habit n'était pas encore achevé, اللباس بتاعك ليسّا ما كان شى متمّم *êl-lebâss betâ-'ak lyssâ mâ kân chy motammem.*

HABITABLE, عامر *a'âmer*; معمّر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour.*

— La terre Habitable, الارض العامره *él-ârd êl-a'âmeréh*, البرّ المعامور *êl-berr êl-ma'âmour*, الدنيا المعمّر *êd-dounyâ êl-mo'ammer.*

HABITANT, ساكن *sâkenn*, plur. ساكنين *sâkenynn*, سكّان *soukkân*; سكّان *sekkân*, مقيم *meqym, meqaym, mouqym*, متمكن *motemekkin*

— Les Habitants de la ville, اهل المدينه *âhl êl-medynéh.*

— Habitant du pays de l'Est. (*Voyez* ORIENTAL.)

— de l'Ouest. (*V.* OCCIDENTAL.)

HABITATION, مكان *makân, me-kân*, مقام *maqâm*, سكن *sekn, soukn*; منزل *manzel, menzel*, pl. منازل *me-nâzel* (en berb., ثلى *thelly*, وين *oueyn*). (*Voy.* DOMICILE, DEMEURE, LOGIS.)

Habité, مسكون *meskoun*, عامر *a'âmer*, معمّر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour*, معمور *ma'mour*.

— Ce village n'est pas Habité, هلك الدشره ما هى مسكونه *hadéh êd-dechrah mâ hyé meskounah*, هذا الكفر مش معمّر *hadâ êl-kafr moch mo'ammer*.

— Dans tout le monde Habité, فى كلّ الارض المسكونه *fy koull êl-ârd êl-meskounéh*, فى جميع المسكونه *fy djemy' êl-meskounéh*.

Il a Habité, سكن *sakann, sakenn*.

Habitude, امتزاج *îmtizâdj*, مزاج *mizâdj*. (*Voy.* Coutume.)

Il s'est Habitué, تولّف *touallef, touellef*; تعوّد *ta'ouad, teoued*; تاهّل *tâhhel*. (*V.* Il s'est Accoutumé.)

— Il s'Habituera, يتولّف *ytoual-lef, ytouellef*; يتعوّد *ytaououd, yteououd*; يتاهّل *ytâhhel*.

Habituel, معتاد *mou'tâd*, مالوف *mâlouf*.

Habituellement, فى العاده *fy-'l-a'âdéh*.

Hableur, لافزان *lâfzân*.

Hache, فرّعه *ferra'ah*, pl. فرّعات *ferra'ât*; شاكور *châkour*, pl. شواكر *chouâkor*; بلطه *baltah*; نجق *ne-djeq*, plur. نجقات *nedjeqât*; قدوم *qadoum*, قدم *qodom*; مطلع *matla'*. (*Voyez* Cognée, Hachette.)

Il a Haché, قصّص *qassass*.

Hachette, ملّاسه *mallâssah, mellâsséh*, غزّاليه *ghazzâlyah*; طبر *taber*, pl. اطبار *atbâr*.

Hachis, قيمه *qyméh*, فرم *form*.

Hadramout (prov. d'Arabie), حضرموت *Haddramout*.

Hadrien (n. pr.), ادريانوس *Adryânouss*.

Hady (n. pr.), هادى *Hâdy*.

Haha (prov. de l'empire de Marok), حاحا *Hâhâ*.

Haï, مكروه *mekrouh*, مبغوض *mabghoudd*.

Il a Haï, كره *harah* (en berbère, كرهت *krahat, karahat*). (*Voy.* Il a Abhorré, Il a Détesté, Il a eu en Abomination.)

Haie, زرب *zerb*, زربه *zerbéh*, pl. زروب *zeroub, zouroub*; سياجه *syâdjéh*, pl. سياجات *syâdjât*, سياج *seyâdj*.

— de treillage, de clayonnage, de branches sèches, جنايه *djenâyéh*.

— de soldats, صف *saff*, pluriel صفوف *sofouf*.

— En Haie, صف صف *saff saff*.

— Entouré d'une Haie, متسيّج *motsayyedj*.

— Il a entouré d'une Haie, زرب *zarab*, *zereb*, سيّج *sayyadj*, تسيّج *tesayyadj*.

— Il a mis en Haie, صفّ *saff*.

Haillon, مرقعيه *merqa'yah*, pl. مرقعيات *merqa'yât*; خرقا *khorqâ*, pl. خرقات *khorkât*, خرق *khorouq*; شراطوط *cherâttoutt*, pluriel شراطيط *cherâttytt*. (*Voy.* Chiffon, Guenille, Habit usé.)

— Couvert de Haillons, مشرمط *mocharmett*, ابو شراميط *âbou charâmytt*, ابو شراطيط *âbou cherâttytt*.

Haîne, غرض *ghard*, بغض *boghd*, *boghodd*; كره *kerh*, *kerah*, اكره *îkrah*, كراهه *kerâhah*, رديله *redyléh*. (*Voy.* Inimitié.)

Haïssable. (*Voy.* Abominable, Détestable.)

Halbran, بطّ وحش *batt ouahech*; جربه *djerbéh*, pl. جربات *djerbât*.

Hâlé du soleil, اسمرانى *âsmerâny*, مقشّب *moqascheb*.

— Il a Halé une barque, سحب *seheb*, *sehab*; جرّ *djerr*, *djarr*, *guerr*.

Haleb. (*Voy.* Alep.)

Haleine, نفس *nefs*, *nefess*, *nafs*, pl. نفوس *nefouss*, انفوس *ânfouss*. (*Voy.* Respiration, Souffle.)

— Difficulté d'Haleine (asthme), صعوبة التنفس *sa'oubetêt-teneffouss*, ضيقة النفس *dayqet ên-nefs*. (*Voyez* Asthme.)

— Mauvaise Haleine, مجويه *medjouyéh*. (*V.* Puanteur de bouche.)

— Il a repris Haleine, نفّس *naffass*, *neffess*; تنفّس *teneffess*.

Halicarnasse (v. ancienne de l'Anatolie), بودرون *Boudroun*.

Halle, بازار *bâzâr*, خان *khân*, رحبه *rahbah*; سوق *souq*, pluriel اسواق *âssouâq*.

Hallebarde, حربه *harbéh*, *harbah*, pl. حربات *harbât*. (*V.* Lance.)

Hallebardier, حرباجى *harbâdjy*.

Hallier, غيطه *ghayttah*, pluriel غيطات *ghayttât*; عليقه *o'lleyqah*, عليق *o'lleyq*. (*Voy.* Broussailles, Buisson.)

Halte, مكث *mekts*.

Hamah (ville de Syrie), حماه *Hamâh*.

— Natif de Hamah, حماوى *hamâouy*.

Hameau, بليله *belydéh*, *belydah*;

كفر *kufr*, pl. كفور *koufour*; دشار *dechâr*; دشره *decharah*, *decherah*, pl. دشر *decher*; دوار *douâr*, pl. دوّار *dououâr* (en berb., تدّرت *taddart*, plur. توّدار *touaddâr*). (*Voy.* BOURGADE, VILLAGE.)

HAMEÇON, صنّاره *sannârah*, plur. صنّارات *sannârât*, صنانير *sonânyr*; كلّابه *kellâbéh*, pl. كلاليب *kelâlyb*; سنّاره *sennârah*, *sennâréh*, pl. سنّار *sennâr*, سنانير *senânyr*; شوكه *choukah*, pl. شوكات *choukât*; خطّاف *khettâf*.

HAMZAH, signe orthographique des Arabes (ء), remplaçant l'*âlif*, همزه *hamzah*, *hamzéh*.

HANCHE, خاصره *khâsserah*, pl. خواصر *khouâsser*; حقّه *heqah*, خاصر *khâsser* (en berbère, امشاشن *êmchâch*, pl. امشاشن *îmchâchenn*).

Il a HANTÉ, مارس *mâress*, لازق *lâzaq*, تفوّد *tefaououad*, تمنطق *temantaq*. (*Voy.* Il a FRÉQUENTÉ.)

— Ne Hante pas les méchants! ما تمارس شى الاشرار *mâ temâriss chy êl-âchrâr*.

HAQUENÉE, رهوانه *rehouânéh*.

HARANGUE, مخاطبه *mokhâttebéh*, خطبه *khotbah*, خطاب *khittâb*, كلام *kelâm*. (*Voy.* DISCOURS.)

Il a HARANGUÉ, خطب *khattab*, خاطب *khâttab*.

HARANGUEUR, خطّاب *khettâb*, *khattâb*, خطيب *khattyb*.

HARASSÉ. (*Voy.* FATIGUÉ.)

Il a HARCELÉ, حرّض *harradd*, جرجر *djardjar*, شقى *chaqä*, اشقى *êchqey*, نحس *nahass*.

HARDE, حاجه *hâdjéh*, *kâguéh*, pl. حوايج *haouâydj*, *haouâyg*; ال *âl*, pl. آلات *âlât*; روبا *roubâ*; متعه *meta'ah*, pl. متاع *metâ'a*; شى *chy*, pl. اشيا *échyâ* (en berbère, ابردان *îberdân*). (*Voy.* HABIT.)

HARDI, جاسر *djâsser*, *gâsser*; جرى *djery*, مجاسر *modjâsser*. (*V.* AUDACIEUX, BRAVE.)

HARDIESSE, مجاسره *modjâsseréh*, متجاسره *motdjâsserah*, جراه *djerâh*, اجترا *îdjtirâ*, *îgtirâ*, اجتره *îdjtirah*, *îgtirah*, غيره *ghayrah*. (*V.* AUDACE, BRAVOURE, COURAGE.)

— Il a eu de la Hardiesse, استجرى *êstâdjerey*, تجاسر *tedjâsser*. (*Voy.* Il a OSÉ.)

HARDIMENT, جسورا *djessourân*. (*Voy.* COURAGEUSEMENT.)

HARENG, ريم *rym*.

HARGNEUX, نحس *nehess*, plur. نحسين *nehessyn*.

HARICOT, لوبيه *loubyéh*, *loubyah*, لوبيا *loubyâ*, pl. لوبيات *loubyât*.

HARIDELLE, فرس سقط *fars saqett*.

Il a HARNACHÉ, سرّج *sarradj*, *serradj*, *serrag*, بسط *bassatt*, حطّ السرج *hatt ês-serdj*, شدّ *chedd*.

HARNOIS, عدّه *o'ddah*; سرج *serdj*, *serg*, pl. سروج *seroudj*, *seroug*, *souroudj*, عدد خيل *a'ded kheyl*, بوساط *boussâtt*.

— Fabricant de Harnois, سروجى *seroudjy*, *serouguy*. (*Voy.* BOURRELIER, SELLIER.)

HAROUN (n. pr.). (*V.* AARON.)

HARPE, چنك *tchenk*; قيتاره *qytârah*, pl. قيتارات *qytârât*; طنبور *tanbour*, pl. طنابير *tenâbyr*.

HARPIE, غول *ghoul*, غوله *ghoulah*; خطفه *khattefah*, pl. خطفات *khettefât*.

HARPIN, HARPON. (*Voy.* CROC.)

HART. (*Voyez* CORDE, LIEN.)

HASARD, سدفه *sedfah*; صدفه *sodfah*, pl. صدفات *sodfât*, صدف *sodâf*; مصادفه *mossâdefah*, قضا *qaddâ*, اتّفاق *îttifâq*, مخاطره *moukhâtteréh*. (*Voy.* FORTUNE.)

— Au Hasard, الى البخت *îlâ êl-bakht*, على النصيب *a'lä ênnessyb*, على بركة الله *a'lä bereket Allah*, على باب الله *a'lä bâb Allah*.

— Par Hasard, بالصدف *be-'s-sodaf*, سوا *soouân*, اتّفاقاً *îttifâqân*.

Il a HASARDÉ, خاطر *khâttar*.

HASARDEUX, مخاطر *moukhâtter*. (*Voy.* FORTUIT.)

HASE, ارنبه *ârnebéh*, *ârnebah*.

HASSAN (n. pr.), حسان *Hassân*, الحسان *êl-Hassân*.

HATE, عجله *a'djeléh*, سرعه *sera'ah*, تعجيل *ta'djyl*, عجل *a'djel*, *aaguel*, زربه *zerbah*. (*Voyez* CÉLÉRITÉ, PROMPTITUDE.)

— En Hâte, à la Hâte, بالعجل *bi-'l-adjel*, *be-'l-aaguel*, بالزربه *bi-'z-zerbah*, قوام *qaouâm*, عاجلاً *a'âdjelân*, سرعًا *sera'ân*, مسرعًا *mesra'ân*, بوقت اوّل *be-ouaqt âouel*, فيسع *fyssa'*.

Il a HATÉ, عجّل *a'ddjal*, اسرع *êsra'*.

— Il s'est Hâté, رول *raouel*, استعجل *êsta'djel*.

— Il se Hâtera, يرول *yraouel*, *yrouel*, يستعجل *ysta'djel*.

— Ne te Hâte pas! لا تستعجل *lâ testa'djel!*

Hâtif, qui se Hâte, عاجل *a'âdjel*, مستعجل *mosta'djel*, عجول *a'djoul*, عجيل *a'djyl*, *âguyl*, مسرع *mossari'*, زربان *zerbân*, *zirbân*. (*V*. Prompt, Précoce.)

— Figues Hâtives. (*V*. Figue.)

Haubans (t. de marine), سرسيه *sersyah*, pluriel سرسيات *sersyât*; حبال الصوارى *hebâl ês-souâry*.

— Porte-Haubans. (*V*. ce mot.)

Hausse, ارتفاع *îrtifâa'*.

Il a Haussé, علي *a'llä*. (*V*. Il a Élevé.)

— Il s'est Haussé, قام *qâm*.

Haut, عالى *a'âly*, اعلى *â'aly*, pl. اعلا *â'alâ*; مرتفع *mortefê'*. (*Voy*. Élevé.)

— Le Très-Haut (Dieu), الله تعالى *Allah ta'âlä*.

— Le Haut (le sommet), اوج *âoudj*, *ôudj*. (*V*. Cîme, Sommet.)

— Le Haut de la maison, طبقة البيت *tabeqat êl-beyt*.

— En Haut, فوق *fouq*, *fauq*.

— D'en Haut, من فوق *min fouq*, *min fauq*.

— De Haut en bas, من فوق الى تحت *min fouq îlä taht*.

— De bas en Haut, من تحت الى فوق *min taht îlä fouq*, من اسفل الى فوق *min âsfel îlä fouq*.

— Haut-de-chausses, چاقشير *tchâqchyr*, شاقشير *châqchyr*; سروال *serouâl*, plur. سراويل *serâouyl*; لباس *lebâss*. (*Voyez* Culotte.)

— Haute mer. (*Voy*. Flux.)

— Haut mal, صرع *sara'*. (*Voy*. Épilepsie, Mal Caduc.)

Hautain. (*Voy*. Altier, Fier, Arrogant, Orgueilleux.)

Sa Hautesse, جناب عالى *djenâb a'âly*, الباب العالى *êl-bâb êl-a'âlä*, حضرة *hadret*. (*V*. Altesse.)

— Sa Hautesse le sultan Mahmoud, حضرة السلطان محمود *hadret ês-soultân Mahmoud*.

Hauteur, علو *a'lou*, ارتفاع *îrtifâa'*, علاوه *a'lâouéh*, رفعه *rifa'ah*, اعتلا *î'tilâ*. (*Voy*. Élévation.)

— (fierté), غرور *gharour*, تكبّر *tekebbour*. (*V*. Fierté, Orgueil.)

— Il a douze pieds de Hauteur, علوُه اثنعش قدم *a'lou-ho êtsn-a'ch qedem*.

Havre. (*Voy*. Port.)

Havresac, شرّاب ذا الجلد *cherrâb dê-'l-djeld*, شرّاب جلد *cherrâb gueld*, بهاه *behâh*, اقراب *êqrâb*, تربه *tourbah*, كيسه *kyssah*, جيب *djyb*, *guyb*, جبّه *djebbah*,

guebbéh, مكتوب *maktoub*, شكارة *chekârah*, حنشة *hanechah* (*Voyez* Besace, Bissac, Sac.)

Hé, nom de la vingt-septième lettre de l'alphabet arabe (ه) ها *hâ*, *hê*, *hé*.

Hé! أى *ây! êy!* هاى *hây!* يا *yâ!* ايا *êyâ! âyâ!*

— Hé, toi! اياك *êyâ-k! âyâ-k!*

— Hé, vous! اياكم *êyâ-koum! âyâ-koum!*

Heaume. (*Voy.* Casque.)

Il a Hébergé, اوا *âouâ*.

Hébété, دايخ *dâykh*, مترمخ *motarmakh*. (*V.* Sot, Imbécille.)

Il a Hébété, بهّم *behham*.

Hébraïque, عبرانى *e'brâny*, *i'brâny*.

Hébreu, عبرى *e'bery*. (*V.* Juif.)

Hedjaz (pr. d'Arabie), الحجاز *êl-Hedjâz*, *êl-Hegâz*.

— Natif de l'Hedjaz, حجازى *Hedjâzy*, *Hegâzy*.

Hégire, هجرة *hedjrah*, *hedjiréh*, *hedjréh*.

— L'an 1836 de Jésus-Christ répond à l'an 1252 de l'Hégire, السنة ثمانميه ستّة وثلاثيين بعد الالف المسيحيه موافقه للسنه الف وميتين واثنين وخمسين الهجريّه *ês-senet themân-myéh settéh ou thelâthyn ba'd êl-âlf êl-messyhyéh mouâfeqah li-'s-senéh alf ou myteyn ou êthneyn ou khamsyn êl-hegiryyéh*.

Hélas! أى *ây!* وى *ouey!* يا *yâ!* ويلى *ouayl-y!* اه *âh!* ايا *êyâ!* واه *ouâh!* اخ *âkh* (en berb., وو *ou-ou!* وى *ouey!* وڭ *ouogh*).

— Hélas! que je suis malheureux! يا حصرتى *yâ hassert-y!*

Il a Hêlé, ندى *nadä*, *nadey*, عيط على *aayatt a'lä*. (*Voyez* Il a Appelé, Il a Crié.)

Héliopolis (v. anc. d'Égypte), عين الشمس *A'yn êch-chems* (m. à m. fontaine du soleil), الماطاريه *êl-Mâttâryéh* (m. à m. eau fraîche).

Héliotrope, خيزران *khyzrân*.

Hellène. (*Voy.* Grec.)

Hélouan (bourg d'Égypte), حلوان *Helouân*, *Houlouân*.

Hem! نعم *naam!*

Hémesse (v. de Syrie), حمص *Hemess*, *Hems*.

Hémorragie, رعاف *ra'âf*, *reu'âf*, *re'âf*, *rou'âf*.

Hémorroïdes, باصور *bâssour*, pl. بواسر *bouâssir*, بواسير *beouâssyr*.

Henné (fleur et poudre cosmétique), ثمر حنّه *thamr hennéh*, ثمر حنّا *thamr hennâ*.

— (arbrisseau), حنّه *henneh*,

حنّا *hennâ*, حنّى *hennä*, *henny*.

Il a HENNI, محمح *mahmah*, صهل *sahal*.

HENNISSANT, صاهل *sâhel*.

HENNISSEMENT, صهال *sihâl*, صهل *sohl*, صهيل *sahyl*.

HÉPATHIQUE (adj.), كبدى *kebdy*, كبدانى *kebdâny*.

— (plante), كبديه *kebedyah*, *kebedyéh*.

HEPTAGONE, سباعى *soubâ'ay*, مسبّع *moussabba'*, *moussabbê'*.

HÉRAUT, منادى *menâdy*, plur. مناديين *menâdyyn*; چاوش *tchâouch*. (*Voy.* HUISSIER.)

HERBACÉ, حشيشى *hachychy*, عشبى *a'cheby*.

HERBAGER, عشّاب *ou'schâb*, *eu'schab*, بقّال *baqqâl*, بقّالى *baqqâly*, خضّار *khaddâr*.

HERBAGES, بقله *baqlah*, pl. بقل *boql*, بقول *bouqoul*; مرج *merdj*, pl. مروج *mouroudj*. (*Voyez* HERBE, FOURRAGE, PLANTE.)

HERBE, عاشب *a'âcheb*, عشبه *eu'chbah*, *eu'chbéh*, pluriel عشب *eu'chb*; حشيشه *hachychéh*, حشيش *hachych*, حشايش *hachâych*; سبزوه *sebzouah*, pl. سبزوات *sebzouât*; خضر *khoddr*, خضره *khoddrah*, pl. خضار *khoddâr*, *kheddâr*; قصيل *qassyl* (en berbère, ثوكه *tsougah*, *thougah*).

— potagère. (*Voy.* LÉGUME.)

— sauvage, حشيش برّى *hachych berry*.

— à faire des cordes, حلفه *helféh*, *helfah*.

— Corde d'Herbes. (*Voy.* CORDE de sparterie).

— Marchand d'Herbes, d'Herbages. (*Voy.* HERBAGER.)

HERBIER, خزنة النبات *khaznet ên-nebât*.

Il a HERBORISÉ, عشّب *a'schab*.

HERBORISTE, عشّاب *eu'schâb*, سبزجى *sebzadjy*.

HÉRÉDITAIRE, ميراثى *myrâthy*, *myrâtsy*, وراثى *ouerâthyy*.

— Maladie Héréditaire, امراض ميراثيه *îmrâdd myrâtsyéh*.

HÉRÉDITÉ, ارث *îrts*, *êrts*. (*V.* HÉRITAGE.)

HÉRÉSIARQUE. (*V.* HÉRÉTIQUE.)

HÉRÉSIE, كفر *koufr*, بدع *bad'*, بدعه *bida'ah*, *boda'ah*, pl. بدعات *bodo'ât*, *bida'ât*; الحاد *îlhâd*; غلطه *ghollah*, pl. غلطات *gholtât*; هرطقه *hertaqah*. (*Voy.* ERREUR.

Hérétique, خارجى khâredjy, رفض rafd, رافضى râfeddy, ملحد molhid, مبدع mobdè', متبدّع mot-beddi'; هرطوقى hertouqy, pluriel هراطقه herâtqah.

Hérissé, مجعّود medjou'oud.

Il a Hérissé, جعّد dja'ad.

— Il s'est Hérissé, تقلّب teqel-leb, قبّ qabb, تقنفد teqanfed.

— Il se Hérissera, يتقلّب ytqil-leb, يقبّ yqobb.

— Mes cheveux se Hérissent sur ma tête, شعرى يقبّ على راسى chaar-y yqobb a'lä râss-y.

Hérisson, قنفد qanfod, qon-foud, pl. قنافد qenâfed.

— de mer, قديره qadyrah.

Héritage, وراثه ouerâthéh, oue-râtséh, ورثه oueretséh; ميراث my-râth, myrâts, موراث mourâts, pl. مواريث mouâryth. (Voy. Legs.)

Il a Hérité, ورث ouereth, oue-rets, استورث êstouerets.

— Il Héritera, يورث yourets, youreth, يرث yourets.

— Il a fait Hériter, ورّث ouerrets.

— Il n'en a rien Hérité, ما استورث منه شى mâ êstouerets min-ho chy.

— Il a Hérité de moi, moi en-core vivant, استورثنى وانا بالحياة êstouerets-ny ou ânâ bi-'l-hayât.

Héritier, ورث ouereth, ouerets; وارث ouârets, pl. وارثين ouâretsyn, ورّاث ourrâts; مستورث mostoue-rets, صاحب الارث sâheb êl-îrts (en berb., يورث yâureth; اوريث âouryth, pl. اوريثين âourytsyn).

— Héritier présomptif, ولى عهد ouely a'hd.

— Il a institué Héritier. (Voyez Il a fait Héritier.)

Hermaphrodite, خنثه khan-nethéh, khanthéh, خنثى khontsey, khounthy, خناثى khénâthy.

Hermétiquement, محكمًا moh-kemân.

Hermine, سنجاب sindjâb.

Hermitage, زاويه zâouyah, zâouyéh, صومعه souma'ah; محبسه mahabséh, pl. محبسات mahabsat; رابطه râbettah, râbtah, ربض robd, rabd.

Hermite, مرابط morâbett, شيخ cheykh, pl. مشيخه mechaykhah, مشايخ mochâykh; حبيس habyss, pl. حبسا hobsâ; متوحد motouah-hed, منفرد monfered.

Hernie, قيله qyléh. (Voy. Descente.)

— Attaqué d'une Hernie, مقيول meqyoul.

Héroïque, پهلوانی *pehlouâny*, غزوی *ghezaouy*.

Héroïsme, سجاعه *sedjâ'ah*, *segâ'ah*.

Héron, بطل *battl*.

Héros, غازی *ghâzy*, پهلوی *pehlouy*, پهلوان *pehlouân*, سجيع *sedjy'*, صاحب قران *sâheb qerân*, غالب *ghâleb* (en berbère, ارگاز ذا لعالی *érghâz dê la'âly*).

Herse, مدرس *midrass*, pluriel مدارس *medâress*; مجرس *midjress*.

Hésitation, تردّد *tereddoud*.

Il a Hésité, شكّ *chekk*.

— en parlant, تردّد *teredded*, كسر الكلام *kassar êl-kelâm*.

Hétéroclite, غاريب *ghâryb*. (*Voyez* Bizarre, Étrange.)

Hétérodoxe. (*V.* Hérétique.)

Heur. (*V.* Bonheur, Fortune.)

— Il n'y a qu'Heur et malheur dans la vie de ce monde, حياة الدنيا فيها بخت ابيض واسود *hayât êd-dounyâ fy-hâ bakht âbyadd ou âs-souad* (m. à m. fortune blanche et noire).

Heure, ساعه *sâ'ah*, pl. ساعات *sâ'ât*, سويع *soueya'* (en berbère, گادواس *gâdouâs*).

— Deux Heures, ساعتين *sâ'ateyn*.

— Une Heure et demie, ساعه ونصف *sâ'ah ou nousf*, ساعه ونص *sâ'ah ou nouss*.

— Une Heure moins un quart, ساعه الّا ربع *sâ'ah éllâ roub'*, *sâ'ah éllâ roubè'*, *sâ'ah éllâ roubou'*, ساعه الّا روب *sâ'ah éllâ roub*. (*V.* Trois quarts d'Heure.)

— Demi-Heure, نصف الساعه *noufs ês-sâ'ah*, نصف ساعه *noufs sâ'ah*, نصّ ساعه *nouss sâ'ah*, نصّ ذا الساعه *nouss dê-'s-sâ'ah*.

— Quart d'Heure, ربع ساعه *roub' sâ'ah*, ربع الساعه *roub' ês-sâ'ah*, ربع ذا الساعه *roub' dê-'s-sâ'ah*, *robou' dê-'s-sâ'ah*, *robeu' dê-s'-sâ'ah*.

— Dix Heures du matin, ساعتين قبل الظهر *sâ'ateyn qabl êd-dohor*.

— Onze Heures du matin, ساعه قبل الظهر *sâ'ah qabl êd-dohor*.

— L'Heure de midi à une Heure après midi, الظهر *êd-douhour*, *êd-dohor* (en berb., تزورنين *tizouernyn*).

— Une Heure après midi, ساعه بعد الظهر *sâ'ah baad êd-dohor*.

— Deux Heures après midi, ساعتين بعد الظهر *sâ'ateyn ba'd êd-dohor*.

— Trois Heures après midi, العصر êl-a'sr, êl-a'sser, êl-a'ssar (en berbère, تاكوزين tâkouzynn).

— Quatre Heures après midi, ساعه بعد العصر sâ'ah ba'd êl-a'sr. (Voyez la dixième Heure.)

— Cinq Heures après midi, ساعتين بعد العصر sâ'ateyn ba'd êl-a'sr.

— Six Heures du soir, المغرب êl-moghreb, êl-moghereb, êl-megha-reb (en berb., تنوشى tenouchy).

— Sept Heures du soir, ساعه بعد المغرب sâ'ah baad êl-moghreb.

— Huit Heures du soir, العشا êl-a'châ, êl-eu'châ.

— La dixième Heure du jour, ضحى dahä, dahey.

— Quelle Heure est-il? كم ساعات kiam sâ'ât? كم ساعه kiam sâ'ah? كم ساعه راحت من النهار kiam sâ'ah râhet min ên-nehâr? ايش وقت الدنيا êych ouaqt êd-dounyâ? اى شى ساعه êy chy sâ'ah? ايش راح من النهار êych râh min ên-nahâr?

— Vois quelle Heure il est, شوف ايش ساعه chouf êych sâ'ah.

— Dis-moi l'Heure qu'il est? قل لى كم ساعه qoul ly kiam sâ'ah.

— Il est deux Heures et un quart, ساعتين وربع sâ'ateyn ou roub'.

— Combien y a-t-il d'Heures de chemin? كم ساعات الطريق kiam sâ'ât êt-taryq?

— D'Heure en Heure, ساعه بساعه sâ'ah be-sâ'ah, من ساعة الى ساعه min sâ'at îlä sâ'ah.

— Qui dure une Heure, ساعتى sâ'atyy.

— De bonne Heure, بدرى bedry, بكرى bokrä.

— A la bonne Heure, مع سلامه ma' selâméh.

Heureux, صعيد sa'yd, pl. سعدا so'dâ; مسعد mossa'ad, مسعود mes-se'oud, massa'oud, مبارك mobârek, مبارك êmbârek, مبروك mabrouk, mebrouk, صاحب ذا البخت sâheb dê-'l-bakht, صاحب السعد sâheb ês-so'adéh. (Voyez Fortuné.)

— Il a été Heureux, بحح beh-hah, فلح falah, صلح salah.

— Que tu es Heureux! يا سعدتك yâ saadet-ak!

Il a Heurté, دقّ daqq, دقق daqaq, دفس dafass, دقر daqar, صرع sara', نطح nettah, عثر a'tsar.

— J'ai Heurté ma tête, دقّيت

راسى *daqqyt râss-y*, نطحت راسى *nettahet râss-y*.

— Il Heurtera, يدق *ydoqq*, يدفس *ydfess*, يدقر *ydqor*.

— Il s'est Heurté, عثر *a'ter*.

— Mon pied s'est Heurté contre cette pierre, عثرت رجلى فى ذا الحجر *a'teret redjl-y fy dâ-'l-hadjar*.

Hexagone, مسدّس *moseddes*, *mousaddes*, سداسى *soudâssy*.

Hibou, حمه *hamah*, امّ الليل *ômm êl-leyl* (m. à m. mère de la nuit), (en berb., ايمعروف *îyma'-rouf*, pl. يمعروفان *îyma'roufenn*). (*Voyez* Chouette.)

— Il est comme le Hibou, il fuit la lumière, هو مثل البوم يهرب من الضو *hou methl êl-boum yehreb min êd-daou*.

Hideux, مسيخ *messykh*. (*Voyez* Laid, Horrible.)

Hie, ميتده *mytidéh*.

Hièble (plante), خمان صغير *khamân sogheyr*, دمدوم *demdoum*, البوشريش *êl-boucherych*, حشيشة المنتنه *hachychet êl-menteneh*.

Hier, البراح *êl-barâh*, البارح *êl-bârâh*, البارح *êl-bârèh*, امبارح *êmbârah*, *êmbârèh*, امس *êmess*, *êms* (en berb., ديلّاين *dyllâyn*, اطلّى *îttelly*, يظلي *yddally*, يزرين *yzer-yenn*, ادكام *îdgâm*).

— Avant-Hier, اوّل باراح *âouel bârâh*, *ôouel bârâh*, *ôuel bârâh* (en berb., سندا اطلّى *sendâ îttelly*. (*V.* Avant-Hier.)

— La veille d'avant-Hier (il y a deux jours), اوّل البارحين *âouel êl-bârâheyn*, *ôouel êl-bârâheyn*, اوّل براحين *louel barâhayn*.

Hilarité. (*Voy.* Gaîté, Joie.)

Hind, Hindah (n. pr. fémin.), هند *Hend*, هنده *Hendéh*.

Hippocrate (n. pr.), ابو قراط *Abou qrâtt*, بقراط *Bouqrâtt*, بقرات *Bouqrât*.

Hippodrome, ات ميدان *â meydân*.

Hippogriffe, سيمرغ *symorgh*, البراق *êl-borâq*.

Hippopotame, فرس البحر *fars êl-bahar*.

Hirondelle, خطيف *khottyf*, *khettyf*, plur. خطاف *khottâf*, *khit-tâf*; خطيفه *khettayfah*, *khettayféh*, plur. خطيّف *khettayyf*, *khotteyyf*; عصفور الجنّة *a'sfour êl-djennéh* (m. à m. moineau du paradis), pluriel

عـصافير الجنّه *a'ssâfyr êl-djennéh*; وطواط *ouattouâtt*, سنونيه *senounyah*, pl. سنونيات *senounyât*; سنونو *senounou* (en berbère, ثيفرلست *tyferellest*).

Il a Hissé, رفع *refaa*, *rafa'*, طلّع *talla'*.

— Il a Hissé à bord du vaisseau, طلّع للبردو متع المركب *talla' li-'l-bordou meta-'l-merkeb*.

Histoire, تاريخ *tarykh*, pluriel تواريخ *teouârykh*; خبر *khabar*, pl. اخبار *âkhbâr*; سيره *syréh*, pl. سير *soyar*; نقل *neql*, *naql*.

— Il a écrit l'Histoire, ارخ *ârakh*.

Historien, راوى *râouy*, مورّخ *mouarrekh*.

Historiette, حكايه *hikâyéh*, *hikâyah*, pluriel حكايات *hikâyât*; روايه *reouâyéh*, *reouâyah*, ارجاف *îrdjâf*; قصّه *qisséh*, *qissâh*, pluriel قصات *qissâtt*, قصص *qossouss*; مثل *methl*, *metsl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmtsâl*.

Historiographe. (*Voyez* Historien.)

Histrion, مقلّد *mouqalled*, مسخره *maskharah*.

Hiver, شتا *chitâ*, *chetâ*, شتويه *chitaouyéh*, شتوه *chetouah*, *chitouah*, *chetouéh*, فصل ذا الشتا *fast dê-'ch-chitâ* (en berb., شتوا *chitouâ*, شتوه *chetouah*).

— Le temps de l'Hiver, الزمان الشتاوى *êz-zemân êch-chetâouy*.

— Quartier d'Hiver, مشتا *mech-tâ*, مشتاه *mechtâh*.

Hivernal, شتوى *chetaouy*, شتاوى *chetâouy*.

Il a Hiverné, شتّى *chettä*.

Il a Hoché la tête, هزّ الراس *hezz êrrâss*, حرّك راسُه *harrak râss-ho*, كبى *kabä*, *kabey*.

Hoir. (*Voyez* Héritier.)

Hoirie. (*Voy.* Hérédité, Héritage.)

Holà! ايا *âyâ! êyâ!* اى *ây! êy!* يا *yâ!* يا اى *yâ êy!*

— Holà! palefrenier, viens ici! اى يا سايس تاعلى هنا *êy! yâ sâys, tâ'ley henê!*

— Il a mis le Holà, اصلح *êslah*, تصلّح *tessallah*. (*V.* Il a Apaisé.)

Hollande. (*Voy.* Flandre.)

Hollandais. (*V.* Flamand.)

Homard, عقرايشه *a'qrâychah*, *o'qrâychah*, *eu'qrâychah*, قامرون

qâmroun, استاقوس *âstâqous* (en grec, ἀστακός).

Homélie, ميمر *mymer*, pl. ميامر *meyâmer*.

Homicide (meurtre). (*V.* ce mot.)

— (meurtrier). (*Voy.* ce mot.)

Hommage, طاعه *tâ'ah*, تقديم *teqdym*.

— Il a rendu Hommage, قدم الطاعه *qaddam êt-tâ'ah*.

Homme, رجل *redjol*, *redjoul*, *radjol*, *radjoul*, *radjel*, *radjil*, *raguel*, pl. رجال *redjâl*, *ridjâl*, *regâl*, رجايل *redjâyl*; بشر *bachar*, plur. بشرين *becharyn*; ابن ادم *êbn Adam*, pl. بنى ادم *beny Adam*, بنادمين *benâdemyn*; انسان *ênsân*, *însân*, pl. ناس *nâss*, الناس *ênnâss* (en berbère, واجيد *ouâdjyd*, وجيد *ouedjyd*, ارڤاز *ôrghâz*, *êrghêz*, اركز *ârgaz*, *ôurgaz*, pl. ارڤازن *êrgâzenn*; ارغاز *êrghâz*, pl. يرغازن *yrghâzenn*; ورڤاس *ourgâs*, ارڤاس *êrghêss*).

— Homme blanc, رجل ابيض *radjel âbyadd* (en berb., ادراف *âdrâf*).

— noir, رجل اسود *radjel âssoued* (en berbère, اساكو *âssâkou*, يسمك *yessemk*). (*Voy.* Nègre.)

— La plupart des Hommes, اكثر الناس *âkthar ên-nâss*.

— Jeune Homme. (*V.* Jeune.(

— Tu es un brave Homme, انت رجل مليح *ênt radjel melyh*.

— Je ne sais pas quel Homme tu es, ما باعرف كيف طبعك *mâ bâ'ref kyf taba'-ak*.

— Connais-tu cet Homme? تتعرّف هذا الرجل *teta'rraf hadâ êr-radjel* (en berbère, ارڤاز تسنت *tesnett êrgâz*)?

Hongre. (*Voy.* Châtré.)

Hongrie, بلد المجار *beled êl-Madjâr*, *beled êl-Magâr*.

Hongrois, مجار *madjâr*, *magâr*, مجارى *madjâry*, *magâry*.

Honnête (civil), مودّب *mouddeb*. (*Voy.* Civil, Poli.)

— (probe), حرّ *horr*, plur. احرار *êhrâr*; جيد *djyd*, جيّد *djyyd*, plur. جويّد *djouyyoud*; مليح *melyh*.

— Un Honnête Homme, رجل ظوغرى *radjel doughry*, رجل دغرى *raguel doghry*, رجل صالح *raguel sâlèh*.

— Les gens Honnêtes, جياد *djyâd*, جويّد *djouyyd*, *djouyyoud*, ناس ملاح *nâss melâh*.

— Un Honnête homme ne craint rien, الجيد ما بخاف شي حاجه *êl-djyd mâ be-khâf chy hâdjéh* (en berb., اركاز العالى ورى تاگادت يركه *êrgâz êl-a'âly ouery tâgâdt yrkah*).

Honnêteté, حشمه *hacheméh, hochemah*, ادب *âdeb*, اداب *édâb*.

Honneur, كرامه *kerâméh, kerâmah*, pl. كرام *kerâm*; اكرام *îkrâm*, عزّة *izzéh, e'zzah*, عزّ *è'zz*, تفخيم *tefkhym*, تكريم *tekrym*, توقير *toueqqyr*.

— (vertu), ارض *a'rd*, ناموس *nâmouss*. (*Voyez* Honnêteté.)

— Il faut que nous sortions de cette affaire à notre Honneur, بدنا نطلع من هذه المصلحه فى بياض الوجه *bod-nâ netla' min hadéh êl-moslahah fy bayâdd êl-oudjéh* (m. à m. avec la blancheur du visage).

— Que Dieu te comble d'Honneur! الله يبيّض وجهك *Allah ybayyadd oudjeh-ak* (m. à m. que Dieu blanchisse ton visage)!

— Il a attaqué l'Honneur, Il a attenté à l'Honneur! خدش *khadach*, عرّض *è'rradd*.

— Je me fais Honneur de te servir, انشرّف من خدمتك *êncher-ref min khidmet-ak*.

— Tu nous fais Honneur, شرفتنا *chereft-nâ*.

Il a Honni, زمزر فى *zemzer fy*. (*Voy*. Il a Avili, Il a fait Honte, Il a Hué.)

Honorable, مكرّم *moukerrem, mokerrem*, عزيز *a'zyz*, فاخر *fâkhir*, جليل *djelyl*, موقر *mouaqqer*, متكرّم *motkerrem*, مفخّر *mofakkher*.

Honoraires, حق *haqq*. (*Voyez* Appointements, Salaire.)

Il a Honoré, عزّ *aazz*, كرم *kerem, karam*, كرّم *karram, kerrem*, اكرم *êkram*, وقّر *ouaqqar*, توقّر *toueqqer*, جلّ *djell*, هاب *hâb*, شرف *charaf, cheref*.

— Il Honorera, يعزّ *ya'zz*, يكرم *ykrem*, يكرّم *ykerrem*, يوقّر *youqqer*.

— Qui Honore son père s'Honore lui-même, من عزّ ابوه عزّ نفسه *men a'zz âbou-ho a'zz nafs-ho*.

Honte, حيا *hayâ*, استحيا *istihyâ*, خجل *khadjal*, حيه *hayah*, حجاب *hidjâb*, هتيكه *ketykah*, عار *a'âr*, فضحيه *feddahyah*, سخام *sekhâm*. (*Voyez* Déshonneur, Avilissement, Infamie.)

— Il a eu Honte, استحا *êstehâ*, استحى *êstehey*, *êstahey*.

— J'ai Honte de toi, استحيت من ذاتك *êstehyt min dât-ak*.

— Il a fait Honte, عيّب *a'yyab*, حايا *hâyâ*, بخع *bakkha'*, عيّر *a'yyar*, فضح *faddah*, هتك *hatak*.

— Elle a perdu toute Honte, عرق الحيا من بين عينيها *a'raq êl-hayâ min bayn a'yney-hâ*.

— N'as-tu pas de Honte de faire cela? ما هو عيب عليك انك تعمل كذا *mâ hou a'yb a'lay-k ênn-ak taamel ke-dê?*

HONTEUX, مستحى *mestahy*, *mostahy*, خجلان *khadjelân*, عيب *a'yb*, مهتوك *mehtouk*, معيوب *ma'youb*, معيّر *ma'yyar* (en berb., دلاعر *delâ'ar*. (*Voyez* AVILI.)

— Parties Honteuses de l'homme, مذاكر *modâker*, *mezâker*.

— de la femme, عورة *a'ourah*, *a'ouréh*.

HÔPITAL, دار المرضا *dâr êl-moreddâ*, بيت المتشوشين *beyt êl-metchouchyn*, دار الشفا *dâr ês-chefâ*. (*Voy*. HOSPICE.)

— des aveugles. (*V*. AVEUGLE.)

— des fous, مرستان *mourestân*, *moristân*, مارستان *mârestân*, *môristân*, دار الخوتان *dâr êl-khoutân*.

HOQUET, حزوقة *hazouqah*, شهقة *chahaqah* (en berb., تيحيتطشت *tyhytatteht*, تيعرقشت *ty'erqacht*).

— de la mort, لفق *lefq*, لقف *leqf*.

— Il a eu le Hoquet, تهوزق *tehouzaq*.

HORDE, طايفة *tâyféh*; قابيلة *qâbyléh*, plur. قبايل *qobâyl*; اوردو *ôourdou*, اوردى *ôourdy* (d'où vient le mot français).

HORIZON, افاق الارض *êfâq êl-ârd*, خافق *khâfaq*, اوفق *oûfouq*; افق *âfeq*, pl. افاق *îfâq*.

HORIZONTAL, افاقى *êfâqy*.

— Ligne Horizontale, خط مبسّط *khatt mobessett*.

HORLOGE, مكانة *magânah*, بيت الساعة *beyt ês-sâ'ah*; ساعة *sâ'ah*, pl. سويع *soueya'*.

— de sable, رملية *ramlyéh*. (*Voy* SABLIER.)

HORLOGER, سواعى *saouâ'y*, ساعتى *sâ'aty*, ساع *sâè'*, *sâa'*, سوايعى *saouâya'y*.

HORMIS, غير *ghayr*, بغير *beghayr*, الا *êllâ*. (*Voy*. EXCEPTÉ.)

Horoscope, طالع المولود *tâlè' êl-mouloud*, فال *fâl*.

Horreur, نفر *nefr*, فزع *feza'*, رعبه *ra'béh*, *ra'bah*, رهبه *rahbah*, هيبه *heybéh*, قرفه *qerféh*. (*Voyez* Abomination, Épouvante.)

— Il a eu en Horreur. (*Voy.* Il a Abhorré, Il a eu en Abomination.)

Horrible, مقروف *meqrouf*, مرهوب *merahoub*, مرعوب *mera'oub*, مرعوش *mera'ouch*, مسترعب *mostera'eb*, مهول *mohoul*. (*V.* Abominable, Détestable.)

Hors, خارجًا *khâredjân*. (*Voyez* Dehors, Hormis.)

— Allons nous promener Hors la ville, نروح نتمشّى برّا المدينه *nerouh netmaschy barrâ êl-medynéh*.

— Hors d'ici ! روح برّا *rouh barrâ!* روح عنّى *rouh a'nn-y!* (en berbère, افاغ *êffâgh!* سدّ *souddo!*)

Hospice, تكيه *tekyéh*, pluriel تكيات *tekyât*, تكايا *tekâyâ*; فندق *fondoq*, دار الفقرا *dâr êl-foqarâ*. (*Voy.* Hôpital.)

Hospitalité, ضيفه *dayfah*, *dayféh*.

— Il a donné l'Hospitalité, ضيّف *dayyaf*.

Hosseïn (n. pr.), حسين *Hosseyn*, الحسين *êl-Hosseyn*.

Hostie, برشانه *berchânéh*, plur. برشانات *berchânât*, برشان *borchân*; قربان *qorbân*, plur. قرابين *qorâbyn*.

Hostile, عدو *a'dou*, عدوى *a'douy*. (*V.* Ennemi, Contraire.)

Hostilité, عداوه *a'dâouéh*, عدويه *a'douyéh*, *a'douyah*. (*Voyez* Inimitié, Guerre, Attaque.)

Hôte (qui reçoit), ماوى *mâouy*, مضيّف *moddayyef*.

— (qui est reçu), ضيف *dayf*, pl. ضيوف *dyouf*, *douyouf*; متاوى *metâouy*.

Hôtel, منزول *manzoul*, دار *dâr*, قصر *qasr*.

— Maître d'Hôtel, وكيل الخرج *oukyl êl-khardj*, كلارجى *kelârdjy*.

Hôtellerie, خمّاره *khammârah*; منزل *menzel*, pl. منازل *menâzel*. (*Voy.* Auberge.)

Hotte, قفّه *qoufféh*, *qouffah*, pl. قفف *qofaf*.

Hottée de terre, حملة تراب *hamlet torâb*.

Housse de cheval, de mulet,

سرج *serdj*, *serg*, سريجه *serydjah*, *serydjéh*; دكـدك *dakdak*, pluriel دكادك *dekâdek*.

HOUSSINE. (*Voyez* BAGUETTE, FOUET, CRAVACHE.)

HOUX, زرور *zerour*.

HU! (*Voy*. FI!)

Il a HUÉ, غوّش علـى *ghaouach a'lä*. (*Voy*. Il a HONNI.)

HUESCA (ville d'Espagne), وشقه *Ouchqah*.

HUILE, زيـت *zeyt*, *zyt* (en espagnol, *azeite*), (en berbère, ادى *ôdy*, زيت *zeyt*, ثمور *tsemour*).

— de sézame, سيرج *syridj*.

— d'olive, زيت حلو *zyt halou*, *zeyt halou*, زيت طيب *zeyt tayeb*.

— de lin, زيت كتان *zeyt kitân*, *zeyt ketân*, *zyt ktân*.

— de noix, دهن جـوز *dahann djouz*, *dehenn gouz*.

— d'amandes douces, دهن لـوز *dehenn louz*.

— de roses, قطر ورد *qottr ouerd*, عطر *o'ttr*.

— Marchand d'Huiles, زيّـات *zayyât*.

— Boutique de marchand d'Huiles, معصرة *maasrah*.

HUISSIER, يسقى *ysqy*, pl. يسقيه *ysqyéh*; چاويش *tchâouych*, pluriel چـاويشيـه *tchâouychyéh*; شاويش *châouych*, pluriel شاويشيه *châouychyéh*.

HUIT, ثمانيه *themânyéh*, *tsemânyah*, *themênyah*, fémin. ثمان *themân*, *thmân* (en berbère, ثمنيه *themenyah*, ثـم *tham*, *them*, ثمپت *thempt*, ثمّت *themmet*).

— Huit à Huit, ثمان ثـمـان *thoumân thoumân*.

— Huit cents, ثمان مايه *themân mayéh*, ثمنميه *themn-myéh*, *themn-myah*.

— Huit mille, ثمانيه آلاف *themâniéh êlâf*, ثمانت آلاف *themânt êlâf*.

— Huit neuvièmes, ثمان اتساع *themân êtsâa'*.

HUITIÈME, ثـامن *thâmenn*, *tsâmenn*, ثمن *themenn*, *tsemenn*, fém. ثامنه *thâmenéh*, *tsâmenéh*.

— Le Huitième mois de l'année lunaire des Musulmans, شـعـبـان *chaabân*.

— Un Huitième, ثـمن *thoumn*, *tsoumn*, ثمين *themyenn*, *tsemyenn*.

— Le Huitième de boudjou

(monnaie d'argent valant à Alger de 22 à 23 centimes), ثمين بوجـو *tsemyenn boudjou.*

Huitièmement, ثامنًا *thâmenân, tsâmenân.*

Huître, صـدف *sadaf,* صدفه *sadafah,* بطلينس *betlynouss.*

— Huître à perles. (*Voyez* Coquille perlière.)

Humain (se rapportant à l'homme), انسانى *însâny,* انسانيّ *însânyy,* بشرى *bechery,* ناسوتى *nâsouty* (en berbère, كفا اوجيد *kefê êoudjyd*).

— (bienfaisant), حـلـيـم *halym,* كريم *kerym,* صديق *sadyq.* (*Voy.* Bienfaisant, Clément.)

Humainement (en qualité d'hommes), انسانـيـًا *însânyân,* كمثـل انسان *ka-mthel însân.*

— (avec bonté), بالكـرامه *bi-'l-kerâméh,* نعمًا *ni'mân.*

Humanité (les hommes en général), خليـقـه الله *khelyqet Allah,* عباد الله *i'bâd Allah.*

— (la nature humaine), انسانيـه *însânyéh.*

— (bienfaisance), صـداقــه *sadâqah,* كــرامـــه *kerâméh, kerâmah.* (*V.* Bonté, Bienfaisance.)

Humble, متضع *motadda',* plur. متواضع *metouâddê';* واطى *ouâlty,* وديع *oudy',* حقير *haqyr,* دليل *delyl,* طايع *tây'.* (*Voy.* Humilié.)

Humblement, بالتـواضع *bê-'t-touâddi',* بالاتضاع *bî-'l-îtiddâ'.*

Il a Humé. (*Voy.* Il a Avalé.)

— Hume! اشــرق *êchraq* (en berb., اسكف *êskef*).

Humecté, منديّ *moneddy.*

Il a Humecté, شمّخ *chimmekh,* ندّى *naddä, neddey,* نطّل *nattal.*

— Il Humectera, يشمّخ *ychimmekh,* ينديّ *yneddy.*

— Il s'est Humecté, تنــدّى *teneddä, teneddey,* تـنـطـل *tenattal,* رطّب *rattab.*

Humeur, بله *belléh, bellah,* plur. بلات *bellât;* مزاج *mezâdj,* pluriel مـزاجــات *mezâdjât* (en berbère, ارصاط *ârsâtt*).

— d'esprit, خــاطــر *khâtter, khâttr.*

— Bonne Humeur. (*Voy.* Joie, Gaîté, Contentement.)

— De bonne Humeur. (*V.* Gai, Joyeux.)

— Mauvaise Humeur, صعـبـه *sa'abéh.*

— De mauvaise Humeur, صعب *sa'ab*, مغيّر *moghayyar*.

Humide, ندى *nedy*; رطب *rettyb*, pl. ارطاب *êrtâb*; بارد *bâred*, برود *beroud*, *bouroud*, طارى *târy*, طرى *tery*, *try*, مفزّك *moufezzeg*, نشاش *nechâch*, نزيز *nezyz*, نادى *nâdy*.

— Humide radical, رطوبة طبيعيه *rettoubéh taby'ayéh*.

Humidité, رطوبة *rettoubéh*, ماويه *mâouyéh*, برودة *bouroudah*, ندا *nedâ*, ندة *nedah*, *nedéh*, نداوة *nedâouah*, *nedâouéh* (en berbère, ندا *nadâ*).

Humiliation. (*Voyez* Avilissement, Affront.)

Humilié, مطيّع *motteyyh*, مصغّر *mossaggher*. (*V.* Humble, Avili, Abject, Abaissé.)

Il a Humilié, أخضع *âkhda'*, وطّى *ouattä*, واضع *ouâdda'*, وضع *ouadda'*, خسف *khassaf*, طيّع *tayya'*, صغّر *sagghar*, خرّد *kharrad*. (*Voy.* Il a Abaissé, Il a Avili, Il a fait Affront.)

— Il s'est Humilié, بيّا *beyâ*, اختضع *êkhtedda'*, توطّى *touettä*, كشكش *kechkech*. (*V.* Il s'est Avili.)

— Humilie-toi! وطّى نفسك *ouetty nefs-ak!* (en berb., ثاتّر *thâtter*).

— Il s'Humiliera, يبيّا *ybeyâ*, يتوطّى *ytouetty*.

— Qui s'Humilie est élevé, et qui s'élève lui-même est Humilié, كلّ من وضع نفسهُ ارتفع و كل من ارفع نفسهُ اتّضع *koll men ouadda' nafs-ho êrtefa', ou koll men êrfa' nafs-ho êttedda'*.

Humilité, تواضع *touâddi'*, *touêddou'*, اتّضاع *îttiddâ'*, خضوع *khedou'*, طاعة *tâ'ah*, اتّضع *îttidda'*, خشوم *khechoum*, طوع *toua'*, انكسار القلب *înkissâr êl-qalb*.

Hune (t. de marine), صحفة *sahafah*, *sahfah*, قفص *qafass*, *qofass*, كمبوزة *kambouzah*, كمبزة *kambozah*, *kambozéh*.

— Mât de Hune (t. de marine), براتة *brêtah*. (*Voy.* Hunier.)

Hunier (terme de marine), صارى فوقانى *sâry fouqâny*.

— Grand Hunier, صارى گرندة *sâry grandéh*.

— Vergue de grand Hunier, ربطة گرندة *rabtah grandéh*.

— Petit Hunier, صارى پروا

sâry prouâ, صارى بروه *sâry brouah.*

— Vergue de petit Hunier, ربطه پروا *rabtah prouah*, ربطه بروه *rabtah brouah.*

HUPPE (oiseau), شبب *cheboub*, هدهد *houdhoud*, طير ابابيل *tayr âbâbyl.*

HURE. (*Voy.* GROUIN.)

Il a HURLÉ, عوى *a'oua*, *a'ouey.*

— Il Hurlera, يعوى *ya'ouey.*

HURLEMENT, عوا *a'ouâ.*

Les HYADES (constellation), الدبران *êd-debarân*, القلايص *êl-qalâyess*, الفنيق *êl-fenyq*, عين الثور *a'yn êt-thour.*

HYDRE, حيه *hayéh*, افعى *â'fa'y*, ثعبان *ta'bân.* (*Voy.* DRAGON.)

HYDROPIQUE, مستسقى *mostasqy.*

HYDROPISIE, استسقا *îstisqâ* (en berb., اتّان *âttân*).

HYÈNE, ضبع *deb'*, *dabè'*, plur. مضبعه *medbe'ah.*

HYMEN, HYMÉNÉE. (*Voyez* MARIAGE.)

HYMNE, مديحه *medyhah*, plur. مدايح *medâyh*; هلال *helâl*; تسبيح *tesbyh*, pluriel تسابيح *tessâbyh*; قصيده *qassydéh*, pl. قصايد *qassâyd.*

HYPERICON (plante), افريكون *îferykoun.*

HYPOCONDRIAQUE, مخروع *mekhrou'*, مطرطع *mottartè'*, مطحول *motthoul*; اخوت *âkhout*, plur. خوتان *khoutân.*

— Maladie Hypocondriaque, شراشيف *cherâchyf.*

HYPOCRISIE, مراه *merâh*, مراياه *merâyâh*, مرايا *merâyâ*, pluriel مرايات *merâyâtt*; ريا *rayâ*, تلبسه *telbesséh*, موالس *mouâless.*

HYPOCRITE, مرائ *merâyy*, مراى *merây*, pl. مرايين *merâyyn*; موالس *mouâliss*; تلبيس *telbyss*, pluriel تلابيس *telâbyss.*

— Il a fait l'Hypocrite, رايى *râyä*, والس *ouâless*, تنسنس *tenseness.*

HYPOCRITEMENT, مرايأةً *merâyâtann*, مرايًا *merâyân.*

HYPOTHÈQUE, رهن *rehn.* (*Voy.* GAGE.)

HYPOTHÉQUÉ, مرهون *merhoun.*

Il a HYPOTHÉQUÉ, رهن *rahan.* (*Voy.* Il a mis en Gage.)

HYSSOPE (plante), زوفا *zoufâ.*

I

I; cette voyelle de l'alphabet français s'exprime en arabe de plusieurs manières, suivant qu'elle est longue ou brève :

1° Lorsqu'elle est brève, on l'écrit par le point-voyelle appelé *kesrah* كسرة, et *khafdah* ou *khoufdah* خفضة, dont le signe est un trait oblique placé au-dessous de la consonne avec laquelle la voyelle s'articule (ِ). Ce signe n'est presque jamais employé dans l'écriture vulgaire, mais on le suppose grammaticalement.

2° Lorsque la voyelle I est longue, elle est représentée par le *yâ* (ى), dixième lettre de l'alphabet arabe ancien, vingt-neuvième et dernière de l'alphabet moderne.

3° L'*élyf* initial (ا) prend souvent le son de l'*î* long, et le *a'yn* (ع) celui d'un *i* saccadé dans la prononciation, répondant d'une manière assez exacte à notre articulation *ie* dans les mots *pie*, *châtie*, *fie*, etc.; dans ces deux cas, l'*élyf* et le *a'yn* sont, dans les manuscrits soignés, souscrits du point-voyelle *kesrah;* mais cette notation orthographique est toujours négligée dans l'écriture vulgaire.

IBIS blanc, ابو حنس *âbou hanness*, ابو منجل *âbou mendjel*, *âbou menguel*, المنجل *êl-mendjel*, *êl-menguel*.

— noir, الحارز *êl-hârezz*, الحارس *êl-hâress*.

IBRAHYM (n. pr.). (*Voy.* ABRAHAM.)

— Beny-Ibrahym (tribu berbère), بنى ابراهيم *Beny Ibrâhym*

ICHNEUMON, نمس *nems*, *nims*.

ICI, هنا *henâ*, *henê*, *honâ*, هنى *heny*, *heney*, هونى *houney*, هن *houn*, هاهنا *hâhonâ*, اهنا *âhonâ*, اهنايه *êhnâyah* (en berbère, غردا *ghardâ*).

— Monte Ici! اطلع لى هنى *êtla' l-y heney!*

— Entre Ici! ادخل هنا *ôdkhoul honâ!*

— D'Ici, من هنا *min henê, min henâ.*

— D'Ici en bas, من هنا الى اسفل *min henâ îlä âsfal.*

— D'Ici là, من هنا الى هناك *min henê îlä henâk.*

— D'Ici au port, من هنا الى الميناء *min henê îlä êl-mynâ.*

— Ils n'étaient pas loin d'Ici, ما كانوا بعيد من هنا *mâ kânoû ba'yd min henê.*

— D'Ici à demain, من اليوم الى غدا *min âl-youm îlä ghadâ.*

— Par Ici, من هنا *min henâ,* على هنا *a'lä honâ.*

— Près d'Ici, قريب من هنا *qaryb min henâ.*

Idéal, مخيّل *mokhayyel,* مخايل *mokhâyel, mokhâyl,* خيال *kheyâl.* (*Voyez* Fantastique.)

Idée, راى *rây,* بال *bâl;* ظنّ *zenn, denn,* pl. ظنون *zenoun, denoun;* خيال *khyâl,* تخيّل *tekhyyl,* تخمين *tekhmyn.*

— Il s'est mis cela dans l'Idée, حطّ ذكا في بالهُ *hatt dekâ fy bâl-ho.*

— Je n'en ai aucune Idée, ابدًا ما لى اثر فى هذا *âbadân mâ l-y âthar fy hadâ.*

Idèntité, شوية واحدة *choyet ouâhidéh.*

Idiome. (*Voyez* Langue, Langage, Dialecte.)

Idiot, ابلم *âblem,* بجم *bedjem;* امي *ômmy,* pl. اميين *ômmyyn,* بلا العقل *belâ êl-a'ql,* قليل العقل *qalyl êl-a'ql.* (*Voyez* Imbécile.)

Idiotisme (imbécillité). (*Voyez* ce mot.)

— Particularité d'un Idiome, خصّ اللغة *khass êl-loghat.*

Idolâtre, عبد الصنام *a'bd ês-senâm;* ثني *thenä,* pl. ثنيين *thenayyn;* عابد الاصنام *a'âbed êl-ês-nâm,* pl. عبّاد الاصنام *o'bbâd êl-âsnâm,* عباد الاصنام *i'bâd êl-êsnâm.* (*Voy.* Infidèle.)

Idolâtrie, عبادة الاصنام *i'bâdet êl-êsnâm.*

Idole, صنم *sanam,* pluriel صنام *senâm,* اصنام *ésnâm;* وثن *outhenn,* plur. اوثان *âouthân,* وثن *outhoun* (en berb., معبود *ma'boud*).

Iémen. (*Voy.* Yémen.)

Ignominie, تعيّر *ta'yyr,* عار *a'âr.* (*Voyez* Honte, Infamie.)

Ignominieusement, تعيّراً *ta'yyrân*, بالتعيّر *bi-'t-tayyr.*

Ignominieux, عـــارى *a'âry*, شنيع *cheny'*, معيار *ma'yâr.* (Voyez Honteux, Infame.)

— Mort Ignominieuse, موت العار *mout êl-a'âr.*

Ignorance, جاهليـه *djâhelyéh*, *djâhelyah*, جهالـه *djehâléh*, *djehâlah*, غشم *ghochm*, غشومـه *ghechouméh*, *ghechoumah.*

Ignorant, جاهل *djâhel*, *gâhel*, plur. جهال *djohâl;* غشيم *ghachym*, pl. غشما *ghochmâ;* خياب *khayyâb.*

— C'est un Ignorant dans son métier, هو جاهل فى صنعـتـه *hou djâhel fy sena't-ho.*

Ignoré, مجهـول *medjhoul*, غير معروف *ghayr ma'rouf.*

Il a Ignoré, جـهـل *djahal*, ما عرف شى *mâ a'raf chy.*

— Je n'Ignore pas cette affaire, انا ما أجهل فى هله المصلحه *ânâ mâ âdjhel fy hadéh êl-mouslahah*, ما انيش جاهل فى ذا الامــر *mâ ânych djâhel fy dâ êl-âmr.*

— Je n'Ignore absolument rien, ما يخفا عنّى شى واصل *mâ yekhfâ a'nn-y chy ouâssel.*

— Vous n'Ignorez pas l'état des affaires, ما يخفا عنكم احوال الامور *mâ yekhfâ a'n-koum âhouâl êl-ôumour.*

Il, هو *hou*, pl. هم *houm.*

— Il a, لهُ *le-ho.* (Voy. A.)

— Ils ont, لـهُـم *lehoum*, عندهُم *a'nd-houm.*

— Il est content, هو مبسوط *hou mabsoutt.*

— Ils s'en vont, هم راحيـيــن *houm rahyyn.*

— Il a été. (Voy. A.)

— Il faut, Il est nécessaire, لـزم *lazem.* (Voy. Il Faut.)

— Il y a. (Voy. A.)

Ile, جزيـره *djezyrah*, *djezyréh*, *guezyréh*, plur. جزاير *djezâyr*, *guezâyr;* دزيـــره *dezyrah* (en berbère, لكزيرت *ligzyrt*).

— Presqu'Ile, جـزيـره *djezyréh*, *djezyrah*, *guezyréh.*

Illégal, ضدّ للشرعه *dodd li-'s-chera'ah*, ضدّ النامـــوس *dodd ên-nâmouss.*

Illégitime, ضـدّ للحـقّ *dodd li-'l-haqq.*

— Enfant Illégitime, ابن الحرام *êbn êl-herâm*, زانـوه *zânouéh.* (Voy. Batard, Adultérin.)

ILLICITE, حرام *herâm*, محروم *mahroum*, محرم *moharrem*, منهى *monhy*, غير حلال *ghayr helâl*.

ILLIMITÉ, غير قياس *ghayr qyâs*, غير محدود *ghayr mehdoud*, غير متناهى *ghayr motnâhy*, غير حدود *ghayr hedoud*.

— Son pouvoir est Illimité, قدرتُه ما لها حدود *qodret-ho mâ le-hâ hedoud*.

ILLUMINÉ, منوّر *monaouer*.

Il a ILLUMINÉ, نور *naouar*, *naouer*, انار *ênâr*.

— Il a été Illuminé, تنوّر *tenaouer*, اضى *êddä*.

ILLUSION, خيال *khyâl*, pluriel خيالات *khyâlât*; احتلام *îhtilâm*, تخيّل *tekheyyl*. (*Voy.* ERREUR.)

ILLUSOIRE, باطل *bâttel*. (*Voyez* FAUX, TROMPEUR.)

ILLUSTRATION, تشريف *techryf*. (*Voy.* CÉLÉBRITÉ, HONNEUR.)

ILLUSTRE, عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, شريف *cheryf*. (*V.* CÉLÈBRE.)

ILLUSTRÉ, مشرّف *mocherref*.

Il a ILLUSTRÉ, شرّف *charraf*, *cherref*, عظّم *a'zzam*.

— Il s'est Illustré, انشرف *êncheref*.

ILS, هم *houm*. (*Voy.* IL, EUX.)

IMAGE, صورة *souréh*, *sourah*, pl. صور *sour*, *souar*, صورات *sourât*; ايقونه *îyqounéh* (en grec, εἰκών), pl. ايقونات *îyqounât*; قونه *qounéh*, *qounah*, pl. قون *qouann*.

IMAGINAIRE. (*Voy.* IDÉAL, FANTASTIQUE.)

IMAGINATION, خيال *khyâl*, مخيله *mekhyléh*, تخمين *tekhmyn*; فكر *fekr*, pl. افكر *êfkâr*; ظن *zenn*, pl. ظنون *zenoun*; خياله *khoyâlah*, زعم *za'm*, بال *bâl*, هدس *hods*.

— Cela surpasse l'Imagination, هذا تفوق تخمين عقولنا *hadâ tefaouq tekhmyn ou'qoul-nâ*.

L'IMAGINATIVE, قوّة الخياليه *qououet êl-kheyâlyéh*.

Il a IMAGINÉ, il s'est Imaginé, افتكر *êfteker*, خال *khâl*, ظنّ *zann*, زعم *za'am*, خمّن *khammenn*, حسب *hessab*. (*V.* Il s'est mis dans l'Idée.)

— Tu t'es Imaginé que, تخايل لك ان *tekhâyl l-ak ênn*, يتخايل لك ان *yetkhâyl l-ak ênn*.

IMAM (prêtre musulman), امام *îmâm*.

IMBÉCILE, مبهّم *mobehhem*, خشين *khachyn*, بلا عقل *belâ a'ql*,

مخوّخ *mokhaouakh*, دمّوقى *dem-mouqy, doummougy*, احمق *âh-maq*. (*Voyez* HÉBÉTÉ, IDIOT, INSENSÉ, IGNORANT.)

IMBÉCILLITÉ, قلّة العقل *qellet êl-a'ql*. (*Voy*. SOTTISE, IGNORANCE.)

IMBERBE, اجرود *âdjroud, âgroud*, املط *âmlatt*.

IMBIBÉ, مسقى *mosqyy*.

Il a IMBIBÉ, سقى *saqä, saqey*, روّا *raouâ*, مرّن *marrann*.

— Il s'est Imbibé, انسقى *ênsa-qey*.

— Mets cette outre dans l'eau pour qu'elle s'Imbibe, حطّ هدك الزكره فى الميه حتّى تنبل *hott hadéh êz-zokrah fy-'l-moyéh, hattä tenbol*.

Il s'est IMBU des principes de la morale, تعلّم اصول الحقّ *ta'allem ôussoul êl-haqq*.

IMITATEUR, تبيع *taby'*.

IMITATION, شابهه *châbehah, châ-behéh*, مشاكله *mochâkeléh*, تباع *te-ba'*, مشابهه *mechâbahah*, مماثله *memâtheléh*, اتباع *ìtbâ'*, تمثيل *temthyl*, تبيعه *tebya'ah*.

Il a IMITÉ, امتثل *êmtethal, êm-tetsal*, تبع *taba'*, تشاكل *techâkel*, قدى *qadä, qadey*, شبّه *chabbah*, قلّد *qallad*, ساوى *sâouey, sâouä*, تشبّه *techabbah*, تشابه *techâbah*, اقتضى *êqteddä, êqteddey*.

IMMÉDIAT, اقرب *âqrab*, متواصل *metouâssel*, متلاحق *motlâheq*.

IMMÉDIATEMENT, فى ساعه *fy sâ'ah*, بالوقت *be-'l-ouaqt*, للوقت *li-'l-ouaqt*, حالاً *hâlân*, فى الحال *fy-'l-hâl*. (*Voy*. INCONTINENT.)

— Elle est morte Immédiatement, توفيّت حالاً *toueffeyt hâlân*.

— Tu les mettras Immédiatement à mort, تقتلهم فى ساعه *teqtelhoum fy sâ'ah*.

IMMÉMORIAL, غير مذكور *ghayr mezkour*.

— De temps Immémorial, من زمان ما ينذكر *min zemân mâ yn-zeker*, من دهر الدهور *min dahar êd-dohour*.

IMMENSE, بغير قياس *be-ghayr qyâs*. (*Voy*. INFINI, ILLIMITÉ.)

IMMERSION, غوص *ghaouss*, غطس *ghats, ghattess*.

IMMEUBLE, ملك *moulk*, pluriel املاك *âmlâk*.

IMMINENT, حاضر *hâdder*, هاجم *hâdjem*.

IMMOBILE, غير متحرّك *ghayr motaharrek*, ثابت *thâbett*

IMMODESTE, قليل الحيا *galyl êl-heyâ*, غير اديب *ghayr âdyb*, غير وقور *ghayr ouqour*. (*V.* INDÉCENT.)

IMMODESTIE, قلة الحيا *qillet êl-heyâ*. (*Voy.* INDÉCENCE.)

IMMOLÉ, مذبوح *medbouh*.

Il a IMMOLÉ, ذبح *dabah, dabèh*.

IMMONDE. (*Voyez* IMPUR.)

IMMONDICE, نجاسه *negâsséh, nedjâssah*. (*V.* ORDURE, SALETÉ.)

IMMORTEL, غير مايت *ghayr mâytt*.

IMMUABLE, غير متزعزع *ghayr motza'zè'*.

IMPARFAIT, ناقص *nâqess*, غير كامل *ghayr kâmel*.

IMPATIENCE, نزاقه *nezâqéh, nezaqah*, نزافيه *nezâqyéh*.

IMPATIENT, غير صابر *ghayr sâber*, غير صبور *ghayr sabour*, غير محتمل *ghayr mohtamel*.

Il s'est IMPATIENTÉ, نزق *nazaq*.

— Il a Impatienté, نزّق *nazzaq*.

IMPÉRIAL, سلطاني *soultâny*.

IMPÉRIEUX, صارم *sârem*.

IMPIE, كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفّار *kouffâr*; منافق *menâfeq*, pl. منافقين *menâfeqyn*; شرير *cheryr*, خبيث *khabyth, khabyts*.

IMPIÉTÉ, الحاد *îlhâd*.

Il a IMPLORÉ, تضرّع *teddarra'*.

IMPORTANT, ثقيل *theqyl, tseqyl*, ضرور *derour*, ناجب *nâdjib*, سايل *sâyl*. (*Voyez* GRAVE.)

— Affaire Importante, امر ثقيل *âmr theqyl*, مصلحه ضروريه *moslehah derouryah*.

— Cela est Important, ذل شي ثقيل *dol chy tseqyl*.

— Il m'Importe de faire cela, على ان نعمل ذه *a'lay-y ênn na'mel déh*.

— Cela n'Importe pas, هذا ما فيه شي ضرر *hadâ mâ fy-hi chy derar*.

— Que t'Importe-t-il? ايش عليك انت *êych a'lay-k ênt?*

— Cela vous Importe, هذا عليكم انتوا *hadâ a'lay-koum êntoû*.

Il a IMPORTÉ (v. a.). (*Voyez* Il a APPORTÉ, Il a INTRODUIT.)

IMPORTUN, لجيج *ledjydj*, لزيز *lezyz*, لزّاز *lezzâz*, لجوج *ledjoudj*, قلّاق *qallâq*.

IMPORTUNÉ, ملجوج *meldjoudj*.

Il a IMPORTUNÉ, لجّ *laddj*, لزّ *lazz, lezz*, قرّط *qarratt*, تعّن *taann*, لجج *ledjadj*.

— Tu m'Importunes, تتعب قلبي

tetaab qalb-y, تـضيّق صدرى *ted-dayyq sadr-y,* تتعنّت على *teta'nnet a'lay-y.*

— Ne m'Importune pas! لا تثقّل دمّك عــلى *lâ tetheqqel damm-ak a'lay-y!*

— Pourquoi m'Importunes-tu toujours? لايش انت قاعد لى رقبتاً *lêych ênt qâ'id l-y roqbetân* (m. à m. pourquoi es-tu assis sur mon cou)?

Importunité, لجّه *leddjéh,* لزّة *lezzéh,* لبكــه *lebkéh,* لجاجه *ledjâdjéh.*

Impossible, غير ممكــن *ghayr memken,* غير مستطــاع *ghayr mestattè'.*

— Il est Impossible que, مــا يمكن ان *mâ yemken ênn.*

— Supposons, par Impossible, que cela soit juste, نخمّــن الّذى ما يمكن ان هـذا حــق *nekhammenn, allazy mâ yemkenn, ênn hadâ haqq.*

Il a Imposé une taxe, حمل دراهم *hamel derâhem,* فــرض الدراهم *fe-redd êd-derâhem.* (*V.* Il a levé une Contribution.)

— une amende, قطع جزيـمــه *qatta' djezyméh,* بلص *balass.*

— On l'a Imposé à dix piastres, حـطـطـوهٌ عشرة قروش *hattettou-ho a'cherat qourouch.*

Impôt, بـاـص *bals,* مكس *maks.* (*Voy.* Contribution.)

— personnel, خـــراج *kharâdj, kharâg,* خرج *kharadj, khardj.*

— territorial, ميرى *myry.*

— Il les a accablés d'Impôts (*Voyez* Il a Accablé.)

Imprécation, تشقيــع *techqy'.* (*Voyez* Invective.)

Impression, تاثير *tâthyr, tâtsyr,* تطبيع *tetby'.*

Imprévu, متــغــافــل *motghâfel,* خوّان *khaououân,* بوّاق *baououâq.*

Imprimé, مطبوع *matbou'.*

Il a Imprimé, طبع *tabaa,* كبس *kabass,* ختّم *khattam.*

— Imprime ce cachet! اكــبس هذا الختم *êkbess hadâ êl-khatem!*

— Il l'a Imprimé dans son esprit, طبعه فى لوح عقله *taba'-ho fy louh a'qli-hi* (m. à m. dans la planche de son esprit).

Imprimerie, مــطــبــع *matbaa,* مطبعه *metba'ah.*

— L'art de l'Imprimerie est le flambeau qui éclaire le monde,

علم المطبعه مصباح تنوّر فيه الدنيا *i'lm ét-metba'ah mosbâh tenaouer fy-hi éd-dounyâ.*

IMPRIMEUR, طــبّـــاع *tabbâ'*, صاحب المطبعه *sâheb él-metba'ah*, مطبعى *matba'y*; بــصماجى *basmâdjy*, pl. بصماجيه *basmâdjyah.*

Il a IMPROUVÉ. (*V.* Il a BLAMÉ.)

A l'IMPROVISTE, على الغفله *a'lä él-ghaflah*, على غـرّده *a'lä gharre-dah*, بالغدر *bi-'l-ghadr.*

IMPRUDENT, قليل العـقـل *qalyl él-a'ql*, ناقص الراى *nâqess ér-rây*, بلا فطنه *belâfetnéh*, غير عاقل *ghayr â'qel.*

IMPUDICITÉ, زنــا *zonâ*, فساده *fessâdéh*, فسق *fesq*, نجاسه *nedjâs-sah*, *negâsséh.* (*Voy.* IMPURETÉ.)

IMPUDIQUE, مـفسّـــد *mofessed*, فاسد *fâssed*, زانى *zâny.* (*Voy.* IMPUR.)

IMPUISSANT, غير قادر *ghayr qâ-der.* (*Voy.* FAIBLE.)

— (inhabile à la génération), عجوز *a'djouz*, عاجز *a'âdjez.*

IMPULSION, اغرا *îghrâ*, حركه *ha-rakah*, تحريك *tahryk*, *teharyk.*

IMPUR, نجس *noudjess*, *nedjess*, *nouguess*, *neguess.*

IMPURETÉ, نجس *noudjs*, *nougs*, *nidjs*, *nigs.*

Il a IMPUTÉ, تـقلّد *teqalled.*

Il est INABORDABLE, INACCES-SIBLE, ما انـقرب شى *mâ ênqereb chy*, بغير الدنو *be-ghayr éd-denou.*

INCARCÉRATION, سجـن *soudjn*, *sougn.* (*Voyez* EMPRISONNEMENT.)

INCARCÉRÉ. (*Voy.* EMPRISONNÉ, PRISONNIER.)

Il a INCARCÉRÉ. (*Voy.* Il a EM-PRISONNÉ.)

INCENDIAIRE, حـارق *hâreq*, pl. حارقين *hâreqyn.*

INCENDIE, حـراقـه *harâqah*, *he-râqah*, احـراق *îhrâq*, شعلـه *chaa-lah*, وقيـد *ouqyd*, حريقه *haryqah*, حــريـــق *haryq*, اضـرام *îdrâm*, تحريق *tahryk.* (*Voyez* EMBRASE-MENT.)

— Il y a eu un grand Incendie dans la ville, صار حريـــق عـظيم فى المدينه *sâr haryq a'zzym fy-'l-medynéh.*

Il a INCENDIÉ. (*Voyez* Il a AL-LUMÉ, Il a BRÛLÉ.)

INCERTAIN, غيـر معـلـــوم *ghayr ma'loum*, غيـر معـروف *ghayr ma'-rouf.* (*Voyez* DOUTEUX.)

— Domain est Incertain, غدا يوم مجهول *ghadâ youm medjehoul.*

Incessamment, رايح رايح *râyh-râyh* (*Voyez* Bientôt).

Inceste, فجور *fedjour.*

— Il a commis un Inceste, فجّر *feddjer.*

Incestueux, فاجر *fâdjer,* pl. فجّار *fidjâr.*

Incident, عرض *a'redd,* plur. اعراض *î'râdd* (*Voyez* Accident, Événement).

Incirconcis (*Voy.* Circoncis).

Incivil, وحش *ouahech,* مشوش *mechouch,* غليظ *ghelydd, ghelyzz,* بلا ادب *belâ-âdeb* (*Voyez* Grossier).

— Il a été Incivil, غلظ *ghaladd, ghalazz,* همج *hamadj.*

Incivilité, غلظة *ghildah, ghilzah.*

Inclination du corps, ركعة *reki'ah, rika'ah,* pl. ركعات *rika'ât;* مطانيه *mettânyéh.*

— de l'esprit, غرض *gherd,* pl. اغراض *éghrâdd;* اهوا *âhouâ,* pl. اهوايه *âhouâyéh;* خاطر *khâtter,* ميل *meyyl,* plur. ميلان *meylân.*

Il a Incliné, حنى *hannü.*

— Il s'est Incliné, انحنى *ênhanü,* ركع *rekaa.*

Incognito, مختفى *mokhtafy.*

Incommode, تاعب *tâ'eb,* صعب *sa'ab,* عسر *a'sser,* تعب *ta'ab.*

Il est Incompétent, ماله مدخل فى ذالك *mâ le-ho medkhel fy dâlek.*

Inconstant, غاوى *ghâouy.*

Incontinent (adv.), فيسع *fyssa'* (*Voyez* Aussitôt).

Inconvenant (*Voy.* Indécent).

Incorrect, مغلط *moghallett,* اعوج *â'ouedj,* غالط *ghâlett.*

Incorrigible, عاصى *a'âssy,* pl. عاصيين *a'âssyyn.*

Incrédule, غير مومين *ghayr moumyn* (*V.* Infidèle, Impie).

— Serez-vous Incrédules à mes paroles? اى انتوا ما تتصدّقوا على كلامى *êy êntoû mâ tetsaddeqoû a'lü kelâm-y?*

Incroyable, غير مصدّق *ghayr mossaddeq.*

Inculte, بر *berr,* بور *bour.*

Inde (contrée d'Asie), الهند *êl-Hend, êl-Hind,* بلد الهند *beled êl-Hend,* بلاد الهند *belâd êl-Hend.*

— Les Indes, سند و هند *Send ou-Hend.*

— Blé d'Inde, درّا *dourrâ,* درّه *dourrah,* تركيّه *tourkyyéh, tourkyyah* (*Voy.* Blé de Turquie).

— Poule d'Inde, poulet d'Inde (*Voy.* DINDE, DINDON).

— Figuier d'Inde (*V.* NOPAL).

— Bois d'Inde (*V.* BOIS).

INDÉCENCE, شناعة *chenâ'ah*, عيب *a'yb* (*Voy.* IMMODESTIE).

INDÉCENT, عايب *a'âyb, a'âyeb*, غير لايق *ghayr-lâyq*, شنيع *cheny'* (*Voyez* HONTEUX, IMMODESTE).

INDEX d'un livre, برناميج *ber-nâmydj* (*V.* CATALOGUE, TABLE).

— (doigt), الشاهد *ês-châhed* (en berbere اذاض شاهد *âdzâdd-châhed*).

INDICE, اشاره *íchârah*, علامه *a'lâmêh*.

INDIEN, هندى *hendy*, pl. هنود *henoud*; هندوى *hendaouy*, *hen-douy*, fém. هنديه *hendyéh*.

INDIENNE (toile), قماش يمنى *qoumâch yemeny*, قماش شيت *qoumâch chytt*.

INDIFFÉREMMENT, بين البينين *bayn êl-baynéyn*, نصف على نصف *nousf a'lä nousf*, بغير ميل *be-ghayr meyl*.

INDIGENCE (*Voy.* PAUVRETÉ).

INDIGENT (*Voy.* PAUVRE).

INDIGNATION, غضب *ghadb*, سخط *sakht*, حرد *hard*, خنفسه *khanfesséh*, غضبة *ghadbah*.

— Il a excité l'Indignation, حرّد *harrad*, سخط *sakhatt*, اسخط *êskhatt*, غضّب *ghaddab*.

INDIGNE, غير مستحق *ghayr-mostaheqq*.

— Ne fais rien d'Indigne de ton rang, ما تعمل شى غير مستحق لدرجتك *mâ ta'mel chy ghayr-mostaheqq li-deradjét-ak*.

INDIGNÉ, حردان *hardân*, غضبان *ghosbân*.

Il s'est INDIGNÉ, غضب *ghad-dab*, حرد *harad*, تخنفس *tekh-nefess*.

INDIGO, نيله *nylah*, *nyléh*, نيل *nyl*.

INDISPOSÉ (*Voyez* MALADE).

INDISPOSITION (*Voy.* MALADIE).

Un INDIVIDU, مفرد *mofered*, فلان *foulân*, *fulân* (en espagnol *fulano*), دات *dât*, plur. دوات *douât*; شخص *chakhs*, pl. اشخص *êchkhess*, شخوص *chokhouss* (en berbere يمان *ymân*).

INDIVIDUEL, شخصى *chakhsy*.

INDIVIDUELLEMENT, شخصاً *chakhsânn*, شخصياً *châkhsyânn*.

Par INDIVIS, بلا قسمه *belâ-qesméh*.

INDIVISIBLE, غير منقسم *ghayr*

monqassem, غير مشـقوق ghayr machqouq, غير متفصل ghayr-motfassel, غير منـفرّق ghayr-monferreq.

INDOLENT, معكّاز ma'agâz, عكزان a'gzân (Voyez PARESSEUX).

INDOMPTABLE, متمرّد motamerred, motmerred.

INDOSTAN (contrée d'Asie), هندستان Hendostân (Voy. INDE).

Cela est INDUBITABLE, هذا مثبـــوت hadâ methbout, ما فيـه شـــك má fy-hi chek, لا ريب فيه lâ réyb fy-hi.

INDULGENCE, مغفرة maghferah, غفران ghaferân, سامحه sâmehah, تحن tehinn, رافه râfeh (V. CLÉMENCE).

INDULGENT, رووف raouaf, حنون hanoun, شـفوق chefouq, مسامح messâmèh, غفور ghafour (Voy. CLÉMENT, BIENVEILLANT).

INDUSTRIE, صنعه sana'ah, pl. صنعات sana'ât (V. ART, MÉTIER).

INDUSTRIEL, اهل الصنعه âhl ês-sena'ah (V. ARTISAN).

INDUSTRIEUX (Voyez HABILE).

INÉBRANLABLE, ثابت thâbett.

INÉGAL, خـشـون khochoun, خشن khachin, غير ساوى ghayr-sâouy (en berbere فردى firdy).

INEXORABLE, صارم sârem.

INFAME, معيوب ma'youb, معيّر ma'yyer, مذموم madmoum, عيب a'yb, مفضوح mafdouh (V. HONTEUX, AVILI, IGNOMINIEUX).

INFAMIE, بهدله behedeléh (Voy. HONTE, IGNOMINIE, AVILISSEMENT).

INFANTERIE, ترّاسيه terrâssyéh, ازلام âzlâm, زلمه zelméh.

INFECT, مفسود mafsoud, مهرى mohry, منتن montenn, مجوى medjaouy, مخم mokhim, منشح manchih.

Il a INFECTÉ, عدى a'dă, a'dey, فسّد fassad.

— L'air est Infecté de miasmes, الجو انفسد من الريحه êl-djou enfessed min êt-ryhah.

Il a INFÉRÉ, استدلّ êstedall.

INFÉRIEUR, تحتانى tahtâny, pl. تحتانيين tahtânyyn; سفلانى sefelâny, اسفل âsfal.

INFERNAL, جهنمى djehennemy, guehennemy (V. DIABOLIQUE).

— Le feu Infernal, نار الجهنّم nâr êl-djehennam (V. ENFER).

— Esprit Infernal (Voyez DÉMON, DIABLE).

INFIDÈLE (sans foi), غير مومن ghayr-m umenn, غير امين ghayr-

âmyn, خـــايـــن *khâyn*.

— (non musulman), كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr*.

— Le musulman sans bonne foi, Dieu le compte au nombre des Infidèles, المومن بلا صدق حسبـه الله بيـن الكــفــار *êl-moumen be-lâ sedq, hesseb-ho Allah bayn êl-kouffâr*.

INFINI, غير متناهى *ghayr mot-nâhy*, بغير منـتها *be-ghayr mentehâ*, بلا انتهى *belâ-entehey* (*Voyez* IMMENSE, ILLIMITÉ).

INFINIMENT, قبالـه *qobâlah*, اقباله *âqbâlah*, بالغايه *bi-'l'-ghâyéh*.

— Je l'aime Infiniment, انا نحبها قباله *ânâ nehobb-hâ qo-bâlah*.

INFIRME, ضعيف *da'yf*, plur. ضعفا *do'fâ*; مستضعف *mostedda'f* (*Voyez* FAIBLE, MALADE).

INFIRMERIE, بيت المرضا *béyt êl-mordâ*, *béyt êt-moreddâ*.

INFIRMITÉ, ضعف *do'of*, علّه *o'lléh*, وجع *oudja'*, *ouga'* (*V.* FAIBLESSE, MALADIE).

INFLAMMATION, احراق *îhrâq* (*Voyez* EMBRASEMENT).

— (maladie), حراره *harârah*, *herâréh*, حماوه *hamâouéh*, دمويّه *damaouyyéh*.

INFLUENCE des astres تاثير النجوم *tâthyr ên-nedjoum*.

INFORMATION, اخبار *îkhbâr*.

Il a INFORMÉ, علم *a'llam*, *a'l-lem* (*Voyez* Il a AVERTI).

— Il a Informé d'une affaire, نص الامر *nass êl-âmr*.

— Il s'est Informé, استخبر *ês-takhbar*.

INFORTUNE (*Voyez* ADVERSITÉ, CALAMITÉ, MALHEUR).

INFORTUNÉ, شقى *chaqy*, plur. اشقيا *êchqyâ*; تعيس *ta'yss*, plur. تعسا *to'ssâ*; ملعوق *melou'auq* (*V.* MALHEUREUX).

Il a INFUSÉ, نقع *naqa'a*, انتقع *ênteqa'a*.

INFUSION, نقع *neqa'*.

INGÉNIEUR, مهندز *mehendezz*, *mohendezz*, مهندس *mohendess*.

INGÉNIEUX, مفـنن *mofennen* (*Voyez* ADROIT, HABILE).

INGÉNU, طاهر *tâher*, صالح *sâ-lèh*, صفى القلب *safy êl-qalb* (*V.* FRANC).

INGÉNUITÉ, قلب ابـيض *qalb âbyadd* (m. à m. cœur blanc), صحيـــه *sahyéh* (*Voyez* FRANCHISE).

INGRAT, ناكر *nâker*, غير معروف

ghayr-ma'rouf, غير شاكر ghayr-châker, يضيع yddy''.

INGRATITUDE, نكران nokrân.

INGRÉDIENS (pl.), عقاقير o'qâqyr.

INHABILE, عاطل a'âtel.

INHUMAIN, قاسي qâssy (Voyez CRUEL).

INHUMANITÉ (Voy. CRUAUTÉ).

Il a INHUMÉ, وارى ouârä (V. Il a ENTERRÉ).

INIMITIÉ, عدوه aadouah, a'douéh, عدويه aadouyah, a'douyéh, عداوه a'dâouéh, pl. عداوات a'dâouât (Voyez HAINE, HOSTILITÉ).

— Il y a une Inimitié mortelle entre eux, بينهم عداوه قاتله baynhoum a'dâouéh qâteléh.

INIQUE, اثيم âtym, pl. اثمه ôtamah (Voyez INJUSTE).

INIQUITÉ, اثم îtm, plur. اثام êtâm; سيه syah, pl. سيات syât (Voyez INJUSTICE, CRIME).

INJECTION, القا îlqâ.

INJONCTION, تفويض tefouydd.

INJURE, ظلم zoulm, doulm, تشتيم techetym (Voyez AFFRONT, INSULTE, INVECTIVE).

Il a INJURIÉ, il a dit des Injures, وصف ouassaf (Voy. Il a fait Affront, Il a INVECTIVÉ).

— Il lui a dit toutes sortes d'Injures, قال لهُ صفتك نعتك qâl le-ho soffet-ak na't-ak.

INJURIEUX, شاتم châtem, سبّاب sebbâb.

— Paroles Injurieuses (Voyez INVECTIVE).

INJUSTE, ظالم zâlem, dâlem, pl. ظالمين zâlemyn; باطلي bâttely, جاير djâyr, بلّاص ballâss.

INJUSTEMENT, بالبطاله bi-'l-battâléh, بغير عدل be-ghayr a'del.

INJUSTICE, ظلم zoulm, doulm, جور djour, بلص bels, بطاله battâléh.

INNOCEMMENT, بالبرّ bi-'l-berr.

INNOCENCE, برّ berr, طهاره tahâréh, نقاوه neqâouah, تبرير tebryr.

INNOCENT, بارّ bârr, pl. ابرار êbrâr; بري bery, pl. ابريا îbryâ, ناجي nâdjy; طاهر tâher, pl. اطهار âtehâr; زكي zaky, pl. ازكيا êzkyâ.

Il a INNOCENTÉ, برّر barrar (V. Il a ABSOUS, Il a JUSTIFIÉ).

INNOMBRABLE, بلا عدد be-lâ a'ded, بغير عدد be-ghayr a'ded, بغير حساب be-ghayr hissâb.

INNOVATION, تجديد tedjedyd.

Il a INNOVÉ, جدّد *djaddad, djedded.*

INONDATION (*Voyez* DÉBORDEMENT, DÉLUGE).

Il a INONDÉ, طفر *tefer, tafar,* غمّر *ghammar,* طفح على *tefah a'lä* (*Voyez* Il a DÉBORDÉ).

— Il Inondera, يفيض *yfydd,* يطفر *yetfor.*

— La pluie a Inondé tout le pays, عمّ المطر على البلاد كلّها *a'mm êl-mattar a'lä êl-belêd kolle-hâ.*

INOPINÉ, باده *bâdéh, bâdih,* لامستنّا *lâ-mostannâ,* غير مامول *ghayr-mâmoul* (*V.* IMPRÉVU).

INOPINÉMENT, بديهًا *bedyhânn* (*Voy.* A l'IMPROVISTE).

INOUI, غريب *gharyb*, pl. غربا *ghorebâ,* غير مسموع *ghayr-mesmou'.*

INQUIET, مهمون *mehemooun,* متحير *motehayer,* ضايج *dâydj,* حاير *hâyr, hâyer,* معكر *ma'aker.*

— Il a été Inquiet, حار *hâr.*

— Je suis Inquiet, يتضايق روحي *yetdâyq rouh-y.*

Il a INQUIÉTÉ, عكر *akkar,* حيّر *hayyar,* اقلع *êqla',* قلّق *qallaq,* شوّش *chouach.*

— Il s'est Inquiété, تمرمس *temermess,* تحرمس *taharmess,* تعكّر *ta'akker,* ضاج *dâdj.*

— Ne t'Inquiète aucunement, طيّب خاطرك *tayyeb khâttr-ak!* لا تمرمس خاطرك *lâ temermess khâttr-ak!* لا تتعب خاطرك *lâ tetaab khâttr-ak.*

INQUIÉTUDE, تحيير *tahyyr,* مضيّقة *modayyaqah.*

INQUISITION, تفتيش *teftych,* كشف *kechf.*

INSCRIPTION, عنوان *e'nouân,* رسمه *resméh, resmah,* كتابه *kitâbéh* (*V.* ÉTIQUETTE, ÉCRITEAU, ÉCRIT, ADRESSE).

Il a INSCRIT, رسم *ressem,* كتب في *katab fy.*

INSECTE, دبّابه *debbâbéh*, plur. دبّاب *debbâb.*

INSENSÉ (*Voyez* FOU, IMBÉCILLE).

— Il est devenu Insensé, اختلط عقله *êktelatt a'ql-ho.*

INSENSIBILITÉ, قساحه *qassâhah.*

INSENSIBLE, قسيح *qassyh.*

INSENSIBLEMENT, شويه شويه *chouyéh-chouyéh,* بالتدريج *bi-'l-tedrydj.*

INSÉPARABLE, غير منفصل *ghayr*

monfassel, غير متفارق *ghayr-motfâreq*.

Il a Inséré, دخّل *dakkhal*.

Insidieux, غدور *ghadour*, غادر *ghâder* (*Voy.* Fourbe).

Insigne, شهير *chahyr*, مسمّى *mesemmy*, مشهور *mechehour*.

Il a Insinué (*V.* Il a Inséré).

— Il s'est Insinué, تدخّل *tedakkhal*.

Insipide, باسل *bâssel*, *bâssil*, مسوّس *mossaouess*, قليل الطعم *qalyl êt-ta'am*.

— (au fig.), (*Voy.* Sot, Imbécille).

Insipidité, قلة الطعم *qillét êtta'am*.

— (au fig.), (*Voyez* Sottise, Imbécillité).

Il a Insisté, اكد *âkad*, استمرّ *êstemerr*.

— N'Insistez pas sur cela, لا تاكدوا على هذا *lâ tâkedoû a'lä hadâ*.

Insolence, طغيه *taghyah* (*Voy.* Arrogance).

Insolent, طاغي *tâghy* (*Voyez* Arrogant).

Il est Insolvable, ما لـه فلوس باش يدفع *mâ le-ho felouss bêch yedfa'*.

Il a Inspecté, نظر على *nazzar a'lä*, *naddar a'lä*.

Inspecteur, ناظر *nâzzer*, *nâzzir*, *nâdder*, *nâddir*, plur. ناظرين *nâzzeryn*, *nâdderyn*.

Inspiration, الهام *ilhâm*, وحي *ouhy*.

Inspiré, ملهم *molhem*, موحي *mouhy*.

Il a Inspiré, الهم *êlehem*, وحى *ouahä*, *ouahey*.

Instabilité, قلة الثبات *qillét êl-thebât*.

Instance, تاكيد *tâkyd*.

— Il a fait Instance (*Voyez* Il a Insisté).

Instant (subst.), وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât*; دقيقه *deqyqah*, plur. دقايق *deqâyq*; نقطه *noqtah*, درج *derdj*, *derg*.

— A l'Instant, بالوقت *bi-'l-ouaqt*, هل وقت *hel ouaqt*, الوقت *êl-ouaqt*.

Instigation, تحريض *tahrydd*.

Il a Instigué, حرّض *harradd*, حرّك *harrak*.

Instinct, تحريك طبيعي *tahryk tabya'y*, الميل الطبيعي *êl-myl êt-tabya'y*.

Il a INSTITUÉ (*Voyez* Il a ETABLI, Il a FONDÉ).

INSTITUT (*Voyez* ACADÉMIE).

INSTITUTION, تـقويم *teqouym*, جعاله *dja'âléh*, تزوكه *tozoukah*, pl. تزوكات *tozoukât* (*Voyez* ETABLISSEMENT, FONDATION).

INSTRUCTION, ادب *âdeb*, تعليم *ta'alym* (*Voyez* ENSEIGNEMENT, ÉDUCATION).

INSTRUIT, معلّم *mo'allem*.

Il a INSTRUIT, علم *a'llam* (*Voy.* Il a APPRIS, Il a ENSEIGNÉ).

INSTRUMENT (outil), اله *âléh*, *âlah*, pl. الات *âlât*.

— de mécanique, عدّه *e'ddah*, *oddéh*, *ee'ddah*, pl. عدد *o'dad*.

— de musique, اله *âlah*, *âléh*, pl. الات *âlât*.

— Joueur d'Instrumens de musique, الاتـى *âlâty*, pl. الاوات *âlâouât*.

A mon INSU, بغير علمى *be-ghayr i'lm-y*, ما لى علم *mâ l-y i'lm*, ما لى شى خبر *mâ l-y chy khabar*.

— A ton Insu, بغير علمك *be-ghayr i'lm-ak*

— A son Insu, بغير علمه *be-ghayr i'lmi-hi*, *be-ghayr i'lm-ho*.

— A notre Insu, بغير علمنا *be-ghayr i'lme-nâ*.

— A votre Insu, بغير علمكم *be-ghayr i'lme-koum*.

— A leur Insu, بغير علمهم *be-ghayr i'lme-houm*.

— Tu as fait cela à son Insu, عملت هدا خلفه *a'melt hadâ khalf-ho*, عملت ده برّا منّه *a'melt déh barrâ minn-ho*.

INSUBORDONNÉ (*V.* REBELLE).

INSULAIRE, اهل الجزيره *âhel êl-djézyréh*, *âhl êl-guezyréh*.

INSULTANT (*Voy.* INJURIEUX).

INSULTE, شتمه *chetméh* (*Voyez* AFFRONT, INJURE).

Il a INSULTÉ, تهزّى *tehezzä*, *tehezzey* (*Voyez* Il a INVECTIVÉ, Il a fait Affront).

INSUPPORTABLE, غير مستحمل *ghayr-mostahmel*.

INSURGÉ, INSURGENT (*Voyez* REBELLE).

Il s'est INSURGÉ, قام على *qâm a'lä* (*Voyez* Il s'est RÉVOLTÉ).

INSURRECTION, قيمه *qeyméh*, *qaymah* (*Voyez* RÉBELLION).

INTACT, كامل *kâmel*.

INTÈGRE, صالح *sâléh* (*Voyez* ÉQUITABLE, JUSTE).

INTÉGRITÉ, صلاحه *salâhah*, كماله *kémâléh*, صحه *sahah* (*Voyez* ÉQUITÉ, PERFECTION).

Intellectuel, عقلي *a'qely*, ضميري *damyry*, روحاني *rouhâny*.

Intelligence, درايه *derâyéh*, معرفه *ma'reféh*, عقل *a'ql*, فهم *fehm*, *fehem*, فهامه *fehâmah*, فطنه *fetnéh*.

— Bonne Intelligence, اجتماع *ïdjtimâ'*, *ïgtimâ'*, اخاويه *akhâouyah*, *êkhâouyéh* (*Voyez* Amitié, Fraternité, Accord, Union).

— Il n'est pas en bonne Intelligence avec eux, هو دشمان معهم *houe douchmân ma'-houm*.

— Vous avez des Intelligences avec l'ennemi, انتوا تتسارروامع العدو *êntoû tetsârerou ma' êl-a'dou*.

Intelligent, عاقل *a'âqel*, *a'âqil*, فهيم *fehym*, فطين *fettyn*.

Intelligible, مفهوم *mefehoum*, متفهم *motfehhem*, متفسر *motfasser*.

Intempérance, قلة القناعه *qillét êl-qinâ'ah*, خمخمه *khemkhemah* (*V.* Gourmandise).

Intempérant, قليل القناعه *qalyl êl-qinâ'ah*, خمخيم *khemkhym*.

Intempérie de l'air, رداوة *redâouah*, *redâouéh*, فساد الهوا *fessâd êl-haouâ*, وخم الهوا *ouekhem êl-haouê*.

Intendance, تصريف *tesryf* (*Voyez* Administration).

Intendant (*V.* Administrateur, Inspecteur, Maître-d'Hôtel).

Il a Intenté un procès, تعاون *ta'âouann*, اندعى للشرع *ênda'ä li-'s-chera'* (*V.* Il a Cité en justice).

Intention, نيه *nyéh*, ضمير *damyr*, pl. ضماير *damâyr*; مطلوب *matloub*, مامول *mâmoul*, مقصود *maqsoud* (*Voyez* Désir, Volonté, But, Dessein).

— (mauvaise), نية سودا *nyét soudâ* (m. à m. intention noire).

— Il a eu l'Intention, نوى في نفسه *naouä fy nafs-ho* (*V.* Il a Voulu, Il a Désiré).

— Avec Intention, بالعاني *bi-'l-a'âny* (*V.* à Dessein).

Il a Intercédé, شفع *chafa'a*, تشفع *techaffa'*, توسل *touessel*, تضرع *teddarra'*.

— Il Intercédera auprès de vous, يشفع عندكم *yechfa' a'nd-koum*.

Intercesseur, شافع *châfè'*, *châfi'*, شفيع *chafy'*, متضرع *mot-darri'*, متوسل *motouessel*.

Intercession, شفاعه *chefâ'ah*, تشفاعه *techfâ'ah*.

Interdiction (*Voy.* Défense, Prohibition).

INTERDIT, ممنوع *memnou'* (*V.* DÉFENDU, ILLÉGAL, ILLEGITIME, ILLICITE).

— (étonné), (*V.* ce mot).

— Je suis tout Interdit, عقلي مربط *a'ql-y marboutt.*

Il a INTERDIT, منع *mena'a*, نهى *nehâ*, نهى *nehey* (*V.* Il a DÉFENDU).

— (il a étonné), (*V.* ce mot).

INTÉRESSÉ (avide), (*V.* ce mot).

Il a INTÉRESSÉ (donné un bénéfice), عطا فايدة *a'ttâ fâydéh.*

INTÉRÊT (utilité), صلحة *salhah*, *selhah* (*Voyez* UTILITÉ).

— (cupidité), (*Voy.* AVIDITÉ).

— (profit), مكسب *mekseb* (*V.* GAIN, BÉNÉFICE).

— (d'argent prêté), فايدة *fay-déh*, *fâydah*.

— Je l'ai fait pour votre Intérêt, انا عملتهُ في صلحتكم *ânâ a'melt-ho fy salhat-koum.*

— Chacun défend ses Intérêts, كلّ واحد يقاتل لحالهُ *koll ouâhed yqâtel li-hâl-ho.*

— Tu n'as pas d'Intérêt à cela, ما لك حسب في هذا *mâ l-ak hesb fy hadâ.*

—Je n'ai point d'Intérêt à cela, ما ني شي ضايع في هذا *mâ-ny-chy dây' fy hadâ.*

— Il a prêté de l'argent à Intérêt, ديّن بالفايدة *dayyann bi-'l-fâydéh.*

INTÉRIEUR (adj.), داخل *dâkhel*, وسطاني *ouestâny*, جواني *djouâny*, *gouâny.*

— (subst.), وسط *ouest*, قلب *qalb*, باطن *bâtn*, *bâtienn*, plur. بواطن *bouâttenn* (*Voyez* DEDANS).

— d'une maison, وسط ذا الدار *ouest dê-'d-dâr*, صدر البيت *sadr êl-béyt.*

— du corps (*Voyez* INTESTINS).

INTÉRIEUREMENT, باطناً *bât-nânn*, جوا *djouâ*, *djoû*, *goû*, في قلب *fy qalb*, من جوا *minn-djoû*, في الصدر *fy-'s-sadr*, من داخل *minn dâkhel* (*Voy.* DEDANS).

INTERMÉDIAIRE, وسطاني *ouestâny.*

INTERMISSION, INTERMITTENCE, اهمال *ihmâl*, سكون *sokoun.*

INTERNE (*Voyez* INTÉRIEUR).

Il a INTERPOSÉ, وسّط *ouassatt*, واسط *ouâssatt*, جعل بين *dja'al bayn*, لملم *lamlam.*

— Il s'est Interposé, تواسّط *touâssett*, دخل بين *dakhal-bayn*, صار مواسط *sâr mouâssett.*

Interprétation, ترجمه terdjeméh, terguemeh, تفسير tefsyr (*Voyez* Explication, Commentaire, Traduction).

Interprète, ترجمان terdjemân, tergmân (dont on a fait en fr. les mots *truchman*, *drogman*), pl. تراجمين terâdjemyn, terâguemynn (*Voy.* Traducteur, Commentateur).

Il a Interprété, فسّر fassar, ترجم terdjem, terguem (*Voyez* Il a Expliqué, Il a Traduit).

— Il Interprète tout en mal, يفسّر كل شي بالضد *yfesser koll chy bi-'d-dodd*, ينسب الكلّ الى الشرّ *yonsob êl-koll îlä ês-cherr.*

— On ne pouvait l'Interpréter en bien, ما كان يمكن ينسبهُ الى الخير *mâ kân yemkenn yonsob-ho îlä-'l-kheyr.*

— On a mal Interprété mon intention, فسدوا نيتي *fassadoû nyét-y.*

Interrogateur, سايل *sâyl.*

Interrogation (*V.* Demande, Question).

Interrogatoire, مساله *messâléh*, *messâlah* (*Voy.* Enquête).

Il a Interrogé, سايل *sâyal*, ساول *sâoual*, تسايل *tessâyal* *Voy.* Il a Demandé, Il a Questionné).

— Il Interrogera, يسول *yssoul.*

Interrompu, مقطوع *maqtou'.*

— Il a eu un sommeil Interrompu, قلق *qaleq.*

Il a Interrompu, صرم *saram*, عطل *a'ttal.*

— un discours, قطع الكلام *qatta' êl-kelâm.*

— Il m'a Interrompu (en parlant), لبّكني فى الكـــلام *lebbek-ny fy-'l-kelâm*, وقّف كلامي *ouaqqaf kelâm-y.*

— Sans vouloir vous Interrompre, بلا قطع كلامكم *belâ qattè' kelâm-koum.*

— Il a Interrompu mon sommeil, طيّر النوم منّي *tayyar ên-noum menn-y* (m. à m. il a fait envoler le sommeil de moi).

Interruption, تقطيع *teqty'.*

Intervalle, مدّه *meddah*, *meddéh.*

— Par Intervalles, مدّه بعد مدّه *meddéh ba'ad meddéh.*

Il est Intervenu, وصل بين *ouessel bayn* (*V.* Il s'est Interposé, Il s'est Entremis).

Intestins, امعا *êma'â*, احشا *êhchâ* (*Voyez* Boyaux).

Intime, خصوصي *khossoussy.*

— Ami Intime, اخو *âkhou*, عزيز *a'zyz*.

— Le plus Intime de mes amis, اعزّا اصدقاى *â'zzâ âsdeqâ-y*.

Il a Intimé, اخبر *âkhbar*.

Intimidé, مخوّف *mekhaouf*, *mokhaouef* (*Voy.* Craintif, Effrayé).

Il a Intimidé, خوّف *khaouaf*, كسر القلب *kassar êl-qalb* (m. à m. il a brisé le cœur), (*V.* Il a Effrayé).

Il a Intitulé, سمى *samä*, *semey*.

Intolérable (*V.* Insupportable).

Intolérance, قلّة الحلم *qillét êl-hilm*.

Intolérant, قليل الحلم *qalyl êl-hilm*, قليل الرحمه *qalyl êr-rahméh*.

Intraitable, قسيح *qassyh*.

Intrépide, قليل الخوف *qalyl êl-khauf* (*Voyez* Brave, Hardi).

Intrépidité (*Voy.* Bravoure, Courage, Hardiesse).

Intrigant, مكّار *makkâr*, حشرى *hachery*, محشر *mohascher*.

Intrigue, مكر *mekr*, مشابكه *mochâbekéh*, pl. مشابكات *mochâbekât*.

Il a Intrigué, مكر *makar*.

Introducteur des ambassadeurs, مدخّل الالشيه *modakkhel êl-êlchyah*.

Introduction, ادخال *îdkhâl*, مدخل *medkhal*, ارشاد *îrchâd*.

— d'un livre, مقدامه *miqdâméh*, افتتاح *îftitâh*, فتحه *fatihah* (*Voy.* Préface, Préambule).

Il a Introduit, دخّل *dakkhal*, ادخل *êdkhal*, وجّه *oueddjah*, القا *êlqâ*.

— une coutume, جرّى العده *djerrä êl-a'déh*.

Inusité, غير مستعمل *ghayr-mosta'mel* (*Voyez* Etrange).

Inutile, بطال *battâl*, باطل *bâttel*, بغير فايده *be-ghayr fâydéh*, عاطل *a'âttel*, غير نافع *ghayr nâfè'*.

Inutilement, بطلاً *batlânn* (*V.* En vain).

Inutilité, قلّة الفايده *qillét êl-fâydéh*.

Invariable, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, غير متغيّر *ghayr motghayyer*.

Invasion, هجوم *houdjoum*, *hougoum* *Voyez* Attaque).

Invectivé, شتومه *chetoumah*, *chetouméh*, pl. شتومات *chetoumât*; شتيمه *chetyméh*, pl. شتايم *chetâym*; سبّ *sebb* (*Voyez*

Injure, Insulte, Affront)

Il a Invectivé, لدّع leddaʼ, لعن laʼann, نعل naal, عدّ aʼdd, بهدل behdal, behdel, شتم chetem, chatam, سبّ sebb, شطّ على chatt aʼlä (Voy. Il a fait Affront, Il a Insulté).

— Il Invectivera, يلعن yelaʼnn, ينعل yenaʼl, يعدّ yaʼdd, يشطّ على yhett aʼlä.

— Ils se sont Invectivés l'un l'autre, تشاتموا techâtemoû, سبّوا بعضهم بعض sebboû baʼdd-houm baʼdd.

Inventaire, رسمانيه rosmâ-nyah, rosmânyéh.

Il a Inventé, بدع bedaʼa, وجد oudjed, ougued, اوجد âou-djed, حدث hadats, hadass, اصطنع êstenaʼ, فنّ fenn, صنّف annaf.

— Tu n'as pas Inventé la poudre, ما اصطنعت شى البارود mâ stenaʼt-chy êl-bâroud.

Invention, بدع bedèʼ, bedʼ, وجد ouedjed, oudjed, ougued, جبر jebr, guebr, احداث îhdâth, îhdâts, îhdâss, شى مبدّع chy moeddiʼ.

Il a Investi, دار dâr, حاصر hâssur (Voyez Il a Assiégé, Il a Environné, Il a Entouré).

— d'une charge, d'une possession, ملّك mellek, سلّط sellett.

— Il a été Investi, استملك êstamlak.

Investiture, استملاك îstamlâk, تسليط teslytt.

Invétéré, قديم qadym, عتيق aʼtyq, pl. عتق oʼtoq, oʼtaq.

Invincible, غالب ghâleb, غير مغلوب ghayr-maghloub, منصور mansour.

Inviolable, حريم harym.

Invisible, غايب من ابصار ghayb minn-âbsâr, غير منظور ghayr mandour.

Invitation, عزيمه aʼzyméh (Voy. Convocation, Appel).

Invité, معزوم maʼzoum.

Il a Invité, استاذن êstâzenn, استدعى êstedaʼä; كلّف kallaf, عزم aʼzem, aʼzam, عظم aʼzzam, ندب nedab (Voy. Il a Convié, Il a Convoqué, Il a Appel).

— Ton frère m'a Invité à dîner avec lui aujourd'hui, اخوك عزمنى باش نتغدّى معهُ النهار ده âkhou-k aʼzam-ny bâch netghoddy maʼ-ho ên-nahâr déh.

Invocation, دعا *do'â*, صياح *syâh*.

Involontaire, غير اختيار *ghayr îkhtyâr*, غير اختياره *ghayr-îkhtyâréh*.

—Cela a été Involontaire de ma part, ماصار في رضاى *mâ sâr fy riddâ-y*, ما صار في خاطرى *mâ sâr fy khâttr-y*.

Involontairement, بلانيه *belâ nyéh*, بغير اختياره *be-ghayr îkhtyâréh*, بلا رضا *belâ riddâ* (*V.* Contre son Gré, de Force).

— Presque Involontairement, على طرف النيه *a'lä terf ên-nyéh*.

Il a Invoqué, دعا *da'â*, استعان *êsta'ân*, صاح الى *sâh îlä*, استدعا *êsteda'â*.

— Il Invoquera, يدعو *yda'ou*.

Irascible, غضباني *ghadbâny* (*Voyez* Colère).

Ironie, بغي *beghy*.

— Par Ironie, على سبيل البغي *a'lä sabyl êl-beghy*.

Irraisonnable, قليل الراى *qalyl êr-rây*, غير معقول *ghayr ma'-qoul*, ضد العقل *dodd êl-a'ql*.

Irréconciliable, غير متصالح *ghayr-motsâlih*.

Irrégulier, ضدّ القانون *dodd êl-qânoun* (*Voyez* Illégal).

Irrémédiable, غير مشقى *ghayr mochaffy*.

Irréparable, بلا ردّه *belâ reddéh*.

— La perte du temps est Irréparable, خسارة الزمان هى غير مستردّه *khessârét êz-zemân hya ghayr mostareddéh*.

Irrépréhensible, Irréprochable, صالح *sâlèh*, بلا عيب *belâ a'yb*.

Irrésolu, شكيك *chekyk*, حاير *hâyr*, جاير *djâyr*, *gâyr*.

Irrésolution, حيره *hayrah* (*Voyez* Doute).

Irrévérence, قلّة الوقر *qillét êl-oueqer*.

Irrévérent, قليل الوقر *qalyl rêl-oueqer*, بغير تكريم *be-ghayr tekrym*.

Irrigation, تسقيه *tesqyah* (*V.* Arrosement).

Irritation, اغضاب *îghdâb*.

Irrité, مغبون *maghboun*, مزجور *mezdjour*, فقعان *feqa'ân*, *fiqa'an* (*Voy.* Qui est en Colère).

Il a Irrité, اغضب *êghdab*, اسخط *êskhatt* (*Voy.* Il a Agacé).

— Il s'est Irrité, غضب *ghaddab* (*Voy.* Il s'est mis en Colère).

IRRUPTION, صدم *sedm* (*Voyez* INVASION, ATTAQUÉ).

— Il a fait Irruption, صدم *sadam* (*Voy.* Il a ATTAQUÉ).

ISAAC (n. pr.), اسحق *Ishaq*, اسحاق *Ishâq*.

ISAÏE (n. pr.), اشعيا *Icha'yâ*.

ISCANDER (n. pr.), (*V.* ALEXANDRE).

ISLAMISME, دين الاسلام *dyn êl-islâm*, اسلام *islâm*.

— Sectateur de l'Islamisme (*Voyez* MUSULMAN).

ISLE (*Voyez* ILE).

ISMAEL (n. pr.), اسماعيل *Ismâ'yl*, اسمعيل *Isma'yl*.

Les ISMAÉLITES, بنى اسماعيل *Beny-Ismâ'yl*.

ISOLÉ, وحد *ouahid*.

— Vois-tu cette tour Isolée sur la montagne, تشوفشى هذا البرج وحده على الجبل *techouf-chy hadâ êl-bourdj ouahid-ho a'lä êl-djebel*.

— Regarde cet arbre Isolé au bord du chemin, انظر هده السجره وحدها بطرف السكه *indour hadéh ês-sadjerah ouahid-hâ be-terf ês-sekkéh*.

ISPAHAN (v. de Perse), اصفهان *Èsfahân*, اصبهان *Èsbahân*.

— Natif d'Ispahan, اصفهانى *ésfahâny*, اصبهانى *ésbahâny*.

ISRAEL (n. pr.), اسرايل *Israyl*, اسريل *Israyl*, اسرييل *Israyyl*.

ISRAÉLITE (*V.* JUIF, HÉBREU).

— Les Israélites, بنى اسرايل *Beny-Isrâyl*, اسرييليه *israyylyéh*.

Il est Issu de race noble, اصلهُ من نسل الاشراف *âsl-ho minn nesl êl-âchrâf*.

ISSUE, مخرج *mikhradj*, *mikhrag*, ممرق *mimraq*, منفد *minfed*.

— d'une affaire, عقب *a'qib*, خرج *khardj*, اخره *âkhiréh*.

— Il a eu une Issue heureuse, خرج بخير *kharadj be-kheyr*.

— malheureuse, فسد *fassad*.

ISTHME, دخلة الجزيره *dakhelét êl-djezyréh*, رقابة الجزيره *reqabét êl-djezyréh*.

IVOIRE, سن الفيل *senn êl-fyl*, سن ذا الفيل *senn dê-'l-fyl*, سن فيل *senn-fyl*, عاج *a'âdj*.

IVRAIE, زيوانه *zyonânéh*, زيوان *zyouân* (en grec ζιζανια).

IVRE, ساكر *sâker*, سكران *sokrân*, *sekrân*, *sikrân*, مسكير *mouskyr*.

IVRESSE, سكر *souker*, *soukour*, *sokor*, *sokr*, سكره *sokrah*.

IVROGNE, سكّار *sakkâr* (*Voyez* IVRE).

J

J, l'articulation de cette lettre française n'existe pas isolée dans l'alphabet arabe, mais elle s'y trouve annexée à celle du D dans la prononciation du *djym* (ج), troisième lettre de l'ancien alphabet, et cinquième de l'alphabet moderne, qui équivaut au *gi* des Italiens dans *giardino*, *Giove*, etc.

Il faut toutefois observer que cette lettre arabe elle-même est quelquefois prononcée simplement, comme notre J français, par quelques tribus, et surtout par celles des Berberes; quelques-uns même expriment cette articulation par le *ze* arabe (ز) marqué de trois points à la manière persane (ژ).

Jabot (d'oiseau), حوصله *housseléh*, *housselah*, plur. حوصلات *housselât*; كركور *guergour*.

Jaca (v. d'Esp.), جاقه *Djâqah*, *Jâqah*.

Jachère, بور *bour*.

Jacob (n. pr.), يعقوب *Ya'qoub*, *Ya'goub*.

Jacobite (secte d'Egypte), يعقوبي *ya'qouby*, pl. يعقبيه *ya'qobyéh*.

Jacques (n. pr.), ياقوب *Yâqoub*, يعقوب *Ya'qoub*, *Ya'goub*.

— Saint Jacques, مار يعقوب *Mâr-Ya'qoub*.

— Saint Jacques en Galice (v. d'Esp.), (*Voyez* Compostelle).

Jactance, فيس *féyss*, نفش *nefch*, افتخار *iftikhâr* (*Voyez* Arrogance).

Jadis, من قديم الزمان *minn qadym êz-zemân* (*Voyez* Autrefois, Anciennement).

Jaen (ville d'Espagne), جيان *Djeyân*, *Jeyân*, جيّان *Djeyyân*.

Jaffa (v. de Syrie), يافا *Yâfâ*.

Il a Jailli, نط *natt*, *nett*, فرّ *ferr*, *farr*, نبع *naba'*, *neba'*, نط *nabatt*, طفر *teferr*, فرر *ferer*.

Jalon, علام *a'lâm.*

Jalousie, حسد *hassad, hessed, hasd, hesd,* غيرة *ghayréh, ghayrah,* محسدة *mohassedéh, mohassedah.*

— de fenêtre, شبّاكة *chebbâkéh, chebbâkah,* pl. شبابيك *chabâbyk, chebâbyk* (*Voyez* Store).

— Il a eu de la Jalousie (*Voyez* Il a été Jaloux).

Jaloux, ظنّان *zenân, denân,* غيراني *ghayrâny,* غيور *ghayour,* غاير *ghâyer, ghâyr,* حسود *hassoud.*

— Il a été Jaloux, غار *ghâr,* ظن *zenn, denn.*

— Il sera Jaloux, يغير *yghyr, yghayr.*

Jamais, ابداً *âbadânn,* واصل *ouâssel,* قطّ *qatt,* اصلاً *âslânn,* قاطبًا *qâtbânn,* البتّه *êl-betéh,* بتّه *betéh, batah,* البتّة *êl-betann.*

— Je ne l'ai Jamais vu, ما رايتهُ ابداً *mâ râyt-ho âbadânn,* قد ما رايتهُ *qad mâ râyt-ho.*

— Je n'ai Jamais rien vu de pareil, أصلاً ما رايت شى مثلهُ *âslânn mâ râyt-chy methl-ho.*

— Cela n'est Jamais arrivé, ما صار هذا البتّة *mâ sâr hadâ êl-bétann.*

— A Jamais, الى دهر الدهور *ilä dehr êd-douhour.*

Jambe, ساق *sâq,* ساك *sâk,* ساڭ *sâg,* قصبة *qasbah,* قدم *qedem,* ڭدم *guedem* (en berbere اظار *êddâr, âddâr*).

— Les deux Jambes, سيقان *syqân* (en berbere اظارّان *îddârrân*).

— Le gras de la Jambe (*Voy.* Gras, Mollet.

— Ornement des Jambes en forme de bracelet, خلخال *khalkhâl, khilkhâl.*

Jambon, فخدة الخنزير *fakhdét êl-khanzyr,* فخد ذا الحلوف *fakhd dê-'l-hallouf.*

Janissaire, انكشارى *ênkechâry,* pl. انكشاريه *ênkichâryah, ênkichâryéh,* مستحفظان *moustahfezzân.*

Janvier, كانون الثاني *kânoun êl-thâny,* كانون الاخر *kânoun êl-âkher,* ينواريـــوس *ynouâryouss,* ينير *yenyer,* طوبه *toubih, toubéh.*

Il a Jappé (*Voyez* Il a Aboyé).

Jardin, غيط *gheytt,* بستان *bostân, bestân,* pl. بساتين *bassâtyn, bessâtyn;* جنينه *djenynéh, guenynéh, djenynah,* pl. جنينات *djenynât, guenynât;* جنان *djenân,*

guenân, pl. جناين *djenâyn*, *guenâyn*; روضه *raouddah*, روض *roudd*, عرصه *a'rsah*, غرصه *gharsah* (en berbere الغلّه *él-ghallah*.

JARDINIER, بستانى *bostâny*, pl. بستانيه *bostânyah*, *bostânyéh*, غيطانى *gheyttâny*, ربّاع *rebbâa'*, بقال *baqqâl*, جنانى *djenâny*, *guenâny*.

JARGON, رطن *retn*, *rotn*.

— Ils parlent un Jargon que personne ne comprend, يرطنوا بالكلام ما احد يعرف ايش يقولوا *yrtenoû bi-'l-kelâm mâ âhd ya'ref êy-ch yqouloû*.

JARRE, جرّة *djarrah*, *jarrah*, زير *zyr*, pl. زيار *zyâr*; زلعه *zela'ah*, pl. زلعات *zela'ât*, خابيه *khâbyah*, *khâbyéh*, pl. خواب *khouâb* (en berbere اشموخ *échmoukh*, اساغوم *êssâghoum*, ايدّيد *âyeddyd*, plur, ايدّيدن *îyddydenn*).

JARRET. خـتـب *khitb*, plur اختاب *îkhtâb*, طيه الركبه *teyah ér-rokbah*, *teyéh ér-rokbéh*.

JARRETIÈRE, رباط *rebâtt*, pl. رباطات *rebâttât*; بند *bend*, plur. بنود *benoud*.

Il a JASÉ (*Voyez* Il a BABILLÉ).

JASEUR, هدّار *haddâr* (*V.* BABILLARD).

JASMIN, ياسمين *yâsmyn*.

JASPE, يسـب *yesb*, *yasb*, يصب *yasb*, يشم *yechem*.

JATTE, قصعه *qassa'ah*, plur. قصعات *qassa'ât*, قصع *qessè'* (*Voy.* TASSE, COUPE, ÉCUELLE).

— de bois, جفنه *djefnah*, *guefnéh*, جاته *djâtah* (d'où vient le mot français), جتيه *djatyéh*.

JAUNATRE, متصفر *motsaffar*.

JAUNE (adj.), اصفر *âsfar*, fém. صفرا *safrâ*, *sofrâ*, pl. صفر *soufour* (en berb. اوراغ *âouarâgh*, *ôourrâgh*).

— (couleur de citron), ليمونى *lymouny*, *leymouny*.

— (couleur d'or), دهبى *dahaby*.

— d'œuf (s.), صفار البيضه *sofâr él-beyddah*, صفرا ذا البيض *sifrâ dê-'l-beydd*, فصّ ذا لبيض *fiss dê-'l-baydd*.

— La couleur Jaune, صفره *sefrah*.

— Il est devenu Jaune, اصفرّ *êsfarr*, اصفر *êsaffar*, اصفارّ *êsfârr*.

Il a JAUNI (v. a.), صفّر *saffar*.

— (v. n.), (*Voyez* Il est devenu Jaune).

JAUNISSE, بو صفار *bou saffâr*, ريقان *ryqân*, يرقان *yrqân*.

— Il a eu la Jaunisse, تريقن *teryqenn*.

Javelle, حزمه *hezméh*, plur. احزام *êhzâm* ; غمّر *ghammer*, plur. غمور *ghomour*.

Javelot, طـــرّادة *tarrâdah*, مزراك *mizrag* ; حربه *harbéh*, pl. حربات *harbât* ; جريده *djirydéh*, plur. جريد *djèryd* (*Voyez* Dard, Lance).

— Il a lancé un Javelot, جرد *djered*.

Je, انا *ânâ*, *ênâ* (en berbere اينكيني *îynekkyny*).

— Je suis présent, انا حاضر *ânâ hâdder* (m. à m. moi présent).

— J'ai, لى *l-y*, عندى *a'nd-y*, معى *ma'-y* (m. à m. à moi, chez moi, avec moi).

Jean (n. pr.), يوحنا *Youhannâ*, حنا *Hannâ*, حنس *Hanness*, يحيا *Yahyâ*, يحى *Yahiä*.

— Saint Jean (n. pr.), مار حنا *Mâr-Hannâ*.

— Saint Jean-Baptiste (n. pr.), مار يوحنا المـــعـــمـــدان *Mâr-Youhannâ êl-Mamedân*.

— Saint Jean-Chrysostôme, مار حنا فمّ الدهب *Mâr-Hannâ foumm êd-dahab*, مـــــــار يوحـــنـــا فـــمّ الـــدهب *Mâr-Youhânnâ Foumm êd-dahab*.

— Saint-Jean-d'Acre (ville de Syrie (*Voyez* Acre).

— Natif de Saint-Jean-d'Acre, عكاوى *a'kkâouy*.

Jebel (*Voyez* Gebel).

Jeddah (*Voyez* Geddah).

Jemadi (*Voyez* Djemadi).

Jerbi (*Voyez* Gerbi).

Jergis (*Voyez* Gergis).

Jérémie (n. pr.), ارميا *Êrmyâ*.

Jéricho (v. de Syrie), اريحا *Aryhâ*.

Jérusalem (ville de Syrie), اورشليم *Aourchelym*, بيت المقدّس *Béyt êl-moqaddess*, القدس *êl-Qouds*, بـيـت القدس *Béyt êl-Qouds*, مدينة القدس *Medynét êl-Qouds*, القدس الشريف *êl-Qouds ês-cheryf*.

— Natif de Jérusalem, القدسى *êl-qoudsy*, المقدّســى *êl-moqaddessy*.

Jésuite, يسوعى *yessoua'y*, pl. يسوعيه *yessou'ayéh*.

Jésus (n. pr.), يسوع *Yessou'*, عيسى *I'yssä*.

— Notre - Seigneur Jésus-Christ, سيدنا يسوع *Seyd-nâ Yessou'*, حضرة عيسى *Haderét Iy'ssä* (*Voyez* Le Christ).

— L'an de Jésus-Christ mil huit cent trente-six, السنة المسيحيه سته و ثلاثين و ثمانمايه بعد الالف ês-senét êl-messyhyéh settéh ou-thelâthyn ou-themân-mâyéh ba'd êl-âlf.

Jesulah (*Voyez* Gezulah).

Jet, رمى *remy*, رميه *remyéh*, *remyah*.

— d'eau (*Voyez* Eau).

Jeté, مرمّى *morammy*, ملقى *moleqqy*, مرمى *mermyy*, ملقى *melqyy*.

Il a Jeté, رمى *ramä*, *ramey*, القى *êlqä*, *êlqey*, ورّ *ouerr*.

— Il Jettera, يلقى *yelqy*.

— Jette! ارمى *êrmy!*

— Jette cela! ورّ هذا *ouerr hadâ!*

— Il a été Jeté, ارتمى *êrtemey*.

— Il s'est Jeté sur nous, صدم علينا *sadam a'lay-nâ*, وثب علينا *ouatheb a'lay-nâ*, هجم علينا *hedjem a'lay-nâ*, غطى علينا *ghattä a'lay-nâ*.

— Il a Jeté les yeux sur lui, بصبص عليه *besbess a'lay-hi*.

— Tu as daigné Jeter les yeux sur nous, شرفتنا بحسن نظرك علينا *charafte-nâ be-housn nezzer-ak a'lay-nâ*.

— Il a Jeté de haut en bas, شلح *chalah*, لقح *laqah*.

— Il l'a Jeté à terre comme un mort, لقحه مثل القتيل *laqqah-ho methel êl-qattyl*.

Jeton, اشرفي *âchrafy*, plur. اشرفيه *âchrafyéh*; قبرشي *qobrechy*, pl. قبارشيه *qobârchyéh*.

— d'abeille (*V.* Essaim).

Jeu, لعب *la'ab*, *la'b*.

— de hasard, قمار *qemâr*.

— d'échecs (*Voyez* Échecs).

— permis, لعب حلال *la'ab helâl*.

— défendu, لعب حرام *la'ab herâm*.

— de cartes (*Voyez* Carte).

— de mots, تجنيس *tedjenyss*.

— Maison de Jeu, ملعب *mela'ab*, plur. ملاعب *melâ'eb*; مسخرتيه *meskharetyéh*.

— Le Jeu est la ruine des Joueurs, القمار هو خلا اللعابين *êl-qemâr houe khelâ êl-la'âbyn*.

Jeudi, يوم الخميس *yaum êl-khamyss*, يوم الخاميس *youm êl-khâmyss* الخميس *êl-khamyss* (en berb. اسا الخميس *âssâ êl-kkemyss*).

Il est à Jeun (*V.* Il a Jeuné).

— Qui est à Jeûn (*V.* Jeuneur).

— Je suis à Jeûn, انا صايم *ânâ sâym.*

Jeune (adj.), شـب *chabb, chebb*, pl. شباب *chebâb*; ولد *oue-led*, صغير *sogheyr, seghoyer*, plur. اصغار *âsghâr*; حدق *hadeq*, pl. حدقين *hadeqyn.*

— enfant, ولد صغير *oueled sogheyr*, غلام *gholâm* (en berbere اقشيش امزيان *âqchych âmezyân*, pl. شظن وراش *chaddenn ouarrâch*), (*Voy.* Enfant, Garçon).

— homme, كهل *kehel, kahel*, pl كهل *qohhel*, كهول *kohoul*; شلفون *chelfoun*, pl. شلافين *chelâfyn* (en berbere اعزرى *â'zery, â'azry*, pl. اعزريين *â'zeryyn, â'azryyn*), (*V.* Adolescent, Adulte).

— (non marié), (*Voyez* Célibataire).

— fille, جاريه *djârryéh, gârryéh*, pl. جوار *djouâr, gouâr*; بنت *bent*, pl. بنات *benât* (en berbere تعزربيت *ta'azryt*, plur. تعزربيين *ta'azryyn*; تقشيشت تمزيانت *taqchycht tamezyânt*).

— (non mariée), (*Voyez* Célibataire, Vierge).

— Il est mort Jeune (*Voyez* Il est Mort).

Jeune (subst.), صوم *soum, saoum, saum*, pl. اصوام *âssouâm*; صيام *syâm*, pl. صيامات *syâmât.*

Il a Jeuné, صام *sâm*, طوى *taouä, taouey.*

— Il Jeûnera, يصوم *yssoum.*

— Il a fait Jeûner, صوّم *saouam.*

Jeunesse, صبوه *sabaouéh* (*V.* Adolescence).

Jeuneur, صايم *sâym*, pl. صوّام *saououâm.*

Jijeri (*Voyez* Gigery).

Jirgéh (*Voyez* Girgéh).

Jiride (*Voyez* Javelot).

Jizéh (*Voyez* Gizéh).

Joaillier, صـيّـاغ *sayyâgh*, جواهرى *djouâhery* (*Voyez* Bijoutier).

Job (n. pr.), ايوب *Ayoub.*

Joie, فرح *ferh, ferah*, سرور *serour, sourour*, تهليد *tehlyd*, انبساط *înbesâtt* (*Voyez* Gaîté, Contentement).

— Il a eu de la Joie, تهلّد *tehelled*, ابتهج *êbtehedj*, بعط *ba'att*, طفش *tafach*, انبسط *ênbassatt.*

— Il a dissimulé sa joie, كتم فرحه *katem ferh-ho.*

Joint, مجموع *medjmou', megmou'*, ملتزق *moltezeq.*

Il a Joint, جمع *djema', dja-ma'a*, *gama'a*, *guema'*, لزق *lazaq* (*V.* Il a Attaché, Il a Ajouté).

— les mains, لمّ يديه *lamm ydy-ho*, كتف *ketef*, اجوز *âd-jouaz*.

— Il Joindra, يلزق *yelzoq*, *yolzoq*.

— Tu viendras nous Joindre, تجي تلحقنا *tedjy telhaq-nâ*.

— Il a fait Joindre, وصّل *ouessel*.

Jointure des membres, مفصل *mafsal*, pl. مفاصل *mefâssel*.

Joli, جميّل *djoumeyyl*, قويّس *qoueyyss*, زين *zéyn* (*Voyez* Beau, Agréable).

— Plus Joli (*Voy.* Plus Beau).

— Jolie, قويّسه *qoueyssah*, *qoueyysséh*, جميّله *djoumeyyléh*, *djoumeyylah*, مزيانه *mezyânah*, *mezyânéh* (*Voyez* Belle).

— Une Jolie femme, مراه قويسه *marâh qoueysséh*, امراه زينه *îmrâh zeynah*.

Jonas (n. pr.), يونان *Younân*, يونس *Youness*.

Jonc, صمار *soumâr*, قصبه *qasse-bah*, pl. قصب *qassab* (en berbere ادليس *édlyss*).

Il a Jonché, فرّش *farrach*.

— de fleurs, فرش الزهور *farach êz-zohour*.

— Son terrein est Jonché de pierres, ارضها فرشت فيها الحجاره *ard-hâ ferechét fy-hâ êl-hadjârah*.

Jonction, لزاق *lezâq*, جمع *djem'*, *djema'*, *guema'*, اجتماع *îdjtima'*, *îgtima'*, مجمع *medjma'*, *megma'*, *megma'*, مجمعه *medj-ma'h*, *megma'h* (d'où vient le mot fr. *megmat* en chimie).

Jongleur, جنكان *djenkân*, pl. جنكنا *djenkenâ* (*Voyez* Baladin, Histrion, Bohémien).

Jonquille, حنزق *hanzaq*, بنزق *banzaq*.

Vallée de Josaphat (en Syrie), وادي يوشافاط *ouâdy Youchâfâtt*.

Joseph (n. pr.), يوسف *Yous-sef*, *Youssouf*.

Josué (n. pr.), يشوع *Yeehoua'*, *Yechou'*.

Joue, خدّ *khadd*, خدّه *khad-déh*, *khaddah*, plur. خدود *kha-doud*, *khedoud* (en berbere الحنك *êl-henk*, plur. الحناك *êl-he-nâk*).

— Il a couché en Joue,

ضبط في البندقيه *dabatt fy êl-bendoqyéh.*

Il a JOUÉ, لعب *la'ab.*

— à des jeux de hasard, قمر *qamar.*

— de la guitare, لعب في القيتاره *la'ab fy-'l-qytârah.*

— de la trompette, du cor, ضرب في البوق *darab fy-'l-bouq.*

— (folâtré), جاحش *djâhach*, برطع *berta'*, تجاحش *tadjâhach.*

— En Jouant, باللعب *bi-'l-la'b.*

— Il m'a Joué un tour, ضحك على دقني *dahaq a'lä daqn-y* (m. à m. il a ri sur ma barbe).

— Il s'est Joué de toi, هو تلعب فيك *houe tela'eb fy-k*, هو تحرّش عليك *houe taharrach a'lay-k* (*Voyez* Il a ABUSÉ).

— Ne te Joue pas de mes paroles! لا تعمل لعب على كلامي *lâ ta'amel la'b a'lä kelâm-y!*

— Ne te Joue pas à moi, لا تلعب معي *lâ tela'ab ma'-y.*

JOUEUR, لاعب *lâ'eb*, لعّاب *la'âb*, متلاعب *motlâ'eb.*

— de jeux de hasard, قمّار *qammâr.*

— de flûte (*Voyez* FLUTE).

JOUG, هجّ *heddj*, نير *nyr*, plur. نيران *nyrân.*

— Il a mis sous le Joug, كدن في النير *kedenn fy ên-nyr.*

— Il a secoué le Joug, رمى النير عنّه *ramä ên-nyr a'nn-ho*, نفض *nafadd* (*Voyez* Il s'est INSURGÉ, Il s'est RÉVOLTÉ).

Il a JOUI, متع *meta'a*, تمتّع *temetta'a*, تصرّف في *tesarraf fy.*

— avec plaisir, تنعّم *tena'am.*

— d'une femme, نكح *nekah*, نكا *nekâ.*

JOUISSANCE, متعه *meta'ah*, pl. متعات *meta'at*; مسيره *messyréh*, pl. مسيرات *messyrât.*

— Les Jouissances de la vie, مسرات الحياة *messerât êl-hayât.*

— La première des Jouissances de l'homme, c'est la santé, اولانية متعة الانسان هي الصحه *âoulânyét meta'at êl-ênsân hye ês-sahhah.*

— Il a été en Jouissance de cette maison, ملك هذا الدار *malak hadâ êd-dâr.*

— Qui est en Jouissance, ممتلك *memtelek.*

Jour (de vingt-quatre heures), يوم *youm, yaum,* pl. ايام *âyâm,* اِيّام *âyyâm* (en berb. غسف *ghosf,* غف *ghoff,* اسا *âssâ,* pl. اوسّان *oussân*).

— (opposé à la nuit, نهار *nahâr, nehâr, nihâr,* pl. انهار *ênhâr* (en berbere واس *ouâss*).

— serein, طياب *tyâb.*

— de fête, نهار العيد *nahar êl-i'yd* (en berbere اسا العيد *âssâ êl-i'yd*), (*Voy.* Fête).

— de l'an, نوروز *nourouz.*

— Le point du Jour, فجر *fedjr, figr,* وجة الصبح *oudjet ês-sobh* (*V.* Aube, Aurore).

— De Jour, بالنهار *bi-'n-nahâr.*

— En plein Jour, فى قلب النهار *fy qalb ên-nahâr.*

— Un des Jours prochains, اليوم الجاى *êl-youm êl-djây.*

— L'autre Jour, ديك اليوم *dyk êl-youm,* هاك اليوم *hâk êl-youm.*

— Chaque Jour, tous les Jours, كلّ يوم *koull youm, koll yaum,* كلّ انهار *koll ênhâr,* كلّ نهار *koull nahâr,* كلّ النهار *koll ên-nehâr,* كلّ طالع شمس *koull tâlè' chems.*

— Tout le Jour, toute la journée, طول النهار *toul ên-nahâr,* اليوم كلّهُ *êl-yaum koll-ho.*

— De Jour en Jour, يوم بيوم *youm be-youm,* يوم عن يوم *youm a'nn youm,* يوم على يوم *youm a'lä youm,* يوم بعد يوم *youm ba'd youm.*

— A Jour fixe, فى يوم مقرّر *fy yaum moqerrer.*

— Il fait encore Jour, لسّع نهار بقا *lissa' nahâr baqâ.*

— Jour et nuit, بالليل و النهار *bi-'l-léyl ou-ên-nahâr.*

— Le Jour approche, الضوقريب *êd-daou qaryb.*

— Il fait grand Jour, صارت الدنيا ضحوه *sârét êd-dounyâ dahouah.*

— En un seul Jour, فى فرد يوم *fy fered youm.*

— Bon-Jour! (à un seul), اللّه يصعد صبّاحك *Allah yssa'ad sabbâh-ak!*

—(à plusieurs), اللهيسعدصبّاحكم *Allah yssa'ad sabbah-koum* (*Voyez* Bonjour).

— Un de ces Jours j'irai te voir, يوم من الايّام نروح لعندك

youm minn êl-âyyâm nerouh li-a'nd-ak.

— Un certain Jour, ذات يوم zât youm.

— Au Jour-d'hui, نهاردى na-hâr-dy (en berbere اسّا âssâ), (V. Aujourd'hui).

— Jusqu'à ce Jour, الى يومنا ilä youm-nâ.

— De nos Jours, في ايامنا fy âyâm-nâ, في عصرنا fy a'sre-nâ.

— Dans trois Jours, بعد ثلاث ايام ba'd thelâth âyâm, لمدّة ثلاث ايّام li-meddét thelâth âyyâm.

— Avant le Jour, قبل الصبح qabl ês-sobh.

— Autant qu'il y a de Jours dans l'an, على عدد ايّام السنه a'lä a'ded âyyâm ês-senéh.

Le Jourdain (fl. de Syrie), اردن Ardenn.

Journée (Voyez Jour).

— (salaire par jour), مونه mou-nah, mounéh.

— de chemin, مرحله merahléh, merahlah, pl. مراحل merâhal.

— Voyage de trois Journées, سفر ثلاث ايام sefr thelâth âyyâm.

— Combien y a-t-il de Journées d'ici à Tremecen? من هنا الى تلمسان كم يوم minn honâ ilä Telmessân kiam youm? (en berb. اشحال بوسّان سياغ تلمسان âche-hâl bouessân syâgh Telmes-sân?)

— Belle Journée (Voyez Jour serein).

— Journée humide, يوم نداوه youm nedâouah.

Journellement (Voy. Chaque Jour).

Journal (Voyez Gazette).

— Registre-Journal, دفتر يومى deftar youmy, روزنامه rouz-nâméh.

Joyau, جوهر djouhar, djouher, pl. جواهر djouâher (Voyez Bijou).

Joyeux, مبتهج mobtehedj, بهيج behydj, انيس ânyss, فارح fârèh, منشرح tâfech, سرير seryr, منشرح moucherih, طافح tâfih, طفحان tafehân (V. Gai, Aise, Content).

— Il a été Joyeux (Voyez Il a eu de la Joie).

Juda (n. pr.), يهودا Yehoudâ.

Judaïque, يهودى yehoudyy (Voy. Hébraïque).

Judaïquement, يهوديًا yéhou-dyânn, مثل يهود methel-yehoud.

Judaïsme, دين اليهود dyn él-Yehoud, ناموس اليهود nâmous êl-Yehoud.

Judée, بلد اليهود beled êl-Ye-

houd, بلاد اليهوديه *belâd êl-Yehoudyah.*

Judiciaire (adj.), شرعى *chera'y*, متاع الشرع *metâ' ês-chera'.*

Judiciairement, فى الشرع *fy ês-chera'.*

Judicieux, عاقل *a'âqel, a'âqil.*

Juge, قاضى *qâddy*, pl. قضاة *qoddât*; حاكم *hâkem*, plur. حكام *houkâm.*

— Grand-Juge, قاضى القضاة *qâddy-'l-qoddât* (*V.* Kadilesker).

— Je te fais Juge de notre différent, انا اجعلك حاكم على مخاصمتنا *ânâ âdja'al-ak hâkem a'lä mokhassemét-nâ.*

— Il est Juge et partie, هو قاضى و خاصم *houe qâddy ou-khâssem.*

Jugé, مندان *mendân.*

Il a Jugé (rendu un jugement), حكم *hakam, hakem*, شرع *chara'a, chera'a*, قضى *qaddä, qaddey.*

— (pensé), حسب *hassab* (*V.* Il a Pensé).

— Il a été Jugé, اندان *êndân.*

— Il les a Jugés à mort, جزم عليهم بالموت *djezem a'lay-houm bi-'l-mout.*

— Juge toi toi-même! احكم ذاتك *âhakem zât-ak!* احكم بذاتك *âhkem be-zât-ak!* افصل على روحك *êfsel a'lä rouh-ak!* اقضى على نفسك *êqdey a'lä nafs-ak!*

— Jugé en conscience! احكم بالحق *âhkem bi-'l-haqq!* اقضى على ذمتك *êqdey a'lä dammét-ak!* احكم بسبيل الله *âhkem be-sabyl Allah!*

— Nous avons Jugé nécessaire de leur faire la guerre, بان لنا ان يكن لازم نغزيهم *bân le-nâ ênn yekon lâzem neghzy-houm.*

— Si tu le Juges à propos, ان كان بان لك معقول *ên-kiân bân l-ak ma'aqoul.*

Jugement (sentence), فتوه *fatouah, fetouah* (d'où le mot *fetfa*), pl. فتوات *fetouât*; شريعه *cherya'ah*, حكم *houkm*, pl. احكام *êhkâm*; قضا *qeddâ*, pl. قضايا *qeddâyâ*; دينونه *dynounah*, ديانه *dyânéh* (*Voy.* Arrêt).

— (opinion), (*Voy.* ce mot).

— (intelligence), عقل *a'ql*, فرز *ferz*, فرزانه *ferzâneh* (*Voy.* Intelligence, Esprit, Sagesse).

—Jugement en dernier ressort, حكم قاطع ما فيه شي رجوع عنه *houkm qâttè' mâ fy-hi-chy redjou' a'n-ne-ho.*

—Le jour du Jugement dernier, يوم الدين *youm êd-dyn*, يوم الاخره *youm êl-âkhiréh*, يوم القيامه *youm êl-qyâméh*, يوم الدينونه *youm êd-dynounah.*

—Il a de l'esprit, mais pas de Jugement, هو عارف لكن ما هو صاحب فرز *hou a'âref, liken mâ houe sâheb ferz.*

Veine JUGULAIRE, ودغ *ou-dagh*, pl. اوداغ *âoudâgh.*

JUIF, يهودى *yehoudy, yhoudy*, fém. يهوديه *yehoudyéh, yhoudyah, yehoudyah*; pl. يهود *yehoud, yhoud* (*Voyez* HÉBREU, ISRAÉLITE).

JUILLET, تموز *tamouz*, يوليوس *youlyouss*, يوليه *youlyéh, youlyah*, ابيب *âbyb.*

JUIN, حزيران *houzeyrân, ha-zyrân*, يونيوس *younyouss*, يونيه *younyéh, younyah*, بوونه *baouou-néh*, باونه *bâounah.*

JUJUBE, عناب *aannâb*, عناب *a'nâb, è'nâb*, زفزوف *zofzouf* (en espagnol *azofafa*).

JULEP, شربه *chorbah*, جلاب *gulâb* (d'où vient le mot français).

JULES (n. pr.), يوليوس *You-lyouss.*

— Jules-César (nom propre), يوليوس قيصر *Youlyouss-Qayssar.*

JULIEN (n. pr.), يوليانوس *You-lyânouss*, يوليانوا *Youlyânoû.*

JULIENNE (fleur), (*Voy.* GIRO-FLÉE).

JUMEAU, توم *thoum* (d'où vient le n. pr. *Thomas*), plur. توايم *thouâym*; توم *toum*, pl. اتوام *âtouâm.*

— Les deux Jumeaux, تومان *toumân.*

— Elle est accouchée de deux Jumeaux, ولدت تومان *oueledett toumân.*

JUMENT, فرسه *farassah, faras-séh, farsah, farséh*, فرس *farass, fars*, plur. فراس *farâss*, فرسات *farsât*; عوده *a'oudah* (en berbere تكمرت *teguemert*, تكمارت *tag-mart*, pl. تيكمارين *tygmâryn*).

JUPITER (planète), مشترى *Mochtery, Mechtery.*

Il a JURÉ (fait serment), حلف *halaf, halef.*

— Il a fait Jurer, حلّف *hal-laf.*

— Jure! احلف *êhlef!* (en berbere غلّ *ghall!*)

— Ils se sont Juré les uns aux autres une amitié éternelle, تحالفوا لبعضهم بعض بالمحبّة الدايمــه *tehâlefoû li-ba'd-houm ba'd bi-'l-mohabbéh êd-dâyméh.*

Jurement, (serment), (*Voyez* ce mot).

Juridiction, حكم *houkm.*

— Vous êtes sous ma Juridiction, انـوا تحت حكمى *êntoû ta-hat houkm-y.*

Juridique, شريعى *cherya'y,* شرايعى *cherâya'y.*

—Contrat Juridique, حجّة شريعيه *hagguéh cherya'yeh.*

Juridiquement, شريعــاً *che-ry'ânn,* على طريق الشرع *a'lä ta-ryq ês-chera'.*

Jurisconsulte, افندى *êfendy,* شيخ الدين *cheykh êd-dyn,* فقيه *fa-qyh* (en espagnol *alfaqui*), pl. فقها *foqehâ,* فقايه *faqâyh, feqâyah.*

Jurisprudence, فـقـه *feqah, feqéh, fiqah, faqah,* علم الفقه *i'lm êl-feqéh.*

Jus, مرق *merq, mourq,* مرقة *marqah,* pl. امراق *êmrâq;* ربّ *rebb, robb* (d'où vient le mot fr. *rob*), زوم *zoum,* pl. ازوام *êzouâm;* ما *mâ,* ميه *moyéh,* pl. مياه *myâh.*

— Jus de réglisse, ربّ سوس *robb-souss.*

— Cette poire a beaucoup de Jus, هده الانـگاصه ماوية كثير *ka-dah êl-ângâsséh mâouyét ketsyr.*

Jusques, Jusqu'a, حتّى *hat-tä,* الى *îlä* (en berbere ار *âr, êr*).

— Jusqu'à ce que, على حتّى ما *a'lä hattä-mâ,* الى ان *îlä ênn,* حتّى ما *hattä-mâ,* حتّى الّذى *hattä-âllazy, hattä-âllady,* حتّى الى *hattä-âlly, hattä-êlly,* حتّى ان *hattä-ênn.*

— Jusques à quand? الى متى *îlä-mtä?* الى كم يوم *îlä kiam yaum?* الى اى متى *îlä êy-mtey?* الى اى زمان *îlä êy-zemân?*

— Jusqu'à présent, الى الآن *îlä-êlân,* الى وقت *îlä ouaqt,* لسّع *li-ssa'.*

— Jusqu'ici, الى حدّ هولى *îlä hadd houlä.*

— Jusqu'où? الى اين *îlä êyn?*

— Ne t'en va pas Jusqu'à ce que je te le dise, لا تــــروح حــتّــى اقــول لــك *lâ terouh hattä âqoul l-ak.*

— On a tout tué Jusqu'aux femmes et aux enfans, قـتـلوا الكلّ حتّى النسـوان و الـولاد *qateloû êl-koull hattä ên-nissouân ou-êl-oulâd.*

— Jusques à demain, الى غدا *îlü ghadâ*, ألى بودره *îlü boukrah*.

— Jusqu'à la mort, الى الموت *îlü êl-mout*.

— Jusqu'à la fin du monde, الى اخر الدهور *îlâ âkhir êd-dohour*.

JUSQUIAME, كنكط *guingatt*.

JUSSANT (t. de marine), (*Voy*. REFLUX).

JUSTE, صدّيق *saddyq*, فرعى *fera'y*, حقانى *haqqâny*, شرّعى *cherra'y* (*Voy*. ÉQUITABLE).

— (convenable), واجب *ouâdjeb*, *ouâgueb*, حقّ *haqq*, صواب *souâb*, صواب *souâb* (*Voy*. BIENSÉANT, CONVENABLE).

— Cela est Juste, الحقّ فيه *êl-haqq fy-hi*.

— Il est Juste que je gagne quelque peu dans cette affaire, الصواب انّى نكسب شى قليل فى هذه المصلحه *ês-souâb ênne-ny nekseb chy qalyl fy hadah êl-mouslahah*.

— Il faut que cela arrive tout Juste, هدا بدّهُ يجى قدّ بقدّ *hadâ bedd-ho ydjy qadd be-qadd*.

JUSTEMENT, بالعدل *bi-'l-a'del*, صدقاً *sadeqânn*, حقّاً *haqqânn*.

JUSTESSE, اعتدال *i'tidâl*.

JUSTICE (*Voy*. ÉQUITÉ).

— Il s'est fait Justice lui-même, قضى لحاله *qaddä li-hâl-ho*.

— Il ne nous est pas permis de nous faire Justice nous-mêmes, ما هو حلال انّا نقضى لحالنا *mâ houe helâl enne-nâ neqdey li-hâl-nâ*.

— Il a cité devant la Justice, اخذ للشرع *âkhad li-'s-chera'*.

— La Justice (les juges du tribunal), الشرع *ês-chera'*.

JUSTIFICATION, تبريبر *tebryr*.

— On a admis sa Justification, قبلوا تبريرهُ *qabeloû tebryr-ho*.

JUSTIFIÉ, مبرّر *moberrer*.

Il a JUSTIFIÉ, برّر *barrar*, برّى *barrä*.

— Il s'est Justifié, تبرّر *teberrer*, برّى نفسه *barrä nafs-ho*.

— Il s'est Justifié devant le Juge, تبرّر بين يدى القاضى *teberrer bayn yday êl-qâddy*.

— Comment vous Justifierez-vous devant moi? كيف تبرّروا نفوسكم قدامى *kyf teberreroû nefouss-koum qoddâm-y?*

JUTEUX, ساوى *mâouy*.

K

K, cette lettre de l'alphabet français correspond à deux caractères de l'alphabet arabe :

1° Au *kef* (ك), vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne (*Voyez* Kef).

2° Au *kâf*, ou plus exactement *qâf* (ق), vingt-et-unième lettre de l'alphabet des Arabes (*V.* Qaf).

La différence principale entre la valeur de ces deux lettres arabes consiste dans le plus ou moins de force de leur articulation ; la première se prononce, pour ainsi dire, avec une inflexion mouillée, ou un petit I légèrement senti, comme dans notre mot *kiosque ;* la seconde s'articule largement comme notre Q dans les mots *quart, quoique,* etc.

Il faut prendre garde de ne confondre ni l'une ni l'autre de ces deux lettres dans leur prononciation avec la lettre *khâ* (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne dont la prononciation gutturale, étrangère à la langue française, correspond à peu près à celle du ch allemand, et plus exactement au *jota* (*khota*) des Espagnols, c'est-à-dire à leurs G, J et X dans les mots *muger, hijo, ambaxador.*

La Kaaba (sanctuaire du temple de la Mekke), الكعبة *êl-ka'abah, êl-ka'abéh, êl-ke'abéh,* بيت الله *béyt-Allah, beytou-'Llah* (m. à m. maison de Dieu).

Kabaïles, Kabiles (tribus de l'Atlas), قبايل *Qabâyl, Qobâyl.*

Kabès (*V.* Gabès, Qabès).

Kabin (mariage temporaire des musulmans), كابين *kâbyn, kêbyn, kôbyn*).

Kachef (lieutenant de bey), كاشف *kâchef*, pl. كشاف *kouschaf.*

Kader (n. pr.), قادر *Qâder.*

— Abd-êl-Kâder (nom pr.), عبد القادر *A'bd êl-Qâder* (m. à

m. l'esclave du Tout-Puissant.

Kadi, Kady (*Voy.* Juge).

Kadilesker, قاضي العسكر *qâddy êl-a'sker* (*V.* Grand-Juge).

Kaf (lettre de l'alphabet arabe), (*Voyez* K, Qaf).

— (nom d'une montagne fabuleuse), قاف *Qâf*, جبل قاف *Djebel-Qâf, Guebel-Qâf.*

— D'un Kâf à l'autre Kâf (d'une extrémité du monde à l'autre), من قاف الى قاف *minn Qâf îlä Qâf.*

Kaffre, كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr.*

Kaftan, قفطان *qaftân* (*Voyez* Habit de cérémonie).

Kaimakan (lieutenant du gouverneur ou du visir), قايم مقام *qâym-maqâm*, قايمّقام *qâymmaqâm.*

Le Kaire, القاهره *êl-Qâhirah*, مصر القاهره *Masr êl-Qâhirah*, مصر المحروسه *Mesr êl-mahroussêh*, الكنانه *êl-Kinânêh.*

— Le Vieux-Kaire, مصر القديمه *Mœsr êl-Qadymêh*, مصر العتيقه *Masr êl-A'tyqah*, *Mesr êl-A'tyqêh*, مصر العتيق *Masr êl-A'tyq*, مصر فسطاط *Masr-Forstatt.*

— Natif du Kaire, مصري *masry, mesry*, قاهراني *qahirâny.*

Kalam (roseau servant aux Orientaux de plume pour écrire), قلم *qalam*, ريشه ذا لقصب *rychah dê-'l-qassab*, رشقه ذا القصب *richqah dê-'l-qassab.*

Kaléah (bourgade de l'Atlas), القليعه *êl-Qalyah, êl-Qoleyah.*

— Habitant de Kaléah, الشعانبر *ês-cha'ânber.*

Kalender (derviche), قلندر *qalender*, قرندل *qarandel* (*Voyez* Derviche).

Kali (soude), قلي *qaly*, قاليه *qâlyah, qâlyêh, qêlyêh.*

Kalife (*Voyez* Khalife).

Kamous (*V.* Qamous).

Kan (*Voyez* Khan).

Kange, قنجه *qandjah, qangah, quanguêh* (*Voyez* Barque).

Kangiar (*Voy.* Khandjar).

Kanoun Ier, quatrième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de décembre, كانون الاوّل *kânoun êl-âouel.*

Kanoun II, cinquième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de janvier, كانون الثاني *kânoun êt-thâny, kânoun êt-tsâny*, كانون الاخر *êl-âkher.*

Kapidgi, Kapigi, قاپوجي *qâpoudjy, qâpouguy*, قاپيجي *qâpydjy*, pl. قاپيجيه *qâpydjyah, qâpydjyêh*, قاپيجيات *qâpydjyât.*

— Kapydgy-Bachy, قاپوجی باشی *qâpoudjy bâchy*, قاپیجی باشی *qâpydjy-bâchy*.

Kapitan-Pacha, امیر البحر *êmyr êl-bahar*, قاپودان باشا *qâpoudân-bâchâ*, قاپوطان دریا *qâpouttân-deryâ*.

Karabé, کاربان *kârbân* (*Voyez* Ambre jaune).

Kara-Meydan (*V.* Meydan).

Karat, قیراط *qyrâtt*, pl. قراريط *qarârytt*, *qerârytt*.

Karavansérail (*Voyez* Caravansérail).

Les Karmates (peuple d'Asie), القرامطة *êl-Qarâmtah*.

Karmatique, قرمطي *qarmatty*.

— Écriture Karmatique, خط قرمطي *khatt qarmatty*.

Kassabah, Kassaubah (château d'Alger), قصابة *Qassâbah*, *Qassôbah*.

Kassem (n. pr.), قاسم *Qâssem*, *Qâssim*.

Kayrouan (ville d'Afrique), قيروان *Qayrouân*.

—Habitant de Kayrouan, قيروى *qayrouy*, pl. قيرويين *qayrouyyn*.

Kef, ك, vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne, onzième de l'ancien alphabet, et quatorzième de l'alphabet moghrebin, كاف *kiâf*, *kêf* (*Voyez* ci-dessus K et G).

Keffas (*Voyez* Cage).

Keft (*Voy.* Koptos).

Kenéh (*Voyez* Qenéh).

Kermès, قرمز *qermez*.

Kesrah, signe-voyelle des Arabes, dont la forme est un petit trait placé au-dessous de la consonne (ِ), et exprimant la valeur de I ou de É, كسرة *kesrah*, *kesréh*, خفضة *khafdah*, *khefdah*; كسر *kesr*, *kasr*, خفض *khafd*, *khefd*.

— Lettre marquée d'un kesrah, مكسورة *maksourah*, *maksouréh*, مخفوض *makhfoudd*.

Kesrouan (prov. de Syrie), الكسروان *êl-Kesrouân*, *êl-Kiesrouân*.

—Natif du Kesrouan, كسرواني *kesrouâny*, كسروى *kesrouy*, plur. كسرويين *kesrouyyn*.

Keyssaryéh (*Voyez* Césarée).

Kha (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne, vingt-quatrième de l'ancien alphabet, خا *khâ* (*Voy.* ci-dessus K).

Khadem (lieu d'Afr.), الخدم *êl-Khadem*.

Khalyfe, Khalife (souverain des musulmans), خليفه *khalyféh*, *khalyfah*, خليفة *khalyfét*, pl. خلفا

kholefâ ; امير المومنين *êmyr êl-moumenyn* (m. à m. prince des croyans ; ce titre a été altéré par nos historiens du moyen-âge en celui de *miramolin*).

Khalig (canal du Kaire), خليج *khalydj*, *khalyg.*

Khan (prince, commandant), خان *khân*, امير *êmyr*, سلطان *soul-tân*, pl. سلاطين *selâtlyn.*

— (caravansérail), خان *khân*, سوق *souq*, وكالة *oukâléh*, pl. وكال *oukkâl*, وكالات *oukâlât.*

— Khan-Khalyly (foire perpétuelle du Kaire), خان خليلى *Khân-Khâlyly.*

Khandjar, Khangiar, خنجار *khandjâr*, خنجر *khandjar.*

Kharadj (impôt personnel), خراج *kharâdj*, *kharâg* (*V.* Contribution, Impôt).

Khat-Chéryf (firman signé du sultan), خط شريف *khatt-cheryf.*

Kharroube, خرنوب *khernoub* (*Voy.* Carroube).

Khayr-êddyn (nom propre), خير الدين *Khayr-êd-dyn.*

Khazendar, Khaznadar (trésorier), خزنادار *khaznâdâr*, خزندار *khazendâr.*

Khaznadjy (ministre des finances, خزناجى *khaznâdjy.*

Khaznéh (redevance annuelle au sultan), خزنه *khaznéh*, *khaznah*, خزينه *khazynéh*, *khazynah.*

Khodjah, titre donné aux bourgeois et aux marchands dans l'Orient, et à Alger aux gens de loi, خوجه *khodjah*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâdjéh*, *khaouâguéh.*

— Le surintendant des domaines, à Alger, portait le titre de خوجه ذا كوالة *Khodjah dê kaouâlah.*

Khosroès (*Voyez* Kosroès).

Khoyak, quatrième mois de l'année des Cophtes, répondant à notre mois de décembre, كيهك *keyhak*, *kyhak*, *koyhak.*

Kiaya (lieutenant d'un haut fonctionnaire), كيحيا *kyahyâ*, كيايا *kyâyâ*, كخيا *kikhyâ*, كيخيا *kykhyâ*, كحيا *kihayâ*, كتخدا *ket-khodâ*, *ketkhozâ.*

Kilogramme, رطلين *rotléyn*, *rottaléyn*, وكه *oukkah.*

Kilolitre, اردب *ârdeb.*

Kilomètre, ميل *myl*, plur. اميال *âmyâl.*

Kinkina (*Voyez* Quinquina).

Kiosque, كيوشق *kyouchq*

كوشك *kiouchk*, قبّه *qoubbéh*, *qoubbah*, pl. قبّات *qoubbât*.

Koléyah (*Voyez* Kaléah).

Kolzoum (port de la mer Rouge), قلزوم *Qolzoum*.

Kophte (*Voyez* Cophte).

Koptos (v. d'Égypte), قفط *Qeft*.

Le Koran (vulgairement l'Alcoran), القران *él-qorân*, الفرقان *él-fourqân*, كتاب الله *kitab-Allah* (mot à mot le livre de Dieu), الكتاب العزيز *él-kitâb él-a'zyz* (m. à m. le livre auguste), المصحف *él-mossahaf*, الكتاب *él-kitâb* (le livre par excellence).

— Un chapitre du Koran, سورة *sourat*, pl. سورات *sourât*).

— Un verset du Koran, ايه *âyéh*, *âyah*, pl. ايات *âyât*.

— Lecteur du Koran (*Voyez* Lecteur).

Korarah (*V.* Gorarah).

Koreychilet (tribu de Mahomet), بنى قريش *Beny-Qoreych*.

Kosroès (nom pr.), كسرى *Kesrä*.

Kosséyr (v. d'Egypte), قصير *Qosséyr*.

Koufah (ancienne ville de Mésopotamie), كوفه *Koufér*, *Koufah*, الكوفه *él-Kouféh*, *él-Koufah*.

— Natif de Koufah, كوفى *koufy*, pl. كوفيين *koufyyn*.

Kouffe, قفه *qouffah*, *qoufféh*, pl. قفات *qouffât* (*Voyez* Couffe, Corbeille, Cabas).

Koufique (*V.* Natif de Koufah).

— Ecriture Koufique, خطّ كوفى *khatt koufy*.

Koulogly (descendant des Turks à Alger), كولوغلى *kouloughly*.

Kourbag (*Voyez* Fouet).

Kourdistan (prov. d'Asie), كردستان *Kourdistân*, بلد الاكراد *Beled él-Aqrâd*.

— Natif du Kourdistan (*Voyez* Kurde).

Kous (ville d'Égypte), قوص *Qouss*, قوس *Qouss*.

Kouskoussou (sorte d'aliment), كسكسوا *kouskoussoû* (en berbere سكسو *souksou*, *suksou*).

Kurde (peuple d'Asie), كرد *Kerd*, *Kourd*, pl. الاكراد *él-Akârd*.

Kurdistan (*Voyez* Kourdistan).

Kurkuma, كركم *korkoum*.

Kyste, كيس *kys*, كيسه *kysséh*.

L

L, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au لام *lâm* (ل), douzième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moderne, et quinzième de l'alphabet moghrebin.

Lorsque cette lettre, faisant partie de l'article défini, se trouve placée devant une des treize lettres suivantes : ت T, ث TH, د D, ذ DZ, ر R, ز Z, س S, ش CH, ص SS, ض DD, ط TT, ظ ZZ, ن N, elle s'élide, ou plutôt change sa prononciation L en celle de la consonne dont elle est suivie, devenant ainsi T, D, R, Z, S, N, etc., suivant qu'elle est suivie par une de ces lettres qui se trouve alors doublée. C'est ainsi que les Latins ont fait *alligare*, de *ad* et de *ligare; attinere*, de *ad* et de *tenere; assumere*, de *ad* et de *sumere; applicare*, de *ad* et de *plicare; arripere*, de *ad* et de *rapere; accipere*, de *ad* et de *capere; attollere*, de *ad* et de *tollere; irrampere*, de *in* et de *rumpere; illabi*, de *in* et de *labi; offerre*, de *ob* et de *ferre; effundere*, de *ex* et *fundere*, etc.

La (art. fém.), ال *êl-*, *âl-*, (en berbere ت *t-*, *te-*, *ta-*).

— La ville, المدينه *êl-medynéh* (en berbere تمدينت *t-medynt*, *te-medynt*).

— (pr. fém. régime), ها *hâ*, اياها *êyâ-hâ*.

—Donne-La-moi! اعطيني اياها *â'tty-ny êyâ-hâ!*

— Je La prends pour moi, باخدها لنفسي *bâkhod-hâ li-nafs-y*.

— Amène-La ici! احضرها هنا *âhdder-hâ henê!*

Là (adv.), هناك *henâk*, *honâk!* غادي *ghâdy*, في هذا الموضع *fy hadâ êl-moudda'* (en berbere

دحـيـم *dihym*, دحم *dihim*.

— Est-ce Là tout ce que tu sais? حدّ علمك هذا *hadd i'lm-ak hadâ?*

— De Là, من هناك *minn henâk*.

— De Là est venu que, من هذا صار ان *minn hadâ sâr ênn*.

— Là dessus, عند ذلك *a'nd zalek, a'nd delik*.

Labeur, كدّ *kedd*, شقا *chaqâ*, تعب *ta'ab*, حرص *hers* (*Voyez* Ouvrage, Travail).

Laborieusement, بالكدّ و شقا *bi-'l-kedd ou-chaqâ*.

Laborieux, مجتهد *medjtehed, megtehed*, فالح *fâlih*, شغيل *chaghyl*.

Labour, Labourage, حراثه *hirâthah, hirâthéh, hirâtséh*, فلاحه *fellâhah*, خدمه *khidméh* (en berbere تفلحت *tefellaht, tafellahat*).

— Le temps du Labour, زمان الحراثه *zemân él-hirâtsah*, زمان الفلاحه *zemân êl-fellâhah* (en berbere زمان تفلحت *zemân tafellaht*).

Terre Labourable, تلّ *tell* (*V.* Terre Labourée).

Labouré, محرّث *moharreth, moharrets*, مخدّم *mokhaddem*.

— Terre Labourée, رض مفلوحه *rodd maflouah*, ارض محروثه *ârd mahroutheh, ârd mahroutsah*.

Il a Labouré, حرث *harath, harats*, فشر *fachar*, فلح *falah*, خدم *khadam* (en berbere كرز *kerez*), (*Voyez* Il a Cultivé).

— Laboure! احرث *êhrets!* (en berbere اكريز *ékryz!*)

Laboureur, فـلّاح *fellâh*, حارث *hâreth, hârets*, حرّاث *harrâth, harrâts* (*Voy.* Agriculteur).

Lac, بركه *berkéh, birkéh*, pl. برك *borak*.

— Grand Lac, بحره *bahirah*, بحيره *bahyrah, bahyréh, boheyrah* (d'où *albufera* et *albuera* en espagnol), plur. بحيرات *boheyrât*.

Lacéré, مخروق *makhrouq*.

Il a Lacéré, خرق *kharaq*.

Lacet, شريط *cherytt*, بند *bend*, pl. بنود *benoud*; شيرّ *cheyrr*, pl. شيور *chyour*; تشميره *techmyrah, techmyréh*, دكه *dekkéh*, pl. دكك *dokak*.

— Lacets (filet, piége), (*Voyez* ces mots).

Lache (non tendu), رخو *rekhou*, ليّن *leyyn*, مرخوّ *merkhouou*, مرخّـى *morakhhy* (en berbere

يسهال *yessehâl*, pl. سهلان *sohalân*).

— (poltron), كسيل *kassyl*, قليل الشجاعه *qalyl ês-chedjâ'ah*, خمول *khamoul*, كسلان *kaslân* (en berbere ارى كشر وزّال *oury-katsara-ouezzâl*).

Il a Lâché (laissé aller), (*Voy.* Il a Abandonné, Il a Laissé).

— Il a Lâché prise, فلت *falatt*, سيّب *sayyab*, *sayyeb*.

— (détendu), ارخو *êrkhaoua*, *êrkhou*, ارخى *êrkhä*, *êrkhey*.

Lâcheté, رخاوه *rikhâouah*, *rikhâouéh*, توانى *teouâney*, بلاده *belâdéh*, كسل *kesl*, قلّة الشجاعه *qillét ês-chedjâ'ah*.

Ladre, مقعطل *moqa'ttel*, pl. مقعطلين *moqa'ttelyn*; مجدّم *modjeddem*, مجردم *modjerdem* (*Voyez* Lépreux).

— (au figuré), (*Voyez* Avare, Chiche).

Ladrerie, قعطله *qa'ttelah*, *qa'tteléh* (*Voyez* Lèpre).

— (au figuré), (*Voy.* Avarice).

Laid, بشع *becha'*, pl. بشعين *becha'yn*; مشيخ *mechykh*, وحش *ouâhech*, شنيع *cheny'*, قبيح *qobbyh*, مكروه *mekrouh* (*Voyez* Difforme).

Laideur, شنعه *chena'ah*, *cheni'ah*, شنيعه *cheny'ah*, شناعه *chenâ'ah*, وحشه *ouahechah*, *ouaheeheh*, وحاشه *ouhâchah*, نجاسه *nedjâssah*, *negâsséh*.

Laine, صوف *souf*, pl. اصواف *âssouâf* (en berbere تادوط *tadoutt*, تدوت *tadoutt*).

— Marchand de Laine, صوّاف *saouâf*, *seouâf*.

Laineux, صوفى *soufy*.

Il a Laissé, خلا *khalâ*, خلى *khaley*, اخلى *êkhley* (*Voyez* Il a Abandonné).

—Nous les avons Laissés chez le juge, ابقيناهم عند القاضى *âbeqynâ-houm a'nd êl-qâddy*.

— Laisse-moi! شيل عنّى *chyl a'n-ny!* ارجع عنّى *êrdja' a'n-ny!* *êrga' a'n-ny!* اتركنى *êtrek-ny!* فضنى منّك *fodde-ny minn-ak!*

— Il a Laissé aller, اطلق *êtlaq*.

— On ne nous a rien Laissé, ما بقا شى لنا *mâ baqâ-chy le-nâ*.

— Tu ne m'as rien Laissé à faire, ما خلّيت شى ما عملته *mâ khalléyt chy mâ a'melt-hou*.

— Il a Laissé des enfans, خلف اولاد *khalaf aoulad*.

— Il a Laissé une grande for-

tune après sa mort, خـلـف مال كـثـيـر بعـد مـوتـه *khalaf mâl kethyr ba'd mout-ho.*

Lait, لبن *lebenn, labenn,* رطب *retteb* (en berbere ايفكى *âyfky, êyfky, âyefky*).

— fraichement trait, حلب *haleb*, حليب *halyb*, مصل *mesl, messel, mossel.*

— aigre, لبن *lebenn, labenn,* قومق *qoumaq* (en berbere اغو *âghou,* اغى *ighy*).

— caillé, رايـب *râyb,* لبن رايب *lebenn râyb,* جبنه *djebnah, guebnéh* (en berbere ايغى *îyghy*), (*Voyez* Fromage, Caillé).

— Petit Lait, لبا *lebâ,* لباه *lebâh,* محيض *mohydd,* قشطه *qichtah.*

Laitage, زفر *zefer,* زفوره *zefourah,* pl. زفورات *zefourât.*

Laiton, نحاس اصفر *nahâss âsfâr* (en berbere تونگولت اوراغ *toungoult-âourâgh,* تنكوت وراغ *tongont-ourâgh*), (*V.* Cuivre jaune).

— Fil de Laiton, شريط نحاس *cherytt nahâss* (*Voyez* Fil).

Laitue, خس *khass, khess,* خص *khass,* خاس *khâss,* حصبه *hassebah.*

— amère, خسّة مرّه *khassét morrah.*

Lam (lettre arabe), (*Voy.* L).

Lam-Élyf (لا ou لا), lettre double, ou plutôt ligature composée de la vingt-troisième lettre (ل), et de la première (ا) de l'alphabet arabe, et valant la; les Arabes cependant la placent parmi leurs lettres simples, et en ont fait la vingt-huitième lettre de leur alphabet moderne; لام اليف *lâm-êlyf* (*Voyez* ci-dessus L et A).

Lambeau, قطعه *qetta'ah,* خرقه *khorqah,* pl. خرق *khoraq, khorouq* (*Voy.* Haillon, Morceau).

— Il a mis en Lambeaux, شرمط *charmatt,* خرّق *kharraq.*

— Habits en Lambeaux, ثواب مخرّق *thouâb mokharreq,* لبس ممزّع *loubs momazzè'.*

Lambris, سقف *saqf, seqaf,* سقف الجوانى *saqf êl-djouâny.*

Lambrissé, مسقوف *masqouf,* مضوى *moddaouy.*

Il a Lambrissé, سقف *saqaf,* ضوى *daouey.*

Lame, صفيحه *safyhah,* plur. صفايح *sefâyh.*

— de couteau, نصله *neslah.*

— d'une arme, حربه *harbéh.*

— d'or ou d'argent dans un tissu, ترصيع *tersyh,* قصاب *qassâb.*

Lamentable, مبكّى *mobekky*, مبكى *mabky*.

Lamentation, بكا *bekâ*, نوح *nouh*, pl. انواح *ânouâh*.

Il s'est Lamenté, بكا *bekâ*, تشكّى *techekkä*, دمدم *damdam*, ناح *nâh*.

— Il se Lamentera, يبكى *yebky*.

Lampe, قنديل *qandyl*, plur. قناديل *qenâdyl*; مصبح *mosbah*, مصباح *masbâh*, *mosbâh*, pl. مصابح *messâbih*, *messâbèh*.

Lampion (*Voy*. Lampe).

Lamproie, اخطبوط *êkhteboutt*, مرينه *merynah*, مورينه *mourynah* (en italien *murena*).

Lance, حربه *harbah*, *harbéh*, pl. حربات *harbât*; مزراق *mizrâq*, pl. مزاريق *mezâryq*; مزراك *mizrâg*, رمح *romh*, *romeuh*, pl. رماح *rémâh*, *rimâh*, ارماح *ârmâh*, *êrmâh* (en berbere اخثوش *âkhetsouch*, pl. ايخثوشن *îykhtsouchenn*).

— Fer de Lance (*Voy*. Lame).

— Il a donné un coup de Lance, طعن بالرمح *ta'ann be-'r-romeah*.

Il a Lancé, القا *êlqâ*, (*Voyez* Il a Jeté).

— Il Lancera, يلقى *yelqy*.

Lancette, نشتان *nichtân*, ريشه *rycheh*, *richah*, pl. ريشات *rychât*, ريش *rych*.

Lancier, خيّال *khayyâl*, رمّاح *rammâh*.

Langage, حديث *hadyth*, *hadyts*, كلام *kelâm*, تكلّم *tekelloum* (*Voyez* Langue, Idiome, Discours, Parole).

— Langage grammatical, لسان النحوى *lissân ên-nahouy*.

— vulgaire, لسان العامّ *lissân êl-a'âmm*, لسان العامّه *lissân êl-a'âmmah*.

Lange, خرقه *kharqah*, pl. خرق *khoreq*; لفه *leffah*, *lefféh*, plur. لفايف *lefâyf*; قماط *qamatt*, pl. قماطات *qamâttât*.

Langoureux (*Voyez* Languissant).

Langue, لسان *lissân*, *lessân*, pl. لسن *loussoun*, السن *êlsenn*, *êlsoun* (en berbere الس *îliss*, يليس *ylyss*, ايلس *îyless*, pl. السان *êlsân*, ايلساون *îylsâouenn*).

— (idiôme), لسان *lessân*, *lissân*, لغه *loghah*, لغة *loghat*, pl. لغات *loghât* (*Voy*. Idiôme, Langage).

— Comprends-tu la Langue

française? تتعرف اللسان الفرنساوى *teta'raf êl-lessân êl-fransâouy?*

— Je parle la Langue arabe, بتكلّم باللسان العربى *betkellem be-'l-lessân êl-a'raby.*

— La Langue arabe vulgaire, اللسان العمّى العروب *êl-ou'roub*, *êl-lessân êl-a'mmy.*

— Il parle toutes les Langues, يتكلّم بساير الالسن *yetkellem be-sâyr êl-êlsoun.*

— Ce mot était sur le bout de ma Langue, كانت هلك الكلمه على راس لسانى *kânét hadéh êl-kilméh a'lä râss lessân-y.*

— Ce sont de mauvaises Langues, هم دجاج ومنخارهم بولاد *houm dedjâdj ou-monkhâr-houm boulâd* (m. à m. ce sont des poules à bec d'acier).

— Il a la Langue longue, هو لتّات *houe lettât* (*Voy.* Babillard).

— Qui sait garder sa Langue vit en paix, سلامة الانسان فى حفظ اللسان *selâmét êl-însân fy hifz êl-lessân.*

— Langue de bœuf (plante, buglosse), لسان الثور *lessân êt-thour*, لسان ذا الثور *lissân dê-'t-tsour.*

Languette de balance, قلب الميزان *qalb êl-myzân.*

— de fusil, دافش *dâfech.*

Langueur, ذبل *debl, zebl*, علّه *o'lléh*, دبله *dobléh*, سقم *soqm.*

— Avec Langueur (*Voyez* Languissamment).

Il a Langui, ذبل *dabal, zabal*, تعلّل *ta'allal*, انذبل *êndabel.*

— Il Languit d'amour, يدبل من عشق *yedbol minn eu'chq.*

— Il a fait Languir, اسقم *ésqam*, صلب *saleb* (*Voyez* Il a rendu Languissant).

— Pourquoi m'as-tu tant fait Languir? ليش صلبتنى هلك الصلبه *leych salebte-ny hadéh és-solbéh?* ليش قفتنى هلك الوقفه *leyeh qaffét-ny hadéh êl-ouaqféh?*

Languissamment, متكاسلاً *motkâsselânn*, متغافلاً *motghafelânn.*

Languissant, ذابل *dâbel, zâbel*, معلول *ma'aloul*, ذبلان *dâbelân*, مسقوم *masqoum*, سقيم *seqym*, كسلان *kaslân* (*Voyez* Faible).

— Il a rendu Languissant, علّل *a'llal*, ذبّل *dabbal.*

LANUGINEUX (*Voyez* LAINEUX).

LANTERNE, فانوس *fânouss*, pl. فوانيس *fouânyss*; فنار *fenâr*, *fanâr*, pl. فنابر *fanâyr* (*Voyez* LAMPE, FANAL, FLAMBEAU).

— Faiseur de Lanternes, فنيار *fanyâr*, سنكرى *senkery*, فنايرى *fanâyry*.

LAODICÉE (v. de Syrie), لادقيه *Lâdaqyéh*, لاطقيه *Lâttaqyéh*.

— Natif de Laodicée, لاطقى *lâttaqy*, لادقى *lâdeqy*.

LAPIDÉ, مرجوم *merdjoum*.

Il a LAPIDÉ, رجم *redjem*.

— Il Lapidera, يرجم *yerdjoum*.

LAPIN, ارنب *ârneb*, *êrneb*, pl. ارانب *ârâneb*; قلين *qoléyn*, كنين *guenyn*.

— Terrier de Lapin, وكر *oukkar*, pl. اوكار *âoukâr*.

LAPIS-LAZULI, لازورد *lâzouerd*, لازور *lâzouer* (d'où le fr. *azur*).

Il a LAPPÉ, لق *laqq*.

— Il Lappera, يلق *yloqq*.

LAQUELLE (pr. rel.), التى *âllaty*, *êllaty*, *êllety*, pl. اللاتى *êllâty*, الذين *êllezyn*, *êlledyn*, الذى *êllezy*, *êlledy*, الى *êlly*, لى *ly*.

— (interr.), من *menn?* ايه *êyyéh?* انا *ênâ?* اينا *êynâ?* اما *âmâ?* من هى *menn-hye?* انا هى *ênâ-hy?* اينا هى *êynâ-hy?* اماهى *âmâ-hy? êmâ-hy?* (*Voyez* LEQUEL).

— Laquelle des deux portes? اينا البابين *êynâ êl-bâbéyn?*

LARACHE (port d'Afr.), العرايش *êl-A'râych*.

LARCIN, سرقه *sorqah*, *serqéh*, حرام *horâm* (*Voyez* VOL).

LARD, دهن ذا الحلوف *dehenn dê-'l-hal ouf*, شحمه *chahamah*, شحم ذا الحلوف *chehem dé-'l-hallouf*, دهن الخنزير *dohenn êl-khanzyr*, *dehenn êl-khanzyr*, شحم الخنزير *chohm êl-khanzyr*.

LARGE, عريض *a'rydd*, pl. عراض *eu'râdd*; عارض *a'âredd*, شرح *cherih*, فضى *faddy*, واسع *ouâssa'*, *ouâssè'*, *ouâssi'*, وسيع *ouassy'* (en berbere يوسع *youssa'*).

— Il a rendu Large, فضا *faddâ* (*Voyez* Il a ÉLARGI).

LARGESSE, رزق *rezq*, *rizq* (*Voyez* DON, LIBÉRALITÉ).

LARGEUR, عرض *a'rd*, pl. عروض *ou'roud*; وسعه *ouassa'h*, *ouassi'* (en berbere تيوسعت *tyoussa't*).

— Quelle largeur a-t-il? ايش عرضه *éy-ch 'rdd-ho?*

LARME, دمعه *dema'ah*, pl. دموع *demou'*, *damou'*; دمع *dama'*, *dam'*, مدامع *medâmè'*. بكا *bokâ*, *bekâ*, *bikâ* (en berb. ايمطاون *îymetlâouenn*).

— Il a versé des Larmes, دمع *dama'a*, دمّع *damma'a* (*Voyez* Il a Pleuré).

— Il a pleuré à chaudes Larmes, يبكى بدموع غزيرة *yebkey bedemou' ghazyréh*, يسكب دموع مثل السيل *yeskob damou' methl ês-syl*.

— Il a retenu ses Larmes, منع دموعه *mena'a demou'ho*, حبس دموعه *habess demou'-ho*, ضبط دموعه *dabett demou'-ho*, منع حالهُ عن البكا *mena' hâl-ho a'n êl-bekâ*.

—Pourquoi vos larmes coulent-elles sans cesse? لاى ما تزل تجرى مدامعكم *léy mâ tezal tedjyry medâmè'-koum?*

Larmoyant, مدمّع *modammè'*.

Larron, سرّاق *sarrâq* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خيّان *khouyânn*), (*V.* Voleur, Filou).

Larynx, جنجورة *djandjourah* (*Voyez* Gorge).

Las, تعب *ta'eb*, *ta'b*, مكسّر *mokasser* (*Voyez* Fatigué).

— Il a été Las (*Voyez* Il s'est Lassé).

—Je suis bien Las, انا تعبان كثير *ânâ ta'abân kethyr*.

Lascif, متفحّش *motfahhech*, فاجر *fâdjer*, *fâguir*, فاحش *fâhech* (*Voyez* Impudique).

Lassé, متعّب *mota'eb*, *mota'ab* (*Voyez* Las).

Il a Lassé (*Voyez* Il a Fatigué).

— Il s'est Lassé, أعىّ *â'ayä*, عيى *a'yä*, دجر *dadjor*, ضجر *dadjor*, كدّ *qadd*, مل *mell*, زعل *za'al*, عجز *a'djaz* (*Voyez* Il s'est Fatigué).

— Il s'est Lassé de faire cela, عجز عن فعل ذلك *a'djaz a'n fa'l zelik*.

Lassitude, كدّ *kedd*, زعل *za'l*, *ze'l* (*Voyez* Fatigue).

Latin, لاطينى *lâtlyny*, لاتينى *lâtyny*.

Latitude, عرض *a'rd*.

Latrines, بيت الما *béyt êl-mâ*, بيت الخلا *béyt êl-khelâ*, مستراح *masterâh*, *mesterâh*, مرتفق *morteqaf*, سنداس *soundâss*, *sendâss*, مطاهر *mottâher*, *mottâhar* (*Voyez* Commodités, Garde-Robe).

— Il est allé aux Latrines, تمشى *temeschy*.

Latte, دقة *deqqéh*, *deqqah*.

Laudanum, الدنا él-dená, él-daná, افيون âfyoun (V. Opium).

Laurier, آس âss, رند rand, round, غار ghâr (en berbere تسلنت taslent).

— Laurier-Rose, دفلى deflä, defley, dafley, defly (en grec δάφνη), (en berbere اليلى alyly).

Lavage, غسل ghousl, ghesl, تغسيل teghsyl, تصبين tasbyn, غسيل ghassyl.

Lavande, خزامه khezâmah, khezâméh, خزمه khezmah, khezméh, حراسما herâsmâ.

Lavé, مغسول maghsoul.

Il a Lavé, غسل ghassal, ghessel, غاسل ghâssal.

— Il Lavera, يغسل yeghsel, yghsel

— Lave! اغسل êghsel (en berbere سرد sired).

— Lave-le! شتفه chataf-ho! اغسله êghsel-ho!

— Il a Lavé ses pieds, نطّل رجليه nattal redjly-ho.

Lavement, حقنه hoqnah, ترومبه trombah (Voy. Clystère).

Laveur, غسّال ghassâl (Voyez Blanchisseur).

— Laveuse, غسّاله ghassâlah, ghassâléh, ghassâlah.

— des corps morts, مغسله moghasseléh, moghasselah.

— de bains, بلانه belânéh.

Lavoir, مغتسل maghtessil, مغسل maghsil.

Lazare (n. pr.), عازر A'âzar, العزر él-A'âzar.

Lazaret, قرنتنا qarintenâ.

Le (art. masc.), ال él-, âl-.

— (pr. masc., régime), ه -ho.

— Je Le tiens, مسكته messekt-ho.

— Tue-Le! اقتله êqtel-ho!

— Fais-Le boire! اسقيه êsqy-ho!

Léché, ملحوس melhouss.

Il a Léché, لحس lahass, lehess, لمح lamah, lamèh.

— Il Lèchera, يلحس ylhess.

Leçon, قرايه qerâyéh, plur. قرايات qerâyât; مثاله methâléh.

— Il a fait réciter une Leçon aux enfans, قرّا الاولاد qarrâ él-aoulâd.

Lecteur, قارى qâry.

— Lecteur du Koran قارى القران qâry 'l-Qorâu, رى qâry, مقرى moqry.

Lecture, قرا qarâ, قراة qorât, قران qorâu, قراه qorâh, قرايه qerâyéh, تلاوه telâouéh, telâouah.

— Soyez attentif à cette Lec-

ture, ردّوا بالكم لهده القراة *reddoû bâl-koum li-hadéh êl-qorât.*

Lefhat (n. d. l. dans l'Atlas), اللفحات *êl-Lefhât.*

Légal, موافق للقانون *mouâfcq li-'l-qânoun*, مناسب الشرعه *monâsseb ês-chera'ah.*

Il a Légalisé, تحقق *tehaqqaq* (*Voyez* Il a Affirmé).

Légat, مرسل *morsel*, pl. مرسلين *morselyn*; قاصد *qâssed*, pl. قصاد *qoussad* (*Voyez* Ambassadeur).

Légation, رساله *ressâléh* (*Voy.* Ambassade).

Légataire (*Voyez* Héritier).

Léger, خفيف *khafyf*, *khefyf*, pl. خفاف *khoufâf.*

— (au figuré), يسير *yessyr.*

— d'esprit, مقرتع *moqerta'*, طفّاش *taffâch* (*Voy.* Imprudent).

— Affaire Légère, امر يسير *âmr yessyr*, امر خفيف *âmr khafyf*, مصلحه خفيفه *meslahah khafyféh.*

— Faute Légère, ذنب يسير *denb yessyr.*

— Ne sois pas Léger dans tes paroles, ما تكون طفّاش فى كلامك *mâ tekoun taffâch fy kelâm-ak.*

Légèrement, غير ثقيله *ghayr theqyléh*. سرعاً *sera'ânn.*

— (au figuré), غير مهمّه *ghayr mehemméh*, *ghayr-mehemmah.*

Légèreté, خفه *kheffêh*, *khiféh*, *khiffah*, *khofféh*, تخفيف *tekhfyf*, سرعه *sera'ah*, عجله *a'djeléh* (*Voyez* Agilité).

— d'esprit, خفة العقل *khouffet êl-a'gl*, طفش *tofch.*

Légion, كومه *kouméh*, جماعه *djema'ah*, لجيون *ledjyoun* (*Voyez* Bataillon, Régiment).

Législateur, واضع الناموس *ouâddi' én-nâmouss.*

Légitime, حلال *helâl*, حلالى *helâly* (en berbere احلال *âhlât*).

— Enfant Légitime, ولد حلال *oueled helâl.*

— Meurtre Légitime, قتل حلالى *qâtl helâly.*

Il a Légitimé, حلل *hallal*, حرّر *harrar.*

Légitimement, بالحلال *bi-'l-helâl*, حلالاً *helâlânn.*

Legs, توصيه *toueddyéh*, plur. توصيات *toueddyât*; توصيه *touessyéh*, pl. توصيات *touessyât*; تركه *terkah*, *torkah*, *terkéh*, وصايه *ouddâyah*, *ouddâyéh*, وصايه *oussâyéh*, *oussâyah* (*Voyez* Héritage).

— pieux, واقف *ouâqf*, plur. اوقاف *âouqâf.*

Il a Légué, وصّى *ouassä*,

ouassey, oussä (*V.* Il a fait Hériter).

— à une mosquée, اوقف *âouqaf.*

— Il Léguera, يوصى *youssy.*

— Il lui a Légué cent piastres dans son testament, وصّى لهُ عند المنازعه بمايــــة قـــرش *oueddä le-ho a'nd êl-menâzah be-mâyét qourouch.*

Légume, بقل *baql*, pl. بقول *bouqoul*; قطانى *qattâny*, مونه *mou-nah*, نبات *nebât*, pl. نباتات *ne-bâtât.*

— Légumes secs, خشاخش *khechâkhch.*

— Marchand de Légumes (*Voy.* Herbager, Fruitier).

Le Lendemain, يوم الاخر *youm êl-âkher*, بكرا *bokrâ* (en berbere ازكّا *âzekkâ*), (*Voyez* Demain).

— Qui doit voyager le Lendemain se lève avant le soleil, اللّى يبات على سفر يقوم قبل الشمس *âlly ybât a'lä sefr yqoum qabl ês-chems.*

Lénitif, ليّن *leyyin*, مليّن *mo-leyyin.*

Lent, بليد *belyd*, كسلان *kas-lân*, بطى *batty*, متعوق *mote'aoueq.*

— Fièvre Lente, مكلفه *mou-kelfah, moukelféh.*

— Il a été Lent, تسلّل *tessel-lal*, توانى *teouânä, teouâney.*

Lent (n. d'une tribu d'Afrique), بنى لنت *Beny-Lent.*

Lente (vermine), صيبانه *say-bânéh*, pl. صيبان *saybân*; نمنوم *nemuonn*, فقس *foqs.*

Lentement, على مهل *a'lä mehel*, بالعقل *bi-'l-a'qel*, بالبطا *bi-'l-battâ*, بشويّه *be-chouyyéh*, شويّه شويّه *chouyéh-chouyéh*, دقه دقه *doqqéh-doqqéh*, واحده واحده *ouâ-hidéh-ouâhidéh*, بلا عجله *belâ-a'djeléh.*

— Il marche Lentement, يمشى سلّ *yemchy sell*, يتسلّل فى المشى *yetsellel fy-'l-machy.*

— Marchez Lentement! امشوا واحـــــده واحـــــــده *êmchoû ouâhidéh - ouâhidéh !* لا تستعجلوا *lâ testa'adjeloû!*

— Parle-moi Lentement, pour que je puisse te comprendre, كلّمنى بشويه باش نفهمك *kellem-ny be-chouyéh, bêch nefehem-ak.*

Lenteur, بطا *battâ.*

Lentille, عدس *a'dess, a'a-dess*, pl. عدس *a'ds*; عدسه *a'dséh*, pl. عدس *o'ds* (en berbere تلنتيت *telentytt*).

Léon (v. d'Esp.), ليون *Leyoun.*

Léopard, نمر *nemr, nemer,*

nimr, plur. نمور *noumour*; غيلس *ghayless*, *ghayliss*, تلتسى *toultsy*.

Lèpre, بـرص *barass*, *bars*, *bours* (*Voyez* Éléphantiasis).

Lépreux, ابرص *âbrass*.

Lequel (pr. rel.), الذى *âllady*, *âllazy*, *êllazy*, *êllezy*, *êllady*, *êlledy*, اللى *êlly*, *âlly*, لى *ly*, pl. الذين *âlladyn*, *âllazyn*, *êlladyn*, *êllazyn*, اللى *êlly*, *âlly*, لى *ly*; من *menn*.

— (pr. interr.), من *menn*? مين *myn*? من هو *men-hou*? منو *menou*? اىّ *êyy*? ايش *ey-ch*? انا هو *ênâ hou*? اينا هو *êynâ-hou*? اما هو *âmâ-hou*? *êmâ-hou*? اى شى *êy-chy*?

— Lequel des deux? من الاثنين *menn él-êthnéyn*?

Lérida (v. d'Esp.), لاردة *Lâridah*.

Les (art. pl.), الـ *él-*, *âl-*.

— Tous Les pays, كلّ البلاد *kolî él-belâd*, البلاد كلّها *él-belâd kolle-hâ*.

Lésé, مخسّر *mokhasser*.

Il a Lésé, خسّر *khassar*, اذا *âdâ*, ضرّ *darr*, اسا الى *âssâ îlä*.

— Il a été Lésé, تاسّا *tâssâ*, تادّى *tâddä*, انضرّ *êndârr*, نكد *neked*.

Lésion, خشاره *khichârah*, *khichâréh*, ضرر *derar*, ضروره *derouréh*, *derourah* (*Voyez* Tort, Injure, Blessure).

Il a mené un chien en Lesse, قاد الكلب *qâd él-kelb*.

Lessive (*Voyez* Lavage),

Lessivé (*Voyez* Lavé, Nettoyé).

Il a Lessivé (*Voy.* Il a Lavé, Il a Nettoyé).

Lest (t. de marine), صابوره *sâbourâh*, *sâbouréh*, سقاله *seqâlah*, *seqaléh*, ثقاله *tseqâlah*, *theqâléh*.

Leste, عجيل *a'djyl*, *a'guyl*, (*Voyez* Agile, Prompt).

Il a Lesté (t. de marine), (*V.* Il a Chargé).

Léthargie, نعس *na'ss*, هجم النوم *hedjem ên-noum*. سبات *sebât*, نوم ثقيل *noum theqyl*.

Léthargique, نعسان *na'assân*, نوّام *naououam*.

Lettre de l'alphabet, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*, حرف *horf*.

— marquée d'un fathah (*Voyez* Fathah).

— d'un kesrah (*Voy.* Kesrah).

— d'un dammah, مضمومه *mad-*

moumah, *madmouméh*, مرفوع *mer-fou'*, *marfou'*.

— (missive), مكتوب *maktoub*, *mektoub*, pl. مكاتيب *mekâtyb*, *makâtyb*; كتاب *kitab*, براه *ba-râah*, *barâh*, *berâh*, pl. براوات *ba-râouât*, *berâouêt*; بطاقه *bettâqah*, pl. بطاقات *bettâqât*; رساله *ressâ-lah*, *ressâléh*, *rissâléh*, pl. رسالات *ressâlât*, *rissâlât* (en berbere تبرات *tabrât*, pl. تبراتين *tebrâtyn*), (*Voy.* Billet).

— Une Lettre m'est arrivée, وصلني مكتوب *ouessel-ny maktoub*.

— Nous avons eu l'honneur de recevoir votre Lettre, و صلت مشرفتكم الينا *ou esselét mocherefét-koum îlay-nâ*.

— Lettre de change, بوليصه *boulyssah*, بوليصا *boulyssâ*.

— Lettre de recommandation, مكتوب توصيه *maktoub toussyéh*.

— Lettre-patente, منشور *men-chour*, بيورلدى *byouroldy*.

— Il prend les paroles au pied de la Lettre, ياخذ الكلام على الحرف مثل ما هو *yâkhod êl-kelâm a'lä êl-harf me-thel-mâ houe*.

Leur, Leurs, هم *-houm*.

— J'ai vu Leur maison, انا شفت دارهم *ênâ chouft dâr-houm*.

— J'ai entendu Leurs paroles, سمعت كلامهم *sema'at kelâm-houm*.

Levain, خميره *khamyrah*, *kha-myréh*, *khemyrah*.

— Pain sans Levain, فطير *fouttyr*.

Le Levant, شرق *cherq*, شرقى *cherqy*, بلاد الشرق *belâd ês-cherq* (*Voyez* Orient).

Levantin, شرقى *cherqyy*, pl. شرقيين *eherqyyn* (*Voyez* Orien-tal).

Il a Levé, رفع *rafa'a*, رفد *refed* (*Voyez* Il a Élevé, Il a Haussé).

— de terre, شال *châl*, حوش *haouach*, لم *lamm*.

— Il s'est Levé, قام *qâm*, فاق *fâq*, وقف *ouaqaf*, *ouaqef*, ناض *nâdd*.

— (en parlant d'un astre), طلع

— (du soleil), (*Voy.* Soleil).

— Levez-vous! قوموا *qoumoû!*

— La Lune est Levée (*Voyez* Lune).

— La pâte est Levée, اختمر العجين *êkhtemer êl-a'djyn*.

— Le malade est Levé, المريض متنشط *êl-merydd motanchett*.

— Il a Levé des troupes, اقام عسكر *âqâm a'sker.*

— Il a Levé le siége, رفع الحصار, *refa'a êl-hissâr.*

Levée (digue), (*Voyez* ce mot).

— d'impôts, لمّة *lemméh, lemmah,* جبايه *djebâyéh* (*V.* Impôt).

Le Lever, قيام *qyâm,* استقام *istiqâm.*

— du soleil, شروق *cherouq,* مشرق *mcchereq,* شرقة الشمس *cherqét ês-chems,* طلعة الشمس *tala'at ês-chems,* طلوع الشمس *toulou' ês-chems,* طلعه ذا الشمس *tala'ah dê-'s-chems,* طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'s-chems,* زروق الشمس *zerouq ês-chems* (en b. توليد ثفوكت *toulyd tsafoukt,* توليد ثافوكث *toulyd tsâfoukht*).

— Viens chez moi au Lever du soleil, عند شرقة الشمس تعال لعندى *a'nd cherqét ês-chems ta'âl li-i'nd-y.*

— Depuis le Lever du soleil, jusqu'à son coucher, من شروق الشمس الى غايبتها *minn cherouq ês-chems, îlä ghâybêt-hâ,* من طلوع الشمس الى غيابها *minn toulou' ês-chems, îlä ghayâb-hâ.*

Lévi (n. pr.), لاوى *Lâouy.*

Levier, ملّاوينه *mellâouynah, mellâouynéh.*

— en fer, اصبع حديد *ôsba' hadyd* (m. à m. doigt de fer), مخل *mokhl.*

— courbe, ماطنه *mâttenah, mâttenéh.*

— (vulgairement pied de chèvre), رجل ذا الحلّوف *ridj dê-'l-hallouf* (m. à m. pied de cochon).

Lévite, لاوىّ *lâouyy.*

Lèvre, شفه *cheffah, cheffêh,* pl. شفاه *chefâh,* شفاف *chefâf;* شفته *cheftah.*

— inférieure, شفّه التحتانيه *chefféh êt-tahatânyéh* (en berbere ثيمرة *tsymrah*).

— supérieure, شارب *chârb, chârcb,* شفه الفوقانيه *chefféh êl-fouqânyéh* (en berbere شلاغم *chelághem.*

— Les deux Lèvres, شفتين *cheftéyn, cheffetyn,* شوارب *chaouârib,* شواريب *chaouâryb, cheouâryb,* شفايف *chefâyf, chafâyf* (en berbere شوارب *chouâreb*).

— Lèvre fendue, أشرم *êchrem,* pl. شرم *chourm.*

— Qui a la Lèvre fendue, مشروم *macheroum.*

Lévrier (*V.* Chien de chasse)

Levure (*Voyez* Levain).

Lez d'étoffe, فلقة *felqah.*

Lézard, حردون *herdoun, hardoun*, pl. حرادين *herâdyn, harêdyn;* خطايب الصلاة *khattâyb ês-salâh,* حكاية الصلاة *hikkâyét ês-salâh,* مولاب *moulâb.*

— venimeux, برصه *boursah, borsah*, pl. برص *bors, bours.*

Lézbéh (pl. d'Egypte), العزبه *êl-E'zbéh,* عزبة البرج *E'zbét êl-borg.*

Lézyéh (bourg de la Haute-Égypte), اللزيه *êl-Lézyéh.*

Liaison, ربط *rabt,* ترتيب *tertyb* (*Voy.* Jonction, Ligature).

— d'amitié, عشرة *a'cheréh.*

Liard, فلس *fels,* pl. فلوس *foulouss, felouss.*

Liasse de papiers, مخالف *mokhâlef.*

Liban (mont. de Syrie), لبنان *Lebnân,* جبل لبنان *djebel Lebnân, guebel Lebnân.*

— Habitant du Liban, لبناني *lebnâny.*

Libéral, رزاق *rizzaq,* وهاب *ouahhâb,* منان *mennân,* سخي *sakhy,* pl. سخيين *sakhyyn;* كريم *kerym,* برمكي *barmeky,* صاحب الحسنه *sâheb êl-hosnéh* (*V.* Généreux, Bienfaisant).

— Il a été Libéral, تبرمك *tebarmak,* سخى *sakhä, sakhey.*

— Il n'est pas Libéral, يده ماسكه *yd-ho mâssekéh* (m. à m. sa main retient).

Libéralité, كرامه *kerâméh,* pl. كرامات *kerâmât* (*V.* Générosité, Largesse, Bienfaisance).

Libérateur, خلاص *khallâss* (*Voyez* Sauveur).

Libération, خلاص *khalâss, khelâss,* تخليص *takhlyss, tekhlyss* (*Voyez* Délivrance).

Libéré, مخلص *mokhalless,* معتوق *ma'touq.*

Il a Libéré, خلص *khallass,* حرر *harrar* (*Voyez* Il a Délivré).

Liberté, حريه *harryéh, harryah, horryéh, horryah.*

— d'action, سراح *serâh.*

— de penser, عتق النفس *o'tq ên-nefs.*

— de parler, اطلاق اللسان *îtlâq êl-lessân.*

— Il parle avec Liberté, يطلق في القول *yetlaq fy-'l-qoul,* يحكي على الاطلاق *yahky a'lä êl-îtlâq.*

— L'an deux de la Liberté, العام الثاني من اقامة الحريه

él-a'âm êt-tsâny minn îqâmét êl-harryah.

— Il a mis en Liberté, فك *fakk*, اطلق *êtlaq*, دشّر *daschar*, سيّب *sayyeb* (*Voy.* Il a DÉLIVRÉ, Il a LIBÉRÉ).

LIBERTIN, زانى *zâny*, fém. زانيه *zânyah*, *zânyéh*; معكوس *ma'akouss*, ضايع *dây'*, طليق *talyq*, جاهل *djâhel* (*Voyez* DÉBAUCHÉ, LASCIF, IMPUDIQUE).

LIBERTINAGE, فساده *fessâdéh*, *fessâdah* (*Voy.* DÉBAUCHE, IMPUDICITÉ).

LIBRAIRE, كتّاب *kottâb*, كتبه *kotbah*, بياع الكتب *biyâ' él-koloub* (en berbere ايزنوز الكتوب *îyznouz él-ketoub*).

LIBRAIRIE, كتوبيه *koutoubyéh*, *koutoubyah* (*Voy.* BIBLIOTHÈQUE).

LIBRE, حرّ *harr*, *horr*, مسرّح *messerrah*, *mosserrih* (en berbere امازيغ *émâzygh*, امازرغ *îmâzirgh*).

— (en parlant de discours), (*Voyez* INDÉCENT, INCONVENANT, LASCIF, LIBERTIN).

— Tu es trop Libre dans tes paroles, انت طليق بزيادة فى كلامك *ênt talyq be-zyâdéh fy kelâm-ak*.

LIBREMENT, بسراح *be-serâh*.

— J'ai fait cela Librement, عملت ده من ذات خاطرى *a'melt déh minn zât khâttr-y*.

LIBYE (prov. d'Afr.), لوبه *Loubah*, *Loubéh*, ارض اللوب *ârd él-Loub*.

LIBYEN, لوبى *louby*.

LICE, حلقه *halqah*, ميدان *meydân*, pl. ميادن *myâdenn*.

LICENCE (permission), اجازه *êdjâzéh*, *êdjâzah*, *îdjâzah*, *égâzéh*, اجاز *êdjâz*, *îdjâz*, *égâz*, سراح *serâh*, دستور *destour*, انصراف *înserâf*.

Il a LICENCIÉ, سرّح *serrah*, *sarrah*, حلّل *hallal*, فدّ *fedd*.

LICHT (bourg d'Eg.), كفرلشت *kafr-Licht*.

LICITE, جايز *djâyz*, *gâyz* (*Voy.* LÉGAL, LÉGITIME).

LICOL, LICOU, حبله *hablah*, *habléh*, طرفه *tarfah*, *tarféh*, سريمه *serymah*, *seryméh*, رسن *ressenn*, pl. ارسان *érsân* (en berbere الگام *élgâm*, pl. الگامن *élgâmenn* (*V.* BRIDE).

LICORNE, واحد القرن *ouâhid él-qourn*, كركند *kerkend*, plur. كراكند *kerâkend*; كركدان *kerkedân*.

LIE de vin, طين *tyn*, ثفل *tefl*, دوردى *dourdy*, عكر *a'ker*, سفل *sefl*.

— du peuple, طرف الناس terf ên-nâss, اوطا الناس âouttâ ên-nâss, نفاوة الناس nefâouét ên-nâss.

Lié, مربوط marboutt (*Voy.* Attaché).

— d'amitié, محبوب mahboub شريك المحبة cheryk êl-mohabbah.

— Tu les amèneras pieds et mains Liés, تجيبهم رجليهم مقيدين وايديهم مكتفين *tedjyb-houm redjly-houm moqydynn ou-âydy-houm mokattefynn.*

Il a Lié, ربط rabatt, rebott, شدّ chedd, اوثق âouataq, عقد a'qad (*Voyez* Il a Attaché).

— les mains, كتّف kattaf.

— les pieds, قيد qayad, qeyed.

— Il s'est Lié d'amitié, خالط khâlatt.

— Il Liera, يربط yerbott.

— Ne te Lie pas avec eux, ما تخالطهم شى mâ tekhâlett-houm chy.

Liège, خفّانه khaffânéh, شوافه chouâféh, قشرة qacherah, qecherah, qecheréh, فرشيه ferchyah, ferchyéh, حطب البحر hattab êl-bahar.

Lien, رباط rabâtt, pl. ربط robott, رباطات rabattât; لزقه lezqah, عقله o'qdéh, pl. عقد ou'qoud; اوثاق âoutâq, pl. اوثاقات âoutâqât; حزم hizm, pl. حزام hizâm.

Lierre, عشق a'cheq, عنقود عشق a'nqoud a'cheq.

Lieu, مطرح mattrah, موضعه mouddа'ah, موضع moudda', plur. مواضع mouâddè'; مكان makân, ماكان mâkân, pl. امكنه êmkenah, اماكن âmâkenn; مقام maqâm, محل mehall.

— Ce Lieu est sans ombre, هدا المطرح ما فيه شى مظلل hadâ êl-mattrah mâ fy-hi chy moddlel.

— En tout Lieu, فى كل مطرح fy koll-matrah.

— Qui tient Lieu, عوض a'oudd, a'ouadd.

— Il me tient Lieu de père, هو عوض ابوى houe a'oud âbou-y.

— Au Lieu de, عوض عن a'oudd a'nn.

— de moi, عوض عنى a'oudd a'nn-y.

— de toi, عوض عنك a'oudd a'nn-ak.

— de lui, عوض عنه a'oudd a'nn-ho.

— Lieux d'aisance (*Voyez* Latrines).

LIEUE, فرسخ farsakh, فرسخه farsakhah, pl. فراسخ ferâssekh; ملقه malaqah, pl. ملقات malaqât; درب ساعه darb sâ'ah, ساعه sa'ah, pl. سويع souya'.

LIEUTENANT, قايم مقام qâym maqâm, كيحيا kyhayâ, نايب nâyb, pl. نوّاب naouâb; متسلّم motsellem, خليفه khalyfah.

LIÈVRE, ارنب ârneb, êrneb, pl. ارانب ârâneb, ارنبات êrnibât; ارنب وحش ârneb-ouehech (en berbere اوتول âoutoul, pl. ايوتال îyoutâl).

LIGAMENT, LIGATURE, ربط rabt, بند bend (Voyez LIAISON, LIEN).

LIGNE (trait), خطّ khatt, khitt, khett, pl. خطوط khettoutt.

— (rangée), صفّ saff, plur. صفوف soufouf.

— d'écriture, سطر sattr, sattar, pl. سطور souttour.

— de bataille (V. Ligne, rangée).

— de parenté, عرق i'rq, plur. عروق i'rouq; حقب hiqb, plur. احقاب êhqâb, حقوب houqoub.

— La Ligne équinoxiale, الاعتدال él-i'tidâl, خطّ الاستوا khatt él-ésteouâ.

— Il a tiré une Ligne, خطّ khatt.

— sur un mur, علم الحيط a'lam êt-haytt.

— Il a rangé l'armée en Ligne de bataille, صفّ عسكر الصفوف saff a'sker ês-soufouf.

LIGNÉE, ولد ouled, ذرّيه dourryéh, pl. دراری derâry; نسل nesl, نسبه nousbéh, pl. نساب nessâb (Voyez Ligne de parenté).

LIGNEUX, خشبی khachaby.

LIGUE, ربطه rabtah, rabtéh, احتصاب i'tissâb, معمله ma'améléh, مواصره mouâsserah (Voyez CONSPIRATION, COMPLOT).

LIGUÉ, مواصر mouâsser, متعامل mota'âmel.

Il s'est LIGUÉ, ترابط terâbett (Voyez Il a CONSPIRÉ, Il a COMPLOTÉ).

LILAS, ليلاك lylâk (d'où vient le nom français).

LIMACE, LIMAÇON, بوق bouq, pl. ابواق âbouâq; صدفه sadafah, sadaféh, اغلال âghlâl, éghlâl, اغلل éghlel, âghlel, ببّوش bebbouch, بزقه bazaqah, حلزون helzoun, بزّاق bezzaq (en berb. اعروس â'èrouss, pl. اعوراس i'ourâss).

Limaille, برادة borrâdah, برادة borâdah, borâdéh, حفافة hifâféh.

— d'or ou d'argent, سحّالة sohhâlah, سحالة sohâlah, sohâléh.

Lime, مبرد mebred, mabred, pl. مبراد mibrâd; شكرفينة chekerfynah.

Limé, مبرود mabroud, mobroud.

Il a Limé, برد barad, bered.

— Il Limera, يبرد ybrod, ybred.

Limier (V. Chien de chasse).

Limite, تخوم tekhoum, plur. تخم tokhm; حدّ hadd, pl. حدود hadoud (V. Borne, Frontière).

Limité (Voyez Borné).

Il a Limité (Voy. Il a Borné).

Limitrophe, مستطرف mostattref, طرفانـي terfâny (Voyez Voisin, Frontière).

— Les villes Limitrophes, المدن الطرفانيه êl-modonn êt-terfânyéh.

Limon (bourbe), وحل ouhel, ouhl, غيس gheyss, تاطة tâttah, pl. تاطات tâttât (en berbere الوط âllouti), (Voyez Boue).

— (fruit), ليمون lymoun, leymoun, laymoun, ليمون حلو lymoun-halou, ليمون مالي lymoun-mâly, ليمونة lymounéh (V. Citron).

Limoneux, عكر a'ker (Voyez Boueux, Fangeux).

— Eau Limoneuse, ميه معكّرة moyéh mo'akkerah.

Limonier (arbre), شجرة الليمون chadjerét êl-lymoun, chaguerét êl-lymoun, سجرة ذا الليمون sadjerah dê-'l-lymoun (V. Citronier).

Limpide, صافي sâfy.

Limpidité, صفوة safaouéh, safaouah, sefaouah.

Lin, كتّان kettân, kittân.

— filé, كتّان غزل kittân ghazl.

— Graine de Lin, زرعة الكتّان zer'at êl-kittân, zere'at êl-kettân.

— Huile de Lin (Voy. Huile).

— Moulin à huile de Lin, معصرة ma'ssarah.

— Toile de Lin, قماش كتّان qoumâch kittân, goumâch kittân.

Linceuil, كفن kefen, kofen, ملحفة melahfah, pl. ملاحف melâhef; لفافة lefâfah, pl. لفايف lefâyf; شرشـــف cherchef, plur. شراشف cherâchif (V. Drap).

Linéament, هيه heyéh (Voyez Ligne).

Linge, قماش qomâch, qoumâch, goumâch, كتّان kittân, kettân.

— fin, حرّبشة horreychah.

Lingère, خيّاطة khayyâttéh, khyyâttah, pl. خيّاطات khayyâttât.

Lingot, سبيكه *sebykah*, *seby-kéh*, *soleykah*, صفيحه *safyha*, pl. صفايح *sefâyh*; سبكه *sebekéh*, pl. سبكات *sebekât*.

— Il a fondu en Lingots, سبك *sabak*, *sebek*.

Lion, اسد *âssad*, *êssed*, *âssed*, pl. اسود *ôussoud*; سبع *seba'a*, *sa-ba'a*, pl. سباع *soubâ'*, سبوع *sebou'a*; سيثل *seytsel* (en berb. ايزام *îyzâm*, ايزيم *îyzym*, pl. ايزماون *îyzmâouenn*).

— Le Lion (signe du zodiaque), برج الاسد *bourdj êl-âssad*, *bourg êl-âssad*, *bordj êl-êssed*.

— La tanière du Lion, اسوديه *âssoudyéh*.

Lionceau, شبل *choubl*, *chebl*, pl. اشبال *êchbâl*.

Lionne, لبوه *leboućh*, *lebouah*, pl. لبوات *lebouât*; لبيه *lebyéh*, *le-byah* (en berbere تيزمت *tyzemt*, pl. تيزماون *tyzmâouenn*).

Il a Liquéfié, ذوّب *daouab*, سيّل *sayyal* (*Voyez* Il a Fondu).

Liqueur, ما *mâ*, ميه *moyéh*. مويه *mouyéh*.

Liquide (adj.), جاري *djâry*, *gâry*, ذايب *dâyb*, مريق *meryq*, سايل *sâyl* (*Voyez* Fluide).

—(subst), (*Voyez* Liqueur).

— Il a été Liquide, سال *sâl*.

Il a Liquidé sa dépense, حسب الكلف *hessab êl-kolf*, ضبط الخرج *dabett êl-kharadj*.

— un compte, صحّ الحساب *sahh êl-hissâb*.

Liquidité, ذوب *doub*.

Liria (v. d'Esp.), لريه *Leryah*.

Lis (fleur), (*Voyez* Lys).

Lisbonne (ville de Portugal), اشبونه *Êchbounah*, *Achbounah*, *Ichbounah*, لشبونه *Lichbounah*.

— Natif de Lisbonne, اشبوني *êchbouny*.

Lisible, ساهل للقراه *sâhel li-'l-qorâh*, منقري *monqary*.

Lisière de drap, حاشيه *hâ-chyéh*, pl. حواشي *haouâchy* (*Voy.* Bord).

Lissé, Lissé, مدلوك *med-louk*, *madlouk*.

— Papier Lisse, كاغيط مدلوك *kâghytt medlouk* (*Voyez* Papier).

Il a Lissé, دلك *dalak*, دلس *dalass*, *deless*, صقل *saqal*, نظّف *naddaf*.

Lissoir, مصقله *masqaléh*, pl. مصقلات *masqalât*.

Liste, قايمه *qâyméh*, *qâymah*, pl. قوايم *qouâym*; دفتر *deftar*, pl.

دفاتر *defâter*, تحرير *tahryr* (*V.* Catalogue, Table).

Lit, فرش *farch*, *ferach*, pl. فروش *fourouch*, فرشات *ferachât*; زربية *zerbyéh*, فرشة *farchah*, pl. فراش *ferâch*, *firâch*; مضجع *moddadja'*, pl. مضاجع *moddâdjè'* (en berbere تيسى *tyssy*, تكنه *tekennah*).

— de rivière, ارضية النهر *ârdyét ên-nahar*.

— de justice, ديوان *dyouân*.

— Bois de Lit, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*; تخت *takht*, plur. تخوت *tekhout* (*Voyez* Bois).

— Drap de Lit, ازار *îzâr*, pl. ازور *îzour* (*Voyez* Drap).

— Sac dans lequel on renferme le Lit, مفراش *mefrâch*.

— Il a fait le Lit, فرش *farach*, فرّش *farrach*.

— Fais mon Lit! افرش فرشى *ôfrouch farch-y!*

Litanies, طلبات *talebât*.

Literie, مفراش *mefrâch*, *mifrâch*.

Litharge, مردسنك *mordesenk*, مرسنك *morsenk*, رغوة *raghaouéh*, *raghaouah*.

— d'argent, رغوة الفضة *raghaouét êl-faddah*.

— d'or, مرسنك دهبى *morsenk dahaby*.

Litière (voiture), محفه *mohaffah*, *maheffah*, *mohafféh*, تختروان *takhterouân*, دربوكه *derbougah*, محارة *mahâréh*, plur. محارات *mahârât*; محمل *mahmel*, pl. محامل *mehâmil*.

— de bestiaux, تبن *tebn*, *tibn* (en berbere اليم *âlym*), (*Voyez* Paille).

Littoral, شالى *châly*, ڜالى *tchâly*, چالى *tchâly*.

Livide (*Voy.* Pale).

Livourne (ville d'Italie), لغورنه *Lighournah*, لڭورنو *Ligournou*.

Livre (masc.), كتاب *kitâb*, *ketêb*, pl. كتب *koutoub*, *kotob* (en berb. نسخه *neskhah*, pl. نسخات *neskhât*; كتاب *ketâb*, pl. كتب *ketoub*).

— journal (registre), روز نامه *rouz-nâméh* (*Voyez* Registre).

— (fém.), رطل *rottl*, *rottal*, pl. ارطال *êrtâl* (en portugais *arratel*).

— Deux Livres, رطلين *rottléyn*, *rottaléyn*, *rotlyn*.

— Demi-Livre, نصف الرطل *nousf êr-rottl*, نص رطل *nouss-rottl*.

— Combien de Livres de sucre veux-tu? كم ارطال سكر تطلب منى *kiam êrtal soukker totlob menn-y?*

— Il vaut une piastre la Livre,

ربال بالرطل سعرهُ *si'r-ho be-'r-rottl ryâl*, كل رطل سعرهُ غروش *koll rotl si'r-ho ghrouch.*

— Marchand de Livres (*Voyez* LIBRAIRE).

LIVRÉ, مسلم *mosellem.*

Il a LIVRÉ, سلم *sallam*, *sellem.*

— Il s'est Livré à ce travail, استغرم بهذه الشغله *êstaghrem be-hadéh ês-choghléh.*

LOBE de l'oreille (*Voy.* BOUT).

LOCATAIRE (qui donne à loyer), مكار *makâr*, كري *keryy.*

— (qui prend à loyer), كارى *kâry.*

LOCATION (*Voy.* LOUAGE).

LOCHE (poisson), شطون *chet-toun.*

LOF (t. de marine), لفحه *lofa-hah.*

Il s'est LOGÉ, نزل *nezel* (*Voyez* Il a HABITÉ, Il a DEMEURÉ).

— Où Logez-vous? فاين تنزلوا انتوا *féyn tenzeloû êntoû?*

LOGEMENT (*Voyez* DEMEURE, HABITATION, DOMICILE, MAISON).

— Logement gratuit, تكيه *tekyéh*, *tekyâh.*

LOGICIEN, منطقى *manteqy.*

LOGIQUE, منطق *manteq*, علم المنطق *i'lm êl-manteq.*

LOI, حق *haqq*, شرعه *chera'ah*, pl. شرعات *chera'ât*; قانون *qânoun* (en grec κανων), ناموس *nâmous* (en grec νομος).

LOIN, بعيد *ba'yd.*

— De Loin, من بعيد *minn-ba'yd*, عن بعيد *a'nn ba'yd.*

— Plus Loin, ابعد *âba'ad.*

— Au Loin, على بعيد *a'lä ba'yd.*

— De Loin en Loin, من تحت الى تحت *minn taht îlä taht.*

— Loin de moi, بعيد عني *ba'yd a'nn-y.*

— de toi, بعيد عنك *ba'yd a'nn-ak.*

— de lui, بعيد عنهُ *bayd a'nn-ho.*

— d'elle, بعيد عنها *bayd a'n-ne-hâ.*

— Il y a Loin d'ici à la ville, مشور من هنا الى المدينه *me-chaouer minn-henê îlä êl-medynéh.*

— Il est Loin de faire cela, بعيد عنهُ انهُ يعمل ده *ba'yd a'nne-ho ênne-ho ya'mel déh.*

— J'ai prévu la chose de Loin,

دار بالى على شى من قبل *dâr bâl-y a'lä chy minn qabl*, طلع بالى على هذا الامر *talla' bâl-y a'lä hadâ êl-âmr.*

LOINTAIN, بعيد *ba'yd*, غريب *gharyb.*

— Pays Lointains, بلاد الغربه *belâd êl-ghorebah.*

LOIR, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*; فار برّى *fâr-berry.*

LOISIR, فضا *feddâ*, فضوه *feddaouéh*, فضاوه *feddâouah*, مهل *mehel*, pl. امهال *êmhâl.*

— A Loisir, على مهل *a'lä mehel*, على فضوه *a'lä feddaouéh*, على فضاوه *a'lä feddâouah.*

— Qui est de Loisir, فاضى *fâddy.*

— Il a été de Loisir, فضى *faddey*, *faddä.*

— Si j'en ai le Loisir, j'irai chez vous, ان كان يكون لى فضا نروح لعندكم *in-kiân yekoun l-y feddâ*, *nerouh li-a'nde-koum.*

— Lorsque tu auras le Loisir, لمّا انت تفضى *lammâ ênt tefaddey.*

— Je n'ai pas le Loisir, ما انيش فاضى *mâ âny-ch fâddy.*

LOK (t. de pharm.), لعق *lo'oq* d'où vient le mot français).

LONDRES (v. d'Anglet.), لندن *London.*

LONG, طويل *taouyl*, *touyl*, pl. طوال *touâl* (en berbere دغوّزفان *daghouzzifân*, اغوزفان *âghouzfân*, pl. ايغوزفانن *îyghouzfânenn*).

— Plus Long, اطول *âttoul*, *âttoual.*

— Long de dix pieds, طويل عشرة اقدام *taouyl a'cherat âqdâm.*

— Vie Longue, عيشة مديده *a'ychét medydéh.*

— Longue-vue (*V.* LUNETTE).

— Poivre-Long (*V.* POIVRE).

— Il est devenu Long, طال *tâl*, انطال *êntâl.*

— Long-temps, زمان طويل *zemân taouyl*, زمان كثير *zemân kethyr*, مدّة طويله *meddét taouyléh*, زمان عديد *zemân a'dyd* (en berb. دنّيا غزّيفه *dounnyâ-ghouzzyfah*).

— Seras-tu Long-temps en route? تطول شى كثير فى الطريق *tettoul-chy ketsyr fy-'t-taryq?*

— Depuis Long-temps, من زمان طويل *minn zemân taouyl*, من مدّة مديده *minn meddét medydéh* (*Voyez* DEPUIS).

— Pendant Long-temps زمان كثير *zemân kethyr.*

— Il durera Long-temps, يبقا زمان yebqâ zemân.

— Je ne serai pas Long dans mon discours, ما اطول عليكم mâ âttoul a'lay-koum, ما اتمادا في الكلام mâ âtmâdâ fy-'l-kelâm.

— L'échelle n'est pas assez Longue, السلّم ما طال ês-soullem mâ tâl.

— A la Longue, بالمواضبه bi-'l-mouâddebéh, بالمداومه bi-'l-medâouméh.

— A la Longue on vient à bout de tout, بطولة الروح نغلب الكلّ be-toulét êr-rouh neghléb êl-koll.

— J'étais étendu de mon Long, كنت ممدود على طولي kont mem-doud a'lä toul-y.

Longanimité, طولة الروح tou-lét êr-rouh (*V.* Patience).

Longe, بند bend (en berbere اكوس âgouss), (*Voyez* Lien).

Longévité (*V.* Vie Longue).

Longitude, طول toul, plur. اطوال âttouâl.

Longuement, طويلًا taouylânn, touylânn, بتطويل be-tettouyl.

Longueur, طول toul.

— du jour, مدّا النهار meddâ ên-nehâr.

— Il a six pieds de Longueur, لهُ طول ستّة اقدام le-ho toul settét âqdâm.

— Jusqu'à ce que le jour ait plus de Longueur, حتّى يطول النهار hattä yttoul ên-nehâr.

Loque (*Voy.* Haillon, Chiffon, Guenille, Lambeau).

Loquet, زكروم zekroum, سقّاطه saqqâttah, زمبراك zambrâg.

Lorca (v. d'Esp.), لورقه Lour-qah, الورقه êl-Ourqah.

Lorsque, لمّا lammâ, حين heyn, عندما a'nd-mâ, متى ما metä-mâ, اذا êzâ, ساعه sâ'ah, كيف kyf.

— Lorsqu'il fera cela, ساعة يعمل ده sâ'at ya'mel déh.

— Lorsqu'il sera venu, متى ما جا metä-mâ djâ.

Lot, حصه hessah, hesséh, pl. حصص houssouss.

Lotf (bourg de la H.-Egypt.), العطف êl-Otf.

Loth (n. pr.), لوط Loutt.

— La maison de Loth (village en Syrie), بيت لوط béyt-Loutt.

Lotier (arbre), سدره sedrah, sidrah, سدراه sedrâh, sidrâh, pl. سدير sédyr, sidyr.

Louable, مديح medyh, حميد hamyd, سبحان soubhân.

Louage, اجر âdjer, كرا kerâ.

— Il a donné, Il a pris à Louage (*Voyez* Il a Loué, Il a Affermé).

Louaqy (bourg de la H.-Eg.), اللواقى *êl-Louâqy.*

Louange, حمد *hamd*, مدح *medah, medèh, medh*, شكر *chokr*, pl. شكور *chokour.*

— Louange à Dieu! الحمد لله *êl-hamd li-Llah!* لله الحمد *li-Llah êl-hamd, li-Llahi êl-hamd*, الله سبحانهُ *Allah soubhân-ho.*

Loubyéh (bourg de Syrie), لوبيه *Loubyéh, Loubyah.*

Louche, اشوّاش *âchououâch*, ازور *âzouer*, plur. زوران *zourân*; احول *âhouel, âhoual*, f. حولا *haoulâ*, pl. حولان *houlân* (en b. اكركار *âguergâr*, pl. اكورڤارن *îgourgârenn*).

— Il est devenu Louche, انحول *ênhaoual.*

Il a Louché, احوّل *êhouell.*

Loué, محمود *mahmoud.*

— Dieu soit Loué! (*V.* Louange à Dieu).

— Dieu soit Loué de ce que tu arrives en bonne santé! الحمد لله جيت بخير و عافيه *êl-hamd li-Llah djyt be-kheyr ou-a'âfyéh!*

Il a Loué (donné des éloges), مدح *medah, medèh*, نشد *neched*, شكر *chakar, cheker*, حمد *hamad*, سبّح *sabbah.*

— Je me Loue de toi, انا اتشكّر منّك *ânâ êtchekker minn-ak*, انا راضى عنّك *ânâ râddy a'nn-ak.*

— Il a Loué (pris à louage), استكرى *êstakerey*, استاجر *êstâdjer, êstâguer* (*V.* Il a Affermé).

— (donné à louage), (*Voyez* Il a Affermé).

— Il a Loué de moi une chambre, كرا منّى بيت *kerâ meun-y béyt*, استاجر اوضه من عندى *êstâdjer âouddah minn a'nd-y.*

— Il m'a Loué sa maison, كرا لى دارهُ *kerâ l-y dâr-ho.*

— Maisons à Louer, بيوت الكرا *byout êl-kerâ.*

Loukéh (île de la H.-Ég.), جزيرة اللوقه *guezyrét êl-Louqéh.*

Loup, ذيب *dyb, zyb*, plur. ذيوب *dyoub*, اذياب *âdyâb, âzyâb* (en berbere اوشن *ôuchenn*, pl. اشانن *âchânenn*).

— garou, مقرنص *mokarness, mokraness*, نسناس *nesnâs*, plur. نسانس *nessâness.*

Loupe (tumeur), غبغبه *ghobghobéh*, pl. غباغب *ghebâgheb.*

Lourd, ثقيل *theqyl, tseqyl* (en berb. ازّاى *âzzây*, pl. ازّايت *âzzâyt*), (*Voyez* Grave, Pesant).

Loutre, رجاب *redjâb.*

Louve, ذيبه *dybéh, zybéh.*

Il a Louvoyé (t. de marine), بلّط *ballatt*, بوّج *bououedj* (en berb. ايكت البردو *îykétt êl-bordou*).

Loxa (v. d'Esp.), لوشه *Louchah*, الوشه *êl-Ouchah.*

Loyal, صديق *sadyq.*

Loyauté, صدق *sidq.*

Loyer (*Voyez* Louage).

Lozange, جامه *djâméh, djâmah*, pl. جامات *djâmât.*

Il a Lu, قرا *qarâ, qerâ.*

— Il Lira, يقرا *yeqrâ.*

— Il a Lu couramment, درج *daradj, darag.*

— Que Lirons-nous aujourd'hui? اينا قرايه نقراها اليوم *éynâ qorâyéh neqrâ-hâ âl-yaum?*

Lubricité (*Voy.* Impudicité).

Lubrique (*Voyez* Lascif, Impudique).

Lucarne, ضويه *daouyéh*, قفّاعه *qeffâ'ah*, خرق *khirq*, تقب *teqeb*, pl. تقوب *toqoub.*

Lucena (v. d'Esp.), اليسانه *él-Yssânah.*

Lucifer, نورانى *nourâny.*

Lucratif, مكسّب *mokasseb.*

Lucre, كسب *kesb*, ربح *robeuh, robh* (*Voy.* Gain).

Luette حلق *halq*, تنتله *tenteléh, tentelah.*

Lueur (*Voyez* Lumière).

Lugubre, محزن *mahzenn.*

Lui (pr.), هو *hou, houe, houa* (en berbere ايكشينى *îykechyny*).

— (rég.), هُ *ho, hou*, هِ *hi* (en berbere واكّى *ouâguy*).

— A Lui, لهُ *le-ho, li-ho*, ليلهُ *lyl-ho, lyl-hou.*

— Lui-même, هو بنفسه *hou be-nafs-ho, houe be-nafse-hi*, هو بذاته *houe be-zât-ho.*

Il a Lui, اضى *éddä*, نار *nâr*, ضوا *daouâ*, اشرف *êchraf* (*Voyez* Il a Brillé).

— Le soleil Luit, تضو الشمس *teddou ês-chems* (en berb. ثفوكت تشرق *tsafoukt techeraq*).

Luisant, مضى *modday, medday*, منير *menyr, mounyr* (*Voyez* Brillant).

Lumière, نور *nour*, pl. انوار *ânouâr*; لمعه *lama'ah*, ضو *daou*, pl. اضوا *éddouâ*; نار *nâr*, pl. نيران *nyrân* (en berbere ثفات *tsafâtt*).

—de canon, de fusil, فاليه *fâlyah.*

— Chacun sera tenu de porter de la Lumière, en marchant dans la ville, pendant la nuit! كلّ واحد ماشى فى المدينه بدّهُ ان يشعل النار بالليل *koll-ouâded, mâchy fy-'l-medynéh, bedd-ho ênn ycha'l ên-nâr, bi-'l-léyl.*

Lumineux, باهى *bâhy*, مضى *modday*, منوّر *monaouer* (*Voyez* Brillant).

Lunaire, قمرى *qamary*, plur. قمريّه *qamaryyéh*, *qomaryyah*.

Lundi, يوم الاثنين *youm êl-êthnéyn*, الاثنين *êl-êthnéyn*, يوم الثناين *yaum êt-tsenâyn* (en berbere اسّا الثنين *âssâ êt-tsenyn*).

Lune, قمر *qamar*, *qomar*, pl. اقمار *êqmâr* (en berbere تيزيرى *tyzyry*, تزيرى *tsizyry*).

— pleine, بدر *bedr*, pl. بدور *boudour*; بدريه *bodryah*.

— Croissant de la Lune, هلال *helâl*, هلّة القمر *hellét êl-qamar*, راس القمر *râss êl-qamar*.

— Clair de Lune, ضو القمر *daou-'l-qamar* (en berb. ايور تزيرى *âyour tsizyry*).

—Eclipse de Lune, كسوف القمر *koussouf êl-qamar*, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qomar*, ربط القمر *rebett êl-qomar* (en b. تفسخ تزيرى *tefsakh tsizyry*).

— Le lever de la Lune, طلوع القمر *toutou' êl-qamar.*

— Le coucher de la Lune, غياب القمر *gheyâb êl-qamar*, غروب القمر *ghouroub êl-qamar*.

— Le décours de la Lune, نقص القمر *naqs êl-qamar*.

— La Lune est levée, طلع القمر *tala' êl-qamar*, طلعت القمر *tala'at êl-qamar*.

— La Lune est couchée, غاب القمر *ghâb êl-qamar*, غرب القمر *ghareb êl-qamar*.

— La Lune est dans son premier quartier, استهل القمر *êstehal êl-qamar*.

Lunette d'approche (télescope), نظره *naddarah*, *nadderéh*, مرايه *merêyah*, مرايه ذا الهند *merâyah dê-'l-Hend* (m. a m. lunette ou miroir de l'Inde).

— Lunettes (bésicles), عيون *eu'-youn*, pl. عيونات *eu'younât*; نظاره *naddârah*, pl. نظارات *naddârât*; نواظر *nouâdder*, كوزلك *kouzlok*, مرايه *mirâyah*, *merêyah*.

Lupin, هرمس *hermess*.

Lustre (beauté), بها *behâ*, جمال *djemâl*, *guemâl*, زين *zéyn*.

— d'appartement, منارة *menârah*, pl. منایر *menâyr*; شمعدان *chama'dân*, ترايه *torâyah*, pl. ترايات *torâyât*.

Lustré, مصقول *masqoul*.

Il a Lustré, صقل *saqal*.

Luth, عود *a'oud*, العود *êl-ou'oud* (d'où vient le mot français), طنبورة *tenbourah*, pl. طنابير *tenâbyr*; قيتار *qytâr*, pl. قيتارات *qytârât* (*Voyez* Guitare).

Luthier, عوادى *a'ouâdy*.

Lutin, جن *djenn*, *djinn*, *genn*, *ginn*, محضورة *mahdourah*, pl. محضور *mahdour*.

Lutrin, قرايه *qerâyéh*, plur. قرايات *qerâyât* (*Voyez* Pupître).

Lutte, مصارعة *messâra'ah*.

Il a Lutté, تغالب *teghâlab*, تصارع *tessâra'*, صارع *sâra'*.

Luxation, فك *fekk*.

Luxe, نخوة *nekhaoueh*, *nekhaaauah*, بذخ *badkh*.

Il a Luxé, فك *fakk*.

Luxor (v. d'Ég., l'anc. Thèbes), الاقصور *êl-Ouqsour*, الاقصر *êl-Ouqsor*, الاقصير *êl-Aqséyr*.

— L'obélisque de Luxor remonte au temps des Pharaons, المسلة الاقصريه هى تنتسب الى زمان الفرعين *êl-messallét êl-Ouqsoryéh hya tenseb îlä zemân êl-Fera'yn*.

Luxure, زنياه *zenyâh* (*Voyez* Libertinage, Impudicité).

Luxurieux (*Voy.* Lascif, Impudique, Débauché).

Luxerne, برسيم *barsym*, *bersym*, pl. براسيم *borâssym*.

— verte, ربيع *reby'*, *raby'*.

— sèche, دريس *derys* (en berbere اساغور *assâghour*, ثوكه *tsougah* (*Voy.* Foin).

Lychnos (v. anc. d'Egypte), تل الهر *Tell êl-Her*.

Lycopolis (v. d'Eg.), اسيوط *Assyoutt*, *Ossyoutt*, سيوط *Syoutt*, *Soyoutt*.

— Natif de cette ville, سيوطى *soyoutty*.

Lydda (v. de Syrie), لد *Lodd*.

Lymoun (rivière de Syrie), نهر الليمون *nahar êl-Lymoun*.

Lyon (v. de Fr.), ليون *Lyoun*.

Lyre, رباب *rebâb*, طنبورة *tanbourah*, pl. طنابير *tenâbyr*.

Lys, سوسان *soussân*, شوشان *chouchân*, سيسان *syssân*, زنبقه *zenbaqah*, plur. زنبوق *zenbouq* (en espagnol *azucena*).

M

M, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au *mym* (م), treizième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-quatrième de leur alphabet moderne, et seizième de l'alphabet moghrebin, ميم *mym*.

MA (pr. possess. fém.), ى *-y*, لى *l-y*, التى لى *âllaty l-y*, الى لى *êlly l-y*, الى ليلى *êlly lyl-y*, ديالى *dyêly*, *dyâly*, متاعى *metâ'-y*, امتاعى *êmtâ'-y*, بتاعى *betâ'-y*, بتوعى *be-tou'-y* (en berb. يو *-you*, ينو *-ynou*).

— Ma main, يدى *yd-y*, يدّ ديالى *yedd dyêly* (en berbere افوسيو *âfouss-you*).

— Ma maison, بيتى *béyt-y*, بيت بتاعى *béyt betâ'-y*, الدار امتاعى *êd-dâr êmtâ'-y* (en berbere اخامينو *âkhâm-ynou*).

— Ma sœur, اختى *ôkht-y*, الاخت ديالى *êl-ôkht dyâly* (en berbere والتمتيو *ouêltemét-you*, والتمتينو *ouêltemét-ynou*).

MACAIRE (n. pr.), ماكريوس *Mâkaryous*, مقارى *Maqâry*, مقاريوس *Maqâryous*.

— Saint Macaire, مار مكاريوس *mâr-Makâryous*, انبا مقارى *ênbâ-Maqâry*.

MACARONI, فداوش *fedâouch*.

MACÉRÉ, منقوع *manqou'*.

Il a MACÉRÉ dans l'eau, نقع فى الما *naqa' fy-'l-mâ*.

— son corps, ضعّف جسمهُ *da'af djesm-ho*, قهر جسدهُ *qahar djessed-ho*.

MACÉDOINE (pr. de la Grèce), مقدونيا *Maqdounyâ*.

MACHÉ, ممضوغ *memdough*.

Il a MACHÉ, لاك *lâk*, علك *a'lak*, مضغ *maddagh*.

— Il Mâchera, يلوك *ylouk*.

— Il Mâche ses paroles, يمغمغ كلامهُ *ymeghmegh kelâm-ho*, علك فى الكلام *a'llak fy 'l-kelâm*.

MACHINATION, مؤامرة *mouâme-*

réh (*Voyez* RUSE, FOURBERIE, INTRIGUE, COMPLOT).

Dent MACHELIÈRE (*Voy.* Dent molaire).

MACHINE, منجنيق *mandjanyq*, *mangânyq* (d'où le vieux fr. *mangonaux*)), pl. منجنيقات *mendjenyqât*, منجانق *mengâneq*, مجانق *medjâniq*, مجانيق *medjânyq*.

— à élever l'eau, ناعورة ذا الما *nâ'ourah dê-'l-mâ*, ساقيه *sâqyéh*.

Il a MACHINÉ, احتيل *êhtyal*, اضمر *âdmar*, تعامل *ta'âmel* (*Voy.* Il a COMPLOTÉ).

— Il y a long-temps qu'ils Mâchinent ce complot, لهم زمان يطبخوا هذه المؤامره *le-houm zemân yetbekhoû hadéh êl-mouâmeréh*.

MACHOIRE, حنك *hank*, *hanak*, pl. احناك *êhnâk*; هنك *hank*, pl. اهناك *êhnâk*; عنك *a'nk*, ماضغه *maddeghah*, فك *fekk*, pl. فكوك *fekouk*.

—Les deux Mâchoires, ماضغتين *mâdgheteyn*.

MAÇON, بنّا *bennâ*, pl. بنّاين *bennâyn*; بناى *bennây*, pl. بنايين *bennâyyn*.

MAÇONNERIE, بنايه *benâyéh*, pl. بنايات *benâyât*.

MACULÉ, مفسّد *mofessed*, منقّط *monaqqett*, وسيخ *ouâssykh*.

Il a MACULÉ, فسّد *fassad*, سوّد *saouad*, قبّح *qabbah*.

MADAME, ست *sitt*, ستّ *sett*, pl. ستّات *settât*; لالّه *lâllah*, لالا *lâllâ*.

MADRÉ, حيلى *hayly*, محيال *moheyâl*, ماكر *mâkar* (*Voyez* FIN, RUSÉ, FOURBE).

MADRID (v. d'Esp.), مترىت *Matryt*.

MADRIER (*Voyez* POUTRE).

MAGASIN, مخزن *makhzenn*, مخزين *makhzynn*, *makhazyn*, pl. مخازن *makhâzenn* (d'où le mot fr.); حاصل *hâssel*, pl. حواصل *haouâssel*.

— souterrain, تخبيه *tekhbyah*, pl. تخبيات *tekhbyât*; مطموره *matmourah*.

— de blé, شونه *chaounah*, *chounah*, *chounéh*.

—Garde-Magasin وكيل الحاصل *oukyl êl-hâssel*, ناظر المخزين *nâzer êl-makhzyn*.

— Il a mis en Magasin, خزن *khazann*, *khazenn*, عبّى *a'bbä*.

MAGE, مجوس *madjouss*, *magouss*.

MAGICIEN, ساحر *sâher*, راقى *râqy*, سحّار *sahhâr*, pl. سحّارين *sahhâryn* (en berbere استحار *âssahhâr*, pl. ايستحارين *îyssahhâryn*).

Magie, سحر *sehr, sahr, sohr,* رقية *raqyéh, raqyah.*

— La Magie blanche (licite), السحر الحلال *ês-sehr êl-helâl.*

Magistrat, حاكم *hâkem.*

Magistrature, حكم *houkm,* وليه *ouelyéh,* متصبيه *motsebyéh.*

Magnanime, عظيم القلب *a'zzym êl-qalb* (*Voyez* Généreux).

Magnanimité, عظمة القلب *eu'zzemét êl-qalb* (*V.* Générosité).

Magnificence, نخوه *nekhaouéh,* عز *a'zz,* جلال *djelâl,* زينه *zéynéh,* عراضه *è'râddéh,* صمدة *somdéh, somdah.*

Il a Magnifié, عظم *a'zzam,* شرف *charraf,* عز *a'zz,* جبر *djabbar.*

Magnifique, كريم *kerym,* زنطار *zountâr,* عظيم *a'zzym, a'ddym,* ناخي *nâkhy,* فاخر *fâkher.*

Mahadyah (*Voy.* Mamorah).

Mahal (n. d'une tribu d'Afr.), المحال *êl-Mahâl.*

Mahboub (sequin d'Egypte valant 5 fr. 60 cent.), محبوب *mahboub,* زر محبوب *zer-mahboub.*

—Demi-Mahboub (de 2 francs 80 cent.), نص محبوب *nouss-mahboub.*

Mahmoud (n. pr.), محمود *Mahmoud.*

Mahomet (n. pr.), محمد *Mohammed, Mohammad,* مصطفى *Moustafä.*

— Il n'y a pas d'autre Dieu que Dieu, et Mahomet est l'apôtre de Dieu, لا اله الا الله و محمد رسول الله *lâ îlah êllâ Allah, ou-Mohammed ressoul Allah.*

Mahométan (*V.* Musulman).

Mahométisme (*V.* Islamisme).

Mai (mois), مايوس *mâyous,* ماية *mâyyah,* ايار *âyâr,* باشنس *bâchons,* بشنس *bachons,* مايه *mâyah, mâyéh.*

Maigre, زهل *zekel,* هزيل *hezyl,* ضعيف *da'yf, da'ayf,* fém. ضعيفه *da'yfah;* مغير *moghayyer,* ممصوص *memsouss,* معلول *ma'loul,* دقيق *daqyq,* نحيف *nahyf.*

—Il est excessivement Maigre, قفص جسمه *qafass djesm-ho* (m. à m. son corps est une cage).

Maigreur, ضعف *da'f, de'f,* هزل *hezl,* رق *reqq, roqq* (en berbere اضعاف *ïdda'âf*).

Il a Maigri (v. n.), ضعف *da'af,* هزل *hezal, hezel,* شين *chyenn* (*Voyez* Il s'est Amaigri).

Maille de filet, عين الشبكه *a'yn ês-chebekah,* حلقه *halqah.*

— Cotte de Maille, زرديه *zerdyéh, zerdyah*, pl. زرديات *zerdyât*.

— Je n'ai ni sol ni Maille, ما معى شى والا فلس *mâ ma'-y chy ou-êllâ fels*, ما فيّش جديد *mâ fy-y-ch guedyd*, انا مفلس *ênâ mofelless*.

Maillet, دقماق *daqmâq*, دقمه *daqmah*, دقّيه *daqqyah*, مضربه *maddrebah* (*Voy.* Marteau).

Maillot, لفافه *léfâféh*, plur. لفايف *lefâyf* (*Voyez* Lange).

— Enfant au Maillot, تربيه *terbyéh, terbyh*, طفل *tefel*.

Main, يد *yd, yed*, يدّ *yedd*, pl. ايد *éyd*, ايدى *âydy*, ايادى *éyâdy*, يدىّ *youdayy*, يدوى *youdouy*, يدان *ydân* en berbere افوس *âfouess*, pl. افاسن *ifâssinn*).

— droite, يد اليمين *yd êl-ymyn, yed êl-yemyn*, يمين *ymyn* (en berbere افوس ايفوس *âfouss-âyfouss*), (*Voyez* Droit).

— gauche, يد الشمال *yd ês-chemâl, yed ês-chemâl*, يدّ اليسار *yedd êl-yssâr*, شمال *chemâl* (en berbere ازلمان *âzelmân*), (*Voyez* Gauche).

— de papier, كرّاس *korrâss*, pl. كراريس *korâryss*; كفه *kefféh*, دسته *destah* (*Voyez* Papier).

— Les deux Mains, يدين *ydéyn, yedèyn, ydyn*.

— Les doigts de la Main, صبعين ذا اليدّ *sabi'yn dê-'l-yedd*.

— De Main en Main, من يد ليد *minn yd l-yd*.

— Plein la Main, ملّو يد *mellou yd*, خفنه ملانه *khefnéh melânéh*, كمشه ملانه *kemchah melânah*.

— Ils m'ont baisé les Mains, قبّلوا يدىّ *qabbeloû yday-y*.

— Il m'a pris par la Main, اخذنى بيدى *âkhad-ny be-yd-y*.

— Pieds et Mains liés (*V.* Lié).

— Vous avez cela sous la Main, هذا دونكم *hadâ doun-koum*.

— Il est en Main pour réussir, استحكم بالدسّ *êstahkem bi-'d-dess*.

— S'il tombe sous ma Main, ان وقع فى يدىّ *ênn ouaqa fy yday-y*.

— Main tierce, المستودع *êl-mostoudè', êl-mostoudi'*.

— Il a mis la Main à l'ouvrage, حطّ يدهُ فى الشغل *hatt yd-ho fy-'s-choghl*.

Maintenant, الان *êlân*, حالا *halânn*, ذا الوقت *dê-'l-ouaqt*, الوقت *êl-ouaqt*, هل وقت *hel-ouaqt*, اوانهُ *âouân-ho*.

— Maintenant plus que jamais,

بهذا الوقت اكثر من كلّ وقت *behadâ êl-ouaqt âkthar minn koull ouaqt.*

— Où est-il Maintenant? في اينـهُ الان *fy êyn-ho êlân?* فاينهُ ذا الوقت *fêyn-ho dê-'l-ouaqt?*

— Maintenant que je l'ai vu, اواني فشعتهُ *âouâny fechât-ho.*

MAINTENU, مـقـرّر *moqerrer,* محفوظ *mahfouzz, mahfoudd.*

Il a MAINTENU, قرّر *qarrar,* عضّد *a'ddad,* ساعد *sâ'ad,* جاهد *djâhad* (*Voyez* Il a CONSERVÉ, Il a AFFERMI).

MAINTIEN (conservation), تقرير *teqryr* (*Voyez* CONSERVATION, AFFERMISSEMENT).

MAIS, امّا *âmmâ,* لكن *lakinn, likenn,* ليكن *lykenn,* لاكن *lâkinn,* ولكن *ou-likenn,* بل *bel.*

MAÏS, درا *dèrâ* (*Voyez* Blé de Turquie).

MAISON, دار *dâr,* pl. ديار *dyâr;* بيت *béyt, byt,* pl. بيوت *byoutt* (en berbere اخام *âkhâm,* plur. ايخامن *îykhâmenn*), (*V.* BATIMENT, DOMICILE).

—Maison à location, بيت الكرا *béyt êl-kerâ.*

— Maison de plaisance, de campagne, مقصف *maqsef,* pl. مقاسف *meqâssif;* روضة *raouddah, rouddah,* pl. روضات *raouddât, rouddât,* مضيف *maddayf.*

— Maison des champs, d'exploitation, مزرعة *mazra'ah* (*Voy.* FERME).

— De Maison en Maison, من بيت الى بيت *minn béyt îlä béyt,* من دار الى دار *minndâr îlä dâr.*

—Hors de la Maison, برّا البيت *barrâ êl-béyt.*

— Entre dans la Maison, et appelle-le! ادخل في البيت وانداع لهُ *ôdkhoul fy-'l-béyt, ou-endâ' le-ho!*

MAISONNETTE, دويرية *douéyryah.*

MAÎTRE, صاحب *sâheb,* سيد *séyd, syd;* pl. سادات *sâdât;* استاد *ôstâd,* pl. استادين *ôstâdyn;* مولا *moulâ,* مولي *mouley,* pl. موالي *mouâly.*

— d'école, précepteur, معلّم *maallem,* pl. معلمين *maallemyn,* موَدّب *moueddeb.*

— de Maison, صاحب البيت *sâheb êl-béyt,* صاحب الدار *sâheb êd-dâr.*

— (en quelque art), اسطا *ôstâ,* pl. اسطاوات *ôstâouât;* مفنّن *mofennenn.*

— d'hôtel (*Voyez* HÔTEL, MAJORDOME).

— Dieu est le Maître de la vie, الله صاحب الحياة *Allah sâheb êl-heyât*, الله حاكم على الحياة *Allah hâkem a'lä êl-hayât.*

MAÎTRESSE, ستّه *settéh*, ستّ *sett, sitt*, pl. ستّات *settât, sittât.*

— (amante), صاحبه *sâhebah*, حبيبه *habybah*, معشوقه *ma'achouqah.*

— (qui enseigne), معلّمه *ma'allemah, ma'alleméh.*

— de maison, ستّ البيت *sett êl-béyt*, ستّ الدار *sitt êd-dâr.*

Il a MAÎTRISÉ, غلب *ghalab.*

— Sache te Maîtriser toi-même! اتسلّط على نفسك *êtsellett a'lä nafs-ak!*

MAJESTÉ, هيب *héyb*, جلاله *djelâléh*, عظمه *eu'zméh, ouzmah.*

— La Majesté divine, العظمة الالاهيه *êl-eu'zmét êl-îlâhyéh.*

— Sa Majesté, حضرتُه *haddérét-ho.*

— Sa Majesté le Sultan, حضرة السلطان *hadderétês-Soultân.*

MAJESTUEUX, هايب *hâyb*, موقّر *mouaqqer.*

MAJORDOME, استادار *ôstâdâr* (*V.* Maître-d'hôtel, INTENDANT).

MAKKY (n. pr.), مكّى *Makky.*

MAL (subst.), شرّ *cherr*, plur. شرور *cherour*; قباحه *qobâhah*, pl. قباحات *qobâhât*; رداوه *redâouéh, redâouah*, شناعه *chenâ'ah.*

— (maladie), (*Voyez* ce mot).

— (tort), ضرورة *derourah.*

— (douleur), حريق *haryq*, وجع *oudja', ouga'* (en berbere هلاك *helâk*).

— de tête, وجع الراس *ouga' êr-râss*, حريق ذا الراس *haryq dê-'r-râss*, وجع راس *oudja' râss* (en berbere هلاك اقرو *helâk âqarrou*).

— de gorge, هبوط *heboutt, houboutt.*

— de dents, وجع السنان *ouga' ês-senân, oudja' ês-senân* (en berb. هلاك بواوگلان *helâk bouôuglân*, هلاك اهزان *helâk ôhzân*).

— de cœur, وجع القلب *oudja' êl-qalb*, وجع قلب *oudja' qalb.*

— d'aventure, معريّق *ma'ryyeq*, معريق *ma'ryq.*

— caduc (*Voyez* CADUC, EPILEPSIE).

— (adverbe), شرّاً *cherrânn*, ردى *redy*, ضرارا *derârânn.*

— Il a Mal à la tête, وجع راسُه *oudja' râss-ho*, راسُه يوجعُه *râss-ho youdja'-ho* (en berbere

ايقرهات يخفيس *îyqarhâtykhfy-s*).

— Tu m'as fait Mal, ضرّتني *darrét-ny*, ضرّت علي *darrét a'-lay-y*.

— Il n'y a pas de Mal à cela, هذا ما فيه شي شرّ *hadâ mâ fy-hi chy cherr*, ما فيش ضرور *mâ fy-ch derour*, لا باس *lâ bâss*.

Malade, مشوش *mechaouech*, مشويش *mechaouych*, مريض *merydd*, fém. مريضة *meryddah* (en b. يهلك *yehlak*, pl. هلكان *helkân*).

— Très-Malade, معدوم *ma'a-doum*.

— Il a été Malade, مرض *ma-radd*, انمرض *ênmeradd*.

— Il a rendu Malade, مرّض *marradd*.

— Il est tombé Malade, تسقّم *tesaqqam*.

Maladie, ذا *dâ*, مرض *ma-radd*, *meredd*, *mard*, pl. امراض *êmrâdd*, *îmradd*; سقم *saqm*, *seqm*, pl. اسقام *êsqâm*, *îsqâm* (en berbere هلاك *helâk*).

— vénérienne, المرض الكبير *êl-maradd êl-kebyr* (*V.* Vérole).

— contagieuse, طعون *ta'oun* طاعون *tâ'oun*, وبا *ouba*.

Maladresse, قلة الشطارة *qillét ês-chattârah*, قلة النجامه *qillét ên-nedjâmah*, *qillét ên-nedjâméh*.

Maladroit, قليل الشطارة *qalyl ês-chettârah*, قليل النجامه *qalyl ên-nadjâmah*, *qalyl ên-nedjâméh*.

Malaga (v. d'Espagne), معلقه *Ma'lqah*, *Ma'alaqah*.

Malah (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد معاله *ouléd-Ma'alah*.

Malaise, الم *élm* (*V.* Peine, Douleur).

Malaisé, سعب *sa'ab* (*Voyez* Difficile).

Male (adj.), ذكر *deker*, *daker*, pl. ذكور *dekour* (*Voy.* Masculin).

Malédiction, لعنه *la'anah*, *la'anéh*, pl. لعانات *la'anât*; نعله *na'alah*, pl. نعالات *na'âlât*.

Malef (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد مالف *oulêd-Mâlef*.

Malek (n. pr.), مالك *Mâlek*.

— De la secte de Malek, مالكى *mâleky*; pl. مالكيه *mâlekyah*, *mâlekyéh*.

Malfaisant, ضارر *dârer*, شرّاني *cherrâny*.

— Esprit Malfaisant (*Voyez* Démon, Diable).

Malfaiteur, حرامي *harâmy*, عامل الشرّ *a'âmel ês-cherr*.

Malgré, غصب *ghasb*, ضدّ *dodd* (*Voyez* Gré).

— soi, بالزز *bi-'z-zez, be-'z-ziz*, بقهوره *beqahourah* (*Voyez* De Force).

— moi, غصب عنّى *ghasb a'nn-y*.

— toi, غصب عنّك *ghasb a'nn-ak*.

— lui, غصب عنّه *ghasb a'nne-ho*.

— elle, غصب عنها *ghasb a'nne-hâ*.

— nous, غصب عنّا *ghasb a'n-nâ*.

— vous, غصب عنّكم *ghasb a'nne-koum*.

— eux, elles, غصب عنّهم *ghasb a'nne-houm*.

— Bon gré Malgré (*Voy.* Gré).

— Je l'ai fait Malgré moi, عملته بقهوره *a'melt-ho be-qahourah*.

Malheur (subst.), شرّ *cherr*, عكس *a'ks*, نحس *nehess* (*Voyez* Accident, Adversité, Calamité, Heur, Infortune).

— (interj.), ويل *ouayl!*

— à moi! ويلى *ouayl-y!*

— à toi! ويلك *ouayl-ak!*

— à vous! ويلكم *ouayl-koum!*

— à eux, ويلهم *ouayl-houm!*

Malheureux, مسكين *meskyn* (d'où *meschino* en italien), ملووك *melaououk*, منحوس *menhouss*, شقى *cheqy* (*Voyez* Infortuné).

— Il a été Malheureux, شقا *chaqâ*, نحس *nahass*.

— Il a rendu Malheureux, شقّا *chaqqâ*, نحّس *nahhass*.

Malheureusement, بالعكس *be-'l-a'ks*.

Malhonnête, قليل الظريفه *qalyl êz-zeryféh*, *qalyl êz-reryfah* (*V.* Incivil, Indécent).

Malhonnêtement, بغير ظريفه *be-ghayr zeryféh*.

Malhonnêteté, قلة الظريفه *qillét êz-zeryféh*, *qillét êz-zeryfah*.

Malice (*Voyez* Méchanceté, Ruse).

Malicieux (*Voyez* Ruse).

Malignité (*V.* Méchanceté).

Malin, حيلى *heyly*, fém. حيليه *heylyah* (*V.* Rusé, Méchant).

— L'esprit Malin (*V.* Diable, Démon, Satan).

Malingre (*V.* Faible., Malade)

Malle, صندوق *sendouq*, *sondouq*, pl. صنادق *senâdoq*, *senâdeq* (en berbere القوص *êlqouss*, plur. القواص *êlqouâss*), (*Voy.* Coffre).

Malpropre, ناجس *nâdjess* (*Voyez* Sale).

Malpropreté (*Voy.* Saleté, Immondice).

Malsain, قليل الصحة *qalyl ês-sahhah.*

Malte (île), ملطه *Maltah*, مالطه *Mâltah*, مالطا *Mâltâ.*

Maltais, ملطاوى *maltâouy*, مالطاوى *mâltâouy.*

Il a Maltraité, نحّس *nah-hass.*

Mamarah (n. d'une tribu d'Afrique), المعمره *êl-Ma'amarah.*

Mamelle, بزّ *bizz*, pl. بزاز *bezâz*; ثدى *tsidy, tsedy*, بزوله *bezoulah, bezouléh*, pl. بزازل *bezâzel, bezâzil* (en berbere تبّوشت *tabboucht*, pl. تبّوشين *tabbouchyn*).

Mamelouk, مملوك *mamlouk*, pl. مماليك *memâlyk*; غوز *ghouz.*

Mamorah (place d'Afrique), معموره *Ma'amourah*, مهديه *Meh-dyah, Mahadyah.*

Mamoun (n. pr.), المامون *êl-Mâmoun, âl-Mâmoun.*

Mançara (plaine d'Afrique), منصره *Mansarah.*

Manche d'outil, تمسيك *tem-syk*, ممسك *memsek*, قبضه *qab-dah*, يدّ *yedd*, يد *yd.*

— d'habit, كمّ *kemm, komm*, pl. كمام *kemâm.*

Manchot, مكرسع *mekersa', me-kersè', mekersi'*, pl. مكرسعين *me-kersa'yn* (en berbere أمرزو *âmer-zou*, pl. ايمرزا *îymerzâ*).

Mandat, Mandement, امر *âmr*, فرمان *fermân, firmân*, plur. فرامان *ferâmân*, فرامانات *ferâ-mânât.*

—Mandat impérial, خط شريف *khatt-chéryf.*

Il a Mandé quelqu'un (*Voyez* Il a Appelé, Il a Cité).

— une nouvelle, اخبر *âkhbar* (*Voyez* Il a Annoncé).

Mandoline, عود *ou'oud*, pl. عيدان *i'ydân* (*Voyez* Luth).

— Il a joué de la Mandoline, عوّد *a'ouad.*

— Joueur de Mandoline, عوّاد *a'ououâd.*

Il a Mangé, اكل *âkal*, كلا *kelâ.*

— pendant la nuit, سهم *saham.*

— Il Mangera, ياكل *yâkol.*

— Mange! كل *kol! koul!* (en berbere اچ *âtch!*)

— Il n'a rien Mangé aujourd'hui, ما كلاشى النهارده *mâ kelâ-chy ên-nahâr-déh.*

— Il a donné à Manger, طعّم *ta'am.*

— L'action de Manger, ماكله *mêklah, mâkléh* (en b. وچى *outchy*).

Il a Manié, لمس *lamass, lemess.*

— les affaires, دبّر *dabbar*.

Maniaque (*Voyez* Fou).

Manie (*Voyez* Folie).

Manière, جنس *djens*, شكل *chikl*, *chekl*, pl. اشكال *âchkâl*, *êchkâl*; هيه *heyéh*, سيرة *syréh*, عادة *a'âdéh*, *a'âdah*.

Manifestation, اظهار *îdhâr*.

Manifeste (adj.), ظاهر *dâher*, مظهّر *moddahher*, باين *bâyn*.

Il a Manifesté, ظهّر *dahhar*.

Manne (drogue), منّ *menn*, *mann*, منّ حلو *menn-halou*.

Manque (subst.), قلّه *qilléh*, خصّه *khisseh*, نقص *noqs*.

Il a Manqué. نقص *naqass*, *naqess*, خصّ *khass*, *khess*.

— L'argent nous Manque, خصّنا الفلوس *khasse-nâ êl-felouss*, مقطوع لنا الفلوس *maqtou' le-nâ êl-felouss*, تقلّ الفضه عندنا *teqell êl-faddah a'nd-nâ*, تخصّنا الدراهم *tekhasse-nâ êd-derâhem*.

— Il a Manqué de tomber, بشويه الّا وقع *be-ehouyéh êllâ ouaqa'*.

Mansour (n. pr.), المنصور *él-Mansour*, منصور *Mansour*.

— (n. d'une tribu d'Afrique), ولد منصو *ouled-Mansour*.

Mansoure (v. d'Eg.), المنصورة *êl-Manssourah*.

Mante (*Voyez* Mantelet).

Manteau, برنوس *bornouss*, *bernouss*, pl. برانيس *berânyss*; هدّون *heddoun*, باليته *bâlytah*.

— de pélerin, حرام *hiram*.

Mantelet, Mantille, فوطه *fouttah*, منديل *mandyl*.

— de guerre, طارقه *târqah*, جنايه *djenâyéh*, *djenâyah*.

Manufacture, صنعه *sana'ah*, صناعه *sanâ'ah*, pl. صناعات *sanâ'at*.

Manufacturier, صنعى *sana'y*, صناعجى *sanâ'adjy*.

Maquereau (expression grossière, entremetteur de débauche), معرص *maarrass*, قوّاد *qaououâd* (d'où l'espagnol *alcahuete*), (*Voyez* Entremetteur).

Marabout, مرابط *morâbett*, pl. مرابطين *morâbettyn*.

Maraîcher, بقال *baqqal*.

Marais, مرجه *merdjah*, بطيحه *battyhah*, pl. بطايح *bettâyh* (*Voyez* Marécage).

— salant, سبخه *sebkhah*, *sabekhah*, pl. سباخ *sebâkh*.

Marasme, صفار *sefâr*.

— Il est attaqué de Marasme, ركبهُ صفار *rakeb-ho sefâr*.

Marbella (pl. d'Esp.), مربله *Merbelah, Marbelah.*

Marbre, رخام *rokhâm, rakhâm.*

— blanc, مرمر *marmar.*

Marc (n. pr.), مرقوس *Marqouss,* مركوس *Markouss,* مرقس *Marqoss.*

— (poids), (*V.* Demi-Livre).

Marcassin, خنوص *khannouss.*

Marcassite, مركزه *markezah, markazah* (d'où vient le mot fr.)

Marchand, تاجر *tâguir, tâdjir,* pl. تجار *toudjâr, tougâr;* بيّاع *beyyâ',* مسبّب *messebbeb, moussebbeb,* خواجه *khaouâdjah, khaouâguéh,* خواج *khaouâdj,* سوّاق *sououâq.*

— d'huile, بيّاع الزيت *beyyâ' êz-zéyt* (*Voyez* Huile).

— Ce Marchand est accommodant, هذا تاجر متساهل *hadâ tâdjir motsâhel.*

— Vaisseau Marchand (*Voyez* Navire).

Il a Marchandé, حوّض *haouèdd.*

Marchandise, بضاع *bodâa',* pl. بضايع *boddâya', boddâyè';* سلعه *sela'ah, sila'ah,* pl. سلع *selè'.*

— courante, سلّعه مجاريه *silla'ah modjâryah.*

Marche (action d'aller), مشى *mechy,* سير *séyr,* تمشّى *temchyy.*

— d'escalier (*Voyez* Degré).

Marché (lieu de vente), بزار *bazâr,* سوق *souq, sauq, saouq,* pl. سواق *souâq,* اسواق *âssouâq*

— (convention, achat), (*Voyez* ces mots).

— (prix d'achat), ثمن *thoumn, tsoumn, themn,* سوم *soum* (*Voyez* Prix, Valeur, Achat).

— A bon Marché, رخيص *rakhys, rekhys.*

— A meilleur Marché, ارخص *ârkhass.*

— On dit que le foin est à bon Marché, قالوا ان الدريس رخيص *qâloû ênn êd-deryss rekhyss.*

— J'en voudrais à meilleur Marché que cela, نحب ارخص منه *nehobb ârkhas minn-ho.*

Il a Marché, مشى *machä, machey,* سار *sâr,* تمشى *temechä.*

— à petit pas, مشى بخطوات صغار *machä be-khattouât soghâr.*

— pas à pas, مشّى خطوه بخطوه *machä khattouah be-khattouah.*

— jour et nuit, سار ايّام وليالى *sâr âyyâm ou-leyâly.*

— Marche! امشى *êmchy!* روح *rouh!* (en berbere ادّو *êddou*).

— Marche doucement! امشى بشويه *êmchy be-chouyah!*

Marchena (v. d'Esp.), مرجانه

Merdjânah, مرشانه *Merchâ-nah.*

Mardi, يوم الثلاثه *yôm êt-tse-latsâh*, يوم الثلاث *youm êth-the-lâth*, نهار الثلاثه *nahâr êt-thelê-thah*, يوم الثلاثا *youm êt-thelâthâ* (en berbere اسا الثلاثه *âssâ êt-tse-lâtsah.*

Mare, كلته *keltah*, ڤلته *guel-tah.*

Marécage, غيس *ghayss* (en berbere آلوط *âlloutt*), (*V.* Marais).

Maréchal ferrant, بيطار *beyt-târ*, *byttâr*, صفايجى *sefâydjy*, صفيحاجى *sefyhâdjy.*

— Mène-les chez le Maréchal! اهدى لهم عند البيطار *êhdy le-houm a'nd êl-beyttâr!*

Marée montante, البحر مالى *êl-bahr mâly* (*V.* Flux).

— descendante, البحر هربان *êl-bahr harbân* (*V.* Reflux).

Maréotis (v. d'Égypte), مريوط *Meryoutt, Maryoutt.*

— Lac Maréotis, بحيرة مريوط *bohéyrét Meryoutt.*

Marguerite (n. pr. fém.), لولو *Loulou.*

Mari, زوج *zoudj*, *zaoudj*, جاوز *djâouz* (*Voyez* Epoux).

Mariage, تزوّج *tezaouidj*, زواج *zeouâdj*, نكاح *nikâh*, *nekâh*, تجويز *tedjaouyz*, تزواج *tezouâdj.*

Marie (n. pr.), مريم *Maryam*, *Meryam*, *Meryem.*

— La vierge Marie, لالا مريم *Lêllâ Meryam*, العذرى *êl-A'drä.*

Marié, مزوج *mezaoudj*, *me-zoudj*, مجوز *megaouz*, متزوّج *mot-zaouedj*, *motzaououdj.*

Il a Marié, زوّج *zaouadj*, جوّز *djaouaz.*

— Il s'est Marié, il a été Marié, زوج *zaouadj*, تزوّج *tezouedj*, *te-zaouadj*, جوز *djaouaz*, *gaouaz*, تجوّز *tedjaouaz*, *tedjaouez*, *tegaouez* (en berbere رشل *rechel*).

— Marie-toi! زج *zodj!* اتزوز *êtzoudj!* (en berbere ارشل *êrchel!*)

— Es-tu Marié? انت مجوز *ênta megaouz?* انت مزوج *ênte mezaoudj?*

Marin, بحرى *bahhary* (*Voyez* Matelot).

Marine, عمارة البحر *è'mârét êl-bahar*, *i'mârét êl-bahar.*

— Porte de la Marine (à Alger), باب البحر *bâb-êl-bahar.*

Marjolaine, مرددوش *mer-deddouch.*

Marmelade, معجون *ma'djoun.*

Marmite, حله *hollah*, طنجيه *tandjyah*, برمه *bourmah* (en ber-

bere تسلت *tassêlt*, pl. تسيلين *tassylyn;* تاينت *tâynt*, plur. تاينن *tâynenn*).

— en terre, قدرة *qodrah*, pl. قدور *qodour.*

— en cuivre, تنجرة *tendjerah*, pl. تناجر *tenâdjer;* طنجرة *tandjerah*, *tanguerah*, pl. طناجر *tenâdjer*, *tenaguer* (*Voyez* CHAUDRON).

MARNE, غاسول *ghâsoul.*

MAROK (royaume d'Afrique), الغرب الجوانى *êl-Gharb êl-djouâny*, المغرب الاقصى *êt-Moghreb êl-âqsä.*

— (ville), مراكش *Merâkech.*

— Natif de Marok, مراكشي *merâkechy.*

— Nous allons à Marok, احنا راحين في مراكش *êhnâ râhyn fy Merâkech.*

MAROQUIN (*V.* Natif de Marok).

— (peau), سيختان *seykhtân.*

MARQUE, علامة *a'lâmah.*

Il a MARQUÉ, اعلم *â'alam*, رسم *ressem*, رشم *rechem.*

MARRON (*Voy.* CHATAIGNE).

MARS (planète), المريخ *êl-Merykh.*

— (mois), ادار *âdâr*, مارتيوس *mârtyouss*, برمهات *barmehât.*

MARSEILLE (ville de France), مارسيليه *Mârsylyah*, مرسيليا *Marsylyâ*, *Mersylyâ.*

MARSOUIN, دنفيل *denfyl.*

MARTEAU, مطرقة *mattraqah*, *mottarqah*, قدومة *qadoumah*, *qadoumeh* (en berb. افظيس *âfdyss*, pl. ايفظيسن *îyfdyssen;* ازدوز *êzdouz*).

MARTIAL, مغاور *moghâouer* (*V.* BELLIQUEUX, GUERRIER).

MARTINGALE, سمسار *semsâr.*

MARTYR, شاهد *châhed*, *châhid*, pl. شهادا *chohâdâ.*

— L'ère des Martyrs, تاريخ الشهادا *târykh ês-chohâdâ.*

MASCARA (v. d'Afr.), امّ عصكرا *Omm-a'skarâ*, معسكرة *Ma'skarah.*

MASCARADE, مسخرة *maskharah* (d'où vient le mot français).

MASCULIN, مذكر *moudakker*, *mozakker*, pl. مذكرين *moudakkeryn*, *mozakkeryn.*

MASSACRE, تدبيح *tedbyh.*

MASSACRÉ, مذبوح *madbouh.*

Il a MASSACRÉ, ذبح *dabah*, *dabèh.*

Il a MASSÉ (frotté le corps), مس *mass*, *mess*, دلك *dalak.*

MASSEM (n. d'une tribu d'Afr.), المعاصم *êl-Ma'âssem.*

MASSIF (adj.), غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*, ثقيل *theqyl*, *tseqyl.*

La Massoure (v. d'Eg.), (*Voy.* Mansoure).

Mastic, مسطقه *mesteqah*, مصطقا *masteqâ*, *mastiqâ*.

Mastication, مضغ *madgh*.

Mat, صارى *sâry*, pl. صوارى *souâry*; بيسانى *byssâny* (en berb. صارى *sâry*, وشغان *ouechghân*).

— Grand Mât, مشتره *mechtrah*.

Echec et Mat, شاه مات *châh-mât* (d'où vient le mot fr.)

La Matarée, Mataryéh (b. d'Egypte), المطريه *él-Mattaryéh*, ماطريه *Mâ-taryéh*.

Matelas, مرتبه *mortebah*, مطربه *mottarbah*, مطرح *mettrah*, *mat-trah* (d'où vient le mot fr.), pl. مطارح *mettârah*, *mettârèh*.

Matelot, مراكبى *merâkby*, pl. مركبيه *merakbyéh*; بحرى *bahary*, pl. بحريه *baharyéh*.

Matériel (adj.), هيولانى *he-youlâny*, غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*.

Maternel, امّى *ômmyy*.

Mathématicien, هندسى *hen-dessy*.

Mathématiques, علم الهندسه *è'lm êl-hendessah*.

Mathieu (n. pr.), متى *Matä*, متاوس *Matâouss*.

Matière, هيولى *heyouly*.

— d'un discours, سبب *sebeb*.

— purulente, مدّه *meddéh*.

Matin, Matinée, صبح *sobh*, صبح *sabbah*, صبّاح *sobbah*, صبّيحه *sobbyhah* (en berbere صبح *sabah*, اغلواس *éghlouâss*).

—Demain Matin nous partons, غدوه منذ الصبّاح نحن مسافرين *ghadaouah mind ês-sabbâh nahn messâferyn*.

Matinal, باكر *bâker*, *bâkir*.

— Il a été Matinal, بكر *baker*.

Matmatah (v. et tribu d'Afr.), مطماطه *Matmâttah*.

Matou, هرّ *herr* (*Voy.* Chat).

— Il ne distingue pas un Matou d'un rat, ما بيعرف الهرّ من الفر *mâ bya'ref êl-herr minn êl-fer*.

Matrice, رحم *raham*, *rahm*.

Matrimonial, متاع التزواج *metâ' êt-tezouâdj*.

Maturité, طيّب *tayyb*, استوا *îsteouâ*.

Maudit, ملعون *mela'oun*, لعين *la'yn*, منعول *mena'oul*, مصخوط *maskhoutt*.

Il a Maudit, لعن *la'ann*, نعل *na'al*.

Maure, Mauresque, مغربى *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغربه *mogharbéh*, *mogharbah*; مسلم

meslem, pl. مسلمين *meslemyn;* fém. مسلمه *meslemah*, pl. مسلميات *messelmyât.*

Mauritanie (contrée d'Afr.), بلاد المغرب *belâd êl-Moghreb.*

Mausolée, مشهد *mechehed* (*V.* Tombeau).

Mauvais, ردى *rady, redy*, pl. اردیا *ârdyá, êrdyâ;* رفدى *refady*, رفضى *refaddy*, قبيح *qobbyh*, pl. قباح *qebbâh;* شرّ *cherr*, شرير *cheryr*, موش طيب *mouch-tayeb*, دونى *douny* (en berb. ايقباح *îyqbâh*, pl. قبحان *qabehân;* ذيريث *dzyryt*, pl. ذيريثن *dzyrytenn;* ديريث *dyryth*, يريث *yryth*).

— Plus Mauvais, اقبح *âqbah.*

— Le plus Mauvais de tous, الاقبح من الكل *êl-âqbah minn êl-koll.*

— C'est un Mauvais homme, هذا الرجل قبيح *hadâ êr-radjel qobbyh*, هو ردى *houe rady.*

— Mauvais temps, دنيا صعب *dounyâ sa'ab* (en b. زمان ذيريث *zemân dzyrytt*).

Mauve, خبّيزه *khobbeyzéh*, *khobbeyzah*, بقول *baqoul.*

Maydah (n. d'une tribu d'Afrique), بنى مايدة *Beny-Mâydah.*

Mazagan (v. d'Afr.), ماصخن *Mâ-sakhan*, *Mâ-soukhoun*, بريجه *Berydjah*, بريجيه *Boureydjyah*, مهدومه *Mehdoumah.*

Mazaouyr (nom d'une tribu d'Afrique), مزاوير *Mazâouyr.*

Mazounah (nom d'une tribu d'Afrique), مازونه *Mâzounah.*

Mécanique (science, art), علم الصناعه *e'lm ês-sanâ'ah.*

— (machine), (*Voyez* ce mot).

Méchant, شرّانى *cherrâny*, فاجر *fâdjir, fâguir*, خبيث *khabyth, khabyts* (*Voyez* Mauvais).

Mèche, فتيله *fetylah, fitylah, fetyléh*, pl. فتيلات *fetylât*, فتايل *fetâyl;* دبله *deblah, doublah*, pl. دبلات *deblât*, يدك *yedek.*

Mécompte, غلاط الحساب *ghelâtt êl-hissâb.*

Mécontent, غير راضى *ghayr râddy*, قليل الرضا *qalyl êr-riddâ.*

Il a Mécontenté, صعب على *sa'ab a'lä*, ضرّ *darr.*

La Mecque (*Voy.* La Mekke).

Mécréant, قليل الامان *qalyl êl-îmân* (*Voyez* Incrédull, Infidèle, Impie).

Médecin, حكيم *hakym*, pl. حكما *houkemâ;* حاكيم *hâkym*, طبيب *tabyb, tebyb*, pl. اطبّا *ôttebbâ.*

Médecine (science), طبّ *tebb, tobb*, حكمه *kikméh, kikmah.*

— (potion curative), شربه *chorbah*, *chorbéh*, pl. شربات *chorbât*; دوا *daouâ*, *deouâ*, *douâ*; ثنقيه *tsenqyah*, pl. ثناقى *tsenâqy*.

Médiateur, مستصلح *mostaslih*; واقف بين *ouâqef-bayn* (*Voy.* Intercesseur, Intermédiaire).

— Il a été Médiateur (*V.* Il a Intercédé, Il s'est Entremis).

Médiation, توسيط *touessytt* (*V.* Intercession).

Médical, طبّى *tebby*.

Médicament, دواه *daouâh* (*V.* Médecine, Remède).

Médicinal, متاع الدواه *motâ' êd-daouâh* (*Voyez* Médical).

Médin (monnaie), ميدى *meydy*, پاره *pârah*, نصّ فضّه *nouss-faddah*.

— Pièce de dix Médins, عشراويه *a'cherâouyéh*.

— de vingt, عشرينيه *a'cherynyéh*.

Médina-Céli (v. d'Espag.), مدينة الميده *Medynét êl-Maydah*.

Médine (ville d'Arabie), المدينه *êl-Medynéh*, *êl-Medynah*, مدينة النبى *Medynét ên-naby*, مدينة المنصوره *Medynét êl-mansourah*, مدينة رسول الله *Medynét ressoul Allah*, يثرب *Yathreb*.

— Natif de Médine, مدنى *medeny*.

Médiocre, مقارب *moqâreb*, واطى *ouâtty* (*Voyez* Modique).

Médiocrité, مقاربه *meqârebéh*, *moqârebah*.

Médisance, كلام بغيبه *kelâm be-ghaybéh*.

Il a Médit, تكلّم بغيبه *tekellem be-ghaybéh*.

Méditation, تخمين *takhmyn*, تفكير *tefkyr*, تامّل *teêmmoul*, حسب *hisb*, فكر *fekr*.

Il a Médité, فكر *feker*, حسب *hassab*, افتكر *êfteker*.

Méditerranée (*Voyez* Mer).

Medjaherys (peuplade d'Afrique), المجاهريه *êl-Medjâheryah*.

Méfiance, انكار *înkâr*

Méfiant, منكر *monker*.

Il s'est Méfié, انكر على *ênkar a'lä*.

Par Mégarde, بغير بال *be-ghayr bâl*.

— Je l'ai fait par Mégarde, عملته بغير بالى *a'melt-ho be-ghayr bâl-y*.

Mehemet (*Voyez* Mahomet).

Meilleur, احسن *âhsann*, خير *khéyr*.

La Mekke (ville d'Arabie), المكّه *êl-Mekkah*, *êl-Mekkéh*,

مكة المشرفه *Mekkél él-mocherafah.*
— Natif de la Mekke, Mekkin, مكاوى *mekkâowy,* مكى *mekky.*

Mekkin (*V.* Natif de la Mekke).

Mékoussat (village d'Afrique), مقوسة *Meqoussat.*

Mélange, خلط *khalt,* pl. اخلاط *îkhlâtt;* اختلاط *îkhtilâtt.*

Il a Mélangé (*V.* Il a Mêlé).

Mêlé, مخلوط *makhloutt,* ملخبط *molakhbett.*

Il a Mêlé, خلط *khalatt, khalett,* لخبط *lakhbatt, lakhbett.*

Mélisse, نعنع الحر *na'ana' êl-hourr,* نعنع الترنجى *na'ana' êt-touroundjy.*

Melon, قاوون *qâououn,* pl. قاين *qâyyn,* قاوون *qâououn;* بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh;* عبد الاوى *a'bd êl-lâouy* (en berbere افقوص *âfeqouss*).
— d'eau, بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh,* بطيخ اخضر *battykh-âkhdar;* فلنص *felanss;* كوار *kouâr, keouâr;* دلاح *dillâh,* دلاع *dillâ',* دلاع *dilâ'a.*
— long et jaune, فاجور *fâdjour.*

Melongêne, بدنجان *bedendjân, bedengân,* بدنجال *bedendjâl,* بتنجان *betengân,* مرنجان *merengân, merendjân.*

Membre du corps, عضو *a'ddou, e'ddou,* pl. اعضا *â'hdâ;* مفصل *mefassel,* pl. مفاصل *mefâssil.*
— Membre viril (*V.* Verge).

Même (*Voyez* Semblable).
— Ceci est la Même chose que cela, هذا كيف ذالك *hadâ kyf zâlek,* ذا و ذا كيفيتهم واحدة *dâ ou-dé kyfyét-houm ouâhidéh,* ذا و ذاك ساوا *dâ ou-dâk saouâ*
— C'est le Même homme, هذا الرجل هو بنفسه *hadâ ér-radjel houe be-nafse-ho.*
— Je suis du Même rang que vous, انا فى المرتبه كيف انتم *ânâ fy-'l-mertebéh kyf êntoum.*
— Moi-Même, انا بنفسى *ênâ be-nefs-y, ânâ be-nafs-y,* انا بذاتى *ânâ be-zât-y,* انا بروحى *ânâ be-rouh-y,* انا نفسى *ênâ nafs-y,* ذاتى *zât-y,* روحى *rouh-y,* نفسى *nafs-y.*
— Toi-Même, انت بنفسك *ênt be-nafs-ak,* انتينه بنفسك *êntynah be-nefs-ak,* انت بذاتك *ênt be-zât-ak,* انت بروحك *ênt be-rouh-ah,* نفسك *nafs-ak,* ذاتك *zât-ak,* روحك *rouh-ak.*
— Lui-Même, هو بنفسه *houe be-nefs-hou,* هو بذاته *hou be-zât-ho,* نفسه *nafse-ho,* ذاته *zât-ho.*

— Elle-Même, هى بنفسها *hya be-nefse-hâ*, هى بذاتها *hye be-zât-hâ*, نفسها *nafse-hâ*, ذاتها *zât-hâ*.

— Nous-Mêmes, نحن بانفوسنا *nahn be-ônfous-nâ*, احنا بانفوسنا *êhnâ be ônfous-nâ*, نحنا بذاتنا *nahnâ be-zât-nâ*, انفوسنا *ônfous-nâ*.

— Vous-Mêmes, انتم بانفوسكم *êntoum be-ônfous-koum*, انفوسكم *ônfous-koum*, انتوا بانفوسكم *êntoû be-ônfous-koum*, انتما بذاتكم *êntoumâ be-zât-koum*.

— Eux-Mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ônfous-houm*, هما بانفوسهم *houmâ be-ônfous-houm*, هما بذاتهم *houmâ be-zât-houm*, انفوسهم *ônfous-houm*.

— En lui-Même, فى نفسه *fy nefs-hou*, *fy nafse-hi*.

— Au Même instant, فى الحال *fy-'l-hâl*.

— Même (conj.), حتى *hattä*.

— On a tué les enfans Même, قتلوا حتى الولاد *qataloû hattä êl-oulâd*.

Mémoire (fém), ذكرى *dekrä*, *zikrä*, ذكر *zikr*, *dikr*.

— (masc.), عرض حال *a'rdd-hâl*, تذكره *tezkeréh*, *tezkerah*.

Memphis (v. anc. d'Eg.), منف *Menf*, *Monf*.

Menaçant, مهدد *mohadded*.

Menace, تهديد *tehdyd*, تخويف *takhouyf*.

Il a Menacé, هدد *haddad*, خوف *khaouaf*, حقد *haqad*.

Il a Ménagé, قصد *qassad*.

Mendiant, شحات *chahât*, شحاذ *chahhâd*, سايل *sâyl*, متسول *motsaouel* (*Voy.* Pauvre).

Il a Mendié, تسول *tessaouel*, طلب *taleb*, شحذ *chahad*.

Il a Mené, ودى *oueddä*.

— Il Mènera, يدى *youddy*.

— Mène boire mon cheval! اسقى حصانى *êsqy hossân-y!* اسقى عودى *êsqy a'oud-y!*

Mensonge, كذب *kedb*, *kidb*, pl. كدوب *kedoub*, *kodoub*.

Menteur, كذاب *keddâb*, *kaddab*, pl. كذابين *kaddâbyn*, *keddâbyn*; زعات *za'ât*, ڪداب *gueddâb*.

Menthe (plante), صندل *san-dal*, نعنع *na'na'*, مانته *mântah*.

— sauvage, امشيشتروا *êm-chychtroû*.

Il a Menti, كذب *kadab*, *ka-deb*, كذب *kaddab*, *keddeb*.

Mention, دكر *dikr*, *zikr*.

Mentionné, مدكور *mezkour*.

Mensuel, مشاهر mochâher, شهري chahery.

— Solde Mensuelle, مشاهره mochâherah, mochâheréh.

Il a Mentionné, ذكر zaker, zakar, ذكّر zakkar, تذكّر tezakkar.

Menton, ذقن doqn, daqn, pl. أذقان êdqân (en berbere ثيمره tsymerah, pl. ثيميره tsymyrah).

Menu (*Voyez* Mince).

— Il a rendu Menu, رقّق raqqaq.

Menuisier, نجّار neddjâr, naggâr, pl. نجّارين neddjâryn, naggâryn.

Menzaléh (lac d'Égypte), بحيرة منزاله bohayrét Menzâléh.

Mépris (*Voyez* Blame, Avilissement, Dédain).

— Au Mépris des lois de la guerre, مخالف القوانين الحربيه mokhâlef êl-qaouânyn êl-harbyah.

Il s'est Mépris, غلط ghalatt.

Méprisable, Méprisé, محقور mahaqour (*V.* Avili, Blamable).

Il a Méprisé, حقر haqar (*Voy.* Il a Dédaigné).

Mer, بحر مالح bahar mâlèh, بحر bahar, bahr, pl. بحار behâr; (duel) بحرين baharéyn (en berbere لبحر lebahar, بحر bahr).

— (Océan), (*Voyez* ce mot).

— Méditerranée, بحر الوسط bahr êl-ouest, البحر الرومي el-bahar êr-roumy (m. à m. la mer grecque), بحر شام bahar-Châm (mer de Syrie), البحر الصغير êl-bahr ês-saghyr, êl-bahar ês-sogheyr (la petite mer).

— Rouge, بحر قلزم bahar-Qolzoum, بحر سويس bahar-Souéyss.

— Caspienne, بحر الخزر bahar êl-Khozar.

— Noire, قرا دكيز qarâ-degnyz, بحر بانطس bahar-Bôntoss.

— montante (*V.* Flux, Marée).

— descendante (*Voy.* Reflux).

Mercenaire, أجير âdjyr, âguyr.

Mercerie, خرده kherdah, kherdéh, pl. خردات kherdât.

Merci! (int.) كثّر الله خيرك katther Allah kheyr-ak! (m. à m. que Dieu augmente ton bien!) كثّر خيرك katther kheyr-ak! الله يجازيك Allah ydjâzy-k! (m. à m. que Dieu te le rende!) الله يجزيك Allah yegzy-k! الله يكافيك خير Allah ykafy-k kheyr! (*V.* Il a Remercié).

Mercier, خرداخي kherdâkhy, pl. خرداخيه kherdâkhyéh.

Mercredi, يوم الاربع *youm êl-ârba'*, *yaum êl-êrba'a*, نهار الاربع *nahâr êl-ârba'*, الاربع *êl-ârba'*, يوم الاربعا *yaum êl-ârba'â*, الاربعا *êl-ârba'â* (en berbere اسا الاربع *âssâ êl-ârba'a*).

Mercure (vif argent), زيبق *zybaq*, *zeybaq*, زاوق *zâouq*, *zâouaq*.

— (planète), اطارد *Attâred*, عنطارد *Antâred*.

Merde, خرا *kherâ*, pl. خراوات *kherâouât*; خالى *khâly* (*Voyez* Excrément, Ordure).

Mère, امّ *ômm*, *oumm*, يمّ *yomm*, pl. امّهات *ômmehât* (en b. يمّا *yemmâ*, *yommâ*, يمّه *yemmah*).

— Ma Mère, امّى *ômm-y*, ستّى *sitt-y*.

— Ta Mère, امّك *oumm-ak*.

Méridien (ligne méridienne), خطّ نصف النهار *khatt nousf ên-nahâr*, خطّ الظهر *khatt êd-dohor*.

— (cadran solaire), (*V.* ce mot).

Méridienne (sommeil du milieu du jour), قيله *qaylah*, *qayléh*.

— Il a fait la Méridienne, قايل *qâyel*.

Méridional, قبلى *qably*, *qabely*, جنوبى *djenouby*, *guenouby*.

Mérite, فضل *fadl*, فضيله *faddyléh*, pl. فضايل *foddâyl*.

— Il a du Mérite, فضل *faddal*, هو فاضل *houe fâddel*.

— Chacun a son Mérite particulier dans son genre, كل واحد مفضّل خصوصًا على جنسه *koll ouâhed mofaddel khossoussânn a'lä djens-ho*.

Il a Mérité, استحقّ *êstahaqq* (*Voyez* Il a été Digne).

Merlan, شطون *chettoun*.

Merle, سرسور *sersour* (en berbere اجحموم *âdjahmoum*, pl. اجوحمام *âdjouhmâm*).

Merluche (*Voyez* Morue).

Mérouan (n. pr.), مروان *Merouân*.

Mersa-êl-Khazar (port d'Afrique), مرسى الخزر *Mersä-'l-khazar*.

Merveille, عجيبه *a'djybéh*, *a'guybéh*, *a'djybah*, pl. عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

Merveilleusement, بعجيبه *be-a'djybéh* (*Voyez* Admirablement).

Merveilleux (*Voyez* Admirable, Étrange).

Mésintelligence, خلاف *khelâf* (*V.* Dissentiment, Inimitié).

Mésopotamie (prov. d'Asie), ديا ربكر *Dyâr-beker*, *Dyâr-bekir*.

MESQUIN (*V.* AVARE, PAUVRE).

MESSAGE, رساله *ressâléh*, *ressâlah*, pl. رسالات *ressâlât*.

MESSAGER, رسول *ressoul*, مرسل *morsel* (*Voyez* COURRIER).

— monté sur un dromadaire, نجّاب *neddjâb*.

MESSIDOR, مسيدور *messydour*.

MESURE, قياس *qyâs*. كيل *kyl*, pl. اكيال *âkyâl*.

— de grains, كيله *kylah*, pl. كيلات *kylât*.

— d'un vers, وزن *ouezenn*, ميزان *myzân*, بحر *bahr*, قافيه *qâfyah*, نظم *nezzem*.

Il a MESURÉ, قاس *qâs*.

— du grain, كال *kâl*.

MESUREUR, كيال *kyâl*.

MÉTAL, معدن *ma'denn*, pl. معادن *ma'âdenn*, *mo'âdenn*.

MÉTALLIQUE, معدنى *ma'adeny*.

MÉTAYER, خمّاس *khammâss*, pl. خمّاسين *khammâssyn*.

MÉTHODE, عاده *a'âdéh*, *a'âdah*, pl. عادات *a'âdât*; قانون *qânoun*, pl. قوانين *qaouânyn*.

MÉTIER (profession mécanique), صنعه *sana'ah*, صناعه *sanâ'ah*, pl. صنايع *senâya'*.

— de tisserand (machine à tisser), (*Voyez* TISSERAND).

MÉTROPOLE, امّ البلد *ômm êl-beled*.

METS (le manger), اكل *âkl*, طعام *ta'âm*.

MEUBLE, حاجه *hâdjéh*, *hâguéh*, pl. حوايج *haouâydj*, *haouâyg*; بضاعه *boddâ'ah*, pl. بضايع *boddâya'*, فروش *fourouch*, عمارة البيت *i'mârét êl-béyt*.

MEULE de moulin, رحا *rahâ*, *rihâ*, حجر الطاحون *hadjar êt-tâhoun* (*Voyez* MOULIN).

MEUNIER, طحّان *tahhân*, pl. طحّانين *tahhânyn*; رحّوى *rahhouy*, pl. رحّويين *rahhouyyn* (en berbere ارحوى *ârahouy*, plur. ايرحوين *îyrahouyn*).

MEURTRE, قتل *qatl*.

MEURTRI, مجروح *medjrouh*, *megrouh*.

Il a MEURTRI, جرح *djerah*, *guerah*.

MEURTRIER (*V.* ASSASSIN).

MEYDAN, ميدان *meydân* (*Voy.* HIPPODROME).

— Kara-Meydan (pl. du Kaire), قرا ميدان *Qarâ-meydân*.

MEZZAB (vallée d'Afrique), وادى مزاب *ouâdy-Mezâb*.

— Tribu de Mezzab (dans l'At-

las), بنى مــــزاب *beny-Mezâb.*

Michel (n. pr.), ميكايل *Mykâyl,* ميكاييل *Mykâyyl,* ميخاييل *Mykhâyyl,* خايل *Khâyl,* خاييل *Khâyyl.*

Microscope, مراية الهند *merâyét êl-Hend.*

Midi (heure du jour), الظهر *êd-dohor,* العالم *êl-a'âlem,* نصف النهار *nousf ên-nahâr* (en berbère ازكن واس *êzguenn-ouass*).

— (opposé au nord), قبلة *qibléh, qiblah,* جنوب *djenoub, guenoub.*

— A Midi précis, فى وقت الظهر *fy ouaqt êd-dohor.*

— Vent du Midi, لباج *lebadj, lebêg* (en italien *lebecchio*).

Mie de pain, قلب العيش *qalb êl-aych,* قلب الخبز *qalb êl-khobz, qalb dê-l-khobz,* بطعة ذا الخبز *beta'ah dê-'l-khobz,* لب *lobb.*

Miel, عسل *aassel.*

— Rayon de Miel, شهد *chehed, chehd, chohd, chouhd,* شهد ذا العسل *chehed dê-'l-a'ssel.*

— Marchand de Miel, بقال *baqâl,* سوقى *souqy.*

Mien (pron. poss.), ى *-y,* لى *l-y,* بتاعى *betâ'-y,* بتوعى *betou'-y,* متاعى *metâ'-y,* امتاعى *êmtâ'-y,* الذى لى *âllazy l-y, êlledy l-y,* التى لى *êlly l-y,* التى ليلى *êlly lyl-y,* ديالى *dyél-y, dyâl-y* (en berbere و *ou,* يو *-you,* ينو *-ynou*).

— Ce sabre est le Mien, هدا السيف ديالى *hadâ es-séyf dyêl-y.*

— Celui-ci est le Mien, et celui-là est le tien, ذا ليلى وذاك ليلك *dâ lyl-y, ou-dâk lyl-ak.*

Miettes, فتات *fitât, fotât.*

Mieux, احسن *âhssann,* خير *khéyr, khayr.*

Mignon (adj.), لطيف *lattyf.*

Migraine, شقيقة *chaqiqah* (en espagn. *xaqueca*), وجعة الراس *oudja'at êr-râss* (*V.* Mal de tête).

— J'ai la Migraine, توجع راسى *toudja' râss-y, touega' râss-y.*

Miknassah (tribu berbere), مكناسة *Miknâssah.*

Milieu, نصف *nousf,* نص *nouss,* وسط *ouest* (en berbere التماس *âlemmâss*).

— Au Milieu, فى الوسط *fy-'l-ouest.*

— Doigt du Milieu, الوسطى *êl-ousty,* الصبع الوسطانى *ês-saba' êl-ouestâny* (en berb. اذاض التماس *âdzâdd âlemmâss*).

Militaire (s.), عسكرى *a'skery.*

— (adj.), متاع الحرب *metâ' êl-harb.*

Mille (nombre), الف *êlf, âlf,* pl. الاف *êlâf,* الوف *ôulouf.*

— (mesure géodésique), ميل *myl,* pl. اميال *âmyâl.*

— Mille un, الف وواحد *âlf ou-ouâhed.*

— Mille deux, الف و اثنين *âlf ou-êthneyn.*

— Mille et cent, الف و ميه *âlf ou-myéh.*

— Mille deux cents, الف وميتين *âlf ou-mytéynn,* ميتين بعد الالف *myttéyn ba'd êl-âlf.*

— Deux Mille, الفين *âlfeyn.*

— Dix Mille, عشرة الاف *a'chert-êlâf.*

— Cent Mille, مية الف *myét âlf,* كرّة *harrah.*

— D'ici là combien de Milles? من هنا الى هناك كم اميال *minn henâ îlä henâk, kiam âmyâl?*

— Cette montagne est à trois Milles d'ici, هذا الجبل على ثلاثة اميال من هنا *hadâ êl-djebel a'lä tselâtsét âmyâl minn henâ.*

Millenaire, الفى *âlfy,* fém. الفيه *âlfyéh, âlfyah.*

Mille-Pieds (insecte), بو مليه *bou-melyah,* زرغ ميل *zergh-myl.*

Millet, جاورس *djâouress.*

Milliard, الف ربوات *âlf-ra-bouât* (m. à m. mille millions).

Million, ميليون *mylyoun,* الف الاف الف الف *êlf-êlf, âlf-êlâf* (m. à m. mille mille); ربوة *raboueh,* pl. ربوات *rabouât.*

— Deux Millions, ربوتين *ra-boutéynn.*

— Trois Millions, ثلاثة ربوات *thélâthét rabouât.*

Minaret, ميذنه *meydenéh,* ماذنه *mâdenéh,* pl. ماذن *mâdenn;* صومعه *souma'ah,* pl. صومعات *souma'ât,* صوامع *souâmè';* مناره *menâréh, menârah,* pl. مناور *me-nâouer.*

Mince, رفيع *rafy'a, refy',* رقيق *raqyq, reqyq* (en berb. ارقيق *êr-qyq, ârqyq,* pl. ارقاقن *êrqâqenn*).

— Il a été Mince, رق *raqq.*

— Il a rendu Mince, رقّق *raq-qaq.*

Minceur, رقاقه *riqâqah.*

Mine métallique, معدن *ma'a-denn,* pl. معادن *ma'âdenn, mo'â-denn* (en espagnol *almaden*).

— de guerre, لغوم *laghoum.*

Minéral (adj.), معدنى *ma'a-*

deny, متاع الهعدن *metâ' êl-ma'adenn.*

Minéralogie, علم المعادن *e'lm êl-mo'âdenn.*

Minéralogique, متاع علم المعادن *metâ' e'lm êl-mo'âdenn.*

Mineur (plus petit), اصغر *âsghar*, دونى *douny.*

— (qui n'a pas l'âge de majorité), (*Voyez* Adolescent, Orphelin).

— (qui creuse une mine), معادنجى *ma'âdendjy.*

— (de guerre), لغومى *laghoumy*, pl. لغوميه *laghoumyah.*

Ministre, وزير *ouezyr* (d'où vient *vizir*), pl. وزرا *ouezerâ.*

— Le premier Ministre, الوزير الاعظم *êl-ouezyr êl-â'azzem.*

— Je n'ai pu approcher du Ministre, ماقدرت شي اقرب للوزير *mâ qadart-chy âqreb li-'l-ouezyr.*

Minuit, نصف الليل *nousf êl-léyl*, نصف الليله *nousf êl-leylah*, نص ليل *nouss-léyl* (en berbere نصاف دگيظ ازكن ايط *êzguenn îytt*, *nessâf degguydd*).

Minute, دقيقه *deqyqah*, *deqeyqah*, pl. دقايق *deqâyq*; تقيقه *teqyqah*, pl. تقايق *teqâyq*, *teqâyeq.*

— Deux Minutes, دقيقتين *deqayqtéyn*, تقيقتين *teqeyeqtyn.*

Miracle, ايه *âyéh*, *âyah*, pl. ايات *âyât* (*Voyez* Merveille).

Miraculeux (*Voy.* Merveilleux).

Miquenez (v. d'Afr.), مكناسه *Miknâsséh*, *Maknâssah*, مكناسة الزيتون *Meknêssét êz-zeytoun.*

Miroir, مراى *mirây*, مراه *merâh*, مرايه *mirâyah*, *merâyah*, pl. مرايا *merâyâ*, مرايات *merâyât* (en berbere امرى *âmry*).

— Glace de Miroir, ماذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah.*

Mis, محطوط *mahtoutt.*

Il a Mis, حطّ *hatt.*

— Mets-lui la bride! الجمهُ *êl-djem-hou! êlguem-ho!*

Misérable. (*Voyez* Infortuné, Malheureux, Pauvre).

Misère (*Voy.* Pauvreté, Infortune, alheur).

Miséricorde, رحمه *rahméh*, *rahmah* (*Voyez* Clémence, Compassion).

— Que Dieu répande sur vous sa Miséricorde et ses bénédictions! عليكم رحمة الله و بركاتهُ *a'ley-kom rahmét Allah ou-berekât-ho!*

Miséricordieux, رحمان *rah-*

mân, رحمن *rahman* (*V.* Clément).

—Dieu est Miséricordieux pour ceux qui exercent la miséricorde, الرحمين يرحمهم الرحمان *ér-ra-hèmyn yrehm-houm êr-Rahmân.*

Mission, ارسال *îrsâl.*

— Il lui a donné une Mission, انفدهٔ مرسولاً *ênfed-ho mersou-lânn.*

Missive (*V.* Lettre, Message).

Mite (ver des étoffes), عثه *i'ttah*, *e'ttah.*

— du blé, سوسه *soussah.*

— du papier et des livres, ارضه *êrdâh.*

Mitigé, مليّن *moleyyn* (*Voyez* Adouci).

Il a Mitigé (*V.* Il a Adouci).

Mobile (adj.), حاريك *haryk*, متحرّك *moteharrek.*

Mobilité, تحريك *tahryk.*

Mode, عاده *a'âdéh*, *a'âdah.*

— (t. de gramm.), صيغه *syghah.*

— Il est habillé à la Mode, هو ملبس زى العاده الجاريه *houe molebbess zay êl-a'âdéh êl-djâryéh.*

Modèle, مثل *methl*, *metsl*, pl. امثال *âmthâl*, *êmtsâl* (*Voyez* Calibre).

Modération, اعتدال *i'tidâl*, انصاف *însâf* (*V.* Tempérance).

Modéré, معتدل *mo'tedel.*

Il a Modéré, دبّر *dabbar*, *dabber* (*Voyez* Il a Apaise).

— Modère ta colère! سكّن غضبك *sakkenn ghasb-ak.*

— J'ai Modéré mes paroles, دبّرت كلامى *dabbert kelâm-y.*

Moderne (*Voyez* Nouveau).

Modeste, اديب *âdyb*, وقور *ouqour*, *oueqour.*

Modestie, ادب *âdeb*, وقار *oueqâr.*

Modique, يسير *yssyr*, *yessyr* (*Voyez* Petit, Médiocre).

Moelle, دهن ذا العظمه *dehen dê-'l-a'ddemah*, موخ *moukh*, مخ *mokkh.*

Mogreb (l'Afr. occidentale), المغرب *êl-Moghreb*, *êl-Maghreb.*

Mogrebin, مغربى *moghreby*, *mogharby*, *maghreby*, pl. مغاربه *moghârbéh*, *moghârebah.*

Mohammed (n. pr.), (*Voyez* Mahomet).

Moharrem (premier mois de l'année lunaire des Musulmans), محرّم *moharrem*, عاشور *a'âchour*, عاشوره *a'âchourah.*

Moèz (n. pr.), معزّ *Mo'ezz.*

Moi, انا *ânâ*, *ênâ* (*Voyez* Je).

— (rég.), نى *-ny*, ى *-y.*

— De Moi, ى *-y*, لى *l-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— A Moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y* (*Voyez* A).

— Moi-même (*Voyez* Même).

— Avec Moi (*Voyez* Avec).

— C'est Moi, انا هو *ênâ houe*, *ânâ hou*.

— Dis moi! قل لى *qoul l-y!*

— Donne-Moi cela! اعطينى هذا *â'tty-ny hadâ!*

— Ce n'est pas Moi, ما هو شى انا *mâ hou-chy ânâ*, ما ايش *mâ âny-ch*.

— Ce livre est à Moi, هذا الكتاب ليلى *hadâ êl-kitâb lyl-y*, ذا كتابى *dâ kitâb-y*.

— Ceci est à Moi, laisse-le! هذا ديالى اتركه *hadâ dyêl-y*, *êtrek-ho!* خلى ذا انه بتعى *khally dê ên-ne-ho beta'-y!*

Moindre, اصغر *âsghar*.

Moine, قصيص *qassys*, راهب *râheb*, plur. رهبان *rehbân*; قص *qass*.

Moineau, عصفور *a'sfour*, pl. عصافير *a'ssâfyr*; برطال *bortâl*, pl. براطل *borâtel*; زرزور *zerzour*, pl. زرازر *zerâzer* (en berbere ازوش *âzouch*, pl. تيزوشن *tyzouchenn*).

Moins, اقل *âqall*.

— (excepté), غير *ghayr*, الا *êllâ*.

— Au Moins, و الا *oué-îllâ*, *ou-êllâ*.

— Pour le Moins, بالقليله *bi-'l-qâlyléh*, بالقليل *bi-'l-qalyl*.

— Mets-y trois onces pour le Moins, حط فيه ثلاث وقيات بالقليل *hott fy-hi tselâts ou-qyât bi-'l-qalyl*.

— Du plus au Moins, من الاكثر الى الاقلل *minn êl-âk-thar îlä êl-âqlal*.

— A Moins que, الا ان *îllâ ênn*, *êllâ-ênn*.

— A Moins que je ne sois présent, الا ان كنت حاضر *êllâ ênn kont hâdder*.

— En Moins de rien, بعد مضى زمان يسير *ba'ad maddey zemân yssyr*.

— En Moins d'une heure, فى اقل من ساعه *fy âqall minn sâ'ah*.

Moire, طابى *tâby* (d'où le fr. *tabis*).

Mois, شهر *chahar*, pl. شهور *chehour*, *chouhour* (en berbere ايور *âyour*, pl. ايورن *îyourenn*).

— Deux Mois, شهرين *chaha-réyn*, *chaharayn*.

— Mois (flux menstruel), حايض *hâydd*, pl. حوايض *haouâydd*; عذر *o'dr*.

— Il va être absent pendant deux Mois, راح يغيب مدّة شهرين *râh ygheyb meddét chaharéyn*.

Moisi, معفن *ma'affenn*, *mo'affenn*, معفون *ma'afounn* (*V.* Gaté).

Il a Moisi (v. n.), عفن *a'fann*.

Moisissure, دبل *debl*, عفنه *a'fnah*, *e'fnéh*, معفن *ma'fenn*, استعفان *ïsti'fân* (*V.* Corruption).

Moisson, حصاده *hassâdah*, *hassâdéh*, حصاد *hessâd*, *hissâd*, *houssâd*, حصاص *hassâss* (en berbere ثمكره *temegrah*).

— Temps de la Moisson, وقت ذا الحصاد *ouaqt dê-l-houssâd*, *ouaqt dê-'l-hissâd*, وقت الحصاد *ouaqt êl-hessâd*, وقت حصاد القمح *ouaqt hessâd êl-qamèh*.

Il a Moissonné, حصد *hassad*, *hassed*.

Moissonneur, حصّاد *hassâd*, pl. حصادين *hassâdyn*.

Moite (*Voyez* Humide).

Moitié, نصف *nousf*, plur. انصاف *ënsâf*; نصّ *nouss*.

— C'est plus d'à Moitié fait, ذا معمول اكثر من نصفه *dâ ma'moul âkthar minn nousfe-ho*.

Mokattam (montagne d'Eg.), جبل مقطم *Guebel-Moqattam*.

Moka (v. d'Arabie), المخا *êl-Mokhâ*.

Mol (*Voyez* Mou).

Dent Molaire (*Voyez* Dent).

Molesté, منحوس *manhouss*.

Il a Molesté, نحس *nahass*.

Mollement, برخوه *be-rekhaouah*, *be-rekhouéh*.

Mollesse, رخوه *rekhaouah*, *rekhouéh*.

Mollet de la jambe, دهن ذا الساق *dehen dê-'s-sâq*, بطن ذا الساق *botn dê-'s-sâq* (*V.* Gras).

Moment, درج *deredj*, دراجه *derâdjah*, *derâguéh* (en berbere ادقيمن *âdeqqymenn*, تسعت *tassa'ett*), (*Voy.* Instant).

Momie, موميه *moumyah*, plur. موم *moum*.

Mon, ى *-y*, ديالى *dyêly*, متاعى *metâ'y*, متعى *meta'a-y*, بتاعى *betâ'-y*, بتعى *beta'-y*, امتعى *êmta'-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— Mon ami, حبيبى *habyb-y*.

— Mon cher! يا خاى *yâ khâ-y!*

— Mon habit, لبس بتعى *loubs beta'-y*, لبس امتعى *lebs êmta'-y*, لبسى *lebs-y*.

— Mon père, ابوى *âbou-y* (en berbere بابيو *bâb-you*).

— Mon fils, ابنى *êbn-y*, ولدى *ouled-y* (en berbere مسيو *mess-you*).

— Mon esprit, روحى *rouh-y* (en berbere اسنو *îmeni-ou*).

— Mon œil, عينى *a'yn-y* (en berbere ثيطيو *tsytt-you*).

Monarchie, ملك *moulk*, مملكه *memlekéh*, *memlikah*, pl. ممالك *memâlek* ; دوله *doulah*.

Monarque, ملك *melek*, pl. ملوك *moulouk* ; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*.

Monastère, دير *deyr*, *dayr*, *dyr*, pl. ديور *dyour*, ديوره *dyourah*.

— de derviches, زاويه *zâouyah*, *zâouyéh*.

Monceau, كومه *kouméh*, *kaoumah*, *koumah* (*Voy.* Amas).

— de ruines, تل *tall*, *tell*.

— Il a mis en un Monceau (*Voyez* Il a Amassé).

Mondain, دنياوى *dounyâouy*, دنيانى *dounyâny*.

Le Monde (l'univers), الدنيا *êd-dounyâ*.

— (les gens), الناس *ên-nâss*.

— Les Français n'ont perdu que peu de Monde, الفرنساويه ما انقتل منهم الا القليل *êl-Fransâouyéh mâ ênqatel minnhoum êllâ êl-qalyl*.

Mondé, منظوف *mandouf*.

Il a Mondé, نظف *naddaf*.

Monétaire, دراهمى *derâhemy*.

—Atelier Monétaire دار ذا السكه *dâr dê-'s-sekkah* (en italien *zecca*, d'où vient *sequin*), دار الضرب *dâr êd-darb*).

Monnaie, دراهم *derâhem*, قطع *qetta'*, فلوس *felouss*, فضه *faddah* (*Voyez* Argent).

— (lieu où on la fabrique), (*Voyez* Atelier Monétaire).

— fausse, دنس *dens*.

— Donne moi de la Monnaie d'une piastre! اعطنى قطعات الريال *â'atty-ny qetta'ât êr-ryâl!*

— Je n'ai pas de Monnaie, ما عندى شى فلوس *mâ a'nd-y-chy felouss*.

— Je n'ai ni Monnaie, ni grosses pièces, ما فيّ شى امّا ريال وامّا قطع *mâ fy-y-chy âmmâ ryâl, ou-âmmâ qetta'*.

Monsieur, سيدى *syd-y*, سنيور *senyour*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâguéh*, موسى *moussey*.

MONSTRE (prodige, chose étrange), عجب الطبيعة a'djeb êt-taby'ah (V. MERVEILLE).

— (chose horrible), شى مفزّع chy mofezzi'.

— (au figuré), (V. SCÉLÉRAT).

MONSTRUEUX (prodigieux), (V. MERVEILLEUX, ÉTRANGE).

— (difforme), مسيخ messykh (Voyez DIFFORME).

— (horrible), مفزّع mofezzè', mofezzi' (Voyez HORRIBLE, ABOMINABLE).

MONT, MONTAGNE, جبل djebel, guebel, pl. جبال djebâl, guebâl (en berbere ادرار îdrâr, plur. ادورار îdourâr, ايدورار îydourâr).

— Mont-Atlas (Voyez ATLAS).

— Mont-Sinaï (Voyez SINA).

— Mont-Thabor (V. THABOR).

— Mont-Etna, جبل النار djebel ên-nâr, guebel ên-nâr (V. VOLCAN).

— Versant d'une Montagne, جانب الجبل djânb êl-djebel, gânb êl-guebel, pl. جناب الجبل djenâb êl-djebel, guenâb êl-guebel.

— Le haut de la Montagne, عقبة a'qbah, راس الجبل râss êl-djebel, râss êl-guebel (Voy. CÎME, SOMMET).

MONTAGNARD, جبلى djebely.

MONTANT d'un compte, قدر qadr, مبلّغ moballagh.

— Tiens, voilà le Montant de tes gages, خد هدا قدر اجرتك khod, hadâ qadr âdjeret-ak.

— Tu as reçu d'avance diverses sommes, dont le Montant est de cent francs, قبلت بعض الدراهم يطلع قدره لميية فرنك qabelt ba'd êd-derâhem, yetla' qadr-ho li-myét frank.

MONTÉE, طلوع telou', toulou', صعود sououd, عقبة a'qebah.

Il a MONTÉ, Il est MONTÉ, طلع tala'a, صعد sa'ad.

— Il a Monté à cheval, ركب rakab, rakeb.

— Monte! اطلع êtlaa'!

— à cheval! اركب êrkeb!

MONTICULE, كدية koudyah, تلّ tall, tell.

MONTRE, ساعة sâ'ah, منكلة menguelah, مكانة magânah.

—As-tu une Montre? عندك ساعة â'nd-ak sâ'at?

— J'ai une Montre, mais elle ne va pas, عندى ساعة امّا ما تمشى a'nd-y sa'ât, âmmâ mâ temchy.

Il a MONTRÉ, ورّى ouarrä, ouerrä, ارّى ârrä, اورى âourä, اروى éroüä, روّى raouä.

— (enseigné), (*Voyez* ce mot).

—Montre! ارى *ôry!* اورى *âoury!* ورى *oury!* روى *raouy!* اروى *êrouy!*

— Montre-moi! اورنى *âouri-ny!* اورلى *âouri-ly!* اور ليلى *âouri lyl-y!* اربنى *ôry-ny!* وربنى *oury-ny!*

— Montre-moi la route! اربنى السكّه *ôry-ny és-sekkah!* ورى لى الطريق *oury l-y êt-taryq!*

— Il s'est Montré (*V.* Il a Apparu).

Il s'est Moqué, ضحك *dahak*, سخر على *sakhar a'lä.*

Moquerie, استهزا *îstihzâ*, تسخير *teskhyr.*

Moral, اديب *âdyb.*

La Morale, الادب *êl-âdeb.*

Morceau, بذعه *bidda'ah*, قطعه *qatta'ah*, *qetta'ah*, pl. قطع *qatta'*, *qattè'*, قطعات *qetta'ât*; قطع *qitta'*, *qatta'.*

—Viande coupée en Morceaux, لحم مقصوص طروف طروف *lahm maqsouss terouf-terouf* (*V.* Hachis).

Mordu, معضوض *ma'ddoudd.*

Il a Mordu, عض *a'add.*

More (*Voyez* Maure).

La Morée (contrée de Grèce), الموره *êl-Mourah.*

Morelle des jardins, بو مقنينه *bou-moqnynah.*

Morfil, ناب فيل *nâb-fyl* (*V*[...] Ivoire).

Moribond, مايت *mâyt*, *mê*[...]

Morrue (*Voyez* Morue)

Morose, مغيّر *moughayyar.*

Mors de la bride, لجام *lodjâ*[...]

Morsure, عضّ *e'dd*, *i'dd.*

Mort (adj.), ميت *myt*, [...]ت *meyyt*, متوفى *metoueffy.*

— Il y a eu parmi eux beaucou[...] de Morts et de blessés, [...]ت [...]بينهم جراحات و اموات كثيره *ouaqa't bayn-houm djerâhât ou âmouât kethyréh.*

La Mort, الموت *êl-mout*, *ê*[...] *maout*, pl. اموات *âmouât.*

—Mort précoce, قصيف العمر *teqsyf êl-a'mr*, انقصاف *înqissâf.*

Il est Mort, مات *mât*, [...]وفى *toueffä*, *toueffey.*

— Son père et sa mère son[...] Morts, ابوه و امه ماتوا *âbou-*[...] *oua-ômm-hou mâtoû.*

—Il est Mort jeune, نقصف عمره *ênqassaf a'mr-ho.*

—Il Mourra jeune, ينقصف عمره *yenqessef a'mr-ho.*

— Dieu te fasse Mourir jeune! الله ينقصف عمرك *Allah yenqessaf a'mr-ak*

Morte-Paye, متقاعد *mote-*
'ed.

Mortier en bronze (pour piler), هاون *hâoun*, pl. هواوين *houâouyn.*

— de marbre, مهراس الرخام *ehrâss êl-rakhâm*, pl. مهارس الرخام *mehâriss êr-rakhâm*; مهراز ذا الرخ *mihraz-dê-'r-ra-âm.*

— à bombes, مهراس *mehrâss*, مهر *mehraz*, ماون *mâoun*, أموان *ouân.*

— pour bâtir, مونه *mounah.*

— de sable, بغلى *baghly.*

— de terre, طين *tyn.*

Morue, باقلاو *baqlâou* (vieux ançais *baquillau*).

Morve, مخاط *mokhâtt*, خنونه *anounah*, *khanounéh.*

Morveux, مخيط *mokhytt*, امخط *khatt.*

Morvièdre (v. d'Espagne), مريطر *Morbeyttar*, مرباطر *Morbâttir.*

Mosaïque (s.), شغل ابلق *choghl âq*, فسيفسا *fessyfassâ.*

Moscovie, بلد مسقو *beled Mos-q.*

Moscovite, مسقوى *mosqouy.*

Mosquée, جامع *djâmi'*, *djâ-*'*, djâmè'*, مسجيد *mesdjyd*, *sguyd*, pl. مساجيد *mesâdjyd.*

Mostaganem (v. d'Afrique), مستغانم *Mosteghânem.*

Mostanser (n. pr.), المستنصر *êl-Mostanser.*

Mot, كلمه *kelmah*, *kelméh*, *kil-méh*, pl. كلمات *kelmât*, كلام *ke-lâm*; لفظه *lafdah*, *lafzah.*

— Mot à Mot, كلمه بكلمه *kil-mah bi-kilmah*, *kelméh be-kelméh.*

Moteur, حرّاك *harrâk.*

— L'honneur est notre Moteur, الناموس يلزّنا *êu-nâmoussyelezzenâ.*

Motif, سبب *sebeb*, pl. اسباب *âsbâb*, *êsbâb.*

— Que l'intérêt ne soit pas le Motif de vos actions! ما يكن شي لفعالكم سبب الطمع *mâ yekon-chy li-fa'l-koum sebeb êt-tema'.*

Motouakkel (n. pr.), المتوكّل *êl-Motouakkel.*

Mou (adj.), ليّن *leyen*, افتى *êfty*, سهل *sehel*, رطب *retteb*, رطيب *rettyb* (en berbere يسهل *yessehal*, pl. سهلان *sahlân*).

— Il a été Mou, رطب *rattab.*

— Il a rendu Mou (*Voyez* Il a Amolli).

— (poumons d'animal), فشا *fèchê*, ريه *ryah*, *ryéh.*

Mouche, دبّانه *debbânéh*, *deb-*

bânah, pl. دبّان *debbân*, *dobbân*; ذوباب *doubâb*, *dibâb* (en berbere ايزين *îyzyn*, pl. ايزان *îyzân*).

— cantharide, دبّانه ذا الهند *debbânah dê-'l-Hend* (mot à mot mouche de l'Inde).

— à miel (*Voyez* ABEILLE).

Il s'est MOUCHÉ, مخط *makhatt*.

MOUCHERON, برغشه *berghechah*, بقّ *baqq* (*Voyez* COUSIN).

MOUCHETTES, مقص ذا الشمع *miqass dê-s-chemaa*, مقص الشمع *moqass ês-chema'*.

MOUCHOIR, محرمه *moharemêh*, pl. محارم *mohârem*; محارمه *mohâramah*, *mohâreméh*, pl. محارمات *mohâremât* (en berbere تمحرمت *timeharmét*, pl. تمحرمين *timeharmyn*).

MOUETTE, بو عميره *bou-o'meyrah*, طلّيط *toullytt*.

MOUFFLE (*Voy.* POULIE).

MOUILLÉ, مبلول *mabloul*, مفزّك *mouféżzig* (*Voy.* HUMIDE).

Il a MOUILLÉ, بل *bell*.

— (t. de marine), رسا *ressâ*.

— Tu Mouilleras devant la côte d'Oran, ترسى قدام چالى وهران *tersy qoudâm tchâly Ouahrân*.

— Il a été Mouillé (d'un liquide), انبلّ *ênbell*, تبلّل *tebellel*.

MOULE (*Voyez* MODÈLE).

MOULIN, طاحونه *tâounah*, تحونه *tahounah*, طحون *tahoun*, تحون *tahoun*, رحا *rihâ*, *rahâ*, رحاه *rahâh* (en berbere بسيره *tyssyrah*, pl. تيسير *tyssyr*).

— à vent, طاحونه بالريح *tâhounah be-'r-ryh*.

— à bras, رحاه بالدراع *rahâh be-'d-derâ'a*.

— à eau, ناعوره ذا الما *nâourah dê-'l-mâ* (en espagnol *noria*).

Il a MOULU (*Voy.* Il a BROYÉ).

MOURANT (*Voyez* MORIBOND).

MOUSQUET, MOUSQUETON, بانج *toubândj*, بندقيه *bendoqyéh*, *bendoqyah* (*Voyez* FUSIL).

MOUSSE (plante), اشنه *êchenah*, *êchnéh*, تجنجير *tedjendjyr*.

— (écume), رغوه *raghaouah*, *raghaouéh* (*Voyez* ÉCUME).

Il a MOUSSÉ, رغى *raghä*, *raghey* (*Voy.* Il a ECUMÉ).

MOUSSELINE, خاصه *khâssah*, *khâsséh*, شاش *châch*.

MOUSTACHE, شنب *cheneb*, شارب *chareb*, pl. شوارب *chaouâreb*, *chaouârb*; عصافير *a'ssâfyr* (en berbere شلاغم *chelâghem*).

MOUSTIQUAIRE, ناموسيه *nâmousyéh*, *nâmousyah*.

MOUSTIQUE (*Voyez* COUSIN).

Moutarde, خردل *khardel.*

Mouton, حولى *haouly,* خروف *kharouf,* كبش *kabch,* pl. كباش *kebâch;* غنام *ghanâm,* غنمى *ghanemy,* ضانى *dâny* (en berbere اقلواش *âqlouâch,* pl. ايقلواش *îyqlouâchenn*).

— Viande de Mouton, ضانى *dâny,* لحم ذا الغنمى *lahm dê-'l-ghanemy,* لحم الضانى *laham êd-dâny.*

Mouture, طحن *tahn,* تطحين *tettahyn* (*V.* Broyement).

Mouvement, حركه *harakah,* تحريك *tahryk.*

Moyen, طريق *târyq,* سبه *sebéh.*

— Par le Moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'Entremise).

Moyse (n. pr.), موسى *Moussä.*

Il a Mu, حرك *harak.*

— Il s'est Mu, تحرك *teharrak.*

Muet, اخراس *âkhrâss,* اخرس *âkhrass,* pl. خرسان *khersân;* زيزون *zeyzoun,* ابكم *êbkem, âbkam,* plur. بكم *bokm* (en berbere اكوكام *âgougâm,* pl. ايكوكامن *îygougâmenn.*

— Il a été Muet, خرس *kharass,* بكم *bakam.*

Muffle, خنفوفه *khanfoufah.*

Muge (poisson), كحيله *kohylah, koheylah.*

Il a Mugi, جار *djâr, gâr.*

Mulatre, خمرى *khomry,* fém. خمريه *khomryah.*

Mule, بغله *baghlah, baghalah, bâghléh,* pl. بغلات *baghlât, baghalât* (en berbere تاسردونت *tâsserdount,* pl. تيسرداتين *tysserdâtyn*).

Mulet, بغل *baghl, baghal,* pl. بغال *beghäl,* ابغال *âbghâl, êbghâl* (en berbere اسردون *âsserdoun,* pl. ايسرداتين *îyserdâtyn*).

— Chargez vos Mulets ! حمّلوا ابغالكم *hammeloû êbghâlkoum !*

Multiplication, تكثير *tekthyr, teksyr,* ضرب *darb.*

Il a Multiplié, كثر *katthar.*

Multitude, كثره *kethréh, kothrah, kothréh.*

Munitions, ذخيره *dekhyrah,* pl. دخيرات *dekhyrât.*

— de bouche, اقامه *îqâméh,* pl. اقامات *îqâmât.*

— de guerre, جبخانه *djebkhânéh,* pl. جبخانات *djebkhânât.*

Muphti, مفتى *moufty.*

Mur, Muraille, حايط *hâytt,* pl. حايطان *hâyttân;* حيط *haytt,* صور *sour,* سور *sour,* pl. اسوار *âssouâr.*

— Vieux Mur, ردم *redem*, pl. ردوم *rodoum*.

Mur (mûri), مشتوى *mechtouy*, مستوى *mestouy*, ناضج *nâddedj*.

Murad (n. pr.), مراد *Mourâd*.

Mure, توته *toutah*, pl. توت *tout*.

— rouge, توت الاحمر *tout êl-âhmar*.

— blanche, توت الابيض *tout êl-âbyadd*.

Il a Muré, حوّط *haouatt*.

Il a Muri, اشتوى *échtouey*, نضج *naddadj*, *naddag*.

Murier, شجره ذا التوت *chedjerah dê-'t-tout*, شجرة التوت *chagerét êt-tout*, سجره ذا التوت *sadjerah dê-'t-tout*.

Murmure, تمرميـر *temermyr*, هدر *heder*, *hedr*.

Il a Murmuré, مرمر *mermer*, هدر *hadar*, *heder*.

Musc, مسك *mesk*, مشك *mechk*, *mouchk*.

Muscade, الجوز الطيب *êl-djouz êt-tayeb*, *êl-gouz êt-tayeb*, گوز ذا الطيب *gueouz dê-'t-teyb*.

Muscat (raisin), عينب المسكى *a'yneb êl-mesky*.

Muscle (*Voyez* Nerf).

Musicien, عوّاد *a'ouâd*.

— (chanteur), (*V*. ce mot).

— (joueur d'instrument), (*Voy.* Instrument).

Musique, موسيقه *moussyqah*, اله *âlah*, *âléh*, علم التغنّى *i'lm êt-teghanny*.

Mustafa (n. pr.), مصطفى *Moustafä*, *Moustafey*.

Musulman, مسليم *mouslym*, مسلم *mouslem*, pl. مسلمين *mouslemyn*; مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn*.

— Les Musulmans, اهل الاسلام *âhl êl-îslâm*.

Mutation (*Voyez* Change).

Mutilation, تقطيع *teqty'*, تفسيد *tefsyd*.

Mutilé, مقطوع *maqtou'*, مفسّد *mofessed*.

Il a Mutilé, قطّع *qatta'a*, فسّد *fassad*, *fessed*.

Mutin (*Voy*. Rebelle).

Mutuel (*Voyez* Réciproque).

Mutuellement (*Voyez* Réciproquement).

Myrrhe, مرّ *mourr*.

Myrte, اس *âs*, ريحان *ryhân*, *rayhân*.

Myry (*Voyez* Impôt).

Mystère, Mystérieux (*Voyez* Secret).

N

N, cette consonne de l'alphabet français correspond entièrement au *noun* (ن), quatorzième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-cinquième de leur alphabet moderne, et dix-septième de celui des moghrebins, نون *noun*.

Nabot (*Voyez* Nain).

Nabuchodonosor (n. propre), بختنصر *Bakhtenessar*.

Nacelle, صندال *sendâl*, pl. صنادل *senâdel* (*Voy.* Canot).

Nacre de perle, صدف *sadaf*, pl. اصداف *âsdâf*.

Nage (subst.), (*V.* Natation).

— A la Nage, بالعوم *bi-'l-eu'oum*.

Il a Nagé, عام *a'âm*, عمّ *a'mm*, سبح *sabah*, استلد *ésteled*.

— Il Nagera, يعوم *yeu'oum*, *ya'oum*.

Nageoire, جوانح *djouânèh*, *gouânèh*.

Nageur, عوّام *a'ououâm*.

Nayl (trib. de l'Atlas), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl*.

Nain, قمبور *qambour*, plur. قمبورين *qambouryn*; وشفون *ouchefoun* (en berbere وزّيل *ouezzyl*, pl. ايوزلان *îyouezlân*).

Naissance, ولادة *oulâdéh*, ميلاد *mylâd*, مولود *mouloud*, ولاد *ouilâd*, توّلود *teouelloud*, مولد *moulad*, *mouled*, توليد *toulyd*.

— Le jour de la Naissance du Prophète, ميلاد النبى *mylâd ên-Naby*.

Naphte, نفط *naft.*.

Naplouse (v. de Syrie), نابلوس *Nâblouss*, *Nâboulouss*.

Nappe de table, ملايه *melâyah*, *melâyéh*, pl. ملايات *melâyât*.

Narcisse, نرجس *nardjiss*, *nerdjess*, *nerguess*, نسرى *nesry*, رنجس *rendjess*, الورد الابيض *êl-ouerd êl-âbyadd*.

— jaune, حنزق *hanzaq*, بنزق *banzaq*.

Nard, ناردين *nârdyn*.

Narine, منخر *monkhar*, plur. مناخر *menâkher* (*Voyez* Nez).

Narrateur, حكاوتى *hikâouaty*, pl. حكاوتيه *hikâouetyéh*; راوى *râouy*.

NARRATION, حكى *heky* (*Voyez* HISTOIRE, HISTORIETTE).

Il a NARRÉ, حكا *hakâ*, خصّ *khass*, وصّف *ouassaf* (*Voyez* Il a RACONTÉ).

NASILLARD, اخنّ *âkhann*.

Il a NASILLÉ, خمخم *khamkham*.

Pays NATAL, بلد التوليد *beled êt-touelyd*.

— J'aime mon pays Natal, نحبّ البلد الّى تولّدت فيه *nehobb êl-beled êlly touelledt fy-hi*.

NATATION, عوم *a'oum*, *eu'oum*.

NATION, ملّه *millah*, *mellah*, pl. ملّات *mellât*; امّة *ômméh*, *ômmah*, pl. امم *âmam*; فيه *fyéh*, *fyah*, pl. فيات *fyât*.

NATIONAL, متاع الامّة *metâ' êl-ômmah*, بلدى *beledy*.

NATIVITÉ (*Voyez* NAISSANCE).

NATOLIE (Asie mineure), انادول *Anâdoul*.

NATROUN, ناطرون *nâttroun*, نطرون *nattroun*.

— Lac de Natroun (en Egypte), بركة نطرون *birkét-Nattroun*.

NATTE de sparterie, حصره *hasserah*, حصيره *hassyrah*, pl. حصرا *hosrâ*, حصير *hassyr*, *hassayr* (en b. تغرتيلت *teghertylt*, تكرتيل *taguertyl*, pl. تيكرتيال *tyguertyâl*).

— Il dort sur la natte, هو نايم على الحصير *houe nâym a'lä êl-hassyr* (c.-à-d. il est pauvre).

— Fabricant de Nattes, حصّار *hassâr*, pl. حصّارين *hassâryn*.

NATURALISTE, طبعىّ *taba'yy*.

NATURE, طبيعيه *tebya'yéh*, *tebya'yah*.

NATUREL (subt.), طبع *toba'*, *teba'* (*V.* NATURE, CARACTÈRE).

— (adj.), طبيعى *tabya'yy*, طبعىّ *teba'yy*.

— La liberté du langage est Naturelle à l'homme, حريّة اللسان هى طبيعيّة الانسان *harryét êl-lissân hye tabya'yyét êl-ênsân*.

— Fils Naturel (*V.* ILLÉGITIME).

— Parties Naturelles de l'Homme (*Voyez* VERGE, TESTICULES).

— de la femme (*Voy.* VAGIN, VULVE, MATRICE, PARTIE).

NAUFRAGE, تكسير *teksyr*, انكسار *înkissâr*, غرق *gharq*.

— Il a fait Naufrage, تكسّر *tekasser*.

Combat NAVAL, حرب فى البحر *harb fi-'l-bahar*.

NAVET, لفت *left*, *loft*,

اللفت، المحفور *êl left êl-mahfour.*

Navette de tisserand, مقوق *maqouq*, نزق *nezq.*

Navigable, سهل السفر *sehel ês-sefr.*

— Ce détroit est partout Navigable, هذا البوغاز سفره يسهل كلّه *hadâ êl-boughâz sefr-ho yessehel koll-hou.*

Navigation, سفر بالبحر *safr bi-'l-bahar.*

Il a Navigué, سفر بالبحر *sâfar bi-'l-bahar*, سفر *safer.*

Navire, مركب *merkeb*, plur. مراكب *merâkeb;* سفينة *sefynah*, شقف *chiqaf, cheqof, cheqef* (d'où le fr. *esquif*), pl. شقوف *cheqouf* (en berbere شقف *cheqaf*, plur. شقوف *cheqouf*), (*V.* Vaisseau).

— Navire à deux mâts, شطية *chittyah*, شيطية *chayttyah*, بطاش *battâch* (d'où le fr. *patache*).

— marchand, شقف بازركان *cheqef bâzergân.*

Nayl (tribu d'Afr.), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl.*

Nazareth (bourg. de Syrie), ناصرة *Nâssarah*, نصرة *Nassaréh.*

Ne (part. nég.), (*V.* Non).

— Je Ne veux pas, ما باريدشي *mâ bêryd-chy*, ما احبّ شي *mâ âhobb-chy.*

— Je Ne sais pas, ما اعرفشي *mâ â'raf-chy*, ما بعرفشي *mâ ba'-raf-chy.*

— Ne le fais pas! ما تعملهُ شي *mâ ta'mel-hou-chy!*

— Il N'a que cela, لهُ بس هذا *le-ho bess hadâ.*

Il est Né, ولد *ouled*, تولّد *touelled*, دزد *dezad*, ازداد *êzdâd.*

Néanmoins (*V.* Cependant).

Néant, لاشي *lâ-chy.*

— Il a réduit au Néant, هلّك *hallak*, *hellak* (*Voy.* Il a Anéanti).

Nébuleux, مغيّم *mogheyyem.*

Nécessaire, لازم *lâzem.*

— Il a été Nécessaire, لزم *lazam*, *lezem* (*Voyez* Il a Fallu).

Nécessairement, بلزوم *be-lazoum*, باللزوم *bi-'l-lazoum*, لازم *lêzem.*

Nécessité (*Voyez* Besoin).

Nécromancien (*V.* Magicien).

Nedjd (province de l'Arabie), النجد *ên-Nedj*, *ên-Negd.*

Nef d'église ou de mosquée, بلاطه *belâttah*, pl. بلاطات *belattât.*

Négatif, منكرى *monkery.*

Négation, نكرة *nokrah*, انكار *înkâr.*

Il a Négligé, غفل *ghafal*, عطل *a'ttal*, استهزا *êsteheza*, فرط *feroit.*

Négligence, اغفال *ighfâl*, غفله *ghafléh*.

Négligent, غافل *ghâfel*, غفلان *ghafelân*.

Négoce (*Voyez* Commerce).

Négociant, تاجر *tâdjyr*, *tâgyr*, *tâguyr* (*Voyez* Commerçant, Marchand).

Il a Négocié, تجر *tadjer* (*Voy.* Il a Commercé).

Nègre, اسود *âssouad*, plur. سودان *soudân*; وصيف *oussyf*, pl وصفان *oussefân*; عبد *a'bd* (en berbere اقلى *âqly*).

Negresse, سودا *soudâ*, خادمه *khâdeméh*, pl. خدم *khedem*, *khodom* (en berbere تـقليت *taqlyt*).

Neige, ثلج *tseldj*, *theldj*, *thelg*, *thildj* (en berb. ادفل *êdfil*, *âdfel*).

— Blanc comme Neige, ابيض زى الثلج *âbyadd zay êt-tseldj*.

Il a Neigé, ثلج *thaladj*, *thalag*, *tsaladj*.

Nénufar blanc, نوفر *neoufar*, نيلوفر *nyloufar*.

— bleu, بشنين *bachnyn*.

Nerf, عرق *eu'rq*, pl. عروق *ou'rouq*; عرقوب *a'rqoub*, عصبه *a'sbah*, pl. عصب *eu'sb* (en berbere ازا *âzâr*, pl. ايزوران *îyzourân*).

— L'excès du vin affaiblit les Nerfs du corps, كثرة النبيد ترخى عصب الجسم *katrét ên-nebyd terkhy eu'sb êl-djessem*.

Nerveux, معصوب *ma'ssoub*.

Net, نظيف *naddyf*, نضيف *neddyf*, *naddyf*, صافى *sâfy*.

Nettoyé, منظوف *mandouf* (*Voyez* Lavé).

Il a Nettoyé, مسح *messèh*, نظف *naddaf*, *neddef*, نقى *naqqä* (*Voyez* Il a Lavé).

Nettoyage, Nettoiement, مسح *meshh*, تمسيح *temsyh*, تنقيه *tanqyah* (*Voy.* Lavage).

Neuf (nouveau), (*V.* ce mot).

— (nombre), تسعه *tessa'h*, *tessa'ah*, تسع *tessa'*, تسعد *tessou'd* (en berb. دزع *deza'*, تزعو *teza'ou*).

— Neuf à Neuf, تساع تساع *tasâa' tasâa'*.

— Neuf cents, تسع مايه *tesa' mâyéh*, تسعميه *tesa'myéh*.

— Neuf mille, تسعة الاف *tesa't-êlâf*.

— Neuf dixièmes, تسع اعشار *tesa' âa'châr*, تسع عشور *tesa' ouchour*.

Neuvième, تاسع *tâssé'*, *tâssa'*, fém. تاسعه *tâssa'h*.

— Un Neuvième, تسع *tousea'*.

Neveu, حفيد *hafyd*, plur. حفادان *hafâdân*; ابن اخو *ébn*

âkhou (m. à m. fils du frère), (en berbere ميس اغنا *myss-îghnâ*); ابن اخت *êbn ôkht* (fils de la sœur), (en berbere ميس بوولتمه *myss bououeltemah*).

Nez, مناخير *manâkhyr*, منخار *mounkhâr*, *minkhâr*, منخر *menakher*, pl. مناخر *manâkher*; انف *ênf*, pl. اناف *ânâf*, *ênâf*; نيف *nyf*; خشم *khâchem*, pl. خشام *khechâm* (en berb. تنزرت *tanzart*, pl. انزارن *ênzâreun*; خنفور *khonfour*).

Ni, لا *lâ*, ولا *ou-lâ*, *oue-lâ*.

— Ni grand, Ni petit, لا كبير ولا صغير *lâ kebyr, ou-lâ soghéyr*.

— Ni bien, Ni mal, لا خير ولا شرّ *lâ kheyr, oue-lâ cherr*.

Niais, قليل النيه *qalyl ên-nyéh* (*Voy*. Imbécile, Nigaud).

Niaiserie (*V*. Imbécillité).

Il s'est Niché (*V*. Il a fait un Nid).

Nid, عش *ou'sch*, pl. عشوش *ou'chouch*.

— Il a fait un Nid, عشش *a'chach*, , حشش *hachich*.

Nièce, حفيده *hafydah*, pl. حفيدات *hafydât*; بنت اخو *bent âkhou* (m. à m. fille du frère), (en berb. ايلس اغنا *îyless-îghnâ*); بنت اخت *bent-ôkht* (fille de la sœur); (en berbere ايليس بوولتمه *îylyss bououeltemah*).

Nié, منكور *mankour*.

Il a Nié, نكر *nakar*.

Nigaud, قليل الحدقه *qalyl êl-hidqah*, قليل الشتاره *qalyl ês-chetârah* (*Voyez* Niais).

Nil (fl.), نيل *Nyl*, بحر النيل *bahar ên-Nyl*, بحر *bahar*.

— La crue du Nil a été complète, واقا النيل *ouâfâ ên-Nyl*, النيل كان وافيًا *ên-Nyl kân ouâfyânn*, وافا البحر *ouâfâ êl-bahar*.

Nisan (*Voyez* Nysan).

Nitre, نطـــرون *nattroun*, ملح ذا البارود *milh dê-'l-bâroud*.

Nizlah (ville d'Afr.), النزله *ên-Nizlah*.

Noble, شريف *cheryf*, plur. شرفا *chorfâ*, *chorefâ*.

— Le plus Noble des hommes est celui qui est utile aux hommes, اشرف الناس من ينفع الناس *âcheraf ên-nâs men yenfa' ên-nâs*.

Noblesse, شرف *chof*, *cherf*.

Noce, عرس *ou'rss*, *ou'rouss*, *e'ress*, *eu'ress*, *eu'rs*, pl. عرسات *ou'roussât*, *eu'ressât* (en berbere ثمغارا *themghârâ*).

Nocturne, ليليّ *leylyy*.

Noé (n. pr.), نوح *Nouh*, *Nouah*.

Nœud, عقد *a'qd*, *a'qod*, عقدة *eu'qdah*, pl. عقد *ou'qd*, *ou'qoud* (en berbere ثيرسي *thyersy*).

Noir, اسود *âsouad*, *êsoued*, fém. سودا *soudâ*; اكحل *âkehal*, *êkehal*, *âkehel*, كحل *kahal*, fém. كحلة *kahlah* (en berbere ابركان *âberkân*), دابركان *dâbrikân*, fém. تبركنت *tebrikent*).

— Le Noir des yeux (*V.* Yeux).

Noiratre, اسمر *âsmar*, متسود *motsaoued*, متكحل *motkehel*.

Noirceur, سوادة *souâdéh*, *souâdah*, كحولة *kohoulah*.

Il a Noirci (v. a.), سوّد *saouad*, كحّل *kahhal*.

— (v. n.), اسودّ *êssouadd*, اكحلّ *êkehall*.

Noisetier, شجرة البندق *chadjerat êl-bendoq*, *chaguerét êl-bendoq*, شجره ذا البندق *chadjerah dê-'l-bendoq*, سجره ذا البندق *sadjerah dê-'l-bendoq*. سجرة البندق *sedjerat êl-bendoq*.

Noisette, بندق *bendoq*.

Noix, جوزة *djouzah*, *gouzah*, جوز *djouz*, *gouz*, pl. اجواز *êdjouâz*, *êgouâz*; ڤوز *gueouz*, *gouz*, كركاع *guergâ'a*.

— muscade, الجوز الطيب *êl-djouz êt-tayib*, *êl-gouz êt-tayeb*, ڤوز ذا الطيب *gueouz dê-'t-teyb*, جوز طيّب *djouz teyyb*.

— de galle, عصفة *a'asfah*, pl. عصف *a'asf* (*Voyez* Galle).

Nolis, نولون *nouloun*.

Nom, اسم *îsm*, *êsm*, *êssem*, pl. اسما *êsmâ*, اسامي *âssâmy* (en berb. اسم *îsm*, pl. اسماون *îsmâouenn*).

— Au Nom, بسم *bi-sm*, باسم *be-îsm*.

— Au Nom de Dieu, بسم الله *bi-sm Illah*.

— Quel est ton nom ? كيف اسمك *kyf îsm-ak?* ايش اسمك *êy-ch îsm-ak?*

Arabes Nomades, عربان *ou'rbân* (*V.* Bédouin).

Nombre, عدد *a'aded*, pl. اعداد *ê'dâd*.

— Ils nous ont accablés par le Nombre, تكاثروا علينا *tekâtheroû a'lay-nâ*.

— En petit Nombre, قليل *qalyl*.

Il a Nombré (*V.* Il a Calculé).

Nombreux, كثير *kethyr*, *ketsyr*, fém. كثيرة *kethyréh*, *ketsyrah*; عدّد *a'dded*, عديد *a'dyd*.

Nombril, سرّة *sorrah*, *serrah*, pl. سرّات *sorrât* (en berbere ثيمط *tsymett*, pl. ثيمطن *tsimittinn*; تجعبوت *tedja'bout*).

Nommé, مسمّى *mossemmy*.

Nomination, تسمية *tesmyéh*, *tesmyah*.

Il a Nommé, سمّا *semmâ*.

— Comment Nommes-tu ceci? كيف تسمّى هذا *kyf tessemmey hadâ?* كيف تسمّى دى *kyef tessemmy dy?*

— Comment le Nommes-tu? اسمهُ *ism-hou?* كيف اسمهُ *kyef ism-hou?*

— Je me Nomme Joseph, اسمى يوسف *ism-y Youssouf*.

Non, لا *lâ*, ما *mâ*, لم *lam*, لالا *lâ-lâ* (en b. واه *ouâh*, ور *ouer*).

— Ne dis pas Non! ما تـقول لا *mâ teqoul lâ!*

— Viendras-tu ou Non? تجى او لم تجى *tedjy âou lam tedjy*.

— Non je ne boirai pas, لا ما نشربشى *lâ mâ necherob-chy*.

— Sa bouche est celle d'un honnête homme, où le oui est le oui et le non est le non, لهُ فمّ الصالح عندهُ ايوا نعم ولا لا *le-hofoumm ès-sâlèh, a'nd-ho éyouâ na'am ou-lâ lâ*.

Nonante (*V.* Quatre-Vingt-dix).

Nonchalance (*Voyez* Négligence, Paresse).

Nonchalant (*V.* Négligent).

Nonobstant, ولوكان *ou-loukân*.

Nopal (arbuste), صبر *sabar*, شجر الناصر *chadjar ên-nassâr*, سجرة كرموس ذا النصرى *sedjerét kermous dê-'n-nassarä* (m. à m. figuier des chrétiens).

Noradin (n. pr.), (*Voy.* Noureddin).

Nord, شمال *chemâl*, بحرى *bahry*, جوف *djouf*.

— Vent du Nord, جرج *djerdj*, *djeredj*, *gerg*, شمالى *chemâly*.

— du Nord-ouest, سماوى *semâouy*, *samâouy*.

— du Nord-est, شرقى مجرّج *cherqy medjerredj*, *charqy moudjerredj*.

Nos (pr. poss.), (*Voy.* Notre).

— Nos livres, كتب متاعنا *koutoub metâ'-nâ*, كتبنا *koutoub-nâ*.

— Nos ames, انفوسنا *ônfous-nâ*.

Notaire, شاهد عداله *chahed a'dâlah*, pl. شواهد عداله *chouâhid a'dâlah*; عادل *a'âdel*.

Note, علامه *a'lâméh*, *a'lamah*.

Il a Noté, اعلم *â'alam*, رسم *rassam*, *ressem*.

Notification, اعلام *i'lâm*.

Il a Notifié, علم *a'llam*, اخبر *âkhbar*, استخبر *êstakhbar*.

Notre, نا -*nâ*, لنا *lé-nâ*, ديالنا *dyēl-nâ*, بتاعنا *betâ'-nâ*, متاعنا *metâ'-nâ*, بتوعنا *betou'-nâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— Notre père, ابونا *âbou-nâ*.

— Notre mère, امّنا *ômme-nâ*.

— Notre maison, دارنا *dâr-nâ*, بيتنا *béyt-nâ*.

— Notre armée, عسكرنا *a'as-ker-nâ*.

— Voilà votre porte, et voici la Nôtre, ذاك بابكم و ده بابنا *dak bab-koum, ou-déh bâb-nâ*.

— Votre ennemi est le Nôtre, عدوكم عدونا *a'dou-koum a'dou-nâ*.

Nouayl (tribu d'Afrique), بنى نوايل *Beny-Noouâyl*.

Noué, معقود *ma'aqoud*.

Il a Noué, عقد *a'aqad, a'qed*.

— Il Nouera, يعقد *ya'qod, ya'qed*.

Noueux, كثير العقد *ketsyr êl-ou'qoud, kethyr êl-ou'qd*.

Noureddin (n. pr.), نورالدين *Nour-êd-dyn*.

Il a Nourri, قات *qâtt*, طعم *ta'am*.

— Il Nourrira, يقوت *yqoutt*, يطعم *ytta'am*.

Nourrice, داية *dâyah, dâyéh*, ديه *dyah, dyéh, dayah, dayéh*, رضّاعة *reddâa'ah*, رطاة *rettâah*, رطعة *retta'ah*, ربّاية *rebbâyah, rebbâyéh*, ربيبة *rebybah, rebybéh*, (en berbere تسطود *tessottoud*).

Nourrissant, قايت *qâytt*.

Nourriture, طعمة *ta'amah, ta'améh*, عيشة *a'aychah, a'ychéh* (*Voyez* Aliment).

Nous, نحن *nahana, nahann*, احنا *êhanâ, âhnâ*, حنّا *hannâ*, نحنا *nahnâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— (régime), نا -*nâ*.

— De Nous, نا -*nâ*.

— A Nous, لنا *le-nâ, li-nâ*.

— Avec Nous (*Voyez* Avec).

— Nous écrivons, نكتب *nektob*, منكتب *menektob*, نكتبوا *nekteboû*.

— Nous avons écrit, كتبنا *katabnâ*.

— Ayez pitié de Nous! ارحمنا *êrehm-nâ!*

— Pardonne-Nous! اغفور لنا *êghfour le-nâ!*

— Donne-Nous la permission! اعطينا الاجازه *â'tty-nâ êl-êdjâzéh!*

— Il Nous a battus, ضربنا *da-rab-nâ*.

— Ceci est à Nous, هذا متاعنا *hadâ metâ'-nâ*.

— Nous-mêmes (*Voy.* Même).

Nous-Mahboub (monnaie d'or d'Egypte), (*V.* Demi-Mahboub).

Nous-Soultany (monn. d'Alger), (*Voy.* Demi-Sultanin).

Nous-Boudjou (monn. d'Alger, en argent, qui vaut 90 cent.), نصّ بوجو *nouss-boudjou*.

Nouveau, جديد *djedyd, gue-*

dyd, fém. جديدة *djedydah*, *guedydéh*, pl. جدد *djoudoud*, *goudoud*.

— De Nouveau, عود *a'oud*, *a'oued*, ايضا *âyddânn*.

— Nouvelle lune, اوّل القمر *âouel êl-qamar* (*Voy.* Croissant de la Lune).

NOUVELLE (s. f.), خبر *khabar*, pl. خبورات *khebourât*.

— Quelle Nouvelle y a-t-il? اى شي خبر *êy-chy khabar?* اش خبر *êch khabar?*

— Il n'y a pas de Nouvelles, ما فيه شي خبر *mâ fy-hi chy khabar*, ما فيش خبر *mâ fy-ch khabar*.

— Avez-vous des Nouvelles? عند كم خبر *a'nde-koum khabar?*

— Ne nous laissez pas ignorer les Nouvelles? لا تغيب عنا خبورات *lâ tegheyb a'n-nâ khebourât*

NOVEMBRE, تشرين الثانى *techryn êl-thâny*, تشرين الاخر *techryn êl-âkher*, هتور *hatour*, هاتور *hâtour*, نونبر *nouenber*, نوّنبر *nououenber*, نونبريس *nouenbrys*.

NOVENAIRE, تساعى *tessâa'y*.

NOVICE, متعلم *mota'allem*.

NOYAU, بزر *bezr*, لبّ *lebb*, عجمة *a'djemah*, *a'djeméh*, *a'gueméh*. عضم *a'ddom*, قلب *qalb*,

— de datte, نوا *neouâ*, *niouâ*, نوايه *neouâyah*, *neouâyéh*.

NOYÉ, مغرّق *mogharreq*.

Il a NOYÉ, غرّق *gharraq*.

— Il s'est Noyé, غرق *gharaq*, *ghoreq*, جيف فى الما *djeyeffy-'l-mâ*.

NOYER (arbre), شجرة الجوز *chadjerat êl-djouz*, *chaguérét êl-gouz*, شجره ذا الكوز *chadjerah dê-'l-gueouz*, سجره ذا الكوز *sâdjerah dê-'l-gueouz*, سجرة الجوز *sedjerat êl-djouz*.

NU, عرّى *aryy*, عريان *a'ryân*, *eu'ryân*, fém. عريانه *a'ryânéh*, *eu'ryânah*; معرّى *mo'arry*.

— Nu-pieds, حفيان *hafyân*, حافى *hâfy*,

— Il a été Nu, عرى *a'rä*, *a'rey*, تعرّى *te'arrä*.

— Il a mis à Nu, عرّى *a'rrä*, *a'rrey*, زلّط *zallatt*.

— Tout à fait Nu, عريان بالزلط *a'ryân be-'z-zelt*.

NUAGE, سحابه *sehâbah*, *sehâbéh*, *sohâbah*, pl. سحاب *sehâb*, *sahâb*, *sohâb*, سحابات *sehâbât*; غيمه *gheymah*, *gheyméh*, pl. غيم *gheym*, غيام *ghyâm* (en berb. اسيكنه *âssyguenah*, اسيغنا *êssyghnâ*).

— L'air est rempli de Nuages, هوا مغيم *haouâ moughaym*.

Nubie (pays d'Afr.), النوبـيه *ên-Noubyéh*, بلد النوبا *beled ên-Noubâ.*

Nubien, نوبى *nouby*, pl. نوب *noub*, نوبا *noubâ.*

L'âge Nubile, البلوغ *êl-belough*, *êl-balough.*

— Elle est Nubile, هى فى البلوغ *hya fy-'l-belough.*

Nudité, عريه *o'ryah*, *eu'ryéh*, عرّى *o'rrey*, زلط *zelt.*

Nue, Nuée (*Voy.* Nuage).

Il a Nui, ضرّ *darr*, *deir* (*Voyez* Il a fait Tort).

— Il Nuira, يضرّ *ydderr.*

Nuisible, ضار *dârr*, ضارر *dârer.*

Nuit, ليله *leyleh leylah*, *lylah*, *lyléh*, pl. ليلات *leylât;* ليل *leyl*, *lyl*, pl. لىالى *leyâly*, ليال *leyâl* (en b. ايط *îytt*, دكّيظ *degguydd*, اظ *îdd*).

— De Nuit (*V.* Nuitamment).

— Cette Nuit, عند الليل *a'nd êl-léyl* (en berbere اظا *îddâ*).

— Pendant toute la Nuit, طول الليل *toul êl-léyl.*

— Il fait Nuit, يمسا *yemsâ.*

— Il a passé la Nuit, بات *bât.*

— Où passerons-nous la Nuit? احنا الليله فاين راحين نبات *êhanâ êl-leylah fâyn râhyn nebât?*

Nuitamment, ليــلا *leylân*, بالليل *bi-'l-leyl*, فى اليل *fy-'l-léyl.*

Nuitée, بيت *byt.*

Nul, لا احد *lâ âhd*, ما احد *mâ âhd.*

Nulle part, لا فى احد موضع *lâ fy âhd moudda'.*

Nullement, لا با لكلّ *lâ-bi-'l-koll*, لا البتاً *lâ êlbetânn*, لا البته *lâ êlbetah* (*Voyez* Aucunement).

Numération, حساب *hissâb.*

Numéro, رسم *ressem*, pl. رسوم *roussoum*, نمره *noumréh*, *noumeroh*, نمرة *noumrét.*

Nuptial, متاع العرس *metâ' êl-ou'rouss.*

Nuque du cou, قـفـا *qafâ*, نـقره الرقبه *noqrat êr-roqbah.*

— Coup à la Nuque, شكطيه *chekttyah.*

— Coup du plat de la main sur la Nuque, ززّه *zezzah.*

Nutritif (*Voyez* Nourrissant).

Nutrition, تربيه *terbyah* (*V.* Nourriture).

Nymphea (pl.), (*V.* Nénufar).

Nysan (huitième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'avril), نيسان *nyssân.*

O

O, cette voyelle de l'alphabet français n'a pas de correspondante dans l'alphabet arabe; mais on l'exprime par le signe appelé *dammah* (ُ), placé au-dessus de la consonne avec laquelle ce son s'articule.

En conséquence, ce signe placé sur l'*élif* (ا), de cette manière أ, lui donne la valeur de *ô* long: lorsque le *a'yn* (ع) en est ainsi accompagné (عُ), il prend alors le son d'un *o* guttural, presque semblable à notre *eu* français.

Du reste ce signe, comme tous les autres signes-voyelles, est toujours négligé par l'écriture vulgaire.

O! (interj.) يا *yâ!* ايها *éyhouâ!* fém. ايتها *aythâ;* اى *éy!*

Oasis, الـــواح *élouâh*, pl. الواحات *élouâhât.*

Obbad (mont. près de Trémecen), العبّد *él-O'bbad.*

Il a Obéi, طاع *tâ'a*, انطاع *éntâ'a* (*Voyez* Il a Cédé).

—Il Obéira, يطوع *yttou'*, يطيع *ytty'a.*

Obéissance, طاعه *tâ'ah*, اطاعه *ïttâ'ah.*

Obéissant, طايع *tây'.*

Obélisque, مسلّه *messallah*, pl. مسال *messâl;* ابره *ibréh*, عمود *a'moud* (*Voyez* Luxor).

Obéré de dettes, غرق فى الدين *ghâreq fy 'd-deyn.*

—Il a été Obéré, غرق فى الدين *gharaq fy 'd-deyn.*

Obéyd (n. pr.), عبيد *O'béyd.*

Il a Objecté, قابل *qâbal*, اعترض *è'terad.*

Objection, مقابله *moqâbelah*, *moqâbeléh*, اعتراض *i'tirâdd.*

Objet, شى *chy*, *chey*, حاجه *hâdjéh*, *hâguéh*, امر *âmr.*

—Souviens-toi de l'Objet dont nous avons parlé, افتكر انت فى الامر الى كلمنـــا فـــيـــه *éfteker ênte fy êl-âmr êlly kellem-nâ fy-hi.*

— Ne parlons plus de cet Objet, ما نقول شي اكثر في هذا *mâ neqoul-chy âkthar fy hadâ.*

— Emporte les Objets que j'ai vendus, شيل الحوايج الّي بعتهم *chyl êl-haou âydj êlly ba't-houm.*

Obligation (*Voyez* Contrat, Contrainte, Devoir).

Il a Obligé (forcé), اجبر *êdjbar, êgbar,* كلّف *kallaf, kellef* (*V.* Il a Contraint).

— (fait du bien), احسن *êhssân.*

Obligeant (*Voyez* Bienveillant).

Oblique, عـــاوج *a'âouadj, a'âouedj, a'âouag.*

Obole, جديد *djedyd, guedyd.*

Obscur, مظلوم *medloum, madloum,* مظلّم *mozzallem.*

Il a Obscurci, اظلم *êzlam, êdlam.*

Obscurité, ظلام *zalâm, zelâm, delâm, dalâm,* اسلّاس *êssellês,* ظلّ *zall, zell, dall, dell,* ظلمه *zoulméh, doulmah* (en berb. تلاس *telâss*).

Obsèques (*V.* Enterrement).

Observateur, مناظر *menâzer, menâdder.*

Il a Observé, نظر *naddar, nazzar,* ناظر *nâddar, nâzzar* (*Voy.* Il a Examiné).

Obstacle, منع *mena'.*

Obstination, قسوحة الراس *qassouhét êr-râss.*

Obstiné, معـكّـس *moakkess, moakkiss,* قسيح الراس *qassyh êr-râss.*

Il s'est Obstiné, قسح راسهُ *qassah râss-ho.*

Obstinément, بقسوحة الراس *beqassouét êr-râss.*

Il a Obtempéré (*V.* Il a Obéi).

Obtention, نيل *nyl.*

Il a Obtenu, نال *nâl,* بلغ *belagh.*

— Il Obtiendra, ينال *ynâl.*

— Elle a Obtenu, à force d'instances, ce qu'elle demandait, ما طلبت هي بكثرة الرغب نالـتـــهُ *mâ talabét hya be-kethrét êr-roghb nâlét-ho.*

Obtus, مدواخ *madouâkh.*

Obus, قمبره *qombarah.*

Occasion, فرصه *forsah, forséh,* موجبه *moudjebah, moudjebéh,* موجده *moudjedah, moudjedéh.*

— Tu me les enverras par la première Occasion, ترسلهـــم ليلي مع اوّل مـــوجـــبـــه

tersel-houm lyl-y mâ âouelah moudjebah.

— Profite de l'Occasion! امسك الفرصه *êmsik êl-forsah!* املك الفرصه *êmlik êl-forsah!*

L'Occident, الغرب *êl-gharb*, المغرب *êl-Moghreb.*

Occidental, غربى *gharby*, مغربى *moghreby, mogharby*, متاع الغرب *metâ' êl-gharb.*

Occipital, قفاى *qafây.*

Occiput (*Voyez* Nuque).

Occulte, خفى *khaffy*, خفيان *khafyân* (*Voyez* Caché, Sécret).

Occupation, شغل *choghl, choghel*, pl. اشغال *êchghâl*, شغول *choghoul.*

Occupé d'affaires, مشغول *mechghoul*, لاهى *lâhy*, مشطون *mechttoun.*

Il a Occupé, شغل *chaghal*, لهى *lahhä.*

—Il a été Occupé, اشتغل *êchteghal*, لها *lahâ*, استغل *êstaghal.*

— Je suis Occupé, انا مشغول *ênâ mechghoul.*

— Pourquoi viens-tu quand je suis Occupé? لمّا انا مشغول لاى انت جاى *lammâ ânâ mechghoul lây ênte djây?*

Occurrence, استقبال *îstaqbâl* (*Voy.* Occasion).

Océan, بحر *bahar, bahr*, البحر المحيط *êl-bahar êl-mohyt*, البحر الكبير *êl-bahar êl-kebyr* (m. à m. la grande mer).

Octave d'une fête, سابع العيد *sab'-êl-i'yd* (m. à m. le septième de la fête).

Octobre, تشرين الاوّل *techeryn êl-âouel*, بابه *bâbah, bâbéh*, اكتوبرس *ôktoubriss*, اقتوبر *ôqtouber*, اكتوبر *ôktouber.*

Octonaire, ثمانى *thoumâny.*

Il a Octroyé, نعم *na'am* (*Voy.* Il a Accordé).

Odeur, ريحه *ryhah*, نشق *nechq*, بنّه *bennéh, bennah*, plur. بنان *benân.*

Odieux (*Voyez* Détestable).

Odorat, شمّ *chemm, chimm* (en berbere ايتفوح *îytfouh*).

Odoriférant (*V.* Parfumé).

Œil, عين *a'yn*, pl. عيان *a'yânn*, عيون *ou'youn, eu'youn* (en berbere تيط *tytt*, ثيط *tsytt*, pl. ثيطاون *tsyttâouenn, tsyttâouinn*).

— Les deux yeux (*V.* Yeux).

— Œil pour Œil, العين بدل العين *êl-a'yn bedel 'l-a'yn.*

Œillet (fleur), قرنفل *qoronfoul, qaronfoul, qoronfel.*

— (petite boutonnière ronde), عيينه *o'yaynah.*

Œuf, بيضه *beyddah*, pl. بيض *beydd, baydd;* بيطه *beyttah*, pl. بيط *beytt;* اولاد ذا الدجاج *âouládd dê-'d-dedjâdj* (en berbere تهلالت *tème-lêlt, tamelâlt*, pl. تيملالين *tymel-lâlyn*).

— Jaune d'Œuf, صفرا ذا البيض *sofrâ dê-'l-beydd*, فص ذا البيض *fass dê-'l-baydd*, صفار البيط *sefâr êl-béyt* (Voyez Jaune).

— Blanc d'Œuf, بياط البيط *byôtt êl-béytt* (Voyez Blanc).

Œuvre (Voyez Ouvrage).

— Il a mis en Œuvre, خدم *khadam.*

Offense, اذا *âdâ, êdâ* (Voyez Injure, Tort).

Il a Offensé, اذى *âdü, êdey,* سب *sebb* (Voyez Il a Insulté, Il a fait Affront).

Offert, مقدّم *moqaddem.*

Il a Offert, قدّم *qaddam*, خير *khayer.*

Office (charge), وظفه *ouazzy-féh*, pl. وظايف *ouzzâyf.*

Offrande, عرض *a'rd.*

Offre, تقديم *teqdym.*

Il a Offusqué, ضرّ البصر *darr êl-bassr.*

Ogre, غول *ghoul.*

Ogresse, غوله *ghoulah, ghouléh.*

Oie, وزّه *ouezzah, ouizzah*, pl. وزّ *ouezz, ouizz, ouzz;* بطّه *battah*, وزّ *ouezz*, pl. وزّون *ouezzoun.*

Oignon, بصل *bassal, basl, bes-sol*, pl. بصال *bassâl* (en berbere ازليم *êzlym*).

Oing (Voyez Graisse).

Oint, مدهون *medehoun*, مدهّن *modahhenn.*

Il a Oint, دهن *dahann.*

Oiseau, طير *tyr, téyr, tayr*, pl. طيور *tyour;* طاير *tâyr* (en berbere يلال *ylâl*, افروخ *âfroukh*).

— Il a donné la becquée à un Oiseau, رقّق *ra,qaq.*

Oiseleur, طيّار *tayyâr*, plur. طيّارين *tayyâryn.*

Oisif, فاضى *fâddy*, بطّال *battâl.*

Oisiveté, بطاله *battâléh, bat-tâlah.*

— Ne vous laissez pas corrompre par l'Oisiveté, ما تفسدوا فى البطاله *mâ tefsedoû fy-'l-battâlah.*

Okel, وكاله *oukâléh*, pl. وكالات *oukâlât*, وكال *oukkâl*, خان *khân*, هوش *houch.*

Olive, زيتون *zeytoun* (en berb. ازمّور *êzemmour*).

Olivier. زيتونه *zeytounéh, zey-tounah*, شجره ذا الزيتون *chedje-rah dê-'z-zeytoun*, سجره ذا الزيتون *sadjarah dê-'z-zeytoun* (en berbere تازمّورت *tâzzemmourt*, plur. تيزمّورين *tyzimmouryn*).

— Le mont des Oliviers, طور زيتا *Tour-zéytâ.*

Omar (n. pr.), عمر *O'mar.*

Ombelle, مظل *moudall.*

Ombilical, سرّاني *sourrâny.*

Ombragé, مظلول *madloul, mazloul,* مظلّل *modallel, mozallel.*

Il a Ombragé, ظلّل *zallal, dallal, dollel.*

Ombrageux, جفيل *djefyl,* جفلان *djeflân.*

Ombre, ظلّ *dell, dall, zall, zell, zill,* pl. ظلال *delâl, zelâl;* ظلام *zalâm, zelâm, dalâm* (en berbere ثيلي *tsyly*).

— Un bon roi est l'Ombre de Dieu sur la terre, ظل الله على الارض السلطان المليح *zill Allah alä êl-ârdd ês-soultân êl-melyh.*

— Ombres chinoises, خيال *kheyâl.*

Omelette, عجا *a'adjâ.*

Il a Omis, ترك *tarak, terek.*

Ommiades (descendans d'Ommyah), بنى امّيه *beny-Ommyah.*

Ommyah (n. pr.), امّيه *Ommyah.*

Omoplate, لوح *louh, louèh.*

On a dit, قالوا *qâloû,* زعموا *za'moua,* قال الناس *qâl ên-nâs.*

— On dit, يقولوا *yqouloû.*

— Qu'a-t-on dit? اى شى قالوا *êy-chy qâloû?*

— Que dit-on? ايش يقولوا *êy-ch yqouloû?*

Once, وقيه *ouqyah, ouqyéh,* pl. وقيات *ouqyât;* اوقيه *ôuqqyah,* pl. اوقات *âouqât.*

Oncle paternel, عمّ *a'mm, a'amm,* pl. عمام *ê'mâm* (ce titre se donne souvent par politesse et sans parenté).

— maternel, خال *khâl,* plur. خول *khaoul.*

Onde, موجه *moudjah, mougah, moudjéh, mouguéh* (*V.* Flot).

Ondée de pluie, شطا *chittâ.*

Onéreux, ثقيل *theqyl, tseqyl* (*Voyez* Pesant, Insupportable).

Ongle, ظفر *dafr, doufr, defer,* ظافر *dâfar,* pl. اظافير *âdâfyr,* اظفار *âzfâr, êdfâr,* ظفار *defâr,* ظفرين *dafryn* (en berb. ايشر *îycher, îychir,* pl. ايشارن *âychârenn*).

Onguent, دهن *dehen.*

Onze, احد عشر *âhad-a'acher, êhd-a'cher,* حد عش *had-a'ch* (en berb. يان دمراو *yân-demrâou*).

— Onze cents, الف وميه *âlf ou-myah.*

— Onze mille, احد عشر الف *êhed a'cher âlf, êhd a'cher âlf,* احد عش الف *êhd-a'ch âlf.*

Onzième, حادى عشر *hâdy*

a'cher, fém. حادية عشر *hâdyét a'cher.*

— La Onzième partie, الجز الحـــاى عـــشـــر *él-djouz él-hady a'cher.*

Opération, عمل *a'ml*, فعل *fi'el*, pl. افعال *ifâal.*

— manuelle, عمل باليد *a'ml be-'l-yd.*

Il a Opéré, فعل *fa'al.*

Ophtalmie, رمد *ramed.*

Il a Opiné, حكم *hakam.*

Opiniatre (*Voy.* Obstiné).

Opiniatreté (*Voy.* Obstination).

Opinion, ظــن *denn*, *zenn*, تخمين *takhmyn*, حكم *houkm.*

Opium, افيون *âfyoun.*

Opportun, لايق *lâyq.*

Opportunité, فرصه لايقه *forsah lâyqah* (*Voyez* Occasion).

Opposé (*Voyez* Contraire, Adversaire, Ennemi).

— Le noir et le blanc sont des couleurs Opposées, الاسود والابيض هم الوان اضداد لبعضهم بعـــض *él-assouad ou-él-âbyadd houm âlouân îddâd li-ba'dd-houm ba'dd.*

Il a Opposé, عارض *a'âradd*, *a'âredd.*

— Il s'est Opposé, عرض *a'aredd* (*Voyez* Il a Contrarié).

Opposition, تعريض *ta'rydd*, تردّد *tereddoud* (*Voyez* Contrariété).

Oppresseur, ظالم *dâlem*, *zâlem*, pl. ظالمين *dâlemyn*, *zâlemyn.*

Oppression, ظلم *zoulm*, ظلمه *zoulméh*, *zoulmah* (*V.* Tyrannie).

Opprimé, مظـلـوم *madloum*, *mazloum*, مبلوص *mablouss.*

Il a Opprimé, بلص *balass*, ظلم *zalam*, *dalam*, *delem.*

Il a Opté (*Voyez* Il a Choisi).

Option (*Voyez* Choix).

Opulence, كثرة المال *kethrét êl-mâl* (*Voyez* Richesse).

Opulent (*Voyez* Riche).

Or (métal), ذهب *deheb*, *dahab* (en berb. ويرغث *ouyrghi*).

— à vingt karats, ذهـــب متاع عـــشـــرين قـــيـــراط *deheb metâ' a'cheryn qyrâtt.*

— D'Or, ذهبى *dahaby*, fém. ذهبيه *dahabyéh.*

Or (part.), امّا *âmmâ*, وامّا *ou-âmmâ*, امّا بعد *âmmâ ba'd.*

Orage, شدّة الشتا *chiddét ês-chetâ* (*Voyez* Tempête, Ouragan, Tonnerre).

— Il fait de l'Orage, تشدّ الشتا *techedd ês-chetâ.*

Oraison (*Voyez* Prière).

Oran (v. d'Afr.), وهران *Ouhourân, Ouharân.*

Orange, لجين *ledjyn.*

— douce, برتقال *borteqâl, bortegâl,* برتوقان *bortouqân, bourtougân,* ليم چينا *lym tchynâ.*

— amère, نارنج *nârendj,* لارنج *lârendj,* لرنج *levendj,* جينا *djynâ,* نارنجه *nârendjah* (en esp. *naranja*).

— Eau de fleur d'Orange, ما زهر *mâ zahar.*

Orangé, نارنجى *nârendjy,* لارنجى *lârendjy.*

Oranger, سجره ذا الچينا *sadjerah dê-'l-Tchynâ* (m. à m. arbre de Chine); شجر البرتغان *chadjar êl-Bortougân* (arbre de Portugal); شجرة الچين *chadjerat êl-Tchyn.*

Orateur, متكلّم *motkellem,* متكلمان *motkellemân,* خاطب *khâtteb,* خطيب *khattyb,* خطّاب *khettâb.*

Ordinaire (adj.), معتاد *mi'tâd, me'etâd* (*Voyez* Habituel).

— (subst.), (*Voyez* Habitude).

— A mon Ordinaire (suivant ma coutume), كيف عادتى *kyf a'âdét-y.*

Ordinairement, بالعاده *be-'l-a'âdéh,* بعادة الناس *be-a'âdét ên-nâss* (*Voyez* Habituellement).

Ordonnance (*Voyez* Ordre).

— Conformément à notre Ordonnance, بموجب امرنا *be-moudjeb âmer-nâ.*

Commissaire Ordonnateur, دفتردار *defterdâr,* ريس الوكلا *réyss êl-oukelâ.*

Il a Ordonné (*Voy.* Il a Commandé).

Ordre (*V.* Commandement).

— (rang), صفّ *saff,* plur. صفوف *sefouf;* مرتبه *mortebah, mertebéh* (*Voyez* Arrangement).

— du jour, الامر اليومى *êl-âmr êl-youmy.*

— Je suis sous ses Ordres, انا تحت حكمه *ânâ taht houkm-ho.*

— Conformément à vos Ordres, زى ما امرتوا *zay mâ âmer-toû,* بامركم *be-âmer-koum.*

Ordure, زابله *zâbeléh, zâbelah,* وسخ *oueskh, ouessikh,* pl. اوساخ *âoussâkh, ôussâkh* (*Voyez* Immondice).

Oreille, اذن *êdn, êzn,* وذن *oudn, ouzn, oudenn,* pl. اذان *êdân, êzân* (en b. امزوغ *âmezzough,* pl. امزوغن *âmezzoughinn*).

— Les deux Oreilles, وذنين *oudenéyn, oudnéyn, ouznéyn, oudnyn.*

— Le gras de l'Oreille, le bout de l'Oreille (*Voyez* Bout).

— Il a prêté l'Oreille (*Voyez* Il a Ecouté).

— Pendant d'Oreilles (*Voyez* Pendant).

Oreiller, مخدة *mokhaddah* (en berbere تسومتـه *tassoumtah*, pl. تيسومتيون *tyssoumtyouenn* (*Voyez* Coussin).

Orfèvre, صايغ *sâygh*, pl. صياغ (*V.* Joaillier).

Orfévrerie, صياغه *syâghah.*

Orge, شعير *cha'yr, che'yr, cha'eyr* (en berbere ثمزين *tsamzyn*, ثيمزين *tsymzyn*).

— Sac à Orge (*Voyez* Sac).

Orgue, ارغان *ôrghân.*

Orgueil, تكبّر *tekebbour*, طغايه *taghâyah* (*Voyez* Fierté).

Orgueilleux, متكبّر *motekabber* (*Voy.* Fier).

Orient (*Voyez* Est).

— Le pays de l'Orient, بلاد الشرق *belâd ês-Cherq.*

Oriental, شرقى *charqy, chergy*, متاع الشرق *metâ' ês-cherq.*

Origan, زعتر *za'ter, za'tar.*

Original (adj.), اصلى *âsly.*

— (qui n'a pas de pareil), فريد *feryd*, واحيد *ouâhyd*

— C'est une chose Originale, هذا شى مالوش اخت *hadâ chy mâlou-ch ôkht.*

Origine, اصل *âsl, âssel*, pl. اصول *ôussoul;* منصب *menseb.*

Il a Orné, زيّن *zayyan* (*Voyez* Il a Décoré).

— Il Ornera, يزيّن *yzeyyn.*

— Elle a Orné sa maison, برقشت دارها *berqachét dâr-hâ.*

Ornement, زين *zéyn*, تزيين *tezyyn*, زينه *zeynah, zeynéh.*

Orphelin, يتيم *ytym, yetym*, pl. ايتام *êytâm;* محجور *mahdjour* (en berbere اكوجيل *âgoudjyl*, pl. ايكوجيلن *îygoudjylenn*).

— Il a été Orphelin, يتم *yetam, yetem.*

Orpheline, يتيمه *ytymah, yetymah, ytyméh, yetyméh*, محجورة *madjourat* (en berbere تكوجيلت *tagoudjilt*, pl. تكوجيلن *tagoudjylenn*).

Orteil, بنّة دا الرجل *bennah dê-'r-ridjl* (en berbere تيفدنت *tyfedent*, pl. تيفدنين *tyfedenyn* (*V.* Doigt du pied, Doigt du Pied).

— Le gros Orteil, البنّة لاولى *êl-bennét êl-âoulä* (en berbere تيفدنت تمقران *tyfedent tameqrân*).

Ortie, حرّيق *harryq*, نسيه *nessyeh*, *nessyah*, كلاب *kelâb*, قريص *qaryss*.

Os, عضمه *a'admah*, pl. عضم *a'addem*, *a'adm*; عضم *a'dm*, pl. اعضام *ê'ddâm* (en berbere ايغس *îyghess*, pl. ايغسان *îyghsân*).

Il a Osé, جسر على *djassar a'lä*, *guessar a'lä*, اجتر *êdjter*, *êdjtar*, *êgtar*.

— Oseras-tu affirmer cela? عندك وجه تصحح ذالك *a'nd-ak oudjéh tessehyh zâlek?* (m. à m. as-tu le visage d'affirmer cela? comme on dit en fr. *as-tu le front?*)

Oseille, حميضه *hammayddah*, حميض *homéydd*, كويرسه *kouyrsah*.

Osier, بيلم *bylem*, *beylem*, عود ذا الما *o'oud dê-'l-mâ*.

Ossement (*Voyez* Os).

Ossuna (v. d'Espagne), اشونه *Achounah*, *Ochounah*.

Otage, رهن *rehenn*, pl. رُهُن *rouhoun*.

Il a Oté, اخرج *êkhradj*, قام *qâm*, شال *châl*, رفض *refedd*, نحّا *nehhâ* (*Voyez* Il a Enlevé).

— Il Otera, يشيل *ychyl*, يقيم *yqym*, يرفض *yerfedd*.

—Ote-lui la bride! فوك لهُ اللجم *fouk le-ho êl-ledjam!*

— Ote le pain de dessus la table! قيم الخبز من فوق السفره *qym êl-khobz minn fouq ês-sofrah!*

Othman (n. pr.), عثمآن *O'thmân*, *O'tsmân*, *O'smân*.

Ottoman, عثماني *o'thmâny*, *o'tsmâny*, عثمالّي *o'thmally*, *o'tsmally*, pl. عثماليه *o'tsmâllyah*.

Ou (conj.), او *âou*, ام *âm*, والا *ouêlâ*, *ouîlâ*, وّلا *ouêllâ*.

— Où (adv. de l.), الّذى فيه *êllady fy-hi*, الّتى فيها *âllaty fy-hâ*, الّى فيه *êlly fy-hy*, الى فيها *êlly fy-hâ*.

— (avec mouvement), الّذى لهُ *âllady le-ho*, الّذى اليه *âllady îlay-hi*, الّى لهُ *êlly le-ho*, الّتى لها *êl-laty le-hâ*, الّى لها *êlly le-hâ*.

— La maison Où il demeure? الدار الّى هو ساكن فيها *êddâr êlly houe sâken fy-hâ*.

— Le port Où je vais, المرسا الّذى انا جاى لهُ *êl-mersâ âllady ânâ djây le-ho*, الميـنـا الّى انا مـاشـى اليـه *êl-mynâ êlly ênâ mâchy îlay-hi*.

— Où? اين *êyn?* فاين *fâyn? fêyn?* اين ما *êyn-mâ?* فيـن *féyn?*

— Où est-il? اين ماكان *êyn-mâ kân?* فينهُ *féyn-ho?*

— Où vas-tu? فاين تروح *féyn terouh?* فاين تمشي *féyn temchy?*

— Où as-tu été? كنت فاين *kont fêyn?* كنتى فاين *konty fêyn?*
—Où allez-vous? انتما راحين فاين *êntoumâ râhyn fêyn?*

— Où est le chemin? فاين السكه *fêyn ês-sekkah?* فاين الطريق *fêyn êt-taryq* (*Voyez* Chemin).

— Où est-il allé? فين هو ساير *féyn houe sâyr?* راح فينه *râh féyn-ho?* فينه ساير *féyn-ho sâyr?*

— D'Où, الذى منه *âllady min-ho*, التى منها *êllaty min-hâ*, الى منه *êlly min-ho*, الى منها *êlly min-hâ*.

—La ville d'Où tu es sorti, المدينه الى خرجت منها *êl-medy-néh êlly kharadjét min-hâ.*

— Le pays d'Où je reviens, البلد الذى نرجع منه *êl-beled âl-lady nerdja' min-ho.*

— D'Où? من اين *men êyn? men îyn? min-âyn?*

— D'Où viens-tu? من اين تجى *men-îyn tedjy?*

—D'Où est-il sorti? من اين خرج *men-êyn kharadj?*

— D'Où vient le vent? من اين الريح *men-êyn êr-ryh?*

— Par Où? من اين *min-âyn?*

Ouady-Chaheb (vallée d'Af.), وادى الشهب *Ouâdy ês-Chaheb.*

Ouady-Dera (vallée d'Afr.), وادى درعه *Ouâdy-Dera'ah.*

Ouady-Mezzab (*V.* Mezzab).

Ouady-Souf (*Voyez* Souf).

Ouaguin (tribu d'Afrique), بنى واقين *Beny-Ouâqyn, Beny-Ouâguyn.*

Oubli, نسى *nessy;* نسيان *nes-syân.*

Il a Oublié, نسا *nassâ*, نسى *nessä, nessey.*

— Il Oubliera, ينسى *yensy, yensey, ynsä.*

— J'ai Oublié son nom, انا نسيت اسمه *ânâ nessyt îsm-ho.*

Ouerguelah (ville d'Afrique), ورقله *Ouerqelah*, وركله *Ouerguelah.*

Ourguemah (tribu d'Afrique), ورقمه *Ouerqemah*, ورقمه *Ouergue-mah.*

Oueslah (signe orthographique de l'arabe littéral, qui ne se place que sur l'*élif* de l'article), وصل *ouesl*, وصله *oueslah.*

Ouest (*Voyez* Occident).

— Vent d'Ouest, غربى *gharby.*

— du nord-Ouest (*V.* Nord).

— du sud-Ouest (*Voy.* Sud).

— Habitant du pays de l'Ouest (*Voyez* Occidental).

Oui (part. d'affirmation), أوه *èouah*. ايوا *âyouâ*, ايوه *éyouah*, نعم *na'am*, ايييه *êyyh*, هى *hy*, اى *êy*, اى نعم *êy-na'am*.

— Oui, c'est mon ami, نعم هو حبيبى *na'am houe habyb-y*.

Il a Oui (*Voy*. Il a Entendu).

Ouie (action d'entendre), سمع *semaa*, استماع *îstimaa* (en berbere ايسّل *îyssel*).

Oulad-Nayl (*Voyez* Nayl).

Il a Ourdi, سدّا *saddâ*, سدّى *saddä*, *saddey*.

Il a Ourlé, لفق *lafaq*.

Ouragan (*Voy*. Orage).

Ours, دبّه *dabbéh*, *dabbah*, pl. دبوب *deboub*; دبّ *debb*, pl. دباب *debâb*.

Oursin, قديره *qadyrah*, غزّال *ghezzâl*.

Outarde, حبارى *hobârü*.

Outil, ماعون *mâ'oun*, اله *âléh*, *âlah*, pl. آلات *âlât*.

Outrage, شتامه *chetâméh*, *chetâmah* (*Voy*. Insulte).

Il a Outragé, بهدل *behdel* (*Voyez* Il a Insulté).

—Il Outragera, يبهدل *yebehdel*.

Outrageant, Outrageux, شتّام *chettâm* (*Voy*. Injurieux).

Outre (subst.), قربه *qerbéh*, *qerbah*; pl. قراب *qerâb*; كربه *kerbah*, pl. كراب *kerâb*; ڨربه *guerbah*.

Outre (prépos.), غيرمن *ghayr minn*, خلف *khalf*.

— cela, en Outre, غير من ذا *ghayr minn dâ*, خلف ذالك *khalf zâlek*, بغير ذلك *be-ghayr zelyk*, ايضا *âyddânn*.

Ouvert, مفتوح *maftouh*, *meftouah*.

Il a Ouvert, فتح *fatah*, حلّ *hall*, نحل *nehel*.

— Il Ouvrira, يفتح *yeftah*, يحلّ *yhell*.

— Ouvre! افتح *éftah!*

Ouvertement, ظاهرًا *dâhirânn*, علنان *è'lnân*.

Ouverture, فاتحه *fâtehah*, فتح *fâtèh*, *fetèh*, pl. فتوح *fetouh*, *fotouh*.

— dans un mur, منفس *menfess*.

Ouvrage, شغل *chogl*, فعل *fa'l*, *fe'el*, *fi'el*, pl. افعال *êfa'âl*, *îfa'âl*; خدمه *khidméh*, *khidmah*.

— littéraire, تصنيف *tesnyf*, pl. تصانيف *tessânyf*; تاليف *tâlyf*.

Ouvrier, فعال *fa'âl*, شغّال *chogghêl*, شايال *châyâl*, صنايعى *sanâya'y*.

P

P, cette consonne de l'alphabet français n'a point d'équivalent dans l'alphabet arabe, et même une grande partie des peuples orientaux ne peut articuler la prononciation forte et dure que cette lettre représente;

En conséquence, les Arabes la remplacent par l'une des autres labiales; c'est-à-dire, tantôt par la seconde lettre de leur alphabet, le *bê* (ب), B, tantôt par le *fê* (ف), F, dix-septième caractère de leur ancien alphabet, vingtième de leur alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabet moghrebin.

Cependant, en adoptant l'alphabet arabe, les Turks et les Persans, dont les idiomes ont l'articulation P, ont modifié pour la peindre le *bé* arabe, en plaçant au-dessous trois points, de cette manière (پ), et la langue arabe vulgaire suit de même cet usage pour écrire les mots qu'elle a adoptés des idiomes étrangers, et dans lesquels la lettre P se rencontre.

Pacificateur, مصالح *mossâlèh, mossâlih.*

Il a Pacifié, صالح *sâlah.*

— Il Pacifiera, يصلح *yssalah.*

Pacifique, صاحب الصلاح *sâheb ês-salâh* (*Voyez* Paisible).

Pacte, معاهده *mo'âhedah*, عهد *a'hed, a'hd*, pl. عهود *ou'houd, eu'oud* (*Voyez* Convention).

— Il a fait un Pacte, تعاهد *te'âhed.*

Paganisme, جاهليه *djahelyah, gâhelyéh*, عبادة الاصنام *i'bâdét êl-âsnâm.*

Page (fém.), صحفه *sahafah*, صحيفه *sahyfah*, pl. صحف *sou-houf;* ورقه *ouaraqah*, فروغ *ferough.*

— (masc.), غلام *gholâm*, plur. غلمان *gholemân, ghalemân.*

Pagne, فوطه *fouttah.*

Pagre (poisson), بغار *baghâr.*

Paillard (*Voyez* Libertin).

PAILLASSE, فرش من تبن *farch minn tebn.*

PAILLE, تبن *tebn, tibn, tebenn* (en berbere اليم *âlym*).

PAILLETTE, نجم *nedjm.*

PAIN, خبز *khobz,* عيش *a'ych, e'ych* (en berbere اغروم *âghroum*).

— de sucre, قرصة السكر *qorsét ês-soukker,* راس السكر *râssês-soukker,* راس ذا السكر *râs dê-'s-soukker,* قالب ذا السكار *qâleb dê-'s-soukkâr.*

— Sucre en Pain, سكار ذا القالب *soukkâr dê-'l-qâleb.*

— Pain sec, خبز حاف *khobz hâf.*

Une PAIRE, زوج *zoudj, zoug,* جوز *djouz, gouz* (*Voy.* COUPLE).

— Deux Paires, زوجين *zoudjéyn, zoudjyn,* جوزين *djouzéyn.*

PAISIBLE, ساكن *sâkenn* (*Voy.* PACIFIQUE, TRANQUILLE).

Il a fait PAÎTRE, رعا *ra'â* (en berbere انريصوطف *ânrysouttef*).

PAIX, صلح *soulh,* سلام *selâm,* راحه *râhah,* سكون *sokoun.*

— Que la Paix vous accompagne! يشاعكم السلام *ychêa'-koum ês-selâm!* معكم السلام *ma'a-koum ês-selâm!*

PAL, خزقه *khozaqah,* خزوق *khazouq.*

PALAIS (château), قصر *qasr,* pl. قصور *qoussour;* قصابه *qassâbah, qassôbah,* سرايه *serâyéh,* دار *dâr.*

— de justice, دار العدل *dâr êl-a'del* (*Voyez* TRIBUNAL).

— de la bouche, حلق *halq,* سقف الفم *saqf êl-foumm* (en berbere اناغ *ânâgh,* pl. انغاون *înghâouenn*).

PALANQUIN, قبّة *qobbéh, qobbah* (*Voyez* LITIÈRE).

PALE, اصفر *âsfar.*

PALEFRENIER, سايس *sâys,* pl. ساسه *sâssah,* سيّاس *syyâss.*

— Eh, Palefrenier! étrille mon cheval, يا سايس اسوس عودى *yâ sâys! îsous a'oud-y!*

Il a PALI, اصفار *êsfâr.*

— En me voyant ils ont Pâli de crainte, لمّا نظروني لون وجههم اصفار من خوفه *lammâ naddarou-ny, loun oudjéh-houm âsfâr minn khoufah.*

PALME, جريد *djeryd.*

— Le pays des Palmes, بلد الجريد *Beled êl-djeryd, Beledou-'l-djeryd.*

PALMIER, نخله *nakhlah, nakhléh,* pl. نخل *nakhl, noukhl.*

— Branche de Palmier (*Voyez* PALME).

PALMYRE (ville de Syrie), تدمر *Tadmor.*

Il a PALPÉ, لمس *lemess.*

PALPITATION, خفق *khefq.*

Il a PALPITÉ, خفق *khafaq*, رفرف *rafraf*, *refref.*

Il s'est PAMÉ (*V.* ÉVANOUI).

PAMOISON (*Voy.* EVANOUISSEMENT).

PAMPELUNE (v. d'Esp.), بنبلونه *Benbelounah.*

PANAIS, جزر *djezer*, *guezer*, جعله *dja'dah*, سفرانيه *sefrâniah.*

PANACHE, ريش *rych.*

PANARIS, معريّق *ma'ryyeq*, معريق *ma'ryq*, بو دحّاس *bou dehhâss.*

PANIER, سلّه *sellah*, سلّ *sell* (*Voyez* COUFFE, CORBEILLE).

— Petit Panier, قفيفه *goufyfah*, *qoufyféh* (*Voyez* CABAS).

— Faiseur de Paniers, سلّال *sellâl* (*Voyez* VANNIER).

PANSE (*Voyez* VENTRE).

Il a PANSÉ, دوا *daouâ.*

— Il Pansera, يدوى *ydaouy.*

PANTALON, سروال *serouâl.*

PANTOUFLE (*Voy.* BABOUCHE).

— Fabricant de Pantoufles, بوابيجى *beouâbydjy*, pl. بوابيجيه *beouâbydjyah*, *beouâbydjyéh.*

PANTHÈRE, نمر *nemr*, ثلثى *thulthy*, *tsoultsy.*

PAON, طاووس *tâouousss*, طاوس *tâouss*, pl. اطواس *ēttouâss.*

PAONI (dixième mois de l'année cophte, correspondant au mois de juin), باونه *bâounéh*, بوونه *baouounah.*

PAOPHI (deuxième mois de l'année cophte, correspondant à octobre), بابه *bâbah*, *bâbéh.*

PAPE, البابا *él-Bâbâ.*

PAPIER, كاغيط *kâghytt*, كاغد *kâghid*, كاغيد *kâghyd*, كاغط *kâghott*, وراق *ouarâq* وراقه *ouarâqah*, ورقه *ouaraqah*, قرط *qart.*

— commun pour envelopper, قرطاس *qartâss*, pl. قراطيس *qerâttyss.*

— à écrire, كاغيط كتّابى *kâghytt kettâby.*

— lissé, كاغيط مدلوك *kâghytt medlouk.*

— Feuille de Papier (*Voyez* FEUILLE).

—Main de Papier, يدّ ذا الكاغيط *yedd dê-'l-kaghytt* (*Voyez* MAIN).

— Cahier de Papier (*Voyez* CAHIER).

PAPILLON, واسا *ouâssâ*, فرطّطوا *fertettoû*, *fortottô.*

PAPYRUS (plante), ابـردى *êberdy.*

Paquebot, نقيرة *noqeyrah.*

— hasard, بمصادفة *be-messâde-*

Paquet, حمل *haml,* بقجة *boq-djah, baqdjéh,* pl. بقاج *baqâdj* (d'où vient *bagage* en fr.), رزمة *rizmah.*

—de lettres, مخالف *mokhâlef.*

— Gros Paquet, فردة *fardah, ferdah, ferdéh,* صرّة *serrah.*

Par, من *minn,* بـ *be-, bi-,* من عند *minn-a'nd.*

— ici, من هني *min-heney,* من ثمّا *min-temmâ* (*Voyez* Ici).

— là, من هناك *min-henâk,* من هنّاك *min-hinnâk,* من ثمّاك *min-temmâk.*

— où (*Voyez* Ou).

— cœur, حفظاً *hafezzânn* (*Voy.* Cœur).

féh, ساوان *sâouân* (*V.* Hasard).

— le moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'Entremise).

— force, بقهر *be-qaher* (*Voyez* Force, Contrainte).

— Par terre et Par mer, بالبرّ وبالبحر *bi-'l-berr ou-bi-'l-bahar.*

— Par Dieu! بالله *bi-'llah!* الله بالله تالله *Allah bi-'llah ti-'llah!*

— Par ce que, Par la raison que, بسبب الّذى *be-sebeb âllazy,* بسبب الى *be-sebeb â'lly* (*Voyez* Parce que).

— Il a passé Par ici, تعدا هنا *te'adâ henê,* جاز هني *djâz heney.*

Paradis, جنّة *djennah, djin-nah, gennéh, guennéh,* فردوس *ferdous* (en berbere جنّة *djennah*).

Parage, ناحية *nâhyéh,* هدية *he-dyéh, hadyah,* pl. هديات *hedyât.*

Ligne Parallèle, خطّ متوزى *khatt moteouazy.*

Paralysie, خلاع *khilâ'a.*

Paralytique, مخلع *mokhela'.*

Parasange, فرسخة *farsakhah,* pl. فراسخ *ferâssekh.*

Parasite, طمّاع *tammâ'a.*

Parasol, مظلّ *mouddell, moud-dall,* شمسية *chemsyéh,* ستر *sitr.*

Parat (monn.), نص *nouss* (*V.* Médin).

— Deux Parats, نصين *nous-séyn, noussayn.*

Parcelle, قطعة صغيرة *qetta't saghyrah, qotta'at sogheyrah.*

Parce que, بسبب ان *bi-se-beb ân, be-sebeb ênn,* لاجل ما *li-âdjel-mâ, li-âguel-mâ,* من اجل *minn-âdjel, minn-âguel.*

Il a Parcouru, تعدى *te'adâ.*

Parchemin, رقّ *roqq.*

Pardon, عفو *a'fou,* غفرة *gha-ferah, ghaferéh,* سماح *semâh.*

Il a Pardonné, غفر *ghafar, gha-*

fer, سمح *samah*, *semèh*, عفو *a'fou*.

— Pardonnes-moi! اسمح لى *êsmèh l-y!* اغفر لى *êghfer l-y!* عفو علىّ *a'fou a'lay-y!* عفو عنّى *a'fou a'nn-y!*

Il a PARÉ (*V.* Il a ORNÉ).

PAREIL, شبيه *chebyh*, مساوى *mossâouy*, متسل *metsel* (*V.* EGAL, SEMBLABLE).

PAREILLEMENT, سوا *saouâ*, سوا سوا *saouâ-saouâ*, كدلك *kezlek*, زى ذا *zay-dê*.

PARENT, قريب *qaryb*, *qeryb*, pl. قرايب *qorâyb*; نسيب *nesyb*, fém. نسيبه *nesybéh*.

— Les Parens (le père et la mère), والدين *ouâlydyn*, *ouâlydéyn*.

— (la famille), (*Voy.* ce mot).

PARENTÉ, نسيبه *nessybéh*.

PARESSE, كسل *kesl*.

PARESSEUX, كسلان *kaslân*, *keslân*, كسّال *kassâl*, بليد *belyd* عجزان *a'djezân* (en berb. ابوخلى *âboukhely*, pl. تيبوخلين *tyboukhelyn*), (*Voyez* INDOLENT).

PARFAIT, خالص *khâless*, تميم *tamym* (*Voy.* FINI, COMPLET).

PARFAITEMENT, بالتمام *bi-'t-temâm*.

PARFUM, بخر *bekher*, pl. بخور *bokhour*, عطر *o'ttr*, طيب *tayb*.

PARFUMÉ, معطر *mo'atter*, مبخر *mobakkher*.

Il a PARFUMÉ, بخر *bakhar*, عطر *a'ttar*, بخر *bakkhar*.

PARFUMEUR, عطار *a'attâr*, pl. عطارين *a'ttâryn*.

PARI, رهان *rehân* (*V.* GAGEURE).

Il a PARIÉ, راهن *râhann* (*Voy.* Il a GAGÉ).

PARIÉTAIRE (pl.), حرّيق الملسا *horryq êl-melsâ*.

PARIS (v. de France), باريس *Bâryss*, باريز *Bâryz*, بربس *Baryss*, پاريس *Pârys*, پهريس *Pahrys*.

— Il demeure à Paris, يسكن فى بريس *yeskonn fy Bâryss*, هو ساكن بباريس *houe sâkenn be-Bâryss*.

PARITÉ, شبه *chebah* (*V.* ÉGALITÉ).

Il a PARLÉ, قال *qâl*, حكى *hakä*, حدث *hadets*, كلم *kellem*, تكلّم *tekellem*.

— Il Parlera, يتكلّم *yetkellem*.

— Parle! اتكلم *êtkellem* (en berbere اتمسلاى *êtimsilay*).

— Je Parle un peu l'arabe, بتكلّم شويه بالعربى *betkellem choyéh bi-'l-a'araby*.

— Dis-moi, parles-tu français? قل لى اى تتكلّم با لفرنسيس *qoul-l-y, tetkellem bi-'l-fransyss?* (*Voy.* FRANÇAIS).

PARLEUR, قوّال *qaouâl*.

PARMI, بين *bayn* (*V.* ENTRE).

— nous, بيننا *bayn-nâ.*

— vous, بينكم *bayn-koum.*

— eux, بينهم *bayn-houm.*

— les hommes, بين الناس *bayn ên-nâss.*

PAROLE, كلمه *kilmah*, تكلّم *tekelloum*, هدره *hedrah* (en berbere اوال *âouâl*), (*Voyez* MOT).

PAROXYSME, برحا *borhâ*, برحان *borhân.*

PARRICIDE (criminel), قاتل ابوه *qâtel-âbou-h.*

— (crime), قتل الابو *qatl êl-âbou.*

Il a PARSEMÉ, رمى *ramü*, ذرا *darâ*, دردر *dardar*, *derder.*

PART, قسم *qesm*, pl. اقسام *êqsâm;* حصه *hessah*, pl. حصص *hessess* (*Voyez* PARTIE).

— De la Part de, من عند *minn a'nd*, من *minn*, من جهة *minn djehet.*

— De ma Part, من عندى *minn a'nd-y*, من جهتى *minn djehet-y.*

— De ta Part, منّك *minn-ak*, من عندك *minn a'nd-ak.*

— Saluez-le de notre Part, سلّم عليه من جهتنا *sellem a'lay-h minn djehet-nâ.*

PARTAGÉ, مقسوم *maqsoum.*

Il a PARTAGÉ (*V.* Il a DIVISÉ).

PARTI (faction), طايفه *tâyféh*, حزبه *hazbah.*

— (résolution), (*V.* DESSEIN).

— Il a pris son Parti, حطّ فى بال *hatt fy bâl.*

Il est PARTI, ذهب *dahab* (*V.* Il s'en est ALLÉ).

— Il Partira, يسفر *yessafer.*

— Vous Partez, انتما مسافرين *êntoumâ messâferyn.*

— Nous Partons, احنا مسافرين *âhnâ messâferyn*, نحنا راحين *nahnâ râhyn.*

— Pars! روح *rouh!*

— Partons! نروح *nerouh!*

PARTICIPANT, مشترك *mochterek* (*Voyez* ASSOCIÉ).

PARTICIPATION, اشتراك *ichtirâk* (*Voyez* ASSOCIATION).

Il a PARTICIPÉ (*Voyez* Il s'est ASSOCIÉ).

PARTICULIER (adj.), خصّ *khass*, pl. خصوص *khossouss*, خصوصى *khoussoussy.*

— Le divan Particulier, الديوان الخصوصى *êl-dyouân êl-khossoussy.*

— Un Particulier (*Voyez* Un Individu).

Particulièrement, خصوصاً *khossoussânn.*

Partie (portion), قسمة *qesmah*, حصّة *hethah*, قطعة *qotta'ah*, طرف *terf*, pl. طروف *terouf*; جز *djiz, guiz, djouz* (*Voyez* Part).

— (région), جهه *djehah, djehéh.*

— La Première Partie, الجزالاول *él-djiz él-âouel.*

— Tu paieras Partie comptant, Partie à crédit, تدفع البعض بالحاصر والبعض بالطلوق *tedfa' él-ba'dd bi-'l-hâdder, ou-él-ba'dd be-'t-telouq.*

— Nous visiterons toute la Partie du sud, نزور الجهة القبلية كلّها *nezour él-djehet él-qabelyét kolle-hâ.*

—Parties sexuelles de l'homme, ذكر *zakr*, عورة *a'ourah*, اير *éyr* (*V.* Verge, Testicules, Parties Honteuses).

— de la femme, فرج *ferdj, ferg* (*Voy.* Vulve, Vagin, Matrice, Parties Honteuses).

Partout, فى كلّ مطرح *fy koll matrah*, فى كل موضع *fy koll moudda'.*

Il a Paru, بان *bân*, ظهر *dahar*, صدر *sadar*, تل *toll.*

— Il Paraîtra, يظهر *yedehor*, يتل *ytoll.*

— Il Paraît que, باين ان *bâyn ênn.*

Il est Parvenu, ورد *ouered*, وصل *ouessel*, باغ *balagh.*

— Il a fait Parvenir, بلّغ *ballagh*, تبلغ *teballagh.*

Parure (*Voyez* Ornement).

Parvis (*Voyez* Vestibule).

Un Pas, قدم *qadam*, خطوة *khattouah, khettouah*, pl. خطوات *khattouât.*

— Mauvais Pas, وحلة *ouhalah, ouheléh*, pl. وحل *ouehel.*

— Dieu nous a tirés de bien des mauvais Pas, من وحل كثيرة فكّنا الله تعالى *minn ouehel kethyrét fekkenâ Allah ta'âlä.*

Pas (négation), ما *mâ*, لا *lâ*, ماشى *mâ-chy.*

— Je n'en ai Pas, ما فىّ شى *mâ fy-y-chy*, مافيش *mâ fy-ch*, ماعنديش منّه *mâ a'nd-ych minn-ho.*

— Ce n'est Pas lui, ماش هو *mô ch houe.*

— Ce n'est Pas moi (*V.* Moi).

— Ne fais Pas cela, ما تعمل شى ذه *mâ ta'mel-chy déh.*

— Pas même, حتى *hattä.*

— Pas même une dragme, حتى درهم *hattä derhem.*

Paschons (neuvième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de mai), بشنس *bachons*, باشنس *bâchons.*

Passage, مجاز *medjâz*, *magâz* (*Voyez* Traverse).

— (action de passer), جاوزة *djâouzéh*, *gâouzéh.*

— (prix du passage), كرا *kerâ.*

— Combien me prendras-tu de Passage d'Alger à Marseille? كم تاخد كرا علىّ من الجزاير الى مرسيليا *kiam tâkkhod kerâ a'lay-y minn êl-Djezayr îlä Marsylyâ?*

Passager (subst.), راكب *râkeb*, pl. ركاب *roukkâb*; بساجير *bassâdjyr.*

Passant, جايز *djâyz*, *gâyz*, مسافر *mossâfer.*

Il a Passé par, مرّ *marr*, تعدى *te'addä*, *te'adey*, فات *fât*, جاز *djäz*, *gâz* (*Voy.* Il a Traversé).

— l'eau, عدى *a'ddä*, *addey.*

— (en parlant du temps), صار *sâr*, جرى *djerä*, *guerey.*

— Il Passera, يجز *yedjouz.*

— Il Passe pour un brave homme, حسبوا انّهُ رجل مليح *hesseboû ênne-ho radjel melyh.*

— Apprends-moi ce qui se Passe, اعلمنى بما يصير *â'allemny be-mâ yssyr.*

— Le temps se Passe, تجرى الزمان *tedjery êz-zemân.*

— La journée entière est Passée, صارت النهار كلها *sârét ên-nahâr koulle-hâ.*

Passeport, بسابورط *bassâbourt*, پساپورت *passâpourt*, اجازة *êdjâzah*, *êgâzéh.*

Passereau (*V.* Moineau).

Passion, دودة *doudéh* (*V.* Désir).

Passionné, شاهى *châhy*, مدود *medoud.*

Passionnément, بالشهوة *bê-'s-chahouah*, بالدودة *bê-'d-doudéh.*

Passoire, كسكاس *keskâss.*

Pastèque (*V.* Melon d'eau).

Pasteur, راعى *râ'y*, سارح *sârihh*, *sârahh.*

Patache, بطاش *battâch.*

Pate, عجين *a'djyn*, *a'guyn*, عجان *a'djân*, عجن *a'djen.*

— de dattes, عجوة *a'djouéh.*

Paternel, ابوىّ *âbouyy.*

Paternité, ابوة *âbouah*, *abouéh.*

Pathétique, مسخف mos-sakkhef.

Patiemment, بالصبر be-'s-sabr.

Patience, صبر sabr, sobr.

—Il a pris Patience, صبر sabar.

— Prends un peu Patience, اصبر قليل ôsbour qalyl, ازبيتا شويه êzbeytâ chouyéh.

Patient, صابر sâber.

— Il a été Patient (Voyez Il a pris Patience).

Patisseries, خمور khomour, سنبوسق sonbousseq.

Patissier, سنبوسقى sonbousqy.

Patriarche, بطرك battrak, pl. بطاركه battârikah.

Patrimoine, مال ابو mâl-âbou.

— Cela fait partie de mon Patrimoine, هذا من مال ابوى hadâ minn mâl-âbou-y.

Patron, مولى moulä, mouley.

— de barque, ريس reyss.

Patte, رجل ridjl (V. Griffe).

Paturage, مرعاه mera'âh, مرج mourdj, رعى ra'y, غيط gheytt, خلا khalâ.

Il a Paturé, رعا ra'â.

Paul (n. pr.), بولص Bouloss, Baouloss.

Paume de la main, راحه râ-hah, راحه ذا الكف râhah dê-'l-keff.

Paupière, هدب hedeb, جفنه djefnah, guefnéh, شعر ذا العين cha'ar dê-'l-a'yn, شفر ذا العين chefer dê-'l-a'yn (en berbere شفر chefar, pl. شفور chefour).

Pauvre, مسكين meskyn, فقير faqyr, pl. فقارا foqârâ, فقرا foqarâ; بوفقير bou-faqyr (en berbere دغليل daghallil).

—Le Pauvre homme! يا مسكين yâ meskyn!

Pauvreté, فقره foqrah, شقا cheqâ.

Pavé (s.), بلاط balâtt.

— (participe), مبلط moballett.

Il a Pavé, بلط ballatt.

Paveur, مبلط moballatt, بلاط ballâtt, حجار haddjâr.

Pavillon de marine, بندير bendyer (en it. bandiera), (en berb. علام a'lâm), (V. Bannière).

— Petit Pavillon, فرص fors.

— (bâtiment, kiosque), ايوان êyouân (V. Kiosque).

Pavot, خشخاش khachkhach, ابو النوم âbou-'n-noum (m. à m. père du sommeil).

Il a Payé, دفع defa'a, اندفع êndefa'a, خلص khallass.

—Il Payera, يخلص yekhallass, يدفع ydfa'.

— Paye-moi deux écus !

ادفع لي شكوطين *êdfa' l-y chekout-téyn!*

— Demain je te Payerai, غدوه انا ماشي ادفع لك *gha-daouah ênâ mâchy êdfa' l-ak.*

Paye (*Voyez* Payement).

— par mois, par jour (*Voyez* Appointement).

Payement, دفعه *defa'ah*, pl. دفعات *defa'ât.*

— Tu additionneras tous les Payemens, تجمع الدفعات كلّها *tedjema' êd-defa'ât koulle-hâ.*

Payen, عبد الصنم *a'bd ês-se-nam*, جاهل *djâhel*, *gâhel*, plur. جهّال *djehhâl*, *guehhâl.*

Payeur, خزنادار *khaznâdâr*, خزناجي *khaznâdjy* (*V.* Caissier).

— Le Payeur-général, الخزندار العام *êl-khazendâr êl-a'âm.*

Pays, بلاد *belâd*, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân*; ارض *ârd*, ناحيه *nâ-hyéh* (en berbere ثمرت *tsamourt*).

— En tous Pays, في كلّ البلاد *fy koll êl-belâd.*

Paysan, فلّاح *fellâh*, pl. فلّاحين *fellâhyn*; فحّاسي *fahhâssy*, plur. فحّاسيه *fahhâssyah.*

Peau, جلد *djeld*, *djild*, *gueld*, pl. جلود *djeloud*, *gueloud* (en berbere اكولم *âgoulem*, pl. ايكولمان *îygoulmân*).

Peaussier, دبّاغ *debbâgh*, صانع الجلود *sânè' êl-djeloud.*

Pêche (fruit), خوخ *khoukh*, خور *khour*, خوره *khourah.*

— de poissons, صيادة السمك *sayâdat ês-samak*, اصطاد *îstâd.*

Péché, خطا *khattâ*, خطيه *khattyah*, pl. خطايا *khattâyâ.*

Il a Péché, خطا *khattâ*, اخطا *êkhtâ.*

Il a Pêché du poisson, صاد *sâd*, اصطاد السمك *êstâd ês-sa-mak.*

Pêcher (arbre), شجرة الخوخ *chadjerat êl-khoukh*, *chaguerét êl-khoukh*, سجره ذا الخوخ *sadjerah dê-'l-khoukh.*

Pécheur, خاطي *khâtty.*

Pêcheur, حوّات *haouât*, *hououât*, صيّاد *sayyâd*, صيّاد السمك *sayyâd ês-samak.*

Peigne, مشط *mocht*, *moucht*, pl. مشاط *mechâtt* (en berb. تيمشظ *tymechidd*, pl. تيمشظين *tymeched-dyn*).

Il a Peigné, مشّط *maschatt*, تمشّط *temeschett.*

— L'action de Peigner, تمشيط *temchytt.*

— Il s'est Peigné, سرح *serah.*

Peine (chagrin, fatigue, punition, difficulté, embarras), (*Voy.* ces mots).

— A Peine, اتبس *âtbess, êtbess.*

— Avec Peine, بالمشقة *bi-'l-mouchaqqah.*

— J'ai eu beaucoup de Peine à faire cela, صعب علي كثير ان اعمل ده *sa'ab a'lay-y kethyr ênn â'mel déh.*

— J'ai à Peine le temps de manger quelque chose, اتبش ليلي الوقت ان آكول شي *âtbech lyl-y êl-ouaqt ên âkoul chy.*

Il a Peint, نقش *naqach,* زوق *zaouaq, zouaq.*

Peintre, نقاش *naqqâch,* زواق *zeouâq, zaouâq.*

— de portraits, مصوراتي *messaouarâty,* مصور *messaouer.*

Peinture, تصوير *tessouyr,* pl. تصاوير *tessâouyr,* نقشة *naqchah,* تزويق *tezouyq,* pl. تزاويق *tezâouyq.*

Il a Pelé, قشر *qachar* (*Voyez* Il a Écorché).

Pélerin, حاج *hâddj,* pl. حجاج *heddjâdj;* حاجي *hâdjy, haguy.*

— Lac du Pélerin (en Egypt.), بركة الحاجي *Birkét êl-hâdjy.*

Pélerinage, حج *haddj,* حجه *haddjéh, haddjah, haguéh.*

Pélican, رخمه *rakhmah,* رحمه *rahmah,* غيهب *ghyheb,* غهيب *ghiheyb.*

Pelisse, بنش *benich,* كرك *kourk* (*Voyez* Fourrure).

Pelissier, فروای *farouây,* فرواجي *ferouâdjy* (*Voyez* Fourreur, Peaussier).

Pelle, لوح *louèh, louh,* مغرافه *magharâfah,* مجرفه *medjrefah,* پاله *pâlah* (en berb. ثلواحت *tsilouâht*).

Pelure, قشره *qecherah, qecheréh* (*Voyez* Écorce).

Penchant (pente), (*Voyez* Déclin, Déclivité).

— (inclination), (*Voy.* ce mot).

Il a Penché (v. a.), ميل *meyyel.*

— (v. n.), مال *mâl* (*Voyez* Il s'est Incliné).

— Il Penchera, يميل *ymyl.*

Pendant d'oreilles, حلق *halaq,* حلاق *halâq,* pl. حلق *houlouq;* جواجن *djeouâdjen,* خرصه *khorsah,* خرص *khors, khers,* pl. خرسان *khersân, khorsân.*

Pendant (prép.), في *fy,* بمدة *be-meddéh.*

— Pendant le dîner, فى الغداء *fy-'l-ghodâh.*

— Pendant deux jours, بمدّه يومين *be-meddét youméyn.*

— Pendant un jour et une nuit, طول الليلة و النهار *toul êl-leylét ou-ên-nadâr.*

— Pendant que, لمّا *lammâ*, فى زمان الّذى *fy zemân âllady.*

PENDARD (*Voyez* COQUIN).

PENDU, معلّق *mo'allaq.*

Il a PENDU (*V.* Il a ACCROCHÉ).

— à la potence, شنق *chanaq.*

— Il a été Pendu, انشنق *ên-chaneq.*

PENDULE (*Voyez* HORLOGE).

PÉNÉTRATION d'esprit, قوّة العقل *qouoouèt êl-a'ql.*

Il a PÉNÉTRÉ, دخل *dakhal.*

PÉNIBLE, ثقيل *theqyl*, *tseqyl* (*Voyez* DIFFICILE).

PÉNITENCE, توبه *toubéh*, ندامه *nedâméh.*

PÉNITENT, نادم *nâdem*, تايب *tâyb.*

PENNA-FIOR (ville d'Espagne), حصن الزهر *hosn-êz-zaher.*

Il a PENSÉ, ظنّ *zann*, *dann*, حسب *hessab*, فكر *fakar*, *feker*, حكم *hakam*, خمّم *khammem.*

— Il a Pensé tomber, بشويه الاوقع *be-chouyéh êllâ ouaqa'.*

PENSÉE, فكر *fekr*, تفكّر *tefek-kour*, فكره *fekréh* (*Voy.* OPINION, IDÉE).

— Cela ne m'est pas venu dans la Pensée, هذا ما جاشي فى بالى *hadâ mâ djâ-chy fy bâl-y.*

PENSIF, غايص *ghâyss.*

PENSION, مرتبه *martebah*, *mer-tebéh*, جمكيه *djamkyah*, *djamkyéh.*

— d'éducation (*Voyez* ECOLE, COLLÉGE).

— Il leur a fait une Pension, اقام لهم جمكيه *âqâm le-houm djamkyah.*

PENTAGONE, مخمّس *mokham-mess.*

PENTATEUQUE, توراة *Tourâtt.*

PENTE (*Voyez* DECLIN, DÉ-CLIVITÉ).

PÉPIN, بزر *bezr*, pl. بزور *bezour*, بزّ *bezz.*

PERCÉ, منقوب *manqoub.*

Il a PERCÉ, نقب *naqab*, خرق *kharaq*, ثقب *thaqab*, *tsaqab.*

PERCHE, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qeddbân.*

PERÇU (*Voyez* PRIS, REÇU).

Il a PERÇU (*Voyez* Il a PRIS, Il a REÇU).

PERCUSSION (*V.* FRAPPEMENT).

Perdrix, حجلة *hadjléh, hadjlah,* pl. حجل *hadjel, haguel,* سمّان *semmân* (en berb. تسكورت *tassegourt,* pl. تيسوكرين *tyssougryn*).

Il a Perdu, ضيّع *dayyaa.*

— au jeu, au commerce, خسر *khassar, khesser.*

— Nos chevaux ont Perdu leurs fers, خيلنا من غير نعلهم *khayl-nâ min ghayr na'l-houm.*

— Il a Perdu beaucoup dans le commerce, خسر كثير في التجاره *khassar kethyr fy-'t-tedjârah.*

— On m'a Perdu dans ton esprit, سقّطوني من عينك *saqqat-tou-ny minn a'yn-ak.*

Père, اب *âb, êb,* ابو *âbou,* pl. ابون *âboun;* بابا *bâbâ,* والد *ouâlid* (en berbere بابا *bâbâ*).

— As-tu ton Père? عندك والد *and-ak ouâlid?* عندك أبو *a'nd-ek âbou?* (en b. باباك ما زال ايدار *bâbâ-k mâ zâl âydâr?*)

— Beau-Père, حمو *hamou,* pl. أحما *êhmâ* (*V.* Beau-père).

— Grand-Père, جدّ *djedd,* pl. جدود *djedoud* (*Voy.* Ayeul).

Perfection, كمالة *kemâlah,* اتما *itmâm* (*Voy.* Achèvement).

Perfectionné (*V.* Achevé).

Il a Perfectionné (*V.* Il a Fini).

Perfide, غدّار *ghaddâr* (*Voyez* Traître).

— Il a été Perfide, غدر *ghadar.*

Perfidie, غدر *ghedr* (*Voyez* Trahison).

Il a Perforé (*V.* Il a Percé).

Il a Péri, هلك *halak,* تلف *telef,* فني *fenä, feney,* ضاع *dâ'a.*

— Il a fait Périr, فنّى *fannä,* ضيّع *dayya'.*

Péril, خطر *khatter,* pl. اخطار *êkhtâr* (*Voyez* Danger).

— Y a-t-il là quelque Péril? فيه شي خطر *fy-hi-chy khatter?*

Périlleux, تحت الخطر *taht êl-khatter* (*V.* Dangereux).

— Cette affaire est très Périlleuse, هذا الشغل خطر كثير فيه *hadâ ês-choghl khatter kethyr fy-hi.*

Perle, لولو *loulou,* درّ *dorr,* جوهر البحر *djeouher êl-horr* (en berbere ثياقاين *tsyâqâyn*).

— de verre, جوهر الليل *djeouher êl-léyl* (m. à m. bijou de nuit).

— Huître à Perles, nacre de Perle (*Voyez* Nacre, Coquille).

Permanence, بقا *baqâ, beqâ, biqâ,* بقي *baqy* (*V.* Perpétuité).

Permanent, دايم *dâym*, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, باقى *bâqy* (*Voy.* Perpétuel).

Permis, مجوز *medjeouez*, مسروح *mesrouh* (*Voy.* Licite).

Il a Permis, اجاز *êdjâz*, جوز *djaouaz*, سرح *sarah*, *serah*.

Permission, اذن *êdn*, *îdn*, تجويز *tedjouyz* (*Voyez* Licence).

— Par la Permission de Dieu, باذن الله *bi-îdn Allah*, *be-êdn Allah*.

— Avec votre Permission, باذنكم *be-îdne-koum*.

Permutation (*V.* Change).

Il a Permuté (*Voyez* Il a Échangé).

Il a Perpétué, دوم *daôuam*.

Perpetuel (*V.* Éternel, Permanent, Continuel).

Perpétuellement (*V.* Éternellement).

Perpétuité, دوامه *deouâmeh* (*Voyez* Éternité).

Perquisition, تشويش *te-chouych* (*Voyez* Recherche).

— Il a fait Perquisition, شوش *chaôuach* (*V.* Il a Recherché).

Perroquet, درة *dourrah*, بابغان *bâbaghân*, باباغى *bâbâghy*, طوطى *toutty*, طير النطق *tayr-ên-nouttq*, بابغيوا *bâbghayyoû* (en ital. *papajo*; en v. fr. *papegai*).

Persan, فارسى *fârsy*, عجمى *â'djemy*.

La Perse, فارس *Fâres*, ديار عجم *dyâr A'djem*, بلد الفارس *beled êl-Fârs*, ايران *Iyrân*.

Persécuté, منحوس *menhouss*, مظلوم *mazloum*.

Il a Persécuté, ظلم *zalam*, نحس *nahass* (*V.* Il a Poursuivi).

Persécuteur, ظالم *zâlem*.

Persécution, نحس *nèhs*, ظلم *zelm*, *zoulm*.

Persévérance, مواظبه *mouâz-zebah* (*Voy.* Constance).

Persevérant, مواظب *mouâz-zeb* (*Voyez* Constant).

Il a Persévéré, وظب *ouad-dab*, دام على *dâm a'lâ* (*Voyez* Il a été Constant).

Persil, بقدونس *baqdounes*, معدنوس *maghdouness*, معدنوس *maadnouss*, كرافس *kerâfess*.

Il a Persisté (*V.* Il a Persévéré, Il a Insisté).

Une Personne, بن ادم *ben-Êdem* (*Voy.* Un Individu).

— Personne n'est venu, ما جاش احد *mâ djâ-ch âhd*.

— Personne n'est mort de la contagion, ما مات شى

احـــد مـــن الـــسوبعـــا *mâ mât-chy âhd minn êl-ouebâ.*

Il a Persuadé, شار *châr*, حقق *haqqaq* (*V.* Il a Convaincu).

Perte, هلاك *helâk* (*Voyez* Dommage, Destruction).

Pervers (*V.* Méchant).

Perversité (*V.* Scélératesse).

Il a Perverti, قبّح *qabbah.*

Pesage, وزن *ouezn.*

Pesant, ثاقل *thâqel*, *tsâqel* (*Voyez* Lourd).

Pesanteur (*V.* Gravité).

Il a Pesé (v. a.), وزن *ouezenn.*

—(v. n.), ثقل *theqel*, *tseqel.*

— Ce baril Pèse deux quintaux, ذا البرميل ميزانه قنطارين *dê 'l-barmyl myzân-ho qontaréyn*, هذا البرميل موزون زوج قناطير *hadâ êl-barmyl mouzoun zoudj qenâttyr.*

Peseur, قبّاني *qabbâny.*

Peste, كبّه *kobbéh, kobbah*, حبّه *habbah*, حبوبه *heboubéh, haboubah*, طاعون *tâ'oun* (en berbere تركه *tergah*, تركه *tirkéh*, تحبوبت *tehaboubt*), (*V.* Maladie contagieuse, Contagion, Épidémie).

— Il a été atteint de la Peste, اوبا *âoubâ.*

Pestilentiel, طاوني *tâ'ouny*, مفسّد بالوبا *mofessed bi-'l-oubâ* (*V.* Contagieux, Épidémique).

Pet, ظرط *daratt*, ضراط *darâtt.*

Il a Pété, ضرط *daratt.*

Il a Pétillé, تكتك *taktak*, *tektek.*

Pétillement, تكتيك *tektyk.*

Petit, صغير *seghyr, seghayr, saghyr, soghayr, sagheyr*, pl. صغار *soughâr* (en b. مزّي *mezzy*, امزيان *âmezyân*, f. تامزيانت *tâmezyânt*, تمزيانت *tamezyânt*, pl. امزيانن *âmezyânenn*), (*V.* Médiocre).

— de taille, قصير *qassyr, qessyr* (en berbere اوزلان *âouezlân*, pl. ايوزلانن *îyouezlânenn*).

— Petit-Fils (*Voyez* Fils).

— Petit enfant, ولد صغير *ouled sogheyr*, غلام *gholâm*, غليم *gholaym* (en berbere اقشيش امزيان *âqchych âmezyân*; آرش *êrrech*, pl. وراش *ouarrach*; شظن *chaddenn*), (*Voy.* Enfant).

— Petite fille (jeune fille), فتاه *fetâh* (*Voyez* Fille).

— esclave, عبيد *o'beyd*, fém. عبيدة *o'beydah.*

— Petite tour, بريج *boreydj.*

— fort, قليعه *qoley'ah.*

— Petit chien, كليب *koléyb.*

— Petite-Vérole, جدرى *djedry, guedry, guedrey,* ذا الجدرى *dû-êl-djedry, dâ-êl-guedrey.*

Pétition, وليد *oulyd,* عرض حال *ardh hâl* (*V.* Placet, Requete).

Il a Pétri, خمّر *khammar,* عجن *a'djann.*

— Il Pétrira, يعجن *ya'djenn.*

Pétrifie, مجّر *moaddjer.*

Il a Petrifié, حجّر *haddjar.*

Pétrissage, تخمير *takhmyr.*

Peu, un Peu, شويه *chouyah, chouyéh, chauyéh,* قليل *qalyl* (en berbere ادروس *édrouss*).

— Attends un Peu! استنّى قليل *êstannä qalyl!* اصبر شويه *ôsbour choyéh!* ازبيطاه *ezbeyttâh!*

— Peu après, بعد شويه *ba'ad chouyah, ba'd-chouyéh.*

— Peu auparavant, قبل شويه *qabl chouyah.*

— Peu s'en est fallu que, قراب انّ *qarâb ênn* (*V.* Fallu).

— Peu à Peu, شويه شويه *chouyah-chouyah, chouyéh - chouyéh,* قليلا قليلا *qalylâ-qalylâ,* بشويه *bechouyéh.*

— Dans Peu, sous Peu, من قريب *minn-qaryb* (*Voyez* Peu après).

Peuple, اهل *ahl, éhl, êhel,* pl. اهال *éhâl* (*Voy.* Nation, Populace).

Peuplé (*Voyez* Habité).

Il a Peuplé, عمر *a'mar.*

Peur (*Voyez* Crainte, Epouvante).

— Il a eu Peur (*Voyez* Il a Craint, Il s'est Effrayé).

— Il a fait Peur (*Voy.* Il a Effrayé, Il a Épouvanté).

Peureux, خوّاف *khaouonâf, khoouâf* (*V.* Craintif, Timide).

Peut-être, ربّما *robbemâ,* يمكن *yemken,* الله يعلم *Allah-ya'alem,* يعلم الله *ya'alem Allah,* بلكى *bilkey.*

Phamenoth (septième mois de l'année cophte, correspondant au mois de mars), برمهات *barmehât, bermehât.*

Pharmacie (art), علم العطار *i'lm êl-a'ttâr,* صناعة المعجونجى *senâ'at êl-madjoundjy.*

— (boutique), دكّان العطّار *doukkân êl-a'ttâr,* عطّاريه *a'ttâryéh.*

Pharmacien, Pharmacopole, عطّار *a'ttâr,* pl. عطّارين *a'ttâryn* (*Voyez* Apothicaire, Épicier, Droguiste).

Phare, برج *bourdj, bourg*, pl. بروج *bouroudj, bouroug;* منارة *menâréh*, pl. منارات *menârât.*

Pharmouti (huitième mois de l'année cophte, correspondant au mois d'avril), برمودة *bermoudah, bermoudéh.*

Phénicoptère, نحاف *nihâf.*

Phénomène, شي غريب *chy-gharyb* (*V.* Merveille, Prodige).

Philantrope, محب الناس *mohhcb ên-nâss* (*V.* Bienfaisant).

Philosophe, فيلسوف *fylsouf*, pl. فيلسفة *fylsafah*, فلسفة *felsefah*, فلاسفة *felâssefah.*

Philosophie, فيلسفية *fylsou-fyah, fylsofyéh*, فلاسفة *felâsseféh, filâssifah.*

Philosophique, متاع الفيلسفة *metâ' êl-fylsafah.*

Phlegme, Phlegmatique (*V.* Flegme, Flegmatique).

Phthisie, المرض الرقيق *él-maradd ér-raqyq*, المرض الزين *él-marad êz-zéyn*, سلال *selâl.*

Phthisique, مسلول *masloul.*

Physicien, عالم الطبيعة *a'alem êt-taby'ah*, مجتهد في علم الطبيعة *modjtehed fy i'lm êt-taby'ah.*

Physique (s. f.), علم الطبيعة *i'lm êt-taby'ah.*

— (adj.), (*Voyez* Naturel).

Physiquement, بالطبع *bi-êt-teba'.*

Piastre (monnaie), ريال *ryâl*, pl. ريالات *ryâlât;* غروشة *ghou-rouchah, ghrouchah*, pl. غروش *ghourouch.*

— Deux Piastres, ريالين *ryâ-lynn.*

— Tu me dois mille Piastres, ليلي الف غروش عليك *lyl-y âlf ghourouch a'lay-k.*

— Piastre-Boudjou (valant à Alger 1 fr. 86 cent.), ريال بوجو *ryâl-boudjou.*

— Draham, ou Pataque-Chique (valant à Alger 62 cent.), ريال دراهم *ryâl-derâham.*

— Demi-Piastre-Boudjou (*V.* Nous-Boudjou).

— Quart de Piastre (piècette, valant à Alger de 46 à 47 cent.), ربيع بوجو *reby'a-boudjou*, ربع بوجو *roub'-boudjou.*

— Huitième de Piastre (valant à Alger de 23 à 24 c.), ثمن بوجو *themienn-boudjou, thoumn-boudjou, themin-boudjou.*

— Piastre de double-boudjou (val. 3 fr. 72 c.), دوروا *dourô*, دورو *dourou*, زوج بوجو *zoudj-boudjou.*

Piastre d'Espagne (valant au Kaire environ 5 fr. 35 cent.), الريال السدور *êr-ryâl êd-dour*, الريال الاسپانيولي *êr-ryâl êl-Êspânyouly*, كلوناطه *kolounâttah*.

— Piastre turke de 100 médins (valant au Kaire 3 fr. 50 cent.), غروشه ميه *ghrouchah mayyéh*.

— de 80 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 80 cent.), غروش ثمانين *ghourouch-themênyn*, ثمانينيه *themânynyéh*.

— de 60 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 10 cent.), غروش ستين *ghourouch-settyn*, ستينيه *settynyéh*.

— de 40 médins (valant au Kaire environ 1 fr. 40 cent.), غروش اربعين *ghourouch-ârba'yn*, اربعينيه *ârba'ynyéh*.

— Demi-Piastre, نصفيه *nousfyéh*.

— Pièce d'un quart de Piastre, ربعيه *roubayyéh*.

— d'un huitième de Piastre, ثمنيه *thoumnyéh*.

PIC (mes. de longueur, valant environ un demi-mètre), ذراع *derâ'*, اذرع *âdra'* (*Voyez* BRASSE, AUNE, COUDÉE).

PIE, عقعق *a'qa'q*, قعقع *qa'qa'*.

PIÈCE (*V.* MORCEAU, LAMBEAU).

— de marchandise, فصله *fasléh*, *faslah*.

— d'artillerie (*Voyez* CANON, MORTIER).

— de monnaie (*V.* MONNAIE).

— de 100 médins, de 80, de 60, de 40 (*Voyez* PIASTRE).

— de 20 médins (*Voy.* Demi-Piastre).

— de 10 médins (*Voyez* Pièce d'un quart de Piastre).

— Pièce à Pièce, قطع قطع *qatta'-qatta'*.

PIÈCETTE (*V.* Quart de Piastre).

PIED, رجل *ridjl*, *rigl*, *redjel*, *ridjel* (en b. اظار *âddâr*, *êddâr*, *îddâr*, pl. اظارن *îddârann*, *îddârenn*).

— de bœuf (*V.* BŒUF).

— d'alouette (fleur), لحكم *lahhkoum*.

— d'une montagne, جدر الجبل *djedr êl-djebel*, اسفل الجبل *âsfel êl-djebel*.

— d'un arbre, اسفل الشجرة *âsfel ês-chadjaréh*.

— (mesure de longueur), قدم *qadam*, pl. قدوم *qoudoum*, اقدام *êqdâm* (*Voyez* LONG, LONGUEUR).

— Cette échelle est longue

de dix-huit Pieds environ, هلك السلّم طولها نحو ثمنتعش قدوم *hadéh ês-soullem toul-hâ nahou memant-a'ch qoudoum.*

— Pied de chèvre (espèce de levier), (*Voyez* LEVIER).

— Coude-Pied, قصبه ذا الرجل *qasbah dê-'r-ridjl* (en berbere ثيمشيط أظار *tsymchytt âddâr*), (*V.* COUDE-PIED).

— Coup de Pied, ركله *roklah* (en berbere تقودميت *taqoud-myt*), (*Voyez* RUADE).

— Doigt du Pied, بنّه ذا الرجل *bennah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl;* أصبع الرجل *âsba' êr-rigl*, pl. صبعين الرجل *sa-bi'yn êr-rigl* (*Voyez* ORTEIL).

— Cheville du Pied, گدم *guedem* (en berbere تيوروزّيت *tyou-rouzzyt*), (*Voyez* CHEVILLE).

— Plante du Pied, قدم *qa-dam.*

— Les deux Pieds, رجلين *ri-djléyn, ridjlyn, rigleyn, riglyn.*

— Nu-Pieds (*Voyez* NU).

— Il est allé à Pied, مشى *machä.*

— ras-tu à Pied ou à cheval? تروح اى ماشى اى راكب *terouh ây-mâchy ây-râkeb?*

— Ils sont tombés à mes Pieds, وقعوا بين رجليى *ouaqa'ou bayn redjley-y.*

PIÈGE, حياله *heyâléh, hayâlah,* مكنه *meknéh, meknah* (*Voy.* EMBUCHE, FOURBERIE).

— à prendre les oiseaux, فخ *fakh.*

— à prendre les animaux, حيالة الصايد *heyâlét ês-sâyd.*

— Il a tendu un Piége (*V.* Il a dressé des Embuches, Il a ABUSÉ).

PIERRE (n. pr.), بطرس *Bot-trouss, Boultrouss.*

— (s. fém), حجر *hadjar, ha-djer, hagar,* حاجر *hâdjer*, pl. حجاره *hedjârah;* حجره *hadjerah*, pl. حجر *hadjer* (en berbere أدغغ *âdghagh, êdghâgh*, pl. أدغغن *âdghaghenn*).

— dure, صلب *solb.*

— à bâtir, تبزه *tabzéh.*

— de taille, حجر نحت *hadjar-nahatt.*

— équarrie, الحجر المنجور *êl-hadjar êl-mendjour.*

— à aiguiser, أرحا *êrhâ,* رحا ذا الحجر *rahâ dê-'l-hadjam*

(en berbere امسد *âmsed*, ميلاك *mylâk*), (*V.* Pierre à AIGUISER).

— à fusil, حجره *hadjerah*, صوان *souân*, صوانه *souânéh*, *souânah*, شفر *chefer*, قدّاح *qaddâh* (en berbere تنيشه *tenychah*, pl. تينيشون *tynychouenn*).

— de touche, حجر الحك *hadjar êl-hak*, حجر المحاس *hadjar êl-mahâss*.

— ponce, حجر الاسفنج *hadjar êl-âsfandj* (m. à m. pierre d'éponge).

PIERRERIE (pierre précieuse), جوهر *djouher*, *djouhar*, *djouaher*, pl. جواهر *djouâher*.

PIÉTÉ, عباده *i'bâdah*, *è'bâdéh*.

PIEU, وتد *oueted*, pl. اوتاد *ôutâd*.

PIEUX, عابد الله *a'âbed-Allah*.

PIGEON, حمام *hamâm*, *hemâm*, حمّام *hammâm*, pl. حامام *hâmâm*; فراخ *ferâkh* (en berbere ثبير *itsbyr*), (*Voyez* COLOMBE).

— ramier, ليمام *limâm*.

— sauvage, الحمام الخلوى *él-hamâm êl-khalouy* (*Voy.* COLOMBE sauvage).

PIGEONNIER (*V.* COLOMBIER).

PILE, كومه *koumah*, *koumeh*.

PILÉ, مسحوق *massehouq* (*V.* BROYÉ).

Il a PILÉ, درس *deress*, سحن *sahan* (*Voyez* Il a BROYÉ).

— Il Pilera, يدرس *ydress*.

PILEMENT (*V.* BROYEMENT).

PILIER, ساريه *sâryah*, pl. سوارى *saouâry* (*Voyez* COLONNE).

PILLAGE, نهب *nehb*, *nihb*, غصب *ghasb*.

PILLARD, نهّاب *nehhâb*, pl. نهّابين *nehhâbyn*.

PILLÉ, منهوب *menhoub*, مختوف *makhtouf*.

Il a PILLÉ, نهب *nahab*, *neheb*, ختف *khataf*.

— Il Pillera, يختف *ykhtof*.

PILON, مدقه *madaqqah*, رزّه *rezzah*, يد الهاون *yed êl-hâoun*.

PILOTE, ريس *reyss*, *rayss*, بلوطه *bilouttah*.

PILULE, حب من دواه *hebb minn daouâh*, pl. حبوب من دواه *heboub minn daouâh*.

PIN, صنوبر *senouber*, *sanoubar*, pl. صنابر *senâber*, *senâbir*; شوح *chouah* (en berbere ازمباى *âzoumbây*, pl. تيزومبيون *tyzoumbyoun*).

PINCE (pour soulever des masses), ملاويه *mellâouyah*.

PINCÉ, مقروص *maqrouss.*

Il a PINCÉ, قرص *qarass*, *qaress.*

— Il Pincera, يقرص *yqoross.*

PINCEAU, قلم نقاش *qalam-naqqâch*, ريش *rych*, شته *chitah*, زيف *zyf.*

PINCETTES, مشيك *machyk*, لقاط ذا العافيه *laqqâtt dê-'l-a'â-fyah*, مكوسة النار *mekoussét ên-nâr.*

PINSON, موش *mouch* (en berb. ايتبير *îytbyr*, pl. ايتبيرن *îytbyrenn*).

PIOCHE, منكش *menkech*, pl. مناكش *menâkich*, طوريه *touryah*, جزمه *djezméh*, معول *ma'oul*, فاس *fâss*, فاس العربى *fâss êl-a'reby.*

PIPE, شبوك *choubouk*, سبسى *sebsy*, *sibsy*, pl. سباسى *sibâssy.*

— persane, نرجيله *nardjylĕh*, *narguyléh*, نرجيل *nardjyl*, *ner-guyl.*

—Tuyau de Pipe, قصاب *qassâb.*

— Fourneau de Pipe, داوابه *dâouâyéh.*

—Fabricant de Pipes, غاليونجى *ghâlyoundjy.*

Il a PIQUÉ, شاك *châk*, ابر *âber*, تشك *techekk.*

— la langue, حرّ اللسان *harr êl-lessân.*

— Il Piquera, يتشك *ytchekk.*

PIQURE, ابر *îbr.*

PIRATE, حرامى البحر *harâmy-'l-bahar* (*Voyez* CORSAIRE).

PIRE, اشرّ *âcharr.*

— Ce qui vaut mieux que le bien, c'est de le pratiquer; et ce qui est Pire que le mal, c'est de le faire, اخير من الخير فاعله واشرّ من الشرّ فاعله *akheyr minn êl-kheyr fâi'l-ho; ou âcharr minn êch-cherr, fâi'l-ho.*

PISCINE, صهريج *saharydj*, *sehrig.*

PISSAT (*Voyez* URINE).

Il a PISSÉ, بال *bâl*, شخ *chakh.*

— Il Pissera, يبول *yboul.*

PISTACHE, فستق *fistaq*, *fistoq.*

PISTACHIER, شجرة الفستق *chadjerét êl-fistoq.*

PISTOLET, طبانج *tebândj*, طبانجه *tabândjah*, *tobândjah*, پيشتولا *pychtoulâ*, بشتله *bechto-lah*, pl. بشاتل *bechâtol*, كابوس *kâbouss* (en berbere تخراست *ta-kharrâst*, pl. تيخراسين *tykharrâs-syn*).

PITIÉ, رحم *rahm* (*Voyez* MISÉ-RICORDE).

— Il a eu Pitié (*Voyez* Il a COMPATI).

— Dieu ait Pitié de toi! رحمك الله *rahm-ak Allah!*

Pituite, تخمه *tokhmah* (*Voyez* Flegme).

Pituiteux (*V.* Flegmatique).

Piverd, شرّاقراق *cherrâqrâq*, هدّاد *haddâd.*

Place (*V.* Lieu, Endroit).

- publique, زنقه *zanqah*, محجّ *mahaddj*, وسعه *ouassa'ah*, درب *darb.*, *derb*, ساحه *sâhhah*, فسحه *fashhah.*

— fortifiée (*V.* Chateau, Citadelle, Forteresse).

— d'armes, ميدان العساكر *meydân él-a'ssâker.*

— (emploi), (*Voy.* Charge).

— Petite Place entourée de cahutes, حوش *houch.*

— A la Place de (*V.* Au Lieu de).

Il a Placé, وضع *ouadda'*, جعل *dja'al* (*V.* Il a Mis).

— Il Placera, يحطّ *yhott.*

Placet, حال *hâl*, عرض *a'rd* (*Voyez* Mémoire).

Plafond, سقف *seqof*, *seqaf*, pl. سقوف *seqouf.*

Plage, حديه *hedyéh*, *hedyah*, شط *chott*, *chatt* (*V.* Rivage).

Il a Plaidé, خاصم *khâssam.*

Plaie, جراحه *djerâhah*, pl. جراحات *djerâhât* (*Voyez* Blessure).

Plaine, سهل *sehel*, pl. سهول *souhoul*, خلا *khalâ*; وطا *outtâ*, وطيه *outtyah*, pl. وطايات *outtâyâtt*; صحرا *sahharâ* (en be rber وطا *outtâ*, pl. وطيات *ouattyât*; تغزوه *taghzouh*).

Il s'est Plaint, شكّي *chekkü*, اشتكــــى *échtekü* (*Voyez* Il a Gémi).

— Il se Plaindra, يشتكي *yechteky*, يشكّي *ychekky.*

Plainte, اشتكا *îchtikâ*, شكوه *chekouah* (*Voyez* Gémissement).

Plaisanterie, مــزاح *mizâh*, ملاغه *melâghah.*

Il a Plaisanté, ضحك *dahak*, كحكح *kahkah.*

— Il Plaisantera, يضحك *yddehak*, يكحكح *ykahkah.*

Plaise à Dieu! s'il Plaît à Dieu! ان شا الله *énn châ Allah!* (*Voyez* Il a Plu).

Plaisir, لذه *leddah*, *leddéh*, *lezzéh*, pl. لذات *leddât*, *lezzât.*

— (bon office), مزيّه *mezyyah* (*Voyez* Service, Bienfait).

Plan (adj.), ساهل *sâhel.*

— (subst.), (surface Plane), سطح *sattah.*

— (dessein, projet), (*Voy.* ces mots).

PLANCHE, لوح *louh, louèh,* لوحه *louhah,* pl. لوح *louh.*

PLANCHER, طوبق *taoubaq,* طبقه *tabaqah.*

PLANE (outil), رشبه *rachbah.*

PLANÈTE, كوكب *koukab, koukeb* (*Voy.* ASTRE).

PLANEUR (terme de monnaie), رقاق *raqâq.*

PLANTATION, غرس *ghars.*

Une PLANTE, نبت *nebt,* نبته *nebtéh,* pl. نبات *nebât;* غرس *ghars, ghers,* pl. غروس *ghourouss;* نقله *noqelah,* pl. نقلات *noqelât.*

— marine, حشيش البحر *hachych êl-bahar.*

La PLANTE du pied, قدم *qadam,* pl. قدمين *qadmyn,* اقدام *âqdâm* (*Voyez* PIED).

Il a PLANTÉ, غرس *gharass,* نبت *nebet, nabat.*

— Il Plantera, يغرس *yeghrass.*

PLAQUEMINIER (arbre), سدره *sedrah, sidrah.*

PLAT (adj.), (*Voyez* PLAN).

— (subst.), طبق *tabaq,* تبسي *tebsy,* صحن *sahan,* pl. صحون *souhoun;* صينيه *seynyah.*

— Grand Plat, غطار *ghouttâr,* مخفيه *mokhfyah.*

— Tu dresseras les viandes sur les Plats, تسقى اللحم فى صحون *teseqqy êl-laham fy souhoun.*

PLATEAU en cuivre, سموه *semouah.*

— de balance, كفّه *kefféh, keffah,* pl. كفوف *kefouf, kofouf.*

PLATINE de fusil, زناد *zenâd.*

PLATON (n. pr.), افلاطون *Iflâttoun.*

PLATONIQUE, افلاطونى *îflâttouny.*

PLATRE, جصّ *djess,* جبس *djibss, gibss,* جپس *djips,* كبص *guebss.*

Il a PLATRÉ, جبّس *djebbass, guebbass,* جصّص *djessass.*

PLATRIER, جبّاس *djebbâss, guebbâss,* جصّاص *djessâss.*

PLEIN, ملان *melân,* مليان *melyân,* مالى *mâly* (en berbere ايتشور *îytchour,* pl. ايتشورن *îytchourenn;* يتچور *ytchour,* pl. يتچورن *ytchourenn*).

— Pleine lune (*V.* LUNE).

Plenipotentiaire, مفوض mofoouedd.

Plénitude, املا îmlâ.

Il a Pleuré, بكا bekâ, دمع dama'a.

— Il Pleurera, يبكي yebky.

Pleurésie, برسام bersâm.

Pleurs, بكا bikâ (Voyez Larme.

Il Pleut, كيمطر keyomtour, يمطر yomttar (Voyez Il a Plu).

Les Pleyades, تريا touryâ, tourayâ.

Pli, تكميش tekmych, كماش koumâch, طيه tyah, هزّه hezzah.

Il a Plié, طوى taouä, taouey, touä.

— (il a courbé), (V. ce mot).

— Il Pliera, يطوى yettouy.

Plissé, مكمّش mokemmich.

Il a Plissé (V. Il a Plié).

Ploiement d'une étoffe, تكميش tekmych.

Plomb, رصاص ressâss, رصاص اسود ressâss-âssouad, خفيف khafyf, ارصاص ërsâss.

Il a Plombé, رصّص ressass.

Plongé, مغروق maghrouq, مغرّق mugharreq.

Il a Plongé (v. a.), غرق gharaq, غطس ghattass.

— (v. n.), غاص ghâss, اغتاص êghtâss.

— Il Plongera, يغوص yghouss, يغطس yeghtess.

Plongeur, غواص ghaouâss.

Il a Plu (été agréable), عجب a'djeb.

— Cela te Plaira, هذا يعجبك hadâ ya'djeb-ak.

— Cela ne me Plaît pas du tout, هذا ما يعجبني شي hadâ mâ ya'djeb-ny chy.

— Plaît-il? نعم na'am?

— S'il Plaît à Dieu! ان شا الله ên châ Allah! ان شا الله تعالى ên châ Allah ta'âlä!

—Plût à Dieu! ياليت yâ-leyts! من صاب minn-sâb! (V. Plaise à Dieu!)

— A Dieu ne Plaise! استغفر الله êstaghfour Allah! (m. à m. Dieu pardonnes!)

Il a Plu (tombé de la pluie), مطر mattar, تصوّب tessaouab, tessaoueb, تصاب tessâb.

— Il Pleuvra, يتصوب yetsaoueb, يتصب yetseb.

Pluie, مطر mattar, pl. امطار âmtâr; شتّا chittâ, شطا chittâ, chettâ (en berbere هوا haouâ).

— Il a tombé beaucoup de

Pluie, اصطبت شتا كثيرة *éstabbét chitâ ketsyrah.*

— Petite Pluie abat grand vent, من مطيرة صغيرة تهفت ريح كبير *minn mattayrah sogheyrah toheffet ryh kebyr.*

— Pluie continue, غيث *ghayts, ghayth* (en berb. اغوفر *âghoufor*).

— Petite Pluie, مطيرة *mattayréh.*

Plume d'oiseau, ريش *rych,* ريشة *rychah, rychéh,* pl. ريش *rych.*

— à écrire (roseau), قلم *qalam, qelem,* pl. اقلام *éqlâm,* قوالم *qaouâlem,* قلوما *qeloumâ,* قلومه *qeloumah.*

— Il a taillé la Plume, برى القلم *berü él-qalem.*

La Plupart, عدد الاكثر *a'ded él-âkthar,* قسم الاكثر *kesm él-âkthar,* الاكثر *él-âkthar.*

— La Plupart des hommes, اكثر الناس *âkthar én-nâs,* الاكثر من الناس *él-âkthar minn én-nâss.*

Pluriel (nombre), جمع *djamè'.*

— entier, جمع سالم *djamè' sâlem.*

— brisé, جمع مكسر *djamè' moukasser.*

Plus, اكثر *âktsar, âkthar,* كثر *ketser,* زد *zid,* زيد *zyd,* بزيد *be-zyd*

— Je t'aime Plus que lui ناحبك اكثر منه *nâhobb-ak âkthar minne-ho.*

— Le fer et l'argile sont Plus utiles que l'or le Plus précieux تنفع الحديد و الطين اكثر من الذهب الهثمين *tenfa' él-hadyd ou-ét-tyn âkthar minn éd-dahab él-mothemyn.*

— Plus j'y réfléchis et Plus la chose me semble obscure, اكثر ما نفتكر فيه اكثر ما الحاجه تبان مظلمه *âkthar mâ nefteker fy-hi; âkthar mâ él-hadjéh tebân mozzalleméh.*

— Plus on a gagné d'argent, Plus on en veut avoir, على قد ما كتسبوا قد ما طمعوا المال *a'lü qad-mâ kesseboû, qad-mâ tema'oû él-mâl.*

— Plus la nuit se raccourcit, Plus le jour s'allonge, قدما تقصر الليل قدما يطول النهار *qad-mâ teqsir él-léyl, qad-mâ yttoul én-nahâr.*

— D'autant Plus que, قد ما *qad-mâ.*

— Cela est d'autant Plus admirable qu'on ne l'a jamais vu,

هذا عجيب قد ما هو عديم النظر hadâ a'djyb qad-mâ hou a'dym ên-nazr.

— De Plus (*Voy.* Outre cela).

— En Plus, بزيد *be-zyd.*

— Au Plus, tout au Plus, بالاكثر *bi-'l-âkthar.*

Plusieurs, كثير *ketsyr*, عديد *a'dyd.*

— Plusieurs fois, مرار كثيرة *merâr kethyrét*, كثير مرّة *kethyr marrah*, عديدة مرّة *marrah a'dydéh* (*Voyez* Souvent).

Plus tôt, قبل *qabl* (*V.* Auparavant).

— Tu n'as pas pu venir Plus tôt? ما قدرتشى تجى قبل *mâ qaderétchy tedjy qabl?*

Poche, جبّة *djebbah, guebbéh, djobbah*, جيب *djyb, guyb*, pl. جيوب *djyoub, guyoub*; خريطة *kharytah*, كيسوة *kyssouéh*, مكتوب *maktoub*, pl. مكاتب *mekâteb* (*V.* Bourse, Sac).

Poêle à frire, مقلا *maqlâ*, مقلى *miqlä, moqlä*, مقلاة *miqlâh*, طاوة *tâouah.*

Poêlon de terre, طجين *tadjyn*, طاجين *tâdjyn*, pl. طواجين *touâdjyn.*

Poésie, نظم *nezm, nedm*, شعر *cha'er, cha'ar*, منظومه *manzouméh.*

Poëte, شاعر *châ'er, châ'ir*, pl. شعرا *cho'erâ.*

Œuvres Poétiques, ديوان *dyouân.*

Poids, وزن *ouzenn, ouzn*, ميزان *myzân.*

— Le Poids de ce ballot est d'un quintal et demi, هذه الفرده ميزانها قنطار و نصف قنطار *hadéh êl-fardéh myzân-hâ qontâr ou-nousf qontâr.*

Poignard, خنجر *khandjar*, pl. خناجر *khenâdjer*, پنيار *penyâr*, مدسّ *medess*, سكين *sikkyn, sekkyn*, كمّيه *koummyah*, جنوى *djenouy.*

— à deux tranchans, سبوله *seboulah*, سبولى *seboulä.*

— Coup de Poignard, ركزة *rekzah.*

Poignée, قبض *qabdd, qobdd, qebdd* (*Voyez* Manche).

Poignet, رقبة الكف *roqbét êl-keff* (en berbere مقبط افوس *maqbett âfouss*, pl. مقبط افاسن *maqbett îfâssinn*), (*Voyez* Poing).

Poil, شعر *cha'ar, che'er*, شعار *cha'âr*, pl. شعور *che'our, chou'our.*

Poing, كف *keff;* دبزه ذا اليد *debzah dê-'l-yedd,* قبضه *qabdeh.*

— Coup de Poing, لكزه *lekzah, loukzah* (en berbere ظفان *dafân*).

Un Point, نقطه *noqtah.*

— Deux Points, نقطتين *noqtétyn, noqtétéyn.*

— Il a été sur le Point de (*Voyez* Peu s'en est Fallu, Il a Failli).

— Il est sur le Point de Partir, هو راح يسافر *houe râh yssâfer,* حضر روحهُ للسافر *hadder rouh-ho li-'s-sâfer.*

Point (compl. de négation), شى *chy,* ش *ch.*

— Je n'en veux Point. ما باردهُ شى *mâ bêrid-ho chy.*

— Il n'est Point à la maison, ما فيش هو فى الدار *mâ fy-ch houe fy-'d-dâr.*

Le Point du jour (*Voy.* Aube, Aurore, Lever du Soleil).

Pointe, حد *hadd,* طرف *tarf,* ابره *îbréh.*

Pointé (marqué de points), (*Voyez* Ponctué).

— (dirigé), (*Voyez* ce mot).

Il a Pointé un canon (*Voyez* Il a mis en Joue).

Pointu, مضى *maddy,* محدود *mahdoud,* مسنون *mesnoun,* سنان *senân.*

Poire, كمثرى *komethry,* نكاص *neggâss,* منجاز *mandjâz,* اجاص *êdjâss, îdjâss,* نجاص *nedjâss.*

— sauvage, اجاص برى *îddjâss berry.*

— à poudre (*Voyez* Poudre).

Poireau, كرّاث *korrath,* خرّات *khorrât,* بيبروز *beyberouz,* ركل *rikl.*

Poirée, سلق *selq,* سلك *silk, selk.*

Poirier, شجرة ذا النكاص *chedjrah dê-'n-neggâss,* سجرة النجاص *sedjerat ên-nedjâss* (en berb. تيفيرسه *tyfyrsah,* pl. تيفيرسين *tyfyrsyn*).

Pois, بسيله *bessyllah,* جلبان *djoulbân,* جلبانه *djilbânah.*

— chiche, حمص *hims, houms,* حمّص *hommoss,* حمّوص *hommouss.*

— de senteur, محمّد ولى *mohammed-oualy.*

Poison, سمّ *semm* (en berb. اسمّ *êsoumm*).

Poisson, سمك *semek, samak,* pl. اسمك *âsmak,* سموك *soumouk;* حوت *hout, haout,* pl. حيتان *haytân* (en berb. اسلم *êslimm*).

— Les Poissons (signe du zodiaque), برج ذا الحوت *bourdj dê-'l-hout*, برج الحوت *bourdj êl-hout*, *bourg êl-hout*.

Poitrail (*Voyez* Poitrine).

— (de harnois), صدريه *sadryah* (en berbere الدير *éd-dayr*).

Poitrine, صدر *sadr*, *sadar*, *sidr*.

Poivre, فلفل *felfel*, *foulfoul*.

— rouge, الفلفل الاحمر *êl-foulfoul-êl-âhmar*, *êl-filfil êl-âhmer*.

— en poudre, concassé, الفلفل الرومى *êl-foulfoul êr-roumy*.

Poivron (*Voy.* Poivre rouge).

Poix, زفت *zeft*, *zift*, كفر *kafr*, *kafer* (*Voy.* Bitume, Goudron).

— Il a enduit de Poix (*Voy.* Il a Goudronné).

Pôle, قطب *qotb*.

— du monde, قطب العالم *qotb êl-a'âlem*.

— de l'écliptique, قطب فلك البروج *qotb felek êl-bouroudj*.

— Les deux Pôles, قطبين *qotbéyn*.

Poli (au pr.), مصقول *masqoul*.

— (au figuré), (*Voyez* Civil).

— (n. s.), (*Voyez* Brillant, Polissage).

Il a Poli, صقل *saqal*, نعم *naam*.

Polichinelle, قراقوش *Qarâqouch*.

Polissage, تصقيل *tesqyl*.

Polisseur, صقال *saqqâl*.

Polissoire, مصقل *mesqel*.

Politesse (*Voyez* Civilité).

Poltron (*Voyez* Lache).

Pomme, تفاح *teffâh*, *toffâh*.

— d'amour (*Voy.* Tomate).

Pommier, شجرة التفاح *chadjrét êt-toffah*, سجره ذا التفاح *sadjerah dê-'t-toffah*.

Pompe (*Voyez* Magnificence).

— funèbre (*V.* Funérailles).

— (machine), مغرفه *maghrefah*.

Il a Pompé, غرف *gharaf*

Pompeux (*Voy.* Magnifique).

Ponceau (s. m., couleur rouge foncée), وشنه *ouechenéh*.

Ponctuation, تنقيط *tenqytt*.

Ponctué, منقوط *manqoutt*.

Il a Ponctué, نقط *naqqatt*.

Elle a Pondu, باضت *bâddét*.

— Elle Pondra, تبيض *tebydd*.

Pont, قنطره *qantarah*, *qontrah*, pl. قناطر *qenâtter*, *qonâtter*, قنطرات *qantarât*; جسر *djesr*.

Ponton, طريده *tarydah*, pl. طرايد *tarâyd*, طراد *tarâd*.

Populace, جعيد *dja'yd*, سفيله *sefyléh*.

— Homme de la Populace, ابن الناس êbn-ên-nâs, جعيدى dja'ydy.

Populaire, متاع لاهل metâ' êl-êhel (Voy. National).

Population, اهل êhel, âhel, êhl, معمورة ma'mourah.

Porc (Voyez Cochon).

— Petit Porc (V. Cochonnet).

— Groin de Porc, hure de Porc (V. Groin).

— Viande de Porc (Voyez Viande de Cochon).

— Soie de Porc, زغب ذا الحلوف zaghb dê-'l-hallouf.

Porc-Epic, ضربان dourbân.

Porcelaine, صينى syny, فرفورى ferfoury.

Pore, نقب neqb.

Poreux, ذو نقب zou-nouqoub.

Port de mer, بندر bender, مينا mynâ, pl. موان mouân; اسكلة ês-kalah, مرسي marsä, mersä, مرسا marsâ, mersâ, pl. مراسى merâssy (en berbere مرسة marsah).

— Il est arrivé au Port, بلغ المينا balagh êl-mynâ (en b. بكشم المرسة bakchem êl-mersah).

Portatif, سهل حملة sahel-hamle-ho.

Porte, باب bâb, pl. ابواب âbouâb, âbaouâb, بيبان bybân; دفة deffah (en berbere ثبورت tsabbourt, pl. ثبورا tsabbourâ).

—Ferme la Porte (V. Il a Fermé).

— Porte de la Victoire, au Kaire, باب النصر Bâb ên-Nasr.

— de la Conquête, au Kaire, باب الفتوح Bâb êl-Fotouhh.

—de fer, au Kaire, باب الحديد Bâb êl-Hadyd.

— de Bab-Azoun, à Alger, باب ازون Bâb-Azoun.

— de la Marine, à Alger, باب البحر Bâb êl-Bahar.

— du Torrent ou de la Vallée, à Alger, باب الود Bâb êl-Oued.

—Neuve, à Alger, باب جديد Bâb-Djedyd.

Porté, محمول mahmoul.

Il a Porté, حمل hamel.

— Comment te Portes-tu? ايس حالك êyss hâl-ek?

—Comment se Porte monsieur un tel? كيف حال سيدنا فلان keyf hâl syd-nâ foulân?

— Comment se Porte madame une telle? كيف حال ستى فلانه kyf hâl sett-y foulâneh?

—Comment vous Portez-vous, monsieur? كيف حالكم سيدى *keyf hâl-kom, syd-y?*

— Je me Porte bien, grâces à Dieu, انا طيب لله الحمد *ânâ tayeb li-'llah êl-hamd.*

Porte-Drapeau, بيراقتار *bey-râqtâr,* سنجاقجى *sandjâqdjy* (en b. اعلام *â'allâm*), (*V.* Drapeau).

Portefaix, شيّال *chayyâl,* حمّال *hammâl,* pl. حمّالة *ham-mâlah,* عطال *aattâl,* نقال *naqqâl.*

Portefeuille, محفظة *maha-faddah.*

Porte-Manteau, شراب ذا الجلد *cherrâb dê-'l-djeld* (*V.* Havresac).

Porte-Morts, صحّاف *sahhâf.*

Porteur (*Voyez* Portefaix).

— d'eau (*Voyez* Eau).

Portier, بوّاب *baouâb, beouâb.*

Portion (*Voyez* Part).

Portique, سطوان *sattouân,* ايوان *âyouân, îyouân,* دهليز *dehlyz.*

Portrait, صورة *sourah, souréh.*

— Ce Portrait lui ressemble, تشبّه لهُ هذه الصورة *techebbah le-ho hadah ês-sourah.*

Portugais, برتوغالى *bortou-ghâly,* برتوغانى *bortoughâny.*

Portugal (roy.), برتوغال *Bor-tougâl,* برتوغان *Bortoughân.*

Il a Posé (*Voyez* Il a Placé).

Position (*Voyez* Etat, Site).

— critique, بلا *belâ.*

Il a Possédé, تملّك بـ *temel-lek be-,* تغلّب *teghallab.*

Possession, تغلّب *teghalloub,* ملكة *melkéh,* ملك *moulk.*

— Il a mis en Possession, ملّك *mellek.*

Possibilité, امكان *îmkân.*

Possible, ممكن *memkenn.*

Distance d'une Poste, ابردة *âberdah.*

Postérieur, اخير *âkhyr,* اخرانى *âkhrâny.*

Postérité, ذرّية *deryah, deryéh.*

Postillon, رقاص *raqqâss* (*V.* Courrier).

Postulant, طالب *tâleb.*

Il a Postulé (*Voyez* Il a Demandé).

Pot, بلّاص *ballâss,* بلّاط *bal-lâtt,* انية *ânyah,* برّادة *berrâdah, berrêdah,* بقرج *baqradj,* قلّوش *qallouch* (*Voyez* Marmite).

— de terre, فيخر *fykher,* plur. فياخر *fyâkher,* بوكالة *boukâlah.*

— à fleurs (*Voy.* Fleur).

— de chambre, حــلّاب *hallâb.*

— à l'eau, كلّه *kolléh*, قلّه *qol-léh*, pl. قلل *qolul* (*V.* Aiguière).

Potage (*V.* Bouillon).

Potence, مشنــقه *mechenqah*, pl. مشانق *mechâneq*.

Potier, ڪلّاس *guellâss*, ڪدّار *gueddâr*, فخّار *fakkhâr*.

— Atelier de Potier, دار العمل *dâr êl-a'mel.*

Potion (*V.* Boisson, Médecine).

Potiron, قراع *qarâ'a*, يقطينه *yoq-tynah* (en b. تاخسيت *tâkhessayt*).

Pou, قمله *qamlah*, *qamléh*, *qom-lah*, pl. قمل *qaml*, *qemel*, *qomel*; هيبوش *heybouch* (en berb. تلكيت *telkyt*).

— Petit Pou, Pou inguinal, قميّل *qomeyyl.*

Pouce, ابهام *âbhâm*, *êbhâm*, *îbhâm*, pl. اباهيم *ibâhym*; كرسوح *kersouh*, pl. كراسيــح *kerâssyh*; الفوقـــي *êl-fouqy* (en berbere اذاض امقران *âdzâdd âmeqrân*; m. à m. le grand doigt).

Poudre (poussière), (*V.* ce mot).

— de bureau, رمله *ramléh.*

— à canon, بارود *bâroud*, برود *baroud.*

— Poire à Poudre, جرا *djerâ.*

Il a Poudré (couvert de poussière), غبّر *ghabbar.*

Poudreux, مغبّر *moghabber.*

Poulain (jeune cheval), مهر *meher*, فلوا *felouâ*, جدعه *djeda'ah.*

— (tumeur), قيح *qyh* (*V.* Abcès).

Poule, فرخه *farkhah*, pl. فراخ *ferâkh*; دجاجه *dedjâdjah*, *degâ-gah*, *dégâguéh*, pl. دجاج *dedjâdj*, *degâg*, دجاجات *dedjâdjât*, *de-dâgât*; جدده *djedadah*, pl. جداد *djedâd*, ججه *djedjah* (en berbere تيزيط *tyzytt*, pl. تيوزاط *tyouzâtt*).

— d'eau, دجاجه ذا المأ *de-djâdjah dê-'l-mâ* (*Voy.* Mouette).

— d'Inde (*Voyez* Dinde).

Poulet, فرّوج *ferroudj*, plur. فروايج *ferouâydj*; فرّوخ *ferroukh*, pl. فراخ *ferâkh*; فلوس *fellouss.*

— d'Inde (*Voy.* Dindon).

— Petit Poulet, قطقوط *qatt-qoutt*, pl. قطاقيط *qattâqytt.* (Ce nom s'emploie aussi comme terme de caresse aux petits enfans).

Poulie, بكاره *bakârah.*

Pouliot (herbe), افليّوا *éfleyyoû.*

Pouls des artères, نبض *nebd.*

Poumon, فــواد *feouâd*, ريّــه *ryyéh*, *ryyah*, *reyyah.*

— On a trouvé que le Poumon était adhérent aux côtes, لقاوا الريه ملصوقه مع الضلوع *laqâoû êr-ryah malsouqah ma' êd-delou'a.*

Poupe, قج *qaddj,* موخر المركب *mouakher êl-merkeb.*

Pour, من اجل *minn-âdjel, minn-âguel,* لاجل *li- êdjl, li-âdjel, li-âguel, li-âgl,* ل *li-,* ميشان *mychân,* منشان *minchân.*

— Pour moi, لي *l-y,* ليلي *l-yly,* ميشاني *mychân-y,* لاجلي *li-âdjel-y.*

— Donne-moi des dattes Pour déjeûner, اعطيني ثمر باش نفطر *â'tty-ny themr bâch neftour.*

— Pour que, على شان ان *a'lä chân ên,* من شان ان *min chân ên* (*Voyez* Afin de).

— Pour rien, بلاش *belâch.*

Pourpier, رجله *ridjlah, ridjlêh, riglêh, roudjlah, ridjilêh.*

Pourpre, واردي *ouârdy,* حمار *hamâr.*

Pourquoi? على ايش *aalä êych?* عليش *a'l-eych?* لاي شي *li-ây-chy?* لايش *l-êych?* لاش *l-êch?* لاي *l-êy?* لاي سبب *l-êy sebeb?*

— Pourquoi me bats-tu? لاي تضربني *l-êy tedrab-ny?*

— Pourquoi n'est-il pas venu? على ايش هو ما جاش *a'lä-êych hou mâ djâ-ch?*

— C'est Pourquoi, لاجل ذالك *li-âdjel dâlek,* على هذا *a'lä hadâ.*

— Dis-moi le Pourquoi de l'affaire, قل لي اسباب الامر *qol l-y âsbâb êl-âmer.*

Pourri, معفن *maafen* (*Voyez* Gaté).

Il a Pourri (v.a.), (*V.* Il a Gaté).

— Il s'est Pourri, فسد *fessed* (*Voyez* Il s'est Gâté).

Pourriture, عفن *ou'fn, eu'fn,* فساده *fessâdah, fessâdéh* (*Voyez* Corruption).

Poursuite, تعقب *ta'qqoub,* تبع *tebe',* ملاحقه *melâhaqah.*

Poursuivi, متبوع *matbou',* مطرود *mattroud,* ملاحق *molâheq.*

Il a Poursuivi, تبع *taba'a,* لاحق *lâhaq,* طرد *tarad, tered.*

Pourvoi d'un jugement (*Voy.* Appel).

Pourvu que, بس *bess.*

Il a Poussé (v. a.), دفع *defaa.*

— à faire une chose (*Voy.* Il a Excité).

Poussée, اغرا *îghrâ.*

Poussière, تراب *terâb, to-*

râb, غبرة *ghabrah* (en berbere اغبّار *âghabbâr*).

Poussif (*Voy.* Asthmatique).

Poutre, خشبه *khachabah*, *khachabéh*, جزيه *djezyah*, ركيزة *rekyzah*, ڪايزة *guêyzah* (en berbere ثميوى *tsimyouay*, اقوط *âqoutt*, pl. اقوطن *âqouttenn*).

Pouvoir (s. m.), قدر *qadr*, قدرة *qodrah*, *qodréh*, مكن *makan* (*Voyez* Force).

Prairie (*Voy.* Pré).

Praticable (*Voyez* Possible).

Il a Pratiqué (*V.* Il a Fait).

— la vertu, تقرّب للفضل *teqarreb li-'l-fadl*.

— (il a fréquenté), (*V.* ce mot).

Pré, غيط *ghaytt*, خلا *khalâ*, مرج *mourdj*, *merdj*, *merg*, pl. مروج *mouroudj*.

Précaution, حذر *heder*, *hadr*, حذار *hedâr*.

— Lorsque le sort tombe sur nous toute Précaution est vaine, اذ نزل علينا القدر بطّل الحذر *éz-nezel alay-nâ êl-qadr battal êl-hadr*.

Précédemment, قبــل *qabl*, سابقاً *sâbeqânn*, فى السابق *fy-'s-sâbeq*.

Il a Précédé, سبق *sabaq*, تقدّم *teqaddem*.

Précédent (*V.* Antécédent).

Précepte, وصيه *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ* (*Voy.* Avis, Commandement).

Précepteur (*Voyez* Maître).

Précession, سبق *sebeq*, *sebq*.

Il a Prêché, خطب *khattab*, درس *daress*.

— Chaire à Prêcher (*Voyez* Tribune).

Précieux, عزيز *a'zyz*, نفيس *nefyss* (*Voyez* Cher).

— Pierre Précieuse (*V.* Pierrerie).

Précipice, قعر *qaar*, حافه *hâfah*, خافه *khâfah*.

Précipitamment, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *bi-'l-a'guel*.

Précipitation, عجل *a'djel*

Précipité, مرمى *mermy*.

Il a Précipité, هبط ب *habatt be-*.

— Il les a Précipités dans la mer, هبط بهم على البحر *habatt bi-him a'lä êl-bahar*.

— Il s'est Précipité, رمى نفسه *ramä nafse-ho*.

Précis (subst.), (*V.* Abrégé).

— (adj.), مقتضى *moqteddy*.

Fruit Précoce, باكور *bâkour*.

Prédestination (*V.* Destin).

Prédicateur, مدارس medâross (*Voyez* Orateur).

Il a Prédit, اخبر من قبل âkhbar minn qabl.

— Depuis long-temps je vous l'avais Prédit, من مدّة زمان انا كنت اخبرتهُ لكم minn meddét zemân ênâ kont âkhbert-ho le-koum.

Préface, مقدامه miqdâméh.

Préfecture, ولايه oulâyéh, oulâyah, بيليك beylyk.

Il a Préféré (aimé mieux), حبّ اكثر hobb âkthar, حبّ احسن hebb âhssanu (*Voyez* Il a Aimé).

— Je Préfère la vérité à la louange, انا نحبّ الحقّه اكثر من الشكر ênâ nehobb êl-haqqah âkthar minn ês-chokr.

Préfet, والى ouâly, ouêly.

Préjudice (*Voyez* Dommage).

Préjudiciable, مخسّر mokhasser (*Voyez* Nuisible).

Il a Préjudicié (*Voyez* Il a Nui, Il a causé du Dommage).

Préjugé, عاده a'âdah, e'êdéh.

Il a Préjugé, حكم قبل ما يلاق hakam qabl mâ ylâq.

Prélude, ابتدا îbtedâ.

Premier, اوّل âouel, êouel, اولى âouly, اولاني âoulâny, ôulâny (en berbere دامزوار dâmezouâr).

— Première, اولى âoulä, اوله âouléh, اولانيه âoulânyah, âoulânyéh (en b. تامزوارت tâmezouârt).

Préparation, تداركُ tedârouk.

Préparé, محضّر mohadder, مهيّى moheyy.

Il a Préparé, حضّر haddar, hadder, هيّا heyyâ.

— Il s'est Préparé, تجهّز tedjehhez, استحضر نفسه êstehadder nafse-ho, هيا heyâ.

Il a Préposé, جعل على dja'al a'lä.

— Il l'a Préposé aux affaires du pays, جعلهُ على امور البلد dja'al-ho a'lä ôumour êl-beled.

Prépuce, غرله gherlah, غلفه gholfah, قلفه qolfah.

Prérogative, قايدة qâydah.

Près, قريب qaryb, qeryb, قرايب qorâyb, في قريب fy-qaryb.

— Y a-t-il un village Près d'ici? فيه شي بليدة قريبه من هنا fy-hi-chy beleydah qarybah minn-houâ?

— J'étais Près d'entrer, كنت حاضر روحي للدخول kont hâdder rouh-y li-'d-dakhoul.

Présages (*Voyez* Auspices).

—malheureux, طير *tayr* (*Voyez* Mauvais Augure).

Il a Prescrit (*V.* Il a Ordonné).

Préséance, سبق *sebuq.*

Présence, حضرة *haddereh.*

—En ta Présence, بحضرتك *be-hadderét-ak.*

Présent (adj.), حاضر *hâdder, hâddir,* موجود *moudjoud.*

— Il est Présent, هو حاضر *houe hâdder.*

— Il a été Présent à l'affaire, حضر على الامر *hadder a'lü êl-âmer.*

Présent (don), هديه *hedyah,* pl. هديات *hedyât,* هدايا *hedâyâ;* عطا *a'ttâ,* اعطا *i'ttâ.*

Présenté (*Voyez* Offert).

Il a Présenté (*V.* Il a Offert).

Il a Préservé, حفظ *hafezz,* عافا *a'âfâ.*

— Dieu vous Préserve de malheur pendant toute votre vie! الله يعافيكم من المصايب بطول حياتكم *Allah ya'âfy-koum minn êl-messâyb be-toul hayât-koum!*

Il a Précédé, تقدّم *teqaddem.*

Président, حكم *hakem,* متقدّم *motqaddem,* ريس *réyss.*

Présomption, توكيل على نفسه *touekkyl a'lü nafse-ho.*

Présomptueux, متوكّل على نفسه *metouakkel a'lü nafse-ho.*

Presque, الّا قليل *êllâ qalyl.*

Presse (foule), زحمه *zahhmah.*

Une Presse, ملزمه *melzemah,* تخت *toukht,* معصره *ma'asrah.*

Pressé (comprimé), معصور *ma'assour,* مزموق *mezmouq.*

— (foulé), (*Voyez* ce mot).

— (prié instamment), ملزوم *melzoum.*

— (urgent), معجّل *mo'addjel.*

— Cette affaire est très-Pressée, هذه الشغله بالعجل قباله *hadah ês-choghlah be-'l-a'djel qobâlah.*

Il a Pressé (sous une presse ou avec les mains), عصر *a'ssar, a'sser.*

— (il a foulé), (*Voy.* ce mot).

— (il a hâté), (*Voyez* ce mot).

—(il a prié instamment), الزم *êlzem,* قرّط *qarratt* (*V.* Il a Insisté).

— Il m'a Pressé de rester chez lui, الزمني بالمقام عنده *êlzem-ny bi-'l-maqâm a'nd-ho.*

— J'ai un Pressant besoin de cela, انا عيزان من ذا كثير *ânâ a'yzân min dê kethyr.*

Pression, عصر *a'sr.*

Pressoir (*V.* Presse).

Pressuré (*Voy.* Pressé).

Il a Pressuré (*V.* Il a Pressé).

Preste (*Voyez* Leste).

Prestige, سحر *sahar*, *sehr*, pl. سحور *sehour*.

Il a Présumé (*V.* Il a Pensé).

Prêt (adj.), هيي *heyy*.

Il a été Prêt, هيا *heyâ*.

— Je suis Prêt à combattre, هيي روحي للقتال *heyy rouh-y li-'l-qittâl*.

Prêt (subst.), مسلوف *mas-louf*.

Il a Prêté, سلف *salaf*, سلّف *sallaf*, *sellef*, اسلف *êslaf*.

Il a Prétendu, دعا *da'â*.

— Il Prétendra, يدعي *yda'y*.

— Il ne te reste plus rien à Prétendre légitimement, ما بقا لك حق ما تدعي *mâ baqâ l-ak haqq mâ teda'y*.

Prétention, دعوة *da'ouah*.

Prétexte (*V.* Motif, Excuse).

— Tu allègues toujours de faux Prétextes, دايما عندك سبب كذّاب *dâymânn a'nd-ak seheb kaddâb*.

Prêtre, قسيس *qassyss*, قسّ *qass*, pl. قسوس *qoussouss*.

— Grand-Prêtre, قسيس الكبير *qassyss êl-kebyr*, امام *îmâm*.

Preuve, بينه *baynah*.

— C'est une Preuve que tu ne m'aimes aucunement, هذا الشي يبين انّك ما تحبّنيش واصل *hadâ ês-chy ybayn ênn-ak mâ tehobbe-ny-ch ouâssel*.

Il a Prévalu, استغلب *ês-taghlab*.

Prévaricateur, فسّاق *fassâq*.

Il a Prévariqué, فسق *fassaq*.

Prévenu (devancé), مسبوق *masbouq* (*Voyez* Devancé).

— (accusé), متهم *motehem*.

Il a Prévenu (*V.* Il a Devancé).

— (il a averti), (*Voy.* ce mot).

Grand Prévôt, مزوار *mezouâr*.

Prévoyance, معرفه *maarefêh* (*Voyez* Prudence).

Prévoyant (*V.* Prudent).

Il a Prévu, نظرفي *naddar fy*.

— Je l'avais bien Prévu, انني كنت نظرت فيه *ênne-ny kout naddart fy-hi*.

Il a Prié, رغب *ragheb*.

— humblement, ضرع *dera'a*.

— Dieu, صلى *salä*, صلّا *sallâ*.

— Il Priera, يصلي *yessally*.

— Prie! ارغب *ërgheb!* اصلي *ësly!* (en berbere زال *zâl!*).

Prière, رغب *raghb*.

— à Dieu, صلا salâ, selâ, صلوه salaouah, تصليه teslyah, صلاة salât, صلواة salouât, pl. صلوات selaouât (en berb. تزليت tezallyt).

— Il a fait l'appel à la Prière, اذن ézenn.

— Celui qui fait l'appel à la Prière, موذن mouezzin.

Il a Primé, استغلب éstaghlab (Voy. Il a Devancé).

Primeur, باكور bâkour.

Primitif, متاوّل motâouel.

Prince, امير émyr, pl. امرا ômrâ.

— Il y a trois choses auxquelles il ne faut pas se fier : le temps, la mer et la faveur d'un Prince, ثلاثة ليس لها امانه الزمان و البحر و خاطر السلطان thelâthét lys le-hâ îmânéh : éz-zemân, ou-êl-bahar, ou-khattr êssoultân.

Principal (subst.), اصل âsl.

— d'une créance, راس المال râss él-mâl.

— (adj.), اصلى âsly.

— Votre Principal commerce est avec Marseille, اصل سببكم هو مع مرسيليا âsl sebeb-koum houe ma' Marsylyâ.

Principalement, اصلا âslânn, اكثر كل شي âkthar koll chy, على كل شي a'lä koll chy, لابد li-âbed, لاسيما li-âssymâ.

— Fais attention Principalement à faire ton devoir, ردّ بالك على كلّ شى باش تعمل حقك redd bâl-ak a'lä koll chy bêch ta'amel haqq-ak.

Principauté, اماره îmârah, îmâréh.

Principe (V. Commencement, Origine).

— moral, قاعد qâ'id, pl. قواعد qaouâ'id.

— Dans le Principe, فى الاوّل fy-'l-âouel, اولا âoulânn.

Printemps, ربيع rebya'a, raby', ربيعه rabya'ah, فصل ذا الربيع fasl dê-'r-reby' (en b. ثفسوت tsafsoutt).

Pris, موخوذ mouakhoud.

Il a Pris, اخذ âkhad (Voy. Il a Oté, Il a Enlevé, Il a Saisi).

— Prends! خذ khod! امسك émsek! (en berbere اطف âttaf, اواغ ôouâgh).

— Il a Pris garde, وعا oua'â, حذر hadar (Voyez Il s'est Gardé).

— Prends garde! وع oua'a' عندك a'nd-ak! خذ عليك khod a'lay-k!

— Il a Pris une prise de tabac, شمّ الـنـشوق *chemm ên-nechouq* (*Voy.* Tabac).

Prise, اخذ *âkhd*, زول *zoul*, رفد *refd*, قبض *qabd*.

— (butin), (*Voyez* ce mot).

— de tabac, شمّة ذا النـشـوق *chemmah dê-'n-nechouq*, تنشيق *tenchyq* (*Voyez* Tabac).

Il a Prisé (*Voy.* Il a Estimé).

Prison, حبس *habess*, *habs*, سجن *sedjenn*, pl. سجون *soudjoun*.

— La bouche est la Prison de la langue, الفم للّسان سجن *êl-foumm li-'l-lessann sedjenn*.

Prisonnier (*V.* Emprisonné).

— de guerre (*Voyez* Captif).

— Il a fait Prisonnier de guerre, اسر *âssar*.

Privation, عدم *è'dm* (*Voyez* Manque, Besoin, Abstinence).

Privé, عادم *a'âdem*, عديم *a'dym*.

Il a Privé, اعدم *â'adam*.

— Il a été Privé, عدم *a'dem*.

— Il s'est Privé de (*Voyez* Il s'est Abstenu).

Privilége, تفريد *tefryd* (*Voyez* Franchise, Exemption)..

— Il a joui du Privilége de, تفرّد بـ *teferred be-*.

Prix (valeur), حقّ *haqq*, سعر *sa'ar* (*Voy.* Marché).

— (récompense), (*V.* ce mot).

— courant, سعر جايز *sa'ar djâyz*.

— Bas-Prix (*Voyez* Bas).

— A vil Prix (*V.* à bon Marché).

— Fixation de Prix تقدير *teqdyr* (*V.* Appréciation, Tarif).

Probe (*V.* Honnête, Intègre).

Probité, صلوح *selouh* (*Voyez* Honneur, Intégrité).

Procès, نزعة *nazaah* (*Voy.* Altercation, Appel, Citation).

— Il a intenté un Procès (*Voy.* Il a eu une Altercation, Il a Intenté, Il a Appelé en Justice).

— C'est un Procès à ne jamais finir, هذا خصام ما يوفا شي ابداً *hadâ khessâm mâ youfâ-chy âbadânn*.

Prochain, Proche, قريب *qaryb*, *qeryb*, *qorayb*.

— Tu aimeras ton Prochain! تحبّ قريبك *tehobb qaryb-ak*.

Proclamation, تفصيح, *tefsyhh*, بريح *beryh* (*Voyez* Avis).

Il a Proclamé, برح *barah*.

Procuration (*V.* Commission).

— Il a donné sa Procuration, وكّل *ouekel* (*Voyez* Il a Commis, Il a donné une Commission).

— Il donnera sa Procuration, يكيل *yekyl.*

PROCUREUR, كليل *kelyl* (*Voyez* AGENT).

PRODIGALITÉ, تلف *telf,* اسراف *ìsrâf.*

PRODIGE, حاجه غريبه *hâdjéh gharybéh* (*Voyez* MIRACLE).

PRODIGIEUX (*Voyez* ETRANGE).

PRODIGUE, مسرف *mossaref.*

Il a PRODIGUÉ, سرف *saraf.*

PRODUCTION d'un pays, مجبور *medjbour.*

Il a PRODUIT (en parlant des animaux), (*V.* Il a ENGENDRÉ).

— (en parlant du sol), جبر *djeber,* رمى *ramä.*

— Le sol d'Alger Produit tout ce qui est utile à la vie de l'homme, ارض الجزاير ترمى منها جميع ما ينفع لحياه الانسان *ârd êl-Djezâyr termy minn-hâ djemy' mâ yenfa' li-hayât êl-ênsân.*

PROFANATION, تنجيس *tendjyss.*

PROFANÉ, منجس *moneddjess.*

Il a PROFANÉ, نجس *neddjess.*

PROFIT, مكسابه *maksâbah,* فايله *fâydah,* pl. فوايد *faouâyd;* مكسب *mekseb,* pl. مكاسب *mekâsseb* (*V.* GAIN, UTILITÉ).

— Il se contente d'un petit Profit, هو مستقنع بفايله قليله *houe mostaqni' be-fâydah qalylah.*

— Le salut de la main ne fait ni mal ni Profit, سلام الاصبع لا يضرّ ولا ينفع *selâm êl-âsba' lâydourr ou-lâyenfa'.*

Il a PROFITÉ de (*V.* Il a GAGNÉ).

— à, نفع *nefa',* فاد *fâd* (*Voyez* Il a été Utile).

— Il Profitera, يفيد *yfyd.*

PROFOND, غاويط *ghâouytt,* خاميك *khâmyk,* غاريق *ghâryq,* عميق *a'myq,* غموق *ghamouq.*

— Il a été Profond, عمق *è'meq,* غرق *ghereq.*

PROFONDEUR, عمق *eu'mq, ou'mq,* غرق *ghorq.*

— Les eaux de cette rivière n'ont qu'une Profondeur de quatre pieds, مياة هذا الواد عمقها بسّ اربعة اقدام *myâthadâ êl-ouâd ou'mqe-hâ bess ârba't êqdâm.*

— Ce puits a moins de dix-huit toises de Profondeur, هذا البير غارق اقلّ من ثمنتعش قامات *hadâ êl-byr ghâreq âqall min themant-a'ch qâmât.*

PROFUSION (*V.* PRODIGALITÉ).

PROGRÈS (*V.* AVANCEMENT).

— Il a fait des Progrès, زاد فى *zâd fy*.

— Il a fait des Progrès dans cet art, هو زايد فى هدا الصنعه *houe zâyd fy hadah ês-sena'ah.*

Prohibé (*Voyez* Interdit).

Il a Prohibé (*V.* Il a Interdit).

Prohibition, امتناع *îmtinâ'* (*V.* Défense).

Proie (*Voyez* Butin).

Projet (*Voyez* Dessein).

Il a Projeté (*Voy.* Il a formé le Dessein).

Prolongation, مدّ *medd*, تطويل *tattouyl* (*Voyez* Délai).

Il a Prolongé (*V.* Il a Allongé).

Promenade (action de se promener), تفرّج *teferroudj*, سيره *syrah*, تماشا *temâchâ*, تمارّ *temârr*.

— (lieu pour se promener), متمارّ *metmârr*.

Il a Promené, تمشّى *temaschä*, *temaschey*.

—Il s'est Promené, سيّر *sayyar*, تمـــارّ *temârr*, خوص *khaouass*, *khaouess*.

— Vas te Promener! (phrase d'impatience), روح على روحك *rouh a'lä rouh-ak!* امشى اعـمـل شغلك *êmchy â'mel choghl-ak!* (m. à m. vas faire ton affaire!)

Promesse, عهد *a'hed*, وعد *oua'd*, وعده *oua'dah*, *oua'déh*, pl. وعدات *oua'dât.*

Il a Promis, وعد *oua'ad.*

— Tu nous Promets cela, mais tu cherches à nous abuser, توعد لنا هدا الشى امّا تزبلحنا *teouad le-nâ hadâ ês-chy âmmâ tezbelah-nâ.*

Promontoire (*Voyez* Cap).

Prompt (*Voyez* Agile).

Promptement, طغيا *tâghyâ*, ظغيا *daghyâ* (*Voy.* Agilement).

Promptitude, سرع *sera'*, *ser'*, سرعه *sera'ah* (*Voyez* Agilité).

Promulgation, بريح *beryh.*

Promulgué, مبروح *mebrouh.*

Il a Promulgué, برح *barah.*

Il a Prononcé, لفـــظ *lafadd*, نطق *nattaq.*

Prononciation, منطق *manteq*, نطق *netq*, لفظ *lefd.*

Propension (*V.* Inclination).

— Il a une grande Propension pour l'indulgence, هو يميل كثير الى السامحه *houe ymyl ketsyr îlä ês-sâmehah.*

Prophète, رسول *ressoul*, نبى *naby*, *neby*, pl. انبيا *ônbyâ* (en berbere نبى *neby*).

Prophétesse, نبيه *nabyéh.*

Prophétie, نبوه *nebouéh.*

Propice (*V.* Favorable).

— Il a été Propice (*V.* Il a été Favorable).

— Je prie Dieu qu'il vous soit Propice, نضرع الله باش ينعم بكم *nedra' Allah bâch yna'm be-koum.*

Proportion, مناسبه *menâssebah, menâssebéh.*

— A Proportion de, بحسب *behèsb.*

Proportionné, مناسب *menâsseb.*

Proportionnément, بالمناسبه *bi-'l-menâssebah.*

Propos (*V.* Discours, Parole, Bavardage).

— A Propos, بالقانون *bi-'l-qânoun.*

— Il a parlé à Propos, كلّم بالقانون *kellem bi-'l-qânoun.*

— Il est à Propos que, الصواب ان *és-souâb énn.*

Il a Proposé, عرض *a'radd.*

— Il m'a Proposé un emploi, هو عرض لى منصب *houe a'radd l-y mensseb.*

— Il s'est Proposé une chose, قصد الى شى *qassad ilä chy.*

Proposition, عرض *a'rd*, عرضه *a'rdah, a'rdéh.*

Propre (net), نظاف *naddâf* (*Voyez* Net).

— (particulier), (*Voy.* ce mot).

— Propre à, مصلح لـ *meslèh li-.*

Proprement (nettement), بالنظافه *be-'n-nedâfah.*

— (particulièrement), (*Voy.* ce mot).

Propreté, نظافه *neddâféh.*

Propriétaire, مالك *mâlek*, ملتزم *moltezzem.*

Propriété, ملك *molk, melk*, pl. ملاك *melâk*, املاك *âmlâk*; ملكه *melkéh.*

— (qualité particulière), خاصّه *khâssah*, pl. خواصّ *kheouâss.*

Proscrit, منفى *monfy.*

Il a Proscrit, نفا *nefâ, nafâ.*

Prospère, مفلح *moflih* (*Voyez* Heureux).

Il a Prospéré (*V.* Il a Réussi).

Prospérité, فلاح *felâh* (*Voy.* Bonheur).

— La vie est mélangée de Prospérité et d'adversité, حياتنا فيها خير و شرّ *hayât-nâ fy-hâ khéyr ou-cherr.*

Il s'est Prosterné, سجد *sedjed, segued.*

Prosternement, تطييح *tattyyh.*

Prostituée, مراه قبيحه *marâh*

qobbyhah, امراه قحبه *îmrâh qahabah* (*V.* Femme publique, femme Débauchée).

PROSTITUTION (*V.* DÉBAUCHE, LIBERTINAGE).

PROTE d'imprimerie, مقدّم المطبعة *moqaddem êl-matba'ah.*

PROTECTEUR, حامى *hâmy*, ناصر *nâsser*, مولا *moulâ*, مولى *mouley.*

PROTECTION, عون *a'oun*, توفيق *toueffyq*, صيانه *syânah*, حاميه *hâmyah*, *hamayah.*

Il a PROTÉGÉ, توّفق *teoueffeq*, درّق *derreq* (*V.* Il a DÉFENDU).

— Que Dieu vous Protège! الله تعالى يحفظكم *Allah taalä yahfezz-koum!*

PROUE, بروّه *broouah.*

Il a PROUVÉ, دلّ *dall.*

PROVERBE (*Voy.* ADAGE).

PROVINCE, اقليم *âqlym*, ولايه *oulâyéh*, عماله *a'mâléh.*

PROVISION de voyage, عوين *a'ouyn*, مونه *mounéh*, عويل *a'ouyl*, كمّانيه *koummânyéh.*

— d'armée (*Voy.* MUNITIONS).

PROVOCATION (*V.* ATTAQUE).

Il a PROVOQUÉ (*V.* Il a ATTAQUÉ).

PRUDENCE, فطنه *fouttnah* (*Voy.* SAGESSE).

PRUDENT, فاهم *fâhim*, حادق *hâdeq* (*Voyez* SAGE, HABILE).

PRUNE, برقوق *barqouq*, *berqouq*, مليّص *mollyss*, عين *a'yn.*

PRUNELLE de l'œil, بوبو العين *boubou êl-a'yn*, نونو *nounou*, مومو ذا العين *moumoû dê-'l-aayn*, بلّوطه ذا العين *belloutah dê-'l-ayn* (en berb. امخروش *âmekhrouch*, امّهوين ثيط *âmmemouyn tsytt*).

PRUNIER, شجرة ذا البرقوق *chedjrah dê-'l-barqouq.*

PRURIT, حكّه *hakkah* (en berb. امزاغ *âmzâgh*, ايتشاى *îytchây*, ايتچاى *îtchây*), (*V.* DÉMANGEAISON).

PSEAUME, مزمور *mizmour*, pl. مزامير *mezâmyr.*

PSEAUTIER, زبور *zebour*, كتاب زبور *kitâb zebour.*

PSYLLE, حاويّ *hâouyy.*

PTOLÉMAÏS (*Voy.* ACRE).

PTOLÉMÉE, PTOLOMÉE (n. pr.), بطلميوس *Battalmyouss.*

Il a PU, قدر *qadar*, بلغ *balagh.*

— Je ne l'ai pas Pu, ما قدرتهُ شي *mâ qadert-ho-chy*, ما بلغتهُ شي *mâ balaghet-ho chy.*

— Je n'ai Pu être soldé, ما قدرت شي اخلص *mâ qadert chy êkhlass.*

— Fais comme tu Pourras, اعمل كيف تقدر *â'mel kyf teqdar.*

— Qui Peut tout, veut tout, من على كلّ شي قادر على كلّ شي طامع *minn a'lä koll-chy qâder, a'lä koll-chy tâmè'.*

Puant, منتن *mentinn*, pl. مناتن *menâtènn;* ناتن *nâtenn.*

Puanteur, نتن *netn.*

— de bouche, بخار *boukhâr.*

Puberté, بلغه *baleghah.*

Public (adj.), (*Voy.* Commun).

—Le domaine public, المال العامّ *êl-mâl êl-a'âmm.*

Le Public, العامّ *êl-a'âmm* (*V.* le Commun des hommes).

— Qui est à la connaissance du Public, ظاهر *dâher* (*V.* Publié).

— En Public, ظهراً *daharânn.*

Publication, شهر *chehr* (*Voy.* Promulgation).

Publié, مشهور *mechehour* (*V.* Promulgué).

Il a Publié, علن *a'lann*, شهر *chahar* (*Voyez* Il a Promulgué).

Publiquement (*V.*En Public).

Puce, برغوث *barghoutt, berghoutt*, برغوطه *berghouttah*, plur. براغيت *berâghyit* (en berb. اكورد *âkoured*, pl. ايكوردان *îykourdân*).

Pucelage (*Voyez* Virginité).

Pucelle (*Voyez* Vierge).

Pudeur, حيا *hayâ.*

Pudibond, Pudique, حيى *hayy*, fém. حيه *hayéh.*

Il a Pué, نتن *netenn.*

Puéril, صغير *saghyr*, متاع الصغر *motâ' ês-soghr.*

— Action Puérile, فعل صغير *fe'el saghyr.*

Puérilement, كيف الصبيان *kyf ês-sabyân.*

Puérilité, صغر *soghr.*

Puis (*V.* Ensuite, Après cela).

Il a Puisé, ملا *melâ*, غرف *gharaf.*

Puisque, حين *héyn.*

Puissance (*Voyez* Pouvoir).

Puissant, قادر *qâder*, قدير *qadyr*, عزيز *aazyz*, جليل *djelyl*, جبّار *djebbâr* (*Voy.* Fort).

Puits, بير *byr, beyr*, pl. ابيار *âbyâr*, بيار *byâr*, ابار *âbâr;* جبّ *djebb*, سريج *sirydj, siryg* (en berb. تنوتفيت *tanoutfyt*), (*V.* Citerne).

Pulvérisé (*V.* Pilé, Broyé).

Il a Pulvérisé (*V.* Il a Pilé).

Punaise, بقّه *baqqah, boqqah*, pl. بقّ *baqq, boqq;* بكّ *bakk.*

Puni, معاقب *ma'âqeb*, معذّب *mo'addeb.*

Il a Puni, عـــذب *a'addab*, عاقب *a'âqab* (*Voy.* Il a Chatié).

Punition (*Voy.* Chatiment).

Pupille (*Voy.* Orphelin).

Pur, صافى *sâfy*, fém. صافيه *sâfyah*, pl. اصفيا *âsfyâ*; صاف *sâf*, طاهر *tâher*, pl. اطهار *êttehâr*; خالص *khâless*, *khâliss* (en berbere صوفى *soufy*), (*Voyez* Purifié, Net).

— Il a été Pur, طهر *tahar*, صفا *safâ*.

Pureté, صفا *sefâ*, *safâ*, طهاره *tehârah*.

Purgatif (adj.), منقى *monqyy*.

—Potion Purgative, مشروبه منقيه *machroubéhmonqyyéh*, pl. مشروبات منقيات *machroubât monqyyât* (*V.* Médecine).

Purgation (*V.* Nettoyage, Potion Purgative).

Purgatoire, العرف *él-a'araf*.

Il a Purgé (*V.* Il a Nettoyé).

—Il s'est Purgé, تنقى *tenaqqey*.

Purification (*Voyez* Pureté, Nettoyage).

Purifié, مطهر *mottahher* (*Voy.* Pur, Net oyé).

Il a Purifié, طهر *tahhar* (*V.* Il a Nettoyé).

Purulent, قايح *qâyh*.

Pus, قيح *qyh*, *qeyh*, لوعى *loui'y*, صديد *sadyd*.

Pusillanime, قليل القلب *qalyl êl-qalb* (*Voyez* Craintif, Lache, Poltron, Faible).

Pusillanimité; قلة القلب *qillét êl-qalb* (*Voy.* Crainte, Faiblesse, Lacheté).

Pustule, بو شوك *bou-chouk* (*Voyez* Bouton, Abcès, Aphte).

Putain (fille de mauvaise vie), (*Voyez* Prostituée).

Putréfaction, عفونه *a'founéh* (*V.* Corruption, Pourriture).

Putréfié (*V.* Pourri, Gaté).

Il s'est Putréfié, تعفن *ta'affenn*, تفسد *tefassad* (*V.* Il a été Corrompu, Il s'est Gâté, Il s'est Pourri).

Putride, معفون *ma'afoun* (*V.* Gaté, Pourri, Corrompu).

— Fièvre Putride, بو نقطه *bounoqtah*.

Pygmée (*Voyez* Nain).

Pyramides, هرم *heram*, *haram*, هرام *herâm*, pl. اهرام *êhrâm*, هرامات *herâmât*.

— Les deux Pyramides, الهرمين *êl-haraméyn*.

Q

Q, la prononciation de cette lettre française peut être assez exactement rendue dans l'écriture arabe par la lettre *qâf* (ق), dix-neuvième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième du moderne, et vingt-troisième du moghrebin.

Je dois ici faire observer que ce caractère ne porte, dans l'alphabet moghrebin, qu'un seul point supérieur, de cette manière (ف), tandis que cette forme est affectée au *fe* par les autres peuples qui se servent de l'écriture arabe, cette dernière lettre (F) étant distinguée, chez les Barbaresques, par un point inférieur, de cette manière (ڢ).

Du reste, l'écriture moghrebine néglige également de ponctuer les lettres *qâf* (ق) et *fe* (ڢ) lorsquelles sont finales.

J'ajouterai enfin que le *qâf*, au lieu de se prononcer Q suivant son énonciation régulière, est prononcé comme un G dur dans une partie de l'Égypte et dans le royaume de Marok; et même au Kaire on supprime tout-à-fait son articulation, en la remplaçant par un son saccadé, se rapprochant beaucoup du son donné au *a'yn* (ع). Ainsi le mot سقا (porteur d'eau), est prononcé par les uns *saqâ*, par d'autres *sagâ*, par d'autres enfin *sa'â*.

Qabès (v. d'Af.), قابس *Qâbess*, *Gâbess*.

Qadour (n. pr.), قدّور *Qaddour*.

Qali (*Voyez* Kali).

Qamous (dictionnaire arabe), قاموس اللغة *qâmous êl-loghat* (*V.* Dictionnaire).

Qandjâh (*Voyez* Kange).

Qara-Meydan (*V.* Meydan).

Qaraqouch (*V.* Polichinelle).

Qenéh (v. d'Eg.), قنه *Qenéh*, *Qanah*, قنا *Qenâ*, *Qenê*.

— Natif de Qenéh, قناوى *qenâouy*.

Qoreychite (n. de trib.), قريشى *Qoreychy*, pl. قريش *Qoreych* (*Voy.* Koreychite).

Quadrangulaire (*V.* Carré).

Il a Quadré, طبق *tabaq* (*Voy.* Il a Convenu).

Quadrupède, بهيمه *behymah*, *behyméh*, pl. بهايم *behâym* (en berbere حوايش *heouâych*).

Quadruple, مربّع *morabba'*.

Quadruplement, اربعه اضعاف *ârba'h adda'âf*.

Qualifié, مكيّف *mokeyyef*.

Il a Qualifié, كيّف *keyyef*.

Qualité, فضيله *faddyléh*.

Quand, اذا *izâ*, كان *ka-ênn*, لمّا *lammâ*, لما *lamâ*, متى *metä*, *metey*, حين *héyn*, *hayn*.

— Quand? امتا *êmtâ?* امتّا *êmattâ?* امتى *êmtä? êmtey?*

— Quand partez-vous? امتى مسافرين انتوما *êmtey moussâferyn êntoumâ?*

Quant à, على ما *a'lä-mâ*.

— Quant à cela, بموجب ذل *be-moudjeb del*.

— Quant à ce que tu me demandes? وعلى ما تطلبني *ou-a'lä mâ totlob-ny*.

— Quant à ce que tu dis relativement à toi-même, و قولك على نفسك *ou-qoul-ak a'lä nafs-ak*.

Quantième du mois, عدد الشهر *a'ded ês-chahar*, كيفيه الشهر *kyfyét ês-chahar*.

Quantité, قدر *qadar*, *qadr*, مقدار *miqdâr*.

— Grande Quantité, كثره *kothrah*, *kethréh*.

Quarante, اربعين *ârba'yn* (en berbere قوز دمراوينن *qouz demrâouynin*).

— Quarante-un, واحد واربعين *ouâhed ou-ârba'yn*, (en berb. قوز دمراوينن يان *qouz demrâouyninn-yân*).

— Quarante-et-unième, احدى واربعين *âhdy ou-ârba'yn*.

— Quarante-deux, اثنين واربعين *éthnéyn ou-ârba'yn* (en b. قوز دمراوينن ثنات *qouz demrâouynin thenât*).

Quarantième, اربعين *ârba'yn*.

Quarreau de pierre, بلاط *ballatt* (Voy. Carreau).

— de terre, طوب *toub*.

— de verre, جزاز *djezâz*, *guezâz* (Voyez Carreau de vitre).

Quart, ربع *roubeu'*, *roubou'*, *roubè'*, *roub'*, pl. اربع *êrba'*; ربوع *roubou'*, *rouba'*, *roub'*, رب *roub*, روب *roub*.

— d'heure (Voyez Heure).

— Trois Quarts, ثلاث ارباع *thelâth êrbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rebâa'*.

— Trois Quarts d'heure, ثلاث اربع ساعه *thelâth êrba' sâ'ah* (V. Une Heure moins un quart).

— Quatre heures moins un

Quart, اربع ساعه الا ربع *ârba' sâ'ah êllâ roub'.*

Quartenaire, ربعى *rouba'y,* رباعى *roubâ'y.*

— Quartier (*Voyez* Quart).

— d'une ville, حومه *haoumah,* حرة *hart,* حارة *hârét, hârt,* pl. حارات *hârât;* خط *khatt.*

— Le Quartier des Juifs, حرة اليهود *hart êl-yehoud.*

— des Francs (*Voy.* Franc).

— de Touloun, au Kaire, حرة طولون *hart Touloun.*

Quatorze, اربعة عشر *ârba't a'char, êrba'at-a'acher,* اربعتعش *êrba't-a'ch, ârba't-a'ch* (en berb. قوست دمّراو *qoust demorrêou,* قوز دمراو *qouz demrâou*).

Quatorzième, رابع عشر *râbè' a'cher;* fém. رابعه عشر *râbe'at a'cher;* اربعتعش *ârba't-a'ch.*

Quatre, اربعه *ârba'ah, êrba'h,* fém. اربع *ârba'a* (en berb. قوست *qoust,* قوز *qouz*).

— J'ai Quatre enfans, عندى اربع ولد *a'nd-y arba'a oueled.*

— Quatre à Quatre, رباع رباع *roubâ'-roubâ'.*

— Quatre cents, اربع مايه *ârba' mâyéh,* اربعميه *êrba'-myah.*

— Quatre mille, اربعة الاف *ârba't êl-âf.*

— Quatre cinquièmes, اربع اخماس *ârba'-êkhmâss.*

Quatre-vingt-dixième, تسعين *tessa'ynn.*

Quatre-vingtième, ثمانين *themânyn.*

Quatre-Vingts, ثمانين *tsemânyn, themânyn* (en berbere ثم دمراوينن *them demrâouyninn*).

— Quatre-vingt-un, واحد و ثمانين *ouahed ou-themânyn* (en berbere ثم دمراوينن يان *them-demrâouyninn yân*).

— Quatre-vingt-dix, تسعين *tessa'yn* (en berbere دزع دمراوينن *deza' demrâouyninn*).

— Quatre-vingt-onze, واحد و تسعين *ouahed ou-tessa'yn* (en b. دزع دمراوينن يان *deza' demraouyninn yân*).

Quatrième, رابع *râbè', râba'.*

Quatrièmement, رابعا *râba'ân.*

Que (conj.), ان *énn, ânn,* ما *mâ,* باش *bâch, bêch.*

— Que Dieu te protége en route! امشى بسلامة الله *êmchy be-selâmét Allah!* (en berb. روح السلامة ربى *rouhês-salâmat rabb-y!*) (m. à m. vas dans le salut de Dieu!)

— Plus grand Que moi, اكبر منى *âkbar menn-y.*

Que (pr. rel.), (*V.* Lequel).

— La maison Que j'habite, الدار الى انا ساكن فيها *êd-dâr âlly ênâ sâkenn fy-hâ.*

— C'est lui Que j'ai vu, هو الى رايته *houe âlly râyt-ho.*

— Ce Que, ما *mâ.*

Que (interr.), اى *êy?* اش *êch? âch?* (*V.* Lequel, Laquelle).

—Que veux-tu? اش تحب انت *êch tehobb ênt?*

— Que dis-tu? كيف تقول *kyef teqoul? kyf tegoul?* اى شى تحكى *ây-chy tehakkey?* تقول اى *teqoul dy?* ايش تقول *ây-ch teqoul?*

— Que veux-tu manger? ايش تحب تاكول *êych tehobb tâkoul?* (en berb. اشو تبغيد اتشتشاد *âchou tebghyd âtchetchâd?*).

— Que cherches-tu? ايشى تفتش *êy-chy teftich* (en berbere اشو ستقليبد *âchou steqellybed?*)

—Qu'est-ce que c'est? ايش كون *âych koun?* (en berb. اشو اواى *âchou âouây?*)

— Que veut dire cela? ايش رانى ذى *âych radny dy?*

Quel? (*Voyez* Lequel?)

— Quel âge as-tu? (*Voy.* Age).

— Quel temps fait-il? (*Voyez* Temps).

— Quel homme est-ce? من هو *minn houe?*

— De Quel endroit viens-tu? اش من موضع تجى انت *êch menn moudda' tedjy ênt?*

— Quelle heure est-il? اش من ساعه *êch menn sâ'ah?* (*V.* Heure).

— Quel est le chemin que je prendrai? ايش الطريق نروح فيه *êych êt-taryq nerouh fy-hi?* (en berbere اشو ابوبريد اروح قورس *âchou âboubryd ârouh qouress?*)

— Quels sont ceux qui sont avec toi? من هديهم الى معك *min hedy-houm êlly ma'ak?*

Quelconque (*V.* Qui que ce soit).

Quelque, بعض *ba'add*, pl. ابعاض *ébâ'add.*

—Quelque chose, شي *chy, chey.*

Quelquefois, نوبه نوبه *noubah-noubah* (*Voyez* Fois).

Quelqu'un (*V.* Un, Quelque).

Quenouille, مبرم *mebrem*, مغزله *maghzalah*, مغزل *meghzel*, pl. مغازل *moghâzel.*

Querelle (*V.* Altercation, Débat).

Il a Querellé, خاصم *khâssam* (*Voyez* Il a Contesté).

Querelleur, خاصم *khâssem*, خصّام *khessâm.*

Question (*Voyez* Demande).

Il a QUESTIONNÉ (*Voyez* Il a DEMANDÉ).

QUEUE, ديل *dayl*, *deyl*, pl. اديال *âdyâl;* ذنب *denb*, plur. اذناب *êdnâb;* شوال *cheouâl,* جرّيمة *djerrymah*, زقة *zaqah* (en berbere اجحانيد *êdjahânyd*).

— La Queue du chien ne se redresserait pas, quand on la tiendrait dans un calibre pendant quarante ans, ذنب الكلب ما يتقوّم و له حطوه في القالبّ اربعين سنه *denb êl-kelb mâ yetqaouem, ou le-ho hattou-ho fy 'l-qâleb ârba'ynn seneh.*

QUI, الّي *êlly*, من *men*; لي *ly* (*Voyez* LEQUEL, LAQUELLE).

—Qui que ce soit, من الّي يكون *men âlly yekoun*, كل من *koull-menn*, كلّمن *koull-menn*, اي *éy*.

— Celui Qui, من *menn*.

— Ce Qui, ما *mâ*.

QUI? من *menn? minn?*

— Qui a fait cela? من عمل ده *minn a'mel déh?*

QUICONQUE (*V.* Qui que ce soit).

— A Quiconque m'apportera ta tête, je lui donnerai cent piastres, كل من يجيب لي راسك نعطى له مية ريال *koull-menn ydjyb l-y râss-ak na'tty le-ho myét ryâl.*

Un QUIDAM (*V.* Un Certain).

QUINCAILLERIE, خرده *kherdah.*

QUINCAILLIER, خرداجى *kherdâdjy.*

QUINTAL, قنطار *qontâr*, pl. قناطير *qanâtyr.*

— Deux Quintaux, قنطارين *qouttârynn.*

QUINTE de toux, قهره *qahrah.*

QUINTENAIRE, خماسى *khoumâssy.*

QUINTESSENCE, الاقصير *êl-êqsyr.*

QUINZE, خمسة عشر *khamsét-a'acher, khamsét-a'char,* خمستعش *khamsét-a'ch* (en b. سمّست دمراو *soummost demorrâou*, سمّس دمراو *soummous demrâou*).

QUINZIÈME, خامس عشر *khâmiss a'cher*, fém. خامسة عشر *khâmissét a'cher;* خمتعش *khemsét-a'ch.*

QUITTANCE, خلاص *khelâss*, سلاك *selâk* (*Voyez* ACQUIT).

QUITTE (adj.), خالص *khâless.*

Il a QUITTÉ, خلى *khallä, khalley* (*Voyez* Il a ABANDONNÉ).

— Quitte! خلى *khally!* (en berbere اجّى *êddjy!*)

QUOI? آى *ây?* آى شى *ây-chy?* آيش *âych?* (*Voyez* QUE?)

— Quoi que ce soit, كل شى *koll chy*, اى شى كانت *êy chy kânét.*

QUOIQUE, ولو *ou-lou*, حتّى لوكان *hattä lou-kân.*

QUOTIDIEN, يومى *youmy.*

R

R, cette lettre de l'alphabet français correspond parfaitement au *râ*, ou *ré* (ر), vingtième lettre de l'ancien alphabet arabe, dixième de l'alphabet moderne et de l'alphabet moghrebin.

Rabat (v. d'Afr.), رباط الفتح *Rabâtt-êl-fath*.

Rabbin, ربّين *reblyn*.

Rabot, مصحه *messahah*, فراه *farâh* (en berbere ثلوكامت *tsaloukâmt*, pl. ثيلوكامن *tsyloukâmenn*).

Il a Raboté, ملس *melless*.

Raboteux (*Voy.* Difficile).

Raby-él-akher (*V.* Raby-el-tany).

Raby-êl-aouel (troisième mois de l'année lunaire des musulmans), ربيع الاول *raby' êl-âouel*, *raby' êl-êouel*, مولود *mouloud*.

Raby-êl-tany (quatrième mois de l'année lunaire des musulman , ربيع الثانى *raby' êt-thâny*, *raby' êt-tsâny*; ربيع الاخر *raby' êl-âkher*, شايع المولود *chây' êl-mouloud*.

Raccommodage, ترقيع *terqy'*.

Il a Raccommodé un habit, رم *ramm*, رقع *reqqa'a*, *raqqa'*.

Il a Raccourci, قصر *qosser*.

Race, نسل *nesl*, اصل *âsl*.

Racine, جدر *djedr*, *djidr*, عرق *a'arq*, عروق *eu'rouq* (en berb. ازر *âzar*, pl. ازوران *îzourân*).

Il a Raconté, حكا *hakâ*, حكى *hekü*.

Rade, مورده *maouradah*.

Radeau, معدّيه *ma'addyéh*, *ma'addyah*, *mo'addyah*.

Radis, مشتي *michety*.

Il a Radoté, خرف *kheref*.

Il a Rafraîchi, برّد *berred*.

Raie (ligne), خط *khatt*, pl. خطوط *khouttout*.

— (pli), (*Voyez* ce mot).

— (poisson), سمك الترس *semek êt-ters*, رايه *râyah*.

Raifort, فجل *fidjl*, *fedjel*, *fidjoul*, *figl*.

Il a Raillé, تهزّا *tahazzâ* (*Voy.* Il a Ri, Il s'est Moqué).

Raillerie (*V.* Moquerie).

Raisin, عنب *a'aneb*, *eu'neb*,

عينب a'yneb (en b. اضيض âddydd, تيزورى tyzoury, تزورين tezouryn).

— Grappe de Raisin, عنقود a'neqoud, pl. عنقيد a'neqyd (en b. اكازى âgâzy, pl. ايكوزا îygouzâ).

—Raisin muscat, عينب المسكى a'yneb êl-misky.

— sec, زبيب zebyb.

Raison, عقل a'ql.

— Age de Raison, سنّ بلوغ العقل senn balough êl-a'ql.

— Il a atteint l'âge de Raison, وصل الى سنّ البلوغ ouessel îlä senn êl-balough, بلغ سنّ كامل عقله balagh senn kâmel a'qli-hi.

— Il n'y a pas de chemin pour les animaux sauvages, à plus forte Raison pour les hommes, لا سبيل للوحش فضلًا عن الناس lâ sabyl li-'l-ouahech, fadlân a'n ên-nâs.

Il a Rallié, لمّ lemm.

Ramadan (neuvième mois de l'année lunaire des musulmans), رمضان Ramaddân.

Il a Ramassé, لمّ lemm.

Rame, مقداف miqdâf, mouqdâf (en berbere امقداف âmaqdâf), (Voyez Aviron).

— de papier, رزمه rezméh.

Il a Ramé, قدّف qaddaf, qaddef.

Rameau, (Voyez Branche).

Ramier (pigeon), لمام limâm (Voyez Pigeon).

Ramléh (v. de Syrie), الرّمله êr-Ramléh.

Il a Rampé, دبّب debbeb.

Rance, متعفن mota'fen.

Rançon, فديه fedyéh.

Rang, ترتيب tertyb, منصب manseb.

— (ligne), صف saff, pl. صفوف soufouf.

Il a Rangé en bataille, صفّ saff.

Rangement, ترتيب tertyb.

Raoudah (île), روضه Raouddah.

Il a Rapé, برد barad, حكّ hekk.

Rapide, مستسرع mostesaraa, مستعجل mosta'djel.

Rapidement, بالزربه be-'z-zerbah.

Rapport, مناسبه monâssebah.

— Il a eu Rapport, تعلّق ta'allaq.

Il a Rapproché, تقرد teqarad.

Rapt, نهب nehb.

Rare, غريب gharyb, نادر nâdir.

Rarement, غريبًا gharybân, نادرًا nâdirânn.

Ras-êl-Chab (station en Afr.), راس الشعب Râss-ês-Cha'b.

Rasé, محسّن mohassin.

Il a Rasé, حلق halaq (en b. سطل sattal).

Il a Rasé la barbe, حفّف haffef (V. Barbe, Il a Tondu).

Rasoir, موس *mouss*, حفافه *haffâfah* (en berb. موس *mouss*, pl. اموَاس *âmouâss*).

Rassasié, شبعان *chaba'ân*, *chebu'ân* (en berbere ايروا *îyrouâ*, pl. ايرواون *îyrouâouen*).

Il a Rassasié, اشبع *êchba'*, شبّع *chebba'a*.

— Il a été Rassasié, Il s'est Rassasié, شبع *chabaa*.

— Je suis Rassasié, انا شبعان *ânâ chaba'ân* (en berb. يروا اعبوظيو *yerouâ âbouzzyou*).

— Rassasie-toi! اشبع *êchba'!* (en berbere اروو *êrouou!*)

Rat, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*, تبّع *tobba'* (en berb. اعرده *â'erdah*, plur. ايعرداين *îye'rdâyenn*).

Rate, طيحان *tyhân*.

Rateau, كماشه *kemâchah*, *kemâchéh* (en berb. مدود *medoued*, pl. مداود *medâoued*).

Ratière, فخ *fakkh* (*V.* Souricière).

Ratifié, مقرر *moqerrer*.

Il a Ratifié, قرر *qarar*.

Rations de troupes, مرتب *moretteb*, تعين *taayn*.

— Donne-lui sa Ration, اعطى لهُ عليق *â'atty le-ho a'alyk*.

Rauque, منبحبح *monbahbah*.

Il a Ravagé, خرب *kherab*.

Ravaudeur, طرّاف *tarrâf*.

Rave, اللفت البلدي *êl-left êl-beledy*, فجل *fidjl*, *figl*.

Il a Ravi, نهب *nahab*, خطف *khattaf*.

Ravissement (*Voy.* Rapt).

Il a Rayé, سطر *satar*.

Rayon de miel (*Voyez* Miel).

— du soleil, شاع ذا الشمس *châ'-dê-'s-chems*.

— de bibliothèque (*Voyez* Tablette).

Il a Rayonné, شعشع *cha'cha'*.

Rebelle, عاصي *a'âssy*, خارجي *khâredjy*, مريد *meryd*.

Rébellion (*V.* Révolte).

Récemment, جديداً *djedydân*.

Recent, جديد *djedyd*, طري *tary* (*Voyez* Nouveau).

Recette, تحصيل *tahassyl*.

Recherche, تفتيش *teftych*, تفحص *tefahhouss*.

Réciproque, مجـــاوب *medjâoueb*, *megâoueb*, موافق *mouâfeq*, مطابق *mottâbeq*.

Réciproquement, مجاوبًا *medjâoubânn*, *megâoubânn*.

Il a Récité par cœur, حفظ *hafezz*.

Réclamation, تكرار *tekrâr*.

Il a Réclamé, عرض *aared*.

Réclusion, حبس *habs*.

Récolte (*Voyez* Moisson).

Recommandation, وصيه oussyah.

Il a Recommandé, واصى ouâssü.

Récompense, اجر âdjr, âgr.

Il a Récompensé, اجر âdjar, واجر ouâdjar.

Reconnaissant, معروف maarouf, جميل djemyl.

Reconnaissance (action de reconnaître), اعتراف i'tirâf, معروفه maaroufah.

Il a Reconnu, اعترف ê'tiraf.

Récréation, تنزه tenezzouh.

Reçu (adj.), رجعا radja'â, وصول ouessoul.

Il a Reçu, اخذ âkhad, نال nâl, سلم salam.

Recueil, جمع djema'.

Il a Reculé, وسع ouassa.

Reddition, ردّ redd, اعطا i'tâ.

Il a Redit, عاد بالقول a'âd bi-'l-qoul.

— Il a trouvé à Redire, حرج haradj (V. Il a Blamé).

Il a Réduit, اجبر édjbar, êgbar.

Réellement, دغرى daghrä, بلاشك bi-lâ-chak, حقّا haqqân.

Il a Réfléchi les rayons, شع chaa.

— (fait des réflexions), تخمّن tekhammen.

Réflexion (V. Méditation

Reflux de la mer, البحر هربان êl-bahr harbân, جزر djezr.

Refouloir de canon, مدكّ ذا المدفع medekk dê-'l-medfa'.

Il a Réfroidi, برّد barrad.

Réfroidissement, تبريد tebryd.

Refuge, التجا îltidjâ, حرمه hormah.

Refus, امتناع îmtinâa', انكار înkâr.

Regard, نظر nadar, nadr.

Il a Regardé, نظر nadar.

— Regarde! انظر ôndour! (en berbere موقال mouqqâl!)

Regeb (septième mois de l'année lun. des musulmans), رجب redjeb, regueb, ارجب êrdjeb.

Région, ارض ârd, pl. اراضى ârâdy; بلد beled, ناحيه nâhyét, pl. نواحى naouâhy; اقليم âqlym, pl. اقاليم âqâlym.

Registre, دفتر defter.

Règle, ناموس nâmous, قانون qânoun.

— (instrument à tracer des lignes), مسطره mastarah, قالب qâleb (d'où le mot français calibre).

Réglisse, عرق سوس a'rq souss.

— Jus de Réglisse, ربّ سوس rebb souss.

Règne, ملك moulk, ملكوت melakout, melkout.

Il a Régné, ملك malak, melek, استولى éstouellä.

— L'abondance Règne dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكلّ شي hadä él-beled fy-hi ér-rekhâ be-koull chy.

Regret, رغب reghb (en berb. عارور a'ârour).

Régulier, قياسي qyâssy.

Les Reins, كلوه kelaouah, ke-louéh, pl. كلا kelâ; خاصرة khâs-serah, pl. خواصر khouâsser.

Rejet, طرد tard, terd.

Il a Rejeté (annulé), بطل battal, طرد tarad.

Il s'est Réjoui, فرح farah.

— Nous nous Réjouissons de vous voir bien portant, فرحنا بالنظر الى وجهكم السعيد ferah-nâ bi-'n-nazr ilä oudjhi-koum és-sa'yd (m. à m. nous nous réjouissons de voir votre visage heureux).

Réjouissance publique, زينه zeynéh.

Relachement, ارخا irkhâ.

Relatif, موصول mouessoul, متعلق mota'alleq.

Il a Relégué (*V.* Il a Exilé).

Relieur, سفار seffâr.

Religion, دين dyn.

— Dis aux hommes: vous avez votre Religion et moi la mienne, قل للناس لكم دينكم ولى ديني qoul li-'l-nass le-koum dyn-koum ou-l-y dyn-y.

— La Religion de Dieu, دين الله dyn Allah.

— La parole de l'homme est sa Religion, دين الرجل حديثه dyn ér-radjel hadyth-ho.

Remède (*Voy.* Médicament).

— local, علاج وضعي e'lâdj ou-da'yy.

Il a Remercié, شكر chakar (*V.* Il a rendu Grâces).

— Je te Remercie! كثّر الله خيرك khatther Allah kheyr-ak! (en berbere يكثّر ربّى الخيرك ykettser Rabb-y él-kheyr-ak!)

Remou, فرخ ذا الما ferkh dé-'l-mâ, موجه moudjah, mougah, mougéh.

Rempart, سور sour.

Renard, ثعالب tha'âleb, tsa'-âleb, pl. ثعلب tsa'leb, tha'leb; درين doréyn, اكعاب ék'aâb (en berbere اباراغ âbârâgh, pl. ايبوراغ iybourâgh)

Il a Rendu, رد *redd.*

— Il a Rendu service, احسن *êhhsann.*

Renouvellement, تجديد *tedjdyd.*

Renversement, هدم *hedm.*

Renvoi, طرد *tard, terd.*

Il a Renvoyé, طرد *tarad.*

Il a Répandu, صبّ *sabb.*

Repas, ماكله *mâkeléh, mêklah.*

Repentir, ندم *nedem, nedm.*

Il a Répondu, جوب *djaouab.*

— S'il me parle je lui Répondrai, ان كلّم لى اردّ لهُ جواب *ên kellem l-y âredd le-ho djaouâb.*

Réponse, اجابه *îdjâbah,* جواب *djaouâb.*

Repos, استراحه *îstirâhah* (*Voy.* Tranquillité).

Il a Repoussé, طرد *tarad,* ابعد *êbaad,* دفع *defaa.*

Il a Réprimandé, وبّخ *ouabbakh,* عتب *a'teb* (*V.* Il a Blamé).

Reproche, عتاب *i'tâb,* منّه *minnah.*

Il a Reproché, لام *lâm.*

République, جمهور *djemhour, guemhour,* مشيخه *mechaykhah.*

Répulsion, طرد *terd,* دفع *defa'.*

Réputation, حساب *hissâb.*

Requena (v. d'Esp.), ركوان *Rekouân.*

Réservoir, مطفيه ذا الما *mattfyah dê-'l-mâ,* صهريج *sahrydj, sehryg,* سقايه *siqâyah.*

Il a Résidé (*Voy.* Il a Habité).

Résine, زفت *zeft, zift,* سمغ *semgh,* رجينه *redjynah.*

Respect, تكريم *tekrym,* توقير *teouqyr.*

Il a Respecté (*V.* Il a Honoré).

Respiration, نفس *nefs.*

Il a Respiré, نفّس *neffes.*

Ressemblance, شبّهه *chebbahah,* تشبيه *techbyéh.*

Il a Ressemblé, شبه *chabah,* تشابه *techâbah,* انشبه *ênchabah.*

Il s'est Ressouvenu, تذكر *tezakker.*

Il est Ressuscité, انبعث *ênbaath,* قام *qâm.*

Le Restant, الفاضل *êl-fâdel,* الباقى *êl-bâqy.*

Au Reste, غير ذلك *ghayr zelyk,* و امّا بعد *ou-âmmâ ba'd.*

Il est Resté, وقف *ouaqaf,* قعد *qa'ad,* بقى *baqä.*

—Si tu as mal fait par le passé, fais au moins bien ce qui te Reste à faire, يا من اسا فيما مضى كن محسنا فيما يبقى *yâ menn âsâ fymâ maddä, konn mohassenân fymâ yebqä.*

Il a Restitué (*V.* Il a Rendu).

Il Résulte de cela que, لزم من ده ان *lâzoum minn déh ênn.*

Résumé (*Voyez* Abrégé).

Résurrection, قيامة *qyâméh.*

Retard, تاخير *teêkhyr*, تعطيل *ta'ttyl*, بطا *battâ.*

Il a Retardé, اخر *âkhar*, عوق *aouaq*, بطا *battâ.*

Rétention d'urine, حصر ذا البول *hasr dê-'l-boul* (*Voy.* Strangurie, Dysurie).

Il a Retiré, شال *châl*, فك *fak.*

— Retire cela! شيل ذل *chyl dol!*

Retour, رجوع *roudjou'*, *redja'*, *rega'.*

Il est Retourné, رجع *redja'*, *rega'.*

— Retourne! ارجع *êrdja'! êrga!* (en berbere وغل *oughal!*)

Retraite (asile), (*V.* Refuge).

Il a Rétréci, ضيق *dayaq.*

Rétribution, مجازاه *modjâzâh.*

Il a Retrouvé (*V.* Il a Trouvé).

Rets (filets), شبكه *chebkah*, pl. شوباك *choubâk.*

Il a Réussi, خلص بالخير *khalass bi-'l-kheyr.*

Rêve, حلم *hilm.*

Il a Réveillé, استقظ *êstaqazz.*

— La discorde est endormie, maudit soit qui la Réveille parmi les peuples! الفتنه نايمه لعن الله من ايقظها بين الامام *êl-fitnéh nâyméh la'an Allah minn êyqazz-hâ baynn êl-îmâm.*

Il a Révélé, بيّن *bayyan.*

Revendeur, بايع *bâyaa.*

Revenu (rente), اوايد *âouâyd*, محصول *mahassoul*, جامكيه *djâmkyah.*

Il est Revenu, رجع *redjaa*, *rega'a.*

— Reviens! ارجع *êrdja'! êrga'!*

Revêtement d'un mur, بشره *bechrah.*

Révolte, عصى *a'ssy*, طغى *taghy*, مرده *mourdah* (*V.* Sédition).

Révolté (*Voy.* Rebelle).

Il s'est Révolté, تمرد *temerred*, طغا *taghâ.*

Revue d'une armée, تفتيش *teftych.*

Rhinocéros, كركدان *kerkedân*, كركدن *kerkeden*, كركند *kerkend.*

Rhodes (île), ردوس *Rodouss*, رودوس *Roudouss.*

Rhubarbe, ريواند *ryouând.*

Rhue cultivée, روطه *routtah.*

— sauvage, اورم *âourem.*

Rhume, استروّح *êsterououh* (en berbere ثوسوت *tsoussoutt*, ادمارن *îdmârenn*).

— de cerveau, زكام *zekâm*.

Il a Ri. ضحك *dahak*.

— Ris! اضحك *éddehak* (en b. دس *dess*).

Riant, ضحاك *dahâk*.

Riche, غني *ghany*, صاحب مال *sâheb mâl*.

— Le Riche est le trésorier des pauvres! الغني هو خزندار الفقرا *él-ghany houe khazendâr él-foqarâ*.

Richesses, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*.

Ricin (plante), خواع *khaouâa'*.

— (insecte), قراد *qorâd*.

Ride, كمس *kemss*.

Rideau, شتاره *chitârah*, ستره *starah*, شمسيه *chemsyéh*.

Ridé (*Voy.* Plissé).

Ridicule (risible), مضحك *modahak*.

Rien, ولّاش *ouellach*, ما *mâ*, فيش *fych*, بلاش *belâch*, ولاشي *ouelâ-chy*.

— Sans Rien, بلاشي *belâ-chy*, بلّاش *bellâch*.

— Homme de Rien, رجل رخيص *radjel rekhyss*.

Rigole, ساقيه *sâqyah*, مجرا *medjrâ*, *midjrâ*.

Rigueur, عنف *ghanf*.

Rime, سجع *sedja'*, رديف *redyf*, قافيه *qâfyah*.

Rire, Ris, ضحك *dahak*, *dahk*.

Risque (*V.* Péril, Danger, Hasard).

Rivage, Rive, ساحل *sâhel*, pl. سواحل *souâhil*; شاط *châtt*, pl. شطوط *chettoutt* (en berb. ريف *ryf*).

Rival, رقيب *reqyb*, غيور *ghayour*.

Rivière, نهر *nahar*, *neher*, وادي *ouâdy*, واد *ouâd* (en berbere اغزر *âghzar*, *îghzâr*, pl. اغزوران *îghzourân*; اسيف *âssyf*, pl. اسافين *îssâfyn*, اسافن *îssâfan*).

Rixe (*V.* Altercation, Querelle).

Riz, روز *rouz*, ارز *órz*, ورز *ourz* (d'où vient *oryxa*), (en berb. اروز *êrouz*).

Robe, حايك *hâyk* (*V.* Habit).

— (de drap ou de soie), قفطان *qaftân*.

Robinet, حنفيه *hanefyah*, عنبوب *a'nboub*.

Robuste, ابو زيت *âbou-zéyt* (*Voyez* Fort).

Roc, Roche, Rocher, حجر *hadjar*, جبل حجر *djebel hadjar* (en berb. ازراو *âzrâou*).

Roi, ملك *melik*, مالك *mâlek*, pl. ملوك *moulouk*; سلطان

soultân, pl. سلاطين *selâttyun* (en berb. وكليد *ouguelyd*).

— Un Roi juste est l'ombre de Dieu vers laquelle se réfugient tous les opprimés, السلطان العادل ظل الله ياوى اليه كل مظلوم *ês-soultân êl-a'adel zil Allah yâouy îlay-hi koull mazloum*.

ROMAIN, روماني *roumâny*.

ROMAINE (salade), خاس فرنجى *khâss frendjy*, خاس رومى *khâss roumy*.

ROMARIN, ازير *âzyr*, كليل *kelyl*.

ROME (v. d'Italie), رومه *Roumah*, روميه *Roumyah*.

ROMÉLIE (province de Grèce), أرض الروم *ârd êr-Roum*.

Il a ROMPU, كسر *kassar*, *kasser*, فسخ *fassakh* (*V*: Il a BRISÉ).

RONCE, صبّاره *sabbârah*, سجره ذا العليق *sedjerah dê-'l-i'llyq* (en berbere انيجل *ânydjel*).

ROND (adj.), مدور *madouar*, مداور *medâouer*, داير *dâyr*.

— (s., cercle), دايره *dâyrah*.

RONDA (v. d'Esp.), رندة *Rondah*.

Il a RONFLÉ, شخر *chakhar*.

ROSALIE (n. pr.), ورده *Ouerdéh*.

ROSE, ورد *ouerd*, ورده *ouerdéh*, *ouerdah*, pl. ورد *ouerd*.

— La saison des Roses, وقت الورد *ouaqt êl-ouerd*, وقت ذا الورد *ouaqt dê-'l-ouerd*.

— Rose (n. pr.), ورده *Ouerdéh*.

— Essence de Rose, عطر *o'ttr*.

ROSÉ, وردى *ouerdy*.

ROSEAU, قصبه *qassabah*, pl. قصب *qassab*.

ROSÉE, ندا *nädâ*, *nedâ* (en berb. ندا *nadâ*).

— Goutte de Rosée, قطر الندا *qottr ên-nedâ* (en b. تيمقيت ندا *tymeqqyt-nadâ*).

ROSSE, قدار *qidâr*.

ROSSIGNOL, بلبل *boulboul*, *bolbol*, امّ الحسن *omm êl-hassenn* (en berbere اقور *âqqour*, pl. اقورن *âqqourenn*).

RÔT, تكريعه *tekrya'ah* (en berb. اينكورّوعان *îyngourrouè'*, *îygourrou'ân*).

ROTA (v. d'Esp.), روطه *Routtah*.

RÔTI (viande), كباب *kebâb*, مشتوى *mechtouy* (en berb. اكناف *âkanâf*).

Il a RÔTI, شوى *chouey*.

RÔTISSEUR, كبابجى *kebâyby*.

ROTLE (poids), رطل *rottl*, pl. ارطال *ërtâl*.

— Deux Rotles, رطلين *rottléyn*.

ROUE, عجل *aadjel*, دولاب *doulâb*.

Rouge, احمر âhmar, fém. حمرا hamrâ (en berbere ازڭاغ âzeggâgh, êzouggâgh).

Rougeole, حمرة homrah (en berbere تبّوزڭّاغت tabbouzeggâght, tebouzzougâght).

Rouget (poisson), سلطان الحوت soultân êl-hout (m. à m. le roi des poissons).

Rougeur, حمورة homourét.

Rouille, صدا sadâ, صدّا saddâ.

Rouillé, مصدّى mosaddy.

Rouissat (village en Afrique), رويسات Rouyssât.

Il a Roulé, دحرج dahradj.

Rouleau, شباك chobâk.

Route (Voyez Chemin).

— frayée (Voy. Chemin frayé).

Roux, اشقر âchqar.

Royaume, Royauté, مملكة memlekah, ملكوت melakout, melkout, ملك moulk.

Ruade, ركلة rouklah (en berbere تقودميت taqoudmyt).

Ruban, شريط cherytt (en berbere اسارو âssârou).

Rubis, ياقوت yâqout, ياقوت احمر yâqout-âhmar.

Rude, خشين khachyn, صعب sa'ab.

Rue, سكة sikkah, sekkah, حارة hârt, hâret, طريق taryq, محجّ mahaddj, درب darb, derb (en berbere ابريد âbryd, pl. ايبرادن îybrâdenn).

— Petite Rue (V. Ruelle).

Il a Rué, ركل rakal.

Ruelle, حوش houch, هوش houch, عطفة a'tféh.

Ruine, خرابة kherâbéh.

Ruiné (démoli), مهدوم mehdoum, خراب kherâb.

Il a Ruiné, خرب kharab.

— Je suis Ruiné, انا مضمحل ênâ medmehel, انا مفلس ênâ mefelless.

Ruisseau, تراع teraa, واد ouâd, مجرا medjrâ, midjrâ.

Il a Ruisselé (V. Il a Coulé).

Rupture, هرس hors, hers (Voy. Cassure, Brisement).

— d'amitié (Voyez Discorde, Dissension, Querelle).

Ruse, حيلة hylah, heylah.

Rusé, حيل heyl, شاطر châtter, châttir, châttar.

Russe, روس rouss, مسقوبى mosqouby, pl. مسقوب mosqoub.

Russie, أرض الروس ârd êr-Rouss, ديار مسقوب dyâr-Mosqoub, روسيه Roussyah, روسيا Roussyâ.

S.

S, cette lettre de l'alphabet français s'exprime communément par deux lettres de l'alphabet arabe :

1° Le *syn* (س), quinzième lettre de l'alphabet ancien, douzième de l'alphabet moderne et vingt-quatrième de l'alphabet moghrebin, équivalant à notre S dans les mots *savoir*, *silence*, etc.

2° Le *sad*, (ص) dix-huitième lettre de l'ancien alphabet, quatorzième du moderne et dix-huitième de l'alphabet moghrebin ; sa valeur est d'un S fortement articulé et pour ainsi dire doublé, comme dans notre mot *assassin*.

3° Il est à remarquer aussi que le *the* ou *tse* (ث), vingt-troisième lettre de l'ancien alphabet, quatrième du moderne et du moghrebin, qui a régulièrement la prononciation du TH anglais, de T en Égypte, de TS dans les régions barbaresques, y prend aussi quelquefois la prononciation d'un S, et alors se confond presque avec l'articulation du *sad* ou du *syn*.

Sa (pron. poss. fém.) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, ها *hâ*, suivant le genre de la personne qui possède. (*Voy.* Son.)

— Sa main, يدهُ *yd-ho* (en parlant d'un homme); يدها *yd-hâ* (en parlant d'une femme).

— Sa mère, امّهُ *ómm-ho* (en parlant du fils); امّها *ómm-hâ* (en parlant de la fille).

— Sa fille, (en parlant du père) بنتهُ *bent-ho* ; (de la mère) بنتها *bent-hâ*.

— Sa maison, بيتهُ *béyt-ho*, دارهُ *dâr-ho* ; بيتها *béyt-hâ* ; دارها *dâr-hâ*.

—dans Sa bouche, بفيه *be-fy-hi*.

Saa (mesure de capacité d'Alger, contenant 60 litres) صعا *sa'â*, pl. صعان *se'ân*, صيعان *sy'ân*.

Saadeny (station en Afrique), السعادنى *és-Sa'âdeny*.

Sable, رمل *raml*, *remel*, *reml*, pl. رمال *remâl*, *roumâl* (en berbère رمل *remel*, تفزة *tefzah*).

Sablier, ساعة الرمل *sâ'at ér-reml* رملية *ramlyah*, *ramlyéh*.

Sablon. (*Voyez* Sable.)

Sablonneux, مرمّل *morammel*, رملي *ramly*.

Sabord طاق *tâq*.

Sabot (de cheval, de mulet), حافر *hâfer*, *hâfir*.

— (de chameau), خف *khouff*, ظلف *dilf*.

— (chaussure), قبقاب *qabqâb*, pl. قباقيب *qabâqyb*.

Sabourah (port des Naplousains, en Syrie), مينا صبوره *Mynâ-Sabourah*.

Sabre, سيف *seyf*, *syf* (en grec ξιφος); سكين *sekkyn*, ياطغان *yâttaghân*. (*Voyez* Cimeterre, Épée.)

Sac, Saccoche, كيس *kyss*, شقاره *cheqârah*, pl. شقاير *cheqâyr*; وعا *oua'â*, pl. اوعيه *âou'ayéh*; اقراب *âqrâb* تليس *tellys*. غراره *ghirârah*. (*V*. Poche, Havresac.)

— Sac (à orge), خيشه *kheychah*, زكيبه *zekybah*.

— Cul-de-Sac, عطفه *a'tféh*.

Sacrifice, ذبح *debh*.

Il a Sacrifié, ذبح *dabèh*, *dabah*.

Sady (n. pr.), سعدى *Sa'ady*.

Safar (deuxième mois de l'année lunaire des musulmans), صفر *safar*, شايع العاشور *chây' él-a'âchour*; شايع عاشوره *chéy' a'âchourah*.

Safet (v. de Syrie), صفد *Safed*.

— Natif de Safet, صفدى *safedy*, صفادى *sefâdy*.

Safil êl-fyad (station en Afrique), سافل الفياض *Sâfil él-fyâdd*.

Safourah (ville de Syrie), صفوره *Safouréh*, *Safourah*.

Safran, زعفران *za'afrân* (d'ou vient le mot français).

Safrané, زعفرانى *za'ferâny*

Safranon, Safranum, قرطوم *qartoum*, قرطم *qartam*, قرطام *qartâm*, عصفوره *a'asfourah*, عصفور *a'sfour*.

Safy (ville d'Afr.), اسفى *Ésfy*.

Sage, حكيم *hakym*, عاقل *aâqel*, شاطر *châtter* شاتر *châter*, كيّاس *kyyéss* (en ber. سلعقلس *sala'qless*, pl. سلعقلسن *sala'qlessen*, سلعقلنسن *sala'qlensenn*). (*V*. Prudent.)

— Le cœur de l'insensé est dans sa bouche, la langue du Sage dans son cœur, قلب الاحمق فى فيه ولسان العاقل فى قلبه *qalb él-âhamaq fy fy-hi*, *ou-lesân-él-a'âqel fy qalb-hi*.

Sage-Femme, قابيله *qâbylah*, قبله *qabilah*, *qabiléh*, *qablah*, pl. قوابل *qouâbel*. (*V*. Accoucheuse.)

Sagesse, حكمة *hikméh*, حداقه *hedaqah*, *hedâqéh*, كياسه *kyâsséh*, عقل *a'ql*. (*Voyez* Prudence. Habileté.)

— Ce prince a gouverné avec Sagesse هذا الامير دبر الامور بكياسه hedâ él-émyr daber él-ŏumour bekyâsséh.

Sagittaire (signe du Zodiaque), برج القوس bourdj él-qaous, bourdj él-qouss, bourg él-qouss.

Sahara (désert d'Afrique), الصحره és-Saharah, السحرا és-Saharâ, اصحرا és-Saharâ.

Sahary (tribu d'Afrique), الصحاری és-Sahâry.

Il a Saigné (v. a.) (la veine), فصد fassad, fessed, fessod.

—(A la gorge), ذبح dabèh, dabah.

— (v. n.), انهر énhar.

— du nez, خوى راسهُ من الدمّ khaouă râss-ho minn éd-damm.

Saignée, فصاد fessâd, فصاده fessâdah, fessâdéh, مبزق mebzaq.

Saignement du nez, خــوى khaouy, khaouey.

Sain, صحاح sahâh.

—et sauf, عافي a'âfy, ساغ sâgh, سالم sâlem, ساليم sâlym, sêlym.

—Il a été Sain, صح sahha, sahh.

— Il est arrivé Sain et sauf, وصل صحاح و سالم ouessel sahâh ou-sâlem.

Saint, قديس qadyss, قدوس qadouss.

—Saint-Augustin, مار اغوستينوس Mâr-Aghoustynouss.

— Sainte-Croix (ville d'Afrique), اكادير Agâdyr, Agâdeyr.

— Saint - Jacques-de - Galice. (*Voyez* Compostelle.)

— Saint-Jean-d'Acre. (*Voyez* Acre.)

— La Sainte-Vierge. (*Voyez* Marie.)

Sainteté, قداسه qoudâsséh, قدس qouds.

Il a Saisi, قبض qabadd, مسك messek. (*Voyez* Il a Pris.)

— Il s'est Saisi, تملّك temellek.

Saisie, قبض qabd, qobd.

Saison, فصل fasl, pl. فصول foussoul; وقت ouaqt, pl. وقات ouaqât; زمان zemân.

—Les quatre Saisons, اربعه فصول érba'ah foussoul.

Salade, سلطه salattah, سلاطه salâttah, شلاده chelâdah.

Saladin (n. pr.), صلاح الدين Salâh éd-dyn, ابن ايوب Ebn-Ayoub, صلاح الدنيا و الدين Salâh éd-dounyâ ou-éd-dyn.

Salah (station en Afr.), عين سالح A'yn-Sâlah, ان سالح An-Sâlah.

Salahyéh (v. d'Ég.) صلاحيه Salâhyéh.

Salaire, اجرة âdjerah, كرة kerah. (V. Gages, Paye, Payement.)

— mensuel, journalier. (Voyez Appointemens.)

Salaisons, بسطرمه bastormah.

Salamanque (ville d'Espagne), شلمنقة Chelmenqah.

Sale, وسيخ ouessykh, وسخ ouessekh, وسخ ouassèh, دنس dones, نجس nedjess, نجيس nedjys, موسخ mouessekh. (V. Malpropre.)

Salé (adj.), مملوح memlouh, ملاح mellâh (en berbère مرّاغ marrâgh).

— (ville d'Afr.), سلا Salâ, Selâ.

— Il a Salé, ملح melah, melèh.

Saleté, زفرة zafarah. (Voyez Ordure, Immondice.)

Il a Sali, وسخ ouassakh, oussekh.

— Il Salira, يوسخ youssekh.

Salière, مملحة memlahah, ملاحه mellâhah.

Salive, ريق ryq, (en berbère ايسوسفان îyssousfân, نخمة nakmah, ايخنشران îykhincherân.) (Voyez Crachat.)

Il a Salivé. (Voyez Il a Craché.)

Salomon (n. pr.), سليمان Souleymân.

Salpêtre, ملح البرود melèh él-baroud (m. à m. sel de la poudre), ملح بارود melh-bâroud.

Salubre, صحيح sahyh, نافع nâfé'.

Il a Salué, سلم sallem, سلم selem.

— Il Saluera, يسلم ysselem.

— Je vous Salue, السلام عليكم és-selam a'ley-koum.

— Je vous Salue à mon tour, و عليكم السلام ou-a'léy-koum és-selâm.

— Salue-le de ma part! سلم عليه من عندى sellem a'lay-hi minn a'nd-y! (en berbère تسلم فلس tessellem felless!)

Salut (salutation) سلام salâm, selâm, تسليم teslym.

— (conservation), عافيه a'âfyah, a'âfyéh, خلاص khelâss. (Voyez Conservation.)

— Que le Salut soit sur lui! عليه السلام a'lay-h és-selâm!

— Sur elle! عليها السلام a'lay-hâ és-selâm!

— Sur eux! عليهم السلام a'lay-houm és-selâm!

— Sur toi! عليك السلام a'lay-k és-selâm!

— Sur vous! عليكم السلام a'lay-koum és-selâm!

Salutaire. (Voyez Salubre.)

Salutation. (Voyez Salut.)

Samarie (ville ancienne de Syrie), قلعة صانور Qala't-Sânour.

Samaritain, سامری sâmery, fém. سامره sâmerah, pl. سامريين sâmeryynn.

Samedi, يوم السبت youm és-sebt, نهار السپت nahâr és-sept, السبــت és-sebt (en berbère اسا السبت âssâ és-sebt).

Samuel (n. pr.), شموبل Chemouayl, Chemouyl.

Samyl (tr. d'Afr.), بنى صميل Beny-Samyl.

Sanctifié, مقدّس moqaddess.

Il a Sanctifié, قدّس qaddass.

Sanction, فرض fard, تقريــر teqryr. (Voyez Approbation.)

Sandal, عود الصندل a'oud és-sandal, عود القمارى eu'oud él-qomâry.

Sandale, قبقـــاب qobqâb, pl. قباقيب qabâqyb.

Sang, دمّ damm, demm, domm (en berbère ادمّان ídemmân, ادمّن ídemminn.)

— Mouvement du Sang, حركة الدمّ harakat éd-damm.

— Il a versé le Sang, سفك الدمّ safak éd-damm.

Sanglant, دموى damaouy, دامى dâmy.

Sangle, حزام hazâm, hezâm, (en berbère اكـوس âgouss, pl. ايكوسين íygoussyn).

Il a Sanglé, حزّم hazzam, hazzem.

— Il Sanglera, يحزّم yhazzem.

Sanglier, حلوف الوحش haílouf él-ouehech, حلّوف الغابـــة hallouf él-ghâbah, خنزير الوحش khanzyr él-ouehech, خنزير برّى khanzyr berry (en berbère ايلاف íylâf, pl. ايلفان íylfân.)

Sanglot, فواقه feouâqah, fououâqah, شهقه chahaqah.

Il a Sangloté, شهق chahaq.

Sangsue, علقه a'alqah, eu'lqah, pl. علق e'leq, علوق eu'llouq.

Sanguinaire, صاحب الدمّ sâheb éd-damm, سافك الدمّ sâfek éd-damm.

Sanguinolent. (V. Sanglant.)

Sans, بلا be-lâ, غير ghayr, دون doun, بغير be-ghayr, من غير minn ghayr.

— Mis Sans dessus dessous, الفوقانى تحتانى él-fouqâny tahtâny

Santarem (ville de Portugal), شنترين Chenteryn.

Santé, صحّه sahhah.

— Il a rendu la Santé, il a recouvré la Santé. (Voyez Il a Guéri.)

— Que Dieu lui donne la Santé! (Voyez Que Dieu le Guérisse!)

Santon, مربوط meraboutt, شيخ cheykh, مدفن madfann.

Saoud (n. pr.), سعود *Sa'oud*, *So'oud*.

Saoul. (*Voy*. Ivre et Rassasié).

Saphir, سافير *sâfyr*, ياقوت ازرق *yâqout-âzraq*.

Sapin, شاح *châh*, شاحه *ehâhah*, سنوبر *senoubar*, صنوبر *senoubar*.

Sara (n. p. de fem.), سارة *Sârah*.

Saragosse (v. d'Esp.), سرقسطه *Serqostah*, *Sarqostah*.

Sarcophage. (*Voyez* Cercueil, Tombeau.)

Sardaigne (île), سردينيه *Sardynyah*, سردينيا *Serdynyâ*.

— Natif de Sardaigne, سردني *sardeny*, سردى *sardy*.

Sardine, سردين *serdyn*, pl. سرادين *serâdyn*, سردينات *serdynât*; سارده *sârdah*, pl. ساردات *sârdât*.

Sarepta (bourg de Syrie), صرفند *Sarfend*.

Sargo (poisson), كحيله *kohylah*, *koheylah*.

Satan, شيطان *Cheyttân*, ابليس *Eblyss*. (*V*. Diable.)

Satiété. (*Voyez* Saturation.)

Satin, اطلس *âtlass*.

Satisfaction. (*V*. Contentement.)

—Le plus grand avantage c'est la Satisfaction, مكسب الاكبر هو الرضا *mekseb él-âkbar hou ér-riddâ*.

Satisfait. (*Voyez* Content.)

Il a Satisfait. (*V*. Il a Contenté.)

— Il a été Satisfait. (*V*. Il a été Content.)

Saturation, اشبع *échba'*, شبع *cheba'*.

Il a Saturé. (*V*. Il a Rassasié.)

Saturne (planète), زحل *Zehel*, *Zahel*.

Sauce, مرقه *maraqah*, *merqah*, صبغ *sabgh*, pl. اصباغ *ésbâgh*. (*V*. Jus.)

Saucisse, مركاز *mergâz*.

Sauf (adj.). (*Voy*. Sain.)

— (prép.) (*V*. Hormis, Excepté.)

Sauge, مريميه *merymyah*, مريمه *merymah*, سلمه *selmah*, سالمه *sâlmah*.

Saule, حلاف *hallaf*, صفصاف *safsâf*, *soufsâf*.

Saut, رقص *reqs*.

Il a Sauté, نط *nâtt*, رقص *raqass* نكز *negguezz*, كفز *kefezz*.

— Il Sautera, ينكز *ynegguezz*.

—Saute! ارقص *órqoss* (en berbère ارقص *érqess!* اقر *âqqir!*).

Sauterelle, جراده *djerâdéh*, pl. جراد *djerâd*; ابزيز *âbzyz*.

Sauteur, رقاص *reqqâss*, *raqqâss*.

Il a Sautillé, نطط *nattatt*.

Sauvage, وحش *ouahech, ouechech*, بدوى *bedaouy*, برّى *berry*.

Sauvé, مخلص *mokhless*.

Il a Sauvé, خلّص *khallass*, سلّك *sellek*. (*V.* Il a Conservé.)

— Il Sauvera, يخلّص *yekhalless*, يسلّك *yssellek*.

— Il a été Sauvé, خلص *khalass*.

— Il s'est Sauvé. (*V.* Il a Fui, il a Échappé.)

— Ils ont dit : Sauve qui peut ! قالوا الفرار الفرار *qâloû él-firâr él-firâr!*(m. à m. La fuite, la fuite!)

Sauveur, خلاص *khelâss*, مخلّص *mokhalless*.

Savant, عالم *a'âlem*, *a'âlim*, pl. علما *eu'lemâ*, علّامة *e'llâmah*.

Savetier, خـــرّاز *kherrâz*, سكافى *skâfy*, رفاع الصبابيط *raffâ' és-sabâbytt*, مقفولجى *moqfouldjy*.

Saveur. (*V.* Gout.)

Savoir (subst.). (*V.* Science.)

— (adv.), يعنى *ya'any*,

Savon, صابـــون *sâboun*, *sâbaun*, صبون *saboun*.

— Marchand ou fabricant de Savon, صبـــوانى *sabouâny*, صابونجى *sâboundjy*.

Savonnage. (*V.* Lavage.)

Il a Savonné. (*V.* Il a Lavé.)

Savonnette, كسة *kessah*.

Savonnier. (*V.* marchand ou fabricant de Savon.)

Sayd (n. pr.), سعيد *Sa'yd*.

— (Haute-Égypte), الصعيد *és-Sa'yd*, صعيد مصر *Sa'yd-Mesr*.

Sayde (n. pr.), سعايده *Sa'âydah*, سيده *Saydéh*, *Seydéh*.

— (V. de Syrie) صعيدا *Sa'ydâ*.

Says (palfrenier). (*V.* ce mot.)

Scabreux, صعب *sa'ab* (en berbère ايوار *îyouâr*). (*V.* Difficile.)

Scandale, مثل قبّيح *metsl qobbyh* (mot à mot : mauvais exemple).

Scarabée, خنفوسة *khounfoussah*, *khanfoussah*, فسّاسه *fessâssah*, خنفسة *khonfesséh*.

Sceau (cachet), خاتم *khâtem*, طبع *teba'*.

Scélérat, خبيث *khabyth*, *khabyts*, *khabyss*, حرامى *harâmy*.

Scellé (subst.). (*V.* Sceau.)

— (part.), مطبوع *matbou'*, مختوم *makhtoum*, مقرر *mouqerrer*.

Il a Scellé, طبع *taba'*, ختم *khatam*, كتم *katam*, قرر *qarar*.

Schaaban. (*V.* Chaaban.)

Schaamber. (*V.* Kaléah.)

Schaheb. (*V.* Ouady-Chaheb.)

Schaoual. (*V.* Chaoual.)

Scharif (station en Afrique), الشارف *és-Chârif*.

Schella (v. d'Afr.), شالّه *Chêllah, Châllah.*

Schenguita (contrée d'Afrique), الشنقيطه *és-Chenguyttah.*

Schlague (fustigation), شلاق *chelâq* (l'allemand a pris ce mot des Turks et nous l'a transmis).

Schott (contrée d'Afrique), الشط *és-Chott, és-Chatt.*

Sciage, نشر *neeher, neehr.*

Scie, منشار *mounehâr, menchâr.*

Scié, منشر *monaseher.*

Il a Scié, نشر *naschar, nescher.*

Science, علم *i'ilm, i'lm, è'elm,* pl. علوم *ou'loum, eu'loum* (en berbère سينت *syenett*).

— Les Sciences abstraites, علوم واعرين *ou'loum ouâ'eryn.*

— N'est pas orphelin celui dont le père est mort; l'orphelin est celui qui n'a ni Science ni éducation, ليس اليتيم من قد مات والدهُ بل اليتيم الذى لا علم لهُ و لا ادب *leyss él-yetym menn qad mât ouâlid-ho; bel él-yetym âllazy lâ e'lm le-ho ou-lâ âdeb.*

Scieur, نشار *nasehôr.*

Sciure, نشارة *nouchârah,* نشارة *nouschârah.*

Sclavonie, صقلاب *Sqlâb.*

Scorbut, تنفيخ *tenfykh,* صيد الفم *sayd él-foumm.*

Scorpion, عقرب *a'qrab, a'qreb,* عقربه *a'qerbah,* pl. عقارب *a'qâreb* (en berbère تيغردمت *tyghardemt,* pl. تيغردميون *tyghardemyouenn*).

— Le Scorpion (signe du Zodiaque) برج العقرب *bourdj él-a'aqrab, bourdj él-a'qreb, bourg él-a'qrab.*

Scrupule, شك النيه *chekk én-nyéh.*

Sculpté, منقش *mounqaeh.*

Il a Sculpté, نقش *naqach.*

Sculpteur, نقاش *naqqâch.*

Sculpture (art), نقش *naqch,* نقاشه *naqqâchah, naqqâchéh.*

Séance, مقامه *moqâmah,* pl. مقامات *meqâmât, moqâmât;* مجلس *medjlis, meglis* pl. مجالس *medjâless*

Séant. (*V.* Convenable.)

Seau, دلو *delou,* صف *saff,* بليون *bilyoun,* pl. بلاين *belâyn* (en berb. ابليون *âbelyoun,* pl. ايبليان *îybelyân*).

— Fabricant de Seaux, دلاى *dellây.*

Sébo (fleuve d'Afrique), واد سبوا *Ouâd-Seboû.*

Sec, جاف *djâf,* شايح *ehâyh* (en berbère ايكيو *îyguyou,* pl. ايكيون *îyghyounn*). (*V.* Desséché.)

— Il a été Sec, جفّ *djaff*, شاح *châh*. (*V.* Il a été Desséché.)

— Raisin sec, زبيب *zebyb*.

Sèche (poisson), لوايِن *leouâyen*.

Il a Séché (v. a.), نَاشف *nâchaf*, نشف *nechef*, جفّف *djeffaf*, شيّح *chayyah*.

— Il s'est Séché (v. n.). (*Voyez* Il a été Desséché, Il a été Sec.)

Sécheresse, يبس *youbs* (en berbère ثقّور *tsaqqour*. (*Voyez* Dessèchement.)

Second, ثانى *tsâny*, (fém.) ثانيه *thânyéh* (en berbère وبس سين *ouyss-syn*).

— La Seconde partie, الجز الثانى *él-djouz ét-thâny*, *él-guiz ét-thâny*.

Il a Secondé, عان *a'ân*. (*Voyez* Il a Aidé, Il a Favorisé).

— Il Secondera, يعون *ya'oun*.

Secondement, ثانيًا *tsânyânn*, *thânyânn*.

Secoué, مهزوز *muhzouz*, محرّك *moharrek*.

Il a Secoué, هزّ *hezz*, حرّك *harrak*.

Secours, عون *a'oun*.

Il a Secouru, عان *a'ân*, نصر *nassar*. (*Voyez* Il a Aidé.)

— Il Secourra, يعون *ya'oun*, ينصر *yonsor*.

Secousse, هزّ *hezz*, *hizz*.

Secret (subst.), سرّ *serr*, pl. اسرار *âsrâr*.

— (adj.), سرى *serry*, خافى *khâfy*, مكتوم *maktoum*.

Secrétaire (écrivain), كاتب سرّ *kâteb-serr*, كاتب السرّ *kâteb és-serr*, كاتم سرّ *kâtem-serr*.

— (meuble), خزانه *khezânéh*. (*Voyez* Bureau.)

Secrètement, بالحسّ *bi'l-âss*, *bi'l-hess*, *bi'l-hiss*, خفيًا *khafyânn*, بالخفا *bi-'l-khefâ*.

Sectaire, خارجى *khâredjy*.

Sectateur, تابع *tâbé'*, *tâbi'*.

Secte, ملّه *melléh*, *mellah*. (*V.* Religion.)

Sécurité, وثاق *ouethaq*, *ouetsâq*, *outhâq*. (*Voyez* Confiance, Tranquillité.)

Séditieux, مفتن *mouften*. (*Voy.* Rebelle.)

Sédition, قيمه *qeyméh*, *qeymah*, فتنه *fetnéh*, *fetnah*, شهطه *chamatah*, شوشرة *chaouchurah*. (*Voy* Révolte, Discorde.)

Séducteur, مغوّى *moghaouy*. (*Voyez* Trompeur.)

Séduction, غىّ *gheyy*. (*Voyez* Caresse, Tromperie.)

Séduisant. (*Voyez* Agréable, Caressant, Séducteur, Trompeur.)

Il a Séduit, غوى *ghaouä, ghaouey*. (*Voyez* Il a Alléché, Il a Caressé, Il a Trompé.)

— Tu as Séduit cette fille par une promesse de mariage, غوبت هذه البنت الّى وعدتّها بالزواج *ghaouey hadéh él-bent élly oua'dte-hâ bi-'l-zouâdj.*

Ségovie (ville d'Esp.) شقوبيه *Chaqoubyah.*

Segura (ville d'Esp.) شقّوره *Chaqourah.*

Seigneur, سيد *seyd, syd*, pl. سدات *sadât*, ربّ *rabb*, pl. ارباب *ârbâb.*

— Mon Seigneur, سيدى *syd-y*, سيدى المكرّم *syd-y él-mokarrem.*

— Notre Seigneur, ربّنا *rabbe-nâ*, سيدنا *seyd-nâ, syd-nâ.*

Votre Seigneurie, جنابكم *djenâb-koum.*

Sein, حجر *houdjr*, شون *choun*. حضن *hedn*, pl. احضان *éhdân*. (*Voyez* Poitrine.)

— de femme. (*Voyez* Mamelle.)

— Il a pressé contre son Sein, حضن *haddann.*

Seize, ستّة عشر *scttét-a'char*, ست عشر *sett-a'cher*, ستعشر *sett-a'cher, sitt-a'cher* ستعش *sitt-a'ach*, ستّـــاش *sett-âch* (en berbère سوثست دمرّاو *soutsest de-morrâou*).

Seizième, سادس عشر *sâdiss-a'cher, sâdess-a'cher*, ستّعش *sitta'ch.*

Séjour, تقيم *teqeym*, منزل *manzel*. (*Voyez* Demeure.)

Il a Séjourné, اقام *âqâm.*

— Il Séjournera, يقيم *yqym.*

Sel, ملح *melèh, melah, melh, milh* (en berbère تسنت *tissint.*

— ammoniac, نشادر *nechâder, nouchâdir.*

— minéral, gemme, ملح الكبير *milh él-kebyr, mèlh él-kebyr.*

Selle (de cheval), سرج *serg, serdj*, pl. سروج, *souroudj, souroug*, (en berbère تريخت *tarykht*)

— (d'âne ou de mulet), سرجه *scridjah*, بردعه *barda'ah*. (*V.* Bat.)

Il a Sellé, سرج *saradj, sarag.*

— Selles mon cheval! اسرج حصانى *ésrag hossân-y!* حط السرج لعودى *hott és-serdj li-a'oud-y!* (en berbère سكورس تريخت عوديو *sekouress tarykht a'oud-you!*)

SELLIER, سرّاج *serrâdj*, *serrâg*, سروجى *seroudjy*, *souroudjy*, pl. سروجيه *souroudjyéh* (en berbère امعلّم تريخت *âma'allem tarykht*).

SELON, كـ *ka*, كما *kamâ*, مثل *methl*, *metsl*, على قدر *a'lä-qadr*, على قدّ *a'lä-qadd*, حسب *hasb*, *hesb*.

— l'usage, حسب الخوالى *hasb él-khaouâly*.

— que, حسبما *hasb-mâ*, *hesb-mâ*, مثلما *methle-mâ*, كما *ka-mâ*.

SEMAILLES, زريعه *zerya'ah*.

— Temps des Semailles, وقت ذا الزريعه *ouaqt dé-'z-zerya'ah* (en berbère زمان تحرّات *zemân taherrâts*).

SEMAINE, جمعه *djouma'ah*, *gouma'ah* (en berbère السبعه ايام *és-seba'ah îyâm*).

— La Semaine dernière, اخرة الجمعه *âkherét él-djouma'ah*.

— prochaine, داخلة الجمعه *dâkhelét él-djouma'ah*.

SEMAINIER, جامعى *djâma'y*.

SEMBLABLE, شبيه *chebyh*, *chebyah*. (*Voyez* ÉGAL, PAREIL.)

— Il a été Semblable, شبه *chebah*. *V*. Il a RESSEMBLÉ.)

Il a SEMBLÉ, ظهر *dahar*.

— Cela me Semble facile, هدا يظهر لى سهل *hadâ yddehar l-y sehel*.

— Vas où bon te Semblera! امشى فاين يظهر خاطرك *émchy féyn yddehar khâttr-ok!*

— Je ferai ce qui me Semblera convenable, نعمل ما يظهر لى لايق *na'mel mâ yddehar l-y lâyq*.

— Il Semble que, يبان ان *yebân-én*.

Il a SEMÉ, زرع *zara'*, *zera'*.

SEMENCE, زرعه *zera'ah*, زراع *zerâa'*.

— génitale, منى *many*, لبن *lebenn*, *labenn*.

SEMPITERNEL. دايم *dâym*. (*V*. ÉTERNEL.)

SENDYANÉH (rivière de Syrie), نهر السنديانه *nahar és-Sendyâneh*.

SÉNÉ, سنا *senâ*, اصناب *âsnâb*, صنامكه *sanâmkah*.

SENS (signification), معنا *ma'nâ*, معنى *ma'aney*, *ma'âny*.

— (faculté naturelle), حاسه *hâsseh*, *hâssah*, pl. حواسّ *haouâss*.

—(situation, côté). (*V*. ces mots.)

— Bon-Sens, رزنه *reznéh*. (*V*. SAGESSE, INTELLIGENCE.)

— Qui a du bon-Sens, رزنان *reznân*.

— En tout Sens, بكلّ جانب be-koll djânb.

Sensibilité, حسّ hass.

Sensible (qui éprouve de la sensibilité), حساس.

— (qui tombe sous les sens), محسوس mahsouss.

— Il a été Sensible, حسّ hass.

— Je ne suis pas Sensible à la chaleur, انا ما نحسّ شي الحرّ, énâ mâ nehess chy él-harr, ما نيش حساس للحرّ mâ nyeh hassâs li-l-harr.

Sentence, قضا qoddâ, pl. اقضيه âqdyah, âqdyéh. (V. Arrêt, Jugement.)

— Il a rendu une Sentence, قضى qaddä (V. Il a Jugé, Il a Condamné.)

Il a Senti (v. a.) (Compris). (V. ce mot.)

— (par les sens). (V. Il a été Sensible.)

— (par l'odorat). شمّ chemm, chamm, choumm. (V. Il a Flairé.)

— (v. n.) (Il exhale une odeur) نفح nafah. (Voy. Il a Exhalé.)

— Cela Sent mauvais, هذا ريحتهُ رديه hadâ ryét-ho redyéh. (V. Il a Pué.)

— Cela Sent bon, ذا ريحته طيبهُ dâ' ryhét-ho taybéh, هذا ريحتهُ لطيفه hadâ ryhét-ho lattyfah.

Sentier. (Voyez Chemin.)

Sentine, سنتينا sentynâ.

Sentinelle, خفير khafyr. (Voy. Garde.)

Séparation, فرق farq, فرز ferz, تقسيم taqsym, فكّ fekk, فرقه ferqéh, ferqah. (V. Division.)

Séparé, مفروق mafrouq.

Il a Séparé, فرق faraq. (V. Il Divisé.)

— Il s'est Séparé de, انفرد عن énfered a'nn.

Séparément, على حدة a'lä hadét.

Sept, سبع saba'a, seba'a, سبعه saba'h ; (fém.), سبع saba' (en berbère ست sett, سات sât, سد sad, ساد sâd).

— Sept cents, صبع مايه seba' mâyéh سبعميه seba myéh.

— Sept mille, سبعة الاف sebat élâf.

— Sept huitièmes, سبع اثمان seba' éthmân.

Septante. (V. Soixante et dix.)

—Sept à sept, سباع سباع soubâa' soubâa'.

Septembre, ايلول éyloul, âyloul,

ايلون *éyloun;* توت *thout,* سبطنبر *sebtenber,* سبطنبريس *sebtenbryss.*

Septenaire, سباعي *soubâay.*

Septentrion. (*V.* Nord.)

Septentrional, شمالي *chemâly.*

Septième, سابع *sâbè, saba'a, sâbe'è,* (fém.), سابعة *sâba'ah.*

— Un Septième (la septième partie), سُبع *soub', soba', soubea.*

Sépulcre. (*V.* Tombeau.)

Sépulture. (*V.* Ensevelissement, Enterrement.)

— Lieu de Sépulture. (*Voyez* Cimetière, Tombeau.)

Sequin. (*Voyez* Mahboub, Sultanin.

Sérail, حاريم *hârym,* حارم *hârem.*

Serein, صافي *sâfy,* pl. اصفيا *âsfyâ.*

— Jour Serein. (*V.* Jour.)

— Il a été Serein, صفا *saffâ.*

Sérénité, صفا *sefâ.*

Sergent, اون باشي *ôun-bâchy.*

Sérieux, مهيب *mohayb.*

Serin, قناريه *qanâriah.*

Seringue, حقنه *hoqnah.*

Serment, يمين *ymyn,* حليفه *halyfeh.*

— Il a fait Serment, il a prêté Serment. (*V.* Il a Juré.)

Sermon, حديث *hadyth,* خطبه *khotbah.*

Serpe, شرشره *chareharah,* معشه *ma'chah.*

Serpent, حيّه *hayyah, hayyéh,* ثعبان *ta'abân* (en berbere الفعا *élfa'â,* ازرام *âzrâm,* pl. ايزرمان *îyzermân.*)

Serpette, منجل *mendjel,* شوكروف *choukrouf* (en berbere ثيمزبرت *tsymezbart,* pl. ثيمزبرين *tsymezbryn*).

Il a Serré, شد *chedd,* زور *zaouer,* حصر *hassar.*

— (Il a caché, enfermé), خبّا *khabbâ,* خزن *khazann, khazenu.*

— Il Serrera, يزور *yzouer,* يشد *ychedd.*

Serres (d'oiseau), مخلاب *moukhlâb,* pl. مخاليب *mokhâlib.*

Serrure, لوبه *loubah,* بويته *bouytah,* قفل *qafel, qafl, qofl,* pl. قفلال *qaflâl* اقفال *éqfâl* (en berb. قفل *goufel.*)

— (de fer), كالون *kâloun.*

— (de bois), ضبه *dobbah,* فرخه ذا العود *farkhah dé-'l-ou'oud.*

Serrurier (forgeron), حدّاد *haddâd,* pl. حدّادين *haddâdyn.*

— (fabricant de serrures), قفّال *qaffâl,* قفايلي *qafâyly,* اقفالي *éqfâly.*

Servante, خدّامه *khoddâméh*, جاريه *djârryah*, *gârryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr* (en berbere تشريخت *tacherykht*, pl. تشريخين *tacherykhyn*).

Il a Servi, خدم *khadam*.

— (rendu Service). (*V*, ce mot.)

Serviable. (*V*. Bienveillant, Bienfaisant.)

Service (action de servir), خدمه *khidmah*.

— (bon office), حصان *hessân*, مزوه *mezouah*, مزيّه *mezyyah*, *mezyyéh*, pl. مزايا *mezâyâ*.

— Il a rendu Service, صلح *salah*, شكر *chakar*, احسن *éhsann*.

— Il t'a rendu Service, قضى حاجتك *qaddä hâdjét-ak* (mot à mot : Il a fait ton affaire).

— Vous me rendrez Service, تشكرلي *techker-l-y*.

— Nous sommes à votre Service, احنا بالخدمه لكم *éhnâ bi-l-khidméh le-koum*.

Serviette, فوطه *fouttah*, pl. فوط *foutt*; منديل *mandyl*, pl. منادل *menâdel*, مناديل *menâdyl*; شكير *chekyr* (en berbere فوظه *fouddah*.)

Servile, دليل *delyl*.

Serviteur, خادم *khâdem*, pl. خدّام *khoddâm*; عبد *a'bd*, pl. عبيد *o'byd*. (*V*. Domestique.)

Servitude, خدمه *khidmah*, اسر *ósr*. (*V*. Esclavage.)

Sésame, سمسم *semsem*, زنجلان *zendjelân*.

— Huile de Sésame. (*Voyez* Huile.)

— Moulin d'huile de Sésame, سيرجه *syrdjah*, *syrdjéh*, *syrguéh*.

Seuil (de la porte), طرف *tarf*, عتبه *a'tbah*, *o'tbah*, طرف الباب *tarf él-bâb* (en berb. امنار *âmnâr*).

Seul, واحد *ouâhed*, وحد *ouahed*, *ouahid*, واحيد *ouâhyd* مفرد *mefred*.

— Lui Seul, واحدُه *ouâhid-ho*, وحدهُ *ouâhed-ho*.

— Toi Seul, وحدك *ouahed-ak*.

— Moi Seul, وحدى *ouahed-y*.

— Eux Seuls, واحدهم *ouâhid-houm*.

— On l'a trouvé Seul, لقاوهُ وحدهُ *loqâou-ho ouahed-ho*.

Seulement, بسّ *bess*, انما *én-ne-mâ*.

— Apporte-moi Seulement un morceau de pain! جيب لي رغيف وحده *djyb l-y reghyf ouahid-ho!* جيب لي بسّ رغيف *guyb l-y bess reghyf!*

— Non Seulement, mais encore, ما بسّ الاّ حتى *mâ bess éllâ hattä.*

— Non Seulement il est grand de taille, mais encore grand d'âme, ما هوشى بسّ طويل الاّ حتى عزيز *mâ hou chy bess taouyl, éllâ hattä a'zyz.*

Sévère, عابس *a'âbess.*

Sévérité, عبس *a'bs.*

Séville (ville d'Esp.), اشبيليه *Échbylyah.*

— Natif de Séville, اشبيلى *éch-byly.*

Sevrage, فطامه *fettâméh, fattâ-mah.*

Il a Sevré, فطم *fattam, fattem, fettom.*

— Il Sévrera, يفطم *yftom.*

Si (Autant.) (*Voy.* ce mot.)

— Je ne suis par Si âgé que toi, انا مانيشى قدّك فى العمر *éna mâ-ny-chy qadd-ak fy él-u'mr.*

Si (conj. cond.), لو *lou,* ان *énn, înn,* اذا *édâ, izâ,* لوكان *loukân,* ان كان *în-kân,* اذا كان *izâ-kân.*

— Si tu veux boire, je t'apporterai un peu de vin, اذا تحبّ تشرب نجيب لك شوية نبيد *izâ tehobb techerob, nadjyb l-ak chouyét nebyd.*

— Si je l'avais trouvé, je l'aurais pris, لو كان وجدته كنت امسكه *lou-kân oudjedét-ho, kont émsek-ho.*

— Son armée est Si nombreuse qu'on ne peut la compter, جيشهُ عديده حتّى ما نقدرشى نحسبها *djych-ho a'dydéh hattä mâ neqdar-chy nehesseb-hâ.*

Siamoise (étoffe), سياموبس *syâ-mouys.*

Sibille, جفنه *djefnah,* قصاع *qassâ'.* (*Voy.* Jatte.)

Siccité. (*V.* Sécheresse.)

Sichem (ancienne ville de Syrie) (*V.* Naplouse).

Sidéral, نجمى *nedjmy, negmy.*

Sidon (ville de Syrie), صيدا *Saydâ.*

Siècle, جيل *djyl,* دهر *deher,* pl. دهور *douhour,* دهرين *deheryn.*

Siége (pour s'asseoir), كرسى *koarsy,* شليه *choulyah, chilyah.*

—(d'une ville), محاصره *mohâs-serah.*

— (action d'assiéger), حصر *hesr, hisr.*

Sien, ه *hou,* بتاعه *betâ'-hou.* (*V.* Son.)

Sieste. (*V.* Méridienne.)

Il a Sifflé, صفر *safar, sofer*

—Il Sifflera, يصفر *yssofer.*

Sifflement, صفار *sefâr.*

Sifflet, صفاره seffârah.

Signalement, صفه sefah.

Signature, خط اليد khatt él-yd, خط ذا اليد khatt dé-'l-yd, خاتمه khâtemeh.

Signe (marque), اشعار íeha'âr, علامه a'lâmah.

— (geste), رمز ramz.

— Par Signes, رمزًا ramzan.

— Il a fait Signe, شيّر chayyar, chayyer.

— Je lui ai fait Signe de venir me trouver, شيّرت عليه باش يجى عندى chayyert a'lay-hi bâch yddjy a'nd-y.

— Les Signes célestes du zodiaque بروج السمآ bouroudj és-semâ.

Signé, ممضى memdy, مختّم mokhattem.

Il a Signé, مضى maddä, maddey, حطّ الخطّ hatt él-khatt, ختم khatam, khatem.

— Il Signera, يحطّ خطه yhott khatt-ho.

Signification, معانا ma'ânâ, معنى ma'any.

Il a Signifié, عنى a'nä, a'ney.

Silence, سكوت soukoutt, سكت sekett, سكتة saktah.

— Silence! اسكت óskoutt! (au sing.) اسكتوا óskotou. (au pl.)

Silencieux, ساكوت sâkoutt, ساكت sâkett.

Silex. (V. Pierre a feu).

Sillon, تلم telem, اخدود ékhdoud, pl. اخاديد ékhâdyd.

Silves (ville de Port.), شلب Chelb, شلف Chelf.

Simple, مفرد moufered.

— (imbécille). (V. ce mot.)

— (sans ornement), قليل الزينه qalyl éz-zeynéh.

Sina, Sinay, جبل سينا djebel Synâ, جبل طور guebel Tour, الطور ét-Tour, طورسينا tour-Sinâ.

Sincère, صديق sadyq, نسيح nessyh, امين âmyn, اصيل âssyl.

Sincérité, صدق sidq. (Voy. Franchise, Loyauté.)

Sinet d'un livre, رقاس raqqâss.

Singe, قرد qerd, qird, qard, pl. قرود qouroud; ربح robah, نسناس nesnâs, شادى châdy, pl. شوادى chouady (en berbere ايبكى íybky, pl. ايبكان íybkân; زطط zottott.) (V. Guenon.)

Singulier (nombre), مفرد moufred, moufered.

— (adj.). (V. Étrange.)

C'est Singulier, عجايب adjâ.yb

— (particulier). (*V.* ce mot.)

Sinon, والا *ou-éllâ*, او *âou.*

Sinueux. (*V.* Tortu.)

Sirbon (lac et marais d'Égypte), سبخة بردوال *sebkhét Berdouâl* (mot à mot le marais salé de Baudoin.)

Sirop, شربة *chorbét.*

Site, مكان *makân*, pl. اماكن *âmâkenn* (en berbère امكان *âmkânn*, pl. مواكن *mouâkinn*). (*V.* Lieu, Endroit.)

Situation. (*V.* État, Ordre.)

Il a Situé. (*V.* Il a Placé.)

Six, ست *sitt*, ستّه *sittéh*, *settéh*, *sittah*, *settah* (fém.), ست *sett* (en berbère سوثست *soutsest*).

— Six à Six, سداس سداس *soudâs soudâs.*

— Six cents, ستمايه *settmâyéh*, ست مايه *sett mâyéh*, ستميه *settmyéh.*

— Six mille, ست الاف *settélâf*, ستة الاف *settét élâf.*

— Six septièmes, ست اسباع *sett âsbâa'.*

Sixième, سادس *sâdis*, سانت *sâtett*, (fém.) سادسه *sâdiséh.*

— Un Sixième, سدس *souds.*

Sixtenaire, سداسى *soudâssy.*

Smyrne (ville), ازمير *Ezmyr.*

Sobre, صاحى *sâhy*, قنيع *qeny'.*

Sobriété, قناعه *qenâ'ah.*

Soc, سكه *sekkah*, pl. سكك *sokouk.*

Société, مصاحبه *mossâhebah*, شرك *cherk*, pl. اشراك *écherâq.* (*V.* Association.)

Socrate (n. pr.), سقراطيس *Soqrâttyss.*

Sodome (ville), سادوم *Sâdoum.*

Sodomite, لوطان *louttân* لوطى *loutty*, نياك *noyak*, نجس *nedjess.*

Soeur, اخت *ôkht*, pl. اختات *ôkhtât*, خواتة *khoouâtét* (en berbère ولتمه *oueltemah*, وستمه *ouestemah*, pl. تيسماتين *teyasmâtyn*).

Soi (pron. réfl.), نفسه *nafs-ho*, ذاته *zât-ho*, راسه *râss-ho.*

—Nourrir un loup c'est se nuire à Soi-même, من استرعى الذيب ظلم على نفسه *minn éstera'ä éd-dyb zalam a'lä nafse-ho.*

Soie, حرير *haryr*, pl. حراير *herâyr.*

— Soie brute, ابريسم *âberysm*, ابرسيم *âbersym.*

— de porc, زغب ذا الحلوف *zaghb dé-'l-hallouf.*

— Ver à Soie, دود ذا الحرير *doud dé-'l-haryr*, دود القز *doud él-qazz*, قزة *qazzah, qazzéh.*

— Marchand de Soie, حرار *harrâr*, pl. حراريا *harrâryâ.*

Soif, عطش *a'attach, a'attech, a'tch* (en berbère فوداغ *foudâgh*).

— Qui a Soif, عطشان *a'tchân*. (*V.* Altéré.)

— J'ai Soif, انا عطشان *énâ a'atchân* (en berbère فودغ *foudagh*).

— Il a eu Soif. (*V.* Il a été Altéré.)

Soin, علاج *i'lâdj*, معالجه *ma'-ladjéh*, جهد *djéhd, djihd*.

— Il a eu Soin, اجتهد *édjtehad, édjtehed*, حرص *harass*.

— Tu auras Soin de m'apporter une réponse! تحرص تجيب لى جواب *tehress tedjyb l-y djaouâb!*

Soir, Soirée, مسا *messâ, massâ*, مغرب *moghreb*, عشا *a'achâ*, عشيه *a'achyah, a'chyéh* (en berbère تمدّيت *tamaddyt*).

— Bon-Soir, (à un seul) الله يسعد مساك *Allah yessë'd messâ-k*; (à plusieurs) الله يمسيكم بالخير *Allah yemsy-koum bi-'l-kheyr*. (*V.* Bonsoir.)

— Soir et matin, بالعشى والابكار *bi-'l-a'chy ou él-ibkâr*.

Sois! كن *kon, koun!*

Soit! (part. de concession), خيار *khyâr*. نعم *na'am!* مليح *melyh!*

Soit (part. disj.), يا *yâ*, سوا *saouâ*. (*V.* Ou.)

—Je te verrai, Soit à Oran, Soit à Alger, نشوفك يا بوهران يا بالجزاير *nechouf-ak, yâ be-Ouah-rân, yâ bi-'l-Djezâyr*.

— Soit en public, Soit même en secret, بالظاهر سوا ايضا بالمستخفى *bi-'d-dâher, saouâ âyddânn bi-'l-mostakhfy*.

Soixante, ستين *settyn, sittyn*.

— Soixante et un, واحد وستين *ouâhhed ou-settyn*.

— Soixante-dix, سبعين *seba'yn, saba'yn*.

— Soixante-onze, واحد وسبعين *ouâhhed ou-saba'yn*.

— Soixantième, ستين *settynn*.

—Soixante-dixième, سبعين *saba'ynn, seba'ynn*.

Sol. (*V.* Terre.)

Solaire, شمسى *chemsy*.

Soldat, جندى *djendy*, عسكرى *a'as-kery*, pl. عسكر *a'sker*, عساكر *a'sâker*.

— (Turc-maure), كولوغلى *kou-loughly*, كوروغلى *kouroughly*.

Solde, جمكيه *djamkyéh*, راتب *râteb*. (*Voyez* Salaire, Paye.)

— mensuelle; par jour. (*V.* Appointemens.)

— de compte, تخليص *takhlyss*.

Soleil, شهس *chems*, شهش *chimch*, قايله *qâylah* (en berbère ثفوكت *tsafoukt*).

—(plante) دارة الشهش *dârt-és-chimch*.

— Éclipse de Soleil, انكساف الشهس *ínkissâf és-chems* (en berbère ثفوكت ثفسخ *tefsakh tsafoukt*). (*Voyez* Éclipse.)

— Lever du Soleil. (*V.* Lever.)

— Le Soleil est levé, طلعت الشهس *tele'et és-chems*, شرقت الشهس *charaqét és-chems* (en berbère ثفوكت ثشرق *tsafoukt techereq*).

— Coucher du Soleil, غروب الشهس *ghouroúb és-chems* (*V.* Coucher.)

— Hauteur méridienne du Soleil ارتفاع الشهس *értefâa' és-chems*.

— Ardeur du Soleil, رمضا *romdâ*.

— Est bien fou celui qui cherche auprès du feu un abri contre l'ardeur du Soleil; جهل المستقر من الرمضا الى النار *djahel él-mostaffer minn ér-romdâ îlâ én-nâr*.

Solide, ثابت *tsâbét*, شديد *chedyd*, صحيح *sahyh*. (*Voyez* Affermi.)

Soliman (n. pr.). (*V.* Salomon.)

Solitaire, متفرّد *motferred*, منفرد *monfered*.

Solitude, خلا *khalâ*, خلوه *khalouah*.

Solive, Soliveau. (*V.* Poutre.)

Il a Sollicité, رغب *raghab*, *roghob*.

—Il Sollicitera, يرغب *yroghob*.

Solstice, انقلاب الشهس *énqelâ bés-chems*.

Solution d'une difficulté, تبيين *tebayyen*.

Sombre, مظلم *mozlem*. (*Voyez* Obscur.)

Il a Sombré (t. de mar.) غطز *ghattaz*. (*V.* Il s'est Englouti.)

Somme d'argent, مبلغه *moblaghah*, جميعه *djemy'ah*.

— (total), جمله *djemléh*, *djemlah*, pl. جمل *djoumoul*; جميعه *djemy'ah*, مبلغه *mablaghah*, يكون *yekoun*, ثمت *tamt*.

Sommeil, نوم *naoûm*, *noûm*, نعس *na'ass*, *ne'ess*, نعاس *na'âss* (*V.* Assoupissement.)

— Le plus grand soulagement dans tous les maux, c'est le Sommeil, فى المصعيب كلها التفريج الاكبر هو النعاس *fy-'l-messa'yb kollehâ él-tefrydj él-âkbar houa én-na'âss*.

Il a Sommeillé, نام *nâm*, نوم

naouam, *naoum*, نعس *na'ass*. استنعس *éstena'ass*. (*V.* Il a Dormi.)

Nous Sommes, نسكن *nekoun*.

Sommet (d'une montagne), عقبة *a'qbah*, قلة *qellah*, *qelléh*. (*Voy.* Cime.)

Somnolence. (*V.* Assoupissement.)

Somnolent. (*V.* Assoupi.)

Son (bruit), صوت *sout*, رنّ *renn*.

— (de farine), نخالة *nokhâlah*, *nokhâléh* (en berbère اشليم *âchalym*).

Son (pron. possessif), (quand la personne qui possède est masculine,) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, لهُ *le-ho*, متاعهُ *metâ'-ho*, امتعهُ *émta'-ho*, بتعهُ *beta'-ho*.

— (Quand elle est féminine), ها *hâ*, لها *le-hâ*, متاعها *metâ'-hâ*, امتعها *émta'-hâ*, بتعها *beta'-hâ*.

— Son père (en parlant du fils), ابوهُ *âbou-ho*; (en parlant de la fille), ابوها *âbou-hâ*.

— Son cheval (à lui), عودهُ *a'oud-ho*, عود متاعه *a'oud metâ'-ho*.

— Son chat (à elle), قطّها *qott-hâ*, قط امتعها *qott-émta'-hâ*. (*V.* Sa.)

Songe, رويا *rouyâ*. pl. روى *rouey*, *rouy*, *reouey*; حلم *halem*. (*V.* Rêve.)

Il a Songé, فكر *feker*, افتكر *éfteker*, احلم *âhlâm*.

Songeur, احلام *âhhlâm*.

Il a Sonné (rendu un son), رنّ *rann*, صوّت *saouat*.

Sonnette, ناقوس *nâqous*, جلم *djalam*.

Sonore, مصوّت *messaouett*.

Ils Sont, يكونوا *yekounoû*.

Sophie (n. pr.), سافيه *Sâfyéh*, سوفيه *Soufyah*, صافيه *Sâfyah*

— Sainte-Sophie (mosquée de Constantinople), ايه سوفيه *âyah Soufyah* (en grec Αγια Σοφια).

Soporatif, منوّم *menaouem*.

Sorcellerie. (*V.* Magie.)

Sorcier, ساحر *sâhar*. (*Voyez* Magicien.)

Soria (v. d'Esp.), سوريه *Souryah*.

Sort (destin), حظ *hazz*, بخت *bakht*, قدر *qadr*. (*V.* Destin.)

— (état, condition). (*Voy.* ces mots).

Sorte, جنس *djins*, شكل *chikl*, نوع *nou'*. (*V.* Espèce, Genre.)

— De Sorte que, حتّى *hattä*.

Il est Sorti, خرج *kharag*, *kharadj* (en berbère فاغ).

— Sors! اخرج *ékhradj! ékhrag!* روح برا *rouh barrä!* (en berbère افاغ *éffâgh*).

— Il a fait Sortir, خرّج *kharradj*, *kharrag*, استخرج *ésiakhradj*, *éstakhrag*.

Sortie, خروج *khouroudj*, *khouroug*, خرج *kherdj*, *khardj*, مخرج *mikhradj*, *makhradj*, طلع *talaa*. (*V*. Issue.)

Sortilége. (*V*. Magie.)

Sot, مخوخ *mokhaouakh*, احمق *ahmaq*, دمّوقي *demmouqy*, *dommouqy*. (*V*. Imbécile, Niais.)

— C'est un Sot, هو بهيمه *houe beheymah* (m. à m. : C'est une bête de somme), هو حمار ابن حمار *houa homâr*, *ébn homâr* (mot à mot: C'est un âne, fils d'un âne).

Sottise. (*V*. Imbécillité.)

Souche, جدره *djidrah*, pl. جدور *djidour*. (*V*. Tronc, Racine.)

Souci, همّ *hemm*, غمّ *ghamm*, نكد *nekd*. (*V*. Chagrin, Inquiétude.)

Soucieux. (*V*. Inquiet, Chagrin.)

Soucoupe, زرف *zarf*, pl. زروف *zourouf*, *zerouf*.

Soudain, للوقت *li-'l-ouaqt*, للساعه *li-'s-sâ'ah*, قوام *qaouâm*. (*V*. Aussitôt.)

— Soudain le général en chef commanda l'assaut, فى الحال امر صارى العسكر بالهجوم *fy-'l-hâl âmer sâry-'l-a'sker bi-'l-houdjoum*.

Soudan (région d'Afrique), بلد السودان *beled és-Soudân* (m. à m. le pays des noirs), السودان *és-Soudân*.

— (empereur musulman). (*V*. Sultan.)

Soude, صونيه *sounyah*, غسول *ghassoul*.

—(plante), قالي *qâly*, قلي *qaly*, سويد *souyed*.

Il a Soudé, لحم *laham*, لزق *lazaq*.

Soudure, تلحيم *telhym*, لصاق *lessâq*.

Souf (vallée d'Afr.), وادى سوف *Ouâdy-Souf*.

Il a Souffert (de la douleur), الم *âlem*, تالم *taâlem*, توجع *touedjaa*, *toudja'*, *touega'*, *touga'a*.

— (supporté). (*V*. ce mot.)

— Que n'ai-je pas Souffert! اش هو الّي ما حملت انا *éch houâlly mâ hamelt énâ!*

—Il Souffrira, يتوجع *ytoudjaa*.

Le Souffle, نفس *nefs*, *nefes*, pl. نفوس *noufous*, نفح *nefh*, *nefèh*, نفخ *nefkh*, نفخه *nefkhah*.

Il a Soufflé, نفخ nafah, هب hebb, نفخ nefakh, nefokh, نسف nessef.

— le feu, نفخ بالنار nefakh be-'n-nâr.

— Le vent Souffle, يهبّ الريح yehebb ér-ryh.

— Il Soufflera, ينسف yansef, ynsef, ينفخ ynfokh, ينفح yenfèh.

Soufflet, منفخ manfakh, منفاخ menfâkh, minfâkh, رابوز râbouz.

— Grand Soufflet de forge, كير kyr, كور kour.

— (coup sur la joue), كف keff, طرشه tarchah, لطمه latmah (en berbère أسبيع assebbye, pl. إيسبيعان ïysebby'ân).

Il a Souffleté, لطم lattam.

Souffleur (cétacé), دنفيل denfyl, درفيل derfyl.

Souffrance, وجع oudja', ouga', حريق haryq, عذاب a'dâb, عذبه a'dabah, a'debéh.

Soufre, كبريت kebryt, kibryt.

Souhait, دعاه do'âh, شوق chouq اشتاق ïchtâq. (*V.* Désir, Voeux.)

Il a Souhaité, دعا بـ da'â be-, اشتاق échtâq, تمنى temennä. (*V.* Il a Désiré.)

— Il Souhaitera, يدعي yda'y, يتمنى yetmennä.

— Il lui a Souhaité une bonne santé, دعا له بعافيه da'â le-ho be-a'âfyah.

— Nous vous Souhaitons la paix et la miséricorde de Dieu, السلام عليكم ورحمة الله és-selâm alay-koum ou-rahmét Allah!

Il a Souillé, نجس nedjess. (*V.* Il a Sali, il a Gaté.)

Il a Soulagé, فرّج farradj. (*V.* Il a Aidé, il a Secouru, il a Allégé.)

Soulagement, تفريج tefrydj.

Il a Soulevé. (*V.* Il a Levé.)

— Il s'est Soulevé. (*V.* Il s'est Levé, il s'est Révolté.)

Soulier, سباط sebâtt, sibâtt, soubâtt (en espagnol *zapato*, d'où le français *savate*), صبّاط sabbâtt, sebbâtt, pl. صبابيط sabâbytt; بلغه belghah, pl. بلاغي belâghy; مركوب merkoub. (*V.* Babouche.)

— Doré رحيا rihyâ.

Soumis, مخضوع makhdou'. (*V.* Docile.)

Il a Soumis, طوّع taou'a, اخضع ékhda'. (*V.* Il a Vaincu, il a Conquis.)

— Il s'est Soumis. (*V.* Il a Obéi.)

Soumission, مساعدة الخواطر *messâ'adét êl-khouâtter.* (*V.* Obéissance.)

Soupçon, شك *chekk*, تهم *tehem.*

Il a Soupçonné, شك على *chekk a lä.*

Soupçonneux, شكيك *chekyk.*

Soupe, شربه *chorbah.*

Il a Soupé, تعشا *ta'aschâ.*

Le Souper, العشيه *êl-a'achyah*, *êl-a'achyéh*, عشه *a'chéh*, عشا *a'châ.*

Soupir, تنفس *teneffess*, تنحيط *tenhydd*, تنحيط *tenhytt* (en berbère نهده *nehdah.*)

Soupirail, منفس *menfess.*

Il a Soupiré, نحط *nahatt*, نحظ *nahadd*, تنحظ *tenahadd*, تنفس *tenaffass.*

— Il Soupirera, يتنحظ *ytnahadd.*

Sour (v. de Syrie). (*V.* Tyr.)

Source, عين الموية *a'yn êl-moyéh*, عين ما *a'yn mâ.* (*V.* Origine.)

— (d'eau), نبع *neba'*, مسيل *messyl* (en berbère عنصر *a'nsar*). (*V.* Fontaine.)

Sourcil, حاجب *hâdjeb*, *hâdjib*, *hâgueb*, pl. حواجب *haouâdjeb*, *haouâdjib*, *haouâgueb.*

Sourd, اطرش *âtrach*, أصم *âssamm*, اسمك *âsmek* (en berbère اغزوك *âghezzoug*, pl. ايغزوكن *îyghazzouguenn.*)

Il a Souri, تبسم *tebessem.*

— Il Sourira, يتبسم *ytbessem.*

Souricière, فخ *fakkh*, مصيده ذا الفيران *messydah dé-'l-fyrân.*

Sourire (s. m.), تبسم *tebessoum*, تبسيم *tebsym.*

Souris (s. f.), فار *fâr*, فر *fer*, pl. فيران *fyrân*, *fyrén* (en berbère عرده *a'erdah*, pl. ايردايين *îy'erdâyenn*). (*V.* Rat.)

— Chauve-Souris عدسيه *a'dsyéh.* (*V.* Chauve-Souris.)

Sous (v. d'Afr.), سوس اقصى *Sous-âqsä.*

Sous, تحت *taht*, *tahatt*, من تحت *min tahatt.* (*V.* Dessous.)

— prétexte, بالقصد *bi-'l-qassad.*

Soussigné, من خاتمه اسفل *menn khâtem-ho âsfel.*

Soustraction, خصمه *khassmah.*

Il a Soustrait, خصم *khassam.*

Soute (t. de m.) قامره *qâmrah.*

Soutenement, تحمل *tehammoul.*

Il a Soutenu, تحمل *tehammel*, عمد *a'mad*

Soutien, عمود a'moud, pl. عمد ou'md. (*V.* Appui.)

Souvenir (s.m.). (*V.* Mémoire.)

Souvent, مرارًا *marârân*, ربّما *robbemâ*, نوب كثيرة *noub-kethyrét*.

Il s'est Souvenu, افتكر *éfteker*, تفكّر *tefekker*, *tefokker*.

— Il se Souviendra, يتفكّر *ytfokker*.

— Te Souviens-tu de cela? تفتكر انت من ده *tefteker énta min déh?*

— Je m'en Souviens, ذا في بالي *dâ-fy bâl-y*.

— Tu ne te Souviens pas, ما تفتكر شي *mâ tefteker-chy*.

Souverain, مليك *melyk*, عزيز *a'zyz*.

Soyez! كونو *kounou!*

Spacieux. (*V.* Large, Vaste.)

Spart (plante), حلفه *halfah*.

Corde de Sparterie. (*V.* Corde.)

— Tapis de Sparterie. (*Voyez* Natte.)

Spécification, تبيين *tebeyyn*.

Il a Spécifié, بيّن *bayyann*.

Spectacle, فرجه *ferdjah*, *fergah*.

Il a été Spectateur, اتفرّج *étfarradj*, *étfarrag*.

Spectre, رويا *rouyâ*, pl. رويات *rouyât* (en berbère ثريل *tsiryel*, pl. ثريليون *tsirylyouenn*). (*V.* Fantôme.)

Sphère, دوار *deouâr*, كره *korah*, *koréh*.

— La Sphère céleste, كرة الفلك *korat él-felek*, الكرة الفلكيه *él-korét él-felekyéh*.

— Droite, الفلك المستقيم *él-felek él-mostaqym*.

— Oblique, الفلك المايل *él-felek él-mâyl*.

Spirituel (adj.), روحانى *rouhâny*, عقلى *a'qly*.

Spleen, غشية القلب *ghachyét él-qalb* (m. à m. : Couverture ou étouffement du cœur.)

Splendeur (éclat), بها *behâ* (*V.* Brillant, Clarté, Beauté, Magnificence.)

Splendide, ضاى *dây*. (*V.* Beau, Brillant, Magnifique.)

Squirre, صلابه *salâbéh*.

Stable, مضبوط *madboutt*. (*Voy.* Durable.)

Statue, صنم *sanam*, pl. اصنام *âsnâm*; صوره *sourah*, *souréh*.

Stérile, عاقر *a'âqer*, عقيم *a'qym*.

— Année Stérile, غلا *ghalâ*.

Il a Stimulé, لجّ *leddj*, *iegg*, هيّج *heyyedj*, *heyyeg*.

STIPULATION. (*V.* CONVENTION, CONTRAT, ACTE.)

Il a STIPULÉ, شـــرط *charatt*, حدّد *haddad.* (*V.* Il est CONVENU.)

— Il Stipulera, يشرط *ychert.*

STORAX, استرس *éstorass.*

STRANGURIE, حصران ذا البول *houssrân dé-'l-boul.*

STRATAGÈME, (*V.* RUSE, FRAUDE, TROMPERIE.)

STRUCTURE. (*V.* CONSTRUCTION.)

STUDIEUX, دريس, *derryss.*

STUPÉFACTION, دهشة *dehchah.*

STUPÉFAIT. (*V.* ÉTONNÉ.)

STUPIDE, خشن *khechenn.*

STUPIDITÉ, خشن *khechn, khochn.*

STYLE, d'un écrivain, كتابة *kitâbéh.*

— d'un cadran solaire, ابـــرة الساعة *ibrét és-sâ'ah.*

Il a SU, عرف *a'araf, a'aref.* (*V.* Il a CONNU.)

— Il Saura, يعرف *ya'ref.*

— Sais-tu cela? تعرف ذول *ta'araf doul?* انت تعرف هذا *înta ta'araf haza?* (en berbère تسينت *tessynt*).

— Je le Sais, بعرفه *ba'raf-ho* (en berbère اسنغت *âsnaght*).

— Je ne le Sais pas, je n'en Sais rien, انا جاهل بكليه *énâ djâhel be-kollyah,* ما اعرفشى فيه وصل *mâ aaref-chy fy-hi ouassel,* انا جاهل فيه *anâ-gâhel fy-hi,* انا ما بعرف شى *ma-ba'raf-chy ânâ,* ما بعرفهُ شى *mâ ba'raf-hou chy,* ما بعرفش *mâ ba'raf-ch, mâ ba'rafou-ch* (en berb. اورتسين غارا *ôur tessyn ghârâ*).

— Nous ne Savons pas en ce moment ce qui s'est passé, ما ندرى الآن ما حصل *mâ nedry élân mâ hassel.*

— Dieu Sait! الله اعلم *Allah âa'lem!*

— Ne fais pas ce que tu ne Sais pas, لا تفعل فعل وانت بـه جاهل *la tefa'al feè'l ou enté-bi-hi djâhel.*

SUAIRE. (*V.* LINCEUL.)

SUANT, عرقان *a'rqân, e'rqân.*

SUBIT, مسرع *mesri'.*

SUBITEMENT, للساعة *li-'s-sâ'ah.*

SUBLIME, عالى *a'âly,* تعالى *ta'âlä, te'alâ,* عظيم *a'zzym,* عزيز *a'zyz.*

SUBLIMÉ (drogue), سليمان *selymân, souleymân.*

SUBMERGÉ. (*V.* ENGLOUTI, NOYÉ.)

Il a SUBMERGÉ. (*V.* Il a NOYÉ.)

— Il a été Submergé. (*V.* Il s'est Englouti.)

SUBMERSION, اغراق *îghrâq.*

SUBSÉQUENT, متابع *metâbè'.*

SUBSISTANCE. (*V.* NOURRITURE.)

Subtil. (*V.* Fin.)

— Il a l'esprit Subtil, عقلهُ جيد *a'qle-ho djyyd.*

Subtilement, بالشتاره *be-'s-chetârah.*

Subtilité. (*V.* Finesse.)

Suc, عصباره *a'sbârah.* (*V.* Jus.)

Il a Succédé, ورث من *ouerets minn,* خلف *khalaf,* عقب *a'qab.* (*Voy.* Il a Hérité.)

— Il Succédera, يورث من *yourets minn.*

Succès, فلاح *felâh* (*V.* Réussite.)

Successeur, عقيب *a'qyb.* (*V.* Héritier, Khalyfe.)

Succession. (*V.* Héritage.)

— Il a renoncé à la Succession, سلم من الورثه *sellem minn él-oueretséh.*

Il a Succombé, انغلب *énghaleb.* (*V.* Il est Tombé.)

— sous un poids, ناخ *nâkh.*

Il a Sucé, مصّ *mess, mass,* سكر *sakkar,* حرك *harak.*

—Il Sucera, يمصّ *ymess, yemass,* يحرك *yahrak.*

Sucre, سكر *sokker, soukkar,* سكّار *soukkâr.*

—candi, سكرنبات *sokker-nebât.*

— en pain, سكر ذا القالب *soukkar dé-'l qâleb.*

— Canne à Sucre, قصب حلو *qassab halou.*

—Pain de Sucre, قالب ذا السكّار *qâleb dé-'s-soukkâr,* سكار ذا القالب *soukkâr dé-'l-qâleb,* راس ذا السكر *râs dé-'s-soukkar.*

Sucreries, بقلاوه *baqlâouéh,* حلاوه *halâouéh,* قنافه *qonâféh,* غريبه *ghereybéh.*

— Un cornet de Sucreries, قرطاس حلاوه *qorttâss halâouéh.*

Sud, قبلي *qebly,* جنوبي *djenouby.* (*V.* Midi.)

— Vent du Sud, قبلي *qably, qebly.*

— du Sud-est, لباج *lebâdj, lebédj* (en italien *libeccio*).

—du Sud-ouest, غديكه *ghadygah.*

Il a Sué, عرق *a'raq.*

— Il Suera, يعرق *ya'raq.*

—Je Sue, انا عرقان *ânâ a'reqânn.*

Sueur, عرق *a'raq* (en berbère ثدي *tsidy*).

— A la Sueur de mon front, بعرق جبيني *be-a'raq djebyn-y.*

Il a Suffi, كفى *kafä,* دزا *dezâ,* دزى *dezä, dezey.*

— Il Suffira, يدزى *ydzy.*

— Cela Suffit, ذل يكفي *dol yekfy,* ذكا بس *dekâ bess.*

SUFFISAMMENT, كفيًا *kafyânn*, بكفايه *be-kefâyah*, بس *bess*, يكفي *yekfy*. (*V.* ASSEZ.)

SUFFISANCE, كفايه *kefâyah*.

SUFFOCATION, انخناق *énkhinâq*.

SUFFOQUÉ. (*V.* ETOUFFÉ.)

Il a SUFFOQUÉ (v. a.) (*V.* Il a ETRANGLÉ.)

— (v. n.), انخنق *énkhanaq*.

SUFFRAGE, مساعده *messâ'adah*.

SUIF, شحم *chahm*.

SUIVANT, كما *ka-mâ*, بحسب *be-hisb*, كيف *kyf*.

— Suivant ce qu'il dira, بحسب ما يقول *bi-hisb-mâ yqoul*.

Il a SUIVI, تبع *taba'a*, تتبع *tebba'*.

— Il Suivra, يتبع *ytebba'*.

SUJET (n. subst.), رعي *ra'y*, pl. رعيه *ra'yah*, رعيا *ra'yâ*, رعايا *ra'âyâ* (d'où le mot français *raja*).

— Nous sommes vos Sujets, نحن رعاياكم *nahn ra'âyâ-koum*.

—(motif, cause). (*V.* ces mots.)

— La vie de l'homme est Sujette aux accidens, حياة الانسان مصادفه *hayât él-énsân mossâdeféh*.

SULFATE de fer, جاز *djâz*.

— de cuivre, توتيا *toutyâ*, توتيه *toutyah*, زرقه *zarqah*.

SULFUREUX, SULFURIQUE, كبريتي *kibryty*.

SULTAN, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*.

SUPERBE. (*V.* FIER.)

SUPERFICIE, سطح *sattah*, وجه *oudjéh*.

SUPERFLU, زايد *zâyd*.

SUPERFLUITÉ, زياده *zyâdéh*, *zyâdah*.

SUPÉRIEUR (n. subst.). (*Voyez* CHEF.)

— (adj.), اقدم *âqdem*, *âqdam*. (*V.* HAUT.)

SUPÉRIORITÉ. (*V.* HAUTEUR.)

SUPPLIANT, ضارع *dâri'*.

SUPPLICATION. (*V.* PRIÈRE, INSTANCE.)

SUPPLICE, عذاب *a'dâb*.

— Il a SUPPLIÉ, ضرع *dara'*, سال *sâl*.

— Je vous en Supplie, انا في عرضك *ânâ fy ardd-ak*.

Il a SUPPORTÉ, حمل *hamal*, *hamel*, صبر *sabar*.

SUPPRESSION, تبطيل *tebtyl*.

Il a SUPPRIMÉ. (*V.* Il a ANNULÉ.)

SUPRÊME, تعالى *ta'âlä*, عظيم *aazzym*.

— Le Dieu suprême, الله تعالى *Allah ta'âlä*.

Sur (adj.), (en sûreté), سالم *sâlem.*

— (certain), محقق *mohaqqeq, mahaqqaq,* معلوم *ma'loum,* صحّ *sahh.* (*V.* Certain.)

—(à qui on peut se fier), مطمن *mottammenn.*

—(aigre), حميض *houmydd, houmeydd,* كارس *kâress* (*V.* Aigre.)

— Cela est Sûr, هذا صحّ *hadâ sahh,* هذا صحيح *hadâ sahyh.*

— Le chemin est-il Sûr? اى السكه مطمنه *éy és-sekkah mottamenah* (en berbère ابريد دالعافيه *âbryd déla'âfyah*)?

Sur (prép.), فوق *fauq, fouq,* على *aală, a'ly.*

— Sur moi, عليّ *aalay-y.*

— Sur toi, (m.) عليك *aalay-k,* (f.) عليكى *a'lay-ky.*

— Sur lui, عليه *aalay-hi.*

— Sur elle, عليها *aalay-hâ.*

— Sur nous, علينا *aalay-nâ*

— Sur vous, عليكم *aalay-koum.*

— Sur eux (m.), عليهم *aalay-houm,* (f.) عليهن *aalay-houn.*

—Sur-le-champ, قوام *qaouâm.* (*V.* Aussitôt, Subitement, Soudain.)

Il a Surchargé, تثقل *tsaqqal.* (*V.* Il a Accablé.)

Surcroit. (*V.* Accroissement, Excédant, Surplus).

Surdité, ضمم *damem.*

Sureté, طمان *temân.*

Surface (*V.* Superficie.)

Surintendant des domaines, خوجه *khodjah.*

Il a Surmonté, غلب *ghalab.*

Surnom, لقب *laqab, laqb,* كونيه *kounyah* كنيه *keniéh,* كنوه *kenouah.*

— Quels sont leurs noms et leurs Surnoms? كيف اسمهم و لقبهم *kyf ísm-houm ou-laqab-houm?*

Il a Surnommé, لقب *laqeb.*

— On le Surnomma un tel, كان لقبه فلان *kân laqb-ho foulân.*

Il a Surpassé, افضل على *âfdal a'lä.*

Surplus, باقى *bâqy.* (*V.* Surcroit.)

— Au Surplus, وغير ذالك *ou-ghayr zêlik.*

Surprenant. (*V.* Étonnant.)

Il a Surpris (pris sur le fait), اخذ على فعلهُ *âkhad a'lă fe'el-ho.*

— (trompé). (*V.* Il a Abusé.)

— (étonné). (*V.* ce mot.)

Surprise. (*V.* Étonnement, Piége.)

Il a Sursis, تاخّر *teâkkhar,* ابطا *âbtâ.*

— Un SURSIS, بطا *battá.*

SURTOUT (adv.), خصوصا *khos-soussân,* لاسيما *lassymâ,* بالاكثر *bi-'l-âkthar,* اكثر من كل شي *âkthar minn koll-chy* (m. à m. : plus que toute chose).

— (subst.) (habillement), بنش *benich,* بنيش *benyeh.*

Il a SURVEILLÉ, اجهد على *édjehed a'lä.*

Il est SURVENU, اصاب *âssâb,* وقع *ouaqaa.* (*V.* Il est ARRIVÉ.)

Il a SURVÉCU, بقى على *baqä a'lä.*

SURVIVANCE, باقيه *bâqyéh,* بقا *beqâ*

SURVIVANT, باقى *bâqy.*

SUSCEPTIBLE, قابل *qâbel.*

SUSDIT, مذكور *medkour,* مزبور *mezbour.*

SUSPECT, مشكوك *meehkouk,* الى شك فيه *élly chekk fy-hi,* متهم *metchem,* مشكك *mochekk.*

Il a SUSPENDU, دلا *dellá,* دلى *dellä.* (*V.* Il a ACCROCHÉ.)

— (différé). (*V.* Il a SURSIS.)

— Il Suspendra, يدلى *ydelly.*

En SUSPENS, متحير *mothayyer.*

SYCOMORE, شجرة جميز *chadjerat djemmcyz,* *chagueret guemmeyz,* جميزه *djemmeyzah, guemmeyzéh.*

SYDI-AKHOULID (village d'Afrique), سيد اخويلد *Syd-Akhouyld.*

SYÈNE (ville d'Égypte), اسوان *Assouân.*

SYLLOGISME, قياس *qyâss.*

SYMBOLE, صوره *sourah,* مثل *methel.*

Il a SYMBOLISÉ, ناسب *nâsseb.*

SYMPATHIE, مناسبة الخاطر *me-nâssebét él-khâtter.* (*V.* AMITIÉ, RESSEMBLANCE, ALLIANCE, PROPENSION.)

Ils ont SYMPATHISÉ ensemble, ناسبوا خواطرهم *nâsseboû khouâtter-houm.*

SYNAGOGUE, شنوره *chenourah.*

SYNCOPE. (V. ÉVANOUISSEMENT.)

— Il est tombé en Syncope. (*V.* Il s'est ÉVANOUI.)

SYNTAXE, نحو *nahou.*

SYRIAQUE. (*V.* SYRIEN.)

La SYRIE (n. de pays), الشام *és-Châm,* برّ الشام *barr és-Châm.*

SYRIEN, شامى *châmy,* شومى *choumy,* pl. شوام *chaouâm;* سوريانى *souryâny.*

SYSTÉMATIQUE, قانونى *qânouny.*

SYSTÈME, قانون *qânoun* (en grec κανων), ترتيب *tertyb,* تقويم *te-qouym.*

T.

T, cette lettre de l'alphabet français peut s'exprimer par trois lettres différentes dans l'arabe.

1° Le *Te* (ت), 22ᵉ lettre de l'alphabet ancien, 3ᵉ de l'alphabet moderne et du moghrebin; sa valeur est celle de notre T ordinaire dans les mots *ta*, *temps*, *été*.

2° Le *Tâ* (ط), 9ᵉ lettre de l'alphabet ancien, 16ᵉ du moderne, et 12ᵉ du moghrebin; sa valeur est d'un T prononcé plus fortement que le précédent, et pour ainsi dire avec emphase, à peu près comme notre double TT dans *attesté*, *attouchement*, *Ottoman*.

3° Le *The* ou *Tse* (ث), 23ᵉ lettre de l'ancien alphabet arabe, 4ᵉ du moderne et du moghrebin, qui régulièrement vaut le TH anglais, et dans les régions barbaresques, ordinairement TS, prend en quelques autres contrées, et surtout en Égypte, la valeur du T simple, se confondant ainsi avec le *te* marqué seulement de deux points (ت).

L'usage le plus vulgaire confond quelquefois dans l'écriture ces trois sortes de T, mais fautivement, leurs rôles dans les inflexions grammaticales et dans les dérivations des racines devant au contraire faire prendre le plus grand soin de ne pas les confondre.

Tabac à fumer, دخان *dokhân*, دخّان *dokkhân*, حاجة الرجـــل *hadjét-ér-radjel* (mot à mot *besoin de l'homme*).

— en poudre, نشوق *nouchouq*, *nechouq*, شمه *chemmah*.

—doux, دخان تفحى *dokhân tefahy*.

—fort, دخان قوى *dokhân qouy*.

—Marchand de Tabac, دخاخنى *dokhâkhny*.

— Prise de Tabac, نشق *nechq*.

—Il a pris une prise de Tabac, نشق *necheq*. (*V*. Il a Pris.)

— Donne-moi une prise de Tabac! انشقنى *éncheq-ny!*

Tabatière, حكه *hokkah*, pl. حكك *hekouk*; سنيتكه *senitkah*.

Table (meuble), ميده *meydah*, *mydéh*, *mydah*, pl. موادى *mouâdy*; مايده *mâydah*, *mâydéh*, pl. موايد *mouâyd*; صفرا *sofrâ*, صفره *sofrah*, pl. صفر *sofar*; سفره *sofrah*, مكبه *mokkabah*, طبله *toblah*, *tablah*.

— d'un livre, زمام *zemâm*. (*V.* Index.)

— de comptes, جدول الحساب *djedoul él-hissâb*.

— Les Tables de la loi, الالوح *él-âlouâh* (*V.* Les Commandemens de Dieu.)

Tableau, صورة *sourah*, *souréh*.

Tablette, لوح *louèh*, *louh*, رقّ *reff*, pl. رفوف *refouf*; مرفه *morfah*, pl. مرافا *morâfâ*.

Tablier, فوطه *fouttah*.

— de serrurier, تبانك *tebândah*.

— de bain, وزرة *ouezerah*.

Tache, زفر *zafar*, وسخه *oueskhah*, وسخ *oueskh*, عيب *a'yb*, pl. عيوب *ou'youb*, بقعه *beqaah*, بقعه *beqqaah*.

Il a Taché, وسخ *ouessekh*, نجس *nedjess*, نجّس *neddjess*, اتسخ *étessakh*, بقع *beqqa'a*, *baqqa'a*.

Il a Tâché (il s'est efforcé), جهد *djehed*, *djehad*, اجتهد *édjtehed*, حرص *harass*.

— Tâche de vendre ta marchandise! احرص تبيع سلعتك *éhress teby' sela't-ak*.

— Tâche de venir chez moi, اجتهد تجى عندى *édjtehed tedjy a'nd-y*.

Tacitement, بالسرّ *be's-sirr*, *bi-'s-serr*.

Taciturne. (*V.* Silencieux.)

Taciturnité. (*V.* Silence.)

Taffetas, صندل *sandal*, جنفس *djenfess*.

Tafilet (prov. d'Afr.), تافلت *Tâfilét*.

Taie de l'œil, زناد ذا العين *zenâd dé-'l-a'yn*, نجمه ذا العين *nedjmah dé-'l-a'yn*.

Taille, قامه *qâméh*. (*V.* Hauteur, Grandeur.)

— des arbres, زبير *zebyr*.

Taillé. (*V.* Coupé.)

— (façonné), منقوش *manqouch*.

Il a Taillé. (*V.* Il a Coupé.)

—(Il a façonné), نقش *naqach*.

— un habit, فصل لباسه *fassal lebâssah*.

— une plume, برا القلم *barâ él-qalam*, برى *barä*.

— un arbre, زبر *zabar*.

— la barbe, تحسّن *tahassenn*, تحفف *tahafef*.

Tailleur de pierre, حجّار *haddjar*.

— d'habits, خيّاط *khayyâtt*, *khyyâtt*, تزرى *tezry*.

— Dé de Tailleur d'habits, حلقه ذا الخيّاط *halqah dé-'l-khayyâtt*.

Tais-toi! اسكت *oskout!* خليك ساكت *khally-k-sâkett!* (*Voy.* Il s'est Tu.)

— Taisez-vous! اسكتوا *óskottou!*

Talavera (v. d'Esp.), طلبيره *Talbyrah.*

Talent, فضل *fadl.*

— doué de Talens, مفضل *mofaddel.*

Talisman, طلسم *telsem*, pl. طلاسم *telâssem*, طلسمات *telsemât*, حرزة *herzéh*, حروز *herouz.*

Talon, عقب *a'qab*, كعب *ka'ab*, pl. اكعاب *âka'âb*, كعبه *kaabah*; قدم *qodem* (en berb. اورز *aourez*, pl. ايورزان *îyouerzân*).

Talus (d'un mur), بدنه *bednéh.*

Tamarin, تمر هندى *tamar-hindy.*

— fruit du Tamarin, حمر *houmar.*

Tamarisque, طرفا *tarfâ.*

Tambour (caisse), طبل *tabl, tabel.*

— Il a battu le Tambour, دق الطبل *daqq ét-tabl.*

— battement de Tambour, نوبه *noubah, noubéh.*

— On a battu le Tambour devant lui, ضربوا لهُ النوبه *daraboû le-ho én-noubah.*

Tambourineur, طبال *tobbâl.*

Tamis: (*V.* Crible.)

Tan, دباغ *debâgh.*

Tandis que, لمّا *lammâ*, اذا كان *îzâ-kân.*

Tanger (ville d'Afriq.), طنجه *Tandjah, Tandjéh.*

— Nous allons à Tanger, احنا راحين فى طنجه *éhnâ râhyn fy Tandjah.*

Tannage, دبغ *dâbgh.*

Il a Tanné, دبغ *dabagh.*

Tannerie, دار الدبغ *dâr éd-dabgh*, مدبغيه *medabghyah*, pl. مدابغ *medâbegh.*

Tanneur, دباغ *dabbâgh.*

Tant (*V.* Autant, Soit).

— Il y a Tant de méchantes gens! فيه ناس كثير قباح *fy-h nâss ketsyr qobbâh!*

— Tant que tu pourras, قد ما تقدر *qad-mâ teqdar.*

— Tu enverras chez moi mille francs, Tant or qu'argent blanc, الف فرنك حبّ الذهب كيف النقره ترسلها عندى *âlf frank, hobb éd-dahab, kyf én-noqrah, tersel-hâ a'nd-y.*

— Tant mieux! احسن *âhssenn.*

— Tant pis سرّ *serr!* شافى *châfy!*

— pour moi! يصعب على *yssa'ab a'lay-y!*

— pour toi! يصعب عليك *yssa'ab a'lay-k!*

— pour lui! يصعب عليه yssa'ab a'lay-hi!

— pour nous! يصعب علينا yssa'ab a'lay-nâ!

— pour vous! يصعب عليكم yssa'ab a'lay-koum!

— pour eux! يصعب عليهم yssa'ab a'lay-him (*V.* Malheur)!

Tante paternelle, عمّه a'am-mah, a'mméh, عمّة a'mmét.

— Maternelle, خاله khâlah, khâléh, خالة khâlét.

Tantôt, بعد شويه baad-chouyah, بعد قليل ba'd qalyl, من قريب minn qoreyb, للوقت li-'l-ouaqt. (*V.* Bientôt.)

Taon, دبّان ذا الخيل debbân dé-'l-khayl (mot à mot : mouche des chevaux).

Tapage, شوشره chaoucharah, شماطه chamâttah, صياح syâh.

— Il a fait du Tapage, صاح saâh, تشمّط techammatt.

Tapis, فرش farch, pl. فرش fourouch ; بساط bassâtt, bessâtt, pl. بسط bossott, bost ; طنفسه tenfesséh.

— de diverses couleurs, تليس tellys, tillys.

— de sparterie. (*V.* Natte.)

— petit Tapis, زربيه zerbyah, zarbyah, pl. زرابى zerâby.

Il a Tapissé, فرّش farrach, زيّن بطنافس zayyann be-tenâfess.

Tapisserie. (*V.* Tapis.)

Tapissier, فرّاش farrâch, بساط bassâtt, بساطى bassâtty.

Tard, أخر âkher موخر moukhour, على المسا a'lä-'l-massâ.

— Il n'est pas Tard, ما زال بكرى mâ zâl bakrä (mot à mot : de bonne heure, n'a pas cessé).

— Il a Tardé, بطى battä, بطا battâ, عوق a'ouaq, تضحى teddahyä.

Tare, نقص naqs, وسخ oueskh.

Tari (*V.* Desséché).

— Il a Tari (v. a.), نشف neschef. (*V.* Il a Séché.)

— (v. n.) تجفف tedjeffef, عزل a'zal. (*V.* Il a été Desséché.)

Tarif, قايمه qâymah, qâyméh, تعريف ta'ryf (d'où vient le mot français).

Tarragone (v. d'Esp.), طركونه Tarkounah.

Tarrière, مثقب mitsqab, بريمه berrymah (en berb. تبرنينت tabernynt, pl. تبيرنينين tyberny-nyn). (*Voyez* Vrille.)

Tartare (n. de peuple), تتر tatar, pl. تتار tatâr.

Tartarie (n. de pays), بلد التتار *Beled êl-Tatâr.*

Tartre, دردى *derdy*, ترتيــــر *tartyr*, طرطير *tartyr.*

Tas, جميعه *djamyaah.* (*V.* Amas.)

Tasse, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât;* فنجان *fendjân*, *fengân*, pl. فناجين *fenâdjyn*, *fenâguyn;* فنجل *fendjel*, pl. فنجل *fenedjel.*

Il a Tâté دسّ *dess*, لمس *lamass.*

Il a Tâtonné, دردس *derdess.*

Taupe, خلده *khaldah*, *kholdah*, خلد *khold*, pl. خلدات *koldât.*

Taureau, ثور *thour*, *tsour*, *tseour*, *thaur*, pl. ثيران *thyrân*, *tsyrân;* ثــــوار اثوار *âthouâr*, *âtsouâr*, *thouâr* (en berb. أعجمى *â'djemy*, pl. اعجمين *â'djemyn*).

— Le Taureau (signe du zodiaque), برج الثور *bourdj êt-tsour*, *bourg êt-thour*, *bourdj êt-tseour.*

Taux. (*V.* Prix.)

Taverne, تبرنه *tabernah.* (*Voy.* Cabaret.)

Tavernier, تبرناجى *tabernâdjy.* (*V.* Cabaretier.)

Tavira (v. de Port.), طبيره *Tabyrah.*

Taxe de prix. (*V.* Taux.)

—(impôt.) (*V.* ce mot).

Il a Taxé le prix, سعّر *sa'ar.*

Tayf (v. du Hedjâz), طايــف *Tâyef*, *Tâyf.*

Techeryn êl-aouel (deuxième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'octobre) تشرين الاوّل *techeryn êl-âouel.*

Techeryn el-tany (troisième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de novembre), تشرين الثانى *techeryn êt-thâny*, تشرين الاخر *techeryn êl-âkhır.*

Tedjemout (village d'Afrique), تجموت *Tedjemoutt.*

Tedles (v. d'Afr.), تادله *Tédlah.*

Teigne (insecte), تونيه *tounyah*, سوس *souss*, دود *doud*, عثه *o'ttah.*

—(maladie), جرب *djerb*, *guerb*, تفرتسه *tefertessah*, قراعه *qarâ'ah* (en berb. ايفيريون *îyfyryouenn*).

Teigneux, اجرب *âdjrab*, أقرع *âqra'*, فرتاس *fortâss*, قرعان *qora'ân.*

Teint (part.), مصبوغ *masbough.*

— (subst.), لون الوجه *loun êl-oudjéh*, نول ذا الوج *noul dé-'l-oudj* (en berbère سناف *senâf*).

Il a Teint, صبغ *sabagh.*

Teinture, صبغ *sabgh*, صبغه *sabghah*, صباغه *sabâghah.*

— Atelier de Teinture, مصبغه *masbaghah.*

Teinturier, صبّـاغ *sabbâgh*, قصار *qassâr.*

Un Tel, فلان *foulân* (en espagnol *fulano*), fém. فلانه *foulânéh, foulânah;* فلانى *foulâny*, fém. فلانيه *foulânyéh.*

— Monsieur un Tel, سيدى فلان *syd-y foulân.*

—Madame une Telle, ستى فلانه *sett-y foulânah.*

Tel que, كيف *kyf*, مثل *methl, metsl, mesl,* مثلما *methel-mâ.*

—Tel que je le veux, كيف نحبّهٌ *kyf nehobbe-ho.*

— Qui pourrait suffire à une Telle besogne? من يقدر يكفى لحملة مثل هذه *menn yeqdar yekfy li-hamlét metsl hadéh!*

Télag (riv. près de Tremecen), وادى تلاغ *ouâdy Telâgh.*

Télescope, مرايه دا الهند *mirâyah dé-'l-Hind.*

Téméraire, مخشم *mokhachem, mokhehem,* مخشـوم *makhchoum*, متخشم *motkhachem*, قليل الرشده *qalyl ér-rachedah,* عديم *a'dym.*

Témérité, خشمه *khachemah*, قلة الرشده *qellét ér-rachedah.*

Témoignage, شهاده *chahâdah, chehâdéh,* شهاد *chehâd.*

Il a Témoigné, شهد *chahad.*

Témoin, شاهد *châhed*, pl. شهود *chouhoud*, شهدا *chohadâ.*

— Faux Témoin, شاهد مزور *châhed mezouer.*

Tempe, مصداغه *mesdâghah*, صدغ *sadgh*, مصدغ *masdagh* (en berbère ثبّورط *tsabbourt*).

— Les deux Tempes, صدغين *sadgheyn* (en berbère ثبّورا *tsabbourâ*).

Tempérament, مزاج *mezâdj.*

Tempérance, قناعه *qinâ'ah.*

— La Tempérance est autant salutaire à l'ame qu'au corps. القناعه تنفع للجسد و ايضًا للروح *él-qinâ'ah tenfa' li-'l-djessed, ou-âyddânn li-'r-rouh.*

Tempérant, صاحى *sâhy*, قنيع *qeny'*, معتدل *mo'tedel.*

Température, هوا *haouâ.*

Tempéré, مقتصـد *moqtessed*, رطب *retteb.* (*V.* Modéré.)

Il a Tempéré. (*V.* il a Modéré.)

Tempête, ورمة ذا البحر *ouermah dé-'l-bahar*, نو *naou*, نوة *nouéh*, شدّة الريح *chiddét ér-ryh* فردونه *fortounah*, براشكه *berrâchkah*, هول *houl* (en berb. فرتونه *fertounah*).

Temple, هيكل *heykal, heykel*, pl. هياكل *heyâkel;* بهبه *behbeh.*

— d'idole, بيت الاصنم *beyt él-âsnam.*

— des anciens Égyptiens, بربه *birbah, birbéh*, pl. برابى *barâby.*

— des chrétiens (*V.* ÉGLISE).

— des juifs (*V.* SYNAGOGUE).

— des musulmans (*V.* MOSQUÉE).

TEMPS, زمان *zemân*, pl. ازمنه *âzmenah*, وقت *ouaqt*, pl. أوقات *âouqât* (en berb. زمان *zemân*).

— des semailles. (*Voyez* SEMAILLES.)

— du labourage, وقت الحرث *ouaqt él-hareth*, وقت ذا الحرث *ouaqt dé-'l-hareth.* (*Voy.* LABOURAGE.)

— des roses. (*Voy.* ROSE.)

— de la moisson. (*V.* MOISSON.)

— de battre les grains, وقت الدراس *ouaqt éd-derâs*, وقت ذا الدرس *ouaqt dé-'d-diras.*

— Fixation de Temps, تارخ *târekh*, *târkh.*

— Espace de Temps, مـــدّه *meddĕh*, حين *héyn*, آن *ân.*

— Beau Temps, دنيا طيب *dounyâ tayeb* (en berb. زمان دلعالى *zemân déla'âly*).

— Mauvais Temps (*V.* MAUVAIS).

— Long-Temps. (*V.* LONG.)

— Peu de Temps, زمان قليل *zemân qalyl* (en berb. دنيا وزيله *dounyâ ouezzylah*).

— Quel Temps fait-il? كيف الوقت *kief él-ouaqt* (en berb. اشو الزمان *âchou éz-zemân*)?

— Il fait beau Temps, الوقت طيب *él-ouaqt tayeb* (en berb. الزمان ايلها *éz-zemân îylehâ*).

— Le Temps est très-chaud, حرّ كثير *harr ketsyr* (en berbère يحم الحال *yehem él-hâl*).

— Le Temps est froid, هوا بارد *haouâ bârid* (en berb. اسميط *âs-semmytt*).

— Le Temps éclaire (il fait des éclairs), يبرق البرقات *yebarq él-barqât* (en berb. تبرّق *tebarraq*).

— Dans l'ancien Temps, فى زمان القديم *fy-zemân él-qadym.*

— En quelque Temps que tu voudras, فى اى وقت اردت *fy éy ouaqt âredét.*

TEMYS (village d'Afr.), تميـــس *Temyss.*

TENAILLES, لقاط *laqqât*, محابس *mehôbess*, كمّاشه *kemmâchah*, كلابه *kollâbéh*, كلبتين *kelbeteyn*, سندل *sindel*, زبرره *zobrerah.*

Tendon, عصب *a'sb*, pl. اعصاب *é'ssâb*. (*V*. Nerf.)

Tendre (adj.), طرى *tary*, رخص *rakhiss*, لديد *ledyd*, رطب *rottob*. (*Voy*. Mou.)

Tendresse du cœur, حبه *hobbah*. (*V*. Amitié, Amour, Affection.)

Il a Tendu (v. a.) شدّ *chedd*, نشر *nacher*, نصب *nesseb*, مدّ *madd*.

— un tapis, des tapisseries, فرش *farach*, بسط *bassatt*. (*Voyez* Il a Tapissé.)

— la main, قدم اليد *qaddam él-yd*, مدّ يدهُ *madd yd-ho*.

— Il a Tendu vers, قصد الى *qassad ilä*, توجّه *toueddjah*.

Ténèbres, ظلمه *doulméh*, *zoulméh*, pl. ظلمات *zoulmât*, *dolamât*, ظلم *zoulm*, *doulm* (en berb. ظلام *dalâm*). (*Voyez* Obscurité.)

Teneur d'un acte, داخل الحجه *dâkhel él-haddjéh*. (*V*. Texte.)

— Ils ont signé le traité dont la Teneur est ci-après, ختموا الشرط وداخلهُ ما مذكور اذناه *khatemoû és-chart ou-dâkhel-ho mâ-mezkour ouznâ-ho*.

Tensift (fl. d'Afr.), تانسيفت *Tansyft*.

Tentation, فتنه *fetnah*, تجريب *tedjeryb*, تجربه *tedjreebéh*.

Tente, خيمه *khaymah*, pl. خيمات *kheymât*, خيام *kheyâm*; خزانه *khezânah*, كتونه *guitounéh*.

Il a Tenté, جرّب *djarrab*, فتن *fetenn*, بلا *belâ*.

Il a Tenu, مسك *massak*, *messek*. (*V*. Il a Saisi.)

— Je le Tiens, انا امسكهُ *ânâ émsek-ho*, انا مسكتهُ *énâ messekt-ho*.

— Tiens! امسك *émsek*, خذ *khod!*

— Il a Tenu à. (*V*. Il a Adhéré.)

— Il s'est Tenu à, مكن *makan*, قام *qâm*. (*V*. Il a Demeuré, il est Resté.)

— Ils se sont Tenus à l'entrée de la forêt, قاموا فى فم الغابه *qâmoû fy foumm él-ghâbah*.

— Il s'est Tenu à la porte, قام على الباب *qâm a'lä él-bâb*.

Térébenthine, بطمه *batmah*, *botmah*, بطعمه *bati'mah*, علك البطم *a'lk él-bottom*, ترمنتينا *termentynâ*.

Térébinthe, بطم *bottom*.

Terghy (station et puits en Afr.), بير الترغى *byr ét-Terghy*.

Il a Tergiversé, توسّل *teouassel*. (*V*. Il a Hésité.)

Terme (limite). (*V*. ce mot.)

— (fin.) (*V*. ce mot.)

— (temps fixe), ميجال *mydjâl*.

— Le Terme n'était pas échu, المیجال باقی ما طاح شی *él-mydjâl bâqy mâ tâh-chy.*

Terminé. (*V.* Borné, Fini.)

Il a Terminé (achevé). (*Voyez* il a Fini, il a Achevé.)

— (limité.) (*V.* Il a Borné.)

Terne, مدبوب *medebboub.*

Il a Terni غیّر الضو *ghayyar éd-daou*, فسد البها *fassad él-behâ.*

— Il s'est Terni, تغیّر *teghayyer*, تفسّد *tefessed*, تدبب *tedebbeb.*

Terrain, Terroir, طین *tynn*, فدان *feddân.* (V. Sol.)

— Ce Terrain est terminé par le Nil, هدا الفدان ینتم فی بحر النیل *hadâ él-feddân yentamm fy bahar én-Nyl.*

La Terrasse d'une maison, سطاح *sattâh*, *settâh*, pl. سطوح *souttouèh*, سطاح الدار *sattâh éd-dâr* (en berb. سفواه ابو واخام *soufoulah âbou ouâkkhâm*). (*V.* Toit.)

Terre, ارض *ârd*, طین *tyn*, تراب *torâb* (en berb. اکل *âkal*).

—Dieu a créé le ciel et la Terre, خلق الله السما والارض *khalaq Allah és-samâ ou-él-ârd.*

— (l'Univers.) (*V.* ce mot.)

— (pays, contrée, région.) (*V.* ces mots.)

—Terre-ferme. (*V.* Continent.)

— habitable, عمارة *i'mâréh.*

— ensemencée, ارض مزروع *ârd mezrou'.*

— (poussière.) (*V.* ce mot.)

— à foulon, غاسول *ghâssoul.*

— La Terre des chrétiens, برّ النصرانی *berr én-nousrâny*, برّ النصارا *berr én-nassârâ.*

—Le globe de la Terre, کرة الارض *korrét él-ârd.*

— Tremblement de Terre. (*V.* Tremblement.)

— Par Terre et par mer, برًا وبحرًا *berrânn ou-baharânn.*

— Recouvert de Terre, تحت التراب *taht él-torâb*. (*V.* Enterré.)

Terrestre, ارضی *ârdy.*

Terreur, فزع *feza'*, رعب *ra'ab*, رهب *rahab.* (*V.* Épouvante.)

Terrible, خوّاف *khaouâf*, مخیف *mokhayf*, مفزع *mofezzi'.*

Terrine de terre, برمه *bormah.*

Territoire, بر *berr*, *barr.*

— Le Territoire français, بر الفرنسیس *barr él-fransys.*

Testament, مراث *mirâts*, *mi-*

râth, وصايه *oussâyah*, *oussâyéh*, وصيه *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ*.

— L'Ancien Testament, العهد القديم *él-a'h ed él-qadym*, تورة *tourah*, توراه *tourâh*.

— Le Nouveau Testament, العهد الجديد *él-a'hed él-djedyd*.

Testamentaire, مراثي *mirâtsy*.

— Exécuteur Testamentaire, وكيل الهراث *oukyl él-mirâts*.

Il a Testé وصا *ouassâ*, وصّى *ouessä*. (*V*. Il a Légué.)

— Il Testera, يوصي *youssy*.

Testicules, بيضان *beyddân*.

Tête, راس *râs*, pl. رووس *rououss*, روس *rouss*, ريسان *ryssân*; (en berb. اقروى *âqarouy*, pl. اقرويين *îqarouyyn*).

— Coup de Tête, كنك *gueng*, *guing* (en berb. ايخف *îykf*, pl. ايخفون *îykhfaouenn*).

— à la Tête, رسيه *roussyah*.

— Mal de Tête. (*V*. Mal.)

— Tête de more (terme de carrousel). (*V*. Poupée de Tir.)

Il a Tété, رضع *reddâ'*, رطع *retta'a*.

—Elle a donné à Téter ارضعت *érda't*. (*V*. Elle a Allaité.)

Téton, بز *bizz*, pl. بزاز *bezâz*, ابزاز *ébzâz*, نهود *nouhoud* (en berb. تبوشت *tabboucht*, pl. تبوشين *tabbouchyn*). (*V*. Mamelles.)

Tetuan (v. d'Afr.), تطوان *Tettouân*.

Texte, متن *metn*, pl. متون *metoun*.

Teyt (village d'Afr.) تيط *Teytt*.

Thabor (m. de Syrie), جبل طبور *djebel Tabour*.

Thamouz (onzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de juillet), تموز *Tamouz*.

Thé, شاى *chây*, ثاى *thây*, *tsây*, اتاى *étây*.

Thériaque, طريقيا *tharyaqyâ*.

Thermomètre, ميزان الهوا *myzân él-haouâ*.

Théyère, براد *berrâd*.

Il a Thésaurisé, خزن المال *khazann él-mâl*.

Thon, تون *toun*.

Thor (mont). (*V*. Sina.)

Thot (premier mois de l'année copHte, correspondant au mois de septembre), توت *tout*.

Thym, نقاش *naqâch*, حشاش *hachâch*, زعتر ذا الحمير *za'tar dé-'l-hamyr* (mot à mot : serpolet de l'âne), زعتر *za'tar*, *za'ter*.

Tibat (village d'Afr.), الطيبات ét-Tybât.

Tibesbest (village d'Afrique), تبسبست Tibesbest.

Tibia, عظم الساق adam és-sâq, عرقوب a'rqoub, قصبة qasbah.

Tiède, دفيان defyân, دافي dâfy, دفي defy, فاتر fâter.

Tiédeur, فتورة fetourah.

Il a Tiédi (v. n.) فتر fatar, feter.

Tien, ديالك dyél-ak, dyél-ek, متاعك metâ'-ak, metâ'-ek. ك -ak, -ek. (V. Ton.)

Fièvre Tierce. (V. Fièvre.)

Tiers, ثلث thelt, tselts, thoults, tsoults.

— Deux Tiers, ثلثين thoultheynn, tsoultséynn.

Tige, جسم djesm, غصن ghosn, قرمية qormyah, قرمة qormah.

Tigre (animal), نمر nemr, nemer, nimr, pl. نمور noumour, nemour (en berbère ايرد éyred).

Le Tigre (fleuve d'Asie), الدجلة éd-Dedjelah.

Tillac, ظهرالمركب dahar él-merkeb, جسرالمركب djesr él-merkeb.

Timbouctou (contrée d'Afriq.), تنبكت Tinboktou, Tinbokt.

Timbre. (V. Sceau, Cachet.)

Timide, عجلان hadjelân, مستحى mostahy. (V. Craintif, Lache.)

Timidité, خافة khâféh. (Voyez Crainte, Lacheté.)

Timon, دفة defféh.

Timymoun (ville d'Afr.) تيميمون Timymoun.

L'oreille me Tinte, تدوى الاذن tedouy él-ôuzn.

Tique, قراد qorâd.

Tir, d'armes à feu ou de flèches, ميدان meydân.

— Poupée de Tir قبق qabaq. (V. But.)

Tire-balle, Tire-bourre, برّى berry, برغى berghy

Tire-pied, پازوين pâzouyn.

Il a Tiré, سحب sahab, جرّ djerr, جذب djadab, djedeb, guedeb, جبذ djabad, djebed, guebed, جلب djalab, djeleb, gueleb, تلق telaq, شحط chahatt.

— l'épée سلّ السيف sell és-séyf, جرّد السيف djerred és-séyf.

— des armes à feu, قوس qaouass, ضرب darab.

— de l'eau, نزح nazah.

Tiroir, دروج dourouhh, كجر kodjer

Tisane منضج mendedj. (V. Potion).

Tison, مشهاب mechehâb, قسقوشة qosqouchah.

Tisserand, نساج *nassâdj*, *nassâg*, حايك *hâyk*, قزاز *qezzâz*, دراز *derrâz*, غزلي *ghazely*.

— en coton ou laine, حوكي *haouky*.

— en soie, حرار *harrâr*.

— Métier de Tisserand, منسج *mensedj*.

Tissu, (part.) منسوج *mensoudj*, *mensoug*.

Il a Tissu, نسج *nessedj*, *nesseg*.

Titre d'un livre, عنوان *a'anouân*, علوان *a'alouân*.

— des métaux, عيار *a'ayâr*.

Tobi (cinquième mois de l'année des Cophtes, correspondant à janvier), طوبه *toubéh*, *toubih*.

Toi, انت *ént*, *ânt*, انتا *énté*; (fém.) انتي *énty*, ك-*ak*, -*ék* (en berb. ايكشني *îykechny*, ايكشيني *îykechyny*.

— de Toi (m.), ك-*ak*; (fém.) كي-*ky*.

— Toi-même. (*V.* Même.)

—Médecin! guéris-toi Toi-même! يا طبيب طب لنفسك *yâ tabyb tobb li-nafs-ak*.

Toile, قماش *qomâch*, *qoumâch*, بز *bezz*.

— de fil, قماش امتاع خيط *qomâch émtâ' kheytt*.

— de coton, قماش امتاع قطن *qomâch émtâ' qotn*. (*V.* Mousseline.)

— de lin, كتان *kittân*.

— cirée, مشمع *mochammè'*.

— d'araignée, عنكبوت *a'nkeboutt*.

— Fabricant de Toile. (*Voyez* Tisserand.)

Toilette, تحسين *tahssyn*, تخفيف *tahfyf*.

Toise, قامه *qâméh*.

— Deux Toises, قامتين *qâmetéyn*.

Toison, صوف *souf* (en berb. ثلست *tsilist*.)

Toît, سقف *saqf*, pl. اسقاف *âsqâf*, سقوف *seqouf*; سطح *sattah*, *sattèh*, pl. سطوح *souttouh*. (*V.* Terrasse.)

Tomate, تماطين *tomâttéyn* (d'où le français *tomate*). (*Voyez* Pomme d'Amour.)

Tombe, Tombeau, تربه *torbéh*, *tourbah*, *tourbéh*, pl. تراب *tourâb*; قبر *qobr*, *qabr*, *qober*, pl. قبور *qobour*, *qebour* (en berb. ازكا *âzekâ*, ازكا *azikkâ*. (*V.* Bière.)

— Lieu rempli de Tombeaux, مقبره *maqbarah* (en berb. تمقبر *tameqbar*. (*V.* Cimetière.)

Il est Tombé, وقــــع *ouqa'a*, *ouaqa'*, سقط *saqatt*, طــاح *tâah*, *téâh* (en berb. أيشد *íychad*).

— Je suis Tombé وقعت *ouaqa't* (en berb. شدغ *chadagh*).

— Il Tombera يقع *yqa'*, *youqa'*, يطيح *yttyh*, *yettyh*, يطاح *ytteáh*.

— Le jour Tombe انقضا النهار *énqeddâ én-nahâr*.

— Une troupe de brigands est Tombée sur notre caravane, سربة من الحراميا وقعوا على قافلتنا *serbét minn él-harâmyâ ouaqa'oû a'lä qâfelét-nâ*.

Tome, جــزوه *djezaouah*, pl. جزوات *djezaouât*; طوموس *toumouss*, مجلد *modjelled*.

Ton (pr. poss.), ـك *-ak*, (fém.) كي *-ky*. (*V.* Tien.)

Il a Tondu, قص *qass*, جز *djezz*, *guezz*, كزّ *guezz*.

— la barbe, تحسن *tehassan*, تحفف *tahhfef*.

Tonne, بتــــه *bettah*, *bottéh*, بتيه *bottyéh*, *bettyéh*, بطيه *bottyah* (en berb. تبتيت *tabattytt*, pl. تبتيين *tabettyyn*). (*V.* Tonneau, Cuve.)

Il a Tonné, رعد *ra'aad*.

—Il Tonne, يرعد *yra'd*, *yera'd* (en berb. ترعد *tera'ad*).

Tonneau, برميل *barmyl*, *bermyl*.

— Petit Tonneau, بوش *bouch*. (*Voyez* Baril.)

— Tonneau pour conserver l'eau قرطيل *qartyl*.

Tonnelier, قبّاب *qabbâb*, براملي *brâmly*, بلاعمجي *blâ'emdjy*.

Tonnerre, رعد *ra'ad* (en berbère رعد *ra'd*, رعود *ra'oud*, تنزلت *tenzilt*).

— Éclat de Tonnerre, صاحقه *sâhaqah*, *sâhqah* (en berb. صعقه *sa'qah*.)

Tonte, جزاز *djezâz*, *guezâz*, جز *djezz*, *guezz*, كزّ *guezz*.

— Laine d'une Tonte, جــــزه *djezzah*, *guezzéh*.

Toque de turban, كلوطه *kalouttah* (en fr. *calotte*), pl. كلوطات *kalouttât* (en berb. تشاشيت *tachâchytt*, pl. تشوشاي *tachouchây*).

Torchon, نشّافه *neschâfah*.

Il a Tordu, برم *barram*, فتل *fetel*.

Torpille (poisson), رعــــاده *ra'âdah*.

Torrent, سيله *syléh*, *sylah*, *seylah*, سيل *séyl*, *syl*, pl. سيول

syoul, *soyoul* (en berb. ثرغـــــه *tserghah*, ثرغا *thergâ*).

Tort, باطل *bâttel*. (*V.* Erreur, Abus, Dommage.)

— Il a eu Tort بطل *battal*.

—Je leur ai fait voir qu'ils avaient Tort, اريتهم الى عندهم الباطـــل *ârayt-houm îlä a'nd-houm él-bâttel*.

— Il a fait Tort. (V. Il a causé du Dommage, il a Opprimé).

— A Tort et à travers, بالعوج وبالخلاف *bi-'l-a'oudj* ou *be-'l-khelâf*.

Tortu, Tortueux, عـــــواج *a'ouâdj*, *a'ouâg*, معوّج *ma'ouadj*. *ma'oudj*.

— Il a été Tortu, تعـــــــوّج *ta'ouadj*.

— Il a rendu Tortu, عـــــوج *a'ouadj*.

Tortue, سلحفه *selhafah*, *selhefeh*, pl. سلاحف *selâhf*, *selâhaf*; ترسه *tersah*, مقازون *maqâzoun*, افكر *éfker*, *éfkir*, فكرون *fekroun*, *fekraun* (en berb. ايفكروم *îyfekroum*, pl. ايفكر *îyfker*).

— d'eau, افكر ذاالما *éfkir dé-'l-mâ*.

—de terre, افكرالصحرى *éfkir és-sahary*.

Torture, عذاب *a'dâb*. (*Voy.* Tourment.)

Il a Torturé. (*V.* Il a Tourmenté.)

Tôt. (*V.* Bientôt, de bonne Heure, Promptement, en Hâte.)

Total (subst.), جمله *djemlah*, *djemeleh*, pl. جمل *djoumoul*.

— (adj.) كلّى *kolly*, جملى *djemely*.

Totalité, تمامه *temâméh*, *temâmah*, كماله *kemâléh*, *kemâlah*. (*V.* Total.)

— En Totalité, بتمامه *be-temâméh*, بكماله *be-kemâléh*.

Touchant (prép.), على *a'lä*.

— Quant à ce que tu m'as marqué Touchant les marchandises, وما ذكرت لى على البضايع *ou-mâ zekert l-y a'lä él-boddâya'*.

— (adj. au propre) متقرب *motqareb*. (*V.* Proche.)

— (au figuré). (*V.* Attendrissant.)

Il a Touché (au propre), مسّ *mass*, لمس *lamass*.

— (au figuré.) (*V.* Il a Attendri.)

—Ne me Touche pas, ماتمسكنى *mâ temsik-ny*, ما تلمسنى *mâ telmes-ny* (en berb. اورى طفتيرا *éoury teftarâ*).

Toujours, دايم *dâym*, دايـــمًا *dâymân* (en berb. ابدا *ébdâ*, لابدا *lébdâ*).

Toulon (v. de Fr.), طولون *Touloun*.

Toupie (à jouer), نحالـــــه *nahâlah*.

Tour (s. f.), بــــرج *bourdj*, *bourg*, pl. بروج *bouroudj*, صومعه *souma'ah*. (*V.* Fort, Minaret, Phare.)

— haute. (*V.* Donjon.)

— de tourneur (s. m.), خرط *khart*, مخرط *makharatt*.

— (circuit.) (*V.* ce mot.)

Tourbillon, نفه *neffah*.

Tourelle, بريج *bourydj*, باشوره *bâchourah*.

Tourment, جور *djeour*. (*Voy.* Torture, Douleur.)

Il a Tourmenté, عذب *a'ddab*.

— Au nom de Dieu ne me Tourmentez pas! بالله عليكم ما تعذبوني شي *bi-'llah a'lay-koum mâ ta'ddebou-ny chy!*

Il a Tourné (renversé) قلـــب *qalab*.

— (sur le tour) خرط *kharatt*.

— (fait le tour), دوّر *daouar*.

— (v n.) دار *dâr*.

— Tourne! دور (en berb. ازّى *ézzy*).

— Il s'est Tourné vers, التفت الى *éltefett ilä*.

— Il s'est Tourné vers moi, التفت الىّ *éltefett ilay-y*.

Tourneur, خراط *khorrâtt*, pl. خراطين *khorrâttyn*.

Tourterelle, يمام *yammâm*; ذكرالله *dekr-oullah* (mot à mot: Souvenir de Dieu).

Il a Toussé, سعل *sa'al*.

Tout (en généralité), كل *koll*, *koul*, جميع *djemy'*, *guemy'* (en berbère اكّ *âkk*).

— Tout (en entier), كامل *kâmel*, *kâmil*.

— J'ai compris Tout, انا فهمت كلّه *énâ fehemt koll-hou*.

— Tout homme, كلّ رجل *koll radjel*, كلّ انسان *koll énsân*.

— Tous les hommes, النّاس كلّهم *én-nâss kolle-houm*.

— Tout ce qui كلّما *kolle-mâ*, جميع ما *djemy' mâ*.

— Tout-à-coup, دغيا *daghyâ*, ظغيا *daghyâ*. (*V.* Aussitot, Soudain, Subitement.)

— Tout-à-fait, بالمرّه *bi-'l-marrah*, بالكليه *bi-'l-kollyah*, هلبة *helbét*, واصل *ouâssel*.

— Tout-Puissant, قهار *qahâr*, ضابط الكل *dâbett él-koull.*

— Toutes les fois que, كلّما *kolle-mâ.*

— Du Tout, بالكل *bi-'l-koll.*

— Tout droit دغري *doghry.*

Toutefois, لكن *lakin.* (*Voyez* Cependant.)

Toux, سعله *so'lah, se'èlah*, سعال *sou'âl* (en berbère توسوت *tsous-soutt*, تكويت *tekouyt*).

— Quinte de Toux. (*Voyez* Quinte.)

Trace, اثر *âthr, éthr, étsr*, pl. اثا *âthâr, âtsâr.*

Il a Tracé, خط *khatt.*

Traducteur, نقال *naqqâl.* (*V.* Interprête.)

Traduction, نقل *neql.* (*Voy.* Interprétation.)

Il a Traduit, نقل *neqel.* (*Voy.* Il a Interprêté.)

— en français, نقل بالفرنسيس *neqel bi-'l-fransyss.*

— en arabe, عرّب *a'arrab.*

Trafic. (*Voy.* Commerce.)

Il a Trafiqué, تجر *tadjar.* (*V.* Il a Commercé.)

Tragique, مخيف *mokhayf.*

Il a Trahi, خان *khân.*

— Il Trahira, يخون *yekhoun.*

Trahison, خيانه *khyânéh.*

Il a Traîné, جرّ *djarr, garr.*

— On m'a Traîné par les pieds, جرّوني برجلي *djarrou-ny be-re-gly-y*

Trait (ligne), خط *khatt.*

— (flèche), (*V.* ce mot.)

— Les langues des hommes sont des Traits perçans, السان بني البشر سهام *élsân beny 'l-bachar schâm.*

Il a Trait, حلب *halab.*

Il a Trait du lait, حلب *halab.*

— Il Traira, يحلب *yhaleb.*

Traité (s. masc.), شرط *chart*, pl. شروط *cheroutt, chouroutt.* (*V.* Convention.)

Il a Traité une affaire باشر *bâchar.*

— un malade, داوى *dâouâ, dâouey.*

— quelqu'un avec honneur, فضل *faddal.*

— sans égards, خاطب بغير وقر *khâttab be-ghayr oueqer.*

Traître, خاين *khâyn*, pl. خوان *kheouân.*

Trame (de tisserand), طعمه *tou'mah.*

— (complot), زربه *zerbah, zerbéh* (*V.* Conspiration.)

Le Tranchant d'un sabre, شفره *chefirah, chefiréh*, حد السيف *hadd és-séyf.*

Tranche, قطعه *qotta'ah*, برشه *berchah*, فته *fattéh*. (*V.* Morceau.)

—de viande sans os, هبره ذااللحم *habrah dé-'l-lahm.*

— de jambon, برشه من فخد متاع حلوف *berchah minn fakhd metâ' hallouf.*

Il a Tranché, قطع *qatta'a*. (*V.* Il a Coupé.)

Tranchée. (*V.* Fossé.)

Tranquille, مستريح *moustarèyh*, هانى *hâny*, متانى *metânny*, مرتح *mertah*. (*V.* Paisible.)

Il a Tranquillisé, انى *ânnä*, *ânney*. (*V.* Il a Appaisé, Il a Pacifié.)

Tranquillité, تسكين *teskyn*, هون *haoun*, هنه *henah.*

Transaction. (*V.* Accord.)

Transcription, تنسيخ *tensykh*. (*V.* Copie.)

Il a Transcrit, نقل *neqel*. (*V.* Il a Copié.)

Transe, هم *hemm*, قهاره *qehârah*. (*V.* Épouvanté.)

Il a Transféré. (*V.* Il a Transporté.)

Il a Transgressé une loi, هتك الشرع *hatak és-chera'.*

Transi, بردان *berdân, bardân.* (*V.* Froid.)

Il a Transigé, استوا *éstcouâ.* (*V.* Il s'est Accordé.)

Il a Transmis. (*V.* Il a Transporté.)

Transmission. (*V.* Transport.)

Transparent, شاف *châff.*

Transplanté, منقول *manqoul.*

Il a Transplanté un arbre, نقل الشجره *neqel és-chadjerah.*

Transport, نقله *neqléh*, نقل *neql*, تنقيل *tenqyl*, مجيبه *medjybah, meguybéh.*

— de passion, شده *cheddéh.*

— Frais de Transport, صاكه *sâkah.*

Il a Transporté, نقل *naqal, neqel*, نقل *naqqal.*

— Il Transportera, ينقل *yenqel*, ينقل *yeneqqel.*

Il a Traqué. (*V.* Il a Poursuivi.)

Travail, شغل *choughoul, choghl*, خدمه *khidméh.*

Il a Travaillé, اشتغل *échteghel*, خدم *khadam, khedem.*

—Il Travaillera, يخدم *yekhdem*.

—Il aime mieux mourir de faim que de Travailler, يرضا يموت بالجوع ولا يخدم *yorddâymout bi-'l-djou' oue-lâ yekhdem.*

Traverse, عبور *ou'bour*, مرور *mourour.*

Il a Traversé, عدى *a'adä*, مر *marr*, تعدى *te'addä*, *te'addey*, جزا *djezâ*, جز *djezz.*

— une rivière, un gué, un chemin, عبر *a'bar*, قطع *qatta'a.*

— La rivière Traverse la ville, الواد يشق المدينه *él-ouâd yeheqq él-medynéh.*

— Il Traversera, يجز *ydjouzz.*

Traversin, مخدة *mokhaddah*, *mokhaddéh*, سطرميه *souttourmyah*, اسطرميه *óustourmyah.*

Trébuchet, فخ *fakkh* (*V.* Piége, Balance.)

Trèfle (plante), نفله *neflah.*

Treillage de jardin, جنايه *djenâyéh.*

Treille, عريش *a'rych*, pl. عرايش *a'râyeh.*

Treize, ثلث عش *tselats-a'ach*, تلثعش *thlétha'ch*; ثلاثه عشر *thelâthah aehar*, ثلاث عشر *thelâth-a'ehar*, ثلاثة عشر *thelâthét-a'cher.*

Treizième, ثالث عشر *thâlith a'eher*, (fém.) ثالثه عشر *thalithét a'cher*, ثلاثعش *thelâth-a'eh.*

Tremblant, راعش *râ'ech*, *râ'ieh.*

Il a Tremblé, رعش *ra'aeh*, ارتعش *érta'ach*, ارتعد *érta'ad.*

— Il Tremblera, يرعش *yera'ch*, يرتعد *yrta'd.*

—La terre Tremble, تزلزل الارض *tezelzel él-ârd*, تزنزل الارض *tezenzel él-ârd.*

Tremblement, رعش *ra'ch*, *re'eh.* (*V.* Trémoussement.)

— de Terre زلزله *zelzeléh*, *zelzelah*, زنزله *zenzeléh*, *zenzelah.*

Tremecen (v. d'Afr.), تلمسن *Tlemsenn*, تلمسان *Tlemsân*, *Telmessân*, *Telemsân.*

Il s'est Trémoussé, هزهز *hezehezz*, تهزز *tehezzezz.*

Trémoussement, تهزيز *tehezyz.*

Trempé, مسقى *mesqy*, مشطف *moehattef.*

— Acier bien Trempé, ذكير مسكى طيب *zekyr mesqy tayeb.*

Il a Trempé, إنبل *énbel*, سقى *saqä*, *saqey*, شطف *chattaf.*

Trente, ثلاثين *tselâtsyn*, *thléthyn*, *thelâthyn.*

— Trente et un, واحد وثلاثين *ouâhhed ou-thelâthyn.*

— Trente et unième, احدى وثلاثين *âhdy ou-tselâtsyn.*

Trentième, الثلاثين *él-thelâthyn, él-tselâtsyn.*

Il a Trépigné, ذبذب *dabdab*, بحت *behatt.*

—Il Trépignera, يبحت *ybehatt.*

Très (marque du superlatif), جدّا *djiddân*, بالغايه *bil-ghâyah*, كثير *ketsyr*, قاوى *qâouy*, قباله *qebâléh, qobâlah*, بزاف *bi'z--zéf*, اقباله *âqbâlah*, بزياده *bi-zyâdah.* (*V.* Fort.)

—Tu es un Très brave homme, انت رجل مليح قباله *ént redjol melyh qobâlah.*

— Très-bon, طيب كثير *tayeb ketsyr*, طيب قباله *tayeb qobâlah.*

Trésor, كنز *konz, kanz*, خزنه *khaznah, khaznéh*, مكسب *mekseb.*

Trésorier, خزندار *khazendâr, khaznadâr*, خزناجى *khaznâdjy.* (*V.* Caissier.)

Tressaillement. (*V.* Tremblement, Frémissement.)

Il a Tressailli. (*V.* Il a Frémi, Il a Tremblé, il s'est Trémoussé.)

Tresse, ضفر *defr*, حبكه *hebkah.*

— de cheveux, حمّه *hommah*, دوابه *daouâbéh*, ضفيره *dafyrah*, ظفيره *dafyréh*, pl. ظفاير *defâyr*; جديله *djedyléh*, pl. جدايل *djedâyl.*

—Fabricant de Tresses, حبّاك *habbâk*, pl. حبّاكين *habbâkyn.*

Il a Tressé, ضفر *dafar.*

— Il Tressera, يضفر *ydfer.*

Trève, مهله ذا الحرب *mehelah dé'l-harb*, هدنه *hednah, hednéh.*

Triangle, مثلث *metsellets*, *methelleth.*

Tribade, مساحقه *massâhaqah*, سحاقه *sahâqah.*

Tribord, فتاله *fettâlah*, جانب يمين المركب *djânb ymyn él-merkeb*, جانب اليمين متاع المركب *djâneb él-yemyn metâ' él-merkeb*, قريدر اليمين *qorydor él-'yemyn*, كوريدور متاع اليمين *kourydour metâ' él-yemyn.*

Tribu, قبيله *qabylah, qabyléh*, pl. قبايل *qobâyl*; عرضى *o'rdy*, سبط *sebt*, طايفه *tâyféh.* pl. طوايف *touâyf.*

Tribunal, محكمه *mahekamah, mahkemah, mahkeméh, mahkaméh*, مجلس *medjeless, medjeliss, megless, megliss*, شرع *chera'.*

— de commerce, ارباب القبله *ârbâb él-qeblah*, قضاة البهار *qoddât-él-behâr.*

- Il a eu un procès au Tribu-

nal, خاصم فى الشرع *khâssem fy 's-cherâ.*

Tribune. (*V.* Chaire, Estrade.)

Tribut, مودّه *mouddéh*, جزيه *djezyéh*, ذمّه *domméh.* (*V.* Impôt.)

Trictrac, طوله *taoulah.*

Il a Trié, ميّز *myyezz*, نقّى *naqqä*, (*V.* Il a Choisi.)

Trinaire, ثلاثى *thoulâthy.*

Triomphe. (*V.* Victoire.)

Il a Triomphé. (*V.* Il a Vaincu.)

Tripes, دواره *douârah*, سقاط *seqâtt*, سخاطير *sakhâttir.* (*V.* Boyau.)

Triple, ثلاثه اضعاف *thelâthéh addâ'af.* (*V.* Trinaire.)

Tripoli (v. de Syrie), اطرابلس *Attrâblis*, طرابلس *Tarâbolouss*, طرابلس الشام *Tarâboloss és-Châm.*

—(v. d'Afrique), طرابلس الغرب *Tarâbolouss él-Gharb*, طابلس *Tâbeliss.*

Triste, مغموون *magmoun*, ضايق الخاطر *dâyq él-khâttr*, *déyeq él-khatter.* (*V.* Chagrin.)

— Il a été Triste. (*V.* Il s'est Attristé.)

Tristesse, ضايقة الخاطر *dâyqét él-khâtter*, ضايقة القلب *dâyqét él-qalb* (m. à m. ressserrement du cœur), (*V.* Chagrin, Spleen.)

Trituration. (*V.* Broyement.)

Il a Trituré. (*V.* Il a Broyé.)

Troc. (*V.* Échange.)

Trois, ثلاثه *tselâtsah*, *thelâthéh*, *thléthah* (fém.), ثلاث *thelâth.*

— Trois quarts, ثلاث ارباع *thelâth érbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rabâa'.*

— Trois cents, ثلاثمايه *thelâth-mâyeh*, *thelâts-mêyah*, ثلثميه *thelth-myeh*, *thelth-myah.*

— Trois mille, ثلاث الاف *thelâth élâf.*

— Trois à Trois, ثلاث ثلاث *thalâth-thalâth.*

Troisième, ثالث *thâlith*, *tsâlets*, *thâleth*, *tsâlets*; (fém.) ثالثه *thâlethéh*, *tsâletsah* (en berbère وبس ثلاثه *ouyss tselâtsah*).

Trombe, طوفان *toufân.* (*Voy.* Tourbillon.)

Trompe d'éléphant خرطم *khartem.*

— d'insecte, متك *metk.*

Il a Trompé, غاش *ghâch*, غوّش *ghaouach*, خان *khân*, زلبح *zelbah*, زلبع *zelba'*, زبلح *zebelèh.* (*Voyez* Il a Abusé.)

— Il Trompera, يزبلح *yezbelèh*, يزلبح *yzelbah*, يزلبع *yzelba'.*

— Il s'est Trompé, غلط *ghalatt.* (*V.* Il a Erré, Il s'est Abusé.)

— Il se Trompera, يغلط *yghlott.*

— Qui Trompe pour une aiguille, Trompera pour un chameau, الذى يجون فى الابرة يجون فى الجمل *allazy ydjoun fy-'l-ibreh, ydjoun fy'l-djemel.*

— L'un de nous se Trompe, واحد منا غلطان *ouâhed min-nâ ghultân.*

TROMPERIE, غش *ghouch,* خيانة *khyânéh, khyânah.* (*V.* PERFIDIE, RUSE.)

TROMPEUR, غاش *ghâch.* (*V.* TRAÎTRE, PERFIDE, RUSÉ.)

TROMPETTE, نفير *nefyr,* زرنـــه *zernah,* بـــوق *bouq,* pl. ابواق *âbouâq.*

— (celui qui sonne de la Trompette), ضارب بالبوق *dâreb be-'l-bouq,* بوّاق *beouâq, baouoūaq;* نفار *naffâr,* زرناجى *zernâdjy.*

— Il a sonné de la Trompette, ضرب بالبوق *darab be-'l-bouq.*

— Fanfare de Trompettes, نوبه *noubah, noubéh,* نوبة البوق *noubét él-bouq.*

— On a joué pour lui une fanfare de Trompettes, ضربوا لهُ النوبه بالبوق *daraboū le-ho én-noubah bi-'l-bouq;* ضربوا لهُ النوبه بالنفير *daraboū le-ho én-noubah be-'n-nefyr.*

TRONC d'arbre, جدر *djeder,* ساق الشجره *sâq és-chagueder,* djerah. (*V.* ARBRE, TIGE.)

TRONÇON. (*V.* TRANCHE.)

TRÔNE (siége royal), كـــرسى *koursy,* تخت *takht,* مصطبة *mostabéh, mastabah;* pl. مصطبات *mestabât,* مصاطب *messâtteb;* عرش *a'rch,* سريرالملك *seryr él-mulk,* منبرالسلطان *manbar és-soultân.*

— (royauté.) (*V.* ce mot.)

TROP, كثير *ketsyr,* اكثر *âkthar,* زايد *zâyd,* بزياده *be-zyâdah.*

— Ne dis pas Trop de paroles, tu t'attirerais le mépris de ceux qui te connaîtraient, لا تكن كثير الكلام فيحقروك معارفيـــك *lâ tekonn kethyr él-kelâm fa-yahqirou-k moa'refy-k.*

Il a TROQUÉ. (*V.* Il a ÉCHANGÉ.)

TROT, هرقل *herql,* تهرقيل *teherqyl,* سحق *sahq.*

Il a TROTTÉ, هرقل *herqel,* خض *khadd,* سار *sâr,* سحق *sahaq.*

— Il Trottera, يهرقل *yeherqel,* يسير *yssyr.*

TROU, نقب *neqb,* pl. نقاب *neqâb;* ثقبة *thouqbah,* نخس *nokhs,* pl. انخاس *énkhâs.* (*V.* OUVERTURE.)

TROUBLE, تخليط *tekhlytt,* pl. تخلاويط *tekhlâouytt.* (*V.* MÉLANGE,

Discorde, Dissension, Sédition.)

Troublé, مكدر mokadder.

Il a Troublé, سجس sedjess, كدر kaddar.

Il a Troué, ثقب thaqab, tsâqab. (V. Il a Percé.)

— Il Trouera, يثقب ythqôb.

Troupe, سرب serb, pl. اسراب ésrâb.

— de voleurs, سربة حرامية serbét harâmyéh.

— de soldats, جيش djyeh, pl. جيوش djyouch.

Troupeau, رعاية ra'âyah, دولة doulah.

— de gros bétail, باقر bâqer.

— de menu bétail, ضاين dâyn, غنم ghanam.

Trousseau de mariée, جهاز djehâz.

Il a Trouvé, لقا laqâ, لقى laqâ, laqey, وجد oudjed, ougued, صاب sâb.

— Il Trouvera, يلقى yelqy, يجد yedjed, ydjed, يصيب yessyb, يوجد youdjed.

— Je ne l'ai pas Trouvé, ما لقيتهُ شى mâ laqeyt-ho-chy.

—Il ne l'a pas Trouvé, ما وجدُش mâ oudjed-o-ch.

— Pourquoi te Trouves-tu ici? لاى حصلت هنا l-éy hasselt henâ?

— On y Trouve de l'eau, فية موية موجودة fy-hi mouyéh moudjoudéh (en berbère ايلان ديس اوامان îllân dyss âouâmân.)

—Comment Trouvez-vous cela? كيف هذا بان لكم kyf hadâ bân le-koum?

Truelle, جرمة djermah, ملاسة mellassah, moullassah, وشك oueehk, ملعقة mala'aqah, mela'aqah, مغرفة mogharfah, moghrefah, مسطرين mestaryn.

Truffes, ترفاس tourfâss.

Truie, ثمودة tsamoudah, خنزيرة khanzyréh, khanzyrah, حلوفة haloufah.

Truxillo (v. d'Esp.), طرجلة Tourdjellah, ترجالة Tourdjâlah.

Tsemad (station en Afriq.), الثماد ét-Tsemâd.

Tuariks (peuplades d'Afrique), توارق Touâreq; Touâriq.

Il s'est Tu; سكت sakatt.

— Tais-toi! اسكت ôskoutt!

— Taisez-vous! اسكتوا ôskotoû.

— Il se Taira, يسكت yskoutt.

Tuat (village d'Afr.), التوات ét-Touât.

Tube. (V. Tuyau.)

Tudéla (v. d'Esp.) تطيلـــــــه *Touttylah.*

Tué, قتيـــــل *qatyl*, pl. قتلا *qoutalâ*; مقتول *maqtoul.*

Il a Tué, قتل *qatal.*

Tuerie de bestiaux, مجزر *medjezzar*, مجزره *modjezzarah*, مدبح *madbah.* (*V.* Boucherie.)

Tuggourt (v. d'Afr.), نقرت *Toqort*, *Toqourt*, ثقرت *Togourt.*

Tuile, قرمود *qarmoud.*

Tumboctou. (*V.* Timboktou.)

Tumeur, نفخه *nefekhah.* (*V.* Enflure, Abcès.)

Tumulte, غوشـه *ghouchah*, شوشرة *choucherah*, تهزيز *tehzyz.* (*V.* Désordre, Bruit, Sédition.)

Tunis (v. d'Af.), تونس *Touness.*

Turban, عمامه *i'mâméh*, *e'mâmah*, *a'mâmah*, pl. عمايم *a'mâym*, *e'mâym*; شربيه *cherbyah*, شاشيه *chachyah*, طربوش *tarbouch.*

— barbaresque, شده *cheddah.*

— Toque du Turban, قاوق *qâouq.* (*V.* Toque, Bonnet.)

— Bout du Turban pendant derrière la tête, عقبه *a'qebah*, عذبه *a'debah.*

Turbot, قوبع *qoubaa.*

Turk, ترك *tourk*, pl. اتراك *âtrâk*; تركي *tourky*, عثمانلي *o'tsmânly*, *o'smanly.* (*V.* Ottoman.)

Turkestan (contrée d'Asie), تركستان *Tourkestân.*

Turquie (empire et contrée), بلاد التــــرك *belâd ét-tourk*, ملـك الاتراك *moulk él-Atrâk*, ملـك آل عثمان *moulk âl Otsmân*, الدولة العثمليه *éd-doulét él-Otsmallyéh.*

— Blé de Turquie. (*V.* Maïs.)

Tuteur, وكيل *oukyl*, pl. اوكلا *ôkelâ.*

Tutie (mat. chimique), توتيه *toutyah*, *toutyéh*, توتيا *toutyâ.*

Tuyau, قادوس *qâdouss.* (*V.* Canal.)

— de cheminée, مدخنه *modakhnah.*

— de pipe, قصيب *qaddyb.*

Tybat (n. de l.). (*V.* Tibat.)

Tyr (v. de Syr.), صور *Sour.*

Tyran, باغي *bâghy*, ظالم *dâlem*, *zâlem*, طاغي *tâghy*, ظــلام *dellâm*, *zellâm.* (*V.* Oppresseur.)

— Dieu maudit les Tyrans, لعن الله على الظالمين *la'an Allah a'lä éz zâlemyn.*

Tyrannie, ظلم *doulm*, *zoulm*, مظالم *meddâlem.* (V. Oppression.)

Il a Tyrannisé, ظلم *dalam*, *zalam.* (*V.* Il a Opprimé.)

U.

U, le son de cette lettre n'existe pas dans le langage arabe : lorsqu'il a adopté quelque mot d'une langue étrangère où cette lettre se trouve, il la remplace toujours par le son *ou* (و) : Voyez ci-après l'article W.

Ubeda (v. d'Esp.), ابده *Oubdah*.

Ulcère, دمّالة *doummâlah*, pl. دمامل *demâmel*; دملة *demléh*, قرح *qarhèh* (en berb. ثيميست *tsymmyst*). (*V* Abcès.)

— au doigt. (*V*. Panaris.)

Ulcéré, مقروح *meqrouh*, قريح *qaryh*.

Il a Ulcéré, قرح *qarah*.

Ultérieur. (*V*. Postérieur, Futur.)

Ulug-Beg, الغ بيك *Oulough-Beyg*.

Un, واحد *ouâhed* (en berbère يون *yeouenn*, *youenn*, وان *ouân*, يان *yân*, *yéân*); fém. واحده *ouâhideh*, احدى *ahdä* (en berbère يوت *youett*, يانت *yânt*, يات *yât*, *yeât*.)

— Vingt et Un, trente et Un, quarante et Un, etc. (*V*. Vingt, Trente, Quarante, etc.)

— Cent-Un, ميه و واحد *myéh ou-ouâhèd* (en berbère مية يان *myét-yân*, مايه يون *mîyah-youenn*.)

—Un à un, واحد واحدًا *ouâhed-ouâhedân*.

— Quelqu'Un (*V*. Quelque.)

— Quelques-Uns d'eux, بعضهم *ba'dd-houm*.

— Quelques-Unes d'elles, بعضها *ba'dd-hâ*.

— Une fois, مرّة *marrah*, مرّة واحده *marrah ouâhedah*, نوبه واحده *noubah ouâhedah* (en berb. مرّة يون *marrah youenn*).

— Une fois que, لمّا *lammâ*, اذ كان *iz-kân*.

— Un peu, شويه *chouyéh* (en berbère شويه *chouyah*, اشويه *âchouyah*). (*V*. Peu.)

— L'Un et l'autre. (*V*. Autre.)

— J'en enverrai Un à Alger, et l'autre à Oran, واحدهم نبعثه للجزاير واخرهم لوهران *ouâhed-*

houm neba'tse-ho li-'l-Djezâyr, ou-âkher-houm li-Ouahrân.

—Ils se sont injuriés l'Un l'autre, شتموا على بعضهم *chettemoû a'lä ba'add-houm.*

— Ils sont mécontens l'Un de l'autre, خاطرهم مصعوب من بعضهم *khattr-houm messa'oub minn ba'add-houm.*

— Ils se sont tués les Uns les autres, انقتلوا بعضهم بعض *énqate-loû ba'dd-houm ba'ad.* (*V.* Autre.)

Unanimement, بجميع الوفاق *be-djemy' él-ouafâq.*

Uni (joint). (*V.* ce mot.)

— (aplani), مملس *momelless*, مملس *memless*, معوط *mo'aouett*, *ma'ouett*, مستوى *mestouy*, fém. مستويه *mestouyah.*

— (poli), منعم *mena'em*, *me-na'am*, مسقول *masqoul.* (*V.* Poli.)

Il a Uni (il a joint). (*V.* ce mot.)

— (il a aplani), استوى *éstaouä*, ملس *melless*, عوط *a'ouatt.* (*V.* Il a Aplani.)

— (il a poli.) (*V.* ce mot.)

Vingt Unième, Trente Unième. (*V.* Vingt, Trente, etc.)

— Cent Unième, احدى و ميه *âhdy ou-myéh* (en berb. ويس مايه يون *ouyss mîyah youenn*). (*V.* Cent-unième.)

Uniforme (adj.), مساوى *mes-sâouy.* (*V.* Semblable.)

— Ils sont Uniformes dans leurs habillemens, هم كمثل بلبسهم *houm ka-mthel be-libs-houm.*

Uniformément, ساوا *sâouâ*, ساوا ساوا *sâouâ-sâouâ.*

Uniformité, شبهه *chebehah*, تسويه *tessaouyah, tessaouyéh.*

Union (jonction). (*V.* ce mot.)

— (bon accord), اجتماع *îdjti-mâ', îgtimâ'*, اتحاد *îtehâd* (*V.* Accord, Amitié, Alliance. (

Unique, احد *âhad*, fém. احدى *îhdä*, مفرد *moufered, mofred*, وحيد *ouahyd.* (*V.* Seul.)

— Dieu est le dieu Unique, الله واحد *Allah ouâhed*, الله احد *Allah âhad.*

Unitaire, محادى *mohâdy*, مواحدى *mouâhedy.*

Unité, توحيد *touahyd.*

L'Univers, الدنيا *éd-dounyâ*, *éd-denyâ*, الدونيا *éd-dounyâ*, الدنيه *éd-dounyah.*

— L'Univers habitable, المعموره *él-maamourah.*

L'Universalité, الكليه *él-kol-*

lyéh, جمعة كلها *djema'at kolle-hâ,* جمله كليه *djeméléh kollyéh.*

— des hommes, جمهور الناس *djemhour én-nâss.*

Universel, كلى *kolly,* fém. كليه *kollyéh, kollyah.*

Universellement, كليًا *kollyân.*

Uranographie, ذكر الفلك *zikr él-felek,* فهرسة النجوم *fehressét él-nedjoum, fehressét él-negoum,* زيج الكواكب *zydj él-keouâkeb.*

Urbanité. (*V.* Civilité.)

Urêtre, عرق البول *é'rq él-boul.* (*V.* Verge.)

Urgence, عجل *a'djel.* (*V.* Besoin.)

Urgent, بعجل *be-a'djel.* (*V.* Nécessaire.)

Urine, شوخ *chokh,* شاخ *châkh,* بال *bâl,* بول *boul* (en berbère ايبزدان *íybizdân*).

— Rétention d'Urine. (*V.* Rétention, Strangurie, Dysurie.)

Il a Uriné, شاخ *chakh.* (*V.* il a Pissé.)

Us. (*V.* Coutume, Usage.)

— Suivant les Us et coutumes, على عاده والقوانين *a'lä a'âdét ou-él-qaouânyn.*

Usage (utilité). (*V.* ce mot.)

— (coutume). (*V.* ce mot.)

— C'est l'Usage, هده العاده *ha-dah él-a'âdéh.*

Usbecks (n. de peuples), الازبك *él-Ouzbek.*

Usé (vieux), ملبوس *melbouss,* قديم *qadym,* بطال *battâl.*

Il a Usé (v. a.) درس *deress.*

— Il a Usé de (il s'est servi), استعمل *estaamel,* متع *meta'a.*

Usine. (*V.* Manufacture, Atelier.)

Ustensile. (*V.* Outil, Instrument, Vase, Meuble.)

Usuel, معتاد *mi'tâd.*

Usure, ربا *rebâ.*

Usurier, صاحب الربا *sâheb ér-rebâ.*

Usurpation, تمليك *temlyk.*

Il a Usurpé (une propriété), تملك *temellek*

—(un titre) تدعاله *teda'a le-ho.*

— Qui Usurpe le titre de prophête, متنبى *motanabby.*

Frère Utérin, شقيق *chaqyq.*

—Sœur Utérine, شقيقه *chaqyqah.*

Utérus. (*V.* Ventre, Matrice.)

Utile, نافع *nafé'.*

— Il a été Utile, نفع *nafa'a.*

Utilité, نفع *nefa',* نفعه *ne-fa'ah.* (*V.* Profit.)

V.

V, l'équivalent de cette lettre française n'existe pas dans l'alphabet arabe; cependant les Turcs et les Persans donnent cette prononciation au *Waw* (و) dans les mots qu'ils ont empruntés de la langue arabe. (*V.* W.)

Il Va, راح *râh*, *râha*, هورايح *houe râyh*, هوماشى *houe mâchy*. (*V.* Il est Allé.)

— Va! (imp.) رُح *rouh!* روح *rouh!* امشى *émchy!*

— Où Va-t-il? راح فاين هو *râha féyn houe?*

— Où Vas-tu? تروح فاين *terouh féyn?* فاين انت رايح *féyn ént râyh?* (en b. ارواید اد تروحد *ârouâyd âdterouhèd?*)

— Je Vais à Alger, كياروح فى جزاير *keyârouh fy Djezâyr* (en berb. ادروحا غار الجزاير *adrouhâ ghâr él-Djezâyr*).

— Je Vais à Alexandrie, نروح الى اسكندريه *nerouh îlä Iskanderyéh*.

Vacance, بطاله *battâléh*.

Vacarme, صياح *syâh*. (*Voyez* Tapage, Tumulte, Bruit, etc.)

Vache, بقره *baqarah*, *baqrah*, *begrah*, pl. بقرات *baqarât*, *begrât* (en berbère تفونست *tefounest*).

—Le Ventre de la Vache (n. de lieu en Égypte), بطن البقره *Batn él-baqarah*.

Il a Vacillé, تهزز *tehezzezz*, طاف *tâf*. (*V.* Il a Chancelé.)

Vagabond, هايم *hâym*, سايب *sâyb*, سايح *sâyh*, هارب *hâreb*.

Vague (flot), موج *maudj*, *moudj*. (*V.* Flot.)

Vaillance. (*V.* Courage.)

Vaillant, شجيع *chadjy'*, *cheguy'*. (*V.* Courageux.)

Vain (inutile). (*V.* ce mot.)

— (orgueilleux). (*V.* ce mot.)

Vaincu, مغلوب *maghloub*, مكسّر *mokasser*, مكسور *maksour*.

Il a Vaincu, غلب *ghalab*, قهر *qahar*, كسر *kassar*.

— Il a été Vaincu, انغلب *énghaleb*, انكسر *énkesser*.

Vainqueur, غالب *ghâleb*, منصور *mansour*, غازى *ghâzy*, مظفر *mozzaffer*.

Vaisseau, غليون *ghalyoun*, pl. غلايين *ghelâyn* (*Voyez* Navire).

— marchand, de charge, de transport, مركب حمله *merkeb hamuéh.*

— de guerre, فرقاطه *fergât-tah*, مركب حرب *merkeb harb.*

— Petit Vaisseau, بطاش *bat-tâch* (d'où le fr. *patache*).

— Capitaine de Vaisseau (*Voy.* Capitaine).

Vaisselle, اله *âléh*, *âlah*, pl. آلات *âlât*; اوعيه *âoua'yéh*, انا *ânâ*, انيه *ânyéh*, pl. اواني *âouâny* (*Voyez* Meubles, Ustensiles).

— de terre, فخار *fekhâr* (*Voy.* Pot, Plat, Assiette, Ecuelle).

— de métal, طوزان *touzân* (*V.* Marmite, Chaudière, Cafetière).

Valable, صحيح *sahyh*, متقبل *motqabbel*, مقبول *maqboul* (*Voy.* Convenable).

— Cette excuse est Valable, هذه العذره متقبله *hadah êl-e'drah motqabbelah.*

— Motif Valable, سبب مستحق *sebeb mostahaq.*

Valence (ville d'Esp.), بلنسيه *Balansyah*, *Belensyah*.

Valet, خدام *khaddâm*, *khod-dâm*, خديم *khadym* (*Voyez* Domestique).

— à gages, خديم بالكرا *kha-dym bi-'l-kerâ.*

— de chambre, فرّاش *far-râch.*

— d'écurie, سايس *sâys* (en berbere أعزرى *â'azry*), (*Voy.* Palefrenier).

Valeur (courage), (*V.* ce mot).

— (prix), سعر *se'er*, قيمه *qey-méh*, ثمن *tsemenn*, *themn*, حق *haqq.*

— Chose de peu de Valeur, حاجه قليله *hâdjah qalylah*, *hâguéh qalyléh.*

— Rendez-nous nos marchandises ou leur Valeur, ردّوا لنا سلعتنا او حقها *reddoû le-nâ se-la'at-nâ âou haqqe-hâ.*

— Treize aunes de drap, à quatre piastres l'aune, font une Valeur de cinquante-deux piastres, ثلاثعش ذراع ماف بسعر الدراع اربع ريالات يوجب حقهم خمسين ريال و ريالين *tselâth-a'ch derâ' melf, be-se'er êd-derâ' ârba' ryâlât, youdjeb haqqe-houm khamsyn ryâl ou-ryâléyn.*

Valide, قادر *qâder.*

Valladolid (v. d'Esp.), بلاد وليد *Belâd-ouelyd.*

Vallée, Vallon, وادى *ouâdy,* pl. اودا *âoudâ, ôudâ;* شعبه *cho'o-bah, cha'abah.*

Il a Valu, سوا *saouâ.*

— Il Vaudra, يسوى *yssaouy, yssouy, yessouü, yssouü.*

— Il Vaut, كيسوا *keyssouâ.*

— Cela Vaut dix médins, ذل يسوى عشره فضه *dol yssouü a'cherah faddah.*

— Le blé Vaut quinze piastres, القمح يسوا خمستعش ريال *él-qamèh yssouâ khamst-a'ch ryâl,* القمح سعرهُ خمسة عشر ريال *él-qamèh se'er-ho khamsét-a'cher ryâl.*

Van, مذرى *medry,* غربل *gharbel, ghirbel* (d'où le fr. *crible*), مصنف *masnaff,* مدرايه *modrâyah, medrâyéh.*

Vanité, فخره *fekhrah,* فخر *fakhr* (*Voy.* Orgueil).

Il a Vanné, ذرا *darâ.*

— Il Vannera, يذرى *ydry.*

Vanneau, بيبط *bybatt.*

Vannier, سلال *sellâl,* غرابلى *gharâbly,* حلفاجى *halfâdjy.*

Il s'est Vanté, تفخر *tefakkher.*

Vanterie (*Voy.* Vanité).

Vapeur, هوا *haouâ,* ضباب *debâb, dabâb,* بخار *bekhâr* (*Voyez* Exhalaison, Air, Brouillard).

Variation, تبدل *tebeddil* (*V.* Changement).

Il a Varié (*Voy.* Il a Changé).

— (v. n.), تبدّل *tebeddel.*

— Toute chose Varie suivant les lieux, كل شى تتبدل على قدّ المواضع *koll chy tetbeddell a'lü qadd él-mouâddè'.*

Vase (s. m.), وعى *oua'ay,* pl. اوعيه *âou'ayah, âou'ayéh;* انيه *âuyéh,* pl. انيات *âuyât.*

— (s. f.), (*Voyez* Limon).

— de nuit, محبسه *mehibsah* (*Voyez* Pot de chambre).

Vaste, واسع قوى *ouâssè' qaouy* (*Voy.* Large, Immense).

Vautour, حضايه *heddâyah,* نسر *nesr, nisr, nesser,* pl. انسر *ênsour,* نسور *noussour.*

Veau, عجل *a'adjel, a'guel,* pl. عجول *oudjoul, ougoul,* وكريف *oukryf* (en berb. اكندور *âgandour,* pl. ايكندورن *îyguendourenn*).

— Viande de Veau, لحم ذا العجل *lahm dê-'l-a'djel.*

Il a Vécu, عاش *a'âch,* حيى *hayü.*

— Qui veut Vivre tranquille

doit Vivre à l'écart des hommes, من يشا ان يعيش سالمًا فليتفرّد من الناس صامتًا *menn ychâ ânn yaych sâlemân fa-lytferred menn ên-nâss sâmetân.*

Végétal, نباتى *nebâty.*

Végétatif, منبّت *monebbett.*

Végétation, نبات *nebâtt.*

Il a Végété, نبت *nebett.*

Véhémence, شدّة *chiddéh.*

Véhément, شديد *chedyd.*

Il a Veillé, سهر *sahar*, انتبه *êntebah.*

Veine, عرق *i'rq*, pl. عروق *on'rouq.*

Velez (ville d'Afriq.), بادس *Bâdis.*

Velours, قطيفة *qattifah, qattyféh*, قظيفة *qaddyfah.*

Velu, شعرانى *cha'arâny.*

Vendange, قطفة *qatfah, qatféh*, قطف *qetf*, قطاف *qettâf.*

Il a Vendangé, قطف *qattaf.*

Vendangeur, قطاف *qattâf.*

Vendredi, يوم الجمعه *yom êl-djouma'ah, youm él-guema'ah, yaum êl-gouma'ah*, الجمعه *êl-djouma'ah, êl-gouma'ah.*

Il a Vendu, باع *bâa'*, بيع *beya'.*

— Il s'est Vendu, تبيّع *tebyya'.*

— Le riz se Vend deux écus le boisseau, الرز يتبيّع بشكوطين الاردب *êr-rouzz yetbyya' be-chqonttéyn êl-ârdeb.*

— Denrée qui se Vend bien, حمّار السوق *hammâr ês-souq* (m. à m. l'ânier du marché).

Vénéneux (*Voy.* Venimeux).

Vénérable, Vénéré, محترم *mohaterem*, موقر *mouaqqer.*

Vénération, وقر *ouqer, oueqr* (*Voyez* Respect).

Il a Vénéré, وقّر *ouaqqar* (*V.* Il a Respecté).

Il a Vengé, انتقم *ênteqem.*

— Il s'est Vengé, استنقم *éstanqem.*

— Je me Vengerai de l'affront qu'il m'a fait, استنقم منه على البخسه الذى بخصنى *êstenqem min-ho a'lä êl-bakhsah âllazy-bakhas-ny.*

Vengeance, إنتقام *întiqâm*, نقمه *neqméh.*

Venimeux, سمّى *semmy*, سامّ *sâmm.*

Venin, سمّ *semm.*

Venise (v. d'Italie), بندقيه *Bendeqyah, Bendeqyéh.*

Vénitien, بندقى *bendeqy.*

VENT, ريح *ryhh*, pl. رياح *ryâh*; هوا *haouâ*.

—contraire, ريح على قدّه *ryhh a'lä qaddéh*.

— bon, favorable, ريح طيب *ryhh tayeb*.

— violent, ريح شديد *ryhh chedyd*, ريح عاصف *ryhh a'âssif*.

—Le Vent d'est, شرقى *cherqy*, *charqy*.

— du nord (*Voyez* NORD).

— de l'ouest (*Voyez* OUEST).

— du midi ou du sud, شيلى *chyly*, جنوبى *djenouby* (*V.* SUD, MIDI).

— du nord-est, برّانى *berrâny* (*Voyez* NORD).

— du sud-est (*Voyez* SUD).

— du nord-ouest, شرش *cherch* (*Voy.* NORD).

— du sud-ouest (*Voyez* SUD).

— Il fait beaucoup de Vent, ريح بيكون قوى *ryhh biekoun qaouy*.

— Le Vent s'est apaisé, غلنت الريح *ghalenét êr-ryh*, غلن الريح *ghalenn êr-ryh*.

— Par ce Vent nous n'avons pu aborder, بهذه الريح ما قدرنا شى نسمّط *be-hadah êr-ryh mâ qadarnâ-chy nessemmett*.

VENTE, بيع *bya'*, *beya'*.

— publique, دلالة *delâlah*.

— La Vente va bien, سوق حامى *souq hâmy* (m. à m. le marché est chaud).

— La Vente va mal, كساد كبير *kessâd kebyr*.

VENTRE, بطن *botn*, *batn*, pl. بطون *bottoun*; بدن *beden* (d'où le mot fr. *bedaine*), (en berb. تعبوظ *ta'abboudd*, pl. طعّبوظين *ta'abbouddyn*), (*Voyez* ABDOMEN).

— Mal de Ventre, وجع البطن *oudja' êl-batn*.

— Le Ventre me fait mal, جوفى وجع *djouf-y ouadja'*, وجع لى الجوف *oudja' l-y êl-djouf*.

— Constipation du Ventre, قبض البطن *qebd êl-batn*, عصمه *a'smah* (en berb. تعصر تعبوظ *ta'assar ta'abboud*).

— Cours de Ventre, انسهال البطن *însihâl êl-botn* (en berbere تحلول تعبوظ *tahloul ta'abboudd*).

VENTRU, ابو بطن *âbou-botn*, ابو كرش *âbou-kerch*.

Il est VENU, جا *djâ*, *gâ*.

— Il Viendra, يجى *ydjy*, *yguy*.

— D'où Viens-tu? كنتنى من حين *konty min-héyn?* من حين كينتى *min-héyn konty?* (en berb. انيدا تقيت *ânydâ teqqyt?*)

— D'où Venez-vous? كنتوا من حين *kontoû min-héyn?*

— Je Viens de Tunis, كياجى من تونس *keyâdjy min Tounes* (en berb. اوسكتى تونس *ôussegty Touness*).

— Tu Viendras tel jour que tu voudras, تجى اى يوم اردت *te-djy êy youm âredet.*

Venue (s. f.), جى *djy, djey.*

Vénus (planète), زهره *Zaharah, Zohoréh.*

Ver, دود *doud*, pl. ديدان *dydân*; دوده *doudah*, سوس *souss* (en b. ثوكه *tsaoughah*, pl. ثيوكيويين *tsyoug-guyouyyn*).

— à soie, دود ذا الحرير *doud dê-'l-haryr.*

— pour la pêche, دودة الصيد *doudét ês-syd*, pl. ديدان *dydân* (en berb. ابكوج *âbgoudj*).

— Rongé de Vers, مدود *me-doud.*

— Il a été rongé de Vers, ادود *êdouad.*

— Il a engendré des Vers, دوّد *daouad.*

Véra (v. d'Esp.), بيره *Byrah, Béyreh.*

Véracité, صدق *sidq* (*Voyez* Sincérité).

— Qui est connu pour sa Véracité fait passer un mensonge, mais qui est reconnu pour menteur ne fera pas croire une vérité, من عرف بالصدق جاز كذبه من عرف بالكذب لم يجز صدقه *minn o'ref bê-'s-sidq djâz kedib-ho, minn o'ref bê-'l-kadib lam ydjaz sidq-ho.*

Verd (*Voyez* Vert).

Verdatre, متخضر *motkhad-der.*

Il a **Verdi** (v. a.), خضّر *khad-dar.*

—(v. n.), اخضرّ *êkhdarr*, اخضارّ *êkhdârr.*

Verdure, خضوره *khoddourah.*

Verge (baguette), عصا *a'assâ*, قضيب *qaddyb.*

— virile, زبر *zobr*, زب *zob*, زبّ *zobb*, pl. ازباب *âzbâb, êzbâb.*

Vergette, ممسحه *memsah-hah.*

Vergue, قريه *qaryah, qoryah*, ميزان *myzân*, ميزانه *myzânéh*, بجيه *badjyah*, سرن *serenn*, لنطينه *lentynah* (*Voyez* Antenne).

Véridique, حقيقى *haqyqy*, صديق *sadyq*, امين *âmynn*, صافى *sâfy* (*Voyez* Sincère).

Vérification, تصحيح *tas-hyh.*

Il a VÉRIFIÉ, بـيّن *bayyann*, ثبت *tsabatt*, قرّر *qarar*.

VÉRITABLE, حقيـــق *haqyq*, صحيح *sahyh* (*Voyez* VRAI).

VÉRITÉ, صدق *sidq*, *sodq*, حقّه *haqqah*, *haqqéh*, حقيقه *haqyéh*, *haqyqah*, حقّ *haqq*, صحه *sihhah*, *sahhah*.

— En Vérité, بالحقّ *bil-haqq*.

VERJUS, حصرم *hasram*, *hasrem*.

VERMEIL (adj.), (*V.* ROUGE, VERMILLON).

VERMICELLE, فداوش *fedâouch* (en esp. *fideos*), فداويـــش *fedâouych*.

VERMILLON (s. m.), قرمز *qermez*.

— Qui est de la couleur du Vermillon, قرمزى *qermezy* (d'où notre mot *cramoisy*).

VERMOULU, مدود *medoud*.

Il a VERNI, طلى *talä*.

VERNIS, صندروس *senderous*, طلا *telâ*.

VÉROLÉ, مـبـارك *mobârek*, صفرا *sofrâ*, حبّ فرنجى *hebb frandjy*, *hebb franguy* (m. à m. graine franque), (*Voy.* Maladie).

— Petite Vérole, جدرى *djedry*, *djidry*, *guedrey*, دا الجدرى *dâ êl-djedry* (en berb. تزرزايت *tazerzâytt*).

— Attaqué de la petite Vérole, مجدور *medjedour*, *megdour*.

VERRE, جزاز *djezâz*, *guezâz*, قزاز *qezâz*.

— à patte, كاس *kâss*, *kess*, pl. كيسان *kyssân* (*V.* CALICE).

— à boire, جزاز *djezâz*, كوز *kouz*, قبايه *qabâyah*, قبّايه *qobbâyéh*, قداح *qadâh*, قدح *qadah*, pl. قـدوح *qoudouh*; طاس *tâss*, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; ميراز *meyrâz*.

VERROTERIE, عقيق *a'qyq* (*V.* Perle de verre).

VERROU, زكروم *zekeroum*, ضبّه *dabbéh*, تربـيزه *terbyzah*.

VERRUE, برّقوش *berreqouch*.

VERS (prép.), عند *aand*, الى *ilä*, فى *fy* (*V.* A (prép.), AUPRÈS).

— Vers le soir, عند المسا *a'nd êl-massâ*.

— Je me mis en marche Vers la ville, انا كنت ماشى الى المدينه *énâ kont mâchy ilä 'l-medynéh*.

— (s. m.), شعار *che'âr*, نظم *nezm*.

— Mètre d'un Vers, قافيه *qâfyéh*, ميزان *myzân*.

Il a VERSÉ (v. a.), صبّ *sabb*, كبّ *kabb*, *kebb*.

— (v. n.), بزع *beza'* (*Voy.* Il est TOMBÉ).

— Il Versera, يكب ykobb, yekebb.

— Il a Versé le sang, شفك الدم chefek êd-damm.

Le Verseau (signe du zodiaque), برج الدلو bourdj êd-delou.

Vert (adj., de couleur), اخضر âkhdar, pl. خضور khouddour; fem. خضرا khoddrá, pl. خضرات khoddrât (en b. ازكزاو âzegzâou).

—(subst., fourrage printanier), (Voy. Fourrage).

— Il a mis un cheval au Vert, ربع reba'a.

— Mets mon cheval au Vert! أربع عودي érba' a'oud-y!

Vert-de-Gris, جنزار djenzâr.

Vertèbres, سنسول ذا الظهر sensol dê-'d-dahar (Voy. Articulation, Jointure).

Vertical, منقوس menqouss.

Vertu, فضل fâdl, فضلة fadlah, fadléh, فضيلة faddylah, faddyléh, pl. فضايل foddâyl.

— Fuyez le vice, et attachez-vous à la Vertu! يا انتوا تبعدوا عن الخطا و تتقربوا للفضيلة yâ êntoû tebâ'adoû a'nn êl-khettâ, ou-tetqarreboû li-'l-faddyléh!

— En Vertu de, بحسب be-hisb, بموجب be-moudjeb.

Vertueux, فضيل faddyl, فاضل fâddel, صاحب الفاضيلة sâheb êl-fâddyléh, ذو الفضل zou-'l-fadl, صديق sadyq, pl. صديقين sadyqyn.

Vessie, مثانه methânéh, metsânah, pl. نبابل nebâbel; بيت البول béyt êl-boul, نبولة neboulah (en berb. اللمبولت êl-lemboult).

Veste, صدرية sadryah, sedryah, pl. صداري sadâry, قميص qamyss, منصورية manssouryah.

— Veste sans manches, كسا kissâ, جبدلي djebadoly (Voyez Gilet).

Vestibule, دهليس dehlyss, سطوان sattouân, بوابة beouâbéh, مدخل medkhal, سكيفة sekyfah, pl. سكايف sekâyf.

Vestige, اثر âthar, âtsar, pl. اثور outhour, outsour, اثار âthâr, âtsâr (Voyez Trace).

Vêtement, اللباس îlbâss, ثوب thouab, tsouab, pl. ثياب thyâb, tsyâb (V. Habit, Habillement).

Vétérinaire (V. Maréchal).

Vêtu, ملبس molebbess.

Il a Vêtu (v. a.), لبس lebbess.

Veuf, ارمل ârmel, pl. ارامل ârâmel (en b. اولاش غورس تمطوت oulâch ghours tamettoutt; m. à m. auquel n'est plus de femme).

VEUVE, ارملة ârmelah, plur. ارامله ârâmelah; هجّالة heddjâlah (en berb. تهجالت tahadjâlt, pl. توحاجال touhâdjâl).

Il a VEXÉ, ظلم zalam, نحس nahass (Voy. Il a OPPRIMÉ, Il a TYRANNISÉ, Il a TOURMENTÉ).

VIAGER (Voyez VIE).

VIANDE, لحم lahm, laham, pl. لحام lahâm; اللحم él-ham, pl. اللحام él-hâm (en berb. اكسوم âgsoum).

— bouillie (Voyez BOUILLI).

— rôtie (Voyez RÔTI).

— de bœuf (Voyez BŒUF).

— de mouton (Voy. MOUTON).

— de porc, لحم ذا الحلوف lahm dê-'l-hallouf.

— Tranche de Viande sans os, هبرة ذا اللحم hebrah dê-'l-lahm.

VICAIRE, وكيل oukyl, خليفه khalyféh.

VICE, خطا khettâ, pl. خطايا khettâyâ.

VICIEUX, خاطى khâtty, مخطى mokhatty.

VICTIME, مدبّح modabbah.

VICTOIRE, غلبة ghalabah, نصر nasr, غلب ghalb, نصرة noussrah, nassrah (en b. غلبتن ghalbentenn).

— La porte de la Victoire, au Kaire (Voyez PORTE).

VICTORIEUX (V. VAINQUEUR).

VIDANGEUR, صرباتى sarabâty.

VIDE, خالى khâly, خاوى khâouy, فارغ fâregh.

Il a VIDÉ, فرّغ farragh.

VIE (état de l'être vivant), حياه hayâh, حياة hayât (en b. روح rouh).

— (durée de la vie), عيش a'ych, عمر ou'mr, ou'mer, a'mr.

— (manière de vivre), معيش ma'ych.

— Sur ma Vie! وحياتى ou-hayât-y! على حياتى a'lâ hayât-y!

— Il y va de ta Vie, حياتك فى الميدان hayât-ak fy-'l-mey-dân.

— Je ne l'oublierai de ma Vie! انا عمرى ما انسيه ênâ a'mry mâ ênsy-ho.

— Toute la Vie, طول العمر toul êl-a'mr, طول عمر toul a'mr.

— Propriété à Vie, ملك طول عمر moulk toul a'mr.

VIEILLARD, اختيار îkhtyâr, كبير kebyr, شايب chêyb, شيخ chêykh, pl. شيوخ cheyoukh, chouyoukh; مشايخ mechâykh (en berb. امغار âmghâr, pl. امغاران îmghârân).

VIEILLE (Voyez VIEUX).

VIEILLESSE, شيب chéyb, شيوخه chyoukhah.

— Accablé de Vieillesse, شارف *châref*, *chârif*.

Il a VIEILLI (en parlant des hommes), شاب *châb*, شاخ *châkh*.

— (en parlant des choses), قدم *qadam*.

— Il a bien Vieilli depuis deux années, من سنتين شاخ كثير *minn senéteyn châkh ketsyr*..

— Lorsque mon habit sera Vieilli tu m'en acheteras un autre, لمّا تقدم ثوبى تشترى ليلى غيرهُ *lammâ teqdem tsouaby techtery ly-ly ghayr-ho*.

VIERGE, بكر *bekr*, بكره *bekrah*, عذرى *a'drä*, عذرا *a'drâ* (en berb. تعزريت *taazryt*, pl. تعزريين *taazryyn*).

— La Vierge (signe du zodiaque), برج العذرا *bourdj êl-a'adrâ*.

— La Vierge Marie (*V.* MARIE).

VIEUX (en parlant d'un homme), (*Voyez* VIEILLARD).

— (en parlant des choses), قديم *qadym*, *qedym*, عتيق *a'tyq*.

— Vieille femme, عجوز *a'djouz*, *a'gouz*, pl. عجايز *a'djâyz*, *a'gâyz*; عكوز *a'gouz* (en b. تمغرت *tameghart*, pl. تمغارين *tameghâryn*).

VIF (vivant), حى *hayy*.

— (alerte), نشيط *nechytt*.

VIGILANCE, حرص *hers*, حذر *hedr*.

VIGILANT, حاذر *hâder*, حريص *haryss*.

— Il a été Vigilant, حرص *haress*, حذر *hadar*.

VIGNE, كرم *kerm*, pl. كروم *kouroum*, *keroum*; داليه *dâlyah* (en b. ثاره *tsârah*, pl. ثيريوه *tsyryouah*).

VIGNERON, كرّام *kerrâm*.

VIGOUREUX (*Voyez* ROBUSTE).

VIGUEUR, قوه *qouéh*, قويّه *qouyyéh* (*Voyez* FORCE).

VIL, ذليل *delyl*, حقير *haqyr*, زميم *zamym* (*Voy.* MÉPRISABLE).

— A Vil Prix (*Voyez* PRIX).

VILAIN, وحش *ouehech*, فاحش *fâhch*, قبيح *qabyh*, مسيخ *mossykh*.

VILEBREQUIN, مثقب *mitsqab*, مشعاب *mecha'âb*.

VILENIE, قباحه *qobâhah*.

VILLAGE, دشره *decherah*, كفر *kafr*, pl. كفور *kofour*; دوار *douâr*, قريه *qoryah*, pl. قرى *qorä* (en b. تدّرت *taddart*, pl. تودّار *touaddâr*).

VILLE, مدينه *medynéh*, *medynah*, pl. مدينات *medynât*, مداين *modâyn*; بلاد *belâd*, بلد *beled*, plur. بلدان *boldân* (en berbere تمدينت *tamdynt*, pl. تمدينين *tamdynyn*).

— capitale, بلد التخت *beled êt-takht*, راس البلد *râss êl-beled*, امّ المداين *ôumm êl-modâyn*, منبر *manbar* (*V.* MÉTROPOLE).

— Il est à la Ville, هو فى المدينه *houe fy-'l-medynéh.*

VIN, خمر *khamr, khemr*, نبيد *nebyd*, شراب *chorâb, cherâb.*

— Marchand de Vin, خمّار *khammâr.*

— Les terrains frais produisent de bons Vins, المواضع الطريين يطيبوا النبيد *êl-mouâddè' êt-taryyn yttayboû ên-nebyd.*

— L'excès du Vin abrutit, بكثره الشراب توحش العقل *be-ketsyréh ês-chorâb teouahech êl-a'ql.*

VINAIGRE, خلّ *khall.*

— de vin, خلّ نبيد *khall-nebyd.*

— de dattes, خلّ تمر *khall-thamr.*

VINAIGRIER, خلّال *khallâl.*

VINGT, عشرين *a'cheryn.*

— Vingt-et-un, واحد وعشرين *ouâhed ou-a'cherynn.*

— Vingt-deux, اثنين وعشرين *êthnéyn ou-a'cherynn.*

— J'ai Vingt ans, عندى عشرين سنه *a'nd-y a'cheryn senéh.*

VINGTIÈME (m. et f.), العشرين *êl-a'cheryn.*

VINGT-UNIÈME, الحادى وعشرين *êl-hâdy ou-a'cherynn.*

Il a VIOLÉ, هتك *hatak.*

VIOLENCE, شدّه *cheddéh.*

— (contrainte), قهر *qaher, qe-her*, غصيبه *ghassybéh* (*V.* FORCE, CONTRAINTE).

VIOLENT, شديد *chedyd.*

Il a VIOLENTÉ, غصب *ghassab* (*V.* Il a FORCÉ, Il a CONTRAINT).

VIOLET, بنفسجى *benafsedjy, benafseguy*, مرّ *morr.*

VIOLETTE (fleur), بنفسج *benef-sedj, benafseg*, بنفسك *benafsek*, بنفسك *benafseg.*

VIOLON, كمنجه *kemindjah, ke-mendjéh, kemanguéh*, رباب *rebâb.*

VIPÈRE, افعه *âfa'h*, لفعة *le-fa'ah*, حنش *hinch, hench, hanech*, حيه *hayéh.*

VIRGINAL, بكرى *bekry.*

VIRGINITÉ, بكاره *bekâréh*

VIRIL, رجلى *radjely, raguely.*

— L'âge Viril, البلوغ *êl-be-lough.*

VIRILITÉ, رجله *radjeléh, ra-gueléh.*

VIRTUOSE, صاحب الصوت *sâheb ês-soutt.*

VIS-A-VIS, قدام *qoddâm*, بين يدى *bayn yday.*

— Il se tint debout Vis-à-Vis du prince, قام بين يدى الامير *qâm bayn yday êl-êmyr.*

Visage, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouh*; وج *oudj*, وچ *outch*, وش *ouch* (en berb. اود *ôude*, pl. ادماون *ôudemâouenn*).

— Visage laid, كمّاره *kemmârah*, خنشوش *khanchouch.*

Viscères (*Voyez* Entrailles).

Il a Visé, نوى *naouä*, عين *a'yenn.*

Visible, ظهور *dehour.*

Visir, وزير *ouezyr*, pl. وزرا *ouezerâ*; أستاد *ôustâd.*

Visite, زيارة *zyârah.*

Il a Visité, زار *zâr.*

— Il Visitera, يزور *yzour.*

— Je suis venu vous Visiter, جيت باش نزوركم *djyt bâch nezour-koum.*

Vite (adj.), (*V.* Leste, Rapide).

— (adv.), بالزربه *be'z-zerbah*, بالعجل *be-'l-a'adjel*, *be-'l-a'guel*, دغيا *daghyâ*, طغيا *daghyâ*, قوام *qaouâm*, بسرعه *be-ssera'ah*, بعجل *be-a'djel*, *be-a'guel*, فى ساعه *fy sâ'ah* (*Voyez* Promptement).

— Ne vas pas si Vite! على مهلك *a'lä mehal-ak.*

Vitesse (*Voy.* Promptitude).

Vitre, ورقه ذا الزاج *ouerqah dê-'z-zâdj* (m. à m. feuille de verre), جزاز *djezâz*, *guezâz*, قزاز *qezâz*, زاج *zâdj*, زجاج *zedjâdj.*

Vitrier, بياع البلار *byâ'a êl-bellâr.*

Vitriol, زاج *zâdj*, جاز *djâz*, بارودية *bâroudyah.*

Vivacité, نشاطه *nechâttah*, *nechâttéh.*

Vivant, عايش *a'âych*, حىّ *hayy*, موجد *moudjed*, *moudjoud.*

Vivement, بشدّه *be-cheddéh*, بنشاطه *be-nechâttéh.*

Vivier, حوض *haoudd* (*Voyez* Bassin, Piscine, Réservoir).

Vivres (*V.* Nourriture, Munitions de bouche, Provision).

Vocabulaire (*Voy.* Dictionnaire).

Vœu, دعاه *do'âh*, وقف *ouaqf*, pl. وقوف *ouqouf.*

— Nous faisons des Vœux pour votre vie, احنا داعيين بحياتكم *êhnâ dâ'yyn be-hâyat-koum.*

Il a Vogué, ركب البحر *rakeb êl-bahar.*

Voici, ها *hâ*, راه *râh.*

— Me Voici, راهى *râh-y.*

— Le Voici, هاهو *hâ-hou*, *ha-*

houe, راه هو *râh-hou*, راه واقف *râh ouâqif*.

— La Voici, ها ها *hâ-hâ*, راه ها *râh-hâ*, راه هي *râh-hya*.

— Nous Voici, راهنا *râh-nâ*.

— Les Voici, راه هم *râh-houm*.

— Voici qu'il vient, راه ماجي *râh mâdjy*.

— Le Voici qui entre, راه داخل *râh dâkhel*.

Voie (*V*. Chemin, Moyen).

Voila, هواذا *houâ-dâ*, هذا هو *hadâ houe*, هاهُ *hâ-ho* (*V*. Voici).

— Le Voilà qui sort, راه خارج *râh khâredj*.

Voile, ستر *sitr*, ستاره *setârah*, (d'où notre mot *store*).

— de femme, برقع *borqeu'*, *borqo'*, برقعه *borqo'h*, pl. براقع *berâqè'*; كنبوش *kenbouch*.

— de navire, قلع *qala'a, qela'a*, pl. قلوع *qelou'*, *qoulou'*, *qelou'a*.

— Il a largué la Voile, حلّ القلع *hall êl-qela'a*.

— Il a mis à la Voile, سافر *sâfer*.

— Mettras-tu bientôt à la Voile? انت قريب شي تسافر *ênte qaryb-chy tessâfer?*

Il a Voilé, ستر *satar*.

Voisin, جار *djâr*, fém. جاره *djâréh*; pl. masc. جيران *djyrân*, pl. fem. جارات *djârât*; قريب *qaryb*, قارب *qâreb* (en berb. جاور *djâour*, fém. تجارت *tadjârét*; pl. masc. جيران *djyrân*; pl. fém. تجيرتن *tedjyrâtenn*).

— Comment se porte votre Voisin? كيف حال قريبكم *keyf hâl qaryb-koum?*

Voiture, عرابه *a'arâbah*, كدش *koudech*, *kidich*.

Voix, صوت *sout*, *saut*, رنّه *rennah*, *rennéh*, حش *hach*, *hech* (en berb. دالحس *dêlhass*).

— Voix perçante, صوت ناطح *sout nâttih*.

Vol (d'oiseau), طير *tayr*.

— (larçin), سرق *serq*, *sirq*, سرقه *sarqah*, *serqah*, لصاص *lessâss*, لصوصيه *lessoussyéh*.

Volatile (subst.), طير *téyr*, *tayr*, pl. طيور (*Voy*. Oiseau).

Volcan, جبل النار *djebel ênnâr*, بركان *bourkân*.

Il a Volé (avec des ailes), طار *târ*.

— (dérobé), سرق *saraq*, *sereq*, لصّ *lass*.

— Il Volera, يطير *yttyr*.

— Qui Vole un œuf Vole un bœuf, الذي يسرق بيضه يسرق بقره

âllazy ysreq bayddah ysreq baqarah.

Voleur, سارق *sâreq*, *sâriq*; سرّاق *serrâq*, لصّ *less* (en grec ληστης), pl. لصوص *lessouss*, *loussouss*, الصاص *êlsâss*; شفّار *cheffâr*, حرامي *harâmy*, pl. حراميه *harâmyéh*, *harâmyah* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خيّان *khouy-yân*), (Voyez Brigand, Filou, Larron).

— Lieu infesté de Voleurs, ملصّه *malassah*.

Voleuse, لصه *lessah*, plur. لصات *lessât*.

Volière, قفس *qafes*, *qafas*.

Volonté, مراد *morâd*, اراده *ârâdéh*, مشيه *mechyah*, اختيار *îkhtyâr*, غرض *gharad*.

— Que ta Volonté soit faite! يكن مشيتك *yekoun mechyt-ak!*

— La Volonté de Dieu soit faite! ما شا الله *mâ châ Allah!*

Volontiers, طيب *tayeb*, على راسى و عينى *a'lä rass-y ou a'yny-y* (m. à m. sur ma tête et sur mes yeux), ملح *melèh*.

Volume (livre), مجلد *medjeled* (Voyez Livre, Tome).

Volupté (Voyez Plaisir, Delice).

Voluptueux (Voy. Débauché, Impudique).

Il a Vomi, أستفرغ *êstefragh*, تقيّ *teqeyä*.

Vomissement, قيّ *qayy*, *qyy*.

Voracité, بلع *bela'*.

Votre, كم *koum*, لكم *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, امتاعكم *êmtâ'-koum*, متاعكم *metâ'-koum*, بتاعكم *betâ'-koum*.

Il a Voulu, راد *râd*, اراد *ârâd*, شا *châ*, طلب *taleb*, حبّ *hobb*.

— Il Voudra, يريد *yryd*, يشا *ychâ*, يحبّ *yohobb*.

— Dieu fait ce qu'il Veut, الله يفعل ما يشا *Allah yfa'al mâ ychâ*.

Vous, انتم *êntoum*, انتما *êntoumâ*, انتوا *êntoû* (en berbere كونوى *kounouy*).

— (régime), كم *koum*.

— Vous les avez battus, ضربتوهم *darabtou-houm*.

— On Vous a battus, ضربوكم *darabou-koum*.

Voute, قنطره *qantarah*, قبّه *qobbah*, *qoubbéh*, كمره *kamerah*, كمر *kemer* (en grec καμερα).

Vouté, مكمّر *mokemmer*, احدب *âhdeb*.

Voyage, سفره *sofrah*, *sefrah*,

سفر *safar, sefer,* رحل *rahal,* ارتحال *îrtihâl,* سياحه *syâhah,* مسافره *messâferéh.*

— Provision de Voyage, عوين *a'ouyn* (*Voyez* PROVISION).

— Bon Voyage! سفر امبارك *sefer êmbârek!*

Il a VOYAGÉ, سفر *safar,* سافر *sâfer.*

VOYAGEUR, سيّاح *seyyâh,* مسافر *mossâfer.*

VOYELLE, حركه *harakah,* pl. حركات *harakât.*

VRAI, حقيق *haqyq,* حقّ *haqq,* صحيح *sahhyh,* صاح *sâh* (*Voyez* VÉRITABLE).

— Homme Vrai, صديق *sadyq* (*Voyez* VÉRIDIQUE).

— Le Vrai (*Voyez* VÉRITÉ).

— Cela est Vrai, حذا حقّ *hadâ haqq.*

— Il est Vrai que, بالحقّ ان *bi-'l-haqq ênn.*

— Cette chose paraît Vraie, بيان ان هذا الشئ حقّ *beyân ênn hadâ ês-chy haqq.*

— Vrai principe, قاعد صحيح *qâ'id sahyh.*

VRAIMENT, بالصحيح *be-'s-sahhyh* (*Voyez* En Vérité).

VRAISEMBLABLE, قابل *qâbil,* معقول *ma'qoul,* محتمل *mohtemil,* ظاهر *dâher.*

VRAISEMBLABLEMENT, باحتمال *be-îhtimâl,* على الظاهر *a'lä êd-dâher,* احتمالاً *îhtimâlânn.*

VRAISEMBLANCE, احتمال *îhtimâl,* نظاراً *nadârân, nezzârân.*

VRILLE, بريمه *berryméh* (*Voyez* TARIÈRE).

Il a VU, شاف *châf,* راى *râä,* نظر *nadder* (*Voyez* Il a REGARDÉ).

— Vu que, بسبب *be-sebeb,* لاجل ان *li-âdjel ênn.*

VUE (s. f., sens), راى *rây,* بصر *besr, bassar,* شوف *chouf,* نظر *nadr, nedr* (en berbere ايسڭى *îssegguy*).

— (projet), نيه *nyéh,* مراد *morâd.*

— Dans mes Vues, فى مرادى *fy morâd-y.*

VULGAIRE, معموم *ma'amoum,* معروف *ma'rouf.*

— Le Vulgaire, ساير الناس *sâyr ên-nâss* (*Voy.* Le COMMUN des hommes).

VULVE, كوس *kouss,* كس *koss,* pl. اكساس *âksâss, êksâss;* فمّ الفرج *foumm êl-ferdj, foumm êl-ferg.*

W

W, cette lettre, que nous avons empruntée à l'alphabet anglais, est parfaitement rendue par le *ouaou* ou *waw* (و) des Arabes, sixième lettre de leur ancien alphabet, vingt-sixième de leur alphabet moderne, et vingt-septième du moghrebin.

Consonne devant une voyelle, le *waw* se prononce alors comme le W anglais dans *Washington*, *Williams*; devant une consonne au contraire il devient lui-même voyelle, et a le son de notre ou, dans *cou*, *bout*, *loup*, *sous*, etc.

Wady-Khaznadjy (petite rivière près d'Alger), وادى خزناجى *Ouâdy-Khaznâdjy.*

Waguin (tribu de Berberes), بنى واقين *Beny-Ouâqyn*, *Beny-Ouâguyn*, اولاد واقين *Aoulâd-Waqyn*, *Aoulâd-Ouâguyn.*

Wahabites (tribus de l'Arabie), عرب الوهب *A'rab êl-Ouahab.*

Wahran (*Voy.* Oran).

Walid (n. pr.), وليد *Oualyd*, الوليد *êl-Oualyd.*

Waset (nom de ville de la Mésopotamie), واسط *Ouâssett.*

Wathek (n. pr.), واثق *Ouâtheq*, الواثق *êl-Ouâtseq.*

Welilah (ville d'Afrique), ويلى *Ouelylä.*

Weragah (tribu d'Afrique), وراغه *Ouerâghah.*

— Natif de cette tribu, وراغى *ouerâghy*, *ourâghy.*

Wlad-Ibrahim (tribu de Berberes), اولاد ابراهيم *Aoulâd-Ibrâhym*, بنى ابراهيم *Beny-Ibrâhym.*

Wlad-Sesin (tribu de Berberes), اولاد سسين *Aoulâd-Sessyn*, بنى سسين *Beny-Sessyn.*

Wlad-Waguin (*V.* Waguin).

Wlêd-Mandil (tribu de l'Algérie), ولاد مندل *Oulêd-Mendil.*

Wlid (montagne d'Afrique), بن وليد *Ben-Oulyd.*

N. B. On cherchera par OU les mots qu'on ne trouvera pas au W.

X

La lettre X n'existe pas dans l'alphabet des arabes : ils pourraient cependant l'exprimer par la réunion des lettres كس (KS) ou قس (QS), كص (KS) ou قص (QS); mais dans tous les mots étrangers adoptés par eux, et dans lesquels se trouve cette lettre, ils l'ont toujours rendue par سك (SK), en renversant l'ordre des articulations; exemples : ALEXANDRE, اسكندر *Iskander;* ALEXANDRIE, اسكندريه *Iskandéryéh;* ALEXANDRETTE, اسكندرونه *Iskanderounah*, etc.

A notre tour nous avons rendu par la lettre double X, les deux lettres KS ou QS dans les mots que nous avons empruntés aux Arabes; exemple : الاقصير *él-êqsyr*, dont nous avons fait *élixir*.

XABEA (port d'Esp.), شابيه *Châbyah.*

XACA (ville de Sicile), جاقه *Djâqah.*

XARAS (montagnes d'Espagne), الشارات *él-Chârât.*

XARSE (district en Espagne), الشرف *él-Charf.*

XATIVA (ville d'Espag.), شاطبه *Châttibah.*

XAVIER (n. pr.), شاوير *Châouyr*, شوير *Chouyr.*

XEDUNA (district en Espagne), شدونه *Chedounah.*

XELSA (v. d'Espagne), قلصه *Qelsah.*

XENIL (rivière d'Espagne), شنجل *Chendjel*, شنيل *Chenyl.*

XERCÈS (n. pr.), قسارساس *Qessârsâss.*

XEREZ de los Caballeros (ville d'Espagne), شريشه *Cherychah.*

— de la Frontera (ville d'Espagne), شريش *Cherych.*

XUCAR (riv. d'Espagne), شقر *Chouqar.*

XYLO-BALSAMUM (arbre du baume), شجرة البلسم *chadjerét él-balsam*, شجرة البلسان *chagueret él-balsân.*

Y

Y, cette lettre de l'alphabet français correspond parfaitement au *yâ* (ى), dixième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-huitième du moderne, et vingt-neuvième du moghrebin.

Cette lettre arabe, comme la lettre française, joue le rôle, tantôt d'une voyelle, tantôt d'une consonne, et a par conséquent les deux prononciati ns de notre Y dans les mots *physique* et *payen*.

Je ferai observer aussi que quelquefois à la fin d'un mot le *yâ* (ى), se prononce *ey*, ou même *a*; dans ce dernier cas, je l'ai toujours exprimé par *ä*.

Y (adv. de lieu), هنا *henê*, *honâ*, هناك *henâk*, اهنايه *éh-nâyah*, *êhnâyéh*, لهن *li-henn*, هنى *henë*, *honä*, ثمّا *tsoummâ*, فيه *fy-hi*, فيها *fy-hâ*.

— (à cela), لهذا *li-hadâ*, *li-hazâ*, لهُ *le-ho*, لها *le-hâ*.

— Il Y a, فيه *fy-hi*, *fy-h*, ثمّا *tsoummâ*, *thoummâ*.

— Y a-t-il? ثمّا شي *tsoummâ-chy?* فيه شي *fy-hi chy? fy-h chy?*

— Il n'Y a pas, ما ثمّا شي *mâ tsoummâ chy*, ما فيه شي *mâ fy-hi chy*, *mâ fy-h chy*, مافيش *mâ fy-ch*.

— Qu'Y a-t-il? اش كون *éch koun?* ايش حاجه *êych hâguéh?* اى شي صار *êy-chy sâr?*

— Y a-t-il une caravane qui Y aille? فيه شي قفله ماشيه الى اهنايه *fy-hi chy qafelah mâchyah ìlä êh-nâyah?*

— Y a-t-il une ville près d'ici? فيه شي قريبه الى هنا مدينه *fy-hi chy qarybah ìlä honâ medynah* (en berbere ايلّا تهدينت تقرب *ìylâ temdynt taqreb?*)

— Prends-Y garde! ردّ بالك لهذا *redd bâl-ak li-hadâ!*

— N'envoie pas ton chien à la chasse dans un pays où il n'Y a pas de gibier, لا ترسل كلبك بارض التى ليس فيها صيد *lâ tersel kelb-ak be-ard âllaty léyss fy-hâ séyd.*

— Il Y avait, كان *kân* (masc.); كانت *kânét* (fém.)

— Il Y avait un roi, كان ملك *kân melik*.

— Il Y avait une fille arabe dans la tente, كانت بنت عربيه فى الخيمه *kânett bent a'rabyéh fy-'l-kheyméh*.

— Y a-t-il quelque chose? فى شى *fy chy?* فيه شى *fy-h chy?* فيه شى حاجه *fyh-chy hâguéh?*

— Il n'Y a rien, ما فيه شى *mâ fy-hi chy*, ما فيش *mâ fy-ch*, لم يكن شى فيه *lam yekoun chy fy-hi*.

— N'Y a-t-il pas autre chose que cela? ما فى شى اخر من هذا *mâ fy-chy âkher minn hadâ?*

— Y a-t-il quelque nouvelle? فيه شى خبر *fy-h chy khabar?*

— N'Y a-t-il pas de nouvelles? ما هو شى خبورات *mâ hou chy khabourât?*

— Non, il n'Y en a pas, لا ما فيه شى *lâ, mâ fy-hi chy?*

— Il Y est, هو حاضر *houe hâdder*.

YACOUB, YAGOUB, YAQOUB (n. pr.), ياقوب *Yâqoub* (*Voyez* JACOB, JACQUES).

YAFA (*Voy.* JAFFA).

YAMBO (port d'Arabie), ينبع *Yanbou'*.

YAMOUN (pet. ville de Syrie), ياموں *Yâmoun*.

YARMOUK (rivière de Syrie), نهر يرموك *nahar Yarmouk*.

YATAGAN (*Voyez* SABRE; CIMETERRE).

YEMEN, اليمن *êl-Yemen*.

— Natif de l'Yemen, يمنى *yemeny*.

YEUX (plur.), عيون *ou'youn*, *o'youn*, *eu'youn* (en berb. ثيطاون *tsyttâoucnn*, *tsyttâouinn*), (*Voyez* ŒIL).

— Les deux Yeux, عينين *a'ynyn*, *a'yneyn*.

— Le noir des Yeux, سود العيون *soud êl-ou'youn* (en berbere امموين ثيط *âmemmouyn tsytt*).

YEZYD (n. pr.), يزيد *Yezyd*.

YOUNES (n. pr.), (*Voy.* JONAS).

— Kan-Younes (v. de Syrie), خان يونس *Khân-Youness*.

YOUSEF, YOUSOUF (n. propre), (*Voyez* JOSEPH).

— Koufour-Yousef (arr. de Syrie). كفور يوسف *Koufour-Youssef*.

Z

Z, cette lettre française a plusieurs équivalens en arabe :

1° Elle est exactement représentée par le *zâ* (ز); septième lettre de l'ancien alphabet arabe, onzième du moderne et du moghrebin ;

2° La vingt-cinquième lettre de l'ancien alphabet, neuvième du moderne et du moghrebin, *dzâl* (ذ), prend souvent la prononciation du *zâ* (ز), avec lequel le confond l'écriture vulgaire ;

3° Le ظ, vingt-septième lettre de l'ancien alphabet, dix-septième du moderne et treizième du moghrebin, se prononce tantôt comme un D fort, tantôt comme un Z également articulé avec force et à peu près comme ZZ ;

4° Enfin les Turks et les Persans donnent aussi la prononciation d'un Z doublé au *dâd* (ض), vingt-sixième lettre de l'ancien alphabet, quinzième du moderne et dix-neuvième du moghrebin.

ZACHARIE (n. pr.), زكريا *Zakaryâ*.

ZAGAIE, رمح *romh*, جريد *djeryd* (*Voyez* LANCE, JAVELOT).

ZAMORA (v. d'Espagne), سمورة *Semourah*.

ZANAGAS (trib. d'Afr.), صنهاجه *Sanhâdjah*, *Sanhâgah*.

ZANGUEBAR (pays d'Afrique), بلاد الزنج *belâd êz-Zendj*.

ZARA (v. d'Espagn.), الزهرا *êz-Zahrâ*.

—(n.p.), زهره *Zahrah*, *Zakarah*.

ZARATAN (pet. v. d'Esp.), سرتان *Sertân*.

ZÈBRE, الحمار الوحش *êl-homâr êl-ouahech*.

ZÉÏD, ZÉYDE (n. pr.), زيد *Zéyd*.

ZÈLE, خطر *khatter*, *khatr*, خاطر *khâtter*, ناموس *nâmouss*, غيره *ghayrah*, رغبه *roghbah* (*Voy.* ARDEUR, FERVEUR, COURAGE).

— Il n'a pas de Zèle, ما فيه غيره *mâ fy-hi ghayrah*.

— Vous n'avez pas de Zèle, ما لكم ناموس *mâ le-koum nâmouss*.

— Le Zèle l'a emporté, اخذته الغيرة *âkhadet-ho êl-ghay-*

rah, خطفته الرغبه *khattafet-ho êr-roghbah.*

— Il a eu du Zèle, غار *ghâr*, انغار *ênghâr.*

— Il aura du Zèle, يغير *yghyr*, يغار *yghâr.*

ZÉLÉ, خاطر *khâtter*, مستعجل *mosta'adjel*, غيور *ghayour*, غيّور *ghayyouar*, محروق *mahrouq*, غيران *ghayrân.*

ZÉLICA (n. pr.), زليخا *Zelykhâ.*

ZEMZEM (puits sacré de la Mekke), زمزم *Zemzem*, بير زمزم *Byr-Zemzem.*

ZENETES (tribu d'Afriq.), زناته *Zenêtah.*

ZÉNITH, سمت *semitt* (d'où le mot fr.), سمت الراس *semitt êr-râss.*

ZÉPHIR, ZÉPHIRE (vent doux), نسيم *nessym*, نسمه *nessimah*, pl. نسمات *nessymât*; هوا رقيق *havouâ reqyq*, عدب *a'db.*

ZERMABOUB (*V.* MAHBOUB).

ZÉRO, سفر *sefr*, *sifr*, نقطه *noqtah.*

— Deux Zéros, نقطتين *noqtetyn.*

ZESTE d'orange, جلد لارنج *djeld lârendj*, *gueld lâreng*, قشرة نارنج *qecheret nârendj.*

— Entre le Ziste et le Zeste (*Voyez* INDÉCIS).

ZEYNAB (n.pr.f.), زينب *Zeynab.*

ZIBELINE, سمّور *sammour*, سامور *sâmour.*

ZIZANIE, زوان *zouân*, plur. زيوان *zyouân*; فتنه *fetnéh* (*Voyez* DISCORDE, DISCUSSION).

— Qui sème la Zizanie, مفتّن *mofetten*, فتني *fetny.*

ZOBÉYD (n. pr.), زبيدة *Zobeydah.*

ZODIAQUE, منطق البروج *manteq êl-boroudj*, فلك البروج *felek êl-boroudj*, طريق الشمس *taryq ês-chems*, منتقه *manteqah*, زنّار الشمس *zonnâr ês-chems.*

— Un signe du Zodiaque, برج *bourdj*, برج السما *bourdj ês-semâ.*

ZOOGRAPHIE, ZOOLOGIE, ذكر الحيوان *zikr êl-hayouân.*

ZÔNE, اقليم *âqlym*, ناحيه *nâhyéh*, *nâhyah*, منطق *manteq.*

ZOROASTRE (n. pr.), زرداشت *Zerdâcht*, زردشت *Zerdacht.*

ZUXAR (v. d'Esp.), قرية الصيره *Qaryat ês-sayrah.*

ZY-L-HAGÉH, بو الجلايب *bou 'l-djelâyb* (*V.* DOU-L-HAGÉH).

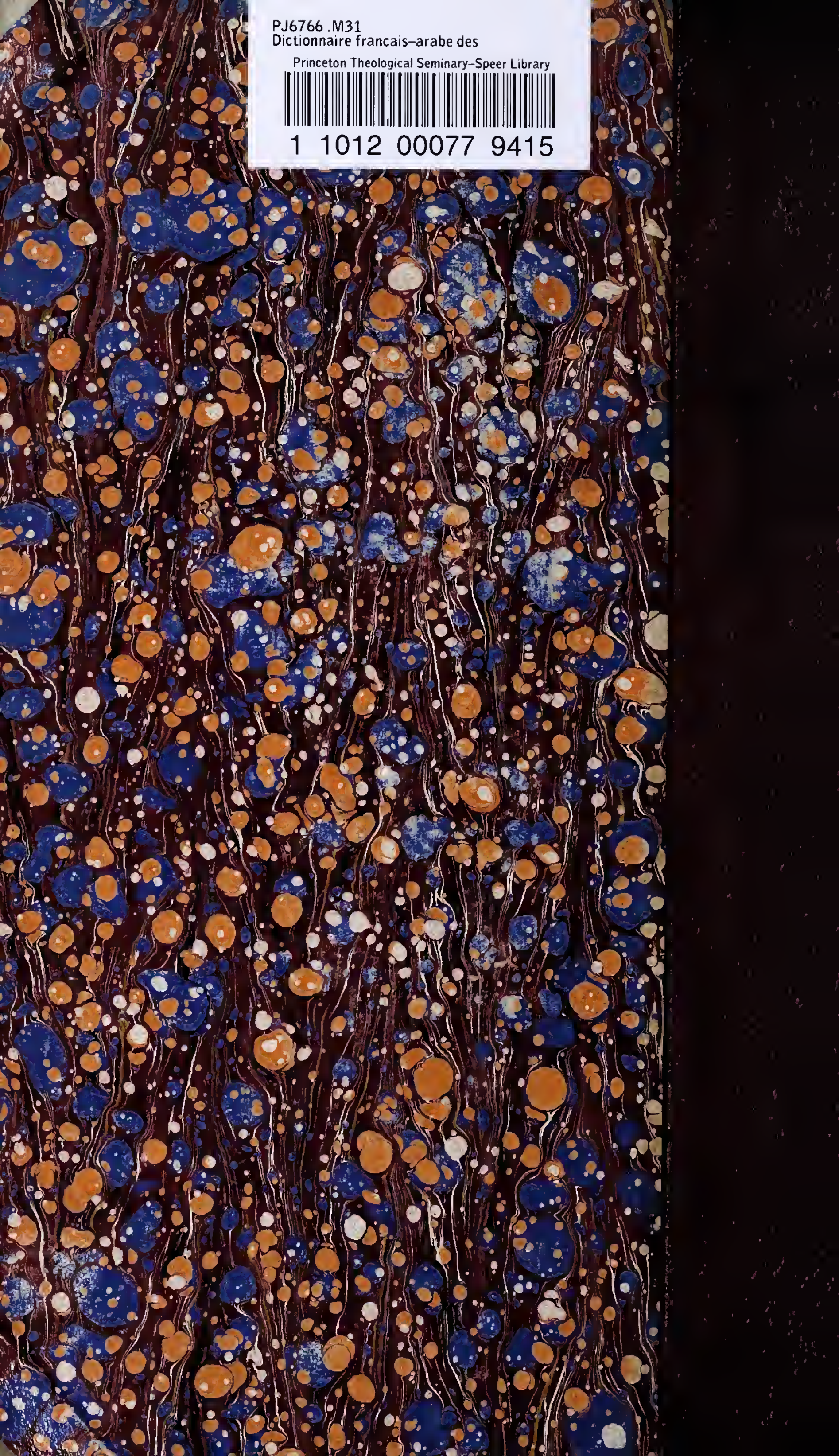
ZY-'L-QADÉH, العيد الكبير *êl-i'yd êl-kebyr* (*V.* DOU-L-QAADÉH).

—

ETC., الخ *âlekh*, *âlkh.*

FIN DU VOCABULAIRE.

PARIS. — EDOUARD BLOT, IMPRIMEUR, RUE BLEUE, 7.

PJ6766 .M31
Dictionnaire francais-arabe des
Princeton Theological Seminary-Speer Library
1 1012 00077 9415